

Yeniçiftlik Beldesi

Tarihi, Ekonomisi, Sosyal ve Kültürel Yapısı

Necdet Zeki GEZER - Kemal GÖZLER

Necdet Zeki Gezer - Kemal Gözler
YENİÇİFTLİK BELDESİ

Ekin Kitabevi Yayınları

ISBN: 975-7338-97-4

© Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan kitabevinin izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi, ya da her hangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, yayınlanamaz, depolanamaz.

Birinci Baskı: Ocak 2003

Baskı: Hünkar Ofset

Sayfa Düzeni: Kemal Gözler

Kapak Fikri: Kemal Gözler - Necdet Gezer

Eleştirileriniz İçin: kgozler[at]hotmail.com

Kitabın İnternet Adresi: <http://www.geocities.com/yeniciftlik>

<http://www.anayasa.gen.tr/yeniciftlik.htm>

İsteme Adresi:

Ekin Kitabevi, Burç Pasajı no: 27

Altıparmak-BURSA

Tel: (0224) 220 16 72

Fax: (0224) 223 04 37

Necdet Zeki GEZER
Emekli Öğretmen

Doç. Dr. Kemal GÖZLER
Uludağ Üniversitesi Öğretim Üyesi

YENİÇİFTLİK BELDESİ

Tarihi, Ekonomisi, Sosyal ve Kültürel Yapısı

EKİN KİTABEVİ YAYINLARI
B U R S A - 2 0 0 3

İÇİNDEKİLER

Önsöz, Teşekkür, Özür ve Açıklama	1-3
Yeniçiftlik Hane Listesi	4-14

Birinci Kısım

1900 YILINA KADAR YENİÇİFTLİK TARİHİ (Kemal Gözler)

Köyümüz Ne Zaman Kuruldu?.....	17
Köyümüz Kurucuları Nereden Geldiler?.....	17

Birinci Bölüm

DEDELERİMİZİN GELDİĞİ BULGARİSTAN'DAKİ KÖYLER (Sayfa 19-55)

I. Belaslatina	19
II. Lofça ve Çevresinden Gelenler	31
A. Lofça Merkez	32
B. Bejanova	34
C. Lofça'nın Diğer Köylerinden Gelenler	35
III. Palamarsa	36
IV. Şumnu'nun Köylerinden Gelenler	40
A. Köklüce.....	41
B. Terbi Köy.....	48
V. Plevne'den Gelenler	51
VI. Filibe'den Gelenler	52
VII. Harmanlı'dan Gelenler	52
VIII. Bulgaristan'ın Diğer Yerlerinden Gelenler	53
IX. Köyümüze Sonradan Gelenler	54

İkinci Bölüm

DOKSANÜÇ HARBİ (Sayfa 55-61)

Üçüncü Bölüm

GÖÇ VE KÖYÜMÜZÜN KURULUŞU (Sayfa 62-93)

Dedelerimiz Göç Etmeden Önce Mallarını Satabildiler mi?.....	62
Dedelerimiz Doğrudan Doğruya Köyümüze mi Geldiler, Yoksa Trakya'da Kaldılar mı?.....	62
Dedelerimiz Yeni Bir Köy Kurma İşini Nasıl Planladılar?	64
Köyümüzün Kuruluşunda Önemli Rol Oynayan Bu Dört Kişi Kimdir?.....	67
Dedelerimiz Köyümüzün Yerini Nasıl Satın Aldı?.....	69
Dedelerimiz Nasıl Göç Etiler?	70
Dedelerimiz Köyün Kurulacağı Yeri Nasıl Seçti?	73
Dedelerimiz, İlk Kışı Nerede ve Nasıl Geçirdiler?.....	73
Dedelerimiz Çiftliği Nasıl Paylaştı?.....	73
Köyün ve Tarlaların Planını Kim, Nasıl Çizdi?	75
Tarlalar Nasıl Açıldı?.....	76
Dedelerimize Sonradan Katılanlar Oldu mu?	76
Hisselere Nasıl Resmîyet Kazandırıldı?.....	76
Köyün İsmi Nasıl Konuldu?	78
Köyümüzde Mahalleler	79
Köyümüzdeki Farklı Kültürler.....	80
Dedelerimiz Geldiğinde Biga ve Çevresi Nasıldı?.....	83
Çiftlikyerindeki Mezarlar Kimin Mezarıdır?	84
Köyümüzün Bulunduğu Yerde Eski Yerleşim Yerleri Var mıdır?.....	84
Osmanlı Kayıtlarında Ece Gölü	86

İkinci Kısım

YENİÇİFTLİK'TE YAŞAM (1900- 2000 YILLARI) (Necdet Gezer)

I. GİRİŞ.....	97
II. YENİÇİFTLİK'TE İLK YILLAR.....	98
III. BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI.....	101
1. “Çanakkale İçinde Aynalı Çarşı”.....	102
2. Şehitler – Gaziler.....	104
3. Filistin Cephesi.....	105
4. “Hükümet Muvazeneyi Kaybetmiş” (1918-1922 Yılları Arası).....	105
5. Halil Pehlivan Olayı.....	106
6. Anzavur Ahmet – Kara Hasan.....	107
7. Yeniçiftlikli Mehmet Kimdir?.....	110
8. “Yeniçiftlik Yakılacak”.....	111
9. Çete Olaylarına Karşılan Diğer Yeniçiftlikliler.....	112
10. Yeniçiftlikliler Selanik'te.....	113
IV. CUMHURİYET YILLARI.....	114
1. Festen Şapkaya (Yeniçiftlik'te Şapkalı Bir Çocuk).....	116
2. Millet Mektepleri.....	117
3. Cumhuriyet Anıtı.....	117
4. “Alman Harbi” (II. Dünya Savaşı Yılları 1939-1945).....	119
5. Testili Demokrasi.....	120
V. YENİÇİFTLİK'TE YÖNETİM (MUHTARLIK).....	121
1. Muhtarlarımız.....	122
2. Kani Çağan (1967-1977).....	123
3. İsmail Ağa (1977-1984).....	124
4. Rifat Akan (1.4.1984 – 4.12.1989).....	127
5. İbrahim Çetin (3.6.1990 – 5.6.1992).....	128
6. Yeniçiftlik Belediyesi'nin Kuruluşu.....	129
7. İlk Belediye Başkanı Kim Olacak?.....	130
8. Yeniçiftlik Belediyesi İle İlgili Bilgiler.....	131
9. Köy Katipleri.....	132
10. Köy Kahyaları.....	132
11. Köy Korucuları (Bekçiler).....	133
VI. YENİÇİFTLİK BELDESİNİN EKONOMİK YAPISI.....	133
1. Tarım.....	133
2. Hayvancılık.....	140
3. Bakkallık.....	141
4. Kahvecilik.....	143
5. Berberlik.....	146
6. Kasaplık.....	148
7. Cambazlık – Celeplik.....	148
8. Sığırtmacılık (Çobanlık).....	149
9. İnşaat Ustalığı – Marangozluk.....	150
10. Terzilik.....	152
11. Taşımacılık.....	152
12. Taşçılık: “Ekmeğini Taştan Çıkaranlar”.....	155
13. Oyacılık.....	155
14. Demircilik – Kaynakçılık.....	156
15. Arabacılık.....	157
16. Peynir Ustaları.....	157
17. Tavukçuluk.....	157
18. Ramazan Davulu Çalanlar.....	158

19. Bir Pazarcı Esnafı (Bursalı).....	158
20. Ayakkabıcılık (Kunduracılık).....	159
VII. KÖYÜN COĞRAFİ YAPISI	159
1. Arazi Yapısı.....	159
2. Bitki Örtüsü.....	160
3. Meralar	161
4. Ece Gölü (Ece Ovası)	162
a) Ece Gölü Hakkında Bir Jeolojik Araştırma.....	162
b) “Bir Ece Masalı”.....	163
c) Ece Gölü	164
d) Ece Gölü Salınıyor.....	165
e) “Hasır Dokurum Çile Dokurum”	168
f) Ece Gölü Kurutuluyor	169
g) Göl Paylaşlamıyor	171
VIII. YENİÇİFTLİK’TE NÜFUS YAPISI	174
1. Nüfus.....	174
2. Göç Olayı	175
3. Beldemizin Yaşlıları (Miladi: 2002, Rumi: 1418 yılı itibariyle)	180
4. Yeniçiftlikliler Avrupa’da (Almanya – Avusturya Dosyası)	180
5. Yeniçiftlikli Emekliler (Yeniçiftlik’te oturanlar yazılmıştır).....	186
IX. EĞİTİM ÇALIŞMALARI	187
1. Osmanlı Dönemi	187
2. Cumhuriyet Dönemi	188
a) Yeni Harflerin Kabul Edilmesi (Harf Devrimi)	188
b) Yeniçiftlik İlkokulu’nun Yapılışı.....	189
c) Yeniçiftlik İlkokulu Öğretmenleri.....	193
d) Sanatçı Bir Öğretmen (Kamil Nizam).....	194
e) Yeniçiftlik’li Öğretmenler (Köy Enstitüleri).....	195
f) Yatılı İlköğretim Bölge Okulu (Y.İ.B.O.).....	198
X. SOSYAL VE KÜLTÜREL YAPI	199
1. Aile Yapısı	199
2. Akrabalık İlişkileri ve Dostluklar	200
3. Komşuluk.....	202
4. Misafirlik.....	202
5. Ev ve Ev Düzeni.....	203
6. Yemekler – Beslenme.....	205
7. Giyim – Kuşam	206
8. Bayramlar – Özel Günler.....	208
9. Düğünler.....	215
10. Yabancı Evlilikler.....	223
XI. HİZMET KURUM VE KURULUŞLARI (Köyün Ortak Malları – Kooperatifler – Dernekler)	227
1. Camiler.....	227
2. Mezarlıklar (Öteki Yeniçiftlik).....	229
3. Tarım-Kredi Kooperatifi (1088 Sayılı).....	229
4. Yeniçiftlik Sulama Kooperatifi	230
5. Ece Kooperatifi (Ece Koop).....	231
6. Ecespor Gençlik Kulübü Derneği.....	232
6. Avcılık ve Atıcılık Kulübü Derneği	232
8. PTT (TELECOM)	237
9. Sağlık Ocağı.....	238
10. Halkevi	240

XII. YAŞANMIŞ İLGİNÇ OLAYLAR, İLGİNÇ KİŞİLER VE ŞAKALAR

(YENİÇİFTLİKTE MİZAH)	241
1. Kahve Şakaları	241
2. “Ramadan Usta İyi mi?”	243
3. Büyük Bir Tiryaki (Kabakçı Rüstem).....	244
4. “Kolcular Geliyor”	246
5. Korucular Karakolda	246
6. Cin Ali'nin Cinlikleri	247
7. “Kaçın Kuduzlar Geliyor”	241
8. Bir Güreş Öyküsü	252
9. “Tabutlukta Peri Var”	252
10. Köse Veli'nin Fareleri	253
11. “Pırnalların İçinde Bir şey Var”	253
12. Büyük Çiftçiler ve Kara Yusuf.....	254
13. “Seni Kim Traş Etti?”	255
14. “Konken Köyünden Gelen Misafirler”	256
15. Pusatının Uğurlu Ayağı	257
16. Hafız Ali'nin Sihirli Muskası	257
17. Yeni Mehmet, Çarıklarım ve Ben.....	259
18. “Sen Emin misin, Ali misin?”	260
19. Maliye Bakanı Yeniçiftlik'te	261
XIII. UNUTULAN BAZI GELENEKLER	262
1. Misafir Odaları	262
2. Çocuk Domuzu.....	262
3. İmece	263
4. Güreşler – At Yarışları	263
XIV. DOĞAL AFETLER	264
1. Depremler (Zelzele)	264
2. Sel Baskınları	266
3. Kıtıklar	267
XV. YENİÇİFTLİK'TE BAZI “İLK”LER	267
1. İlk Sinema (Kaçın be, geleler!).....	267
2. İlk Radyo	268
3. İlk Televizyon	269
4. İlk Elektrik	270
5. İlk Traktör	270
6. İlk Motorsiklet – Otomobil.....	271
7. İlk Değirmen	271
XVI. ÇEŞİTLİ KONULAR	272
1. “Dana Bağirtan Bayırın”	272
2. Yeniçiftlikli Bir Çevreci: Yesir Hasan.....	273
3. Yeniçiftlikli Müzisyenler.....	275
a) Aliş Aga Üçlüsü	275
b) Sazım Var İki Telli	276
c) Şerif Can'ın Kemanı	276
4. Hayırsever Yeniçiftlikliler.....	277
XVI. YENİÇİFTLİK İÇİN YAZDILAR	278
1. Burası Benim Köyüm	278
2. Elli Yıl Önce Yeniçiftlik	278
3. “Bizim Yevmiyeler Ne Olacak”	283
4. Ağaoğlu Ailesi.....	284
XVII. BİTERKEN	286

ÖNSÖZ

Her Yeniçiftlikli, beldelerinin nasıl ve kimler tarafından kurulduğunu, onların bugünlere gelişte neler yaşadıklarını mutlaka merak etmiştir. Hatta bu konuda, kulaktan kulağa bazı duyumları da olmuştur. Ancak bu sorulara cevap verecek yeterli bilgi ve belgeler bugüne kadar derlenmiş değildir. İşte bu kitap böyle bir ihtiyaçtan doğmuştur.

Kemal Gözler, 1993, 1994 ve 1999 yıllarında toplam üç defa defa Bulgaristan'a gitmiş, atalarımızın yaşadığı köyleri bulup gezmiş, bu köylerin fotoğraflarını ve video filmlerini çekmişti. Yine Kemal Gözler, 1996-1997 yıllarında İstanbul'da bulunan Başbakanlık Osmanlı Arşivinde Lofça Pomaklarının tarihi konusunda yaptığı çalışmalarda dedelerimizin Bulgaristan'dan geldikleri köylerin 1479 yılından itibaren tapu tahrir kayıtlarının ve keza temettüat ve nüfus defterlerinin fotokopilerini çektirmişti.

Bana da Yeniçiftlik'te yaşanan yüzyıllık süreyi araştırmak ve anlatmak kaldı. Böyle bir işbölümü ile yola çıktık. Ancak o günleri yaşayanlar artık aramızda yoktu. Sanki bu kitabı yazmak için biraz geç kalmıştık. Fakat elimizde Kemal Gözler'in 1329 (1913) doğumlu merhum Zekeriya Akan ile 1993 yılının Ağustos ayında yaptığı dört kasetlik bir söyleşi vardı. Bu, çok önemli bir kaynaktı. Geçmiş, duyduklarını, yaşadıklarını çok iyi hatırlayan ve güzelce anlatan 1331 (1915) doğumlu Mustafa Akgün en önemli dayanağımız oldu. Ayrıca babam İbrahim Gezer'den de çok yararlandım. Kitapta da görüleceği gibi birçok kişinin katkısı ile bu eser meydana geldi.

Kitabın birinci kısmında 1900 yılına kadar Yeniçiftlik tarihi anlatılmaktadır. Bu kısımda atalarımızın Bulgaristan'daki köyleri ve o köylerdeki yaşamları tanıtılmakta ve göç edişleri ile Yeniçiftlik köyünün kuruluşu anlatılmaktadır. Bu kısım (sayfa 15-93) Kemal Gözler tarafından yazılmıştır. Keza 4-14'üncü sayfalar arasında yer alan Yeniçiftlik hane listesi de Kemal Gözler tarafından hazırlanmıştır.

İkinci kısım (sayfa 95-) 1900'lü yıllardan günümüze doğru gelen yüzyıl içindeki olayları anlatmaktadır. Anlatılanlar içinde mutlaka bir veya birçok Yeniçiftlikli'yi bulabilirsiniz. Buna özellikle dikkat edilmiştir. Bazen düşündüren, bazen güldüren bu olaylarda bir akrabamız, bir yakınımız veya tanıdıklarınız olacaktır.

Bir şeye dikkat ettik; hiçbir kimseyi, aileyi veya kurumu küçültmek, yüceltmek veya da ön plana çıkarmak gibi bir düşüncemiz olmadı. Duyduklarımızı süzgeçten geçirerek tarafsız ve mümkün olduğunca yorumsuz yazmaya çalıştık. "Geçmişini bilmeyen bugünü anlayamaz ve de geleceğini kuramaz" gibi bir söz duyarız. Bu kitapla geçmişimizi büyük ölçüde öğreneceğiz.

Lütfen, bu kitabı yavaş yavaş, sindire sindire okuyunuz. Yaşananları o günün koşullarını düşünerek değerlendiriniz.

Bu kitap yıllar süren bir çalışmanın ürünüdür. Maddi ve manevi hiçbir karşılık beklemeden yazılmıştır. İki Yeniçiftlikli'nin büyüdükleri köylerine bir vefa borcudur. Yaşamış, yaşayan tüm Yeniçiftlikliler'e ve de kendisini Yeniçiftlikli sayanlara armağan edilmiştir.

Aralık – 2002
Necdet Zeki GEZER

TEŞEKKÜR

Bu kitabın hazırlanmasında sayısız kişi bize yardımcı oldu. Bunların başında rahmetli Zekeriya Akan'ı, rahmetli İsmail Bilge'yi anmak isteriz. Kendilerine Allah'tan rahmet diliyoruz. Yaşayanlar arasında neredeyse köyün yaşlılarının yarısının yardımını gördük. Burada herkesin ismini tek tek saymaya imkân yok. Ancak burada Mustafa Akgün'e ve İsmail Ağa'ya özellikle teşekkür etmek isteriz. Keza köy nüfus kütüğünü incelememize izin veren Ece Mahallesi Muhtarı Sayın Mehmet Kaçar'a da ayrıca teşekkür ederiz. Burada ismini sayamadığımız ve bize yardım etmiş herkese ayrı ayrı çok çok teşekkür ediyoruz.

Necdet GEZER - Kemal GÖZLER

ÖZÜR

Bu kitap bir başlangıçtır. Bu kitapta pek çok eksiklik olduğunu biliyoruz. Örneğin Çanakkale Harbinde şehit düşenlerin listesi eksiktir. Ancak bu eksiklikleri araştırmamıza rağmen tamamlayamadık. Keza bu kitapta pek çok hatanın olması da ihtimal dahilindedir. Bu kitapta anlattığımız pek çok şey, kulaktan duyma bilgilere dayanır. Bunlarda yanlışlık olması muhtemeldir. Biz bu yanlışlıklardan dolayı herkesten özür diliyoruz. Bu yanlışlık ve eksikliklerin neler olduğunu bize bildirenlere şükran borcumuz büyük olacaktır. www.yeniciftlik.beldesi.com ve www.geocities.com/yeniciftlik <http://www.anayasa.gen.tr/yeniciftlik.htm> adreslerinde yer alan internet sitesinde bu yanlışlıkları düzelterek, eksiklikleri tamamlayacağız.

Kişileri ve aileleri küçük düşürmemek amacıyla kitapta bazı durumlar da isim vermekten kaçındık. Keza kişileri rencide edici lakapları da kullanmadık. Ancak bizim gözümüzden kaçmış hususlar olabilir. Keza bizim normal olarak görüp kullandığımız bazı lakaplardan dolayı bazı dostlarımız incinmiş olabilir. Tüm bu durumlarda kendilerinden özür dileriz.

Necdet GEZER - Kemal GÖZLER

“YENİÇİFTLİK İNTERNET SİTESİ” HAKKINDA AÇIKLAMA

Kemal Gözler tarafından bir “YENİÇİFTLİK İNTERNET SİTESİ” hazırlanmaktadır. İnternet sitesinin adresleri www.yeniciftlik.beldesi.com ve www.geocities.com/yeniciftlik ; <http://www.anayasa.gen.tr/yeniciftlik.htm> tir. İnternet aracılığıyla bu kitaba ve bu kitaptaki yer alan ve almayan daha pek çok fotoğrafa ücretsiz olarak ulaşabilirsiniz.

Bu kitaptaki resimler siyah beyaz basılmıştır. Resimlerin renkli halini “Yeniçiftlik İnternet Sitesi”nde bulabilirsiniz.

Bu kitap bir başlangıçtır. Bu kitapta yer alan bilgi ve belgelerden çok daha fazlası zamanla herkesin gayretiyle ortaya çıkacaktır. Yeniçiftlik ile ilgili elinizde bulunan belgeleri, eski fotoğrafları bize ulaştırırsanız onları “Yeniçiftlik İnternet Sitesi”nde yayımlarız. Böylece herkes köyüyle ilgili bilgi, belge ve fotoğraflara ulaşmış olur.

Keza bu kitapta anlatılan hikayeler de bir başlangıçtır. Bize yaşanmış ilginç hikayeleri anlatırsanız veya gönderirseniz, onları da “Yeniçiftlik İnternet Sitesi”nde yayımlarız.

YENİÇİFTLİK İNTERNET SİTESİNİN ADRESLERİ:

<http://www.yeniciftlik.beldesi.com>

<http://www.geocities.com/yeniciftlik>

<http://www.anayasa.gen.tr/yeniciftlik.htm>

Bu kitap ve keza “YENİÇİFTLİK İNTERNET SİTESİ”nde yer alan bilgi, belge ve fotoğraflar bir CD’ye de aktarılacaktır. Bu CD aracılığıyla da gerek bu kitaba, gerekse başka belge ve fotoğraflara ulaşabilirsiniz.

Necdet GEZER - Kemal GÖZLER

Tablo 1: YENİÇİFTLİK KÖYÜ HANE LİSTESİ

(Kemal Gözler Tarafından Hazırlanmıştır)*

(Rumi tarihleri, Miladi tarihe çevirmek için 18'inci sayfada yer alan "Tablo 2"ye bakınız)

Hane No:	SOYAD	İlk Gelen Kişinin İsmi	Doğum Tarihi	Doğum Yeri		Trakya'da Kaldığı Yer	Aile Lakabı, Aile Hakkında Açıklama
				İlçe	Köy		
1	LEVENT	Hüseyin Çavuş (Hacı İbrahim oğlu)	1258	Lofça	Merkez	İpsala	Nasradanlar
2	SEZEN	Berberoğlu Hacı Ali (Hüseyin oğlu)	1274	Lofça	Merkez	İpsala	Hacialiler
3	ÖZER	Berberoğlu Mehmet (Hüseyin oğlu)	1268	Lofça	Merkez	İpsala	"Molla Mehmet", Kahveciyahyalar
4	MALKOÇ	Hafız Ahmet (Hasan oğlu)	1280	Lofça	Merkez	İpsala	Bugün Yok.
5	GEZGİN	Molla İbrahim (Hüseyin oğlu)	1286	Lofça	Merkez	İpsala	Hacıbramlar
6	KAHRAMAN	Dilsizoğlu İbrahim (İbrahim oğlu)	1301	Lofça	Merkez	İpsala	Bugün Yok.
7	KÜÇÜK	Mehmet (Mustafa oğlu)	1277	Plevne	?	?	Bugün Yok
8	SÜMER	Kasap İbrahim (Hacı İbrahim oğlu)	1263	Lofça	Merkez	İpsala	Kasapoğulları, İsmailağalar
9	PALA/DUNBAR	Mustafa (Hüseyin oğlu)	1301	İzmir			Palalar, Arabacıhüseyinler (Aslen Lofçalı)
10	AYA	Ömer (Hasan oğlu)	1273	Plevne	?	İpsala	Ömerağalar
11	ESKİ	Mustafa (Ali oğlu)	1288	Plevne	Mıdıven ?	İpsala	Eskioğulları
12	BİLGE	İsmail (Hatip Hoca) (Mehmet oğlu)	1284	Şumnu	Köklüce	?	Hatipler
13	MAMAK	Mahmut (Musa oğlu)	1280	Lofça	?	?	Bugün Yok.
14	MANAV	Salih Manav	1278	Lofça	?	?	Manavoğulları
15	ÖRS	Hasan (Ahmet oğlu)	1276	Şumnu	?	?	Hatipoğulları
16	-	Ali (Mehmet oğlu)	1282	Şumnu	?	?	Bugün Yok
17	-	Rasim (Ali oğlu)	1294	Gelibolu	?	?	Bugün Yok
18	CAN	Koroğlu Ali (Ahmet oğlu)	1286	Lofça	?	İpsala	Pırasacılar
19	TUMAZ- AÇIKGÖZ	Koroğlu Ahmet (Amhet oğlu)	1270	Lofça	?	İpsala	?
20	DİKEN	Mehmet (Ahmet oğlu)	1270	Lofça	?	İpsala	Raşıtler
21	GÖZLER	Ramadan (Mehmet oğlu)	1250	İvraca	Belaslatına	Keşan	Körramadanlar, Babaademler,
22	AKGÜN	Musa (Hasan oğlu)	1298	Rahva	Belaslatına	Keşan	
23	-	Kadir (Mahmut oğlu)	1258	Rahva	Belaslatına	?	Bugün Yok
24	OBUZ	Hasan (Hasan oğlu)	1269	Lofça	?	İpsala	Geyikoğulları
25	DURMAZ	İsmail (Hacı Osman oğlu)	1297	Şumnu	Köklüce	?	Hacılar, Kargacılar, Kurtismailler, Şakirler

26	UYGUN	Topaloğlu İbrahim (Hasan oğlu)	1301	Plevne	?	?	Yesirasanlar
27	-	Ahmet Çavuş (Yusuf oğlu)	1253	Razgrad	Palamarsa	-	Bugün Yok
28	EREN	Emrullah (Ömer oğlu)	1286	Razgrad	Palamarsa	-	Emrullahlar
29	-	Nasuh (İbrahim oğlu)	1284	Filibe	?	?	Bugün Yok
30	HOŞNUT/YALÇIN	Benderlioğlu İbrahim (Hüseyin oğlu)	1268	Şumnu	?	?	Şumnular, Zankirhasanlar
31	AĞAN	Kara Musa (Mustafa oğlu)	1261	Lofça	?	?	?
32	?	Koca Nasuh (Ahmet oğlu)	1269	Filibe	?	?	Bugün Yok
33	-	Şumnulu Alman (Mehmet oğlu)	1294	Şumnu	?	?	Bugün Yok
34	DURMUŞ	Mehmet Onbaşı (Adem oğlu)	1284	Lofça	?	?	Onbaşının İbrahim, Goroş
35	OKSİT	Ahmet (Tahir oğlu)	1280	Eski Zağra	?	?	Bugün Yok (n.44'dün kardeşi)
36	OKTAR	Adem (Osman oğlu)	1289	Lofça	?	?	?
37	BAKAR	Ahmet Pehlivan	1264	Lofça	?	?	Kocabıyık, Eskiçibram
38	OKTEN	İbrahim (Hasan oğlu)	1292	Plevne	?	?	? Bugün Yok
39	OLCAY	Mustafa (Ali oğlu)	1290	Plevne	?	İpsala	Bugün Yok
40	OLGAÇ	Fazlı (Hasan oğlu)	1286	Lofça			Bugün yok.
41	GEZEK/YANIK	Mustafa (Selim oğlu)	1294	Şumnu	?	?	Halitağalar, Pophüseyinler, Ferhatçavuşlar
42	-	Hüseyin (Mehmet oğlu)	1283	Rahva	Belaslatina	Keşan	Muhtemelen "Pusatlı Hüseyin"
43	-	Ali (Hasan oğlu)	1301	Plevne	?	?	Bugün Yok
44	OLGUN	Arif (Tahir oğlu)	1268	Eski Zağra	?	İpsala	Zağralılar
45	YANIÇ	Mustafa (İbrahim oğlu)	1287	Lofça	?	?	Yanaçköylüler
46	OLTAN	Halil Pehlivan (Ali oğlu)	1288	Plevne	?	?	?
47	İNAL	Hüsmen Pehlivan (Hüseyin oğlu)	1270	Lofça	?	?	?
48	KENAN-ÇAKIR	Hüseyin (Hasan oğlu)	1285	Filibe	?	İpsala	Küçükasanlar, Keametler
49	PALA	Adalı Ahmet	1295	Lofça	?		Bugün yok.
50	KENAR/ERGÜÇ	Kara Yusuf (Osman oğlu)	1277	Harmanlı	?	Keşan	Karyusuflar
51	KURT	Tekaüd Arif (Hasan oğlu)	1269	Plevne	?	İpsala	Tekaüdü Osman, Pata
52	GÜLŞEN	İzzet (Halil oğlu)	1275	Harmanlı	?	Keşan	İzzetler, Karaizzet
53	KÖSE	Ahmet (Mehmet oğlu)	1289	Harmanlı	?	Keşan	Kösedaylar, Mollalar, Turnalar, Kekeyusuflar
54	-	Süleyman Hoca (Mehmet oğlu)	1268	Rahva	Belaslatina	?	Bugün Yok
55	-	Ahmet Arif (Süleyman oğlu)	1275	Rahva	Belaslatina	?	Bugün Yok

No:	SOYAD	İlk Gelen Kişinin İsmi	Doğ.T	Doğ.Yeri Kaza/Köy		Trakya	Aile Lakabı, Aile Hakkında Açıklama
56	-	Hasan (Mestan oğlu)	1297	Razgrad	Palamarsa	-	Bugün Yok
57	ERİŞEN	Rüstem (İbiş oğlu)	1272	Razgrad	Palamarsa	-	İbişğalar, Körrüstemler, Alişin Salim
58	-	Halil Ağa (Hüseyin oğlu)	1254	Şumnu	?	?	Bugün Yok
59	-	Osman (Halil oğlu)	1286	Şumnu	?	?	Bugün Yok
60	-	Mehmet (Süleyman oğlu)	1290	Rahva	Belaslatina	-	Bugün Yok
61	PESEN	Ahmet (Sadullah oğlu)	1279	Lofça	?	?	Bugün Yok
62	YÖRÜK/ARABACI	Mustafa Çavuş	1290	Lofça	?	?	Mustafaçavuşlar, Arabacılar
63	?	Mustafa (Musa oğlu)	1260	Lofça	?	?	Bugün yok.
64	DURAN	Mehmet Ağa (Ali oğlu)	1260	Rahva	Belaslatina	Keşan	Kazlaroğulları
65	-	Süleyman (Halil oğlu)	1256	Rahva	Belaslatina	?	Bugün Yok
66	-	Süleyman (Hasan oğlu)	1270	Plevne	?	?	Bugün Yok
67	-	Mehmet (Ömer oğlu)	1279	Rahva	Belaslatina	?	Bugün Yok
68	-	Ali (İsmail oğlu)	1262	Razgrad	Palamarsa	?	Bugün Yok
69	ÖGE	Mehmet (Hasan oğlu)	1259	Plevne	?	İpsala	Şabanağalar, Maremağalar
70	UZUN	Mehmet (Mustafa oğlu)	1275	Filibe	?	?	Hacıoğulların Âdil
71	ÇOŞAR	Haşim (Osman oğlu)	1277	Şumnu	?	İpsala	Bugün Yok
72	GÜVEN	İbrahim (Hasan oğlu)	1285	Filibe	Demirdeş?	İpsala	Demirdeşliler
73	ÖNGEN	Ömer (İbrahim oğlu)	1284	Lofça	?	?	Bugün Yok
74	AYDIN	Kadir (Hüseyin oğlu)	1277	Rahva	Belaslatina	?	Bugün Yok
75	ŞEVİK	Salih (Süleyman oğlu)	1298	Lofça	?	?	Bugün Yok
76	SEVİNÇ	Seyfullah (İdris oğlu)	1296	Şumnu	Köklüce?	?	Seyfullahlar
77	BULAT	Hüseyin (Ali oğlu)	1281	Lofça	?	?	Bugün Yok, Eşi Rahvalı
78	SAĞDIÇ	Kara Mehmet (Ömer oğlu)	1265	Rahva	Belaslatina	?	Bugün Yok
79	KURUDERE	Ahmet (Halil oğlu)	1272	Şumnu	?	?	Hacametler
80	KIRMA	Hasan Çavuş (Mehmet oğlu)	1291	Niğbolu	?	İpsala	Hacıhafizoğulları, Kırmalar
81	BÜYÜK	Büyük Ali (Halil oğlu)	1273	Harmanlı	?	Keşan	Büyükaliler, Halil Pehlivanın babası
82	SAĞMAN	Mustafa (Ahmet oğlu)	1300	İpsala	?	İpsala	Bugün Yok. Aslen Lofça doğumlu
83	SAKA	Şuayıp (Osman oğlu)	1279	Harmanlı	?	?	Bugün Yok
84	YÜCE	Mehmet Ağa (Mehmet oğlu)	1275	Lofça	Borima	İpsala	Kocametler
85	BENLİ	Mustafa (Ahmet oğlu)	1260	Lofça	?		Bugün Yok.

86	BAĞCI	Hüseyin (Süleyman oğlu)	1278	Rahva	Belaslatina	?	Dörtödlümler, Manyolar, Solaklar, İsmo, Hasiler
87	SEZGİN	Paşaloğlu Mehmet (Hüseyin oğlu)	1269	Plevne	?	?	?
88	SEVER	Hüseyin (Osman oğlu)	1282	Lofça	?		Selçuklar
89	TEMİZ	Osman (Osman oğlu)	1285	Plevne	?	İpsala	Bugün Yok
90	ÖZMAN	Mehmet (Halil oğlu)	1265	Şumnu	?	?	Bugün Yok
91	YAKIN	Ahmet (Hasan oğlu)	1276	Kızanlık	?	İpsala	Kekeve (Bugün Yok)
92	SAK	İbrahim Ağa (Mehmet Ali oğlu)	1264	Razgrad	Palamarsa	-	?
93	AKAN	İsmail Ağa (Ömer oğlu)	1251	Şumnu	Terbi Köy	-	Berberler, Hacıbram, Karaosman, Kırçöhüseyin, Kbbasan
94	UÇMAZ	Hüseyin (Hasan oğlu)	1260	Lofça	?	?	?
95	BİLEN	Hasan (Salih oğlu)	1298	Lofça	?	?	Kuşamet
96	ANIL	Arabacı Ali (Veli oğlu)	1267	Rahva	Belaslatina	-	Arabacialiler, Aliyıklar
97	ALKAN	İsmail (Mehmet oğlu)	1294	Lofça	?	İpsala	Ismaklarınalı
98	ÖZKAN	Kumarlı İsmail (İsmail oğlu)	1270	Plevne	?	?	Bugün Yok
99	-	Hacı İbrahim Baba (Abdurrahman oğlu)	1246	Plevne	?	İpsala	"Hacı Kuku" bu olsa gerek.
100	-	Fatma (Yaşar eşi, Tosun kızı)	1265	Rahva	Belaslatina	-	Bugün Yok
101	-	Alioğlu Ali (Mehmet oğlu)	1267	Razgrad	Palamarsa	-	Bugün Yok
102	ÖZEREN	Yaşar (Kerim oğlu)	1283	Rahva	Belaslatina	?	?
103	ORÇEN	Ahmet (Emin oğlu)	1277	Lofça	?	?	Taşoğullarınınmahmut
104	TAN	Pomak Ali Molla (Hasan oğlu)	1261	Lofça	?	İpsala	Ali Yıldırımın Eşinin Dedesi
105	BULUT	Hüseyin (Ömer oğlu)	1257	Rahva	Belaslatina	İpsala	Cellalar, Kotraklar
106	GÜL	Bakkal Mustafa (Süleyman oğlu)	1288	Rahva	Belaslatina	?	Topal Mustafalar, Surkolar
107	IŞIK	Nuri (Hüseyin oğlu)	1290	Lofça	?	?	Nuriler, Mollanın Ahmetin Eşinin Dedesi
108	AĞAOĞLU	Mustafa (Halil oğlu)	1261	Rahva	Belaslatina	?	Ağaoğulları
109	YILMAZ	Hasan (Yusuf oğlu)	1249	Kızanlık	?	İpsala	Hacıyusuflar
110	TEMEL	Abdurrahman (Mahmut oğlu)	1256	Rahva	Belaslatina	?	Dirmenciler
111	UYSAL	Alioğlu Ahmet (Mehmet oğlu)	1262	Razgrad	Palamarsa	-	İssaklar
112	AKSAK	Mustafa (Ali oğlu)	1272	Niğbolu	?	?	Topalfazlılar, Eşrefpehlivanlar Fazlı ve Eşref Kumanova (1306, 1318) doğumlu.
113	ŞEN	Marin Hüseyin (Ahmet oğlu)	1287	Filibe	?	?	Karahocalar, Karacalar
114	ORHAN	İbrahim (Mahmut oğlu)	1293	Plevne	?	?	Kunduracılar
115	TÜRKER	Mustafa (Mehmet oğlu)	1275	Harmanlı	?	Keşan	Efememetler, Musanın Mehmet

No:	SOYAD	İlk Gelen Kişinin İsmi	DoğT	Doğ.Yeri	Kaza/Köy	Trakya	Aile Lakabı, Aile Hakkında Açıklama
116	-	Hasan (Ali oğlu)	1276	Rahva	Belaslatına	?	Bugün Yok
117	SEVİNÇ	Hüseyin (Halil)	1274	Plevne	?	İpsala	Bugün Yok
118	GÜDER	Hüseyin (Hüseyin oğlu)	1296	Tırnova	?	?	Cinhüseyinler
119	BEKTAŞ	Süleyman (Sadullah oğlu)	1287	Kızanlık	?	?	Bugün Yok
120	SEYREK	Yakup (Hasan oğlu)	1292	Plevne	?	İpsala	Bugün Yok
121	DİNAL	Süleyman (Ahmet oğlu)	1275	Lofça	?	İpsala	Bugün Yok
122	AKAR	Mehmet (Hüseyin oğlu)	1309	İpsala	?	İpsala	Zatiler, Menteşadem, Kakolar,
123	SEYMEN	Eskici Hasan (Mehmet oğlu)	1289	Harmanlı	?	?	Patelhasan (Bugün Yok)
124	BAŞARAN	Süleyman (Hasan oğlu)	1285	Rahva	Belaslatına	?	Metaklar
125	ÇEVİRGEN	Sait (Halil oğlu)	1274	Rahva	Belaslatına	?	Ramadunusta, Hüseyinço
126	UMUR	Keke Selim (Hüseyin oğlu)	1276	Lofça	?	İpsala	Pusatlılar
127	TEKER	Halil (Emin oğlu)	1275	Lofça	Bejanova	-	Halilağalar, Halilin oğlu Hafız Hasan
128	SEZGİN	Haliloğlu Ali Osman (Emin oğlu)	1288	Lofça	Bejanova?	?	Mıyinsızalosman
129	ATAR	Süleyman (Hasan oğlu)	1284	Rahva	Belaslatına	?	Meçonunmemet
130	-	Ali (Osman oğlu)	1288	Rahva	Belaslatına	?	Bugün Yok
131	ILGAZ	Mehmet (Mustafa oğlu)	1273	Şumnu	?	?	Bugün Yok
132	GEZER	Nasuh (İbiş oğlu)	1271	Razgrad	Palamarsa	-	Nasufağalar
133	METİN	Ahmet (Mehmet oğlu)	1272	Razgrad	Palamarsa	-	Kırkametler
134	-	Kör Osman (Hasan oğlu)	1288	Rahva	Belaslatına		Bugün Yok
135	SAKAL	Ali (Ahmet oğlu)	1287	Plevne			Bugün Yok
136	-	İbrahim (Davut oğlu)	1275	Filibe	?	İpsala	Bugün Yok
137	ÖNCÜ	Mustafa (Süleyman oğlu)	1288	Rahva	Belaslatına	?	Hocaoğullarının Tahir
138	ÇAPRAZ	Mehmet (Hüseyin oğlu)	1290	Plevne	?	İpsala	?
139	ÖREL	Bekir (Osman oğlu)	1291	Rahva	Belaslatına	?	Delibekirler
140	YEĞİN	Mahmudoğlu İslam (Mahmut oğlu)	1267	Rahva	Belaslatına	İpsala	?
141	SATAR	Bozacı Hasan (Hüseyin oğlu)	1278	Lofça	Bejanova	-	Bozacılar, Helvacılar
142	ŞEN	Hüseyin (Halil oğlu)	1251	Lofça	Bejanova	-	?
143	GÜLSEVERÇALIS	Süleyman (Şakir oğlu)	1285	Silistre	?	?	Gospirler, Pırasacılar, Bakkal Behçet
144	KUBİLAY	Ali (Mustafa oğlu)	1286	Lofça	?	?	Bugün Yok (Bursada ?)
145	GÜNER	Mehmet (Ali oğlu)	1255	Rahva	Belaslatına	-	Huniler

146	-	Mahmut Usta (Ali oğlu)	1268	Şumnu	?	?	Bugün Yok
147	KÖKÇÜ	Veli Pehlivan (Mehmet oğlu)	1289	Rahva	Belaslatina	-	Çaparismailler
148	SEÇİL	Abdurrahman (Hüseyin oğlu)	1283	Rahva	Belaslatina	?	Ramadanustalar
149	DİKİCİ	Hasan (Mehmet oğlu)	1307	Razgrad	Palamarsa	-	Babası ünli "Deli Mehmet"tir. Terzi Hasan
150	TAŞKIN	Yahya (Ahmet oğlu)	1288	Filiba	?	?	Bandırmalı Tahsin
151	YAVUZ	Osman (Halil oğlu)	1258	Lofça	Bejanova	-	Terzişakirler
152	BALIKLI	Recep (İbrahim oğlu)	1272	Lofça	?	İpsala	Balıklılar
153	TOPÇU	Ali (Hüseyin oğlu)	1299	Lofça	?	İpsala	Panişhüseyin (Anası Zeliha 1280 Lofça doğ)
154	GÜNAY	Düdükcü Osman (Ahmet oğlu)	1275	Lofça	Bejanova	-	Sıklıkçılar
155	-	Arif (Mehmet oğlu)	1306	Lofça	?	?	?
156	EZİRCAN	Hüseyin (Hüseyin oğlu)	1264	Rahva	Belaslatina	?	Istraban Hüseyin
157	EŞSİZ	İbrahim (Rıdvan oğlu)	1284	Rahva	Belaslatina	?	?
158	AKTAŞ	Yahya (Hüseyin oğlu)	1304	İvraça	Belaslatina	?	Gönenliler, Karahilmiler
159	USLU	Yakup (Ali oğlu)	1256	Rahva	Belaslatina	-	Bugün Yok
160	BİLİR	Mehmet (Veli oğlu)	1288	Lofça	?	?	Bugün Yok
161	YAZICI	Mustafa (Ali oğlu)	1292	Plevne	?	?	Yazıcılar (Köyün kütüğünü ilk tutan adam)
162	GEZER	Osman (İbiş oğlu)	1260	Razgrad	Palamarsa	-	
163	GEMİCİ	Osman (Hüseyin oğlu)	1250	Şumnu	Terbi?	-	Gümüşhüseyinler
164	MERMERTAŞ	Hasan (Stileyman oğlu) Püsküllü Hasan	1292	Rahva	Belaslatina	-	Püsküllü Hasan
165	AYGÜN/ENGİN	Abdülfettah (Muhsin oğlu)	1270	İvraça	Belaslatina	İpsala	Mollafettahlar
166	DURUCU	Kerim (Halil oğlu)	1303	İpsala	?	İpsala	Durçolar (Anası Emetullah Plevne 1272 doğ.)
167	-	Osman (Mustafa oğlu)	1285	Razgrad	Palamarsa	-	Bugün Yok.
168	KAYA	Hüseyin Çavuş (Şaban oğlu)	1263	Razgrad	Palamarsa	-	Matrişler
169	AKALIN	Hasan (Hüseyin oğlu)	1263	Lofça	?	-	Aşıkhasanlar
170	-	Ali (Mehmet oğlu)	1282	Razgrad	Palamarsa	-	Bugün Yok
171	TALİKACI	Hasan (Mustafa oğlu)	1285	Razgrad	Palamarsa	-	Talikalılar
172	AYHAN	Ali (Osman oğlu)	1267	Razgrad	Palamarsa	-	Bozguçlar, Beşlialiler
173	SÜZEN	Raşit (Mahmut oğlu)	1301	Lofça	?	?	Bugün Yok
174	SAKLI	Bayramoğlu Ahmet (Halil oğlu)	1271	Lofça	?	-	Gizlisalimler
175	ŞENGÜN	Mehmet Ağa (Musa oğlu)	1266	Lofça	?	-	Tütüncüler
176	ÖZ	Abdurrahman (İbiş oğlu)	1273	Plevne	?	İpsala	Körmustafalar

No:	SOYAD	İlk Gelen Kişinin İsmi	Doğ.T	Doğ.Yeri Kaza/Köy	Trakya	Aile Lakabı, Aile Hakkında Açıklama	
177	-	Hasan (Mustafa oğlu)	1277	Lofça	?	Bugün Yok	
178	UZAK	İbrahim (Osman oğlu)	1272	Lofça	?	Bugün Yok	
179	CANAKAY	Emin (Mustafa oğlu)	1281	Lofça	Bejanova	-	Kanbureminler, İbocuklar
180	TEMİZ	Ahmet (Mustafa oğlu)	1288	Lofça	Bejanova	-	Bugün Yok (Eminin kardeşi olmalı)
181	KIRAN	Mehmet (Süleyman oğlu)	1274	Lofça	Bejanova	-	Arnavudoğulları
182	HAVANCI	Mustafa (Ali Osman oğlu)	1281	Lofça	Bejanova	-	Havancılar
183	PÜSKÜLLÜ	Püsküllü Mehmet (Ali oğlu)	1250	Razgrad	Palamarsa	-	Püsküllüler
184	ŞİMŞEK	Alişoğlu Mehmet (Mustafa oğlu)	1275	Rahva	Belaslatina	?	Bugün Yok
185	TALA	Mustafa (Mehmet oğlu)	1268	Razgrad	Palamarsa	-	Bugün Yok (Mehmetalibey)
186	ÇALIŞ	Ahmet (Mehmet oğlu)	1283	Razgrad	Palamarsa	-	?
187	TOK	Ali (Ahmet oğlu)	1285	Lofça		-	Divanaliler
188	ÖZCAN	Halil (Mahmut oğlu)	1303	Lofça	Bejanova	-	Kakalacılar
189	EKER	Hüseyin Ağa (Hüseyin oğlu)	1264	Rahva	Belaslatina	-	Hüseyinağalar,
190	-	Mehmet (Osman oğlu)	1257	Harmanlı	?	Keşan	Bugün Yok
191	TANZAN	Hamza (İbrahim oğlu)	1245	İcraça	Belaslatina	-	?
192	YAVUZ	Yusuf (Ali Osman Oğlu)	1289	Lofça	Bejanova	-	Kelyusuflar
193	GÜLAY	Ömer (Hüseyin oğlu)	1255	Lofça	?	İpsala	Karahasanlar
194	DARCAN	Yavaş Ahmet	1272	Harmanlı	?	Keşan	Yavaşlar
195	ACAR	Mustafa (Hüseyin oğlu)	1293	Razgrad	Palamarsa	-	Bugün Yok
196	IRAK	Musa Pehlivan (Mustafa oğlu)	1251	Lofça	Bejanova	-	Çakırpelvanlar
197	ÇETİN	İbrahim (Ahmet oğlu)	1281	Harmanlı	?	Keşan	
198	METİN	Muhsin (Mehmet oğlu)	1273	Rahva	Palamarsa	-	
199	GİDER	Molla Mustafa (Mehmet oğlu)	1278	Razgrad	Palamarsa	-	Molloağulları, Çuşkalar
200	TOSUN	Tosun (Hüseyin oğlu)	1284	Rahva	Belaslatina	-	Allozlar
201	ÇAĞLAYAN	Hasan (Musa Oğlu)	1270	Lofça	?	?	Hacımusaoğulları, Kartallar, Poyralı
202	DÜZCE	Ali (İbrahim oğlu)	1286	Rahva	Belaslatina	?	Bugün Yok
203	AVŞAR	İbrahim (Ömer oğlu)	1274	Razgrad	Palamarsa	-	Bugün Yok
204	SAVAŞIR KAHRAMAN	Ahmet (Hasan oğlu)	1280	Lofça	?	?	?
205	GÖRMEZ	Ahmet (Mustafa oğlu)	?	Razgrad	Palamarsa	-	Bugün Yok
206	SARI	Yakub (Ömer oğlu)	1280	Şumnu	Terbi Köy	-	Sarıyakuplar

207	KAYNAR	Ahmet (Ali Osman oğlu)	1250	Razgrad	Palamarsa		İbazerler, Necipler
208	ÖZEL	Mehmet Ağa (Süleyman oğlu)	1267	Harmanlı	?	?	Canbazlar, Kocahüseyinler
209	AĞAR	Ahmet (Hüseyin oğlu)	1277	Plevne	?	İpsala	?
210	KAYRAK	Kayrakoğlu Ahmet (İsmail oğlu)	1284	Filibe	?	?	Kayraklar
211	ÖZKAN	Faris (Ahmet oğlu)	1291	Harmanlı	?	?	Bilaller
212	AKA	Hasan (Süleyman oğlu)	1254	Razgrad	Palamarsa	-	Kabakçılar
213	AKAT	Mehmet (Ahmet oğlu)	1275	Lofça	Lofça	?	Bugün Yok
214	KAVAR	Haşim (İbrahim oğlu)	1272	Razgrad	Palamarsa	-	Kavaroğulları (Çeşmealtına gitmişler)
215	AKAY	Mehmet (Osman oğlu)	1280	Razgrad	Palamarsa	-	Bugün Yok
216	GÜN	Hüseyin (Mehmet oğlu)	1283	Rahva	Belaslatina	Keşan	Küçükhüseyin, Abusalışe
217	?	Yusuf (Mehmet oğlu)	1255	Razgrad	Palamarsa		Bugün Yok
218	AY	Mustafa (Mehmet oğlu)	1288	İvraça	Belaslatina	-	Muniler
219	DOĞAN	Mustafa (Ali oğlu)	1270	Rahva	Belaslatina	Keşan	Duvancalar, İmanine
220	AKCAN	Halil (Ahmet oğlu)	1299	Razgrad	Palamarsa	-	?
221	?	Dahil (İbrahim oğlu)	1260	Şumnu	?	?	Bugün Yok
222	KARATİKEN	Hasan (Mustafa oğlu)	1250	İvraça	Belaslatina	-	Karatikenler, Molla Ahmedin İbrahim
223	ÖZTÜRK	Şakir (İbrahim oğlu)	1288	Lofça	?	?	Tahiroğlu Mümin
224	KARGIN	Ali (Hasan oğlu)	1260	Plevne	?	İpsala	?
225	OKAN	Salih Ağa (Mehmet oğlu)	1269	Şumnu	Köklüce ?		Hatiplerin Hüseyin
226	ERGİN	Ömer (Ömer oğlu)	1289	Lofça	?	?	Çobametler, Cakomehmet
227	TUFAN	Hüsnü Mehmet (Mustafa oğlu)	1250	Lofça	Bejanova	-	Mistineler, Misniler
228	COŞKUN	Ahmet (Ahmet oğlu)	1274	Lofça	?	?	Bugün Yok
229	ERVAN	Rüstem (Hasan oğlu)	1258	Lofça	?	-	Rüstemağalar, Altıparmak, Kahvecihasan
230	ŞAHİN	Süleyman (Osman oğlu)	1271	Lofça	?	?	?
231	OKUR	Ahmet (İbrahim oğlu)	1270	Razgrad	Palamarsa	-	Hacızülkar
232	KARTAR	Osman (Mehmet oğlu)	1270	Filibe	?	?	Bugün Yok
233	AKGÜN	Veli (Ali oğlu)	1264	İvraça	Belaslatina	?	
234	ERDUR	Mustafa (Mehmet oğlu)	1288	Harmanlı	?	?	Gazilerin Hasan ağa
235	GÜNEŞ	Ali Rıza (Abdurrahman oğlu)	1285	İvraça	Belaslatina	-	Bugün Yok
236	DURAK	Mehmet Eşi Şerife (Yusuf kızı)	1295	Rahva	Belaslatina	?	Şerifkanın Mehmet, Cinciler
237	AKKOÇ	Süleyman (? Ümmügül oğlu)	1295	Filibe	?	Keşan	Bugün Yok

No:	SOYAD	İlk Gelen Kişinin İsmi	Doğ.T	Doğ.Yeri	Kaza/Köy	Trakyağı	Aile Lakabı, Aile Hakkında Açıklama
238	BARAN	Ahmet (Ahmet oğlu)	1280	Plevne	?		Bugün Yok
239	CİVAN	Selim (İbrahim oğlu)	1282	Rahva	Belaslatina	-	Mandıracıselimler
240	EKİNCİ	Hüseyin (Halil oğlu)	1304	Razgrad	Palamarsa	-	Faşlılar
241	?	Emin Ağa (Ahmet oğlu)	1278	Filibe	?	?	Ferhat Ustanın kayın pederi
242	KAN	Şakir Ağa (Ömer oğlu)	1283	Filibe	?	?	Ahmet Bakar'ın oturduğu arsada imiş
243	AKUL	Seydi (Aziz oğlu)	1298	Filibe	?	?	Bugün Yok
244	AKSOY	Ayşe (İbrahim kızı)	1288	Razgrad	Palamarsa	?	Ümmenin Şaban. Bugün Yok
245	?	Davud (Hasan oğlu)	1305	İvraça	Belaslatina	-	Bugün Yok
246	AGA	İsmail (Rüstem oğlu)	1253	Rahva	Belaslatina	-	Pomak Rüstemler, Gacalka, Onbirler
247	KAÇAR	Hüseyin (Mehmet oğlu)	1274	Razgrad	Palamarsa	-	Köşeliler
248	COŞKUN	Mahmut (İbrahim oğlu)	1299	Bosna	?	?	?
249	ARIN	Ali Osman (Mehmet oğlu)	1259	Şumnu	Köklüce	-	Hacialosbman, Hatip İsmail'in Abisi
250	SEÇİLMİŞ	Ramazan (Ahmet oğlu)	1300	Filibe	?	?	Ramadan Seçilmiş
251	TUZAK	İbrahim (Hüseyin oğlu)	1274	Sofulu	?	?	Bugün Yok
252	KAPAN	Mehmet (İsmail oğlu)	1282	Sofulu	?	İpsala	Kapanoğulları, Mehmet Çavuşlar
253	ARDA	Rıza (Bekir oğlu)	1305	İskeçe	?		?
254	KÜÇÜK	Ömer (İsmail oğlu)	1310	Razgrad	Palamarsa		Küçüköğlü Hafız
255	ERGÜÇ	Recep (Ali oğlu)	1309	İskeçe			Dikrecep, Bostandereliler,
256	AYAZ	Mehmet (Demir oğlu)	1318	Toyran	Troyan?		?
257	?	Gülsüm (Mehmet kızı)	1307	Sofulu			?
258	TURAN	Ali (Veli oğlu)	1323	İpsala			?
259	AVŞAR	Mahmut (Nizam oğlu)	1306	Siyahlar?			Bugün Yok
260	?	Ayşe (Mustafa kızı)	1332	Yeniçiftli			?
261	?	Mehmet (Ahmet oğlu)	1282	Pabuççu?			Bugün Yok
262	GAZİ	Hüseyin (İbrahim oğlu)	1303	Sarıcaali			?
263	TUNCALI	Mustafa (İbrahim oğlu)	1300	Popköy			Tuncalılar
264	DAĞDEVİREN	Kaliman (Ahmet oğlu)	1306	Hingirvan	(Tunceli)		Kürtler, Kürtine, Pülümürlü (Bugün Yok)
265	AYDOĞDU	Hayriye (Mehmet kızı)	1301	Şenova			Muhacir Mehmet
266	EŞER	Hasan (Mehmet oğlu)	1329	Lapseki			İsmail Pehlivanlar (Bugün Yok)
267	ERDAL	Mahmut (Raşit oğlu)	1296	Şenova			Muhacir Raşit

268	SUALTI	Hüseyin (Ali oğlu)	1297	Keşan			Orakaliler, Tatilbarlar
269	YENİ	Mehmet (Sakin oğlu)	1309	İpsala			Yeni Mehmetler
270	ULUS	Tevfik (Mehmet oğlu)	1303	Türkismil	(Romanya)		Muhacir Tevfik
271	ADALI	İsmail (Mustafa oğlu)	1308	Şumnu	Gagova		Adalılar
272	ÇAKIR	Adem (İbrahim oğlu)	1303	Lapseki	Çataltepe?		Çataltepelili Adem ağa, Hakkı bey
273	YAZAR	Recep (Hüseyin oğlu)	1330	Biga	Kaldırımbaşı		Kaydırımbaşılı Recep, Komşu Recep
274	ILDIZ	Emine (İlyas kızı)	1312	Razgrad	Palamarsa		Bugün Yok
275	KOŞUCU	Hasan (İbrahim oğlu)	1324	?	?		Mandacı Hasanlar
276	ABALI	Yusuf (Mustafa oğlu)	1315	İpsala	?		Hacıbahıllar
277	AKIN	Mustafa (Yunus oğlu)	1335	Biga	Ağaköy		Karaçalılar
278	KAHRAMAN	Ahmet (Yusuf oğlu)	1325	Biga	Kayapınar		?
279	ÖZDEMİR	İbrahim (Mehmet oğlu)	1929	Lapseki	Susamalan?		Körbrehimler
280	ÇÜREN	Ahmet (Nuri oğlu)	1932	Biga	Ilıcabaşı		Nuriğanın Ahmet
281	ZEBLİN	Hüseyin (Yunus oğlu)	1319	Biga	Ağaköy		Zebninler
282	GEZER	Ali (Süleyman oğlu)	1319	İpsala	?		?
283	TOPALOĞLU	Mustafa (Hasan oğlu)	1924	?	Solganlar?		Rumelili Mustafa, İngaviler
284	BALABAN	Şaban (Hasan oğlu)	1302	Filibe	?		Pomaklar (Kapanbelen'den gelmişler)
285	BİLİRİM	Şevket (Hüseyin oğlu)	1326	İpsala	?		?
286	KENAR	Arif (Süleyman oğlu)	1318	Sofulu	?		Arif Kenarlar
287	ÖNDER	İbrahim (Ahmet oğlu)	1928	Biga	?		Hasırcının İbram, Çakak
288	KOCAMAN	Mümin (Murat oğlu)	1334	?	?		Macırmümin
289	YENER	Saffet (Hakkı oğlu)	1933	?	?		Kara Saffet, Babası Kör Hakkı
290	GÖREN	Şükrü (Mustafa oğlu)	1318	?	Güleç?		Gönenliler, Saraçoğulları
291	ÜLKER	Mustafa (İsmail oğlu)	1318	Biga	Göktepe?		Tavukçu Mustafa
292	TOPÇU	Şaban (Hüseyin oğlu)	1335	Biga	Yeniçiftlik		Kara Şaban
293	ÇALIŞKAN	Sebile (Hasan kızı)	1322	Biga	Akyaprak		Bozguçlu Mehmet
294	KOCA	Ahmet (Hüseyin oğlu)	1338	Şumnu	?		?
295	BİGALİ	Salim (Rasim oğlu)	1320	Biga	Yeniçiftlik		?
296	ÇELİK	Hasan (Yaşar oğlu)	1928	?	?		Yaşarın Hasan
297	ÇELİK	Yaşar (hasan oğlu)	?		Orhaniye		Bir Üstekinin Babası
298	BAYDIK	Hüseyin (Ahmet oğlu)	1341	Biga	Göktepe		Kayıkçının Hüseyin

No:	SOYAD	İlk Gelen Kişinin İsmi	Doğ.T	Doğ.Yeri	Kaza/Köy	Trakya	Aile Lakabı, Aile Hakkında Açıklama
299	KENAR	Ali (Ahmet oğlu)	1332	Biga	Çelikgürü		Nalbantların Damadı
300	ÇAĞAN	Hüseyin (Murat oğlu)	1321	Biga	Kayapınar		Muradoğulları, Karakaşlar, Kani Çavuş
301	ADALI	Mustafa (Abdullah oğlu)	1336	Şumnu	Gakköy?		Adalılar (Kayrakların yanındakiler)
302	TOMRIS	Nurettin (Ali oğlu)	1927	Biga	?		Alicavuşlar, Karanurtin
303	KENAR	Halil (Ahmet oğlu)	1328	Biga	Kayapınar		Bakkal Ali, Sadık Çavuşun Damadı
304	YAYLA	Ümmühan (Memiş kızı)	1313	Biga	Lofça-i Cedit		Penez Ahmet
305	ÇİFTÇİ	Salih (? Hatice oğlu)	1928	Biga	Kayapınar		Tatılbarın Damadı
306	KAYA	Mehmet (İbrahim oğlu)	1930	Biga	Kozçeşme?		Hatipoğullarının Damadı
307	TAŞGİT	Şaban (Yusuf oğlu)	1325		Ahmetpaşa?		Sırtmaç Şaban, Rabişin Şaban
308	ERTUĞRUL	İsmail (Ömer oğlu)	1930	Lapseki	?		Kazmalı
309	ESENGÜL	Habil (Halil oğlu)	1928	Biga	Kayapınar		Muratoğulları, Karakaşların Habil
310	AKIN	Mustafa (Ahmet oğlu)	1341	Biga	Karacaali		Karaçalılar
311	TAŞTEPE	Davut (Süleyman oğlu)	1333	Biga	Güleç		Topalfazlının Damadı
312	TAŞGİT	Hasan (Yusuf oğlu)	1333		Ahmetpaşa?		Rabişin Hasan, Durçonun Damadı, Koca Yusuf
313	HOŞGÖR	Remzi (Hüseyin oğlu)	1333	Dobrice	?		Akköprülü
315	DOĞAN	Feyzullah (Adem oğlu)	1930	Biga	Göktepe		Göktepelî Adem'in çocukları
315	ÜSTÜN	Fehim (Ömer oğlu)	1333	Biga	Fililik?		Kahya Fehim, Eskicinin İbramın Damadı
316	ÖNLÜ	Hediye (Musa oğlu)	1306	Keşan	?		Musaların Şerif, Şeriflerin Rafet
317	DOĞAN	Adem (Şuayip oğlu)	1326	Biga	Göktepe		Göktepelî Adem
318	DOĞAN	Rahmi (Adem oğlu)	1932	Biga	Göktepe		Göktepelî Adem'in Çocuğu
319	DURMAZ	Bulal (Hasan oğlu)	1933	Biga	Kocagür		Topal Terzi, Terzi Bilal, Sağır Hüseyinin Damadı
320	AYDIN	Osman Oğuz (Mustafa oğlu)	1933	Uşak	?		Yörük Osman
321	ÇALIK	Süleyman (Süleyman oğlu)	1326	Biga	Yeniçiftlik		?

* **Not:** Bu tabloda yer alan ilk beş sütun Köy Kütüğüne bakılarak hazırlanmıştır. Son üç sütun ise tarafımdan sorup soruşturularak hazırlanmıştır. Bu Tabloda yer alan “**köy olarak doğum yeri**” (6.sütun), “**Trakya’da kaldığı yer**” (7.sütun) ve “**aile lakapları**” (8. sütun, son sütun) sütunlarında yer alan bilgilerde yanlışlık olması muhtemeldir. Keza bu sütunlarda görüldüğü gibi soru işaretiyle (?) gösterilen eksiklikler de vardır. Yanlışlıklarım ve eksikliklerim konusunda bilgisi olanların doğrusunu bana bildirmesi rica ederim. Yanlışlıklarımı düzelterlere ve eksikliklerimi tamamlayanlara şükran borcum büyük olacaktır. Kemal Gözler.

Necdet Zeki Gezer ve Kemal Gözler, *Yeniçiftlik Beldesi: Tarihi, Ekonomisi. Sosyal ve Kültürel Yapısı*, Bursa, Ekin Kitabevi Yayınları, 2003.
<http://www.anayasa.gen.tr/yeniciftlik.htm> ; www.geocities.com/yeniciftlik/)

Birinci Kısım

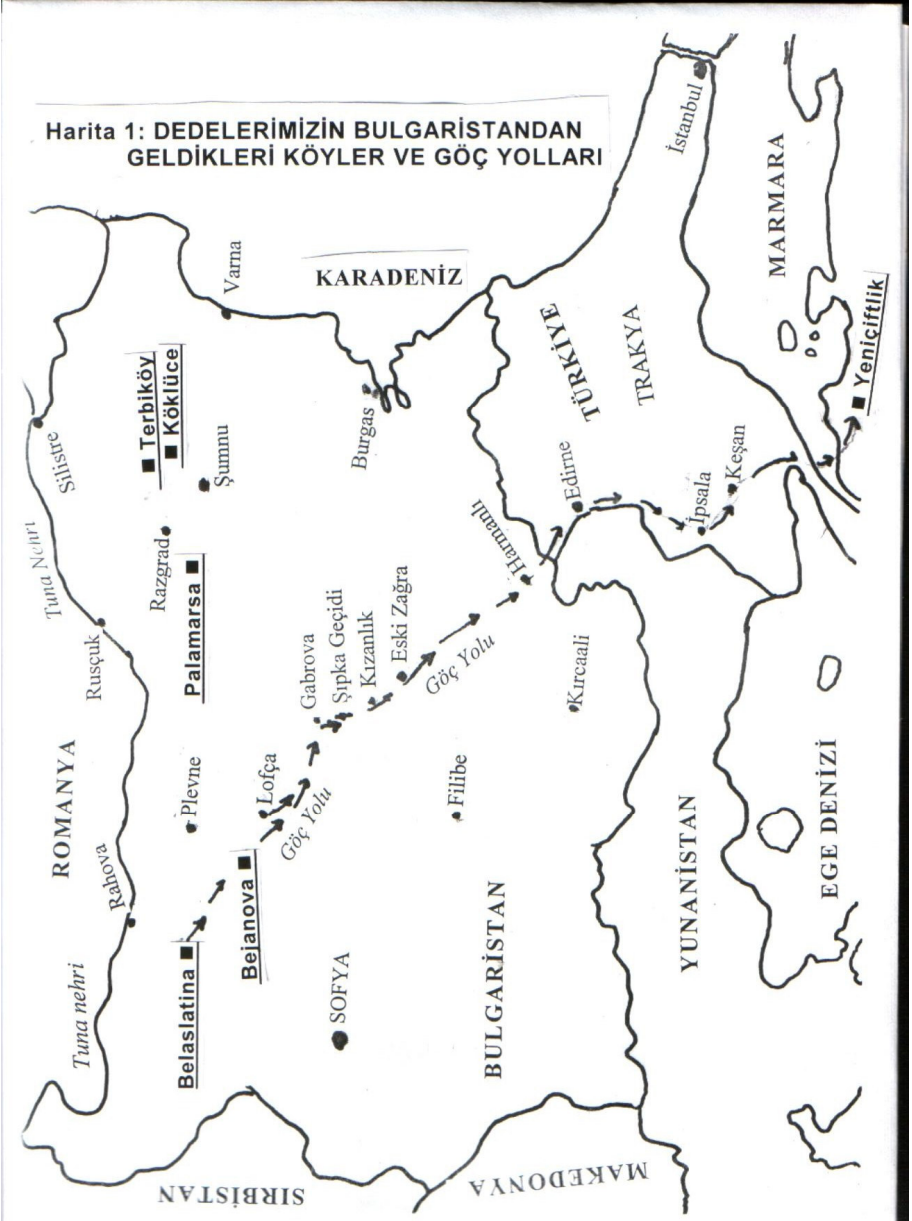

Yazan: Kemal Gözler

1900 Yılına Kadar YENİÇİFTLİK TARİHİ

Harita: Dedelerimizin Bulgaristan'daki Köyleri ve Göç Yolları

Birinci Kısım

1900 YILINA KADAR YENİÇİFTLİK TARİHİ

Köyümüz Ne Zaman Kuruldu?

Köyümüz (Çanakkale ili Biga İlçesi Yeniçiftlik köyü), Rumî **1311**, Miladî **1895** senesinde kurulmuştur. Bu konuda iki ayrı kanıt sahibiz. Bir kere Biga Sandık Emini tarafından düzenlenen 30.11.1314 (yani 30 Kasım 1898) tarih ve 484 numaralı ve kendisine “**Hüccet**” denilen bir belgede, köyümüzün arazisini teşkil eden çiftliğin 1311, yani **1895 senesinin Ağustos** ayında alındığı yazılmaktadır. İkinci olarak Yeniçiftlik Köyü (ve şimdi Ece Mahallesi) muhtarlığında bulunan nüfus kütüğünü incelediğimizde, 1311 (1895) ve daha eski doğumluların doğum yeri olarak Bulgaristan’ın çeşitli yerlerinin veya İpsala veya Keşan gibi Trakya’daki yerlerin yazıldığını, 1312 (1896) yılında doğanların ise doğum yeri olarak Lofça-i Cedit (Yeniçiftlik) yazdığını görüyoruz. Örneğin 164 nolu hanede kayıtlı olan Abdülfettah’ın (Aygün/Engin) 1312 doğumlu kızı Selime Lofça-i Cedit doğumludur. Yine 174 nolu hanede (Saklı) kayıtlı olan 1312 doğumlu olan Cemile’nin doğum yeri olarak Lofça-i Cedit yazılıdır. Köyümüzdeki ilk bebekler, 1312 (1896) yılında doğduğuna göre köyümüzün 1312 (1896) yılında kurulu olması gerekir. Köyümüzün yeri 1895 yılının Ağustos ayında satın alındığına göre, köyümüzün ilk sakinlerinin, köyümüze 1895 yılının Eylül, Ekim, Kasım, Aralık aylarında yerleşmiş olduklarını tahmin edebiliriz.

Köyümüz Kurucuları Nereden Geldiler?

Köyümüzün kurucuları, Bulgaristan’dan gelmişlerdir. Ancak Bulgaristan’ın bir köyünden değil, sekiz-on ayrı köyünden gelmişlerdir. Dedelerimizin Bulgaristan’dan geldikler yerler sekiz grup altında toplanabilir:

1. Rahva’ya bağlı Belaslatina köyünden gelenler (78 hane, Pomaklar)
2. Lofça şehir merkezinden ve Bejanova köyünden ve ismini bilmediğimiz Lofçaya bağlı diğer köylerden gelenler (74 hane)
3. Razgrad’a bağlı Palamarsa köyünden gelenler (36 hane)

4. Şumnu'dan gelenler (Köklüce, Terbi Köy ve ismini bilmediğimiz Şumnu'ya bağlı diğer köylerden gelenler) (21 hane)
5. Plevne'den gelenler. (26 hane) (Plevne'nin hangi köyünden geldikleri bilinmiyor)
6. Filibe'den gelenler (15 hane) (Plevne'nin hangi köyünden geldikleri bilinmiyor)
7. Harmanlı'dan gelenler (13 hane) (Harmanlı'nın hangi köyünden geldikleri bilinmiyor)
8. Bulgaristan'ın diğer yerlerinden (Kızanlık, Eski Zağra, vs).

Ayrıca köy nüfus kütüğünde 250 nolu haneden sonra kayıtlı toplam 70 hane (251-321 nolu haneler) köyümüze daha sonra Trakya'dan ve çevre köylerden (Kayapınar, Ağaköy, Göktepe, Kaldırımbaşı, Güleçeköy, Karacaali, Fiilik, Kozçeşme, Kazmalı, Kapanbelen, Ilıcabaşı) gelmişlerdir. Bunlar da aslen Bulgaristan muhaciridir. Ancak bunların dedelerinin nereden geldiklerini tam olarak bilmiyoruz.

Köyümüzün nasıl kurulduğunu aşağıda 23'üncü sayfadan itibaren ayrıntılarıyla anlatacağız Ancak şimdi dedelerimizin Bulgaristan'dan geldiği köyler ve delerimizin oralardaki yaşantıları hakkında bilgi verelim.

Tablo 2: Rumi Tarihleri Miladi Tarihe Çevirme Kılavuzu

Rumi=Miladi	Rumi=Miladi	Rumi=Miladi	Rumi=Miladi	Rumi=Miladi	Rumi=Miladi
1256=1840	1271=1855	1286=1870	1301=1885	1316=1900	1331=1915
1257=1841	1272=1856	1287=1871	1302=1886	1317=1901	1332=1916
1258=1842	1273=1857	1288=1872	1303=1887	1318=1902	1333=1917
1259=1843	1274=1858	1289=1873	1304=1888	1319=1903	1334=1918
1260=1844	1275=1859	1290=1874	1305=1889	1320=1904	1335=1919
1261=1845	1276=1860	1291=1875	1306=1890	1321=1905	1336=1920
1262=1846	1277=1861	1292=1876	1307=1891	1322=1906	1337=1921
1263=1847	1278=1862	1293=1877	1308=1892	1323=1907	1338=1922
1264=1848	1279=1863	1294=1878	1309=1893	1324=1908	1339=1923
1265=1849	1280=1864	1295=1879	1310=1894	1325=1909	1340=1924
1266=1850	1281=1865	1296=1880	1311=1895	1326=1910	1341=1925
1267=1851	1282=1866	1297=1881	1312=1896	1327=1911	
1268=1852	1283=1867	1298=1882	1313=1897	1328=1912	
1269=1853	1284=1868	1299=1883	1314=1898	1329=1913	
1270=1855	1285=1869	1300=1884	1315=1899	1330=1914	

Kaynak: Faik Reşit Unat, *Hicri Tarihleri Miladi Tarihe Çevirme Kılavuzu*, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1994.

Birinci Bölüm

DEDELERİMİZİN BULGARİSTAN'DAKİ KÖYLERİ

Yukarıda da belirtildiği gibi köyümüzün kurucuları Belaslatina'dan, Loçfa'dan, Palamarsa'dan, Şumnu'dan, Plevne'den Filibe'den, Harmanlı'dan ve Bulgaristan'ın diğer yerlerinden gelmişlerdir. Şimdi bunları sırasıyla görelim (Sayfa 16'daki haritaya bakınız).

I. BELASLATINA

Köyümüzün Pomakları Bulgaristan'ın Belaslatina köyünden gelmez. Köyümüzün kurucuları arasındaki en büyük gurubu, toplam 78 haneyle Belaslatina'dan gelen Pomaklar oluşturmaktadır. Yukarıda 4 ilâ 14'üncü sayfalar arasında yer alan kurucular listesinde doğum yeri olarak Belaslatina yazan hane reisi kişiler Pomaktır ve Belaslatina'dan gelmektedir. Bunların bir kısmı, bugün köyümüzde yoktur. Köy kütüğünden saptayabildiğimiz kadarıyla köyümüzde aşağıdaki soyadlı kişilerin erkek tarafından en büyük dedeleri Pomaktır ve Belaslatina'dan gelmektedir.

Tablo 2: Yeniçiftlik'te Baba Tarafından Dedeleri İtibarıyla Pomak Olan Ailelerin Listesi ve Bu Ailelerden İlk Gelen Kişilerin İsimleri

H.no	SOYİSİM	İlk Gelen Kişinin İsmi	H.n	SOYİSİM	İlk Gelen Kişi
10	AYA	Ömer	125	ÇEVİRGEN	Sait
14	MANAV	Salih Manav	126	UMUR	Pusatlı Hüseyin
21	GÖZLER	Ramadan	128	SEZGİN	Ali Osman
22	AKGÜN	Musa	129	ATAR	Süleyman
23	-	Kadir	130	-	Ali
38	OKTEN	İbrahim	134	-	Kör Osman
39	OLCAY	Mustafa	135	SAKAL	Ali
42	-	Hüseyin	137	ÖNCÜ	Mustafa
43	-	Ali	138	ÇAPRAZ	Mehmet
46	OLTAN	Halil Pehlivan	139	ÖREL	Bekir
51	KURT	Tekaüd Arif	140	YEĞİN	İslam
54	-	Süleyman Hoca	145	GÜNER	Mehmet
55	-	Ahmet Arif	147	KÖKÇÜ	Veli Pehlivan
60	-	Mehmet	148	SEÇİL	Abdurrahman
64	DURAN	Mehmet Ağa	152	BALIKLI	Recep
65	-	Süleyman	156	EZİRCAN	Hüseyin
66	-	Süleyman	157	EŞSİZ	İbrahim
67	-	Mehmet	158	AKTAŞ	Yahya
69	ÖGE	Mehmet	159	USLU	Yakup
74	AYDIN	Kadir	164	MERMERTAŞ	Püsküllü Hasan

78	SAĞDIÇ	Kara Mehmet	165	AYGÜN/ENGİN	Abdül Fettah
86	BAĞCI	Hüseyin	184	ŞİMŞEK	Alişoğlu Mehmet
89	TEMİZ	Osman	189	EKER	Hüseyin Ağa
96	ANIL	Arabacı Ali	191	TANZAN	Hamza
97	ALKAN	İsmail	200	TOSUN	Tosun
98	ÖZKAN	Kumarlı İsmail	202	DÜZCE	Ali
99	-	Hacı İbrahim Baba	216	GÜN	Hüseyin
100	-	Fatma	217	?	Yusuf
102	ÖZEREN	Yaşar	218	AY	Mustafa
104	TAN	Pomak Ali Molla	219	DOĞAN	Mustafa
105	BULUT	Hüseyin	222	KARATİKEN	Hasan
106	GÜL	Bakkal Mustafa	233	AKGÜN	Veli
108	AĞAOĞLU	Mustafa	235	GÜNEŞ	Ali Rıza
110	TEMEL	Abdurrahman	236	DURAK	Mehmet Eşi Şerife
114	ORHAN	İbrahim	238	BARAN	Ahmet
116	-	Hasan	239	CİVAN	Selim
117	SEVİNÇ	Hüseyin	245	-	Davud
120	SEYREK	Yakup	246	AĞA	İsmail
124	BAŞARAN	Süleyman			

Belaslatina bugün Kuzey Batı Bulgaristan'da Mihailovgrad iline bağlı, 16068 nüfuslu bir ilçe merkezidir. Bulunduğu yer hakkında yukarıda 16'ncı sayfadaki haritaya bakınız.

Belaslatina'nın koordinatları şöyledir: Latitude DMS (Enlem): 43° 28' 0N ; Longitude DMS (Boylam): 23° 55' 60E; Belaslatina'nın rakımı (yüksekliği, *altitude*) 99 metredir (Kaynak: <http://www.calle.com>)

Belaslatina, “*bela*” ve “*slatina*” kelimelerin bir araya gelmesinden oluşmuş birleşik bir isimdir. “*Bela*” Pomakça/Bulgarca “beyaz” demektir. “*Slatina*” ise eski Bulgarca'da “bataklık” demekmiş¹. Dolayısıyla “*Belaslatina*”, kelime olarak, “Beyaz Bataklık” anlamına gelmektedir.

Dedelerimizin Belaslatina'da oturduğu zamanlarda, örneğin 1873 yılında, Belaslatina'da 100'ü Müslüman ve 181'i Bulgar olmak üzere toplam 281 hane yaşıyordu. Yani Belaslatina tahminen 1500-1600 nüfuslu büyükçe bir köydü.

Dedelerimizin geldiği yıl Belaslatina, başkenti Rusçuk olan Tuna Vilayetine bağlı Rahva (Rahova) kazasına bağlıydı. Daha önceki yıllarda Belaslatina, İvraça (Vraça) kazasına da bağlı olmuştur. O nedenle köyümüzdeki nüfus kütüğünde, Belaslatina gelen ilk kuruculardan bazılarının doğum yeri Olarak Rahva, bazılarının İvraça² yazılmıştır. Hatta bazılarının doğum

1. *Byala Slatina*, Sofija, Di Septembri, 1987, s.55.

2. İvraça'nın Bulgarca adı Vratsa'dır. Vratsa'ya Osmanlı döneminde İvraça veya Vraça derlerdi. Eski harflerle İvraça (Elif, ye, vav, ra, cim, he) şeklinde; Vraça, , (vav, ra, cim, he) şeklinde yazılırdı. Köy kütüğü 1331 (1915) yılında eski harflerle tutulmuştur. Köy kütüğünü Latin harflerine kim geçirmişse, Vraça'yı yanlış olarak “Duruca” olarak, İvraça'yı da yanlış olarak “Aburaca” ve “Ayvarca” olarak okumuştur (Örnek: 21, 158, 165, 218,

yeri olarak Plevne yazılmıştır. Zira, Belaslatina Plevne'ye de, Rahva, İvraça'ya olduğu kadar yakındır. Biz doğum yeri olarak Rahva, veya İvraça yazan kişilerin kesinlikle Belaslatina köyünden geldiğini biliyoruz. Zira, buraya gelen dedelerimiz, çocuklarına ve torunlarına Bulgaristan'dan geldikleri köyün adının Belaslatina olduğunu söylemişlerdir. Bugün bu kişilerin torunlarından birçoğu hayattadır ve dedesinin Belaslatina geldiğini kendisine söylediğini hatırlamaktadır. O nedenle biz, köy kütüğünde doğum yeri olarak Rahva ve İvraça yazılı bulunan herkesi Belaslatina'dan geldiğini ve Pomak olduğunu kabul ettik.

Fotoğraf 1: Belaslatina (1999)

Belaslatina Tuna nehrinin 30 km kadar güneyindedir. Plevne'nin tam batısındadır. Plevne'ye karayoluyla 58 km uzaklıktadır. Lofça'nın kuzey batısında yer almaktadır. Lofça'ya 100 km kadar uzaktır. Bulgaristan'daki tek atom santralının bulunduğu Kozluduy'a 40 km kadar uzaklıktadır. Belaslatina Romanya sınırına 30 km, Sırp sınırına 80 km kadar uzaklıktadır. Belaslatina, bizim dedelerimizin geldiği Türkiye'ye en uzak yerdir. Belaslatina Edirne'ye 400-420 km kadar uzaklıktadır. Belaslatina'nın daha batısında ve daha kuzeyinde Pomak veya Türk köyü bulunmamaktadır. Belaslatina Bulgaristandaki en kuzey batıdaki Müslüman köyüdür.

Belaslatina, Kneja (İsmailpınar), Brenitsa, Tırnık, Popitsa, Birkaçevo, Sokolare, Boravan, Dobrelovo, Tırnava, Galiçe köylerine komşudur.

222, 233, 235, 245 nolu hane kayıtları). Köy kütüğünde geçen Duruca'nın doğrusu Vraca, Ayvarca ve Aburaca'nın doğrusu İvraça'dır.

Fotoğraf 2: Belaslatina

(Bu fotoğrafın renklisi ve diğer Belaslatina fotoğrafları için www.yeniciftlik.beldesi.com veya www.geocities.com/yeniciftlik adreslerine bakılabilir)

Belaslatina Balkan dağlarının kuzeyinde Tuna Nehri ovasında bulunmaktadır. Belaslatina Tuna nehrinin 30 km kadar güneyindedir. Bulunduğu yer hafif meyilli, ovaya yakın düzlük bir arazidir. Biga ovası gibi tam düz değildir. Bizim meradaki arazi gibi hafif meyillidir. Köyün yanında bir 40-50 metre yüksekliğinde bir de tepe vardır. Belaslatina içinden Skıt (Iskit, İskat) isimli bir çay geçmekte ve Tuna nehrine dökülmektedir. Belaslatina 20-25 km kadar doğusundan da yine Tuna'ya dökülen İskır (İskar, Skar) nehri geçmektedir³. Belaslatina bol yağış alan yeşillik bir yerdir. Belaslatina'ya 1993, 1994 ve 1999 yıllarında toplam üç defa gittim. Belaslatina'ya gittiğimde Ağustos ayında kenarlıklardaki otların sararmadığını, hâlâ bahar gibi yeşil olduğunu gördüm. Belaslatina'da şimdi ve keza dedelerimizin zamanında yoğun olarak mısır tarımı yapılmaktadır. Şimdilerde tütün tarımı da yapılıyor. Ancak dedelerimizin zamanında tütün tarımı yapıp yapılmadığını bilmiyorum. Mısır yetiştirmeye fevkalâde müsait bir yer. Dedelerimiz, Belaslatina'dayken mısır yetiştirdiklerini, mısırların öylesine büyük olduklarını, mısır tarlasının içine at üstünde adam girse adamın kaybolduğunu torunlarına anlatmışlardır⁴. Gerçekten, Belaslatina gidip, mısırların bu kadar yüksek olduğunu gördüm.

Belaslatina Tarihi.- Şimdi Belaslatina tarihini görelim:

1479.- Belaslatina'nın ne zaman kurulduğu bilinmemektedir. 1400'lerden daha eski bir tarihte kurulmuş olma ihtimali vardır. 1479 yılında Osmanlıların tuttuğu bir tahrir defterinde⁵ Belaslatina köyü kaydedilmiştir. Bu deftere göre, Belaslatina köyü Nigbolu sancağının İvraça nahiyesine bağlıdır. Belaslatina'da 20 hane vardır ve hepsi Hristiyandır ve Belaslatina köyü İvraça zemeti olarak görünmektedir. Bu köyün zaiminin, yani köylünün vergisini verdiği zemet sahibi kişinin adı Mahmud Çelebidir.

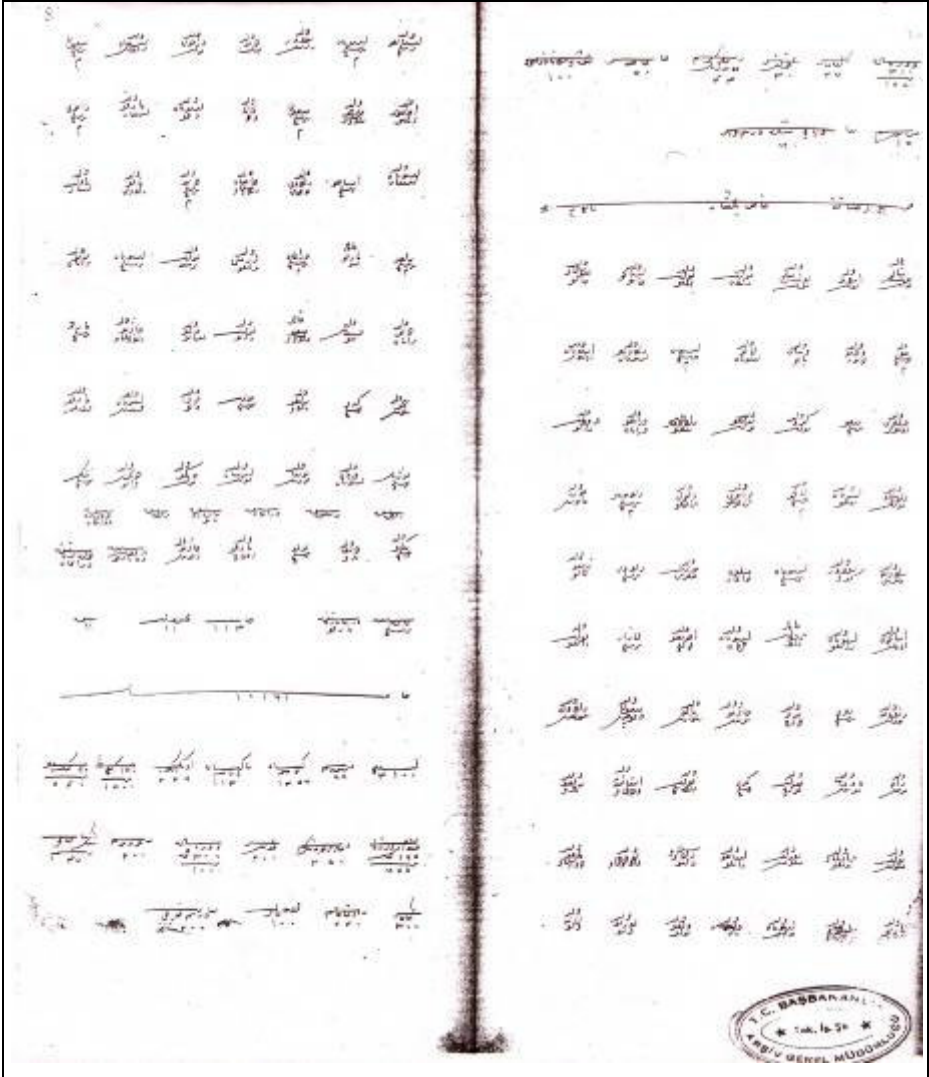
1516.- 1516 yılında tutulan ve İstanbul'da Başbakanlık Osmanlı Arşivinde saklanan 11 numaralı Maliyeden Müdevver bir defterde bulunan kayda göre Belaslatina'da 47 hane, 20 bekar erkek (mücerred) ve 3 dul kadın (bive) sayılmıştır⁶. Hepsisi de Hristiyandır. Bunların 1516 yılında Belaslatina'nın Behram Bey isimli bir tımarlı sipahiye toplam 4390 akçe vergi ödediği anlaşılmaktadır.

-
3. Köyümüzün eski muhtarlarından "Onbir" lakaplı İsmail Ağa, dedesi Rüstem Ağanın kendisine anlattığı hikayelerde Iskar isimli bir yerden bahsettiğini söylemektedir.
  4. Örneğin İsmail Ağa, dedesi Rüstem Ağa mısırlar konusunda kendisine bu tür hikayeler anlattığını söylemektedir.
  5. Bu defterin aslı, Sofya'da, Bulgaristan Millî Kütüphanesinin bulunmakta ve OAK, 45/29, n°1/1960 numaralı kayıtlıdır. Bu defterin fotokopileri Nikolay Todorov ve Boris Netkov tarafından 1966 yılında yayınlanmıştır. Bkz.: Nikolai Todorov ve Boris Netkov, *Turski izvori za Bălgarskata istorija*, Serija VX-XVI, Sofia, İzdanie na Bălgarskata Akademiya na Naukite, 1966, Tome II. Belaslatina bu kitabın ikinci cildinin ikinci kısmının 257'inci sayfasında "Slatina" olarak kayıtlıdır.
  6. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Maliyeden Müdevver*, n° 11, s.109.

1545.- 1545 yılında tutulan ve Başbakanlık Osmanlı Arşivinde saklanan 452 numaralı Tapu Defterine göre ise Belaslatina'da, hepsi Hristiyan, 113 hane, 11 bekar erkek, ve 11 dul kadın vardır⁷. Aşağıya bu defterin fotokopisini koyuyoruz. Belaslatina yine Niğbolu Livasına tâbi olan İvraça nahiyesine bağlıdır. 1545 yılında Belaslatina tımar veya zeamet değil, hassa-i Padişah'tır. Yani vergisini doğrudan doğruya padişaha vermektedir. O yıl toplam 10161 akçe vergi ödedikleri yazılıdır.

Fotokopi 1: 1545 Yılında Belaslatina Köyü

(Kaynak: Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Tapu Defteri*, n° 452, s.86)

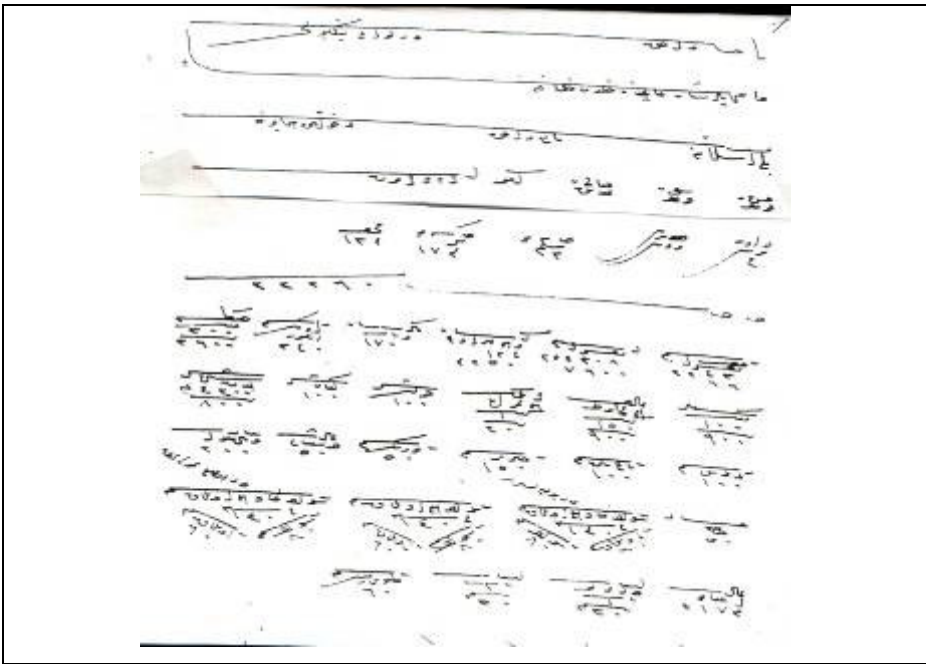

7. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Tapu Defteri*, n° 452, s.86.

1579.- 1579 yılından kalan ve Ankara'da Tapu Kadastro Genel Müdürlüğünün Kuyud-ı Kadime dairesinde saklanan 58 numaralı *Defter-i Mufassal-i Liva-i Niğbolu* ismini taşıyan defterin 117'nci sayfasında Belaslatina'nın kaydı bulunmaktadır. Bu köyde göre, Belaslatina 3 Müslüman hane, 174 hristiyan hane ve 131 hristiyan bekar erkek vardır⁸. Aynı kayda İstanbul'da Başbakanlık Osmanlı Arşivinde bulunan 718 numaralı Tapu Defterinin 118'inci sayfasında da buluyoruz. Bu defterin Müslüman haneleri gösteren kısmının fotokopisi aşağıdadır. O yıl 18150 akçe vergi ödedikleri not edilmiştir. Böylece Belaslatina ilk Müslümanların 1579 yılında üç hane olarak ortaya çıktığını biliyoruz. Belaslatina'daki ilk üç Müslüman hanenin reislerinin isimleri Yusuf (?)⁹ oğlu Hasan, Yusuf (?) oğlu Sefer (?)¹⁰ ve Abdullah oğlu Kayalı(?)'dır¹¹. Bu Hasan, Sefer (?) ve Kayalı (?) isimli kişiler, muhtemelen köyümüzdeki Belaslatina'dan gelmiş Pomakların en eski atalarıdır. Ne var ki, bu Hasan, Sefer (?) ve Kayalı(?)'nın Belaslatina'ya nereden geldiğini bilmiyoruz. Bildiğimiz tek şey, bu Hasan, Sefer ve Kayalı (?)'nın Belaslatina'ya 1545 ilâ 1579 yılları arasında geldiğidir.

Fotokopi 2: 1579 Yılında Belaslatina'daki Müslümanlar
(Kaynak: Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Tapu Defteri*, n° 718, s.117)

8. Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü, *Kuyud-ı Kadime*, n°58, s.117.

9. Doğru okuduğumuzdan emin değiliz.

10. Doğru okuduğumuzdan emin değiliz.

11. Doğru okuduğumuzdan emin değiliz.

Nahiye		i	
Rahva			der Liva-i Niğbolu
Hassa-i		i	
Padişah-ı âlem-penah hullide hılafetühü			
Karye		i	
Belaslatina	tâbi-i Rahva	an havas-ı Hümayun	
Hasan	Sefer (?)	Kayalı (?)	Gebran-ı
Yusuf(?)	Yusuf (?)	Abdullah	Kariye-i Mezbur
(Hristiyan hanelerin isimleri)			
Hane-i Muslim		Hane-i Gebran	Mücerred
3		174	134
Hasıl		22260	

1845.- Belaslatina'nın 1600, 1700'lerde tutulmuş bir kaydını bulamadık. 1800'lerde ise Belaslatina'ya ilişkin iki kayıt bulduk. 1845 yılında tutulan Belaslatina'da nüfus, hayvan ve tarla sayımı yapılmıştır. Bu sayımın verileri, adına *Temettüat Defteri* denilen bir defterde kaydedilmiştir. Bu defter, İstanbul'da Başbakanlık Osmanlı Arşivi saklanan 15746 numaralı Temettüat Defteridir. Bu defterden, 1845 yılında Belaslatina'da 105 hane Müslüman ve 77 hane Bulgar yaşadığı anlaşılmaktadır. Bu defterde her haneye bir hane numarası verilmiş ve her hanenin reisinin, sahip olduğu tarla, öküz, sağmal inek, kara sığır ve manda, at, hergele, merkep, koyun ve keçi adedi ve bunlardan elde ettikleri senevi hasılat ve o ailenin senevi toplam temettüatı (geliri) belirtilmiştir.

1845 yılında Belaslatina'daki hane numaraları ve reislerinin baba isimleriyle birlikte isimleri şunlardır:

Tablo 3: 1845 Yılı Belaslatina'daki Müslüman Hane Reisleri Listesi
(Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Temettüat Defteri*, n° 15746)

Hane no. Hane Reisinin İsmi	Hane no. Hane Reisinin İsmi	Hane no. Hane Reisinin İsmi
1. Kadri oğlu Süleyman	36. Kadri oğlu Mustafa	71. Hasan oğlu Hüseyin
2. İbrahim oğlu Hüseyin	37. Halil oğlu Hasan	72. Yakup oğlu Veli
3. Hasan oğlu Hüseyin	38. Salih oğlu Halil	73. Yakup oğlu Ali
4. Ali oğlu Hasan	39. Selim oğlu Ahmet	74. Mehmet oğlu Hasan
5. Hüseyin oğlu Mehmet	40. Bekir oğlu Hasan	75. Osman oğlu Ali
6. Halil oğlu Hasan	41. Mustafa oğlu Mehmet	76. Mehmet oğlu Ahmet
7. Halil oğlu Mehmet	42. Hüseyin oğlu Süleyman	77. Kadri oğlu Hüseyin
8. Hasan oğlu Süleyman	43. Hüseyin oğlu Yakub	78. Mehmet oğlu İbrahim
9. Mehmet oğlu Hasan	44. Hüseyin oğlu Mehmet	79. Mehmet oğlu Hüseyin
10. Süleyman oğlu Süleyman	45. Halil oğlu Mustafa	80. Ramadan oğlu Hasan
11. Mahmut oğlu Ali	46. Abdullah oğlu Ahmet	81. Ahmet oğlu Mehmet
12. Ali oğlu İbrahim	47. Hüseyin oğlu Mustafa	81b. Mestan oğlu Hasan
13. Hüseyin oğlu Hamza	48. Ahmet oğlu Bekir	82. Hasan oğlu Murat

14. Hasan oğlu Rüstem	49. Abdi oğlu Bekir	83. Hüseyin oğlu Hasan
15. Hasan oğlu Mehmet	50. Ahmet oğlu Mehmet	84. Hasan oğlu Hüseyin
16. Hasan oğlu Halil	51. Mustafa oğlu Ali	85. Mahmut oğlu Murat (?)
17. Mustafa oğlu Hüseyin	52. Ali oğlu Hüseyin	86. Abdi oğlu Hasan oğlu
18. Mehmet oğlu Mahmud	53. Halil oğlu Ali	87. Halil oğlu Mehmet
19. Osman oğlu Mahmut	54. Halil oğlu Süleyman	88. İsmail oğlu Hüseyin
20. Ali oğlu Halil	55. Hüseyin oğlu Ali	89. Mehmet oğlu Hüseyin
21. Ali oğlu Mehmet	56. Salih oğlu Bayram	90. Ali oğlu İbrahim
22. Ali oğlu Osman	57. Mustafa oğlu Mahmut	91. Osman oğlu Mehmet
23. Kadri oğlu Osman	58. Mustafa oğlu Ali	92. Halil oğlu Ali
24. Süleyman oğlu Hasan	59. Mustafa oğlu Hüseyin	93. Halil oğlu Mehmet
25. Hasan oğlu Halil	60. Halil oğlu Hüseyin	94. Osman oğlu İsmail
26. Hasan oğlu Kadri	61. Hüseyin oğlu Mehmet	95. Süleyman oğlu Halil
27. Hüseyin oğlu Hasan	62. Hüseyin oğlu Kadri	96. İsmail oğlu Mehmet
28. Ali oğlu Halil	63. Ali oğlu Süleyman	97. İsmail oğlu Osman
29. Ali oğlu Osman	64. Salih oğlu Abdi	98. İsmail oğlu Ali
30. Ali oğlu Mahmut	65. Hasan oğlu Osman	99. Mehmet oğlu Mustafa
31. Kadri oğlu Hüseyin	66. Süleyman oğlu Ali	100. Hüseyin oğlu Mustafa
32. Alaz (?) oğlu Hüseyin	67. İsmail oğlu Mehmet	101. Halil oğlu Abdi
33. Hasan oğlu İbrahim	68. Süleyman oğlu Ali	102. Halil oğlu Mehmet
34. Hüseyin oğlu Hasan	69. Süleyman oğlu Halil	103. Hüseyin oğlu Kadri
35. Mustafa oğlu Süleyman	70. Ali oğlu Mu...?	104. Ali oğlu Kadri
		105. Hüseyin oğlu Hasan

Yukarıda isimleri yazılı kişiler, 1895 yılında Belaslatina'dan köyümüze göç eden Pomakların babaları veya dedeleridir. Köy kütüğüne göre, Köyümüze ilk gelen Pomakların doğum tarihleri 1250 ilâ 1300 (yani 1834 ilâ 1884) arasında değişmektedir. Bu kişiler 1834-1884 yılları arasında doğduklarına göre, 1845 yılında tutulan temettüat defterinde, bu kişilerin babaları veya dedeleri kayıtlıdır.

Örneğin köyümüzde Ağa soyisimli ailenin kurucusu Belaslatina doğumlu 1253 (1837) doğumlu İsmail'dir. Köy kütüğüne göre İsmail'in babasının adı Rüstem'dir. Bu Rüstem 1837 yılında Belaslatina'da çocuk yaptığına göre 1845 yılında yapılan temettüat sayımında aile reisi olarak sayılmış olmalıdır. Gerçekten de 15746 sayılı 1845 tarihli Belaslatina Temettüat Defterine baktığımızda, bu defterin 48'inci sayfasında Hane no: 14'te Rüstem isimli biri kaydedilmiştir¹². İşte bu Rüstem, pek muhtemelen, köyümüzde İsmail Ağa'nın dedesinin dedesidir.

1845 tarihli Temettüat Defterinde kayıtlı kişiler, köyümüze gelen ilk Pomakların babaları veya dedeleridir. Ancak kim kimin babası veya dedesi olduğunu saptayamadık. Çünkü aynı isimli birden çok kimse var. Örneğin köy kütüğüne göre 1250, yani 1834 doğumlu olan benim dedemin dedesi Kör Ramadan'ın babasının adı Mehmet imiş. 1834 yılında çocuk sahibi olan bu Mehmet 1845 yılında 10 yaşında çocuk sahibi olduğuna göre, muhtemelen 30-40 yaşlarındaydı ve dolayısıyla hane reisi olarak 1845 yılında tutulan

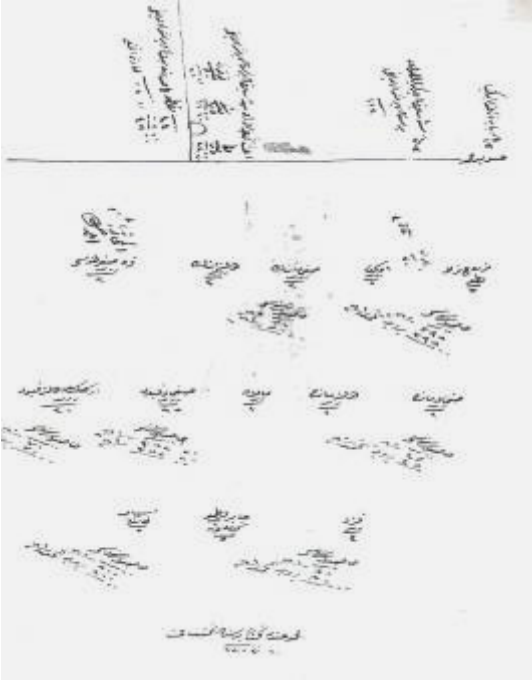
12. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Temettüat Defteri*, n° 15746, s.48.

Belaslatına Temettüat Defterinde kaydedilmişti. Ne var ki 1845 Temettüat Defterinde, Mehmet isimli birden fazla kişi vardır: Hüseyin oğlu Mehmet, Halil oğlu Mehmet, Hasan oğlu Mehmet, Ali oğlu Mehmet, Mustafa oğlu Mehmet, Ahmet oğlu Mehmet, İsmail oğlu Mehmet, Osman oğlu Mehmet¹³. Bu kişilerden birisi benim dedemin dedesi Kör Ramadan'ın babasıdır. Ancak hangisinin o olduğunu bilmek mümkün değildir.

Diğer bir örnek Ağaoğlu soyadlı ailenin kurucusu 1261 (1845) doğumlu Mustafa'dır. Mustafa'nın babası Halil'dir. Bu Halil, 1845 yılında çocuk sahibi olduğuna göre 1845 yılında yapılan temettüat sayımında aile reisi olarak kaydedilmesi gerekir. Gerçekten de 1845 Temettüat Defterinde birden fazla Halil isimli kişi vardır: Hasan oğlu Halil, Ali oğlu Halil, Salih oğlu Halil, Süleyman oğlu Halil¹⁴. Bunlardan biri, köyümüze ilk gelen Ağaoğullarından Mustafa'nın babasıdır. Ama hangisi odur bunu tam olarak bilemiyoruz.

1845 defterine baktığımızda ortalama bir ailenin şunlara sahip olduğunu görüyoruz.

Fotokopi 3: 1845 Yılında Belaslatinalı Mehmet Oğlu Hasan'ın Malvarlığı
(Kaynak: Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Temettüat Defteri*, n° 15746, s.44).

1845 yılı Belaslatına Temettüat Defterinin 44'üncü sayfasında 9 numaralı hane olarak kaydedilen ve yukarıda fotokopisini koyduğumuz Mehmet oğlu Hasan'ın sahip olduğu mal varlığı şöyledir¹⁵: 3 kıta ve 25 dönüm tarla¹⁶ ve 1 kıta ve 5 dönüm çayır, 2 adet öküz, 2 adet sağmal inek, 2 adet sağılmayan inek, 2 iki adet kara sığır, 1 adet sağmal manda, 1 adet sağmal olmayan (huluz?) manda, 25 adet sağmal koyun, 20 erkek ve sağıl-mayan koyun ve 4 adet kısarak ve 2 adet ne olduğunu okuyamadığımız bir hayana sahiptir. Mehmet oğlu Hasan'ın 1345 yılında 85

13. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Temettüat Defteri*, n° 15746, s.42-90.

14. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Temettüat Defteri*, n° 15746, s.42-90.

15. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Temettüat Defteri*, n° 15746, s.44.

16. Tarla başlığı altında hem kıta hem de dönüm olarak bilgi verilmiştir. Kıta parça demektir. Yani Hasan'ın üç parçadan oluşan toplam 25 dönüm tarlası varmış.

kile

buğday (hınta), 120 kile arpa (şaar) ve 50 kile kukuruz (mısır) ürettiği yazılmıştır. Bir “kile”nin, 25 kg geldiği varsayılırsa¹⁷, Mehmet oğlu Hasan 2125 kg buğday ve 3000 kg arpa ve 1250 kg mısır üretmiştir. Mehmet oğlu Hasan’ın sahip olduğu hayvanlardan ve ürettiği ürünlerden 1345 yılında senevi (yani yıllık olarak) 1203 kuruş temettüat (gelir) elde ettiği hesaplanmış ve bundan toplam 117 kuruş vergi alınmıştır.

1845 tarihli ve 15746 sayılı Belaslatina Temettüat Defteri incelendiğinde Belaslatina’daki ortalama bir ailenin, 20 ilâ 40 dönüm arasında değişen bir araziye sahip olduğu, ve bu arazi üzerinde üç çeşit ürün yetiştirildiği anlaşılmaktadır. Temettüat defterine göre en çok yetiştirilen ürün kukuruz, yani mısırdır. İkinci sırada buğday, üçüncü sırada arpa gelmektedir. Ortalama bir aile 150-160 kile kadar mısır, 70-80 kile kadar buğday, 40-50 kile kadar arpa üretmektedir. Diğer yandan temettüat defterine göre, Belaslatina’da ortalama bir ailenin bir çift tane öküze, 2-3 tane ineğe, 2 tane mandaya ve 20-30 tane koyuna sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bazı ailelerin ayrıca birkaç tane kısrağa sahip oldukları da görülmektedir. Şüphesiz sayılara göre daha zengin aileler olduğu gibi, daha fakir aileler de vardı. Yukarıdaki miktarlar ortalama bir aile için verilmiştir. Bununla birlikte, 1845 Temettüat Defterinin incelenmesinde köyün içinde zenginlik, fakirlik bakımından pek bir fark olmadığı anlaşılmaktadır. En fakirlerin dahi, 15-20 dönüm tarlaya, bir çift öküze, bir iki ineğe, birkaç koyuna sahip olduğu görülmektedir.

Belaslatina 1845 yılında en çok gelir elde eden kişi Ali oğlu Hüseyin’dir. Belaslatina Temettüat Defterinin 52’nci sayfasında 55 numaralı hane olarak kaydedilen Ali oğlu Hüseyin’in sahip olduğu şeyler şunlardır: 3 parçadan oluşan 30 dönüm tarla ve bir parçadan oluşan 11 dönüm çayır, 2 adet öküz, 2 adet sağmal inek, 1 adet kara sığır, 2 tane sağmal manda, 70 adet sağmal koyun, 40 adet erkek ve sağılmayan koyun ve 15 adet ne olduğunu okuyamadığımız hayvan. Ali oğlu Hüseyin’in 1845 yılında 150 kile buğday (hınta), 100 kile arpa (şaar) ve 200 kile kukuruz (mısır) ürettiği yazılmıştır. Bir “kile”nin, 25 kg geldiği varsayılırsa, Ali oğlu Hüseyin’in 3.750 kg buğday ve 2500 kg arpa ve 5000 kg mısır üretmiştir. Ali oğlu Hüseyin’in 1845 yılında 2510 kuruş temettüat (gelir) elde ettiği hesaplanmış ve bundan 110 kuruş vergi alınmıştır.

Temettüat defteri incelendiğinde Belaslatina’daki dedelerimizin, çiftçiliğin yanında hayvancılık yaptıklarını, inek, manda ve koyun beslediklerini görüyoruz. Dedelerimiz çiftçilik olarak, mısır, buğday ve arpa ektikleri anlaşılmaktadır. Şurası ilginçtir ki, Belaslatina’daki Pomak dedelerimiz, buğday-

17. Kile tahıl ölçmede kullanılan bir ölçektir. Osmanlı İmparatorluğunun değişik yerlerinde değişik büyüklükte kileler kullanılırdı. İstanbul Kilesi 18-20 okka, yani ortalama 25 kg gelirdi (*Meydan Larousse*, Cilt 11, s.286).

dan çok mısır (kukuru) yetiştirmişlerdir. Belaslatina toprakları mısır yetiştirmeye çok müsaittir. Gerçekten de köyümüzün yaşlıları, yukarıda belirttiğimiz gibi, dedelerinin kendilerine, Belaslatina'dayken mısır ektiklerini, mısırın çok uzun olduklarını, anlattıklarını hatırlamaktadırlar.

1873.- Belaslatina'ya ilişkin sahip olduğumuz son kaynak, 1873 yılında yapılmış nüfus ve hayvan sayımıdır. Bu sayım sonuçları hicri 1290 (yani yani miladi 1873) senesinde Rusçuk Vilayet Matbaasında basılmış olan *Salname-i Vilayet-i Tuna*, yani Tuna Vilayet Salnamesi isimli bir kitapta 182 ve 183'üncü sayfalarında yayınlanmıştır¹⁸.

Bu Salmamaya göre, Belaslatina yine önceden olduğu gibi Rahova kazasına bağlıdır. Belaslatina'da 1873 yılında 100 Müslüman hane ve 181 Bulgar aile sayılmıştır. Oysa bundan 28 yıl önce, yani 1845 yılında yapılan sayıma göre Belaslatina'da 105 Müslüman ve 77 Bulgar aile sayılmıştı. Yani Bulgarlar 28 yılda nüfuslarını iki buçuk kat arttırırken bizim dedelerimizin nüfusu beş aile düşmüştür. Diğer bir ifadeyle, 1845 yılında bizim Pomak dedelerimiz, Belaslatina'da çoğunluk iken, 1873'te azınlık durumuna düşmüştür. Anlaşılan o ki, 1800'lü yıllarda Belaslatina'da Bulgarlar çok çocuk yaparken, bizim Dedelerimiz ya az çocuk yapmışlar, ya da dedelerimizin yaptıkları çocuklar, savaşlarda ölmüşlerdir.

1873 yılında tutulan Salnameye göre Belaslatina'da 32'si sağmal, 270'si koşu olmak üzere toplam **302 manda**, 211'i sağmal, 74'ü koşu olmak üzere toplam **285 tane kara sığır**, 120'si kısrağ ve 320'si binek olmak üzere toplam **440 tane hergele**, yani at, **6420** koyun, 21 merkep, yani eşek ve 312 canvar yani domuz vardır. Bu domuzlar Belaslatina'daki Bulgarlara aittir. Salnameye göre Belaslatina'da keçi yoktur. Bu hayvanlar tüm köyde bulunan hayvanlardır. Bunların kaçının bizim dedelerimize, kaçının Bulgarlara ait olduğunu bilmiyoruz. Ancak köyde Pomak ve Bulgar karışık 281 aile olduğuna göre, aile başına ortalama 1 manda, 1 inek, 2 beygir, 23 koyun düşmektedir.

Burada bir iki noktanın altını çizmek isteriz. 1873 yılında Belaslatina 32 tane sağmal, 270 tane de koşum mandası sayılmıştır. Buradan şunu tahmin edebiliriz ki, Belaslatinalı Pomak dedelerimiz, inek veya öküz değil, çoğunlukla manda koşuyorlar ve tarlalarını inekle veya öküzle değil, çoğunlukla mandayla sürüyorlardı. İkinci olarak Belaslatina'da 1873 yılında 440 tane hergele, yani beygir vardı. Bu da Belaslatina'daki dedelerimizin, torunlarına anlattıkları gibi¹⁹ at yetiştiriciliği ve ticareti yaptıklarını göstermektedir.

18. *Salname-i Vilayet-i Tuna*, Rusçuk, Matbaa-i Vilayet-i Tuna, Def'a 6, Sene 1290 (Salnamenin iç kapağında şöyle yazmaktadır: *Salname-i Tuna: İşbu binikiyüzdoksan sene-i hicriyesi salnamesi altıncı def'a olarak cem ve tertip kılınmıştır*). Bu Salname, Ankara'da *Türk Tarih Kurumu* kütüphanesinde bulunmaktadır (Numarası A.II.2077'dir)

19. Örneğin köyümüzün eski muhtarlarından "Onbir" lakaplı İsmail Ağa'nın dedesi Rüstem'in kendisine anlattıklarına göre, dedesinin Belaslatina'da temel gelir kaynağı hergele yetiştirmiş; dedesinin 30-40 civarında hergelesi varmış. İsmail Ağa, dedesinin burada

93 Harbi diye bilinen Osmanlı-Rus Savaşının 1877 yılında başlamasına kadar Belaslatina'daki Pomak dedelerimizin mutlu bir yaşantısının olduğunu söyleyebiliriz. Şüphesiz dedelerimizin çoğunluğu zengin insanlar değillerdi. Ama her birinin en azından, 30-40 dönüm tarlası, bir çift öküzü, birkaç mandası, birkaç ineği, 10-15 koyunu, bir iki atı vardı. Tarlalarından kendileri için ortalama 100 kile kadar mısır, 70 kile kadar buğday, hayvanları için 50 kile kadar arpa çıkarıyor; hayvanlarının eti ve sütüyle rahat bir şekilde geçiniyorlardı.

II. LOFÇA VE ÇEVRESİNDEN GELENLER

Köy nüfus kütüğünde, toplam 74 hanede, ilk kişinin, “doğum yeri” olarak “Lofça” yazmaktadır. Bu hanelerin hane numaraları ve sonradan aldıkları soy isimleri şunlardır.

Tablo 4: Yeniçiftlik'te Dedeleri Lofça ve Çevresinden Gelen Ailelerin Listesi

H	Soyisim	H	Soyisim	H	Soyisim	H	Soyisim
1	Levent	61	Pesen	142	Şen	192	Yavuz
2	Sezen	62	Yörük/Arabacı	144	Kubilay	193	Gülay
3	Özer	63	?	151	Yavuz	196	Irak
4	Malkoç	73	Öngen	152	Balıklı	201	Çağlayan
5	Gezgin	75	Şevik	153	Topçu	204	Savaşır/Kahraman
6	Kahraman	77	Bulat	154	Günay	213	Akat
8	Sümer	84	Yüce	155	-	223	Öztürk
13	Mamak	85	Benli	160	Bilir	226	Ergin
14	Manav	88	Sever	169	Akalın	227	Tufan
18	Can	94	Uçmaz	173	Süzen	228	Coşkun
19	Tümaz/Açıkgöz	95	Bilen	174	Saklı	229	Ervan
20	Diken	97	Alkan	175	Şengün	230	Şahin
24	Obuz	103	Orçen	177	-		
31	Ağan	104	Tan	178	Uzak		
36	Oktar	107	Işık	179	Canakay		
37	Bakar	121	Dinal	180	Temiz		
40	Olgaç	126	Umur	181	Kıran		
45	Yanıç	127	Teker	182	Havancı		
47	İnal	128	Sezgin	187	Tok		
49	Pala	141	Satar	188	Özcan		

Yukarıdaki soy isimli ailelerin erkek tarafından en büyük dedeleri Lofça'dan gelmektedir. Bu 74 haneden 8 hanenin Lofça şehrinin içinden, 14 hanenin (daha fazla olabilir) Lofça'nın Bejanova köyünden gelmektedir. Ancak geri kalanların Lofça'nın hangi köyünden veya köylerinden geldiklerini saptayamadık.

da atları çok sevdiğini, at yetiştirmeye çalıştığını, öldüğünde 7-8 atının bulunduğunu söylemektedir.

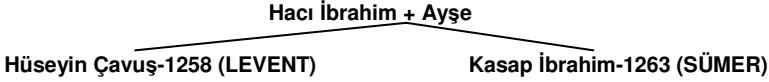
A. LOFÇA MERKEZ

Köyümüzün ilk kurucularından 8 hane Bulgaristan'ın Lofça şehrinin içinden gelmektedirler. Bu haneler ve ilk gelen kişiler şunlardır:

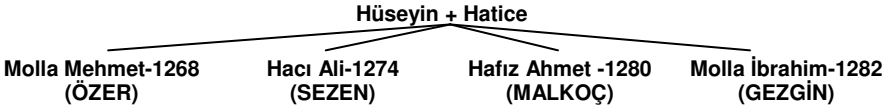
Tablo 5: Lofça Şehir Merkezinden Gelenler

Hane	SOYİSİM	İlk Gelen Kişinin İsmi	Baba Adı+Ana Adı	D.Tarih	AİLE LAKABI
1	LEVENT	Hüseyin Çavuş	Hacı İbrahim+Ayşe	1258	Nasradanlar
2	SEZEN	Berberoğlu Hacı Ali	Hüseyin+Hatice	1274	Hacı Aliler
3	ÖZER	Berberoğlu Mehmet	Hüseyin+Hatice	1268	Molla Mehmet
4	MALKOÇ	Hafız Ahmet	Hüseyin+Hatice	1280	Bugün Yok
5	GEZGİN	Molla İbrahim	Hüseyin+Hatice	1286	Hacı İbrahimler
6	KAHRAMAN	Dilsizoğlu İbrahim	İbrahim+Hafize	1301	Bugün Yok
8	SÜMER	Kasap İbrahim	Hacı İbrahim+Ayşe	1263	Kasapoğulları, İsmailoğulları
9	PALA DÜNDAR	Mustafa	Hüseyin+Ayşe	1301	Palalar, Arabacı Hüseyinler

Yukarıdaki 1 (Levent) ve 8 nolu (Sümer) hanelerin kardeş oldukları anlaşılmaktadır.

Yukarıdaki 2 (Sezen), 3 (Özer), 4 (Malkoç) ve 5 nolu (Gezgin) hanelerin kardeş oldukları anlaşılmaktadır:

Lofça (Loveç), Bulgaristan'ın kuzey batısında bulunan orta büyüklükte güzel bir şehirdir. Osmanlı döneminde de Lofça büyükçe ve fevkalâde güzel bir şehirdi. Aşağıda Lofça'nın Osmanlı döneminden kalan eski mahallesinin fotoğrafı konulmuştur.

Yukarıda saydığımız haneler 93 harbinde (1877-1878) Lofça'dan İpsala'ya göç etmişlerdir. Bu ailelerin İpsala'nın içinde yerleştikleri ve orada takriben 15 yıl kadar yaşadıkları ve 1895 yılında köyümüze geldikleri anlaşılmaktadır. Köyümüze ilk gelen ailelerin bu Lofçalı aileler olduğu söylenmektedir.

Köyümüzde Lofça'nın içinden gelen yukarıda isimlerini saydığımız sekiz aileye "Lofçalı" denmektedir. Bu hanelerin dedelerinin köyümüzün kuruluşunda önemli bir rol oynadıkları anlaşılmaktadır. Zira, aşağıda anlataca-

Fotoğraf 3: Lofça (1993)

(Bu fotoğrafın renklisi ve diğer Lofça fotoğrafları için www.yeniciftlik.beldesi.com veya www.geocities.com/yeniciftlik adreslerinde bulunan **“Yeniciftlik İnternet Sitesi”**ne bakılabilir. Keza aynı fotoğraflar Yeniciftlik CD’sinde de bulunmaktadır).

ğımız gibi köyün kuruluşunda önemli bir rol üstlenen dört kişiden ikisi (Kasap İbrahim ve Molla Mehmet) Lofçalı’dır. Köyümüzün ilk kurucularından olan Lofçalıların fevkalâde uyanık oldukları ve nispeten daha zengin oldukları söylenmektedir. Gerçekten de, köyümüzün diğer kurucuları çiftçilikle uğraşan köylüler olmasına rağmen, Lofçalılar, şehirden gelen esnaf ve zanaatkar adamlardı. Köy kütüğünde Hüseyin oğlu Hacı Ali “Berberoğlu Hacı Ali”, Hüseyin oğlu Molla Mehmet ise “Berberoğlu Mehmet” olarak kaydedilmiştir. Keza Hacı İbrahim oğlu İbrahim ise “Kasap İbrahim” olarak kaydedilmiştir. Bu kişilerin ve onların çocuklarının daha önceleri köyümüzde de, bakkallık, kahvecilik, hayvan ticareti gibi işler yaptığı söylenmektedir.

Keza köyümüzün eski ismi olan “Lofça-i Cedit” (yani Yeni Lofça) isminin de bu Lofçalılar tarafından koydurulduğu rivayet edilmektedir. Bu sekiz hanenin, köyümüzün kurulduğu ilk zamanlar oldukça etkili kişiler oldukları anlaşılmaktadır. Bir kere, bunların arsaları Büyük Cami ile Küçük Cami arasındaki yolun üst tarafında bulunmaktadır ki, burası köyün en merkezî ve en güzel yerleridir. İkinci olarak bu sekiz hane, köy kütüğünde ilk dokuz numaraya kaydedilmiştir.

B. BEJANOVA

Köyümüzün ilk kurucularından 14 hane Bulgaristan'da Lofça'ya bağlı Bejanova köyünden gelmektedir. Köy kütüğünden saptayabildiğimize ve yaşlılara sorup öğrendiğimiz kadarıyla köyümüzde aşağıdaki soyadlı kişilerin baba tarafından en büyük dedeleri Bejanova'dan gelmektedir (Bu listede yanlışlık ve eksiklik olması ihtimali vardır. Aşağıdaki listenin düzeltilmeye ihtiyacı olabilir).

Tablo 6: Yeniçiftlik'te Dedeleri Bejanova'dan Gelen Ailelerin Listesi

HN	Soyad	HN	Soyad	HN	Soyad	HN	Soyad
127	Teker	151	Yavuz	181	Kıran	196	Irak
128	Sezgin	154	Günay	182	Havancı	227	Tufan
141	Satar	179	Canakay	188	Özcan		
142	Şen	180	Temiz	192	Yavuz		

Bejanova Lofça'ya bağlı bir köydür. Lofça şehrinin kuzey batısında bulunmaktadır. (Sayfa 16'daki haritaya bakınız). Bugünkü nüfusu 2202'dir²⁰. 1873 yılında 199 Müslüman aile ve 34 Hristiyan hane yaşıyordu (Toplam 233 hane). Demek ki dedelerimizin Bejanova yaşadığı zaman Bejanova 1200-1300 nüfuslu orta büyüklükte bir köydü.

Bejanova'nın koordinatları şöyledir: Latitude DMS (Enlem): 43° 13' 60N ; Longtitude DMS (Boylam): 24° 23' 60E; Bejanova'nın rakımı (yüksekliği, *altitude*) 184 metredir (Kaynak: <http://www.calle.com>).

Bejanova, Lofça'nın 30-35 km kadar kuzey batısında, Plevne'nin 30-35 km kadar güney batısındadır. Bejanova ile köyümüzün diğer kısmının geldiği yer olan Belaslatina arasındaki mesafe 50 km kadardır. Bejanova'nın Tuna nehrine uzaklığı 100-110 km kadardır. Bejanova Edirneye 330 km kadar uzaklıktadır. Bejanova'nın daha batısında ve daha kuzeyinde Türkçe konuşulan bir köy yoktur. Bejanova'nın daha batısındaki köyler Pomak köyleridir. Bejanova Türkçe'nin konuşulduğu en kuzey batıdaki Türk köyüdür. Bejanova, Iğlen, Rakita, Sadoveç, Kruşoviça, Bırkaç, Beglej, Katuneç, Kalenik ve Dragana köylerine komşudur. Bejanova'nın kıyısından Vit çayı geçmekte ve bu nehir Tuna nehrine dökülmektedir. Bejanova tarıma müsait, hafif engebeli bir arazi üzerinde bulunmaktadır. Ancak Belaslatina nazaran daha engebeli ve tepeliktir. Bejanova, Belaslatina gibi, Balkan dağlarının kuzeyinde bulunan ve bol yağış alan yeşillik bir yerdir.

Bejanova'nın ilk kaydına 1545 tarihli bir tahrir defterinde rastlıyoruz. Bu defter İstanbul'da Başbakanlık Osmanlı Arşivinde bulunan 416 numaralı Tapu Tahrir Defteridir. Bejanova bu defterin 404-405'inci sayfalarında kayıtlıdır. Bu deftere göre Bejanova Lofça kazasına bağlıdır ve Hüseyin ismin-

20. Nikolay Micev ve Petır Koledorov, *Reçnik na Celištata i celišnitse v Bulgariya*, Sofiya, Nauka i İskustvo, 1989, s.53.

de birisine zeamet olarak verilmiştir. Bejanova 1545 yılından daha eski kurulmuş olmalıdır. Zira 1545 defterinde Bejanova'nın yeni kurulduğuna ilişkin bir kayıt yoktur. 1545 yılında Bejanova'da 39 hane, 19 yetişkin bekar erkek ve 5 bive kadın sayılmıştır²¹. Bunların hepsi de hristiyandır. Demek ki dedelerimiz 1545 yılında henüz Bejanova'ya gelmemiştir. 1642 yılında tutulan ve İstanbul'da Başbakanlık Osmanlı Arşivinde bulunan TD 775 numaralı Niğbolu Avarız Haneleri Defterine göre, Bejanova'da 30 hane yaşamaktadır²². İsimlerine bakılırsa hepsi de Bulgardır. Demek ki bizim dedelerimiz Bejanova'ya 1642 yılında da gelmemiştir.

Bejanova'ya ilişkin sahip olduğumuz son kaynak, 1873 yapılmış yılında nüfus ve hayvan sayımıdır. Bu sayım sonuçları 1873 yılında *Salname-i Vilayet-i Tuna* isimli kitabın 254'üncü sayfasında yayınlanmıştır²³. Bu salnameyi göre Bejanova'da 199'u müslüman ve 34'ü Hristiyan toplam 233 hane yaşamaktaydı.

1873 yılında tutulan Salnameye göre Bejanova'da 29'u sağmal, 30'u koşu olmak üzere toplam **59 manda**, 86'sı sağmal, 80'i koşu olmak üzere toplam **166 tane kara sığır**, 63'ü kısrağ ve 8'i binek olmak üzere toplam **71 hergele**, yani at; **3283 koyun**, 3 merkep, yani eşek, **1648 keçi** ve **52** canvar yani domuz vardır. Bu domuzlar haliyle Bejanova'daki Bulgarlara aittir. Bu hayvanlar tüm köyde bulunan hayvanlardır. Bunların kaçının bizim dedelerimize, kaçının Bulgarlara ait olduğunu bilmiyoruz. Ancak köyde Türk ve Bulgar karışık 233 aile olduğuna göre, aile başına ortalama 14 koyun ve 7 keçi düştüğünü hesaplayabiliriz.

C. LOFÇA'NIN DİĞER KÖYLERİNDEN GELENLER

Köy kütüğüne göre toplam 74 hane Lofça'dan gelmektedir. Bunların 8'inin Lofça'nın içinden, 14'ünün Bejanova'dan geldiğini biliyoruz. Geri kalan 52 hanenin ise Lofça'nın hangi köyünden veya köylerinden geldiklerini bilmiyoruz. Bunların Lofça'nın çok değişik köylerinden gelmeleri ihtimal dahilindedir. Örneğin 84 nolu Yüce soyisimli hanenin kurucusu olan Mehmet oğlu Mehmet ağanın Lofça'nın Borima köyünden geldiğini biliyoruz. Ancak diğer kişilerin Lofça'nın hangi köyünden geldiklerini saptayamadık. Bunların arasında Pomak olanların da bulunması ihtimal dahilindedir. Yukarıdaki *Tablo 4'*te yer alan ailelerin geldikleri yerlerin araştırılması gerekmektedir.

21. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Tapu Defteri*, n° 416, s.404-405.

22. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Tapu Defteri*, n° 775, s.143.

23. *Salname-i Vilayet-i Tuna*, Rusçuk, Matbaa-i Vilayet-i Tuna, 1290, s.254.

III. PALAMARSA

Köyümüzün ilk kurucularından 36 hane Bulgaristan'ın o zamanlar Razgrad kazasına bağlı olan Palamarsa köyünden gelmektedir. Yukarıda 4 ilâ 14'üncü sayfalar arasında yer alan kurucular listesinde doğum yeri olarak Razgrad yazan hane reisi kişilerin hepsi Palamarsalıdır. Şu listedeki hane numaraları ve soy isimleri belirtilen ailelerin erkek tarafından en büyük dedeleri Palamarsa'dan gelmektedir.

Tablo 7: Yeniçiftlik'te Dedeleri Palamarsa'dan Gelen Ailelerin Listesi

H.n°	Soyad	H.n	Soyad	H.n	Soyad	H.n	Soyad
27	(Ahmet Çavuş)	162	Gezer	198	Metin	231	Okur
28	Eren	167	(Osman)	199	Gider	240	Ekinci
57	Erişen	168	Kaya	203	Avşar	244	Aksoy
68	(Ali)	170	(Ali)	205	Görmez	247	Kaçar
92	Sak	171	Talihakacı	207	Kaynar	254	Küçük
101	(Alioğlu Ali)	172	Ayhan	212	Aka	274	Ildız
111	Uysal	183	Püsküllü	214	Kavar		
132	Gezer	185	Tala	215	Akay		
133	Metin	186	Çalış	217	(Yusuf)		
149	Dikici	195	Acar	220	Akcan		

Palamarsa günümüzde Razgrad ilinin Popovo ilçesine bağlı bir köydür 16'ncı sayfadaki haritaya bakınız). Razgrad'a dedelerimizin orada yaşadığı zamanlar “Hezargrad” da denirdi. Palamarsa'nın bugünkü nüfusu 1259'dur²⁴. Palamarsa'da 1873 yılında 259'u Müslüman ve 52'si Hristiyan olmak üzere toplam 311 hane vardı²⁵. Demek ki dedelerimizin Palamarsa'da yaşadığı zamanlar Palamarsa 1800-1900 nüfuslu büyükçe bir köydü.

Palamarsa'nın koordinatları şöyledir: Latitüde DMS (Enlem): 43° 22' 60N ; Longitüde DMS (Boylam): 26° 10' 0E; Palamarsa'nın rakımı (yüksekliği, *altitude*) 299 metredir (Kaynak: <http://www.calle.com>).

Palamarsa, Razgrad'ın 40 km kadar güney batısında bulunmaktadır. Palamarsa bağlı olduğu Popovo (Popköy) ilçe merkezine 8 km uzaklıktadır. Tuna nehrine 55-60 km kadar uzaktadır. Rusçuk şehrinin 60-65 km kadar güneyinde; Şumnu şehrinin 70-75 km kadar batısındadır. Palamarsa Edirneye 310 km kadar uzaklıktadır. Palamarsa, Popovo (Popköy) kasabasına, Kovaçevç, Voditsa, Opaka, Gagova (Gakköy) ve Kardam (eski adı Haydar) köylerine komşudur. 1800'lerde Palamarsa'nın bulunduğu bölgede nüfus çoğunluğunu Türkler oluşturuyordu. Bununla birlikte aralarında az miktarda Bulgar da vardı.

24. Nikolay Micev ve Petır Koledorov, *Reçnik na Celiştata i celişnitse v Bilgariya*, Sofiya, Nauka i İskustvo, 1989, s.297.

25. *Salname-i Vilayet-i Tuna, Sene 1290*, s.145.

Bejanova ile Palamarsa arasında kuş uçuşu 150 km kadar bir mesafe bulunmaktadır. Bejanova ile Belaslatina arasında kuş uçuşu 175-180 km kadar bir mesafe vardır. Bulgaristan'da iken Palamarsalı dedelerimiz ile Belaslatina ve Bejanovalı dedelerimizin birbirini tanıyor olmaları düşük bir ihtimaldir. Palamarsa tarıma müsait, hafif engebeli bir arazi üzerinde bulunmaktadır. Şimdiki köyümüze nazaran biraz daha tepeliktir. Palamarsa Balkan dağlarının kuzeyinde bulunan, bol yağış alan yeşillik bir yerdir. Palamarsa'nın bir resmî aşığıdır. Bugün hâlâ Palamarsa'da az miktarda olsa da Türkler yaşamaktadır. Köyümüzde Faslılar diye bilinen Ekinci soyisimli ailenin dedeleri (Hüseyin ve onun babası Halil) Palamarsa'dan gelmişlerdir. 1994 yılında Palamarsa'ya gittiğimde, Palamarsa'nın Türklerinde bir kişi, bana bir tarlalıkta bir mevki gösterip burasının adının "Faslıların korusu" olduğunu söylemiştir.

Fotoğraf 4: Palamarsa (1993)

(Bu fotoğrafın renklisi ve diğer Palamarsa fotoğrafları için www.yeniciftlik.beldesi.com veya www.geocities.com/yeniciftlik adreslerine yer alan "Yeniciftlik İnternet Sitesi"ne bakılabilir. Keza aynı fotoğraflara "Yeniciftlik CD'si"nden de ulaşılabilir).

Palamarsa Tarihi.- Şimdi Palamarsa'nın kısa tarihini görelim:

1545.- Palamarsa'ya ilişkin olarak bulduğumuz en eski kayıt Kanunî Sultan Süleyman döneminden kalma tahminen 1545 yılına ait bir tapu tahrir defteridir. Bu defter İstanbul'da Başbakanlık Osmanlı Arşivinde Tapu defterleri kataloğunda kayıtlı olan 382 numaralı defteridir. Palamarsa bu defterin 198-201'inci sayfalarında kayıtlıdır. Bu kaydın Müslüman hanelerinin yer aldığı kısmının fotokopisi ve bunun çevirisi aşağıda verilmiştir:

Fotokopi 4: 1545 Yılında Palamarsa'daki Müslüman Haneler
(Kaynak: Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Tapu Defteri, n° 382, s.198-199)

The document is a handwritten Ottoman tax register (Tapu Defteri) for Palamarsa in 1545. It is organized into two main sections, each containing a list of households (hanes) and their respective tax amounts. The entries are written in Ottoman Turkish script.

Section 1 (Top): A list of households with names such as "Müslüman Hanedanı" and "Müslüman Hanedanı". The names are written in a cursive script. Below the names, there are several columns of numbers, likely representing tax amounts or other financial data.

Section 2 (Bottom): A list of households with names such as "Müslüman Hanedanı" and "Müslüman Hanedanı". The names are written in a cursive script. Below the names, there are several columns of numbers, likely representing tax amounts or other financial data.

The document is a handwritten Ottoman tax register (Tapu Defteri) for Palamarsa in 1545. It is organized into two main sections, each containing a list of households (hanes) and their respective tax amounts. The entries are written in Ottoman Turkish script.

Section 1 (Top): A list of households with names such as "Müslüman Hanedanı" and "Müslüman Hanedanı". The names are written in a cursive script. Below the names, there are several columns of numbers, likely representing tax amounts or other financial data.

Section 2 (Bottom): A list of households with names such as "Müslüman Hanedanı" and "Müslüman Hanedanı". The names are written in a cursive script. Below the names, there are several columns of numbers, likely representing tax amounts or other financial data.

Karye—
Palamarıç, an hassa-i kadim-i Padişah âlem-penah hillede ... Tâbi-i Mezbur.

Mustafa veled-i Do- ğan (?)	Ali veled-i Mustafa	Mehmet veled-i Mustafa	Süleyman veled-i Mustafa	Ahmet veled-i Mustafa	İsmail veled-i Ab- dullah	Haydar (?) veled-i Ab- dullah
Kayar(?) veled-i İs- mail	Mustafa veled-i Ca- fer (?)	Şirmerd (?) veled-i Demuri (?)	Hüseyin veled-i Ab- dullah	Süleyman veled-i Ab- dullah	Kara Çavuş Merdi (?) Süleyman Bey	Ali veled-i Kara Çavuş
Mehmet veled-i Si- nan	Mahmud veled-i Si- nan	Mehmet veled-i Sü- leyman	Abdülkerim veled-i Ka- ra Çavuş			
Hane 10	Mücerred 6	... Süleyman 2	Bey Hane-i Gebran 92	Mücerred 97	Kıpti 3	Bive 2

Yukarıda fotokopisini gördüğünüz kayda göre, 1545 yılında Palamarsa'da 10 Müslüman hane, 6 Müslüman mücerred yani bekar erkek, 2 de Süleyman beyin adamlarından iki kişi bulunmaktadır. Bu köyde 92 tane gayrimüslim (gebran) hane, 98 tane gayrimüslim mücerred, 3 tane kıpti (çingene) ve iki tane gayrimüslim bive (dul kadın) bulunmaktadır²⁶. Palamarsa'dan gelen dedelerimizin ataları, 1545 yılında sayılmış bu 10 Müslüman hane ve 6 bekar erkek olsa gerekir.

1545 yılında Palamarsa'da yaşayan atalarımızın isimleri yukarıda liste hâlinde verilmiştir. Yukarıda okunuşundan emin olmadığımız isimlerin yanına soru işareti (?) konulmuştur. 13'üncü sırada yer alan Kara Çavuş isimli kişinin isminden sonra gelen mim, ra, dal ve mim harflerinden oluşan kelimeyi okuyamıyoruz. Sondaki mim olmasa bu kelime merd (adam) şeklinde okunabilir. Kanımızca, "Kara Çavuş" isimli bu kişi, Süleyman Beyin kölesi veya hizmetkarı olan bir arap veya zencidir. Bu "Kara Çavuş" isimli kişinin de biri Ali, diğer Abdülkerim isimli iki oğlu vardır. Yukarıda 18 isim varsa da bunlar toplam sülaleye aileye aittir. Şöyle ki ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci sırada yer alan Ali, Mehmet, Süleyman ve Ahmet ilk sırada yer alan Mustafa'nın oğullarıdır. Altı ve yedinci sırada yer alan İsmail ve Haydar kardeşler ikisi de Abdullah isimli birinin oğuldur. Sekizinci yer alan ve ismini tam olarak okuyamadığımız kişi altıncı sırada yer alan İsmail'in oğlu, yani Abdullah'ın torunudur. Onuncu sırada yer alan Hüseyin ve onikinci sırada yer alan Süleyman Abdullah'ın oğludur. Bu Abdullah bir başka Abdullah olsa gerek. Zira, ilkinden sonra yazılmıştır. On yedinci sırada yer alan Mehmet onikinci sıradaki Süleyman'ın oğludur. Onüçüncü sıradaki Kara Çavuş isimli kişi Abdullah onikinci sıradaki Süleyman'ın kölesidir. 14'üncü sırada yer alan Ali ve 18'inci sırada yer alan Abdülkerim ise Süleyman'ın kölesi Kara Çavuş'un oğullarıdır. 15 ve 16'ncı sırada yer alan Mehmet ve Mahmut ise Sinan isimli birinin oğludur. Kısacası Palamarsa'da bilebildiği-

26. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Tapu Defteri*, n° 382, s.201.

miz en eski delerimizin isimlerinin 1500'lerin başında yaşamış olan Mustafa, Abdullah, Abdullah ve Sinan olduğunu söyleyebiliriz.

1873.- Palamarsa'ya ilişkin sahip olduğumuz son kaynak, 1873 yapılmış yılında nüfus ve hayvan sayımıdır. Bu sayım sonuçları hicri 1290 (yani 1873) senesinde yayınlanmış olan *Salname-i Vilayet-i Tuna* isimli bir kitapta 145'inci sayfasında bulunmaktadır²⁷. Bu Salname isimli bu kitaba göre, 1873 yılında, Palamarsa'da 259'u Müslüman ve 52'si Hristiyan toplam 311 hane yaşamaktaydı.

1873 yılında tutulan Salnameye göre Palamarsa'da 235'i sağmal, 90'ı koşu olmak üzere toplam **325 manda**, 110'u sağmal, 300'ü koşu olmak üzere toplam **410 kara sığır**, 120'si kısırak ve 18'i binek olmak üzere toplam **138 hergele** (at); **2574 koyun**, **797 keçi**, **15 merkep** (eşek) ve **100** canvar yani domuz vardır. Bu domuzlar haliyle Palamarsa'daki Bulgarlara aittir. Bu hayvanlar tüm köyde bulunan hayvanlardır. Bunların kaçının bizim dedelerimize, kaçının Bulgarlara ait olduğunu bilmiyoruz. Ancak köyde Türk ve Bulgar karışık 311 aile olduğuna göre, aile başına ortalama 1 manda, bir buçuk inek, 9 koyun ve 2 keçi düştüğünü hesaplayabiliriz.

Palamarsa'lılar saf ve temiz bir Türkçe konuşmaktadırlar. Ancak kendilerine has bir şiveleri vardır. Kelimelerdeki "o" seslerini çok kalın ve uzun söylemektedirler. Geliyorum yerine "*geloorum*", gidiyorum yerine "*gidoorum*", "duyuyor musun" yerine "*işıtoorsun*" demektedirler.

IV. ŞUMNU'NUN KÖYLERİNDEN GELENLER

Köy kütüğüne göre, köyümüzün ilk kurucularından 21 kişinin doğum yeri Şumnu'dur. Erkek tarafından en büyük dedeleri Şumnu'dan gelen aileler şunlardır:

Tablo 8: Yeniçiftlik'te Dedeleri Şumnu'dan Gelen Ailelerin Listesi

HN	Soyisim	İlk Gelenin İsmi	Köyü	HN	Soyisim	İlk Gelen	Köyü
12	BİLGE	İsmail (Hatip Hoca)	Köklüce	79	KURUDERE	Ahmet	?
15	ÖRS	Hasan	?	90	ÖZMAN	Mehmet	?
16	-	Ali	?	93	AKAN	İsmail Ağa	Terbi Köy
25	DURMAZ	İsmail	Köklüce	131	ILGAZ	Mehmet	?
30	HOŞNUT/YALÇIN	Benderlioğlu İbrahim	?	146	-	Mahmut Usta	?
33	-	Şumnulu Alman	?	163	GEMİCİ	Osman	Terbi Köy
41	GEZEK/YANIK	Mustafa	?	206	SARI	Yakub	Terbi Köy
58	-	Halil Ağa	?	221	?	Dahil	?
59	-	Osman	?	225	OKAN	Salih Ağa	Köklüce
71	ÇOŞAR	Haşim	?	249	ARIN	Ali Osman	Köklüce
76	SEVİNÇ	Seyfullah	Köklüce				

27. *Salname-i Vilayet-i Tuna*, Rusçuk, Matbaa-i Vilayet-i Tuna, 1290, s.145.

Yukarıda görüldüğü gibi bunlardan Mehmet oğlu İsmail (Hatip Hoca, BİLGE), Hacı Osman oğlu İsmail (DURMAZ), İdris oğlu Seyfullah (SEVİNÇ), Mehmet oğlu Salih Ağa (OKAN) ve Mehmet oğlu Ali Osman (ARIN) Köklüce köyünden gelmektedir. Ömer oğlu İsmail (AKAN), Hüseyin oğlu Osman (GEMİCİ) ve Ömer oğlu Yakup (SARI) Şumnu'nun Terbi Köyünden gelmektedir. Ancak diğer hanelerin Şumnu'nun neresinden geldiklerini tespit edemedik. Belki onlar da Köklüce veya Terbi köyden geliyor olabilirler.

A. KÖKLÜCE

Köyümüzün ilk kurucularından 5 aile, Bulgaristan'ın Şumnu kazasına bağlı olan Köklüce köyünden gelmektedir. Bunlar BİLGE (Hatip Hoca İsmail), DURMAZ (Hacı Osman oğlu İsmail), SEVİNÇ (İdris oğlu Seyfullah), OKAN (Mehmet oğlu Salih Ağa) ve ARIN (Mehmet oğlu Ali Osman) söy isimli ailelerdir.

Köklüce'nin koordinatları şöyledir: Latitude DMS (Enlem): 43° 32' 0N; Longtitude DMS (Boylam): 26° 55' 60E; Köklüce'nin rakımı (yüksekliği, *altitude*) 340 metredir (Kaynak: <http://www.calle.com>).

Köklüce Şumnu iline bağlı bir köydür (16'ncı sayfada yer alan haritaya bakınız). Köklüce'nin bugünkü adı Venetz'dir. Bugünkü nüfusu 1560'tır²⁸. Bugün de ahalisi tamamıyla Türk'tür. Köklüce'de 1873 yılında 78 hane yaşıyordu ve hepsi de Türk idi²⁹. Demek ki dedelerimiz, Köklüce'den göç etmeden önce, Köklüce 400-500 nüfuslu küçük bir köydü.

Köklüce Şumnu'nun 35 km kadar kuzeyinde bulunmaktadır. Köklüce'nin bulunduğu muhite Deliormanlar denmektedir. Köklüce, Deliormanlar denen bölgenin aşağı yukarı tam merkezinde yer almaktadır. Deliormanların tamamı Osmanlı döneminde saf Türktü. Günümüzde de bu bölgenin %90'ını Türktür. Köklüce, Şumnuya yakın olduğu kadar Razgrad'a da yakındır. Köklüce, Razgrad'ın 35 km kadar doğusunda bulunmaktadır. Köklüce Tuna nehrine kuş uçuşu 70-75 km kadar uzaktadır. Köklüce Silistre'nin 80 km kadar güneyindedir. Köklüce Edirne'ye 300 km kadar uzaklıktadır. Köklüce, Terbi Köy (Kapitan Petko), Bıyıklı (Bortsi), Çukur Köy (Yasenkovo), Aşıkova (Osenovetz), Karabaşlı (Çernoglavsi), Gürgenli (Gabritsa), Ahlar (Drentsi) köylerine komşudur. Bu köylerin hepsi saf Türk köyüdür.

Köklüce ile Palamarsa arasında kuş uçuşu 70-80 km kadar mesafe bulunmaktadır. Köklüce tarıma müsait, hafif engebeli bir arazi üzerinde bulunmaktadır. Aşağı yukarı şimdiki köyümüzün arazisine yakındır. Köklüce bol yağış alan yeşillik bir yerdir. Köklüce'nin bir resmi aşağıdadır.

28. Nikolay Micev ve Petr Koledorov, *Reçnik na Celiştata i celişnitse v Bılgariya*, Sofiya, Nauka i İskustvo, 1989, s.56.

29. *Salname-i Vilayet-i Tuna*, op. cit., s.113.

Fotoğraf 5: Köklüce (1993)

(Bu fotoğrafın renklisi ve Köklüce'nin diğer fotoğrafları için www.yeniciftlik.beldesi.com veya www.geocities.com/yeniciftlik adreslerine yer alan “**Yeniciftlik İnternet Sitesi**”ne bakılabilir. Keza aynı fotoğraflara “**Yeniciftlik CD'si**”nden de ulaşılabilir).

Köklüce Tarihi.- Şimdi kısaca Köklüce'nin tarihini görelim:

1530.- Köklüce'ye ilişkin bulabildiğimiz en eski kayıt 1530 yılından kalma bir tapu tahrir defterinde bulunmaktadır. Bu Defter İstanbul'da Başbakanlık Osmanlı Arşivinde bulunan 370 numaralı Tapu Tahrir Defteridir. Köklüce bu defterin 553'üncü sayfasında kayıtlıdır. Bu kayda göre, Köklüce'de sadece 4 hane ellici vardır³⁰. Gerek Köklüce, gerekse Şumnu'nun aşağı yukarı bütün köyleri 1530 yılında 5-10 hanelik küçük, ahalisinin tamamı Türk olan köyleridir. Bu köylerde önemli bir miktarda ellici ve eşkinci nüfus vardır. *Eşkinciler*, müsellemler, yaya, yörük gibi sefere katılan kişilere denir³¹. Müsellemler, savaş zamanında askerî hizmete girerler, ama barış zamanında ziraat ile meşgul olurlardı ve bu hizmetleri karşılığında vergiden muaf tutulurlardı. *Elliciler*, yörük ve müsellemlerin sefere gitmeyip evde kalan ve gidene ellişer akçe veren yamaklarıdır³². 1530 yılında Köklüce köyünde sadece 4 hane ellici bulunduğuna göre, Köklüce'nin 1530'dan birkaç yıl önce kurulduğunu söyleyebiliriz. Köklüceli dedelerimiz bu dört hane elliciden gelmektedir.

30. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Tapu Defteri*, n° 370, s.553.

31. Said Öztürk, *Osmanlı Arşiv Belgelerinde Siyakat Yazısı ve Tarihi Gelişimi*, İstanbul, Osmanlı Araştırmaları Vakfı, 1996, s.468.

32. *Ibid.*

Bayramlı veled-i Ramadan	Ahmed veyed-i Ramadan	Mahmut veled-i yusuf	Veled-i Eş- kinci Ahmet veled-i Kurt	Veled-i Eş- kinci Pirali veled-i Kurd	Veled-i Eş- kinci Ha- luk? veled-i Yusuf	Veled-i Eş- kinci Ali veled-i Yusuf
İlyas (?) veled-i Mustafa	Malkoç veled-i Ev- ren (?)	Koçak veled-i Ev- ren (?)	Ali veled-i Malkoç	Veli veled-i Malkoç	Bali veled-i Malkoç	Hüseyin veled-i İlyas
Murlı (?) veled-i Ba- hadır	Kara Hasan veled-i Dohan (?)	Yusuf veled-i Ku- bat	Süleyman veled-i A- nadolu (?)	Mustafa veled-i Sü- leyman	Mehmet veled-i Sü- leyman	Seferşah (?) veled-i Süleyman
Hane 11	Mücerred 10	Eşkinci 3	Veled-i Eşkinci 4			

Hasıl—————|
819

Görüldüğü gibi 1545 yılında Köklüce'de 11 hane, 10 bekar erkek (mücerred), 3 eşkinci aile, 4 de eşkinci oğlu aile reisi vardır³⁴. Yukarıda belirtildiği gibi, Osmanlı İmparatorluğunda müsellemler, yaya, yörük gibi sefere katılan kişilere *eşkinci* denmekteydi³⁵. Bunlar barış zamanında ziraat ile meşgul olurlar, ama savaş zamanında sefere giderlerdi ve bu sefer katıldıkları için de vergiden muaf tutulurlardı³⁶. 3 hane eşkinci ve 4 hane eşkinci oğlunun 1530 tarihli 370 nolu defterde kayıtlı olan eşkinci-elliler ve onların çocukları olduğunu tahmin edebiliriz. Keza, Anadolu'dan buraya 1530-1545 yılları arasında yeni Türk ailelerinin geldiğini söyleyebiliriz. Hane sayısı fazlaysa da bunların birkaç kişinin oğulları olduğu aralarında akrabalık bulunduğu görülmektedir. Örneğin yukarıdaki kayda göre, Mustafa'nın, Ramazan'ın, Yusuf'un, Malkoç'un Süleyman'ın üçer oğulları, Kurd'un iki oğlu aile reisi olarak kaydedilmiştir. İsimlere bakılırsa, Köklüceli atalarımızdan bazılarının bugün artık koymadığımız, Umur, İnebey, Kubat, Malkoç, Koçak, Bali gibi öz Türkçe isimleri taşıdıklarını görüyoruz.

1530 ve 1545 tapu tahrir defterlerinden yola çıkarak şunu söyleyebiliriz ki, Köklüce, baştan itibaren saf bir Türk köyü olarak kurulmuştur ve hiçbir zaman bir Bulgar köyü olmamıştır. Bu köy, yukarıda görüldüğü gibi birkaç eşkinci/ellici aile tarafından 1500'lerin başında kurulmuştur. Bu eşkinci ve ellici atalarımız, oraya Anadolu'dan gitmiş kişilerdi. Ancak Anadolu'nun neresinden oraya göç ettiklerini bilmiyoruz. Sadece Köklüce değil, Şumnu'nun Deliormanlar bölgesindeki bütün köyler aşağı yukarı böyledir. Anadolu'dan oraya gitmiş Türklerin kurmuş olduğu saf Türk köyleridir.

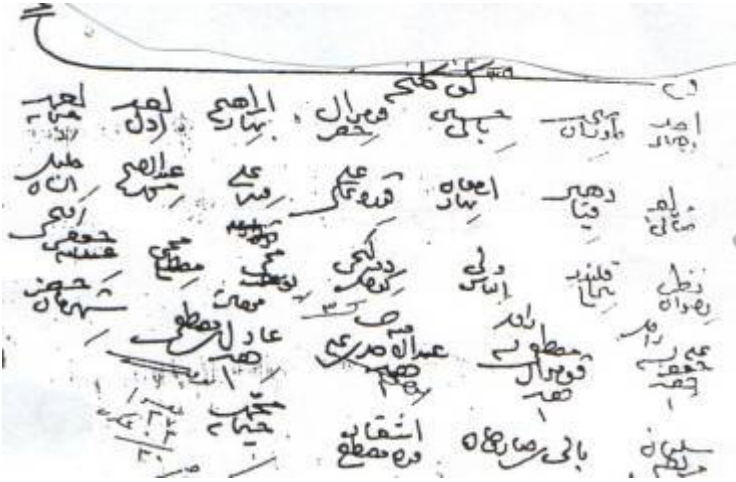
34. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Tapu Defteri*, n° 382, s.570.

35. Öztürk, *op. cit.*, s.468.

36. Yeniçeri teşkilâtı kurulmadan önce süvari askerî olarak görev yaparlardı. Yeniçeri teşkilâtı kurulduktan sonra ise, baltacılık, arabacılık gibi geri hizmetlerde kullanılmışlardır (Öztürk, *op. cit.*, s.475).

1642.- Köklüce'ye ilişkin olarak 1642 yılından kalan Niğbolu ve Silistre Avarız Haneleri Defterinde de bir kayıt vardır. Bu defter İstanbul'da Başbakanlık Osmanlı Arşivinde bulunan 771 numaralı Tapu Defteridir. Bu deftere göre Köklüce'de hepse Müslüman toplam 30 hane yaşamaktadır. Bu defterin 198'inci sayfasında bulunan Köklüce'nin kaydı şöyledir:

Fotokopi 6: Köklüce Köyünün 1642'deki Hane Listesi
(Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Tapu Defteri*, n° 771, s.198).

Karye _____ **i**

Köklüce						
Ahad veled-i Demir (?)	(?) veledi Torak	Hüseyin veled-i Bali	Kumral (?) Veled-i Hı-zır	İbrahim veled-i Ba-har (?)	Ahad veledi Edl (?)	Ahmet veled-i ?
Murad veled-i Sali (?)	Demir (?) veyed-i Ka-ya	Orhan (?) veled-i Ba-har (/)	Ali veled-i Kurd	Ali veled-i Kubat	Abdulrahman veled-i Hüseyin	Halil veled-i İnan (?)
Nazır veled-i Rıd-van (?)	Kalender? Veled-i ?	Veli veled-i İlyas	Dede... ? veled-i Ko-çak	Hamza ? veled-i Yu-suf	Hamza ? veled-i mustafa	Cafer ? veled-i Ab-dullah
Aliya? Veled-i Ca-fer	Mustafa veled-i Kumral	? veled-i Abdullah	Arlı ? Mus-tafa	Cafer veled-i Şehrikan (?)		
Süleyman veled-i Mer	Bali veled-i ?	Eşgar (?) veled-i Kara Mustafa	Mehmet Haymana			

1845.- Köklüce'ye ilişkin olarak bulduğumuz diğer bir kayıt 1845 yılı Temettüat defteridir. 1845 yılında Köklüce'de nüfus, arazi ve hayvan sayımı yapılmıştır. Bu sayıma ilişkin bilgiler İstanbul'da Başbakanlık Osmanlı Arşivinde bulunan 12512 sayılı defterdir. Bu defterde hepsi Müslüman toplan 46 hane vardır. Bu deftere göre Köklüce'deki hane numaraları ve hane reislerinin isim listesi ve sahip oldukları tarla miktarı şöyledir:

Tablo 9: 1845 Yılında Köklüce Hane Listesi
(Kaynak: Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Temettüat Defteri*, n° 12512)

Hane No. İsim, Tarla	Hane No. İsim, Tarla
1. Köyün Hatibi Ömer oğlu İbrahim, 50 dönüm	24. Veli oğlu İbrahim bin Halil, ??? dönüm
2. Mustafa oğlu Recep, 42 dönüm	25. Ali oğlu Veli, ??? dönüm
3. İbrahim oğlu Osman, 57 dönüm	26. İbrahim oğlu İsmail, ??? dönüm
4. Ahmet oğlu Mustafa, 34 dönüm	27. İsmail Oğlu Hasan, 48 dönüm
5. İbrahim oğlu Ali, 47 dönüm	28. Aziz oğlu Musa, 57 dönüm
6. İsmail oğlu Recep, 54 dönüm	29. Musa oğlu Aziz, 40 dönüm
7. İsmail oğlu Kadri İsmail, 26 dönüm	30. ??? oğlu Aziz, 49 dönüm.
8. Ömer oğlu Mahmut, 51 dönüm	31. Hasan oğlu ???
9. Mehmet oğlu Salih (?), 52 dönüm	32. İbrahim oğlu ???
10. Mustafa oğlu Yusuf, 45 dönüm	33. Aziz oğlu İsmail
11. Musa oğlu Halil, 47 dönüm	34. İbrahim oğlu Aziz
12. ??? (Yakub) oğlu İbrahim, 37 dönüm	35. Ömer oğlu Halil Hasan
13. Musa oğlu Mehmet, 22 dönüm	36. Mahmud oğlu Hasan
14. Abdullah oğlu Mustafa, 52 Dönüm	37. Ahmed oğlu Ömer
15. Halil oğlu İsmail, 45 dönüm	38. Ahmed oğlu Ömer
16. Osman oğlu Ömer, 50 dönüm	39. Aziz oğlu Kara İbrahim
17. İsmail oğlu Ahmet, 42 dönüm	40. ??? oğlu Hasan
18. Yakub oğlu Mustafa, 42 dönüm	41. ??? oğlu Ali
19. Halil oğlu Ömer, 47 dönüm	42. Abdi oğlu Ömer
20. Hasan oğlu ??? Ahmet, 51 dönüm	43. Ahmed oğlu Ali
21. Recep oğlu Mehmet, 18 dönüm	44. Ömer oğlu Mustafa
22. Aziz oğlu Mehmet, 53 dönüm	45. Süleyman oğlu Mustafa
23. Osman oğlu Hacı Mustafa, 33 dönüm	46. Osman oğlu Ali

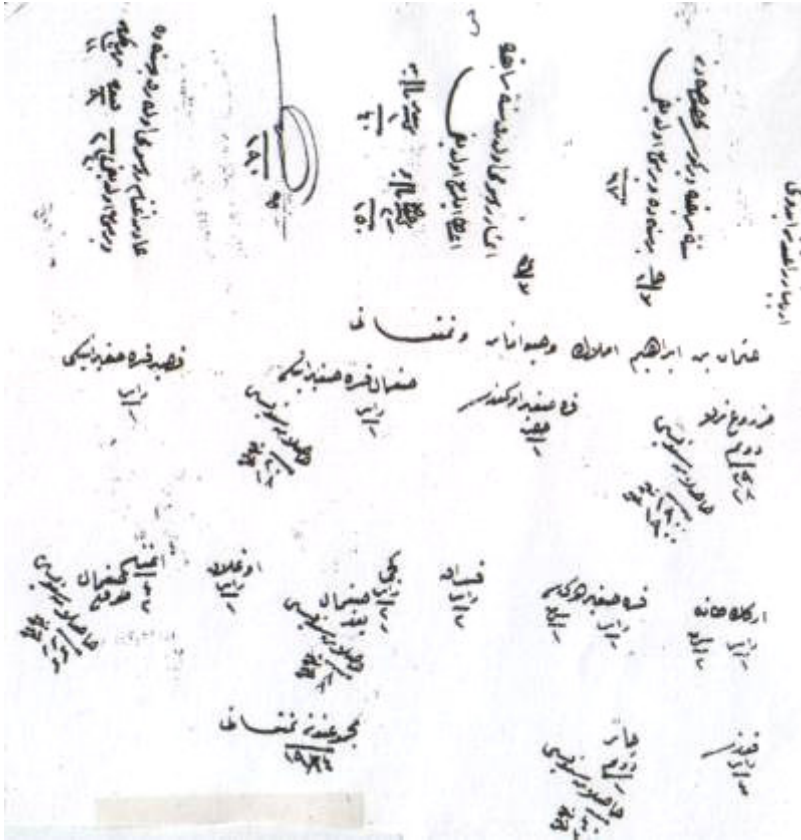
(Bu defterin ilk on sayfasının fotokopisini yaptırabildik. Geri kalanlarının isimlerini not ettik. Kaç dönüm tarlaya sahip olduklarını not etmemişik)

Yukarıdaki tablodan görüleceği üzere Köklüce’de aşağı yukarı herkes aynı zenginliktedir. Ortalama bir ailenin nelere sahip olduğunu görmek için Köklüce 3 numaralı hane reisi İbrahim oğlu Osman’a ilişkin kaydın fotokopisini yan sayfaya koyuyoruz.

Bu fotokopi de görüleceği üzere, Osman’ın toplam 57 dönüm tarlası, 1 çift öküzü, 1 baş sağmal ineği, bir adet kısır ineği, 1 tane danası, 1 tane kısır ağı, 3 tane keçisi, bir tane oğlağı, 6 tane koyunu, dört tane kuzusu ve bir dönüm çayırı vardır. İbrahim oğlu Osman’ın 1845 yılında sahip olduğu bu arazi ve hayvanlardan 1984 kuruş gelir (temettüat) elde ettiği hesaplanmıştır. Ayrıca Osman’ın 150 kile buğday (hınta) ve 40 kile arpa (şiar) ürettiği yazılıdır. Bir kile 25 kg geldiği varsayılırsa³⁷ 3.750 kg buğday ve 1000 kg arpa üretmiştir. Osman’ın 57 dönüm tarlaya sahip olduğu düşünülürse, dönüm başına 84 kg verim elde etmiştir. Ancak muhtemelen o dönemler tarlaların hepsi ekilmiyor, bazıları nadasa bırakılıyordu. 1845’te Köklüce’de buğday ve arpa olmak üzere sadece iki tür ürün yetiştiriliyordu.

37. Kile tahıl ölçmede kullanılan bir ölçektir. Osmanlı İmparatorluğunun değişik yerlerinde değişik büyüklükte kileler kullanılırdı. İstanbul Kilesi 18-20 okka, yani ortalama **25 kg** gelirdi (*Meydan Larousse*, Cilt 11, s.286).

Fotokopi 7: 1845 Yılında Köklüceli İbrahim oğlu Osman'ın Malvarlığı
(Kaynak: Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Temettüat Defteri*, n° 12512, s.3).

1873.- Tuna Vilayet Salnamesinden öğrendiğimize göre, Köklüce'de 1873 yılında 78 hane yaşıyordu ve hepsi de Türk idi³⁸. 1873 yapılan sayıma göre Köklüce'de 5'i sağmal, 4'ü koşu olmak üzere toplam **9 manda**, 25'i sağmal, 25'i koşu olmak üzere toplam **50 kara sığır**, 42'si kısrak ve 4'ü binek olmak üzere toplam **48 hergele** (at); **100 koyun**, **120 keçi** vardı. Köklüceli dedelerimizin, Belaslatinalı, Bejanovalı, Palamarsalı dedelerimize göre hayvan sayısı bakımından daha fakir olduklarını söyleyebiliriz. Ancak bu fakirlik hayvan sayısı bakımındandır. Zira yukarıda görüldüğü gib 1845 yılında Köklüce'de aşağı yukarı her ailenin 40-45 dönüm civarında tarlası vardır. Dolayısıyla Belaslatinalı ve Bejanovalı dedelerimizin daha çok hayvancılık yaptığını, ama Köklüceli dedelerimizin ise hayvancılıktan ziyade çiftçilik yaptığını söyleyebiliriz. Kaldı ki, 1873 Tuna Salnamesinde Köklüce köyünün 28902 kuruş aşar vergisi ödedikleri yazılıdır³⁹. Bu aile başına 332

38. *Salname-i Vilayet-i Tuna*, op. cit., s.113.

39. *Salname-i Vilayet-i Tuna*, op. cit., s.113.

kuruş eder. Oysa Belaslatina’da hane başına ödenen aşar vergisi 140 kuruş⁴⁰, Bejanova’da hane başına ödenen aşar 193 kuruş⁴¹, Palamarsa’da hane başına ödenen aşar vergisi 262 kuruştur⁴². Demek ki, Köklüce toprak bakımından daha zengindi.

Köklüceliler, oldukça temiz, saf bir Türkçeyle konuşmaktadırlar. Bununla birlikte kendilerine has bir şiveleri vardır. Köklüceliler, komşu köyümüz Kayapınarlılar gibi, *geleri*, *gideri* şeklinde konuşmaktadırlar. 1993 yılında ben Köklüce’ye gittiğimde biri kendisinin ortaokulda Fransızca ders aldığını ve ezbere “Zil çalıyor, öğretmen geliyor” anlamına gelen Fransızca “*La cloche sonne, le professeur arrive*” cümlesini söyledi. Ben de bu ne demek diye sordum. Bana “*zil çalari, mallim geleri*” dedi.

B. TERBİ KÖY

Köyümüzün ilk kurucularından Ömer oğlu İsmail (AKAN), Hüseyin oğlu Osman (GEMİCİ) ve Ömer oğlu Yakup (SARI) Şumnu’nun Terbi Köyünden gelmektedir.

Terbiköy’ün koordinatları şöyledir: Latitude DMS (Enlem): 43° 30' 0N; Longitude DMS (Boylam): 26° 52' 60E; Terbi köyün rakımı (yüksekliği, *altitude*) 456 metredir (Kaynak: <http://www.calle.com>)

Terbi köy Şumnu iline bağlı bir köydür (Haritaya bakınız). Terbi köyün adı, “Tervi köy” veya “Tebi köy” olarak da söylenmektedir. Terbi Köyün bugünkü adı Kapitan Petko’dur⁴³. Bugünkü nüfusu 1174’tür⁴⁴. Bugün de ahalisi tamamıyla Türk’tür. Terbi köyde 1873 yılında 77 hane yaşıyordu ve hepsi de Türk idi⁴⁵. Demek ki dedelerimiz göç etmeden önce, Terbi köy, 400-500 nüfuslu orta büyüklükte bir köydü. Terbi köy, yukarıda anlattığımız Köklüce’ye komşudur. Bulunduğu yer olarak Köklüce’ye ilişkin anlatılanlara bakınız.

1845.- Terbi köye ilişkin eski defterleri araştırma imkanımız olmadı. Terbi köye ilişkin olarak bulduğumuz en eski kayıt, 1845’te yapılan nüfus, arazi ve hayvan sayımıdır. Bu sayımın kaydı başbakanlık Osmanlı Arşivinde saklanan 12472 numaralı Temettüat Defterinde bulunmaktadır. Bu deftere göre Terbi köyde hepsi Müslüman toplam 51 hane yaşamaktadır. Bu deftere göre 1845 yılında Terbi köydeki hane reislerinin listesi şöyledir: (İbni oğlu anlamına gelir. Örneğin “İbrahim ibni Ahmet”, “Ahmet oğlu İbrahim” demektir).

40. *Salname-i Vilayet-i Tuna*, op. cit., s.183.

41. *Salname-i Vilayet-i Tuna*, op. cit., s.253,

42. *Salname-i Vilayet-i Tuna*, op. cit., s. 45.

43. Nikolay Micev ve Petır Koledorov, *Reçnik na Celiştata i celişnitse v Bılgariya*, Sofiya, Nauka i İskustvo, 1989, s.139.

44. *Ibid.*

45. *Salname-i Vilayet-i Tuna*, op. cit., s.115.

Tablo 10: 1845 Yılında Terbi Köy Hane Listesi
(Kaynak: Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Temettüat Defteri*, n° 12472)

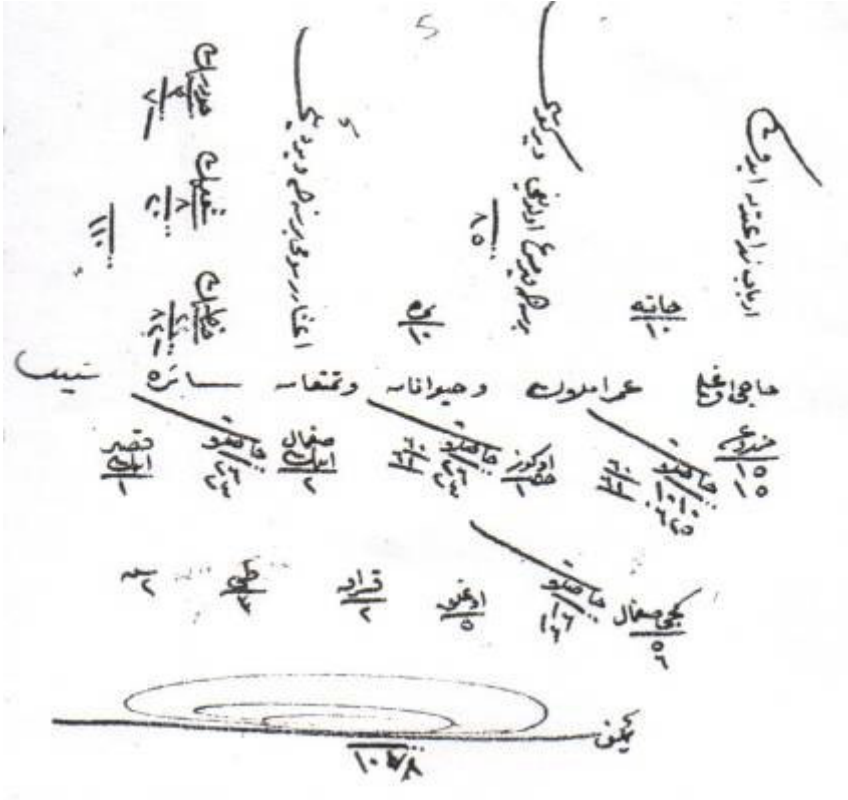
Hane No. İsim, Tarla	Hane No. İsim, Tarla
1. Köyün muhtarı Halil bin Mehmet, 80 dönüm	26. Cılız (?) Mehmet ibni Sali, 34 dönüm
2. Köyün İmamı Ali Osman Efendi, 45 dönüm	27. Davud ibni Mehmet, 70 dönüm
3. Kara Hüseyin ibni Süleyman, 30 dönüm	28. İsmail ibni Ahmet
4. Numan isni Süleyman, 30 dönüm	29. Mustafa ibni Mehmet
5. Şakir İbranim ibni Hüseyin, 20 dönüm	30. Hatip Ahmet bin Hasan
6. Ali ibni Ahmet, 25 dönüm	31. Ömer bin Ali
7. Ketane(?) Abdurrahman bin Hasan, 32 dönüm	32. Osman bin Ali
8. Hacıoğlu Hüseyin ibni Ali, 27 dönüm	33. ??? Abdullah bin Hasan
9. Hacıoğlu Hasan ibni Ali, 49 Dönüm	34. ??? Abdullah bin Mustafa
10. Hacıoğlu Ömer, 30 dönüm	35. Koroğlu Ali bin mehmet
11. Deli Ömer Oğlu Osman, 38 dönüm	36. Ali ibni Ahmet
12. Bostancı Mehmet İbni İsmail, 24 dönüm	37. ??? (Hzry) İbni Mustafa
13. İbrahim ibni Ahmed, 25 dönüm	38. ??? (Hzry) Ömer İbni Hüseyin
14. Kara Halil ibni İbrahim, 30 dönüm	39. ??? (Kırvan) (?) Mustafa ibni Halil
15. Kuru Hüseyin İbni Mehmet	40. Kahveci Ahmet ibni Süleyman
16. Zülfikar ibni Ömer, 50 dönüm	41. Hüseyin ibni Salih
17. Yusuf İbni Ebubekir, 22 dönüm	42. Elhac Hasan ibni Ömer
18. ?? (Seferan) İbni İbrahim, 25 dönüm	43. ??? Hüseyin ibni Ömer
19. İbrahim İbni Mustafa, 29 dönüm	44. İsmail İbni Mahmut
20. Alaaddin (?) İbni Mehmet, 25 dönüm	45. Bekir İbni İsmail
21. Sufi Hüseyin İbni Mehmet, 27 dönüm	46. Koca Osman İbni Mehmet
22. Patırlı (?) Ömer İbni Hasan, 25 dönüm	47. Pehlivan (?) Hasan İbni Mahmud
23. Kocaömeroğlu Mehmet bin Ahmet, 32 dönüm	48. Kara Mahmud İbni Ahmet
24. Patırlı (?) Ahmed İbni Ali, 25 dönüm	49. Hubar (Cuyar) (/) Hüseyin İbni İbrahim
25. Halil Hoca İbni Hasan, 34 Dönüm	

(Bu defterin Başbakanlık Osmanlı Arşivinde ilk on sayfasının fotokopisini çektirebildik. Geri kalanlarının isimlerini not ettik. Kaç dönüm tarlaya sahip olduklarını not etmemişik)

Görüldüğü gibi Terbiköy de aileler arasında zenginlik fakirlik bakımından pek büyük bir fark yoktur. 70 ve 80 dönüm tarlaya sahip iki kişi bir yana bırakılırsa çoğunluk 30 dönüm civarında bir tarlaya sahiptir.

Köyümüzde Akan soyadlı ailelerin dedeleri Terbi köyden gelen İsmail Ağa'dır. Yeniçiftlik köy kütüğünde bu İsmail Ağanın 1251 (yani miladi 1836) doğumlu olduğu ve babasının adının Ömer olduğu kayıtlıdır. Rahmetli Zekeriya Akan 1993 yılında bana dedelerinin Terbi köyden geldiğini ve dedelerine orada Hacıoğulları dendiğini söylemişti. Ben o yıl Terbiköy'e gittiğimde Hacıoğulları lakaplı bir ailenin bu köyde bulunduğunu gördüm. Başbakanlık Osmanlı Arşivinde bulunan 1845 tarihli 12472 Temettüat Defterinin 4 ve 5'inci sayfalarında Hacıoğlu lakaplı üç hane reisinin kaydı vardır. Bunlar, Hacıoğlu Hüseyin, Hacıoğlu Hasan ve Hacıoğlu Ömer'dir. Babalarının isimleri ise Ali'dir. Köyümüzde Akan soyadlı ailelerin dedelerinin ismi İsmail Ağa'dır. Yeniçiftlik köy kütüğünde bu İsmail Ağanın 1251 (yani miladi 1836) doğumlu olduğu ve babasının adının Ömer olduğu kayıtlıdır. İsmail ağa, 1838 doğumlu olduğuna göre, Temettüat defteri 1845 yılında Temettüat sayımı yapılırken 9 yaşındaydı ve dolayısıyla İsmail Ağanın babası olan Ömer'in 1845'te tutulan bu deftere kaydedilmiş olması gerekir. Gerçekten 1845 Temettüat Defterininin 6'ncı sayfasında 10 numaralı hane reisi

Fotokopi 8: 1845 Yılında Terbi Köylü Hacıoğlu Ömer'in Malvarlığı
(Kaynak: Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Temettüat Defteri*, n° 12472, s.6).

Bu fotokopinin çevirisi şöyledir:

Erbabi ziraat ider	Hane	Bir senede vermiş olduğu vergisi	Numero	Aşar ve rusum vermiş olduğu	Şair Çavdar(?)	Hınta	110
	1	80	10		8	22	
					20	82	

Hacıoğlu Ömer emlakı ve hayvanatı ve temettüatı ve sairesinin beyanı

Mezruu	Hasılat	Öküz	Hasılat	Sağmal	Hasılat	Kısır İnek	Erkek Dana	Düve (?)
Tarla		Çift		İnek				4
15	1010	1	26	2	26	1	2	
15	620		24		24			
Sağmal								
Keçi	Hasılat		Oğlak		Tay		???	
5	16		5		3		2	
6	16							
			Yekun-----		1087			

olarak kaydedilmiş bulunan “Hacıoğlu Ömer” isimli biri vardır. Kanımızca bu Hacıoğlu Ömer işte köyümüzdeki Akan soyisimli ailelerin 1845’te yaşamış olan dedeleridir. Bu Ömer isimli dedenin, kardeşlerinin adı Hüseyin ve Hasan, Babasının ismi ise Ali’dir. Bu şekilde örneğin Ali İbrahim Akan’ın dedesinin dedesinin dedesinin ismini öğrenmiş oluyoruz. Yan sayfaya Akan ailesinin en 1845’te yaşamış dedelerinin kaydının fotokopisi konulmuştur.

1873.- Terbiköy’de 1873 yılında 77 hane yaşıyordu ve hepsi de Türk idi⁴⁶. 1873 Terbiköy’de 14’ü sağmal, 5’i koşu olmak üzere toplam **16 manda**, 56’sı sağmal, 57’si koşu olmak üzere toplam **113 kara sığır**, 45’i kısırak ve 4’ü binek olmak üzere toplam **49 hergele** (at); **42 koyun**, **110 keçi** bulunuyordu. Terbi köylü dedelerimiz, Köklüceli dedelerimiz gibi hayvan bakımından fakir ama arazi bakımından nispeten daha zengin olduğunu söyleyebiliriz. Zira, Terbiköy 33239 kuruş aşar bedeli ödemiştir. 77 aile olduğuna göre aile başına 132 kuruşu aşar bedeli tutmaktadır ki, bu bedel, aile başına Köklüce’de 332, Belaslatina’da 140 kuruş⁴⁷, Bejanova’da 193 kuruş⁴⁸, ve Palamarsa’da 262 kuruştur⁴⁹. Demek ki, birçok tarımsal ürün Terbiköyde üretiliyordu.

Terbiköylüler oldukça temiz ve güzel bir Türkçeyle konuşmaktadırlar. Bununla birlikte kendilerine has bir şiveleri vardır. Terbiköylüler Kayapınarlılar gibi, *geleri*, *gideri* şeklinde konuşmaktadırlar.

V. PLEVNE’DEN GELENLER

Köy kütüğünde, köyümüzün ilk kurucularından 26 kişinin doğum yeri olarak Plevne yazılıdır. Bu kişiler şunlardır:

Tablo 11: Yeniçiftlik’te Dedeleri Plevne’den Gelen Aileler

N°	Soyisim	İlk Gelenin İsmi	N°	Soyisim	İlk Gelenin İsmi
7	KÜÇÜK	Mehmet (Mustafa oğlu)	98	ÖZKAN	Kumarlı İsmail (İsmail oğlu)
10	AYA	Ömer (Hasan oğlu)	99	-	Hacı İbrahim Baba (Abdurrahman oğlu)
11	ESKİ	Mustafa (Ali oğlu)	114	ORHAN	İbrahim (Mahmud oğlu)
26	UYGUN	Topaloğlu İbrahim	117	SEVİNÇ	Hüseyin (Halil)
38	OKTEN	İbrahim (Hasan oğlu)	120	SEYREK	Yakup (Hasan oğlu)
39	OLCAY	Mustafa (Ali oğlu)	135	SAKAL	Ali (Ahmet oğlu)
43	-	Ali (Hasan oğlu)	138	ÇAPRAZ	Mehmet (Hüseyin oğlu)
46	OLTAN	Halil Pehlivan (Ali oğlu)	161	YAZICI	Mustafa (Ali oğlu)
51	KURT	Tekaüd Arif	176	ÖZ	Abdurrahman (İbiş oğlu)
66	-	Süleyman (Hasan oğlu)	209	AĞAR	Ahmet (Hüseyin oğlu)
69	ÖGE	Mehmet (Hasan oğlu)	224	KARGIN	Ali (Hasan oğlu)
87	SEZGİN	Paşaloğlu Mehmet	238	BARAN	Ahmet (Ahmet oğlu)
89	TEMİZ	Osman (Osman oğlu)			

46. *Salname-i Vilayet-i Tuna*, op. cit., s.115.

47. *Salname-i Vilayet-i Tuna*, op. cit., s.183.

48. *Salname-i Vilayet-i Tuna*, op. cit., s.253,

49. *Salname-i Vilayet-i Tuna*, op. cit., s.45.

Bu kişilerin Plevne'nin hangi köyünden geldiklerini bilmiyoruz. Bu konunun araştırılması gerekir. Sadece 11 nolu Eski soyisimli hanede yer alan Ali oğlu Mustafa'nın hangi köyden geldiğini öğrenebildik. Hilmi Eski, nine-sinin kendilerine Plevne'nin Mıdıven köyünden geldiklerini söylediğini hatırlamaktadır. Ancak biz Plevne'nin bu isimde bir köyünü buladık. İsmi değişmiş olabilir. Veya söyleyişinde farklılık olabilir. Köy kütüğünde doğum yeri olarak Plevne yazanların bir kısmının Pomak olma ihtimali vardır. Örneğin 10 nolu hanede bulunan Hasan oğlu Ömer (AYA), 51 nolu hanede bulunan Tekaid Arif (KURT), 69 nolu hane de bulunan Hasan oğlu Mehmet (ÖGE), 89 nolu hanede bulunan Osman oğlu Osman (TEMİZ), 99 nolu hanede bulunan Hacı İbrahim, 114 nolu hanede bulunan Mahmud oğlu İbrahim (ORHAN) isimli kişilerin Pomak olduğu rivayet edilmektedir.

VI. FİLİBE'DEN GELENLER

Köy kütüğünde, köyümüzün ilk kurucularından 15 kişinin doğum yeri olarak Filibe yazılıdır. Bu kişiler şunlardır:

Tablo 12: Yeniçiftlik'te Dedeleri Filibe Gelen Aileler

29	-	Nasuh (İbrahim oğlu)	210	KAYRAK	Kayrakoğlu Ahmet
32	?	Koca Nasuh (Ahmet oğlu)	232	KARTAR	Osman (Mehmet oğlu)
48	KENAR-ÇAKIR	Hüseyin (Hasan oğlu)	237	AKKOÇ	Süleyman (Ümmügül oğlu)
70	UZUN	Mehmet (Mustafa oğlu)	241	?	Emin Ağa (Ahmet oğlu)
72	GÜVEN	İbrahim (Hasan oğlu)	242	KAN	Şakir Ağa (Ömer oğlu)
113	ŞEN	Marin Hüseyin (Ahmet oğlu)	243	AKUL	Seydi (Aziz oğlu)
136	-	İbrahim (Davut oğlu)	250	SEÇİLMİŞ	Ramazan (Ahmet oğlu)
150	TAŞKIN	Yahya (Ahmet oğlu)			

Bu kişilerin Filibe'nin hangi köyünden geldiklerini bilmiyoruz. Bu konunun araştırılması gerekir. Sadece 72 numarayı hanede yer alan Hasan oğlu İbrahim (GÜVEN)'in ailesine “Demirdeşliler” dediğine göre bunun Filibe'nin Demirdeş köyünden geldiğini tahmin edebiliriz. Ancak bu böyle olmayabilir de. Filibe Edirne Sofya yolu üstünde bulunan ve orta Bulgaristan'da yer alan büyük bir şehirdir. Filibe'ye eskilerin “Hulübe”, “Hulbe” veya “Fulbe” dediği de olur. Köyümüzün yaşlıları, Filibe'den gelen bu ailelerin, köyümüzün geri kalan kısmından birçok bakımından farklı olduğunu ve değişik bir şiveyle Türkçe'yi konuştuklarını hatırlamaktadırlar. Burada şunu da belirtelim ki, genellikle köyümüzde Filibe'den gelen insanlar olduğu bilinmemektedir. Keza köyümüzde kendilerine Filibeli denen bir grup da yoktur.

VII. HARMANLI'DAN GELENLER

Köy kütüğünde, köyümüzün ilk kurucularından 13 kişinin doğum yeri olarak Harmanlı yazılıdır. Bu kişiler şunlardır:

Tablo 13: Yeniçiftlik'te Dedeleri Harmanlı'dan Gelen Aileler

50	KENAR/ERGÜÇ	Kara Yusuf (Osman oğlu)	190	-	Mehmet (Osman oğlu)
52	GÜLŞEN	İzzet (Halil oğlu)	194	DARCAN	Yavaş Ahmet
53	KÖSE	Ahmet (Mehmet oğlu)	197	ÇETİN	İbrahim (Ahmet oğlu)
81	BÜYÜK	Büyük Ali (Halil oğlu)	208	ÖZEL	Mehmet Ağa (Süleyman oğlu)
83	SAKA	Şuayıp (Osman oğlu)	211	ÖZKAN	Faris (Ahmet oğlu)
115	TÜRKER	Mustafa (Mehmet oğlu)	234	ERDUR	Mustafa (Mehmet oğlu)
123	SEYMEN	Eskici Hasan (Mehmet oğlu)			

Bu kişilerin Harmanlı'nın hangi köyünden geldiklerini bilmiyoruz. Bu konunun araştırılması gerekir. Harmanlı, Edirne'den sonra Bulgaristan'ın ilk şehridir. Bugünkü adı da aynıdır. Köyümüzde bu kişilere “Harmanlılı” denmemektedir. Zaten köyümüzde Harmanlılı insanların olduğu bilinmemektedir. Bunların Harmanlı doğumlu oldukları sadece köy kütüğünde yazmaktadır. Bununla birlikte bu 13 aileye ilk geldikleri zaman “Gündüzlüleri” veya “Günüzlerliler” denmekteymiş. Çünkü bu 13 kişinin hepsi Harmanlı'dan göç ettikten sonra Keşan'da Gündüzler veya Günüzlerler denen bir çiftlikte 10-15 sene kalmışlar, oradan köyümüze gelmişler. Köy kütüğünden de bunu anlıyoruz. Yukarıdaki ailelerin 1293 (1878)-1311 (1895) yılları arasında doğan çocuklarının doğum yeri olarak Keşan yazılıdır. Harmanlılı veya Günüzlerli bu aileler köyümüzde aşağı yukarı aynı mahallede birbirine komşu bir şekilde yerleşmişlerdir. Gülşen (Kara İzzetler) ailesinden Özel (Koca Hüseyinler) ailesine doğru giden yolun her iki tarafından yer alan haneler genellikle Günüzlerli (Harmanlılı)dır. Bu arsalarda el değiştirmiş olanlar ve bugün orada oturanlardan Günüzlerli olmayanlar da vardır. Köyümüzün yaşlıları, Harmanlı'dan gelen ve kendilerine Günüzlerli (Gündüzlerli) denen bu ailelerin, köyümüzün geri kalan kısmından birçok bakımından farklı olduğunu ve biraz sert ve kavgacı yapıda bulduklarını hatırlamaktadırlar. İlginçtir ki, 1918-1920 yıllarında çetecilik olaylarının yaşandığı dönemde köyümüzden çıkan bütün çeteler, bu Harmanlı (Günüzlerli) ailelerin arasından çıkmıştır. Halil pehlivan ve kardeşi Şaban 81 nolu Büyük soyisimli haneden; daha sonra Yunanistan'a kaçtığı söylenen Faris 211 nolu Özkan soyisimli haneden, Anzavur'u öldürdüğü söylenen Çete Mehmet de denen Efe Mehmet 115 nolu Türker soyisimli hanedendir ki, bu hanelerin hepsi Harmanlılıdır.

VIII. BULGARİSTAN'IN DİĞER YERLERİNDEN GELENLER

Köy kütüğü incelendiğinde yukarıda saydığımız yerlerin dışında, Bulgaristan'ın değişik yerlerinden gelen birkaç ailenin de bulunduğunu görüyoruz. Örneğin 91 nolu YAKIN soyisimli hanede kayıtlı Hasan oğlu Ahmet'in, 109 nolu YILMAZ soyisimli hanede kayıtlı Yusuf oğlu Hasan'ın ve 119 nolu BEKTAŞ soyisimli hanede kayıtlı Sadullah oğlu Süleyman'ın köy kütüğüne göre doğum yerleri Kızanlık'tır. Kızanlık, orta Bulgaristan'da Balkan dağlarının güneyinde Şıpka geçidinin yanında yer alan bir şehirdir. Yukarıdaki üç kişinin Kızanlık'ın hangi köyünden geldiğini bilmiyoruz. Bu üç ailenin köyümüze gelmeden önce

10-15 yıl kadar İpsala'da kaldıkları anlaşılmaktadır. Zira, bunların köy kütüğüne göre 1304, 1309, 1311 İpsala doğumlu çocukları vardır.

Köy kütüğüne göre 35 nolu OKŞİT soyadlı hanede kayıtlı Tahir oğlu Ahmet ve 44 nolu OLGUN soyadlı hanede kayıtlı Tahir oğlu Arif, Eski Zağra (Zağra-i Atik) doğumludur. Eski Zağra, orta Bulgaristan'da Balkan dağlarının güneyinde yer alan bir şehirdir. Kızanlık'a komşudur.

IX. KÖYÜMÜZE SONRADAN GELENLER

Köy kütüğü incelendiğinde ilk 250 numaralı hanenin köyümüzün ilk kurucuları olduğu, 250'den sonra gelen toplam 70 hanenin (251-321 nolu haneler) köyümüze daha sonra geldikleri anlaşılmaktadır. Sonradan gelenlerin arasında ilk gelenler Kapanoğulları ailesidir. Bu hanede ilk kaydedilen kişi, İsmail oğlu Mehmet'tir ve 1282 Sofulu doğumludur. Sofulu Edirne'nin Meriç ilçesine çok yakındır (İpsala ve Keşan'a da oldukça yakındır). Bugün Yunanistan'da kalmaktadır. Sınırın hemen Yunanistan tarafındadır. Kapanoğullarının İpsala tarafından köyümüze, köyümüz kurulduktan 20 yıl sonra 1915-1916 yıllarında geldikleri tahmin edilmektedir. Köyümüze 1960'lı yıllara kadar, evlilik yoluyla veya başka yollardan gelip yerleşenler olmuştur. Köy kütüğüne göre köyümüze yerleşen son beş kişi Adem Duğan, Rahmi Duğan, Bilal Durmaz, Osman Oğuz Aydın ve Süleyman Çalık'tır.

Köyümüze sonradan gelen ailelerin ve evlenme yoluyla gelen erkeklerin de büyük çoğunluğu Bulgaristan'dan, Trakya'dan ve Biga'nın çeşitli köylerinden (Kayapınar, Ağaköy, Göktepe, Kaldırımbaşı, Güleçköy, Karacaali, Fiilik, Kozçeşme, Kazmalı, Kapanbelen, Ilıcabaşı, vs.) gelmişlerdir. Köyümüze sonradan gelenlerin de, bir iki aile hariç, hepsi aslen Bulgaristan muhaciridir. Ancak bunların dedelerinin nereden geldiklerini tam olarak bilmiyoruz.

İkinci Bölüm

DOKSANÜÇ HARBİ

Doksan Harbi olarak bilinen ve rumi tarihle 1293, miladi tarihle **1877-1878** yılında yapılan Osmanlı Rus Harbine kadar dedelerimizin rahatı iyiydi ve mutlu bir şekilde yaşıyorlardı. Ancak 93 harbi patlayınca dedelerimizin durumu çok kötüleşti.

Rusya 19 Nisan 1877’de Osmanlı Devletine karşı harp ilân etti. Rus orduları Romanya üzerinden Tuna nehrini Şiştovi üzerinden 26 Haziran 1877’de geçtiler. 1 Temmuz’da Tırnova’yı işgal ettiler. Ruslar daha sonra Kızanlığı, daha sonra da çok önemli bir geçit olan Şipka geçidini aldılar (19 Temmuz 1877). Eski ve Yeni Zağrayı yakıp yıktılar⁵⁰.

Bu birinci koldan sonra Ruslar ikinci bir koldan Niğbolu üzerinden de Tuna nehrini 16 Temmuz 1877’de geçtiler⁵¹. Bu ikinci koldan geçenler Sofya’ya doğru yürüdüler. Niğbolu’dan Sofya’ya giden yollar üzerinde ise Pomak köyleri bulunmaktadır. Rus ordusunun Niğbolu’dan Sofya’ya doğru ilerleyişinde sırasıyla Dolni ve Gorni Dıbnik, Teliş, Rupçe, Radomirçe, Lukovit, Todoriçane, Petrevene, Panega, Breşnitse, Yablaniça, İzvor ve Curovo köylerinden geçmişlerdir. Tüm bu köyler ya saf Pomak ya da Pomak-Bulgar köyleridir. Bu köyler dedelerimizin geldiği Belaslatina köyüne 30-40 km, Bejanova köyüne ise 20-30 km kadar uzaklıktadır. Teliş, Radomirçe ve Lukovit ile Bejanova arasında sadece bir köy vardır.

Ruslar gelmeden önce dedelerimiz bu köyleri terkettiler. Ruslar bu köylere girince, bu köyleri yakıp yıkmışlar, çevredeki Bulgarlar, en güzel Müslüman evlerini işgal edip yerleşmişler, diğer evleri yağmalamışlar, kaçamamış olan Müslümanları yollarda yakalayıp öldürmüşlerdir. Bu konuda en güzel ve doğru tanıklığı Dick de Lonlay isimli bir Fransız yapmaktadır. Dick de Lonlay bir Rus sempatizanıdır. Rus ordusuna bu savaşta gönüllü olarak katılmıştır. Rus Ordusunda Don Kozakları 26’ncı Tümeninde görev yapmış, 14 Kasım 1877-28 Mart 1878 tarihleri arasında Bulgaristan’ın çeşitli yerle-

50. Tarihsel olaylar hakkında bkz. Enver Ziya Karal, *Osmanlı Tarihi*, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Dördüncü Baskı, 1995, Cilt 8, s.47-48.

51. Ömer Turan, *The Turkish Minority in Bulgaria*, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1998, s.58.

rinde bulunmuş ve her gün gördüklerini yazmış ve hatta yer resimler yapmış, daha sonra bunları bir kitap olarak 1886 yılında Paris'te yayınlanmıştır⁵².

Dick de Lonlay 16-22 Kasım 1877 tarihleri arasında dedelerimizin yaşadığı Pomak köylerinden geçmiştir. Yani dedelerimizin köylerinin Ruslar tarafından işgal edilmesinden üç buçuk dört ay sonra bu köylerden geçmiştir. Dick de Lonlay şunları görmüştür:

Belaslatina'ya 35 km, Bejanova'ya 30 km kadar uzaklıkta olan Dolni Dıbnik köyünün ahalisinin tamamıyla Müslüman olduğunu ve Ruslar gelmeden önce Türk askerleriyle birlikte Plevne'ye çekilerek köylerini terk etmişlerdir⁵³. Dıbnik köyü bir Pomak köyüdür. Dick de Lonlay, köyün camii'nin minaresinin Ruslar tarafından yıkıldığını, caminin çatısına haç takıldığını yazmaktadır⁵⁴. Dick de Lonlay, geçtiği köylerin yandığını, geceleri her taraftan yanan köylerin ve çiftlikleri görüldüğünü yazmaktadır⁵⁵. Yol kenarlarında mezarlar, açıkta cesetler vardır. Üstelik yollarda ölülerin elbiseleri bile Bulgarlar tarafından yağmalanmıştır. Dick de Lonlay anlattığına göre, bir Pomak köyü olan Lukovitsa köyünün Müslüman ahalisi köyü terk etmiş, Bulgarlar en güzel evleri seçip o evlere yerleşmişler, diğer evleri de yağmalamışlardır⁵⁶. Dick de Lonlay, 17 Kasım 1787 günü Ablanitsa köyünde, Rus askerlerinin Bulgarların elinden, öldürmek üzere oldukları bir Müslüman kadını kurtardıklarını, bu kadının baygın hâlde olduğunu, bütün vücudunun yara içinde bulunduğunu, kadının kendine gelmeden o gece öldüğünü yazmaktadır⁵⁷. Bu kadının yakalandığı yerin etrafındaki bütün köyler Pomak köyüdür. Muhtemelen bu kadın bir Pomak kadınıdır.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi dedelerimiz, Ruslar gelmeden önce köylerini 16 Temmuz 1877'den terk etmişlerdir. Köylerini terk eden dedelerimizin **üç yöne doğru kaçtıkları** söylenebilir.

1. Plevne'ye Sığınma.- Dedelerimizin bir kısmı Plevne'ye sığınmıştır. O aylarda Plevne'yi askerleriyle Vidin'den gelen Gazi Osman Paşa savunuyordu ve Plevne henüz düşmemişti (Plevne Belaslatina'ya 50 km, Bejanova 40 km kadar uzaklıktadır). Ruslar Plevneyi almak için 20 Temmuz 1787, 30 Temmuz 1877 ve 12 Eylül 1787 tarihlerinde olmak üzere üç kere saldırdılar⁵⁸. Gazi Osman Paşa, Plevneyi kahramanca savundu ve Ruslar'ı ilk üç saldırı da geri püskürttü. Ruslar saldırarak Plevne'yi alamayacaklarını anlayınca Plevne'yi kuşatma altına aldılar ve Plevne'de malzeme ve cephane sı-

52. Dick de Lonlay, *A travers la Bulgarie*, Paris, Garniers Frères, 1886.

53. Lonlay, *op. cit.*, s.12.

54. Lonlüy, *op. cit.*, s.12.

55. Lonlay, *op. cit.*, s.13-18

56. Lonlay, *op. cit.*, s.44.

57. Lonlay, *op. cit.*, s.21.

58. Karal, *op. cit.*, s.49-50.

kıntısı keza açlık baş gösterdi. Kuşatma altında olan Osman Paşa'ya diğer Osmanlı kuvvetleri yardım gönderemedi. Neticede Osman Paşa 1787 yılının Aralık ayında kuşatma çemberini yarıp çıkmayı denedi. Ancak üç çemberden ikisini kırmamasına rağmen üçüncüsünü kıramadı ve 10 Aralık 1787 günü teslim olmak zorunda kaldı. Teslim olduktan sonra hayatta kalan askerler, gaziler ve Plevne'ye sığınan Türk halkı İstanbul'a doğru göç etmiştir. Plevne alındıktan sonra, bir buçuk ay içinde, Ruslar bütün Bulgaristan'ı işgal etmiş, İstanbul kıyısında olan Yeşilköy'e kadar gelmişlerdir.

2. Sofya'ya Doğru Göç.- 16 Temmuz 1787'de Rusların Tuna nehrini geçmeleri üzerine Belaslatina, Bejanova ve etraftaki köylerin Müslüman ahalisinin bir kısmı güneye doğru kaçmış ve Sofya'ya sığınmıştır. Ancak Ruslar, 3 Ocak 1788'de Sofya'ya girmişlerdir⁵⁹. Rus kuvvetleri Sofya'ya yaklaşınca Türkler daha güneye, Makedonya'ya doğru kaçtılar.

3. Filibe ve Edirne'ye Doğru Göç.- Köylerini terk eden Türklerin bir kısmı da ilk önce Filibe'ye kaçmışlar. Ne var ki Filibe'de 15 Ocak 1788'de işgal edilince Filibe'ye sığınanlar Edirne'ye kaçmışlardır. Ancak 20 Ocak 1788'de Ruslar Edirne'yi de işgal ettiler. Bunun üzerine Türkler, İstanbul'a veya Keşan'a İpsala'ya kaçmışlardır. İstanbul'dan da muhacirler Anadolu'nun çeşitli yerlerine gönderilmiştir⁶⁰.

Rusların önünden kaçarken dedelerimizin büyük zahmetler çektiği, zulme uğradıkları anlaşılmaktadır. Rusların gelmesinden cesaret alan Bulgarlar, Müslüman ahaliye zarar vermiş, onların mallarını yağmalamışlardır. Keza, savaş Şubat 1788'e kadar sürdüğünden Kasım, Aralık, Ocak, Şubat aylarında kar altında dedelerimizin birçoğu açlıktan ve soğuktan donarak ölmüştür.

Dick de Lonlay, anılarında Filibe'den Edirne yolu boyunca her tarafta soğuktan donmuş insan cesetlerinin bulunduğunu yazmaktadır. Örneğin Dick de Lonlay, Hasköy civarında 600 kadar donmuş ceset saydığını yazmaktadır. Türk muhacir kabilelerinin geceleri mola verdikleri her yerde sabahları yığınla ölü bırakarak yollarına devam ettiklerini görmüştür. Örneğin yazar Kayacık civarlarında 2 Şubat 1788 günü, yol kenarında yığınla soğuktan donmuş yaşlı insan, kadın ve çocuk cesedi gördüğünü, bunların bir heykel gibi donmuş olduklarını ve karardıklarını yazmaktadır⁶¹. Dick de Lonlay, 5-6 kişinin birbirine sarılmış bir şekilde donmuş olduklarını görmüştür. Herhalde bu insanlar birbirleriyle sarılarak birbirini ısıtmaya çalışıyorlardı. Dick de Lonlay, üste annelerin altta çocukların cesetleriyle karşılaşmıştır⁶². Demek ki anneler, çocuklarını soğuktan koruyabilmek için çocuklarının üstüne

59. Nedim İpek, *Rumeli'den Anadolu'ya Türk Göçleri*, Ankara, Türk Tarih Kurumu, 1994, s.25-26.

60. İpek, *op. cit.*, s.43-106.

61. Lonlay, *op. cit.*, s.260.

62. Lonlay, *op. cit.*, s.261.

yorgan gibi kıvrılmışlar; ama ne yazık ki anneler de çocuklarda donarak ölmüştür. Yazar iki genç kızın toprak üzerinde kucak kucağa birbirine sarılmış olarak oturduklarını, görenlerin onları canlı sandığı oysa onların donmuş olduğunu yazmaktadır⁶³. Dick de Lonlay, uzun beyaz sakallı ihtiyarların heykel gibi donduklarını görmüştür. Türk muhacir kafilesinin mola verdiği yerlerde ölüler, atılmış yığınla eşya, bulunduğunu, buralara Bulgarların ve çingenelerin akbaba gibi üşüşüklerini yazmaktadır⁶⁴.

Dahası, zaman zaman Rus birlikleri de göç eden muhacir kabilelerine saldırıyor, onları öldürüyorlardı. Örneğin Dick de Lonlay'ın yazdığına göre 20 Ocak 1878 günü General Strukoff komutasında 4'üncü süvari tümeni ve 1'inci ve 9'uncu Kozak süvari alayları Hasköy tarafından Harmanlıya 10 km kadar mesafede 20 bin arabalık bir Türk muhacir kafilesine saldırmışlardır. Muhacir kafilesi saldırıya karşı koymuş ve Rusları geri püskürtmüştür⁶⁵. Bunun üzerine olay yerine General Skobelev komutasında bir tümen gelmiştir. Rus topçu kuvvetleri muhacir kafilesinin yanında bulunan tepeye çıkıp, aşağıda kalan Türk muhacir konvoyunu top atışına tutmuşlardır. Top atışından sonra Rus birlikleri muhacir kafilesinin üzerine saldırmışlar ve yaşlı, kadın çocuk demeden herkesi kılıçtan geçirmişlerdir⁶⁶. Kendisi bir Rus sempatismanı olan ve onların yanında savaşa gönüllü olarak katılan Dick de Lonlay, olay yerinden 10 gün sonra geçmiş, ortada binlerce ölünün bulunduğunu, tahrip olmuş binlerce araba kalıntısının olduğunu yazmaktadır⁶⁷. Bu katliamdan kaçabilenler muhacirler, ormanlara saklanmışlar, ama orada da muhtemelen soğuktan ve açlıktan ölmüşlerdir⁶⁸. Bu olay, tarihte "Harmanlı Katliamı" olarak anılmaktadır⁶⁹. Bu katliam neticesinde 20 bin arabalık bu muhacir kafilesinden geriye bir araba kalmaz. Kaçıp kurtulabilenlerin sayısı bilinmemektedir. Bu katliamda, çoğu yaşlı, kadın ve çocuk olmak üzere en az 40 bin kişi ölmüştür. Bazı kaynaklarda ölü sayısı 100.000 olarak verilmektedir⁷⁰.

Bizim dedelerimizin savaş aylarında Rusların önünde nerelere kaçtıklarını tam olarak bilmiyoruz. Muhtemelen Belaslatina ve Bejanova'lı dedelerimizin çoğunluğunun Sofya'ya ve oradan da o zamanlar Türk idaresinde bulunan Makedonya'ya doğru kaçtıklarını, savaş bittikten sonra da 1878 yazında veya 1879 yılında köylerine geri döndüklerini tahmin ediyoruz⁷¹. Ancak

63. Lonlay, *op. cit.*, s.261.

64. Lonlay, *op. cit.*, s.262-263.

65. Lonlay, *op. cit.*, s.264-265.

66. Lonlay, *op. cit.*, s.265.

67. Lonlay, *op. cit.*, s.266.

68. Lonlay, *op. cit.*, s.266.

69. İpek, *op. cit.*, s.19.

70. İpek, *op. cit.*, s.19.

71. Lofça Pomak köyleri üzerine bir makale yazmış bulunan Bernard Lory, bölgedeki bütün Pomak köylerinin Sofya ve Makedonya'ya doğru kaçtıklarını Sadece Tlaçene köyündeki

biz dedelerimizin önemli bir kısmının Filibe, Harmanlı, Edirne istikametine kaçtıklarını da tahmin ediyoruz.

Zira köy kütüğü incelendiğinde görülmektedir ki, rumi 1293 (miladi 1787) tarihinden daha eski doğumlu kişilerin doğduğu kaza olarak Rahva, Lofça ve Razgrad ve Şumnu kaydedilmiştir. Oysa bunların bir çoğunun çocuklarının doğdukları yer olarak, Harmanlı, Keşan ve İpsala gibi yerler kaydedilmiştir. Diğer bir ifadeyle, dedelerimiz arasından rumi 1293-1311 (miladi 1787-1895) yılları arasında doğanların önemli bir kısmının doğum yeri Trakya'dır. Bu şunu göstermektedir ki, dedelerimizin bir kısmı, 93 harbinde (1877 yılında) Rusların önünden kaçarak Trakya'ya doğru göç ettiler ve burada köyümüzün kuruluşu tarihi olan 1895 yılına kadar geçici olarak barındılar.

Osmanlı Devleti, tüm Bulgaristan'ı işgal eden ve İstanbul'a yaklaşan Ruslar karşısında yenilgiyi kabul etti ve 19 Ocak 1878'de ateşkes yapılmasını istedi. Ateşkes Andlaşması 31 Ocak 1878'de Edirne'de imzalandı (Bu andlaşmaya Edirne Mütarekesi denir)⁷². Ateşkes Antlaşmasından bir ay sonra 3 Mart 1878'de da Ayastefonas (Yeşilköy) Andlaşması imzalandı. Zira Rus orduları İstanbul'da Yeşilköye kadar gelmişti ve İstanbul'u da işgal edebilirlerdi. Böylece savaş büyük ölçüde sona erdi. Ancak tüm Bulgaristan Rus askerleri tarafından işgal altındaydı ve silahlandırılan Bulgar milisleri Müslüman ahaliye zulmediyordu.

Doksanüç Harbi (1877-78 Savaşı) sonunda Bulgaristan'da Ruslar tarafından işgal edilmeyen iki bölge kalmıştır. Birinci bölge Bulgaristan'ın güneyinde yer alan Rodoplar'dır. Dağlık ve sarp bir arazi yapısına sahip olan bu bölgede Ruslar hâkim olmayı başaramamışlar; bu bölgenin ahalisinin çoğunluğunu oluşturan Pomaklar silahlanarak Ruslara karşı koymuşlar, "Hükûmet-i Muvakkate" isimli geçici bir hükûmet kurmuşlardır. Osmanlı Devleti, Ruslarla anlaştıktan bir süre sonra dahi, Rodoplardaki Müslüman ahali Rusları kendi bölgelerine sokmamıştır. İkinci bölge, Bulgaristan'ın kuzey doğusunda yer alan Ruşçuk, Şumnu, Silistre ve Varna dolaylarıdır. Zira bu bölgelerin ahalişi tamamıyla Türktür. Ruslar bu bölgeleri işgal etmeye teşebbüs etmemişlerdir. Köyümüzün kurucularından bazılarının geldiği Köklüce ve Şumnu köyleri işgal edilmemiş olan bu bölgede kalmıştır⁷³. Köyümüzün kurucularının bir kısmının geldiği Palamarsa köyünün, savaş sırasında Ruslar tarafından işgal edilip edilmediğini bilmiyoruz. Palamarsa, işgal

---

Pomakların göç etmediğini yazmaktadır (Bernard Lory, "Une communauté musulmane oubliée: Les Pomaks de Lovéc", *Turcica: Revue des études turques*, Cilt XIX, 1987, s.108).

72. İpek, *op. cit.*, s.29-31.

73. İpek, *op. cit.*, s.32.

edilmeyen bu Rusçuk-Şumnu bölgesine oldukça yakındır. İşgal edilmemiş olması ihtimal dahilindedir.

Doksanüç Harbinin sonucunda bütün Bulgaristan'ın Rusya tarafından işgal edilmesi şeklinde ortaya çıkan durum, İngiltere, Fransa, Almanya, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu gibi büyük devletlerin de çıkarlarına dokunuyordu. Neticede 1878 yılının Haziran ayında Berlin'de bir "Berlin kongresi" adıyla bilinen bir Kongre toplandı ve 13 Temmuz 1878'de Berlin Antlaşması imzalandı. Berlin Andlaşmasına göre, Bulgaristan ikiye bölünüyordu. Kuzey'de ve Batı'da bir Bulgar Prensiği kuruluyordu. Doğu ve güneyde ise "Şarki Rumeli Vilayeti" adı altında görünüşte Osmanlı İmparatorluğuna bağlı, ama büyük ölçüde Rus-Bulgar güdümünde olan bir özerk vilayet kuruluyordu. Bu vilayet Padişah tarafından Batılı devletlerin onayıyla tayin edilen bir Hristiyan vali tarafından yönetilecekti (Bu makama bir Rum olan Aleko Paşa atanmıştır)⁷⁴. Ancak 5 Nisan 1886'da Bulgar Prensinin aynı zamanda Rumeli Valisi olduğu da kabul edilmiştir⁷⁵.

Doksanüç Harbi sırasında 500.000 civarında Müslüman ölmüştür. Bunların çoğu asker değil, sivil halktır. Ve dahası bunların çoğunluğunu da çocuklar, yaşlılar ve kadınlar oluşturmaktadır. Bunların bir kısmı Ruslar ve Bulgarlar tarafından katledilmiş, önemli bir kısmı da ya açlıktan, ya soğuktan, ya da salgın hastalıklardan ölmüştür. Toplam 1.230.000 civarında insanın da köylerini, şehirlerini bırakarak Makedonya'ya, Trakya'ya İstanbul'a ve Anadolu'ya göç ettiği hesaplanmaktadır⁷⁶.

Savaş bitip Bulgar Prensiği kurulunca Makedonya taraflarına göç eden dedelerimiz büyük ölçüde köylerine geri döndüler. Ancak Eylül 1879'da Makedonya'da hâlâ yurtlarına geri dönmemiş 200.00 civarında muhacir vardı. Trakya'ya göç eden muhacirlerin de küçük bir kısmı, 1879 yılında köylerine geri dönmüşlerdir⁷⁷.

Köylerine geri dönen dedelerimiz, yığınla güçlkle karşılaştı. Aşağı yukarı hepsinin taşınır malları Bulgarlar tarafından yağmalanmış; bu arada bir çoğunun evi ve tarlaları Bulgarlar tarafından işgal edilmişti. Keza, işgale uğramış Müslüman köylerinde camiler yakılmış, yıkılmış veya kiliseye çevrilmişti⁷⁸. Ayrıca Bulgar Hükümeti geri dönenler içinde 20-40 yaş arasındaki erkekleri askere almak istiyordu⁷⁹. Dahası Bulgar halktan bazı kimseler, Müslümanlara saldırıyor, olmadık hakaretler ve işkenceler ediyor, hırsızlık yapıyor, Müslümanların mallarını gasp ediyor, buna rağmen Bulgar resmî

74. Turan, *op. cit.*, s.65-66.

75. Turan, *op. cit.*, s.68-69.

76. İpek, *op. cit.*, s.40-41.

77. İpek, *op. cit.*, s.124-125.

78. Bu konuda bkz. İpek, *op. cit.*, s.130-136.

79. İpek, *op. cit.*, s.136-137.

makamları, suçlu Bulgarları bulup cezalandırmıyor; Müslümanlara karşı suç işlenmesinin önüne geçmiyordu. Dahası, Türkler ağır bir vergi yükü altındaydılar ve göçten yeni döndükleri için bu vergileri ödemeleri mümkün değildi⁸⁰. Köylerine geri dönen insanlardan bir kısmı 1879-1880 yıllarında tekrar Trakya ve Anadolu'ya doğru göç etmişlerdir⁸¹.

Köyümüzü kuran dedelerimizin bir kısmı Doksanuç Harbi sırasında yani 1877-1878 yıllarında Trakya'ya göç etmiş ve Bulgaristan'a dönmemiş kişilerdir. Trakya'dan köyümüze gelmişlerdir. Ancak köyümüzü kuran dedelerimizin bir kısmının Bulgaristan'daki köylerine, savaştan sonra tahminen 1789 yılında geri döndükleri ve orada 1895 yılına kadar 15-16 yıl Bulgar idaresi altında yaşadıklarını anlıyoruz. Muhtemelen bu süre içinde dedelerimiz, durumun düzeleceğini, eskisi gibi hayatlarına devam edebileceklerini umarak beklediler. Ancak, on beş yıl beklmelerine rağmen durumları istedikleri şekilde düzelmedi ve neticede 1895 kışında göç etme kararı aldılar ve göç etme işini organize etmeye başladılar. Şimdi bu kısmı görelim.

---

80. Bu konularda bkz. İpek, *op. cit.*, s.140-150.

81. İpek, *op. cit.*, s.150.

Üçüncü Bölüm

GÖÇ VE KÖYÜMÜZÜN KURULUŞU

Acaba dedelerimiz, göç etmeden önce mallarını satabildiler mi? Göç işini nasıl organize ettiler? Şimdi bunları adım adım görelim.

Dedelerimiz Göç Etmeden Önce Mallarını Satabildiler mi?

1894-1895 yıllarında göç etmeye karar veren dedelerimiz, tarlalarını satabilmişler, mallarını altına (sarı liraya, Osmanlı lirasına) dönüştürmüşlerdir. Mallarının satımı konusunda birçok güçlükle karşılaştılar ve özellikle mallarını değerinden çok düşük fiyata satmak zorunda kaldılar. Keza, dedelerimiz, Doksanüç Harbi döneminde önemli ölçüde fakirleşmişlerdi. Evleri yağma edilmiş, bir çoğunun tarlası işgal, hayvanları çalınmış veya yollarda ölmüştü. Ancak tüm bunlara rağmen dedelerimizin mallarını ucuzaya ya da pahalıya şu ya da bu şekilde satabildiklerini söyleyebiliriz. Keza, köylerindeki Müslüman halkın hepsi göç etmemiştir. Belaslatina'da, Bejanova'da, Palamarsa'da, Terbi Köy'de, Köklüce köyünde bugün halen dedelerimiz kardeşlerinin soyundan gelen Türk ve Müslüman nüfus yaşamaktadır. Muhtemelen göç edenlerden bazılarının babası veya kardeşi veya amcaları, dayıları göç etmemiş, göç eden kişi mallarını onlara bırakmış, onlarda bunun karşılığında imkanları olduğu ölçüde para vermişlerdir. Ayrıca şunu da belirtelim ki, Rusçuk, Silitsre, Şumnu ve Varna dolayları savaş sırasında Ruslar tarafından işgal edilmemiş, savaş bittikten sonra buralar Antlaşmayla Ruslara teslim edilmiştir. O nedenle Şumnu ya bağlı Terbi köy ve Köklüce'den gelen dedelerimizin köyleri savaş zamanında Ruslar tarafından işgal edilmemiştir. Kesin olarak bilmemekle birlikte savaş sırasında Palamarsa'nın da işgal edilmemiş olma ihtimali vardır. Eğer bu böyleyse, Palamarsa, Terbi köy ve Köklüce köylerinden gelen dedelerimizin, Belaslatina ve Bejanova köylerinden gelen dedelerimiz kadar sıkıntı çekmediği tahmin edilebilir.

Dedelerimiz Doğrudan Doğruya Köyümüze mi Geldiler, Yoksa Trakya'da Kaldılar mı?

Dedelerimizden bir kısmı 1895 yılının Ekim-Kasım-Aralık aylarında veya 1896 yılında Bulgaristan'daki köylerinden kalkıp, doğrudan doğruya

şimdi köyümüzün olduğu yere gelmişlerdir. Bejanova ve Palamarsa köylerinden gelenlerin Trakya’da kalmadan doğrudan doğruya köyümüze geldikleri anlaşılmaktadır. İkinci olarak Şumnu’dan (Köklüce ve Terbi köyden) gelenlerin Trakya’da kaldıklarına ilişkin bir rivayet şimdiye kadar duymadık.

Ancak dedelerimizin önemli bir kısmı daha önce 93 Harbi (1877) sırasında veya sonrasında Bulgaristan’daki köylerini bırakıp Trakya’ya göç etmişlerdi ve Trakya’da 10-15 yıl yaşadktan sonra köyümüze göz etmişlerdir. Hangi ailelerin Trakya’da kaldıklarını kesin olarak bilmiyoruz. Kanımızca, köy kütüğünde doğum yeri olarak Lofça, Plevne, Filibe ve Harmanlı yazanların büyük bir kısmı, belki tamamı Trakya’da 10-15 sene kalmışlardır. Pomakların da önemli bir kısmının Trakya’da kaldığı bilinmektedir. Ancak Belaslatina’dan çıkıp doğrudan doğruya köyümüze göç eden birçok Pomak ailesi de vardır.

İpsala’da Kalanlar.- Köy kütüğünün incelenmesinden aşağıdaki 47 hanenin İpsala’da kaldığı kesin olarak anlaşılmaktadır. Çünkü bunların İpsala doğumlu çocukları vardır. Ve bu çocukların doğum tarihleri de 1295-1311 (1879-1895) tarihleri arasına rastlamaktadır. Bu da onların 93 Harbinden (1878) sonra Trakya’ya geldiklerini ve Trakya’da 10-15 sene yaşadıklarını göstermektedir.

Tablo 14: İpsala’da Kalmış Ailelerin Listesi

N	SOYAD	N	SOYAD	N	SOYAD	N	SOYAD
1	Levent	24	Obuz	91	Yakın	152	Balıklı
2	Sezen	39	Olçay	97	Alkan	153	Topçu
3	Özer	44	Olgun	104	Tan	165	Aygün/Engin
4	Malkoç	48	Kenan/Çakır	105	Bulut	166	Durucu
5	Gezgin	51	Kurt	109	Yılmaz	176	Öz
6	Kahraman	69	Öge	117	Sevinç	193	Gülay
8	Sümer	71	Çoşar	120	Seyrek	209	Ağar
10	Ay	72	Güven	121	Dinal	224	Kargın
11	Eski	80	Kırma	122	Akar		
18	Can	82	Sağman	136	İbrahim		
19	Tümaz/Açıkgöz	84	Yüce	138	Çapraz		
20	Diken	89	Temiz	140	Yeğın		

Bu ailelerin İpsala’nın neresinde tam olarak kaldığını bilmiyoruz. Lofçalı olarak bilinen Levent, Sezen, Özer, Malkoç, Gezgin, Kahraman ve Sümer ailelerinin İpsala’nın içinde kaldıkları İbrahim Gezgin tarafından bana söylenmiştir. Diğer ailelerin ise İpsala’nın Karpuzlu, Koyunyeri, İbriktepe, Sarpdere ve Koca Hıdır köylerinde kaldıkları söylenmektedir. Ancak hangi ailenin hangi köyde kaldığını tam olarak bilmiyoruz.

Keşan’da Kalanlar.- Köy kütüğünün incelenmesinden aşağıdaki 15 hanenin Keşan’da kaldığı kesin olarak anlaşılmaktadır. Çünkü bunların Ke-

şan doğumlu çocukları vardır. Ve bu çocukların doğum tarihleri de 1295-1311 tarihleri arasına rastlamaktadır.

Tablo : Keşan'da Kalmış Ailelerin Listesi

N°	SOYAD		SOYAD	No	SOYAD	No	SOYAD
21	Gözler	52	Gülşen	115	Türker	216	Gün
22	Akgün	53	Köse	190	Osman Oğlu Mehmet	219	Doğan
42	Mehmet Oğlu Hüseyin	64	Duran	194	Darcan	237	Akkoç
50	Kenar/Ergüç	81	Büyük	197	Çetin		

Bu ailelerin Keşan'ın neresinde kaldıklarını tam olarak bilmemekle birlikte bazı tahminlerimiz var. Bu ailelerden Kenar/Ergüç, Gülşen, Köse, Büyük, Türker, Osman oğlu Mehmet, Darcan, Çetin ailelerinin Keşan'ın Gündüzler (veya Günüzerler) köyünde veya çiftliğinde kaldıkları bilinmektedir.

Gözler, Akgün, Mehmet oğlu Hüseyin (Pusatlı Hüseyin), Duran, Gün, ve Doğan ailelerinin ise Keşan'ın Küçük Mandıra köyünde kaldıkları söylenmektedir. Bu ailelerin köyümüzde birbirine komşu arsalarda oturması da bunların daha önceden birbirini tanıdıklarını göstermektedir. Ramadan Gözler, daha önceki yıllarda Küçük Mandıra köyüne gidip akrabalarını ziyaret ettiğini söylemektedir.

Yukarıdaki verilere göre İpsala'da ve Keşan'da kalan ailelerin toplam sayısı 62'dir. Ancak, Trakya'da kalan aile sayısı daha fazla olması muhtemeldir. Çünkü, biz yukarıdaki listeyi köy kütüğünde kayıtlı ailelerin İpsala ve Keşan doğumlu çocuklarının olup olmadığına bakarak oluşturduk. 1880-1895 yılları arasında Trakya'da olup da çocuk yapmamış aileleri bu şekilde tespit etmek haliyle mümkün değildir.

Dedelerimiz Yeni Bir Köy Kurma İşini Nasıl Planladılar?

Köyümüzün kurulması kararının İpsala'da verildiği anlaşılmaktadır. Yukarıda açıklandığı gibi dedelerimizin önemli bir kısmı zaten 10-15 yıldır İpsala'da oturuyordu. Ancak burasını pek sevmemişlerdi. Burasının pek güvenli bulmadıklarını, İpsala'nın da günün birinde Bulgarlar tarafından işgal edileceğinden korktukları rivayet edilmektedir. Neticede İpsala'da bulunan dedelerimiz Anadolu'dan bir yer satın alınması ve orada bir köy kurulması konusunda anlaşmışlar ve ondan sonra oraya göç edilmesine karar vermişlerdir. Anadolu'ya gidip, köy kurulabilecek bir arazi bulmaları ve satın almaları için kendi içlerinden dört kişi seçmişler ve onlara kendi adlarına hareket etmeleri için vekâlet vermişlerdir.

Bu dört kişinin isimlerini, Biga Sandık Emni tarafından düzenlenen 30.11.1314 (yani 30 Kasım 1898) tarih ve 484 numaralı ve kendisine **“Hüccet”** denilen bir belgeden öğreniyoruz. Bu **“Huccet”** isimli bu belge dönemin Biga Noteri Hikmet Serim tarafından 24.7.1940 tarihinde yeni harflere

24.7.1940 tarih ve Cilt 139/3, No: 641 sayılı bir belge ile yeni harflere çevrilmiştir. Bu belge bugün mevcuttur. Bize İsmet Yılmaz tarafından verilmiştir. Aşağıda bu belgenin yeni harfle yazılmış hâli bulunmaktadır. Bu “hüccet”ten köyümüzün kuruluşuyla ilgili çok değerli bilgiler öğrenmekteyiz.

Hüccet

Üste yazılı pul-zat mühürü Esseyit Mehmet Nuri hususu atiyülbeyanın mahalinde bilistima ketp ve tahrir istida, iltimas olunduğuna binaen bu fakir elviye-i müstakilleden Kale-i Sultaniye sancağına muzaf Biga kazasına tâbi Yeniçiftlik demekle maruf çiftlik, namı diğer Lofçaicedit kariyesinde vaki Cami-i şerif ittisalinde mektebe varıp akabei meclisi şer’i ile eyledikte kariyei mezbure sakinlerinden **Molla Fetteh** ibni Memiş bin Mehmet ve **İbrahim Ağa** ibni elhaç İbrahim bin Mehmet ve **Molla Mehmet** ibni Hüseyin bin Ahmet, **Elhaç İbrahim** ibni Abdürrahman namun kesan meclisi makudu mezkürede kariyei mezküre sakinlerinden baüssanülvesika muhtarı evvel **Mehmet Behçet Ağa** ibni Şerif Ağa ve muhtarı sani **İsmail Ağa** ibni Ahmet Ağa mahzerlerinde her biri ikrarı tam ve tahriri kelim ve tabiri anülmeram edip Rumeli Vilayeti şahanesinde hicretle kariye şekline konularak iki yüz hanenin çiftliki mezkurda iskanlarına ba emri âlii müsaade buyrulduğundan beynimizde isimleri malum kesan namına vekaleten ve kendi namımıza asaleten çiftliki mezkur sahipleri tebai Devleti Aliyeden Dersaadette mukim Yenişehirli İsmail Zühtü Bey ile İngiltere devleti fahimesi tebasından müsyö Cems Vilyam Vital’den mezkur tapu kaleminin 311 senesi şehri Ağustos daimî defterinde 18 nodan 60 sıra nosuna kadar mukayyet ve beynelahali malümül hudud ve müştemilat ve dönümat 47 kıta senedi Hakanide muharrer emlak ve göl ve mera ve arazileri beher sehmi 27 buçuk lira olmak üzere ve 200 sehmi itibar edilmek üzere 5500 Lirayı Osmani semen ve bedel ili işтира ve teferru ve Defteri Hakani Nezareti celilesinde ve memuru huzurunda muamele-i ferağiyesi yalnız bizim namımıza bedel icra semen ve bedeli mezkurdan gayri teslim bayi ve fariğ merkumana ahali ile maa deynimiz kalan 2500 adet lirayı osmani mukabilisinde yine bir malümülmiktar arazi ve mera ve emlaki rehin makamında merkuman Zühtü Bey ve müsyö Vitale vefaen ferağ etmiş isek de, mezkur 200 sehimde namımız namı müstear olduğundan ve ba iradei seniye ve kariye teşkil kılınıp her fert sehimlerine göre ebniye inşa ve iskanla, ziraat ve heraset etmekte bulduklarından ve deynin haylisi dahi ahali tarafından tediye edildiğinden deyni bakii mezkur tamamen tediye olunup fekki rehin olundukta bervechi mübin namımıza mukayyet olan emlak ve mera ve göl ve arazi ba sehmi mezkur üzere çiftliki mezkurda meskun malumel esami kesana verildikleri semen ve bedel nispetinde ber mucibi nisam memuru huzurunda münferiden ve müştemian mezkur 192 sehmi takrir ve itayı senede ve muameleyi lazimesinin icrasına kendi reyleri ile amel etmeye ve bunların mütevakıf olduğu umuru küllisine aharın hakları taalluk ettiği cihetle küllemaazültüke feente vekili mezmuni üzere azil ve inzalden mazune vekaleten devriyei sahihai şeriye ile merkuman Mehmet Behçet ve İsmail Ağaları tarafımızdan vekil ve naibi menap nasp ve tayin ve merkumanın vefat veya muhtarlıktan her ne suretle olursa olsun tebdilleri vukuunda anların yerine tayin kılınacak muhtarın ve onlar dahi vukuu vefat ve tebidlerinde marreten bade uhra yerlerine ahalice intihap edilecek zatların hususu mezkuru fereye ve kendi reyleriyle amel etmeyi kabullerine mevkuf izin ve ruhsat verdik dediklerinde merkuman Mehmet Behçet ve İsmail

Ağalar dahil merkumun için sadır olan kelimelerinden tasdik ve berveçhi muharrer vekaleti mezkureyi kabul ve hizmeti lazımlerini kemayenbağı adaya her biri taahhüt ve iltizam etmeği mevaki bittalep ketp ve imlâ olundu. Takrîre fi yevmilhams elaşrin mim şehri aharü Recep misenetihî fi sitteti işrun ve selase miette vel'elf.

Şuhudühal: Kariyei mezkur mektep hocası Hafız Salih, Kariyei mezkur Ramazan hocası Daraliye tebasından Hafız Mustafa, Kariye mezkur ahaliî umumiyesi dava vekili Bigada mukim muhacirinden arzühâlcî Hüseyin Hüsnü efendi. Bigada mukim Şumnu muhacirlerinden talıkacı Mehmet Sadık ağa ve gayrin el hazirün.

No: 484 e bilkayıt mukabele olunmuştur.

No: 31 Kuruş 40, Yalnız kırk kuruş teslimi sandık olunmuştur.

30/11/1314

Biga Sandık Emîni

HÜCCET (Özet Çeviri)

Aşağıda beyan edilen hususu yerinde dinleyerek kayıt altına almam istendiğinden Kale-i Sultaniye (Çanakkale) sancağına bağlı Biga kazasında bulunan **Yeniçiftlik** diye bilinen Çiftliğe, diğer ismiyle **Lofçacedit** köyüne gidildi ve bu Köyün Camisinin bitişiğindeki mektepte aşağıda ismi geçenlerin ve köy sakinlerinin katıldığı bir toplantı yapıldı.

Bu toplantı da bu Köyün sakinlerinden **Molla Fettah, İbrahim Ağa** (yani *Kasap İbrahim*), **Molla Mehmet** ve **Hacı İbrahim** (yani *Hacı Kuku*) isimli kişiler, bu köyün Birinci Muhtarı **Mehmet Behçet Ağa** ve İkinci Muhtarı **İsmail Ağa** huzurunda, şunları söyleyip tamamıyla kabul ettiler:

“Rumeli Vilayetinden göç ederek köy kurmak için iki yüz hanenin bu çiftlikte yerleştirilmelerine hükümet izin verdiğinden, isimleri tarafımızdan bilinen kişiler adına vekaleten ve kendi adımıza asaleten adı geçen çiftlik sahipleri İstanbulda ikamet eden Yenişehirli **İsmail Zühtü Bey** ile İngiltere vatandaşı Mösyö **Cems Vilyam Vital**'den Biga Tapu Dairesi kaleminin **1311 (yani 1895) senesi** Ağustos ayı daimî defterinde 18 numaradan 60 numaraya kadar kayıtlı ve halk arasında sınırı ve dönümü bilinen toplam 47 adet senedi tapuda kayıtlı, emlak, göl, mera ve araziye, her biri 27 buçuk lira olmak üzere ve 200 hisse üzerinden 5500 Osmanlı Lirası bedel ile satın aldı. Tapu Dairesinde ve Tapu memuru huzurunda devir işlemini yalnız kendi namımıza yaptık ve bu 200 hisse yalnız bizim adımıza kaydedildi. Kalan borcumuz olan 2500 Osmanlı Lirası karşılığında, bir miktar arazi, mera ve emlak üzerinde, Zühtü Bey ve Mösyö Vital lehine rehin konuldu.

Hükümet kararıyla köy kurulup her fert hissesi üzerinde yerleşmiş, bina inşaatmış ve yerlerini sürmüş bulunduğu ve borcun geri kalan kısmı da ahali tarafından ödenmekte olduğundan, geri kalan borç, tamamen ödenip rehin kaldırıldıktan sonra, adımıza kaydedilen emlak, mera, göl ve arazi, yukarıda belirtilen hisseler göre, bu çiftlikte yerleşmiş kimselere ödedikleri bedel oranında resmî memur huzurunda tek tek veya toplu olarak 192 hisseyi tapuya yazdırma, senet verme ve gerekli işlemleri kendi istedikleri gibi yapmaya birinci ve ikinci muhtar **Mehmet Behçet** ve **İsmail Ağaları** vekil tayin ediyoruz. Keza bunların ölmesi veya muhtarlıktan her ne

suretle olursa olsun ayrılmaları durumunda, onların yerine tayin olunacak muhtarın ve onlar dahi ölüm ve değişme gibi sebeplerle muhtarlıktan ayrılırsa yerlerine ahali tarafından seçilecek kişilerin yukarıdaki hususlar doğrultusunda ve kendi istedikleri gibi işlem yapmaya izin ve ruhsat veriyoruz”.

Bu sözleri dinlenilmesinden sonra, Mehmet Behçet ve İsmail Ağalar vekaleti kabul etti ve lazım olan işleri tam olarak yapmayı her biri taahhüt etti.

Tüm bunlar tarafımdan kaleme alınıp yazıldı.

Şahitler: Adı Geçen köyün mektep hocası Hafız Salih, Adı Geçen köyün Ramazan hocası Hafız Mustafa, adı geçen köyün ahalisinin dava vekili Bigada ikamet eden muhacirlerden arzühacı Hüseyin Hüsni efendi, Bigada oturan Şumnu muhacirlerinden talikacı Mehmet Sadık Ağa ve hazır olan diğerleri.

No: 484 e bilkayıt mukabele olunmuştur.

No: 31 Kuruş 40, Yalnız kırk kuruş teslimi sandık olunmuştur.

30/11/1314

Biga Sandık Emmini

İpsala’da göç kararı alan aileler tarafından seçilen bu dört kişi **Molla Fettah, Kasap İbrahim, Molla Mehmet** ve **Hacı Kuku** namlarıyla tanınan kişilerdir. Bunların hepsi 1880’li ve 1890’lı yıllarda İpsala’da kalıyorlardı. Molla Fettah ve Hacı Kuku aslen Belaslatina’lı olup Pomaklardandır. Kasap İbrahim ve Molla Mehmet ise Lofçalı’dır. Bu dört kişinin, kendi çevrelerinde en seçkin, en zengin, en saygın kişileri oldukları rivayet edilir. Biga Sandık Emmini tarafından düzenlenen 30.11.1314 tarih ve 484 sayılı Hücetten anlaşıldığına göre, bu dört kişiye, göç etmek isteyen iki yüz kadar hane reisi, vekâlet ve bir miktar para vermişlerdir.

Köyümüzün Kuruluşunda Önemli Rol Oynayan Bu Dört Kişi Kimdir?

1. Molla Fettah.- Molla Fettah’ın asıl adı Abdülfettah’tır. Abdülfettah köy kütüğünün 165 numaralı hanesinde ilk isim olarak kayıtlıdır. Bugün Engin ve Aygün soy isimli ailelerin büyük dedeleridir. Köy kütüğüne göre Abdülfettah’ın babasının adı “Muhsin”, yukarıda bahsettiğimiz Hücçete göre ise “Memiş”tir. Bu farklılık bir okuma hatasından da kaynaklanabilir. Hücçetten ayrıca Molla Fettahın dedesinin adının Mehmet olduğunu anlıyoruz. Köy kütüğüne göre, Molla Fettah 1270 (yani 1856) İvraça doğumludur. Yani Molla Fettah Belaslatina’lı bir Pomaktır. Molla Fettah’ın köy kurulmadan önce Belaslatina değil, 10-15 sene İpsala’da oturduğu anlaşılmaktadır. Zira oğlu Hamdi 1303 (1887) İpsala, diğer oğlu Şevket 1309 (1893) İpsala doğumludur. Demek ki, Molla Fettah ve ailesinin Belaslatina’dan Doksaniç Harbinden (1877) sonra göç ettiği ve İpsala’da köyümüz kuruluncaya kadar 10-15 yıl kadar geçirdiği tahmin edilebilir. Molla Fettah’ın İpsala’nın içinde mi köyünde mi oturduğunu kesin olarak bilmiyoruz. Karpuzlu köyünde oturduğuna dair rivayet vardır.

2. Hacı Kuku.- Hüccette Hacı Kuku isimli kişinin gerçek isminin, Elhaç İbrahim ibni Abdurrahman (yani Abdurrahman oğlu Hacı İbrahim) olduğu yazılıdır. Hacı Kuku'nun Pomak olduğu, Belaslatina'dan geldiği, orada çok zengin olduğu, mallarını serbestçe satıp parasını altın olarak Türkiye'ye getirebildiği rivayet edilmektedir. Hacı Kuku'nun yani Abdurrahman oğlu İbrahim'in köy nüfus kütüğünde 99 nolu hanede kaydı vardır. Bu numarada kayıtlı kişinin adı "Hacı İbrahim Baba"dır. Babasının adı Abdurrahman anesinin adı Ayşe'dir. Doğum tarihi 1246, ölüm tarihi 1927'dir. Eşinin adı Arife veya Hanife'dir. Hacı Kuku'nun erkek çocuğu olmadığı için, kendi soy ismiyle devam eden bir ailesi bugün yoktur. Hacı Kuku'nun erkek çocuğunun olmadığı, Zeliha (veya Saliha veya Saliye) isimli tek bir kız çocuğunun bulunduğu söylenmektedir. Hacı Kuku, Bejanovalılardan Kel Yusuf lakaplı kişiyi Zeliha'ya iç güveysi olarak aldığı, bugün "Kelyusuf" da denen Yavuz soyadlı ailenin, Hacı Kuku'nun kızı Zeliha ve damadı Kel Yusuf'tan geldiği anlaşılmaktadır. Köy kütüğünün 192 numaralı hanesinde Lofça (Bejanova) 1289 doğumlu Ali Osman oğlu Yusuf isimli bir kişi vardır. Bu kişi Hacı Kuku'nun iç güveysi Kel Yusuf olmalıdır. Zira, Kel Yusuf'un eşi Zeliha ve Zeliha'nın babasının isminin "Hacı İbrahim" (yani Hacı Kuku) olduğu yazılıdır. Köy kütüğüne göre Hacı Kuku'nun kızı Zeliha 1303 İpsala doğumludur. Bu da Hacı Kuku'nun da İpsala'da kaldığını göstermektedir.

3. Kasap İbrahim.-Kasap İbrahim Ağanın, yukarıda bahsettiğimiz Hüccete göre babasının adı Hacı İbrahim, dedesini adı Mehmet'tir. Kasap İbrahim Ağa, köy kütüğünün 8 numaralı hanesinde ilk kişi olarak kayıtlıdır. Kütüğe göre Lofça 1263 (1847) doğumludur. Kasap İbrahim Ağanın da İpsala'da kaldığı rivayet edilmektedir. Şimdi Sümer soyadlı ailenin büyük dedeleridir. Bu aile günümüzde köyümüzde yaşamamaktadır. Evleri şimdi Aygün soyadlı ailenin oturduğu arsada imiş. Oğlu İsmail Ağanın Eskişehir Bankasından faizle para aldığı ve parayı ödeyemediği için evinin ve tarlalarının satıldığını rivayet edilmektedir.

4. Molla Mehmet.- Hüccete göre Molla Mehmet'in babasının adı Hüseyin, dedesinin adı Mehmet'tir. Köy kütüğünde 3 nolu hanede kayıtlı olan Lofça 1268 doğumlu olan Hüseyin oğlu Mehmet, bu dört kişiden biri olan Molla Mehmet'tir. Bugün Molla Mehmet'in soyundan gelenler Özer ve Bağcı soyadlı aileler de bulunmaktadır. Keza Polis Mustafa'nın eşi Hanife'nin Molla Mehmet'in kızı olduğu söylenmektedir. Pek bilinmemekle birlikte köy kütüğünden Molla Mehmet'in Hacı Ali'nin (Sezen) ve Molla İbrahim'in (Gezgin) ağabeyi olduğu anlaşılmaktadır. Molla Mehmet, Lofça'lıdır. Kardeşleri gibi Lofça'nın içinde yaşadığı söylenmektedir. Molla Mehmet'in köyümüze gelmeden önce İpsala'da kaldığı anlaşılmaktadır. Çünkü İpsala doğumlu çocukları vardır. Molla Mehmet'in de kardeşleri Hacı Ali ve Molla İbrahim gibi İpsala'nın köyünde değil, içinde yaşadığı söylenmektedir.

Görüldüğü gibi 1890'lı yılların başında bu dört kişinin hepsi Bulgaristan'da değil, İpsala'da yaşıyordu.

Dedelerimiz Köyümüzün Yerini Nasıl Satın Aldı?

Bu dört kişi, köy kurulabilecek bir yer satın almak düşüncesiyle, rumî takvimle 1311, miladî takvimle 1895 yılının bahar veya yaz aylarında Anadolu'ya geçmişlerdir. Eskişehir, Bursa, Balıkesir illerini dolaşmışlar; buralarda uygun bir yer bulamamışlar, gezdikleri yerleri pek de beğenmemişlerdir. Neticede Biga'ya gelmişler, şimdi köyümüzün olduğu yerde bulunan "Yeniçiftlik" ismiyle bilinen bu çiftliği görmüşler, bu çiftliği yeri, topraklarının verimliliği bakımından beğenmişler ve çiftliğin nazırıyla yani kahyasıyla görüşmüşler ve çiftliği satın almak istediklerin söylemişlerdir. 30.11.1314 tarih ve 484 sayılı Hüccette belirtildiğine göre, bu çiftlik o zamanlar İngiliz vatandaşı Mösyö **Ceymıs Vilyam Vital** ile **Yenişehirli İsmail Zühtü Bey** isimli iki kişiye aitmiş. Hüccette her ikisinin de İstanbul'da oturduğu yazılıdır. Dedelerimizden kalan rivayetlerde köyün sahibinin bir İtalyan veya İngiliz olan Vitali isminde birine veya Vital Kumpanyasına ait olduğu söylenir ve bu Yenişehirli İsmail Beyden bahsedilmez.

Rivayetlere göre çiftliğin alımı şu şekilde gerçekleşmiştir: Çiftliğin nazırı, ki bu nazırın İtalyan olduğu rivayet edilir, bu dört kişiyi alıp İstanbul'a götürmüş ve çiftliğin sahiplerinden Ceymıs Vilyam Vital ile görüştürmüş. Çiftliğin kayıtlarda 36 bin dönüm olduğunu ve içinde 9 bin dönümlük bir göl bulunduğunu öğrenmişler. Vital ile çiftliğin satışı konusunda pazarlık yapmışlar. Mösyö Vital, çiftliği satmayı kabul etmiş. Ancak Molla Fettah, Kasap İbrahim, Molla Mehmet ve Hacı Kuku'dan oluşan ekip, çiftliğin içinde bulunan gölü almak istememişler; çiftliğin göl dışındaki kalan kısmının kendilerine satılması ricasında bulunmuşlardır. Ancak Mösyö Vital, gölü çiftlikten çıkarmaya yanaşmamış, göl olsa da olmasa da çiftliği aynı fiyattan satacağını söylemiştir. Neticede dedelerimizin temsilcisi olan bu dört kişi, çiftliğin nazırının yardımlarına rağmen Mösyö Vitali ikna edememişler.

Bunun üzerine Molla Fettah, Kasap İbrahim, Molla Mehmet ve Hacı Kuku'dan oluşan ekip, İpsala'ya geri dönmüşler ve göç etmek isteyen hissedarları toplayıp durumu açıklamışlar. Biga'da "Yeniçiftlik" isimli bir çiftlik yeri bulduklarını, ama çiftliğin içinde bir göl bulunduğunu, gölü almak istemediklerini, ama çiftlik sahibinin gölü almazlarsa çiftliği satmayacağını anlatmışlar. Hissedarlar dört kişiye gidin tekrar görüşün, ona şu kadar bir teklifte bulunun demişler. Dört kişi tekrar İstanbul'a gitmiş ve Mösyö Vital ile tekrar pazarlık yapmışlar. Ancak anlayamamış ve tekrar İpsala'ya geri dönüp hissedarlarla bir kez daha görüşmüşler. Hissedarlar, belli bir fiyatla ama iki taksitte ödenmek üzere çiftliği gölle birlikte satın almaları konusunda bu dört

kişiyet yetki ve onlara bedelinin yarısını ödemek üzere sarı lira (Osmanlı Lirası, yani altın) vermişler.

Dört kişi tekrar Biga'ya geliyorlar. Önce çiftliğe gidip, çiftliğin nazırını alıyorlar. Çiftliğin nazırına da bir miktar yer vermeyi vaat ediyorlar. Tekrar İstanbul'a gidip Çiftlik sahibi Mösyö Vital ile görüşüp pazarlık yapıyorlar. Mösyö Vital, çiftliğin nazırına "sen ne yapacaksın" diye soruyor. Nazır da "bana da bir miktar yer verecekler, ben de onların arasına karışıp yaşayacağım" diyor. Neticede yapılan pazarlık sonucu Mösyö Vital çiftliği bu dört kişiye satmayı kabul ediyor.

Biga Sandık Emniyeti tarafından düzenlenen 30.11.1314 tarih ve 484 numaralı "**Hüccet**"ten öğrendiğimize göre, Çiftlik, 5500 Osmanlı Lirasına (sarı lira, yani altına) satılmıştır. Bu paranın 3000 liralık kısmı Mösyö Vitale peşin olarak ödenmiş; geri kalan 2500 liralık kısmı ise taksitle bağlanmıştır. Ve satım işlemi rumi 1311 (yani miladi 1895) senesinin Ağustos ayında Biga Tapu Dairesinde (Defteri Hakani Nezareti Celilesinde) resmen yapılmış ve çiftlik bu dört kişinin, yani Molla Fettah, Kasap İbrahim, Molla Mehmet ve Hacı Kuku'nun üzerine kaydedilmiştir. Henüz ödenmemiş olan 2500 liralık ikinci taksit için de, çiftliğin bir kısmına güvence olarak rehin konulmuştur.

O zamanlar geçerli para birimi "Lirayı Osmanî (Osmanlı Lirası)" idi. Buna "Sarı Lira" da denirdi. Bir Osmanlı lirası 24 ayar altındandı ve yedi gram geliyordu. Bizim şimdi "çeyrek altın" dediğimiz küçük altınlardan dördü bir araya gelirse bir sarı lira ederdi. Yani bir sarı lira, bir Cumhuriyet altını etmektedir. Bir Osmanlı lirasının Ocak 2003'te 135 milyon TL ettiğini söyleyebiliriz. Buna göre köyümüzün kurulu olduğu çiftliğin bugünkü (Ocak 2003) para ile 742 milyar TL'ye alındığı söylenebilir.

Dedelerimiz Nasıl Göç Etiler?

Dört kişi, çiftliği satın aldıktan sonra, 1895 (1311) Ağustosunda İpsala'ya dönüyorlar ve göç hazırlıkları başlıyor. İpsala'daki insanların Bulgaristan'da geldikleri köylerdeki akrabalarına da bir yer satın aldıklarını gelmek isteyenlerin gelebileceklerini haber vermişlerdir. Keza, Bejanova, Palamarsa gibi başka yerlere de yeni bir köy kurulduğu haberini ulaştırdılar.

İpsala ve Keşan'da bulunan dedelerimizin 1895 yılının son baharında Eylül, Ekim, Kasım aylarında göç edip köyümüze geldikleri tahmin edilmektedir. Doğrudan doğruya Bulgaristan'dan gelen ailelerin de önemli bir kısmının 1895 yılının Ekim, Kasım aylarında göç ettikleri anlaşılmaktadır. Zira birçok ailenin 1895-1896 kışını burada geçirdikleri sanılmaktadır. Bulgaristan'da göç etmeye karar veren aileler daha önceden tarlalarını ve mallarını satın altına dönüştürmüşlerdi. Köy yerinin alındığını öğrenince, gerekli hazırlıkları yapıp göç etmeye başladılar. Göç edenlerin önemli bir kısmı, öküz ve manda arabalarıyla geldiler. Gelişlerini temsil eden bir resim aşağıya konulmuştur. Arabalarında herhalde kışı çıkaracak kadar buğday, mısır, un,

nohut, fasulye, yağ, pastırma, bulgur vb. yiyecekler getirdiler. Keza yanlarında çapa, kürek, saban, balta, bıçkı gibi araç ve gereçler vardı. Yine yanlarında beygir, koyun, keçi, tavuk, köpek, vs. getirmiş olabilirler. İpsala'dan gelenlerin koyunlarıyla birlikte geldiklerini biliyoruz. Aynı şekilde sahip oldukları para, altın vs.yi de getirebildiler. Bazı ailelerin teneke dolusu sarı lira getirdikleri rivayet edilir. Geldikleri 1895 yılında bu konuda gerek Bulgar Prensiği, gerek Osmanlı Devleti kendilerine bir zorluk çıkarmadı. Gelirken altınlarını arabalarının arka dingillerinin, üstü demir kaplı, kendisi ağaçtan olan “yastık” tabir edilen ağacın içini oyarak sakladıkları ve üstünü bu yastığın demiriyle örttükları rivayet edilir.

Palamarsa'dan gelen bazı zengin ailelerin eşyalarını ve yiyeceklerini manda arabalarıyla kara yolundan gönderdikleri, kendilerinin ise demir yoluyla önce Varna'ya gittikleri, gemiyle de Varna'dan İstanbul'a ve İstanbul'dan Karabiga'ya geldikleri anlatılmaktadır.

Karayoluyla göç edenlerin izlediği yollar yukarıdaki 16'ncı sayfadaki haritada gösterilmiştir. Belaslatina, Lofça, Plevne ve Bejanova'lı dedelerimizin izlediği göç yolu şu şekildedir: İlkönce Lofça'nın biraz aşağısından geçerek Selvi'ye, oradan Gabrova'ya geçtiler. Balkan dağlarını, Gabrova ile Kızanlık arasında bulunan Şıpka geçidinden geçerek geçtiler. Şıpka geçidinden geçtiklerini dedelerimiz, ninelerimiz torunlarına anlatmıştır.

Bulgaristan'ın ortasında Batıdan Doğuya Balkan sıra dağları uzanmakta ve Bulgaristan'ı Kuzey ve Güney olmak üzere ikiye ayırmaktadır⁸². Balkan dağlarının Kuzeyinde oturanlar Güneye o zamanlar sadece bu Şıpka geçidini kullanarak geçebiliyorlardı. Burası etrafı 2000 metre yükseklikte dağlarla çevrili fevkalâde zor ve dolambaçlı bir geçittir⁸³. Dedelerimiz Şıpka geçidini geçtikten hemen sonra Kızanlık'a gelmişlerdir. Kızanlık'tan sonra Eski Zağra'ya vardılar. Eski Zağra'dan Harmanlı'ya Harmanlı'dan da Edirne'ye ulaştılar. Palamarsa ve Şumnu dolaylarından gelen dedelerimiz ise Şumnu hizasından kuzeyden güneye istikametinde Edirne'ye geldiler. Şumnu ile Edirne arasında aşılmaz dağlar yoktur. O nedenle izledikleri yolu tam olarak biliyoruz.

82. Burada şunu belirtmek isteriz ki, Bulgaristan'ın Balkan dağlarının Kuzeyi ile Güneyi arasında iklim, arazi, bitki örtüsü bakımından büyük fark vardır. Bizim dedelerimizin geldiği yerler Balkan dağlarının kuzeyinde kalır. Buralar Avrupa gibidir. Daha soğuk, daha yağışlıdır. Yazları dahi bol miktarda yağış alır. Ağaçlar, bizim buralarda görmediğimiz şekilde yüksektir. Ancak Balkan dağlarının güneyine inildiğinde iklim, bitki örtüsü bizim Trakya'daki iklim ve bitki örtüsüne biraz daha yeşil olsa da üç aşağı beş yukarı benzerdir. Balkan dağları Kuzeyden Güneye doğru geçilince bu hemen anlaşılacaktır.

83. Zaten 1877'de Rus orduları Bulgaristan'a girer girmez Şıpka geçidine yürümüşler burasını alarak, Balkan dağlarının Kuzeyinde bulunan Türk orduları ile Güneyinde bulunan Türk ordularının bağlantısını kesmişlerdir.

Resim 6: 1877-1878 Osmanlı Rus Harbinden sonra Göç Edenler (93 Muhacirleri)
(Kaynak: *Illustrated London News*, 2 Eylül 1878)

Dedelerimiz Köyün Kurulacağı Yeri Nasıl Seçti?

Dedelerimiz şimdi köyümüzün bulunduğu Çiftliğe ulaşınca köyün, yani evlerin kurulacağı yeri önce seçtiler. Baştan, Kışla ve Kaymakamtepe köy yeri olarak düşündülse de buralarda su olmadığı görülerek bundan vazgeçildi. Neticede dedelerimiz, köyün, köyümüzün şimdi olduğu yerde kurulmasına karar verdiler. Burasının doğusu, güneyi ve batısı kapalı kuzeyi açık genişçe bir vadidir. Burasının, köy yeri olarak, burada bol miktarda su bulunduğu için seçildiği söylenir. Köyümüzün kurulduğu yer daha önce, içine zor girilecek derecede ormanlık, meşelik, pırnallık, çalılık, kapınalık, kavaklık imiş. Bitki örtüsü, o kadar sık imiş ki, o günleri görenler, bu durumu, burasını “yılan sökemezdi” diyerek torunlarına anlatmışlardır. Bugün gençlik kulübü bahçesi ve köy meydanının bulunduğu yerler o zamanlar bataklıkmiş. Pekmezli'den mandalar kaçıp bu bataklığa gelirlermiş.

Dedelerimiz, İlk Kışı Nerede ve Nasıl Geçirdiler?

Dedelerimiz sonbaharda geldiklerinden ilk kışı, yaptıkları çardak benzeri kulübelerde geçirmişler. Bu kulübeleri şu şekilde yaptıkları bana rahmetli Zekeriya Akan tarafından 1993 yılında dede ve ninelerinden naklen anlatıldı: Önce, duvar direği görevini görmesi için yerlere büyük kazıklar çakmışlar. Sonra bu kazıkların arasını ağaç dalları ve çalı çırpıyla örmüşler. Kulübenin çatısını gölden kestikleri kamışlarla kaplamışlar. Kulübenin altını kestikleri pırnallarla döşemişler. Pırnalların üstüne de hasır yaymışlar. Bu hasırın üstünde bir kışı geçirmişler. Yağmur yağınca pırnalların altından şu akarmış, şırl şırl su seslerini duyarlarmış. İlk kışı geçirdikten sonra, yani 1896 yılında taştan evler yapmışlar. Bu taştan evlerin çatıları yine çoğunlukla kamışla örtülüyümüş. Ancak hâli vakti olanlar, kiremitli çatılar da yapmışlar. Kerpiçli ve örme evler daha sonraki yıllarda yapılmış. İlk gelenler her evin bahçesine kuyu kazmışlar.

Dedelerimiz Çiftliği Nasıl Paylaştı?

Biga Sandık Emimi tarafından düzenlenen 30.11.1314 tarih ve 484 numaralı “**Hüccet**”ten öğrendiğimize göre, toplam 200 hanenin bu köye yerleştirilmesi planlandı ve muhtemelen bu nedenle alınan çiftlik, 200 hisseye bölündü. Hüccette çiftliğin 200 hisseye bölüldüğü yazılıdır. Ancak çiftlik fiilen 200 değil, 219 hisseye bölüldüğü söylenmektedir. Arada 19 hisselik bir fark vardır. Bu 19 hisselik farkın nedenini bilmiyoruz.

Çiftlik 219 hisseye bölünmüş ise de, köyümüzü ilk kuran kişilerin tam olarak kaç hane oldukları bilmiyoruz. Köy kütüğünde şu an 321 hane kayıtlıysa da, 250-321 numaralı hanelerin köyümüze daha sonradan (1920'lerden sonra), çeşitli tarihlerde geldikleri bilinmektedir. Köy kütüğünde yazılı bulunan ilk 250 hane köyümüzün asıl kurucularıdır. Ancak köy kütüğü, köyümüz

kurulduktan tam 20 yıl sonra rumi 1331 (miladi 1915) yılında Yazıcılardan Mustafa tarafından tutulmuştur. Bu yirmi yıl içinde, ilk kuruculardan bir kısmı erkek evlat bırakmadan ölmüştür. Bir kısmının oğulları da 1915'te Çanakkale (Gelibolu) harbinde şehit düşmüştür. Keza köyümüzün kuruluşuna katılan bazı ailelerin daha sonra başka yerlere (Manisa, Eskişehir vs.) gittiği bilinmektedir. Keza 1895'te köyün kuruluşuna katılmayıp, 1915'e kadar köyümüze gelmiş ve 1915'te köy kütüğüne yazılmış birçok kişi de, bu ilk 250 hanenin içinde olabilir. Bu nedenle köyümüzün ilk kurucularının kesin olarak kaç hane olduğunu bilmiyoruz.

Bununla birlikte ilk kurucuların 200 hane civarında olduğu tahmin edilebilir. Bu 200 aileden çoğunluğu 1 hisse aldılar. 30.11.1314 tarih ve 484 numaralı **“Hüccet”**te yazdığına göre bir hissenin bedeli 27 buçuk Osmanlı lirasıydı (Bir Osmanlı lirası 7 gram 24 ayar altındır ve bugün 100 milyon TL civarındadır. Dolayısıyla bugünkü parayla dedelerimizin hisse başına iki milyar yediyüz milyon TL kadar bir para ödedikleri anlaşılmaktadır. O zaman ki fiyatlara ve alım gücüne göre dedelerimizin nispeten zengin oldukları söylenebilir). 1 hisse alanlara 60 dönüm tarla ve iki dönüm de köy içinde arsa ölçüldü. Bazı haneler bir hisse değil, yarım hisse veya çeyrek hisse alabildiler. Diğer bazı haneler ise, bir buçuk veya iki hisse aldı. En çok dört ve altı hisse alan oldu. İdris efendi isimli bir kişi dört hisse, Süleyman Ağaların dedesi Mustafa Ağa'nın altı hisse aldığı söylenir. Hatta çiftliğin taksitinin ödemediği ve 18 hissenin açıkta kaldığı bunların parasının ($18 \times 27,5 = 495$ Osmanlı Lirası) Süleyman ağaların dedesi Mustafa ağanın verdiği, daha sonra köye Bejanova'dan gelenlere bu hisseler satılarak, Mustafa ağanın verdiği paranın kendisine faizsiz olarak ödendiği rivayet edilmektedir.

Köyün kuruluşunda önemli rol oynayan, Çiftliğin yerini bulan ve pazarlıkları yapıp çiftliğin alımını gerçekleştiren Molla Fettah, Kasap İbrahim, Molla Mehmet ve Hacı Kuku'ya ikişer hisse verildi. Hüccetten de bu anlaşılmaktadır. Zira hüccette bu dört kişinin üzerinde 200 hisse kayıtlı olmasına rağmen, 192 hisseyi devir için vekâlet verdikleri yazmaktadır. Dolayısıyla dört kişiye toplam sekiz hisse ayrılmıştır. Ayrıca Hacı Kukuya hizmetlerinden dolayı arsa dışında bir de çiftliğin evlerinin verildiği rivayet edilmektedir.

Çiftliğin satın alınması zamanında dört kişiye yardımda bulunan çiftliği nazırına (kahyasına) baştan bir arazi verileceği vaat edilmesine rağmen, İtalyan asıllı olduğu söylenen bu kişiye belli bir miktar para verildiği ve bu kişinin hakkında vazgeçtiği ve başka yere gittiği rivayet edilmektedir⁸⁴.

84. Köyümüzde “Çiftlikyeri” isimli mevki de bulunan ve bu çiftliğin kahyasının mezarı olduğu söylenen mezar, bu kahyanın mezarı değildir. Bu konuyu aşağıda 85 sayfada ayrıca açıklayacağız.

Bu şekilde 36 bin dönüm çiftliğin aşağı yukarı 13 bin dönümü daha ilk yıl paylaştırılmış oldu. Geri kalan 23 bin dönümün 9 bin dönümü zaten göldü. Çiftliğin geri kalan 14 bin dönüm kadarlık kısmı, köylünün ortak kullanımına açık olmak üzere, harman yeri, mera, pırnallık ve meşelik olarak taksim edilmeden bırakıldı.

Köyün ve Tarlaların Planını Kim, Nasıl Çizdi?

Köyün planını Pusatlı Hüseyin çizdi. Pusatlı Hüseyin, “Pusatlılar” diye bilinen “Umur” soyadlı ailenin *ana tarafından* dedeleridir. Belediyemiz tarafından, Pusatlı Hüseyin’in torunlarının yaşadığı evin önünden geçen caddeye “Pusatlı Hüseyin Çavuş Sokağı” ismi verilerek, köyümüzün kuruluşunda önemli bir rol oynayan, bize geniş ve düzgün yollar, büyük meydanlar bırakan bu kişinin hatırasını yaşatmıştır. Belediyemizin, bu düşüncesi şüphesiz ki yerindedir. Ancak sokağa konulan “Pusatlı Hüseyin Çavuş” ismindeki “Çavuş” kelimesi fazladır. Çünkü “Hüseyin Çavuş”, köyün planını çizen “Pusatlı Hüseyin” değil, onun damadıdır. Diğer bir ifadeyle, köyün planını çizen kişi, “Pusatlı Hüseyin Çavuş” değil, onun kayın pederi olan “Pusatlı Hüseyin”dir. Köyün planını çizen Pusatlı Hüseyin, köy kütüğünde 126 nolu Umur soyadlı ailede değil, 42 nolu hanede ilk kişi olarak kayıtlıdır. Bu hane soyadı almadan kurmuştur. Bu 42 nolu hane kaydından öğrendiğimize göre, Pusatlı Hüseyin’in baba adı Mehmet, ana adı Rahime’dir. Hüseyin Rahva (Belaslatina) 1283 doğumludur, yani Pomaktır. Pusatlı Hüseyin’in karısı Rahva 1287 doğumlu Emine’dir. Hüseyin ve Emine’nin Keşan’da 1306 da Zülbiye isimli bir kızları doğmuştur ki, bu Zülbiye, Pusatlı İsmail Umur ve Mustafa Umur’un anneleridir.

Pusatlı Hüseyin köyün planını başarıyla çizmiştir. Köyün aşağı yukarı bütün yolları geniş ve dosdoğrudur. Bir ucundan diğer ucu görünür. Köyün yollarından çoğunun genişliği 20 metredir. Bazı sokaklar, kadastro geçmeden önceki zamanlarda, arsa sahiplerinin yola tecavüz etmesi sonucu daralmıştır. Bu genişlikte ve doğrulukta yollar Türkiye’de köylerde değil, şehirlerde yoktur. Yol sınır çizgilerinin saman dökülerek çizildiği söylenir. Köyümüzün ortasında ve kıyılarına yakın yerlerde geniş meydanlar bırakılmıştır. Köyümüzü kuran insanlar ve özellikle Pusatlı Hüseyin, bir köy değil, âdeta bir şehir kurarmış gibi plân yapmışlardır. Belki de köyümüzün kurucuları, bir köy değil şehir kurmayı arzu ediyorlardı ve o nedenle de köyümüze isim olarak “Yeni Lofça” anlamına gelen “Lofça-i Cedit” ismini koydular.

Tarlalar da Pusatlı Hüseyin’in idaresi altında ölçülmüştür. Hatta Pusatlı Hüseyin’in o zamanlar kullanılan “arşın” denilen ölçüyü kullanmadan altı dönümlük tarlaları, göz kararı ölçtüğü rivayet edilmektedir. Onun göz kararıyla altı dönüm olarak ölçtüğü tarlalar, kadastro ölçümlerinde de biraz eksikliği veya fazlasıyla aşağı yukarı altı dönüm olarak çıkmıştır. Anlatılanlara gö-

re, Pusatlı Hüseyin, ağzına bir saman çöpü alıyor, ona yardım eden bir adam onun gösterdiği hizada yürüyor; belli bir miktar gidince Pusatlı Hüseyin Çavuş, “dur orda” diye sesleniyor; o kişi durduğu yeri işaretliyor, diğer bir kişiyle de tarlanın diğer sınırı aynı şekilde tespit ediliyordu.

Tarlalar Nasıl Açıldı?

Köy içinde ölçülen arsalar ormanlık içindeydi. Tarlaların bir kısmı çiftliğin ekilen tarlalarıydı ve açıktı. Ama tarlaların önemli bir kısmı daha önce ekim yapılmamış yerlerdi. Buralar ağaç, pınal, çalı vs.den çapayla kazınıp açıldı.

Dedelerimize Sonradan Katılanlar Oldu mu?

Köyümüzün asıl kurucuları yukarıda açıklandığı gibi, Belaslatına, Lofça, Bejanova, Palamarsa, Plevne, Şumnu, Filibe, Harmanlı, Köklüce ve Terbi köylerinden gelmektedir. Çiftliği satın alan dört kişi bu şehir ve köylerden Anadolu’ya göç etme kararı almış ve daha önceden İpsala’ya göç etmiş iki yüz kadar aileyi temsilen hareket ettiler. Ancak çiftlik bir kere satın alındıktan sonra, daha önceden başka köylere geçici olarak yerleşmiş ve onlar da Bulgaristan muhaciri olan kimseler köyümüze yerleşmiştir.

Hisselere Nasıl Resmîyet Kazandırıldı?

Yukarıda açıklandığı gibi, köyün kurulu olduğu 36 bin dönümlük çiftlik arazisi, Bulgaristan’da, İpsala ve Keşan’da oturan 200 hane namına ve onların verdikleri parayla Molla Fettah, Kasap İbrahim, Molla Mehmet ve Hacı Kuku lakaplı dört kişi tarafından satın alındı. Satış işlemi de rumî 1311 senesinin, yani miladî 1895 senesinin Ağustos ayında bu dört kişi adına yapıldı ve çiftlik Biga Tapu Dairesinde bu dört kişinin adına kaydedildi. Daha sonra, 1895 yılının Ekim-Kasım-Aralık aylarında çiftlik 200 (veya 219) hisseye bölündü ve dedelerimizden ilk gelenlere verildi. Açıkta kalan hisseler de bir iki yıl içinde gelenlere verildi. Üç yıl geçtiğinde çiftliğin taksimatı büyük ölçüde tamamlanmıştı. Artık herkesin yeri belliydi ve herkes yerini üç yıldan beri de işliyordu. Ancak işledikleri yerler, tapuda Molla Fettah, Kasap İbrahim, Molla Mehmet ve Hacı Kuku üzerine kayıtlıydı ve bu yerlerin sahibi olarak resmen onlar görünüyordu. Çiftlik yeri satın alındıktan üç yıl sonra, rumî 1314, miladî 1898 senesinde hisseler resmîyet kazandırılması işine sıra geldi. Yani bu dört kişinin tapuya gidip, 200 civarındaki hissedarın her birine kendi hisselerini devretmeleri veya bu devir işlemi için vekâletname vermeleri gerekiyordu. Bu vekâlet senedine “hüccet” deniyordu.

Rivayetlere göre, bu dört kişi şimdi Çuşkalar denilen ailenin oturduğu bahçede bulunan bir odada toplanıyormuşlar. Aralarında hisselerinin devri veya devir için vekâlet verilmesi (yani “hüccet” denilen belgenin imzalan-

ması) konusunda anlaşmazlık çıkmış, tartışmalar yaşanmış. Hatta Hacı Kuku'nun Molla Fettah'ın başına defter attığı ve başını deldiği rivayet edilir. Ancak hisselerin, 200 hissedara devri işine, yani "hüccet" verilmesi işine asıl karşı çıkan, buna yanaşmayan Molla Mehmet imiş. Ancak Molla Mehmet'i de zorla ikna etmişler. Hüccetin düzenleneceği sabah, Molla Mehmet köyden kaçmış. Onu Kasabın kuyu mevkiinde görenler olmuş. Onun o yolla (ki o yol eski Kemer yoluymuş) Kemere gittiğini tahmin etmişler ve peşine Deli Mehmet⁸⁵ isimli fevkalâde cesur birine bir at verip takmışlar. Deli Mehmet, Molla Mehmet'i Kemer'de boğazı geçip Trakya'ya gitmek için kayık kiralarlarken yakalamış ve zorla köye getirmiş. Molla Mehmet de bu şekilde hücceti vermeyi kabul ettiği rivayet edilmektedir. Hüccetin verilmesinde Hacı Kuku lakaplı kişinin çok çabaları olmuş. Hacı Kuku olmasaymış, çiftliğin bu dört kişinin üzerinde kalabileceğini, hissedarların haklarının resmiyete geçirilemeyeceği söylenmektedir.

Hüccet denilen belge, Biga Sandık Emini tarafından düzenlenen 30.11.1314 (yani 30 Kasım 1898) tarih ve 484 numaralı bir belgedir. Bu belge dönemin Biga Noteri Hikmet Serim tarafından 24.7.1940 tarihinde yeni harflere çevrilmiş ve 24.7.1940 tarih ve Cilt 139/3, No: 641 sayılı bir belge verilmiştir. Bu belge bugün mevcuttur. Bize İsmet Yılmaz tarafından verilmiştir. Yukarıda 65'inci sayfada bu belgenin yeni harfle yazılmış hâli bulunmaktadır.

Biga Sandık Emini tarafından düzenlenen ve kendisine "hüccet" denilen 30 Kasım 1314 tarih ve 484 sayılı belgede özetle şunlar yazılıdır.

Biga Sandık Emini, kendisinden dilekçeyle istenmesi üzerine Yeniçiftlik diye bilinen Çiftliğe, yani Lofçaicedit köyüne 30 Kasım 1314 (yani 1898) günü gittiğini, bu Köyün Camisinin bitişiğindeki mektepte bir toplantı yapıldığını yazmaktadır. Hüccette yazdığına göre, bu toplantı da Molla Fettah, İbrahim Ağa (yani *Kasap İbrahim*), Molla Mehmet ve Hacı İbrahim (yani *Hacı Kuku*) isimli kişiler,

"bu çiftliği, çiftlik sahipleri Yenişehirli İsmail Zühtü Bey ile Mösyö Cems Vilyam Vital'den 1311 (yani 1895) senesinin Ağustos ayında 5500 Osmanlı Lirası bedelle, isimleri kendileri tarafından bilinen 200 hane adına vekaleten satın aldıklarını, satış bedelinin 3000 Osmanlı Lirası tutarındaki kısmını peşin olarak ödediklerini, geri kalan 2500 Osmanlı Lirasını taksitli bağladıklarını, taksit karşılığında, çiftliğin bir miktarına rehin konulduğunu, çiftliği 200 his-

85. Bu "Deli Mehmet" yukarıda köy listesi tablomuzun 149'uncu sırasında kayıtlı bulunan Hasan'ın babası olsa gerek. Deli Mehmet'in kendisi Köy kütüğünde yazılı değildir. Demek ki bu kütüğün tutulduğu 1331 (yani 1915) yılında muhtemelen ölmüştür. Deli Mehmet Palamarsalıydı ve "Palamarsanın Ağası Deli Mehmet" lakabıyla ün salmıştı. Karısının adı Nuriye idi. Nuriye Palamarsa 1272 (1856) doğumludur. Köy kütüğünün 149 hane nosuna kayıtlıdır. Deli Mehmet'in oğlu Terzi Hasandır. Bu İsmail ve Basri Dikici'nin babalarıdır.

seye böldüklerini her hissenin 27 buçuk Osmanlı Lirası değerinde olduğunu, paranın hissedarlar tarafından verildiğini ve geri kalan taksidin de hissedarlar tarafından ödendiğini”

kabul ve ikrar etmişlerdir.

Daha sonra bu dört kişi, taksit tamamen ödenip, rehin kaldırıldıktan sonra, kendi üzerlerine kayıtlı 200 hisseden 192’sinin⁸⁶ hissedarlara devri amacıyla tapuda gerekli işlemlerin yapılabilmesi için Köyün o dönemki birinci muhtarı Mehmet Behçet ve ikinci muhtarı İsmail Ağalara vekâlet vermişlerdir. Hüccette ayrıca köyün birinci ve ikinci muhtarı Mehmet Behçet ve İsmail Ağaların ölmesi veya muhtarlıktan ayrılmaları üzerine yerlerine seçilecek kişilere de aynı şekilde vekâlet verdikleri belirtilmektedir.

Hüccette, kendilerine vekâlet verilen birinci ve ikinci muhtar Mehmet Behçet ve İsmail Ağaların da vekâlet almayı kabul ettikleri ve üzerlerine düşen işlemleri tam ve doğru olarak yapmaya söz verdikleri yazılmaktadır.

Bu hüccet denilen belge Biga Sandık Emimi tarafından yazılmış şahitler huzurunda imzalanmıştır. Hüccet denilen bu belge, günümüzde noterden verilmiş vekâlet senetlerine benzemektedir. Herhalde daha sonra köyün muhtarları, bu hüccet denilen belgeye dayanarak, 200 hisseyi, hissedarlara devrettiler. Böylece dedelerimizin çiftlik üzerindeki hisseleri resmîyet kazanmış oldu.

Köyün İsmi Nasıl Konuldu?

Bilindiği gibi Köyümüzün şimdiki ismi **“Yeniçiftlik”**, eski ismi ise **“Lofça-i Cedit”**’tir. Lofça-i Cedit, “Yeni Lofça” demektir. Dedelerimizin bir kısmı Lofça’dan gelmiştir. Keza Bejanova Lofça’ya bağlıdır. Pek muhtemelen, Lofça ve Bejanova gelen dedelerimiz köyün ismini kendi geldikleri Lofça şehrinin ismini yaşatabilmek için Lofça-i Cedit, yani Yeni Lofça olarak koydular. Belki de köyün kurucuları, bir köy değil, bir kasaba, giderek bir şehir kurmayı bile düşünmüş olabilirler. Çünkü, geniş ve doğru yollar, büyük meydanlar bırakmışlardır. Maalesef Lofça-i Cedit ismi tahminen 1930’lu yıllarda, yeni anlamına gelen Cedit kelimesinin Arapça olması yüzünden değiştirilmiştir. Şimdi yıkılmış olan eski İlkokul binasının giriş kapısının üstünde mermer bir levhada eski harflerle *“Yeniçiftlik İlk Mektebi - 1926”* yazmaktaydı. Bu mermer levha, hâlâ Belediye bahçesinin bir köşesinde atılmış olarak bulunmaktadır. Demek ki, 1926 yılında da, artık köyümüzün ismi Lofça-i Cedit’ten Yeniçiftlik’e çevrilmişti. Bununla birlikte 1932 doğumlu bazı kişilerin nüfus cüzdanlarında doğum yeri olarak Lofça-i Cedit yazdığı da görülmektedir. Bu nedenle Lofça-i Cedit isminin değiştirilme tarihi 1933 ve sonrası da olabilir.

86. Yani adam başına iki hisse olmak üzere toplam 8 hisse bu dört kişiye verilmiştir.

Ancak köyümüzün eski ismi Lofça-i Cedit olmakla birlikte şimdiki ismi olan “Yeniçiftlik” de baştan beri kullanılmıştır. Şöyle ki, Biga Sandık Emini tarafından düzenlenen 30.11.1314 tarih (1898) ve 484 numaralı “**Hüccet**”te köyümüzden aynen “*Biga kazasına tâbi Yeniçiftlik demekle maruf çiftlik, nam-i diğer Lofça-i Cedit kariyesi*” olarak bahsedilmektedir. Demek ki Mösyö Vital’den dedelerimizin satın aldığı Çiftliğin adı daha o zamanlar “Yeniçiftlik” imiş. O nedenle, muhtemelen köyümüz kurulduktan sonra da, hatta resmen Lofça-i Cedit ismini aldıktan sonrada çevrede köyümüze hep Yeniçiftlik denmeye devam edildi. Yani başlangıçtan itibaren Köyümüzün “Lofça-i Cedit” ve “Yeniçiftlik” olmak üzere iki adı vardı. Keza aşağıda sayfa 95’te fotokopisi bulunan bir 1917 tarihli bir tütün makbuzunda köyümüzün ismi olarak “Yeniçiftlik” yazmaktadır. Bunlar göstermektedir ki, Yeniçiftlik ismi baştan itibaren kullanılmaktaydı.

Köyümüzde Mahalleler

Köyde arsaların taksimatı yapılırken, dedelerimiz arasında geldikleri yere göre mahalle ayırımı tam olarak yapılmamıştır. Ancak şöyle bir ayırım göze çarpmaktadır. Bilindiği gibi şimdi üstü kapatılmış olan eskiden köyümüzün ortasından geçen bir dere vardı. Bu dere Halkevinin (Gençlik Kulübünün) arka bahçesinin, köy meydanının, Avcılık Kulübünün altından ve Düğün salonunun yanından geçmektedir. Bu dere güneyden kuzeye doğru akmakta ve köyümüzü tam ortasından ikiye bölmektedir. Bu derenin doğusunda (yani mezarlık tarafında) kalan kısma köyümüzün “doğu yakası”, bu derenin batısında, yani kışla tarafında) kalan kısma ise “batı yakası” ismini verebiliriz. İşte köyümüz kurulduğunda arsalar paylaşılırken, doğu yakasında kalan arsalar, Belaslatina’dan gelen Pomaklara verilmiştir. Bu nedenle eski zamanlarda, köyümüzün doğu yakasına “Pomak Mahallesi” denirmiş. Köyümüzün batı yakasına ise “Muhacir Mahallesi” dendiği de olurmuş. Muhacir Mahallesi denen bu kısımda Lofçalılar, Bejanovalılar, Palamarsalılar, Şumnu’lular, Plevneliler yerleşmiştir. Bunların dağılımında tam bir birlik yoktur. Genellikle Lofçalılar, Büyük Cami ile Küçük cami arasında kalan yolun batı kısmına yerleştikleri görülmektedir. Bejanovalıların daha çok köyün güney batı kısmına (şimdi İsmet Yılmaz’ın evinden Köse’lere doğru uzanan yolun etrafında ve bu yolun üst kısmında kalan arsalar) yerleştiği anlaşılmaktadır. Palamarsalıların ise daha çok köyün kuzey batısına Çukurçeşme’den Gospirlere doğru uzanan yolun etrafında yerleştikleri söylenmektedir. Köyümüze Harmanlı’dan gelen ve kendilerine eskiden Gündüzlerli denen kişilerin daha çok köyümüzün güney doğu kıyalarına Gülşen (Kara İzzetler) isimli aileden Özel isimli aileye (Koca Hüseyinler) doğru uzanan yolun alt ve üstünde bulunan arsalar yerleştikleri görülmektedir.

Şüphesiz yukarıda anlatılanlar tam değil, genel olarak doğrudur. Bazı Pomak ailelerin köyün Pomak Mahallesi denilen doğu yakasına değil, batı yakasına (yani Muhacir Mahallesine) yerleştikleri de bilinmektedir. Örneğin Süleyman ağalar (Ağaoğulları), Molla Fettahlar (Kazımağalar (Engin), Hamdiağalar (Aygün) Pomak olmalarına rağmen köyün batı yakasında oturmaktadırlar. Keza, yukarıda bahsettiğimiz ayırım, Köyümüzün ilk kurulduğu yıllarda yapılmış bir ayırımdır. O zamandan bu yana birçok arsa el değiştirmiştir. Keza, daha sonra mahalleler arası birçok evlilik yapılmış ve böyle bir ayırımın hiçbir anlamı kalmamıştır.

Köyümüzdeki Farklı Kültürler

Yukarıda açıklandığı gibi köyümüzün ilk sakinleri, hepsi Bulgaristan'dan gelmekle birlikte, Bulgaristan'ın birine oldukça uzak değişik köylerinden geliyorlardı. Bu nedenle aralarında bazı kültür farklılıkları vardır.

Pomak Kültürü.- Belaslatina'dan gelen Pomaklar, Türkçe'den farklı "Pomakça" diye bir dil konuşuyorlardı. Şüphesiz Pomakların erkekleri Türkçe bilirlerdi. Ancak küçüklüğünde, buraya gelmiş ilk Pomakları görmüş olan 1913 doğumlu rahmetli Zekeriya Akan, 1993'te bana Pomakların erkeklerinin tam Türkçe bilmediklerini "Türkçeyi şöyle böyle paraladıklarını" söylemişti. Pomak kadınları ilk geldikleri zaman Türkçeyi hiç bilmezlerdi. Yıllar geçtikten sonra bile Pomak kadınlarının Türkçeyi biraz öğrendiklerini, belki biraz anladıklarını ama konuşamadıkları söylenmektedir. Anıl soyadlı Arabacialiler lakaplı aileden, Belaslatina 1302 (1886) doğumlu olan ve 1977'de ölen Emine ninenin ölünceye kadar Türkçeyi doğru dürüst konuşmadığı söylenir. Muhtemelen 1960'lı yıllarda geçen bir olay şöyle hikaye edilmektedir: Birisi kapıya gelip bu Emine nineye oğlu Ferhat'ın nereye gittiğini sormuş. Ferhat çaya kum almaya gitmiş. Kum kelimesini bilmeyen Emine ninenin soran kişiye "*Ferhat da gitti na pesak*" dediği rivayet edilir ("Pesak" Pomakça kum demekmiş). Ancak köyümüzde Pomakça daha baştan itibaren adım adım terk edildi. Bunun nedeni muhtemelen Pomak-Muhacir evlilikleridir. Muhacirlerin aldığı Pomak gelinler haliyle Türkçe konuşur hâle geldi ve çocukları da Pomakça öğrenemedi. Buna karşılık, Pomakların aldığı muhacir gelinler, Pomakça öğrenmedi, tersine gittikleri evdeki Pomakça konuşan insanlar onunla Türkçe konuşmak zorunda kaldılar ve netice de yeni doğan çocuklar Pomakçayı değil, Türkçeyi ana dil olarak öğrendiler. 1960-70'li yıllarda yaşlı Pomak dedelerinin ve ninelerinin kendi aralarında hâlâ Pomakça konuştuğu, iki Pomak ninesinin çeşmeye su almaya geldiğinde oturup yarım saat Pomakça muhabbet ettikleri rivayet edilir.

Bu insanların Pomakça şarkı-türkü söylediklerini yaşlılar hatırlar. Eskilerin eski harflerle Pomakça yazdıkları da bilinmektedir. Örneğin Ninem, Dedemin (Adem Gözler) askerden eve yazdığı mektuplarda kendisinin (Ni-

nem Pomakça bilmez) duymamasını istediği şeyleri Pomakça yazdığını söylemektedir. Bu insanlar, kendi konuştukları dile Bulgarca değil, Pomakça derlerdi. Ancak bu dilin Bulgarca ile aynı dil veya bu dile çok benzeyen bir dil olduğunu sanıyorlar bilirlerdi. Nitekim ben Dedemin, 1970’li yıllarda evde radyonun düğmeleriyle oynayıp Bulgarca yayın yapan bir radyo istasyonu bulmaya çalıştığını, cazırtılı bir istasyondan benim anlamadığım bir dilden bir şeyler dinlediğini, bunları anladığını veya anlamaya çalıştığını, benim “ne diyorlar” diye sorularına “şöyle şöyle diyorlar” diye cevap verdiğini hatırlarım.

Bugün köyümüzde Pomakçayı anadil olarak kullanan yaşlılar dahil kimse kalmamıştır. Bazı tektük yaşlılar, az çok Pomakçadan anladıklarını söylerler; ama konuşmazlar. Böylece Yeniçiftlikte bir zamanlar konuşulan Belaslatına Pomakçası bugün yok olmuştur. Yeniçiftliklilerin konuştukları Pomakçanın Biga’nın diğer Pomak köylerinin şivesinden farklı olduğu söylenir. Yeniçiftlik Pomaklarının Biga’nın Çeşmealtı köyü, Gönen’in Hasanbey köyü Pomaklarıyla aynı şivede Pomakça konuştukları söylenmektedir. Keza Eskişehir’in Beylikova (Beylikahır) kasabasında bulunan Pomaklarında köyümüzdeki Pomaklarla aynı cinsten olduğu ve aynı şivede Pomakça konuştukları söylenir.

Pomakça yok olurken Yeniçiftlikte konuşulan Türkçenin içine birkaç kelime bırakabilmiştir. Bu kelimeler şunlardır: *Patrişka, kokal, draskil, çuşka, maşinga, yarka, kotrak*, vs. *Kukuruz*’un “mısır” demek olduğunu; *kopirva*’nın “ısırgan otu” demek olduğunu da çok kişi bilir. *Taliga, patika, kosa* kelimeleri de aslen Bulgarca/Pomakça’dır. Ama bu kelimeleri Türkçe konuşan muhacirler de kullanmaktadır. Köyümüzde çocukların oynadığı “*endentire birkiüç*” oyununda geçen “*endentire*” kelimesi, kanımca, aslen Pomakça “*bir-iki-üç*” demek olan “*edin-dve-tri*” kelimelerin hızlı söylenmiş halidir. Yani bu oyunda önce Pomakça “*bir iki üç (edin dve tri)*” sonra da Türkçe “*bir iki üç*” denmektedir ki, bu sanıyorum bu, Türk-Pomak kültür sentezinin en güzel sembolüdür.

Köyümüzdeki Pomakların erkek isimlerinin sonuna “-ço” ekledikleri bilinmektedir; *Sülmanço, Hüseyinço* gibi. Kadın isimlerinin sonuna da “-ka” eklemektedirler: *Hatıçka, Şerifka, Fatika* gibi. Keza Pomaklarda isimleri kısaltma, hatta isimleri başka isme dönüştürme adeti vardır. Örneğin Mustafa’ya “*Miti*”, Hasan’a “*Asko*”, Mehmete “*Metko*” derler. Pomaklar tarafından kullanılmış olan isim ve lakaplara bir kaç örnek verelim: *Ema, Ankonine, Atehala, Asu, Abusalışe, Atikoroç, Barbunun Agusi, İsmo, Manyo, Aliyka, Muni, Gacalka, Alloç, Matriş, Zako, İngavi, Kako, Metak, Kotrak, Cakof*, vs.

Muhacir Kültürü.- Köyümüzde ilk zamanlar Pomak olanların dışında kalan herkese “muhacir (*macır* şeklinde söylenir)” denirdi. Dolayısıyla

Yeniçiftlik bağlamında “muhacir” kelimesinden kastedilen şey “Pomak olmayan”dır. Yani, köyümüzdeki Lofçalılara da, Bejanovalılara da, Palamarsalılara da, Şumnululara da “muhacir” denir. Bunların ortak özelliği Türkçe konuşmalarıdır. Ancak şimdi görülmemekle birlikte, geldikleri ilk zamanlarda bu köylerden gelen muhacirler arasında şive ve giyim kuşam farklılıkları vardı. Palamarsalılar “*gelorum, gidorum, bilmerom*” şeklinde, Şumnu taraflarından gelenler (Köklüceliler, Terbi köylüler) “*geleri, gideri*” şeklinde konuşmaktaydılar. Bejanovalı ve Lofçalıların kendine has şivelerinin olup olmadığını bilmiyoruz. Muhtemelen köyümüzün kurulduğu ilk yıllarda dil bakımından ortalık çok renkliydi. Pomaklar “Pomakça” diye tamamıyla ayrı bir dil, muhacirler de kendi içlerinde ayrı ayrı şivelerle Türkçe konuşuyorlardı. Ancak zamanla bu farklılıklar kayboldu. Bugün Yeniçiftlikte konuşulan tek dil Türkçe’dir ve bu düzenleyici işlemler tek bir şiveyle konuşulur ve şive ilk gelenlerin hiçbirisinin şivesi değildir. Bu şive sonradan oluşmuş ve İstanbul Türkçesine oldukça yakın bir ağızdır.

Keza, köyümüzün ilk kurulduğu zaman giyim kuşam farklılığı da vardı. 1329 doğumlu olan rahmetli Zekeriya Akan’ın bana 1993’te anlattığına göre, şimdi yaşlı kadınların tek tip olarak giydikleri ferace, köyün ilk kurulduğu yıllarda tek tip olarak kullanılmazdı. Değişik tipte feraceler vardı. Köyümüzün ilk sakinlerinden kimileri, feraceyi giymez, sadece başının üstüne atarmış. Örneğin Zekeriya Akan’ın ailesi (ki Şumnu’nun Terbi köyünden gelmişlerdir) böyle yaparmış. Hangi grubun nasıl giyindiği konusunda tam bir bilgiye sahip değiliz.

Görüldüğü gibi Yeniçiftlik köyü çok değişik insanların bir araya gelmesiyle kurulmuştur. Bunların arasında zaman zaman uyuşmazlıklar çıkmış olması muhtemeldir. Örneğin Küçük Caminin ve Kavaklık çeşmesinin yapılmasına Lofçalılar karşı çıkmış, Pomaklar ise taraftar olmuştur. Kavaklık çeşmesinin inşaatının geceleri, Lofçalılar tarafından yıkıldığı, neticede Kör Ramadan Ağanın gayretleriyle Küçük Caminin ve Kavaklık Çeşmesinin yapıldığı söylenir. Köyümüzde Filibe’den ve Harmanlı’dan gelen insanların biraz sert tabiatlı oldukları tahmin edilmektedir. Ancak köyümüzdeki gruplar arasındaki olmuş olması muhtemel uyuşmazlıkları abartmamak gerekir. Zira birbirinden farklı yerlerden geliyor olsalar da, tek bir köyde, 1920-1921 yılları hariç, barış içinde yaşamayı başarmışlardır.

Burada şunun altını önemle çizmek isteriz ki, biz burada, köyümüzün halkı arasında yaptığımız Pomak-Muhacir, Muhacirlerin arasında da, Lofçalı-Bejanovalı-Palamarsalı-Şumnulu-Harmanlılı şeklindeki ayırım, köyümüzün kurulduğu ilk yıllar için geçerlidir. Bulgaristan’ın çeşitli yerlerinden gelen bu insanların arasında birtakım farklılıkların olması şüphesiz ki normaldir. Ancak bugün için böyle bir ayırımın yapılması yanlış olur. Çünkü, köyümüzün kurulmasından bu yana geçen 107 yıl boyunca, bu gruplar ara-

sında yığınla melez evlilik yapılmıştır. Bu guruplar köyün kurulduğu ilk yıllardan itibaren birbirinden kız alıp vermişlerdir. Köyümüzün kuruluşunun daha ilk yıllarında bir çok Pomak-Muhacir evliliğinin yapıldığı görülmektedir. Köyümüzün bugünkü orta yaşlı ve genç sakinleri arasında saf Pomak, saf Lofçalı, saf Bejanovalı, saf Palamarsalı, saf Şumnulu, saf Harmanlılı bir kimse kalmamıştır. Köyümüzün halkı, biraz Pomak, biraz Lofçalı, biraz Bejanovalı, biraz Palamarsalı, biraz Plevneli, biraz Köklüceli, biraz Terbi köylü, biraz Filibeli, biraz Harmanlılıdır.

Dedelerimiz Geldiğinde Biga ve Çevresi Nasıldı?

1877'den önce Biga'da nüfus fevkalâde azdı. Çevremizde sadece Dimetoka, Karabiga, Aksaz, Kemer, Bekirli, Çakırlı, Danişmend, Pekmezli köyleri vardı. 1876 tarihli Cezair-i Bahri Sefid Salnamesine göre, Biga'da 2557 hane Müslüman, 1015 hane Rum, 60 hane Ermeni ve 13 hane Kıpti yaşıyordu⁸⁷. Kemer ve Aksaz köylerinin o zamanki ahalisi ise Rumdu. Az köy olmasına rağmen etrafta çok çiftlik vardı. Bu çiftliklerin çoğu binlerce dönüm olmasına rağmen arazilerinin tamamı işlenemiyordu. Doksanüç Harbinden sonra Biga'ya binlerce muhacir akın etti ve Biga'nın bugünkü köylerinin çoğunluğu bu muhacirler tarafından kuruldu.

Doksanüç Harbinden sonra muhacirlerin gelmesiyle 1888'lu yıllarda Biga'da muhacirler ile yerliler arasında bazı üzücü olaylar yaşandı. Bu olayları Çerkez muhacirler çıkardı. Şevketiye, Cihadiye, Şerefiye, İhvaniye köylerinden çıkan Çerkezler, Çeltik, Okçular, Danişmend, İskender köy ve Dimetoka gibi yerli köylerine saldırmış, bu köylerdeki bazı kişileri öldürmüş, bunların mallarını yağmalamış ve bu köylerin arazilerini işgal etmişlerdir⁸⁸. Neticede bu olayları önlemek amacıyla 10 Nisan 1886 tarihli iradeyle Biga mutasarrıflığına göçmen sevkiyatı yasaklanmıştır⁸⁹. İlginçtir ki, dedelerimiz parayla satın aldıkları araziler üzerinde bir köy kurarken, Çerkezler, yerli köylerden yağmaladıkları araziler üzerinde köy kurmuşlardır.

1895'te dedelerimiz buraya geldiklerinde çevremizdeki, bizim dışımızdaki bütün muhacir köyleri kurulmuştu. Yeniçiftlik, bu çevrede en son kurulan muhacir köyüdür. Keza, köyümüzün komşu köyleri Akköprü, Güleçköy, Adliyeköy, Tokatkırı, Örtülüce, Kocagür, Hacıhüseyin Yaylası, Geyikkırı, Kayapınar, Ağaköy bizim köyden önce kurulmuş köylerdir.

87. Yurt Ansiklopedisi, s. 1838 (Çanakale Maddesi).

88. Bu konuda belgeler Nedim İpek'in belirttiğine göre, Başbakanlık Osmanlı Arşivinde Yıldız Tasnifi Sadaret Resmî Maruzatı n° 29/43 ve Başbakanlık Osmanlı Arşivi İrade Tasnifi-Dahiliye n° 92442, n° 77563'te vardır (İpek *op. cit.*, s.198).

89. İpek *op. cit.*, s.198.

Çiftlikyerindeki Mezarlar Kimin Mezarıdır?

Bilindiği gibi köyümüzün kuzey çıkışında “Çiftlikyeri” denilen yerde iki adet mezar taşı vardır (Belki eskiden bunların sayısı daha fazla idi). İki mezar taşından birisi daha büyük, diğeri daha küçüktür. Büyük olanın dedelerimiz buraya geldiğinde bu çiftliğin kahyası olan kişiye ait olduğu rivayet edilir. Bu doğru değildir. Zira bu mezar taşının üzerinde yazdığına göre, bu kişinin ölüm tarihi Hicri 5 Şaban 1257, yani miladi takvimle 22 Eylül 1841’dir. Dolayısıyla bu mezarda yatan kişi, dedelerimiz buraya gelmeden 54 yıl önce ölmüştür. Bu mezar taşının kitabesinin fotokopisi aşağıya konulmuştur. Mezar taşından anlaşıldığına göre, bu mezar Erzurumlu Mehmet Ağa isimli çiftlik kethüdasının (kahyasının) mezarıdır. Yine bu mezar taşından öğrendiğimize göre, 1841 yılında bu Çiftlik, Vasıf Mehmet Paşa isimli bir paşaya ait imiş. Demek ki bu çiftlik zamanla el değiştirmiştir.

Köyümüzün Bulunduğu Yerde Eski Yerleşim Yerleri Var mıdır?

Köyümüzün sınırları içinde Eski Yunan, Bizans ve Osmanlı dönemlerinden kalan bazı yerleşim yerlerinin olması muhtemeldir. Kışla’da yeni su deposunun arkasında su kanalı kazılırken mezar kalıntılarına rastlanmıştır. Bu mezarların tuğla ile örtüldüğüne bakılarak Bizans zamanından kalma olduğu düşünülmektedir. Keza, Büyük Caminin bahçesinde bulunan eski şadırvanın yol boyundaki duvar direği olarak kullanılan mermer sütunun da Nasufağaların evleri ile eski İlkokul binası arasındaki yoldan çıktığı söylenir. Keza Fehim Aygün’ün evinin önünde yaya kaldırımı yapılırken bir mezar kalıntısına rastlanmıştır.

Gölden Kabalığa doğru çıkan sırtta ev temeli olabilecek bazı kalıntılar ve tuğla kiremit parçacıkları vardır. Gölün etrafında çeşitli yerlerde ev inşaatında kullanılmış olması muhtemel taş, tuğla, kiremit kalıntılarında bahsedilir. Bazı mezarlık kalıntıları da vardır. Örneğin Dalyan sırtında Hüseyin Topçu, Muhittin Topçu, Nadir Çetin ve Ali Rıfki Akar’ın tarlalarıyla çevrili yerde mezar taşı kalıntıları vardır. Daha eskiden bu taşlardan bazılarının üzerinin eski harflerle yazı olduğu, mezar taşının başlığının sarık gibi olduğu söylenmektedir. Yine Merada İncir sırtı mevkiinde köy kalıntısı olabilecek taşlar ve tuğlalar vardır. Kasabın Kuyudan Çamur alana doğru giden yerde “Keretelinin Taşlığı” denen bir mezarlık kalıntısı vardır. Keza Kabalıkta “Maşat Mezarlığı” denen bir yer olduğu söylenmektedir. Sultan bayırında Dömbekkayanın karşısındaki tarlalarda köy kalıntısı olabilecek taşlara ve tuğlalara rastlanmaktadır. İnnaplıkburnu da denen Adaburnunda kiremit tuğla, taş vs. kalıntılarına rastlandığı söylenir.

Çiftlikyerindeki Mezar Taşı Kitabesinin Kopyası*	Mezar Taşı Kitabesinin Çevirisi
	<p>Dağlar başı meskenimiz</p> <p>Sahraya hacet kalmadı</p> <p>İçtim ecel şerbetini</p> <p>Lokmana hacet kalmadı</p> <p>Devletlû Vasıf Mehmet Paşa</p> <p>Efendimizin Çiftlik kethudası</p> <p>Erzurumî merhum ve mağfur</p> <p>El muhtaç aleyhi rahmeti vel gafur</p> <p>Mehmed Ağanın ruhu için fatiha.</p> <p>Fi 5 Şaban sene 1257 (22 Eylül 1841).</p> <p>* (Yazılar mezar taşının üstüne karbon kağıdı konularak tarafımdan alınmış, daha sonra bu yazılar fotokopi yoluyla 10 defa küçültülmüştür).</p>

Şüphesiz ki, köyümüzün sınırları içinde, bizden önceki dönemlerde, insanların yaşamış olması, buralarda köyler kurmuş olması pek muhtemeldir. Ne var ki, biz bugün bunlar hakkında kesin bir bilgiye sahip değiliz.

Osmanlı Kayıtlarında Ece Gölü

Ben köyümüzün bulunduğu yerde kurulmuş olabilecek köyleri İstanbul'da Başbakanlık Osmanlı Arşivinde saklanan eski tapu defterlerini araştırarak bulmaya çalıştım. Ece Gölüne ilişkin bulduğum birkaç küçük bilgi aşağıdadır.

İstanbul'da Başbakanlık Osmanlı Arşivinde bulunan ve 1530 yılından kalma olan 166 numaralı Tapu Defterinin 215'inci sayfasında Ece Gölüne ilişkin aşağı fotokopisini koyduğumuz şu kayıt vardır⁹⁰:

Fotokopi 9: 1530 Yılında Ece Gölü

(Kaynak: Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Tapu Defteri*, n° 166, s.215)

Mukataa —————
Göl-i Ece, der nezd-i Kariye-i
 Alemdaran, an mahsul-ü öşr-ü
 mar-ı mahi maa mahsul-u
 Kariye-i mezkur.
 Fi sene: 12.000.

Mukataa, devlete ait bir malın, bir gelirin bir bedel karşılığında kiralanması demektir. Yukarıdaki kaydı günümüz Türkçesine şu şekilde aktarabiliriz: *Ece Gölü Kirası; Alemdarlar Köyünün yanında; yılan balığı mahsulü, artı, adı geçen köyün mahsulünün öşrü, senede 12.000 [akçe].*

Yani 166 numaralı Tapu Defterine dayanarak, 1530 yılında Ece Gölünün isminin yine Ece Gölü olduğunu, bu gölde yılan balığı (*marı mahi*) tutulduğunu, devletin yılan balığını tutma hakkını, bu Gölün yanında bulunan Alemdaran isimli bir köye kira (mukataa) karşılığında verdiğini, tutulan yılan balıklarının ve bu köyün elde ettiği diğer mahsul karşılığında devletin bu köyden 12.000 akçe öşür vergisi aldığını söyleyebiliriz. Alemdaran, yani Alemdarlar köyünün yerini bugün bilmiyoruz. Ancak, yukarıdaki kayıta bu Köyün Ece Gölünün yanında (kenarında, *der nezd*) bulunduğu belirtildiğine göre, muhtemelen bu köy, Ece Gölü çevresinde bir yerdedir. Belki de şimdi-

90. Bu Defterin tıpkı basımı Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı tarafından yapılmıştır. *166 Numaralı Muhasebe-i Umumiye-i Vilayet-i Anadolu Defteri*, Ankara, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları, 1995, s.215.

ki köyümüzün yerindedir. Ece Gölüyle birlikte 166 numaralı Tapu Defterinde Çavuş, Demetoka, Çınarlı, Azadlı, Çakurlu, Bekirli, Pekmezli, Doğancı Burnu Çiftliği isimli köy ve çiftlikler kaydedilmiştir. Bilindiği gibi bu köyler köyümüzün etrafındaki yerli köyler ve çiftliklerdir. 1530 yılından kalan 166 numaralı Tapu Defterinde Ece Gölünün kaydedildiği sayfada kaydedilmiş bugün isimlerini bilmediğimiz birçok köy vardır: Bunlardan birkaçı şunlardır: Musaca, Eyerci, Güvenç, Karagöz, Ahadoğlu, İğdeli, Ahi Köy, Eyerci, vs. Bu köyler, Ece Gölünün bağlı olduğu Alemdaran köyü de böyle bir köydür. Bu köyler, kesinlikle bizim köyümüzün bulunduğu yerde veya çevresindeydiler. Ama nerede olduklarını ve neden yok olduklarını bilmiyoruz. Karagöz ve Ahadoğlu köyünün su sığırı baktıkları yazılmıştır. Su sığıryla kastedilen şey Manda olsa gerekir. Bunların da Ece Gölü kenarında olması ihtimal dahilindedir.

Fotokopi 10: 1530 yılında Ece Gölü Çevresindeki Köyler

(Kaynak: Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Tapu Defteri*, n° 166, s.214-215)

Hassa-i Padişah-ı Alempenah

Kariye-i Güvercinlik, tâbi-i m.
Hane 46; Mücerred 17
Hasıl 11503

**Kariye-i Güveñç, nam-ı diğeri Ta-
raşçı**, tabi-i m.
Hane-i Müslümanan 11,
Hasıl 4957
Hariçten ziraat ederler.

Kariye-i Dimetoka, tabi-i m.
Hane-i Müslümanan 21, Hizmet-i
müsellem, Hane-i Gebran 8
Hasıl 4441

Mukata-i Göl-i Ece
Der yed-i kariye-i Alemdaran, mah-
sul-ü öşr-ü mar-ı mahi maa
mahsul-ü kariye-i mezkûr
Fi sene 12000

Kariye-i Ahi Köy
Hasıl 500

Kariye-i Musaca, tabi-i m.
Hane-i Gebran 48, Mücerred 18
Hasıl 11646

Kariye-i Karagöz, tabi-i m.
Hane-i Müslümanan 8
Hane-i Gebran 11, Mücerred 6
Hasıl 6190
Hassa-i su siğiri hizmeti ederler.

Kariye-i İğdelü, tabi-i m.
Hasıl 123

Mahsul
An Beytülmal ve mal-ı gaip, ve
mal-ı mefkud der mliva-i mezkur.
Fi sene 5333

Kariye-i İnci Köy
Hasıl 5022

Kariye-i Saruca, tabi-i m.
Hane-i Gebran 51, Mücerred 12
Hasıl 7046

Kariye-i Ahadoğlu, tabi-i m. Ha-
ne-i Müslümanan 7, Mücerred 3
Hane-i Gebran 19, Hasıl 5732,
Hassa-i kara su siğiri hizmeti
ederler.

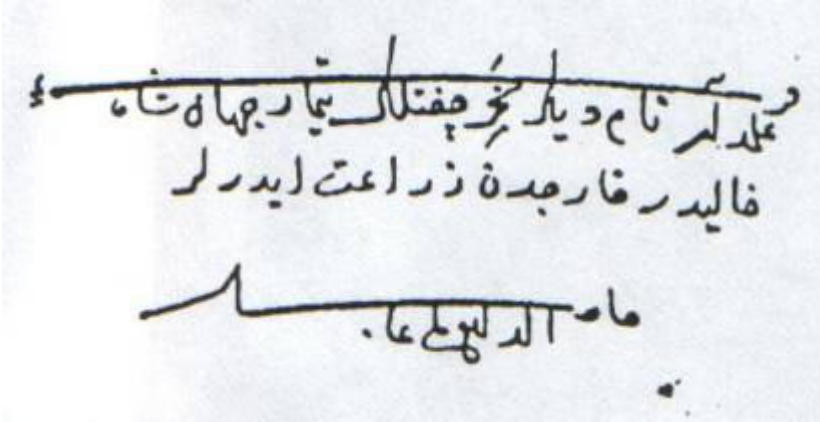
Kariye-i Çınarlı, tabi-i m.
Hane-i Gebran 8,
Hasıl 380

Kariye-i Eğerci, tabi-i m.
Hane 41, Mücerred 5, İmam 1,
Hatip 1, ? 1, ? 1
Hasıl 5302

Çiftlik-i Doğançı Burnu
Der kariye-i Koçmar
Hasıl 2500

1530 yılında Ece Gölünün bağlı olduğu ve bu gölde yılan balıkçılığı ya-
pan Alemdaran köyünün ismine İstanbulda Başbakanlık Osmanlı Arşivinde
bulunan daha eski bir defterde, 1516 tarihli 59 numaralı Tapu Defterinin
35'inci sayfasında rastlıyoruz. Aşağıda fotokopisi vardır:

Fotokopi 11: 1516 Yılında Alemdar Köyü
(Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Tapu Defteri*, n° 59, s.35)

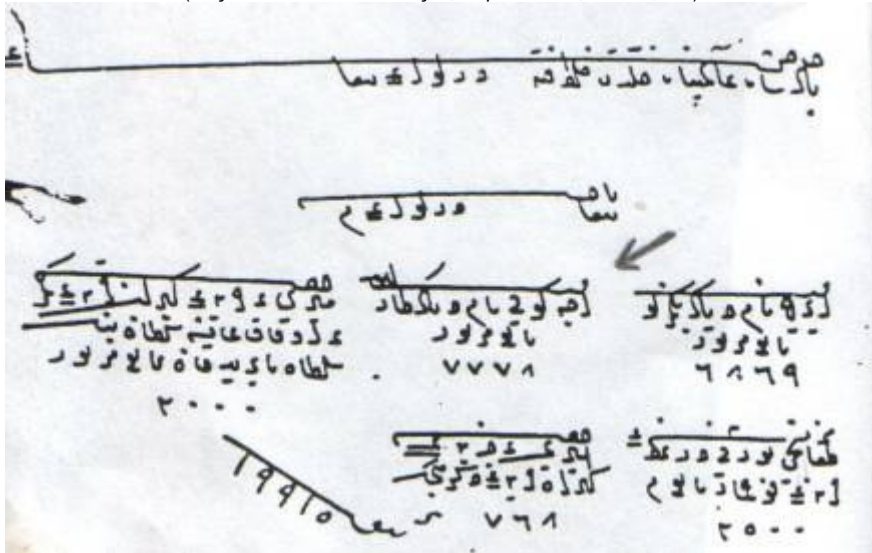
Kariye _____
Alemdar, nam-ı diğeri ... (Okunamadı) **Çiftlik**, timar-ı Cihanşah.
Halidir. Hariçten ziraat ederler.

Yukarıda görüldüğü gibi Alemdar köyünün diğer adının “... Çiftlik” olduğu belirtilmektedir. Ancak Çiftlik kelimesinin önündeki kelimeyi okuyamadım. Bu kelime yeni kelimesine benzemektedir. Eğer öyleyse daha 1516 yılında Yeniçiftlik diye bir yerin olduğunu bunun Alemdar köyünün diğer adı olduğunu bu yerin boş olduğunu insanların dışardan gelip burasını ettiklerini söyleyebiliriz. Eğer bu doğruysa bu Alemdar köyü bizim üzerinde yaşadığımız yerde olması gerekir. Ancak yukarıdaki kayıta “Çiftlik” kelimesinin önündeki kelimenin “Yeni” olarak okunup okunamayacağından emin değilim.

1574 yılından kalma İstanbul’da Başbakanlık Osmanlı Arşivinde saklanan 535 numaralı Tapu Defterinin 8’inci sayfasında Ece Gölünün kaydına tekrar rastlıyoruz:

Fotokopi 12: 1574 Yılında Ece Gölü Köyü ve Çevre Köyler
(Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Tapu Defteri*, n° 535, s.8)

Hassa-i Padişah-ı Alempenah Hullide ve Hilefetühü, der Liva-i Biga

Nahiye-i Biga, der Liva-i M.

Karye-i Eyerci, nam-ı diğer Bekirli, tâbi-i mezbur
6769

Karye-i Ece Gölü, nam-ı diğer Tarlak (?), tâbi-i mezbur
7778

Çift-i Miri (?), an cizye-i gebran-ı karye-i.. An evkaf-ı Aişe Sultan bind-i Sultan Beyazıd han, tâbi-i mezbur
2000

Mezra-i Doğancı Burnu
Der yed- karye-i Koçmar, tâbi-i mezbur
2500

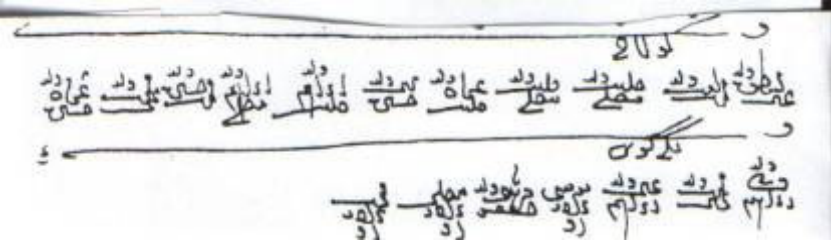
Çift-i Miri (?),
An cizye-i Gebran-ı Karye-i ???
727

Yekun 19910

Demek ki 1574 yılında “*Karye-i Ece Gölü*” isimli bir köy vardı. Bu köyün de nerede olduğunu bilmiyoruz. Ancak ismi “Ece Gölü” olduğuna göre bu köyün Ece Gölü kıyısında bir yerde olması gerekir.

Nihayet 120 yıl sonra, 1695 yılında tutulan Biga Avarız haneleri defterinin (Bu defter İstanbul'da Başbakanlık Osmanlı Arşivinde Kepeci Tasnifinde bulunan 2767 numaralı defterdir) 18'inci sayfasında *kef vav lamilef cim* harfleriyle yazılı olan 11 hanelik küçük bir köy vardır. Bu köyün ismi *Kulac, Kolac, Gülec, Gülac* veya *Gölec* olarak okunabilir. Bu köyün isminin kesin olarak nasıl olduğunu bilmiyoruz. Ama bu isim Gölece olarak okunabilirse, bu köyün belki 1574'te 135 nolu defterde kaydedilen *Göl-i Ece*, yani Ece Gölü isimli köyün olabileceği akla gelmektedir. Ancak bunu kesin olarak bilmiyoruz. Bu köyün yanında bir de yedi hanelik "Yeni Köy" isimli küçük bir köy vardır. Bu iki köyün kaydının fotokopisini aşağıya koyuyoruz:

Fotokopi 13: 1695 yılında Gölec Köyü
(Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Kepeci Tasnifi*, n° 2767, s.18)

***

BİRİNCİ KISMI BİTİRİRKEN BİR RİCA

Bu şekilde bana ayrılan kitabın birinci kısmını bitiriyorum. Burada bir ricada bulunmak isterim. Yeniçiftlik tarihini yazabilmek için belgelere ihtiyacımız var. Bu belgeler belki hâlâ evinizin bir yerlerinde atılmış olarak durmaktadır. Lütfen eski bir belgeye rastlarsanız, onu atmayın bana verin. En ufak bir belge, örneğin bir makbuz, tarihimizle ilgili önemli şeylere şahitlik etmektedir. Örneğin 1917 yılından kalma bir tütün makbuzunun resmini aşağıya koyuyorum. Bu makbuz, 1917 yılında Yeniçiftlik köyünde tütün üretildiği kanıtlamaktadır ki, bunu kimse bilmemektedir. Bu belgeden anlaşıldığına göre, benim dedemin (Adem Gözler) dedesi Mehmet oğlu Ramadan, bir dönüm ve bir evlek tarlada tütün ziraatı yapmak için izin almış, ancak sadece iki evlek tarlada tütün ekmiş ve buradan 60 kilo tütün elde etmiş ve bunu Memaliki Osmaniye-i Duhan İdare-i İnhisariyesine yani Osmanlı Devleti Tütün Tekel İdaresine satmıştır. Bu belgede Tütün İdaresi memurunun, Du-yun-u Umumiye (yani Osmanlı borçlar idaresinin) memurunun imzaları ve Yeniçiftlik köyü muhtarının hususi ve resmî mühürleri vardır. Yine bu belgede köyün adı olarak Lofça-i Cedit değil, "Yeniçiftlik" yazmaktadır. Demek ki 1917 yılında dahi köyümüz için Lofça-i cedit ismi yanında "Yeniçiftlik" ismi de kullanılmaktaydı. Yine bu belgede o zamanki muhtarın kim olduğu mühründen okunabilir. Ancak biz okuyamadık. Yine bu belgede o zamanki köy muhtarlık mührü silik bir şekilde de olsa görünmektedir.

KAYNAKLAR

I. ARŞİV BELGELERİ

A. YAYINLANMAMIŞ BELGELER

1. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ (BOA), İSTANBUL

a) Tapu Tahrir Defterleri (TD)

TD 59: *Mufassal*, 1516.

TD 166: *Muhasebe-i Umumiye-i Vilayet-i Anadolu Defteri*, 1530.

TD 370: *Muhasebe-i Vilayet-i Rumeli*, 1530.

TD 382: *Mufassal, Vakıf, Niğbolu*, tahmini 1545.

TD 416: *Mufassal, Niğbolu*, tahmini 1545.

TD 452: *Mufassal, Niğbolu*, tahmini 1545.

TD 535: *Mufassal*, 1574.

TD 718: *Defter-i Mufassal-i Liva-i Niğbolu*, 1579.

TD 775: *Mufassal Avarız Haneleri Defteri*, Niğbolu, 1642.

b) Maliyeden Müdevver Defterler (MM)

MM 11: *Defter-i Mufassal-i Vilayet-i Niğbolu*, 1516.

c) Kepeci Tasnifi

Mevkufat Defteri no.2915: *Niğbolu Livası Bedel, Nüzül ve Avarız Haneleri*, 1751.

Nüfus Defteri, no.6567, 1850.

Kepeci Tasnifi, n° 2767. (1695)

d) Temettüat Defterleri

Temettüat Defteri, n° 15746.

Temettüat Defteri, n° 12512.

Temettüat Defteri, n° 12472.

2. TAPU KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, ANKARA

Kuyud-i Kadime, Defter n°58(KK 58): *Defter-i Mufassal-i Liva-i Niğbolu*, 1579.

B. SALNAME-İ VİLAYET-İ TUNA: Dış Kapak: *Salname, Sene 1290* [miladî: 1873], *Def'a 6*, Matbaa-i Vilayet-i Tuna, Rusçuk. İç Kapak: *Salname-i Tuna: İşbu binikiyüzdoksan sene-i hicriyesi salnamesi altıncı def'a olarak cem ve tertip kılınmıştır* (Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi, Ankara, No: A.II.2077).

C. YENİÇİFTLİK KÖY NÜFUS KÜTÜĞÜ.

D. YAYINLANMIŞ BELGE DERLEMELERİ

TODOROV (Nikolai) ve NEDKOV (Boris) (Sıstavili i Redaktirali), *Turski izvori za Bălgarskata istorija*, Serija VX-XVI, Sofia, Izdanie na Bălgarskata Akademija na Naukite, 1966, Cilt II.

II. KİTAPLAR

- UNAT (Faik Reşit), *Hicri Tarihleri Miladi Tarihe Çevirme Kılavuzu*, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1994. *Byala Slatina*, Sofija, Di Septembri, 1987, s.55.
- MİCEV (Nikolay) ve KOLEDOROV (Petır), *Reçnik na Celištata i celišnitse v Bulgariya*, Sofiya, Nauka i İskustvo, 1989, s.53.
- ÖZTÜRK (Said), *Osmanlı Arşiv Belgelerinde Siyakat Yazısı ve Tarihi Gelişimi*, İstanbul, Osmanlı Araştırmaları Vakfı, 1996, s.468.
- KARAL (Enver Ziya), *Osmanlı Tarihi*, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Dördüncü Baskı, 1995, Cilt 8, s.47-48.
- TURAN (Ömer), *The Turkish Minority in Bulgaria*, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1998, s.58.
- LONLAY Dick de, *A travers la Bulgarie*, Paris, Garniers Frères, 1886.
- İPEK (Nedim), *Rumeli'den Anadoluya Türk Göçleri*, Ankara, Türk Tarih Kurumu, 1994.
- Lory (Bernard), "Une communauté musulmane oubliée: Les Pomaks de Lovéc", *Turcica: Revue des études turques*, Cilt XIX, 1987.
- Yurt Ansiklopedisi, s. 1838 (Çanakkale Maddesi).
- Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, *166 Numaralı Muhasebe-i Umumiye-i Vilayet-i Anadolu Defteri*, Ankara, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları, 1995, s.215.

III. SÖZLÜ KAYNAKLAR

Zekeriya Akan (1913 doğumlu) (Kendisiyle sağken 1993 yılında çeşitli defalar uzun uzun konuşmuş ve bu konuşmalardan bazılarını teybe kaydetmişim. Bende Zekeriya Akan'ın konuşmalarının kayıtlı olduğu dört kaset mevcuttur. Bu kasetlerden çok yararlandım. Kendisine Allah'tan rahmet diliyorum).

Mustafa Akgün (1915 doğumlu). Mustafa Akgün sağdır. Kendisiyle bu konularda 1995'ten beri sayısız defa görüştük. Sağolsun; her defasında bana çok önemli bilgiler verdi. Kendisine Allah uzun ömürler versin.

İsmail Hakkı Ağa (1933 doğumlu). (Kendisi 1998 Ocağında benim ve Necdet Geçer için bir deftere anılarını yazdı. Bu defter 100 sayfa civarındadır. Bu defterin ilk 30 sayfasında İsmail Hakkı Ağa dedesinden duyduklarımı anlatmaktadır ki, bu kısımdan ben çok yararlandım. Kendisine çok teşekkür ediyorum).

Diğerleri. Burada ismini tek tek sayamayacağım daha pek çok kişi -belki köydeki yaşlıların yarısı-, bana kendi küçüklüklerinde gördüklerini, ninelerinden dedelerinden duyduklarımı anlattı. Herkese çok teşekkür ediyorum.

Necdet Zeki Gezer ve Kemal Gözler, *Yeniçiftlik Beldesi: Tarihi, Ekonomisi. Sosyal ve Kültürel Yapısı*, Bursa, Ekin Kitabevi Yayınları, 2003.
<http://www.anayasa.gen.tr/yeniciftlik.htm> ; www.geocities.com/yeniciftlik/

İkinci Kısım

Yazan: Necdet Zeki Gezer

YENİÇİFTLİK'TE YAŞAM **(1900 – 2000 Yılları)**

YENİÇİFTLİK BELDESİNİN YÜZ YILI
(Tarihi, Ekonomisi, Yönetimi, Sosyal ve Kültürel Yapısı)

İkinci Kısım

YENİÇİFTLİK'TE YAŞAM (1900 – 2000 YILLARI)

YENİÇİFTLİK BELDESİNİN YÜZ YILI

(Tarihi, Ekonomisi, Yönetimi, Sosyal Ve Kültürel Yapısı)

I. GİRİŞ

1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı (Rumi-1293 tarihinde olduğundan “93-Harbi” diye anılır) yenilgi ile sonuçlandı. Gazi Osman Paşa'nın kahramanlıkları, “Tuna Nehri akmam diyor” diye başlayan marşlar sonucu değiştirmiyordu. Balkanlar'daki Osmanlı hakimiyeti sona ermekteydi.

19. Yüzyıl Avrupa'da ırk esasına dayalı çok sayıda devletin kurulduğu bir dönem olmuştu. Osmanlı'nın dört-beş yüzyıl yönettiği topraklarda artık pekçok devlet vardı. “93-Harbi”nin sonucu Bulgarlar'ı da umutlandırmıştı. Slav ırkının en güçlü temsilcisi Rusya, ırkdaşı Bulgarlar'a büyük cesaret veriyordu. Bu nedenlerle yüzyıllardır birlikte yaşadıkları Türk komşularına karşı tutumlarını değiştirdiler.

Yeniçiftlik Köyü'nü kuran atalarımız Bulgaristan'ı doğudan-batıya ortasından ikiye bölen Balkan Dağları'nın kuzeyinde Tuna Nehri'ne doğru uzayan çok verimli topraklarda yaşıyorlardı. Buraya 1530'lu yıllarda Anadolu'dan Konya-Karaman yöresinden gelmişlerdi.

Onların ataları da Orta-Asya'dan Anadolu'ya yerleşmişlerdi. Göç eden bu Türk boylarına “yörük” denirdi. Tuna boylarına doğru gelen atalarımız da Orta-Asya kökenliydi yani yörüktüler. Din, dil, ırk ve kültür değerlerini yüzyıllarca aynen yaşattılar. Ancak buldukları yerlerde sayıca azınlık durumundaydılar.

“93-Harbi” üzerinden onbeş yıl kadar zaman geçmişti. Bulgarlar'ın baskısı giderek artıyordu. Bunun üzerine “bunlar bizim çocuklarımızı buralarda barıtmazlar” fikri etrafında toplandılar. Ortak düşünce “Anadol'a göç etmekti” Anadol, şimdi yaşadığımız bu toprakların tarihteki antik adıydı. “Anayurt, ana gibi bağrına basan” anlamları ile yüklüydü. Gerçekten Anadolu çağlar boyu birçok kavime vatanlık yapmıştı. O, bu adı hakediyordu.

Tarlalarını, evlerini ve bazı eşyalarını sattılar. Öküz veya at arabaları, önlerinde hayvan sürüleri ile Trakya üzerinden geldiler. Önceden satın alınan şimdiki yerlerine yerleştiler. Değişik bir yoldan gelenler de vardı.

Nasıfağa Dedemler -köyün kuruluşundan yedi yıl sonra (1902)-Şumnu'dan Varna'ya "ateş arabası" (tren) ile oradan da İstanbul'a "vapor" la gelmişlerdi. Sonra yine vapurla Karabiga'ya ve nihayet köye ulaşmışlardı. Altı manda, dört malak ve iki attan oluşan hayvanlarını ise tuttıkları iki çoban iki ayda karadan getirmişti.

1895 (Rumi-1311) tarihinde kurulmaya başlayan Yeniçiftlik ancak sekiz-on yıl sonra ikiyüz haneye ulaşabilmiştir. İlk gelenler Lofçalılar olduğu için midir bilinmez (çünkü köy kütüğüne kaydedilen ilk 20 hane Lofça'lıdır) köyün adı Lofça-i Cedit (Yeni Lofça) diye anılmıştır. Nüfus kağıtlarına doğum yeri öyle yazılmıştır. 1925'ten (Rumi-1341) sonra da "Yeniçiftlik" adı kayda geçirilmiştir.

Onlar ortak Kal'e-i Sultaniye (Çanakkale) Sancağı, Biga Kazası, Lofça-i Cedit Köyü'nde yaşayan Osmanlı Devleti'nin tebaasıdır. II. Abdülhamit, daha sonra V. Mehmet (Reşat) ve son padişah VI. Mehmet (Vahdettin) dönemlerini köylerinde yaşadılar. 29 Ekim 1923'ten sonra Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı oldular.

II. YENİÇİFTLİK'TE İLK YILLAR

Şimdi o yıllara yakın bir dönemde yaşamış olan merhum Zekeriye Akan'dan dinleyelim:

"Buraları ormanlık, altı metre, on metre ağaçlar. Kesiyorlar onları. Çatma samanlık üstüne gölden örtü biçiyorlar. Altına pırnal kesip üstüne yataklarını yayıp yatıyorlar. Altlarından su akıyor. Samanlık içinde kışı geçirmişler. Ondandır çapaya kuvvet."

"O zamanın insanları daha kuvvetli ve geniş yapılı, sağlam. Biz yetiştik, ihtiyaçlar sanki çapadan çıkma. İnsanlar hep çapa kuvvetine iş yapmışlar. Tarlalıkta, köy içinde kuyular açmışlar, çeşmeler yapmışlar. Evler taşla yapılmış, yollar taş döşenmiş. Bunları hep onlar kazmış, çıkarmış, döşemiş. Tarlalar balta ile kazma ile açılmış. Allah rahmet eylesin, dedelerimiz, babalarımız bize hep buralarını hediye etmişler."

"Sularımızı içiyoruz, onların suyu. Tarlalarımızı açmışlar, onların bereketi. Böyle mülk nerede. Onlar yataklarını, feracelerini, gömleklerini kendileri dokumuşlar. Bizim evde rahmetli ninemin dokuduğu çerge (yaygı) yayılı. Görenler; "Rahime Ablanın yaptıkları bunlar" diyorlar. Gözleri görmez olmuştu ama öleceği yıl yirmi çift çorap örmüştü."

“Hayvan çoktu, ekin tarlalara gene bugünkü gibi ekiliyordu. 40 paraya, 60 paraya buğday satardık. 150 keçisi, 150 koyunu olan haneler vardı. Rahmetli Pusatlı dedede bir sürü manda, bir sürü sığır... Koyun çok o zaman, kurt dolu etraf.”

“Buraları orman be yav! o zaman. Çiftlik yanında tarlalar, evler, yel değirmeni ve bağlar. Kasabın kuyu yanı işlenir araziymiş. Sultañçeşme yanı da öyle, kalanı orman. Çiftlik sahipleri işlermiş oraları.”

“Çiftlikyeri’nde bir mezar vardı. Çiftlik kahyası Erzurumlu Mehmet Efendinin. Mezar taşında bir beyit:

*Dağlar başı mekanımız,
Sahraya hacet kalmadı.
İçtim ecel şerbetini,
Lokmana hacet kalmadı.*

Ne insanlar geçmiş buralardan, sonra da dedelerimiz.”

“Kesersin bir koyun veya keçi, kavurma yaparsın. Et bol, peynir, ekşimik, sade yağ bol. Sucuk her evde. Evlerde katık bol. Tulumun içine sütle peyniri doldurursun, ona katık deriz. Ekmeğe el kadar yağ sürer anam; “haydi otur ye kızanım” derdi.

Pekmez çok, bağlıktan yeriz yeriz üzümleri, kalanını getirip pekmez yaparız. Harmanlar dövülürken sepetini alan bağına gider. Üzümler de üzüm ha... Herkesin yarım dönem bağı var o zaman. Şimdi orman oldu.”

“Düğünlerde insanlardan develer yapılırdı. Bir kişi de develeri yeden eşek olurdu. O zaman davul, zurna yok, tümbek ve zilli maşa vardı. Düğünleri kadınlar, kızlar yaparlardı. Sıkı mı bir delikanlı girsin düğüne! Delikanlılar ayrı yerde, yok öyle yağma!

Düğün sahibi ve yakınları ellerinde avlu sövenleri (kalın sopalar) ile düğün alayı çevresinde nöbet tutarlardı. Sokul da göreyim. Bazıları ferace giyip kadın kılığında girmeye kalkar, güya kurnazlık yapacak. Farkedilirse yandı, yer bir araba odun!”

“Bizim zamanımızda bayramlarda kızlar bir tarafta, erkek çocuklar bir tarafta dizilirlerdi. Birbirlerini tanıyıp görürlerdi. Gizlice buluşamazdı ama araçılar haber getirip götürürlerdi. Böyle aleni birlikte gezeceksin, nerde be yav!”

“Evlerde odalar vardı. Tümbekler, zilli maşalar odalarda dururdu. Diyelim ki bu akşam Hatiplerin odada toplanacağız. Ne yapalım, işte pilav, helva filan. Herşey birlikte yapılır. Kahvelere giremezsin, askerden gelmeyen genç kahveye giremez.

Odalarda muhabbet yapılır, getirilenler yenilir, türkü söylenir. İçki yok, ancak düğünlerde gizlice içilirdi. Biga’da o zaman meyhane dolu. Rumlar şarap yapıp satarlardı. Daha sonraları (1930’lu yıllar) düğünlerde serbestçe içki içilmeye başlandı.”

“Bir zamanlar köyde kumar illeti vardı. Bizim kahveyi kapattım, buraya (Halkevi) geldim. O zaman Halkevi’ni Gargacı (Aliosman Durmaz) işletiyor. Birkaç kişi bir köşede oyuna tutuşmuşlar. Tam yılbaşı akşamı. Bana:

- Ver yirmibeş kuruş, sen de oyuna gir, dediler.

- Olmaz, dedim. Ama öbür taraftaki gruba sokuldum. O akşam iki buçuk liram gitti. Evlat acısı gibi koydu bana.

O gece uyuyamadım. Nasıl yapıp da geri alırım bu parayı diye düşünerek sabahı ettim. Ondan sonra başladık bu işe. Bir zaman devam etti bu kumar işi. Sonra yavaş yavaş bitti ama böyle tatsız olaylar da yaşandı bu köyde.”

“Herkesin evinde fesleğenler, sümbüller, aslanağzı ve sardunyalar. Evler çiçek bahçesi gibiydi. Hanımlar bu konuda yarış yapardı sanki. Benim bahçem daha güzel olacak. Yeniçiftlikli’nin evi hep temizdir.”

“Şimdiki gibi biber, domates, patlıcan, salatalık gibi sebzeler vardı. Biraz değişti şimdikiler. Salatalıklar vardı birisi bir okka (1180 gr) gelirdi.”

“Evlenen çocuk ayrılmaz. Yok öğle yağma. Çocuk çalışır, gelir anasına babasına:

- Bugün Ahmet’e kök çıkardık. 5 kuruş yevmiye aldım, buyur parayı der. Çocuk harcasın, gelin pazara gitsin yok öyle şey. Birlik beraberlik var. Gelin-kaynana iyi geçinir, çingar çıkarmazlar. Nereye ayrılacaklar, eşkiyalık var. Herkes korkar.”

Yeniçiftlik Köyü’nün kuruluşunun üzerinden henüz yirmi yıl kadar geçmişti. Evlerini yapmaya, tarlalarını açmaya çalışıyorlardı ki bir savaşa karşı karşıya geldiler. Bu savaş sonunda, ülkelerinin ve kendilerinin kaderi değişecekti. Bulgaristan’dan çocuk ve hatta bebek gelen, Lofça-i Cedit (Yeniçiftlik) te doğan gençler de bu savaşa katılacaklardı.

1900’lu yıllardan 2000’li yıllara doğru akıp giden yüzyıl içinde onları süratli, değişken ve ilginç olaylar bekliyordu. Büyük bir değişim yaşadılar. Kaderlerini ülkemiz tarihiyle birlikte çizdiler. Ve şimdi bu yaşamı bölümler halinde inceleyelim.

III. BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI

20. Yüzyılın başlarında Avrupa Devletleri sanayide büyük atılımlar yapmışlardı. Aralarındaki sınırsız rekabet iki çıkar grubu doğurdu. İngiltere, Fransa, İtalya ve Rusya'ya karşı Almanya, Avusturya, Macaristan grubu.

Hızla silahlandılar ve Temmuz-1914'de savaş başladı. İlk defa bu kadar çok devlet savaşıyordu. Üstelik silahlar eskiye göre çok gelişmişti.

Osmanlı Devleti Padişah Sultan Reşat yönetiminde bu savaşa katılmakta isteksizdi. Balkan Savaşı'ndan yeni çıkmış, yaralar henüz sarılmamıştı. Yüzyıllarca birçok savaş görmüş olan Osmanlı yorgundu, güçsüzdü. Topraklarının büyük bir kısmını kaybetmiş, gerileme ve çöküş dönemine girmişti.

Savaşın başlamasından birkaç ay sonra İngiliz-Fransız donanmasının Akdeniz'de sıkıştırdığı iki Alman savaş gemisi Çanakkale Boğazı'na girerek Osmanlı Devleti'nden sığınma hakkı istediler.

Harbiye Nazırı Enver Paşa'ydı ve ona göre bu büyük bir fırsattı. Almanya tarafı savaşı kınanacaktı. Böylece Osmanlı bu savaştan kârlı çıkacak, kaybettiği toprakları geri alacaktı.

İki Alman zırhlısının satın alındığı açıklandı, gemiler İstanbul'a geldiler. Birine Midilli, diğerine Yavuz adı verildi. Alman askerlerine fes giydirildi. Bu gemiler Karadeniz'e açılarak Rusya'nın limanlarını bombaladılar. Osmanlı Devleti fiilen savaşa girmiş oldu (Ekim-1914).

Osmanlı bu savaşta Galiçya (Romanya), Kafkasya, Makedonya, Suriye (Süveyş – Sina), Irak, Arabistan (Hicaz – Yemen) ve Çanakkale cephelerinde savaştı.

O zaman azınlıklar (Rum – Ermeni – Yahudi) ve İstanbul doğumlular askere alınmazdı. Parası olan “bedel” ödeyip askere gitmeyebilirdi. Türk asıllı köy ve kasaba gençleri asker yapıp cepheye sürülürdü. Yedi yıl askerlik yapanlar vardı. Giden kolay gelemezdi. Onlar için türküler yakılıp “Adı Yemen'dir, gülü çemendir, giden gelmiyor, acep nedendir!” dizeleriyle zihinlerde oluşan soru işaretlerine cevap aranırdı.

Yedi cephede devam eden savaşa asker dayanmadı. Asker yetmediğinden Rumi-1315 (Miladi – 1900 yılı) doğumlular, daha bıyıkları terlemeden onyediy yaşında askere alındılar. Haydi bir türkü de onlara “Ey onbeşli onbeşli, Tokat yolları taşlı, Onbeşliler gidiyor, Kızların gözü yaşlı”.

Bu cephelerde Yeniçiftlikli gençler de vardı. Şehit düşenler, yaralananlar, geri dönenler oldu. Gençlerin cephelerde oluşu kalanları güç duruma soktu. Yaşlılar, kadınlar ve genç kızlar çift sürüp, harman dövdüler.

1918 yılı sonbaharında I. Dünya Savaşı “Almanya Grubu”nun yenilgisi ile bitti. Beşyüzbinden fazla gencini bu savaşta şehit veren Osmanlı Devleti 30 Ekim 1918’de Mondros Mütarekesi ile yenilgiyi kabul etti. Bu altıyüz yıllık Osmanlı İmparatorluğu’nun sonunu hazırladı.

İngiliz-Fransız donanması Çanakkale Boğazı’nı geçerek İstanbul’u işgal ettiler (Kasım-1918). Ordu terhis edildi, demiryolları, PTT merkezleri, silah depoları teslim edildi.

Savaşın galipleri Osmanlı Devleti’ni aralarında paylaşmaya başladılar. Biga-Karabiga karayolunun doğusu Yunan, batısı İngiliz işgal bölgesiydi. Yeniçiftlik, İngilizlerin denetiminde kalmıştı.

1. “Çanakkale İçinde Aynalı Çarşı”

Birinci Dünya Savaşı içinde en önemli çarpışmalar Çanakkale-Gelibolu yarımadasında olmuştur. Çanakkale Muharebeleri Şubat-1915 ile Aralık-1916 tarihleri arasında cereyan etmiştir. Vatan savunmasının en büyük örneği olarak tarihe geçmiştir.

Almanya karşısında güç durumda kalan Rusya’ya yardım ulaştırmak isteyen İngiliz-Fransız devletleri, bunun en uygun yolunun Çanakkale ve İstanbul boğazlarını geçmek olduğunu biliyorlardı.

Gerekli hazırlıkları yapan İngiliz-Fransız donanmaları Şubat-1915’te Türk tabyalarını bombalamaya başladılar. Amaçları tabyaları yoketmek, boğazları geçerek Rusya’ya yardım ulaştırmaktı. İstanbul işgal edilecek, böylece Osmanlı Devleti savaş dışı kalacaktı.

Bu amaçlarla 18 Mart 1915 sabahı dünyanın en güçlü donanmaları sayılan İngiliz-Fransız ortak filoları Çanakkale Boğazı’na girdiler. Boğazın her iki yakası korkunç bir bombardıman altına alındı. Bu şekilde boğazı geçebileceklerini sanıyorlardı.

Ancak Türk tarafının cevabı gecikmedi. Tabyalardan yapılan isabetli atışlar ve Nusret mayın gemisinin gece döşediği deniz mayınları sonucu birçok düşman gemisi battı veya yara alıp savaş dışı kaldı. Zamanın en büyük donanması perişan olmuştu. Türk tarafı kimsenin beklemediği bir zafer kazanmıştı. Aslında Çanakkale Savaşı bundan sonra başlıyordu. Boğazı geçemeyen düşman, karadan geçmeyi düşünerek 25 Nisan 1915 günü Seddülbahir bir Kabatepe mıntıklarından çıkartma yaptı. Daha sonra bir cephe de Arıburnu meviiinde açtı. Avustralya-Yeni Zelanda askerlerinden oluşan bu birliklere kısaca ANZAC (Anzak) deniliyordu. Amaç Gelibolu Yarımadası’nı ortadan bölüp Türk birliklerini iki ateş arasında bırakmaktı.

Bunu sezen 19. Tümen komutanı Mustafa Kemal süratli bir kararla tümenini ANZAC kuvvetleri üzerine sürdü. Arıburnu ve Anafartalar’da kanlı

çarşımlar oldu. Cephaneleri bittiği için çekilen askerlerine “cephanemiz yoksa süngünüz var, ben size taarruzu değil ölmeyi emrediyorum” diyerek yüreklendirmişti. Düşmanın yarımadayı bölme planı suya düştü. İleride milletine büyük hizmetler yapacak olan Mustafa Kemal’in yıldızı bu savaşta parladı, adı duyuldu.

Adeta boğaz boğaza cereyan eden bu savaşta her iki taraftan beşyüzbinden fazla insan öldü. Türk tarafı 252 bin şehit vermişti. Karşı tarafın kaybı 255 bindi.

Bu savaştan bir sonuç alınamayacağını anlayan İngiliz Komutan General Hamilton yarımadayı tahliye kararı aldı. Aralık-1916 tarihinden itibaren askerlerini çekmeye başladı. Tarihin bu en kanlı savaşı Türk zaferiyle sonuçlanmıştı.

Taraflar ölenlerini unutmadılar. İngilizler, Fransızlar ve ANZAC’ler için anıtlar dikildi. Fransızlar anıtlarına “Vatanları için öldüler” diye yazdılar. Aslında vatanları için ölenler Türk gençleriydi. Onlar hiç unutulmadılar.

Gençliklerinin en güzel yıllarında canlarını vatanları için veren gerçek şehitler için yapılan en görkemli anıt Çanakkale Şehitleri Abidesi’dir. Ege’den boğaza girişte 41 m yüksekliğindeki dev görünüşü ile insana çok şey düşündürür. Altında birde müzesi vardır.

Şehitlerimiz için yapılmış daha küçük çapta anıtlar da dikilmiştir. Yahya Çavuş, Çamburnu, Mecidiye abideleri, Mehmet Çavuş, Nazif Çakmak, Kemal Yeri anıtları sayılabilir. Yahya Çavuş abidesi üzerindeki kitabe çok anlamlıdır:

*“Bir kahraman takım ve de Yahya Çavuş’tular.
Tam üç alayla burada gönülden vuruştular.
Düşman tümen sanırdı bu şahane erleri,
Allah’ı arzu ettiler, akşama kavuştular.”*

Yeniçiftlik, Çanakkale’deki savaş alanına kuş uçuşu 60 km kadardır. Savaş sırasında atılan topların sesi buradan duyulurdu. Halkın “kudret topu patladı” dediği büyük toplar atılınca evlerin camları, kapıların rezeleri zıngırdardı. Herkesi korku ve endişe sarardı.

Cephede Yeniçiftlikli gençler de vardı. Birçok kişinin oğlu, kardeşi, eşi veya akrabası sesi duyulan topların canlı hedefiydi. Köyün kurulduğu ilk yıllarda doğan bu birinci kuşak Yeniçiftlikliler şimdi Çanakkale’de vatanlarını savunuyorlardı. Onlardan şehit düşenler, yaralanıp gazi olarak dönenler oldu.

Çanakkale Zaferi bunca yıldır kutlanıyor ve kutlanmaya devam edilecektir. Dünyada bu kadar hatırlanan, anılan, hakkında kitaplar yazılan, filmler çevrilen bir savaş daha yoktur.

Mehmet Akif'in Çanakkale Şehitleri için yazdığı şu mısralar onlar için düşündüklerimizin en güzel ifadesi olmalıdır:

*“Ey bu topraklar için toprağa düşmüş asker!
Gökten ecdad inerek öpse o pak alnı değer.
Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın?
Gömelim gel seni tarihe desem, sığmazsın.*

*Tüllenen mağribi, akşamları sarsam yarana,
Yine bir şey yaptım deyemem, hatıranal!”*

2. Şehitler – Gaziler

1914-1918 yılları arasında yaşanan I. Dünya Savaşı ve 1919-1922 yıllarında yapılan Kurtuluş Savaşı (İstiklal Harbi) sırasında Yeniçiftlikli birçok gencin şehit düştüklerini veya yaralandıklarını belirtmiştik. Bugünkü varlığımızı onlara borçluyuz. Hepsini rahmetle, saygıyla anarak tespit edebildiklerimizin isimlerini sıralayalım:

Şehitler Listesi*

Kurudereli Hacı Ahmet oğlu Hüseyin,
Mehmet oğlu Müstecip,
Kunduracı Mehmet (Orhan)'ın babası Mustafa oğlu Hakkı,
Molla oğlu Ali (Değirmenci İsmail'in dedesi)Halil oğlu Ahmet,
Faslı Hasan,
Köşeli Mehmet (Kaçar)'ın babası Ömer,
Kargacı'nın babası İsmail,
Hasan Çavuş'un Şaban (Hasan-Mehmet Kaya'nın babaları),
Ramadan oğlu Ömer (Adem Gözler'in Babası)
Arabacı Ali'nin Ferhat (Anıl soyadı taşıyanların dedeleri).

*Not: Yeniçiftlikten Çanakkale harbinde şehit düşenlerin sayısının daha fazla olması gerekir. Her haneden en az bir kişinin şehit düştüğünü söylenmektedir. Ne var ki yaptığım tüm araştırmalara rağmen şehitlerimizin tam listesini yapamadım. Yukarıdaki liste oldukça eksiktir. Şehit isimlerini bilenlerin isimlerini kişilerin isimlerini Necdet Gezer veya Kemal Gözler'e bildirmeleri rica olunur. Bildirilen isimleri www.yeniciftlik.beldesi.com ve www.geocities.com/yeniciftlik adreslerinde bulunan Yeniçiftlik internet sitesinde yayınlayacağız.

bana bildirilmesini rica ederim.

Çanakkale Savaşı'ndan sağ dönenler: Hasan Dikici (köyün ilk terzilerinden), Nasıfağaların İbrahim (yazarın dedesi) Hamdi Ağa (Aygün). Savaş sırasında İbrahim Gezer dört yerinden yaralanır. Kurşunun biri omuzunun içinde kalır ve alınmaz. Öldüğü 1936 yılına kadar vücudunda taşır.

Hamdi Aygün, askeri birlikler arasında posta görevi yapmıştır. Bu arada 19. Tümen Komutanı Mustafa Kemal ile defalarca karşılaşır. Onun için söy-

le derdi: “Herkes siperlerin içinde eğilerek, sinerek hareket ederdi. O hiç eğilmez, dimdik giderdi, cesurdu, korkusuzdu.”

3. Filistin Cephesi

Rumi 1314 (Miladi 1898) doğumlu Metak (Mehmet Başaran), Hafız Alı (Halil Satar), Hacı Yusuf'un Mustafa (Yılmaz) Filistin Cephesi'nde İngilizlerle yapılan Süveyş (Kanal Savaşı) muharebesine katılırlar. Osmanlı ordusu savaşta kaybeder ve Yeniçiftlikli gençler İngiliz'e esir düşerler.

İngilizler esirleri Irak'ta Bağdat yakınlarında bir esir kampına götürürler. Kamp dikenli tellerle bölünmüş oniki adet açık hava hücrelerinden oluşmuştur. Esirler bu hücrelere taksim edilmiş ve etrafı top, makineli tüfek gibi silahlarla çevrilmiştir.

Çöl sıcağında, aç susuz perişan aylar geçer. Bir defasında bizim esirler isyan başlatırlar. İngilizler top ve mitralyöz ateşi ile acımasızca esirleri tararlar, pekçok esir hayatını kaybeder. Yeniçiftlikli üç askerimiz şans eseri sağ kalırlar.

I. Dünya Savaşı bitince (1918) İngilizler esirleri serbest bırakırlar. Bu defa aylar süren maceralı dönüş yolculuğu başlar. Arap çeteler yolları keser, elbisesi, ayakkabısı için askerleri öldürürler. Üstlerinde –kalmışsa- paralarını alırlar. Askerlerin bazıları sarı liralarnı (o zamanki altın para) kaptırmamak için yutarlar. Bunu duyar Arap çeteleri öldürdükleri askerlerin bağırsaklarını yararak sarı lira ararlar*.

Üç akserimiz bu kadar badireden sonra sağ salim köye dönerler. Ömürleri yettiğince yaşayıp ecelleri ile ölürler. Bu olaydan 60 yıl kadar sonra Mustafa Yılmaz “Kahramanlık Madalyası” ile ödüllendirilir. 1981 yılında 83 yaşında hayata veda eder.

4. “Hükümet Muvazeneyi Kaybetmiş” (1918-1922 Yılları Arası)

O yıllarda Biga çevresi ilginç bir etnik ve dinsel yapıya sahipti. Türk, Rum, Ermeni ve Yahudi ırkları; Müslüman, Hristiyan, Musevi dinleri inananları Kudüs'teki gibi birarada yaşamaktadırlar.

Türkler de kendi aralarında; Çerkez, Pomak, Bulgaristan ve Romanya muhacirleri, yerliler (Manav), Karadenizliler, Kumuk, Çeçen ve Boşnak gibi gruplardan oluşmaktadır. Biga tam bir ırklar ve dinler mozaği gibidir.

Yunanlıların İzmir'i işgali (15 Mayıs 1919) Rumları cesaretlendirmiştir. Biga'daki Yahudiler ticaretle, Ermeniler ticaret ve ustalıkla, Türk kökenliler ise daha çok çiftçilikle uğraşmaktadırlar.

*Bu olay dedem Mustafa Yılmaz tarafından defalarca anlatılmıştır.

Osmanlı Hükümeti savaş sonrası (Kasım 1918) bir genel af çıkardı. Cezaevleri asker firarisi, hırsız, katil ve hertürlü suçlu ile doluydu. Cezaevi dışında saklanan firari, suçlu, asker kaçakları da vardı. Amaç ülkede huzuru ve sükuneti sağlamaktı.

Cezaevlerinden salınan ve saklanan firariler silahlarıyla evlerine döndüler. Ordu terhis edildiğinden otoriteyi sağlayacak bir güç yoktu. Jandarma ve polis gücü yetersizdi. Anarşi (terör) ortamı için herşey uygundu. Merhum Zekeriya Akan'ın deyimini ile; "hükümet muvazeneyi (denge) kaybetmişti".

Devlet otoritesinin olmadığı yerde bu boşluğu birileri doldurur. Nitekim öyle oldu ve çeteler Biga yöresinde mantar gibi türediler. Anzavur Ahmet, Kara Ali, Kara Hasan, Halil Pehlivan, Faris Ağa, Keçici Musa, Musa'nın Mehmet, Durço Hüseyin otoriteyi sağlamak (!) için faaliyete başladılar.

Etrafına beş on kişi toplayan grubunu kurdu. Halk bunlara "çete" adını taktı. Çeteler köyleri, evleri basarak para, altın, taşınabilir mal ve ziynet eşyalarını haraç olarak aldılar. Kadın ve kızlara tasallut edenler bile oldu.

5. Halil Pehlivan Olayı

Yeniçiftlik Köyü'nün en güçlü çetesi Halil Pehlivan ve kardeşi Şaban Çavuş'un kurdukları çeteydi. Köyün tek hakimiydiler. Büyük bir varlık sahibi olmuşlardı. Ada'da yayılan gaspedilmiş olduğu söylenen koyunlardan oluşan sürüleri vardı.

Halil Pehlivan'ın biri Gönen'de olmak üzere birkaç tane hanımı olduğu anlatılırdı. Öyle güçlüydüler ki türkölere konu olmuşlardı. Halk onlar için "Halil Pehlivan'ın kurşununun jandarmalar kaçtı" diye türkölere bile yakmıştı.

Gölde topuk denilen küçük adacıklar vardı. Çete bu adacıklarda barınır, böylece kendilerini emniyete alırlardı. Kimse yanlarına sokulamazdı.

Bir gün Biga Jandarma Karakolu Komutanı, Artin isimli eri yanına çağırarak Halil Pehlivan Çetesi'ne katılmasını ve zamanı gelince onları öldürmesini emretti. Artin Ermeni asıllı zeki, pratik, elçabuk ve marifetli birisiydi.

Artin tam teçhizat –karakoldan firar etmiş gibi- çeteye katıldı. Hizmetleri ve davranışları ile güven sağladı. Hatta annesinin Halil Pehlivan'a "bu gavrardan size dost olmaz" uyarısı bile dikkate alınmadı.

Bir akşam Artin'in marifetli elleriyle hazırlanan mezelerle sarhoş olunca kadar içildi. Aşırı alkol sonucu sızıp kalan iki kardeş Artin tarafından öldürüldü. Artın H. Pehlivan'ın bir bacağına, Şaban Çavuş'un bir kolunu keserek çuval içinde Büyük Cami kapısının arkasına koydu.

Kara Hoca, Büyük Cami’nin o zamanki imamıydı. Köy halkından Mustafa Şen’in dedesiydi. Konu ile ilgili olarak şunları anlattı: “Dedem o sabah camiye girince çuvalı görüp açmış. Çuvaldaki kolu ve bacağı tanımış. Korku ve heyecanla hayatında ilk defa sabah namazını kıldırırken şaşırılmış ve namazı ikinci defa kıldırılmış.”

O zamanlar Büyük Cami çevresi köyün merkezi durumundadır. Hamdilerin, Kel Yusuf’un ve Molla Mahmut’un kahvehaneleri, Helvacı Hasan Ağa ve Hacı Yusuf’un dükkanları oralaradadır. Kahvehaneler sabah namazından önce açılmakta, Yeniçiftlik’te gün erken başlamaktadır.

Kara Hoca durumu kahvedekilere söyledi, durum anlaşıldı. Haber her yerde süratle duyuldu. Yakınları cesetleri Kulak’taki topuktan aldılar. Fakat köy halkı cenazelerin köy mezarlığına gömülmesine izin vermediler. Bunun üzerinde Kaya Tepesi’nin doğusunda Kulak mevkiine yakın bir yere gömüldüler.

Köy halkı Halil Pehlivan’ın koyun sürülerindeki hayvanlarını geri aldılar. Bununla yetinilmedi, evleri, damları, samanlıkları yakıldı. Geriye anneleri, Hasan ve Hüseyin isimli kardeşleri kaldı. Hasan genç yaşta öldü. Hüseyin (Büyük) köyde evlendi, çoluk çocuk sahibi oldu. Uzun bir ömürle birkaç yıl önce vefat etti.

Anneleri Fehime Büyük köy odasına sığındı. Köy halkı tarafından bakıldı. Sefalet içinde 1950’li yıllara doğru orada öldü. Bu olay Yeniçiftlik tarihinde bir ibret vesikası olarak yerini aldı.

6. Anzavur Ahmet – Kara Hasan

Mustafa Kemal 19 Mayıs 1919 Samsun’a çıkmıştı. Anadolu’da bir Kurtuluş hareketi başlatmak istiyordu. Bu amaçla kongreler düzenliyor, Kuvayı Milliye (Milli Kuvvetler)’nin kuruluşu için çalışıyordu.

İstanbul’da İngiliz-Fransız işgaline karşı hiçbir direnci olmayan padişah M. Kemal’in Anadolu’da giriştiği “Kurtuluş Hareketi’ne” kuşku ile bakıyordu. Bu hareketin sonunda kendi saltanatı için bir tehlike oluşturacağını seziyordu.

Bunu önlemek için Güney Marmara’da (Çanakkale-Balıkesir-Bursa)’da Anzavur Ahmet İsyanları’nı başlattılar. İsyanların ağırlıklı merkezi Biga çevresiydi. Anzavur Ahmet Bigalı ve çerkez kökenli birisiydi. İstanbul Sarayı kendisini “paşa” bile yapmıştı.

Anzavur isyanları Ekim-1919 ile Mayıs-1920 tarihleri arasında olmuştur. Aynı tarihlerde Biga’da Kuvayı Milliye hareketini kurmaya çalışan Köprülü Hamdi Bey (Eski Edremit Kaymakamı), Bandırmalı Kani Bey ve

Dramalı Rıza Bey'in çabaları vardır. İsyancılar bu hareketi önlemek için çıkarılmaktadır.

Böyle karışık bir ortamda Kara Hasan kendisini “Biga Kaymakamı” ilan eder. Kaymakamlık binası da bir handır. Kara Hasan Kayapınar Köyü’nden asker kaçağı bir gençtir. 25-30 kadar elemanı olan yörenin en güçlü çetelelerinden birisidir. Bu “kaymakamlık olayı” Anzavur tarafından desteklenmektedir. Bu durum, yönetimin Kuvayı Milliye’ye geçmesinden kendileri için daha yararlıdır.

Kara Hasan bölgenin tek hakimi olmuştur. Biga ve köylerine vergiler salar, hatta mahkeme bile kurar. Han’da kurulan “mahkeme” çok süratli kararlar verir ve hemen uygulanır. Devlet bürokrasisinin ağır işlemlerinden bıkan halk “Kara Hasan Mahkemesi”ne koşarak gider.

Köylerde bekçi teşkilatı kurulur, asayiş büyük ölçüde sağlanır. Kargaşadan bıkmış olan halk memnun görünmektedir. Ancak zamanla gerçek ortaya çıkar, verginin yerini haraç, adaletin yerini kayırma alır. Halkın memnuniyeti biter. Çetenin gerçek yüzü ortaya çıkmıştır.

Hamdi Bey, Kara Hasan’ın kaymakamlığına önce ses çıkarmaz. Kendi gücünü arttırdıktan sonra olayın üstüne gitmeyi düşünmektedir. Bir bahane ile Kara Hasan belediye binasına çağırılır. Görüşme bitip çıkarılarken Rıza Bey ve arkadaşları silahlarını çekip Kara Hasan ve yanındakileri zorla Biga Cezaevi’ne sokarlar.

Bu sırada Kani Bey adamları ile hanı basar. Handaki ve çarşıdaki çete elemanlarını toplayıp cezaevine getirir. Yeniçiftlikli Mehmet de tutuklanmalarının içindedir. “Han Hükümeti” böylece sona ermiş, yönetim Kuvayı Milliyeci (Hamdi Bey) grubunun eline geçmiştir (Ocak-1920).

Bunun üzerine İstanbul Hükümeti, istemediği yönetimi devirmek, Kara Hasan ve adamlarını kurtarmak için Anzavur Ahmet’i harekete geçirdi. “Din elden gidiyor, Kuvayı Milliyeciler çok ağır vergiler alacak ve hatta tavuklardan bile vergi istenecek” filan gibi propagandalar halk arasında yayılıyordu.

Hazırlıklardan sonra 14 Şubat 1920 günü Biga Baskını başladı. Baskıncılar birkaç koldan Biga’ya girdiler. Çevredeki Çerkez ve Pomak köyleri baskını destekliyorlardı. Jandarmalar isyancılara ateş etmediler çünkü gelenler kendi köylüleriydi. Hamdi Bey ve arkadaşları yalnız kalmıştı.

Hamdi Bey ve Kani Bey kaybettiklerini anladılar. Kara Hasan ve arkadaşlarını sağ teslim etmemeye karar verdiler. Kani Bey, Kara Hasan ve ondört adamını cezaevinden çıkarıp bir odaya koydu. Alt kata inerek maki-neli tüfekte yukardakileri taradı. Bir kişi dışında hepsi ölmüştü. Sağ kalan Yeniçiftlikli Musa’nın Mehmet’di.

Anzavur kuvvetleri cezaevine geldiklerinde herşey bitmişti. Cezaevi kapısının önünde kan revan içinde oturan Yeniçiftlikli Mehmet gelenlere içeriğini işaret ediyordu. Hemen intikam saldırıları başladı.

Kani Bey bir Rum'un evine sığındı. İsyancılarla sonuna kadar savaştı ve son kurşunu kendisine sıkarak intihar etti. Hamdi Bey, Yenice'de bulunan Dramalı Rıza Bey'e ulaşmak için yola çıktı. Ancak yolda yakalandı, Biga'ya getirilirken öldürüldü. Yönetim bu defa Anzavur tarafının eline geçmişti.

Anzavur Ahmet ertesi gün beyaz bir at üstünde Biga'ya geldi ve hemen padişaha telgraf çekerek "Biga'yı fethettiğini" bildirdi. Belediye'ye giderek Hamdi Bey'in koltuğuna oturdu.

Biga'nın ileri gelenleri bu defa Anzavur Ahmet'in elini öpmeye, şükranlarını sunmaya geldiler:

- Seni bize Allah gönderdi, deyenlere Anzavur Ahmet:

- Beni size evvela Allah sonra şevkatli Padişahımız Efendimiz gönderdi. Padişaha asi gelenin sonu budur, diyordu.

Biga sokaklarında bazı kimseler:

- Biz çarıklı memur isteriz. Kaymakam sarıklı olacak, ayağı çarıklı olacak, diye naralar atıyorlardı.

Anzavur'un bölgedeki hakimiyeti üç ay kadar sürdü. Bu sıralarda Mustafa Kemal ve arkadaşları Ankara'da Büyük Millet Meclisi'ni toplamak için uğraşıyorlardı. Anadolu'nun büyük bir kısmı işgal altındaydı. İzmir'e asker çikaran Yunanlılar Ankara'ya doğru süratle ilerliyorlardı.

Padişah yanlıları Kuvayı Milliye hareketinin gelişmemesi için ellerinden geleni yapıyorlardı. Anzavur olayı kötü bir örnek olabilirdi. Bu isyan her şeye rağmen bastırılmıyordu.

Bu amaçla Bursa'daki 56. Tümen ile Balıkesir'deki 61. Tümen bu iş için görevlendirildiler. Ancak bu tümenlerin böyle bir isyanı bastırarak güçleri yoktu. Hazırlıklar yapıldı, birlikler Balıkesir'de toplandılar ve Çerkez Ethem komutasına verildiler.

Çerkez Ethem komutasındaki Kuvayı Milliye birlikleri isyancıların üzerine yürüdüler. Susurluk ve Balya-Gönen arasında şiddetli çarpışmalar oldu ve asiler darmadağın olarak kaçtılar. Birlikler Biga'ya doğru yöneldiler.

Kaybettiğini anlayan Anzavur Ahmet Karabiga yoluyla İstanbul'a kaçmaya karar verdi. Karabiga'da kendisini bekleyen gemiye ulaşmak için bir gece adamlarıyla yola çıktı. Fakat kaçacağı duyulmuştu.

Kara Ali çetesi Anzavur'un geçeceği Adliye Köyü yakınlarında iki yere puslu kurdular. Geçmeye çalışanlar yaylım ateşine tutuldular. Anzavur Ahmet orada öldürüldü.

Anzavur'u Yeniçiftlikli Mehmet'in vurduğu söylendi, adı her yerde ünlendi, tarih kitaplarına bile böyle yazıldı (Mayıs-1920).

7. Yeniçiftlikli Mehmet Kimdir?

Musa oğlu Mehmet (Türker) 1901 yılında Yeniçiftlik'te doğmuştur. Çete olaylarına 18 yaşında katılmış, Kara Ali çetesinde yer almıştır. Yeniçiftlik halkına karşı olumsuz bir tavrı görülmemiştir. Anzavur olayından sonra Kuvayı Milliye hareketine katılarak Adapazarı'nda askerliğini yapmıştır.

Çete Mehmet (Mehmet Türker)

İkisi erkek birisi kız olmak üzere üç çocuk babasıydı. Erkek çocukları ölmüş kızı Fatma Türker sağdır. Yeniçiftlik halkından Hüseyin Eker ile evlidir. Fatma Eker babası ile ilgili şunları anlatmıştır: “Babam çok iyi bir insandı. Bize karşı son derece müşfik davranırdı, yumuşak kalpliydi. Gençliğinde çete işlerine karışmış. Onun Anzavur'u öldürdüğüne hiç inanamadım. Hayvan alışverişi yaparak hayatını kazanıyordu. Babamın bir huyu vardı, haksızlığa hiç tahammül edemezdi ve öyle bir durumda büyük tepki gösterirdi.”

1964 yılı Eylül ayıdır. Gönen ilçesi sonbahar panayırı yapılmaktadır. Mehmet Türker, birlikte hayvan alışverişi yaptıkları arkadaşı Sarı Mustafa (Gezek) ile panayıra gitmişlerdir.

Anzavur olayının üstünden tam 44 yıl geçmiştir. Buna rağmen Gönen'in Sarıköy yakınlarındaki Sızı (Armutlu) Köyü Çerkezleri onu tanırlar. Panayır yerinde fısıltı çabuk yayılır, sayıları giderek artmaktadır. Bakışları, tavırları hiç hoş değildir. Mehmet Türker durumu farkeder ve bir çıkış yolu aramaya başlar.

Tam bu sırada Yenice ilçesinin Taban Köyü'nde öğretmenlik yapan Hasan Kapan panayır yerine gelir. Eniştesini görünce onlara doğru yönelir. Mehmet Türker meseleyi kısaca anlatır:

- Çabuk çocuk bir taksi bul, gel. Bizi buradan at. Bunlar bir bela yapacaklar, der.

Hasan Kapan'ın bulunduğu taksiye alalecele binip Biga'ya doğru kaçarlar. Bunca yıl Anzavur olayını bazılarının zihinlerinden silememiştir.

Hasan Kapan halası ile evli olan Mehmet Türker'den bu yakınlıklarından yararlanarak merak ettiği Anzavur'un öldürülmesi olayını öğrenmek ister. Defalarca sormasına rağmen aldığı yanıt hep aynı olur:

- Bırak çocuk, kurcalama bu işi. Allah bu millete öyle günler göstermesin.

Bir tek kelime söylemez ve 1966 yılında sırlarıyla bu dünyadan göçer gider.

8. “Yeniçiftlik Yakılacak”

Anlatan: Mustafa Akgün

Halil Pehlivan ve kardeşinin öldürülmesinden bir süre sonra Gönen çeteleri intikam almak için köyü basarlar. Silahlı, atlı çete üyeleri Mezarlık bayırından ve birkaç koldan köye dalarlar. Sokak başları tutulur.

Hangi evlerde at olduğu tespit edilerek, işlerine yarayacak yirmi kadar seçkin at zorla alınır. Bu arada Halil Pehlivan'ı öldüren Artin bulunur. Şimdi Artin Dere denilen yerde korkunç eziyetlerden sonra öldürülür. Böylece Gönen damadı Halil Pehlivanın intikamı da alınmış olur.

Yeniçiftlik Köyü'nün de bulunduğu Biga-Karabiga karayolunun batısı İngiliz işgal bölgesidir. İngiliz işgal komutanlığı Karabiga'da Kalelerburnu'nda demirli bir zırhlıdadır. Karadaki atlı birlikleri devriye gezerek bölgede düzeni sağlarlar.

Köyü basıp ganimetlerini ve intikamlarını alan Gönen çeteleri Kışla'dan Kaymakam tepesine, oradan da Kuyularaçağı mevkiine doğru yönelirler. O sırada 15-20 kadar atlı ve pasta arabasında 10 kadar yaya askerden oluşan İngiliz devriye birlikleri Çanakkale'den gelmektedirler.

Kayapınar Köyü mezarlığına geldiklerinde çeteleri görürler ve merak ederek onların üstüne yürürler. Bunun üzerine çeteler Bağlıkaltı mevkiine doğru yön kırarlar. Fakat İngilizler peşlerini bırakmazlar.

Gönen çeteleri, İngiliz devriyeleri ile Bağlıkaltı-Kasabıncuyu arasında silahlı çatışmaya girerler. Hint asıllı bir İngiliz askeri ile bir katana (iri at) vurulur. Çetelerden de 5-6 tanesi ölür. Diğerleri Yayla köyü tarafına süratle kaçarak izlerini kaybettirirler. Ölenler daha sonra Kasabıncuyu'nun yanından geçen derenin kenarına gömülürler.

İngiliz askerleri Karabiga'ya dönünce olayı komutanlarına anlatırlar. Olay Yeniçiftlik sınırları içinde olduğuna göre suçlu onlardır. İngiliz'e el kaldırmak ne demektir gösterilmelidir. Ceza hemen biçilir: “Yeniçiftlik topa tutulacak ve de yakılacaktır.”

Bir gün sonra Yeniçiftlik İngiliz birliklerince ablukaya alınır. Kimsenin dışarı çıkmaması, hayvanların sığıra salınmaması ilan edilir. Kahveler açılmaz, sokaklarda in cin top oynar. Bütün köyü korku sarmıştır. Çeşitli rivayetler kulaktan kulağa dolaşır durur. Kıyamet günü gelmiş gibidir.

Fakat Yeniçiftlikliler de boş durmazlar. İş becerecek birkaç kişi gizlice Karabiga'ya gönderilir. Orada Halit Bey'i bulup durumu anlatırlar. Halit Bey Kargı Çiftliği sahiplerinden hatırı sayılır, sözü geçen, eşraftan bir kişidir.

Kendisinden yardım istenince hemen harekete geçip Kalelerburnu'ndaki İngiliz komutanına gider. Tercüman aracılığı ile durumu komutana anlatır ve onu ikna eder.

Komutanın emri atlı ulakla son sürat Yeniçiftlik'i kuşatmış olan birliklere ulaştırılır. Yanlışlık düzeltilir ve abluka kaldırılır. Sığırlar kıra çıkar, kahveler açılır, hak işine gidebilir. Korkunun yerini kurtuluşun sevinci alır. Pek çok kişinin bilmediği bu olay köyün geçmişinde gizli bir nokta olarak kalır.

9. Çete Olaylarına Karışan Diğer Yeniçiftlikliler

a) Keçici Musa

Yeniçiftlik halkından Keçici Musa Kara Hasan çetesinin elemanıdır. Onun bu çete içinde yer aldığı dönemde Kara Hasan Yeniçiftlik Köyü'nün batı kısmını etkisi altına almıştır. Kayapınar'ın hayvanları Yeniçiftlik meralarında otlatılmakta, hatta Kavaklıçeşme'den su içip kavakların altında iğreklemektedirler. Yeniçiftlik halkı bunun sorumlusu olarak Keçici Musa'yı görmektedir. Anlatılanlardan bu izlenim doğmaktadır.

Keçici Musa'nın Kara Hasan olayında öldürüldüğünde, bir yaşında kalan oğlu Kakalacı adıyla maruf (Mustafa Özcan) büyüklerinden duyduklarını şöyle nakletti: "Kayapınarlı Kara Hasan köyümüzden çok miktarda haraç istemiş. O zamanın parası ile ödenemeyecek kadar çokmuş. Babam ve birkaç arkadaşı çeteleri köye sokmamak için nöbet tutarlarmış.

Kara Hasan görüşmek üzere babamı Kayapınar'a davet etmiş. Kimileri:

- Gitme, seni öldürürler, demişler. Fakat babam tek başına gitmiş. Düşünülenin tam tersi olmuş. Kara Hasan babamı Kayapınar mezarlığı yanında törenle karşılayıp sarılmış:

- Dünya ahiret kardeşimsin, demiş. Böylece babam çetenin üyesi olmuş. Bundan sonra o çeteden köyümüze hiçbir zarar gelmemiş. Babamın da halka herhangi bir kötülüğü dokunmamış."

b) Faris Ağa

Yeniçiftlik halkından Ali ve Faris Özkan'ın dedeleridir. Kara Hasan çetesinin elemanıydı. Köyüne herhangi bir zararı olduğu bilinmemektedir. Kara Hasan'ın hapsedilip öldürülmesi olayında tesadüfen yakalanmadığından ölümden kurtulmuştur.

Kuvayı Milliye hareketinin Biga'yı ele geçirmesinden sonra Yunanistan'a kaçmış, orada evlenmiş, bir daha geri dönmemiştir.

Faris Ağa'nın iki kızı ve oğlu Bilal köyde kalmışlardır. Torunlarından Ali Özkan köyde oturmakta ve çiftlikle uğraşmaktadır. Faris Özkan ise İstanbul'da sarı döküm imalatının değerli ustalarından birisi olarak hayatını kazanmaktadır.

c) Durço Hüseyin

Şu anda “Durucu” soyadını taşıyanların amcalarıdır. Çingene Kara Ali çetesinin içinde yer almıştır. Bu işlere karışanların içinde en tehlikeli, en acımasız olduğu söylenmektedir.

İştrabak Mehmet'in evine, bir gece zorla girmeye kalkıştığı sırada önceden pusu kuran İştrabak Mehmet, Cemil Çavuş ve Kör Mustafa tarafından vurulmuştur.

Ağır yaralanan Durço Hüseyin Göktepe köyündeki o zamanın doktoruna (!) götürülürken yolda ölmüştür. Cenazesi köy halkınca istenmediği için Kayapınar-Göktepe köyleri arasında bir yere gömülmüştür.

10. Yeniçiftlikliler Selanik'te

Biga yöresi, Anzavur olayı ve çetelerle uğraşırken 15 Mayıs 1919'da İzmir'e asker çıkaran Yunanlılar Anadolu içlerine doğru ilerlemektedirler.

Bir koldan Aydın-Denizli yönüne, bir koldan Uşak-Afyon-Kütahya üzerinden Ankara'ya ve Manisa-Balıkesir hattından Bursa istikametine doğru işgal sürmektedir.

Osmanlı Ordusu Mondros Mütarekesi hükümlerince terhis edildiğinden, Mustafa Kemal ve arkadaşlarının kurulmaya çalışılan Kuvayı Milliye'de (Milli Kuvvetler) henüz tam oluşmadığından Yunanlılara karşı duracak ciddi bir kuvvet yoktur. O sarılarda Yeniçiftlikli altı genç askerliklerini Manisa dolaylarında yapmaktadırlar. Mini Mehmet (Ay), Sadık Çavuş, Halil Ağa'nın Hüseyin (Teker), Kabakçı'nın Rüstem (Aka), Doğancağın Hasan (Doğan) ve Tahir Öncü henüz organize olamamış Kuvayı Milliye birliğinde yer alarak Yunanlılarla girdikleri çarpışmada Aghisar'da esir düşerler.

Yunanlılar esirlerini önce İzmir'e oradan gemi ile Selanik şehrine götürürler. Demirden çeşitli aletler (keser, çekiç, testere, saban demiri vs.) yapılan bir fabrikada çalıştırmaya başlarlar. Esirlerin üstünde çuvaldan dikilmiş elbiseler giydirilir. Boğaz tokluğuna olsa razılar ama o da olmaz. Adeta sürünerek yaşarlar. Üstelik Kabakçı'nın Rüstem çok sevdiği tütün parasını bulamadığından sigarasını tütüremez.

Ancak bizimkiler zamanla buna bir çözüm bulurlar. Yaptıkların aletlerden bazılarını çuval elbiselerinin uygun yerlerinde veya başka yollarla dışarı kaçırlar. Selanik'te ucuz fiyata gizlice satıp sigara parası kazanırlar.

9 Eylül 1922'de İzmir kurtarılıp Kurtuluş Savaşı bitince Türk ve Yunan tarafları esirlerin karşılıklı değişimi (mübadele) anlaşması yaparlar. Bir Yunan gemisi Selanik'teki Türk esirleri alıp İzmir'e getirecek, İzmir'deki Yunan esirleri alıp Yunanistan'a götürecektir.

Gemi Selanik limanından Türk esirleri alır. Sanki gemiyi bir kuş sürüsü istila etmiştir. Ambarlarından güvertesine kadar gemi tıka basa dolar. Gemi İzmir'e doğru Ege'ye açılır. Bizimkilerin "çuval elbise" ve "yarı aç yarı tok" olayı burada da devam etmektedir.

Bir süre sonra esirler bu açlığa dayanamaz hale gelirler. Ambarlar yiyeceklerle doludur, Türk esirlere verilmemektedir. İzmir'den alınacak Yunan esirler için konulmuştur. Açlığa dayanamayan esirler isyan çıkarıp yiyecek ambarlarının kapılarını kırarak yağmalamaya girişirler.

Bu patırtı sırasında Yeniçiftlikli Kabakçı Rüstem ambarın kuytu bir köşesinde uyumaktadır. İsyandan haberi yoktur. Yağmalanan yiyecek maddeleri adeta havada uçuşur, kim ne bulduysa kapar, bir köşede tıknmaya başlar.

O karışmalıkta Rüstem Aka'nın üzerine sert ve ağır bir madde küt diye düşer. Uyku sersemi birden fırlayan Rüstem Aka gözlerine inanamaz, kucağında üstelik çok sevdiği kocaman bir topak tahin helvası durmaktadır. Nasibe bakın, sanki piyangodan büyük ikramiye çıkmıştır. Biraz da boğazına düşkün birisi için az değildir hani.

İki yılı geçen zorunlu Selanik seyahatı (!) İzmir'de biter. Kurtuluş Savaşı'nda bittiği için terhis olup köylerine dönerler. Hiçbir ambarı yağmalamadan, o kadar çok helvayı bir daha yiyemeden ömürlerince Yeniçiftlik'te yaşarlar.

IV. CUMHURİYET YILLARI

I. Dünya Savaşı sonunda 1918 yılında imzalanan Mondros Mütarekesi sonucu Anadolu'nun işgal edildiğini daha önce belirtmiştik. Mustafa Kemal ve arkadaşlarının ülkeyi kurtarmak için Ankara'da Büyük Millet Meclisi'ni 23 Nisan 1920'de topladığını, dağılan orduları yeniden düzenleyip İnönü,

Sakarya ve Büyük Taarruz (Dumlupınar) Savaşlarını kazanarak Yunanlıları İzmir’de denize döktüğünü hepimiz biliyoruz.

Kurtuluş Savaşı sona erince Kasım 1922’de son Osmanlı Padişahı VI. Mehmet (Vahdettin) bir İngiliz zırhlısı ile İstanbul’u terkederek İtalya’ya sığındı. Altıyüz yılı aşan Osmanlı İmparatorluğu ömrünü tamamlamış oldu.

Savaşan ülkelerin katıldığı İsviçre’nin Lozan kentinde yapılan konferans sonunda Anadolu’daki yeni devletin sınırları, varlığı kabul edildi. Sıra devletin adını koymaya gelmişti.

29 Ekim 1923’te Türkiye Cumhuriyeti kuruldu ve ilk cumhurbaşkanlığına Mustafa Kemal seçildi.

Atalarımız Anadolu’ya geldikleri 1895 yılından itibaren Osmanlı vatan-daşı olarak Biga kazasına bağlı Lofça-ı Cedit adını verdikleri köylerinde yaşamaya başladılar.

Üç padişah ve de üç savaş gördüler. Geldiklerinde II. Abdülhamit padişahı. Daha sonra V. Mehmet Reşat, sonuncusu da VI. Mehmet (Vahdettin) oldu. Bir impatorluğun çöküşüne, bir taze fidadının doğuşuna (cumhuriyet) şahit oldular.

Balkan Savaşı (1911-1912), I. Dünya Savaşı (1914-1918), Kurtuluş Savaşı’na (1919-1922) tanıklık ettiler, içinde yaşadılar, acılarını paylaştılar.

Artık Türkiye Cumhuriyeti Çanakkale ili, Biga ilçesine bağlı Yeniçiftlik köyü vatandaşı olarak yeni bir hayat başlıyordu.

Cumhuriyetin kuruluşundan sonraki onbeş yıl ülkenin yeniden yapılması ve yaraların sarılması ile geçti. Mustafa Kemal ve arkadaşları çağdaş bir Türkiye için gerekenleri süratle yaptılar. Atatürk Devrimleri olarak isimlendirilen bu yenilikler özetle:

- Cumhuriyetin kuruluşu (1923)
- Eğitimin birleştirilmesi (1924)
- Kılık-Kıyafet Kanunu (1925)
- Türk Medeni Kanunu’nun çıkarılması (1926)
- Sanayinin özendirilmesi (1926)
- Anadolu Demiryollarının satın alınması (1927)
- Millet Mekteplerinin açılması (1928)
- Yeni Harflerin Kabülü (1928)
- Ölçülerin değişimi (1931)
- Modern üniversitelerin açılması (1933)
- Soyadı Kanunu (1934)
- Kadınlara Seçme ve Seçilme Hakkı Verilmesi (1935)
- Yeni demiryollarının yapılması (1927-1939)

olarak sıralanabilir.

Yeniliklerin toplumlara kabul ettirilmesi pek kolay olmadı. Ekonomik değişimler çabuk olabilir ancak sosyal ve kültürel yenilikler çabuk yerleşmez. Ancak Yeniçiftliklilerin bir özelliği vardır; yeniliklere çabuk uyum sağlarlar. Bu yüzden Atatürk Devrimleri burada gönülden uygulanmıştır.

1927 Yılı Cumhuriyet Bayramı. Ortada Muhtar Hasan Sezen

1. Festen Şapkaya (Yeniçiftlik'te Şapkalı Bir Çocuk)

Mustafa Kemal'in Kastamonu ilinde başlattığı kılık-kıyafet yenileşmesi (1925) olayının üzerinden belki de bir yıl sonra Yeniçiftlikli Kapanoğlu Mehmet Çavuş İstanbul'a gider. Göl örtüsü ile kaplı ahırlarının üstüne çinko levha alacaktır.

Henüz karayolları yoktur, İstanbul'a Karabiga'dan vapurla neredeyse yarım gün süren bir yolculukla gidilebilmektedir. Vapur Tophane rıhtımına yanaşır, yolcular inmeye başlarken jandarmalar kapıyı tutarlar.

Jandarmalar erkek yolcuların üstlerine değil başlarına bakmaktadırlar. Artık fes, sarık takmak yasaktır. Başa şapka veya fötr şapka giyilecektir. Jandarmalar başlardaki fesleri, sarıkları alıp kesmektedirler.

Kapanoğlu Mehmet Çavuş, arkalardan olayı görür ve başındaki fesi alıp kocakuşağının içine saklar. Sanki başı açık geziyormuş gibi jandarmaların arasından geçer. İlk işi bir şapka satın almak olur. İstanbul'dan alacaklarını alıp aynı yolla geç vakit köyüne şapkalı olarak döner. Evdekiler başındaki, görmedikleri bu nesneye şaşırırlar.

Mehmet Çavuş’un oğlu Mehmet (Kapan) sabah uyandığında evin içinde babasının şapkasını bulur. Bu ne diye şaşırır. Annesine sorar ama “babam getirdi, bilmem” cevabını alır. Henüz 10-11 yaşlarındadır.

Çocuk bu ya, şapkayı başına geçirdiği gibi sokağa fırlar. Sen misin çıkan! Mahallenin kızı kızanı peşine düşer. Mehmet’in başındaki acayip şeyi görmek ve hatta başına takmak için yarışa girerler. Böylece şapka ile tanışır- lar. Mehmet mahalle çocuklarına havasını attıktan sonra evine döner.

Önceleri devlet memurlarına, muhtarlara mecbur edilen şapka zamanla topluma mal olur ve başlardaki yerini alır.

2. Millet Mektepleri

1928 yılında kabul edilen yeni Türk Alfabesi ile okuma-yazma öğrenme seferberliği tüm ülkede başlatılmıştır. Okula giden öğrencilerin dışında kadın, erkek her vatandaşın yeni harfleri öğrenmesi amaçlanmaktadır.

Ülkenin her yanı adeta mektep (okul) olur. Yeniçiftlik de bu olaydan nasibini alır. Köy odalarında, kahvelerde, cami odalarında başlayan okuma-yazma seferberliği Yeniçiftlik’te kendi okullarında başlar. Yeniçiftlikli okul konusunda şanslıdır, 1926 yılında çok güzel bir okul binası yapılmıştır. O zaman doğuda pekçok ilçede böyle bir okul henüz yoktur.

Önce erkeklere okuma-yazma kursu açılır. Kadınlarda geceleri kursa gelirler. Bayan öğretmenler titrek gaz lambaları ışığında beyinleri aydınlatmaya çalışırlar.

Rahmetli ninem de “millet mektebine” gitmiş. O anlatmıştı. Pek de bir şey öğrenememiş. “Aklım almadı” derdi. Gitmişler, gelmişler okula, artık imtihan yapacak öğretmen. Sırayla tahtaya kaldırmış onları.

Sıra nineme gelmiş. Öğretmen tahtaya bir kelime yazmış:

- Oku bakalım, demiş. Ninem bakmış kelimenin başında yuvarlak bir harf var. “Okkaya benzettim” derdi rahmetli, yavaşçacık:
- Okka, demiş. Meğer doğruymuş.
- Aferin, bildin, demiş öğretmen:
- Geç bakalım

3. Cumhuriyet Anıtı

Ve Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşunun üstünden on yıl geçmiştir. Yanmış yıkılmış bir ülkede sosyal ve kültürel yeniliklerin yanında ekonomik alanda da başarılı çalışmalar yapılmaktadır. İğneden ipliği dışardan satın alan Türk insanı şekerini, kumaşını kendisi yapar hale gelmiştir.

O günün zor koşullarında yollar, köprüler, limanlar inşa edilmektedir. İngiliz ve Fransızların önceden yapıp işlettikleri demiryolları satın alınacak

millileştirilmiş, bir o kadar da yapılarak ülkenin en hücra köşelerine demiryolu ulaşımı sağlanmıştır. Türk insanının asırlardır eğik duran başı cumhuriyetin başarıları ile dik durmaya başlamıştır.

Doğru insanlar, doğru kararlarla doğru işler yapmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 10. yılı büyük ve coşkulu törenlerle kutlanır. Türk Milleti'nin on yıla sığdırdığı mucizevi atılımı yerinde görmeleri için yabancı konuklar davet edilmiştir.

Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal ünlü ONUNCU YIL NUTKU'nu okur:

“Türk Milleti,

Kurtuluş Savaşı'na başladığımızın on beşinci yılındayız. Bugün cumhuriyetimizin onuncu yılını doldurduğu en büyük bayramdır. Kutlu olsun!

Yurtaşlarım,

Az zamanda çok büyük işler yaptık. Bu işlerin en büyüğü ve temeli Türk kahramanlığı ve yüksek Türk kültürü olan Türkiye Cumhuriyeti'dir.” Diye başlayıp Türk insanına olan büyük güvenini belirttiği sözlerle devam eder:

“Geçen zamana nispetle, daha çok çalışacağız. Bunda başarılı olacağımıza şüphem yoktur. Çünkü Türk Milleti'nin karakteri yüksektir. Türk Milleti çalışkandır. Türk Milleti zekidir.” Ve:

“Türk Milleti,

Sonsuzluğa akıp giden her on senede bu büyük millet bayramını, daha büyük şereflerle, saadetlerle, huzur ve refah içinde kutlamamı gönülden dilerim.

Ne Mutlu Türk'üm Diyene.” sözleri ile bitirir.

29 Ekim 1933

Cumhuriyet Anıtı

Bütün Türkiye 10. YIL MARŞI'nın:

“Çıktık açık alınla on yılda her savaştan,
On yılda onbeş milyon genç yarattık her yaştan.

Başta bütün dünyanın saydığı başkumandan,
Demir ağlarla ördük anayurdu dört baştan.”

diye başlayan sözleriyle coşar.

Yeniçiftlik'te de halkın katılımı ile büyük törenler düzenlenir. Bununla da yetinilmez ve bir Cumhuriyet Anıtı dikilir. Eski Halkevi şimdiki Ecespor Gençlik Kulübü ile Küçük Cami arasında pek dikkat çekmeyen bu anıt Cumhuriyetin Kuruluşunun 10. Yılı şerefine dikilmiştir. Değeri ve anlamı görünüşünden çok büyük olan anıt üzerinde “CUMHURİYET 29. BİRİNCİTEŞRİN (Ekim) 1933” yazmaktadır.

10. Yıl (Cumhuriyet) Anıtı muhtar Mehmet Orhan (kunduracı) zamanında Yeniçiftlikli Cinci Hüseyin Usta tarafından yapılmıştır. Cinci Hüseyin Usta köyümüz halkından Veli-Salih Bilen kardeşlerin amcalarıdır. Anıt Danışmen taşından yontularak inşa edilmiştir. Türkiye’de bir emsalinin daha bulunmadığı sanılmaktadır.

Geçmiş hatırlatan fazla bir tarihi eseri bulunmayan Yeniçiftlik halkının bu anıtı ebediyen koruyacağına ve layık olduğu daha uygun bir yere koyacağına inanıyoruz.

4. “Alman Harbi” (II. Dünya Savaşı Yılları 1939-1945)

I. Dünya Savaşı’nın üzerinden henüz yirmi yıl geçmiştir ki Avrupa’da yine savaş rüzgarları esmeye başlamıştır. Nazi lideri Hitler’in başında bulunduğu Almanya yenilgiyi içine sindirememiş ve yıllardır savaş hazırlığı yapmaktadır. Komşuları Avusturya ve Çekoslavakya’yı ilhak eder.

Mussolini İtalya’sı ve uzakdoğuda Japonya’da aynı niyetle hazırlık yapmaktadırlar. II. Dünya Savaşı 1939 sonbaharında Almanya’nın Polonya’yı işgali ile başlar.

Karşı takım bellidir: İngiltere, Fransa, Polonya, Rusya ve sonradan A.B.Devletleri. Sanki rövanş maçı yapılmaktadır. Sadece oyuncular değişmiştir. Birinci savaştan doğanlar şimdi askerdir, babalarının yerlerini almışlardır. Tarih acımasızca tekrar etmektedir.

Türkiye bu savaşta tarafsızlık siyaseti izlemektedir. Birinci savaştan bir imparatorluk kaybederek çıkmıştır. Genç Türkiye Cumhuriyeti geçmişin yaralarını bile tam saramamış, henüz kuruluş ve kalkınma çabaları içindedir.

Ülkenin başında İsmet İnönü gibi savaşın ne olduğunu bilen, o acıları yaşamış, tecrübeli bir devlet adamı vardır. Ülke için büyük bir şanstır, baskılara rağmen Türkiye’yi savaşa sokmaz.

Yeniçiftlikli 1918 ile 1924 yılları arasında (Rumi 1334-1340) doğan gençler muvazzaf olarak askerliklerini yaparlar. Biraz daha büyükler de ihtiyat (yedek) olarak orduya kısa bir dönem için alınırlar.

Yeniçiftlikli askerler genellikle Trakya ve Çanakkale Boğazı çevresinde görev yaparlar. Çünkü Alman orduları Bulgaristan ve Yunanistan’ı işgal etmiş ve Türk sınırına dayanmıştır. Asker adeta eli tetikte beklemektedir.

Savaş boyunca Türkiye iki milyondan fazla gencini askere almıştır. On sekiz milyonluk bir ülke için büyük bir rakamdır. Ülke ekonomisine büyük bir darbe yapar. Üstelik 1942-1943 yıllarında bir de kıtlık yaşanır.

Bunun sonucu şehirlerde ekmek karneyle satılmaya başlanır. Ekmekler küçülür, karaborsa oluşur. Adı o zaman bilinmese de “enflasyon canavarı”

ile tanışılır. Hükümet 1926 yılında kaldırılan Aşar (öşür) Vergisi'ni tekrar yürürlüğe koyar.

Çiftçilerden üç yıl boyunca (1941-1942-1943) üretilen zirai mahsullerinin yüzde sekizi kadar vergi alınır. Yeniçiftlikliler vergi tutarı mahsullerini Karabiga'ya götürüp Ofis'e teslim ederler.

Köylerde komisyonlar kurulur. Bu komisyon kimin ne kadar vergi vereceğini tespit eder. Haksızlıklar ve kayırmalar yapıldığı yıllarca söylenir. Yaşananlar kolayca unutulmaz.

Savaşa girilmemiştir ama çok büyük güçlükler yaşanmıştır. 1945 yılında savaş biter fakat halk da bitmiştir. Ülke fakir düşmüştür. Milyonlarca gencin beş altı yıl üretimden uzak kalması, savaşın getirdiği silahlanma faturası halkı bezdirmiştir. Daha sonraki yıllarda bu dönem siyasi bir polemik konusu yapılacaktır.

O zaman kara askerliği üç yıl, deniz askerliği dört yıldır. Duruma göre bu süre uzayabilir. Türkiye bu savaşa girmediğinden Yeniçiftlikli gençler sağ salim köylerine dönerler. Savaşta elli milyon insan ölürken Türk gençlerinin zarar görmemesi o günkü yöneticilerin başarı hanesine yazılmalıdır.

II. Dünya Savaşı sırasında askerlik yapan Yeniçiftlik doğumlu gençler (muvazzaf ve ihtiyat):

Zekeriya Akan	İbrahim Gezer	İsmail Kayrak
Mustafa Akgün	Mehmet Balıklı	Hüseyin Akar
Mehmet Kapan	Ali Tufan	Mustafa Uygun
Ali Osman Yavuz	Mehmet Tufan	Hasan Gülay
Süleyman Ağaoğlu	Sabri Bakar	Ahmet Duran
Adem Gözler	Hasan Kaya	Ali Anıl
İsmail Kökçü		

Not: Yukarıdaki liste eksik olabilir. İkinci Dünya Savaşı sırasında muvazzaf ve ihtiyat olarak askerlik yapan kişilerin isimlerini Necdet Gezer veya Kemal Gözler'e bildirilmesi rica olunur. Bildirilen isimler www.yeniciftlik.beldesi.com ve www.geocities.com/yeniciftlik adreslerindeki internet sitelerinde yayınlayacağız.

5. Testili Demokrasi

Yıl 1945, köy kurulalı yarım asır (elli yıl) olmuştur. Okulu, camisi, yolu, çeşmesi olan velhasıl pekçok sorununu çözen Yeniçiftlik gençler arasındaki (Pomak-Muhacir) ayrılığı olayını çözememiştir. Her iki mahalle öbür tarafı kendi bölgesine, düğünlerine sokmak istemez. Hemen her düğünde birbirlerine taş, sopa, demir çubuk ve avlu sövenleri ile saldırırlar. Düğün alayı savaş alanına döner.

Bu sorunu çözmek için iki tarafın delikanlıları Kör İbreyimler de (İbrahim Özdemir) toplanırlar. Toplantının önderliğini Kurt İsmail (Durmaz)

yapmaktadır. Amacı iki tarafı barıştırmak, yılların bitmeyen kavga sorununu çözmek ve köyde huzuru sağlamaktır. Delikanlı başının seçimle tespit edilmesi kararlaştırılır.

Oyların sandığa atılmasına sıra gelmiştir ama sandık yoktur. Ona da bir çare bulunur. Oralarda buldukları boş su testisinin içine oylar atılır. Seçimde oy kullanma işlemi biter sıra sandığın (pardon testinin) açılıp oyların sayılmasına gelmiştir.

Hayır bilemediniz, testiği kırmazlar. Kulplarının altından testere ile kesilir ve sandık açılır! Sandıktan Kurt İsmail delikanlı başı olarak çıkar, evleninceye kadar bu görevi yapar. Seçim geleneği devam ederek Metak Sülman (Başaran), Yağmen Durmaz, Emin Sezen, Turnaların Ahmet (Köse), Muharrem Öge, Mehmet Karatiken, Hasan Sabri Gözler, Hüseyin Kaynar, Hayri Bilge vs. bu göreve seçimle gelirler.

Yeniçiftlik demokrasisi Türk demokrasisinden daha önce başlamıştır. Halkı kendi başına bıraksalar çok güzel yerel yönetimler oluşturabilir. Bunun örneğini Yeniçiftlikli gençler yıllar önce vermiştir. Ne kadar özgünleşer yeridir.

Fakat bu olumlu çalışmalara rağmen “kavga olayı” bıçak gibi kesilmez ufak tefek “hır güür” ler olur. Ve iki taraf son bir maç (!) yaparlar. Finale yakışan bir karşılaşma (!) olur.

1953 yılıdır ve Bostandereli Ahmet (Ergüç)’in evlenme düğünü yapılmaktadır. Eski huy debreşir yeniden. Yine taşlar, sövenler havada uçuşur. Kafalar yarılr, dişler kırılır. Kimisi de kadınların feracesine bürünüp alayın içine saklanarak canını kurtarır. Şükür ki bu olaylarda can kaybı olmaz. Böyle olaylar zaman içinde azalmış ve sona ermiştir.

V. YENİÇİFTLİK’TE YÖNETİM (MUHTARLIK)

Bilindiği gibi yerleşim birimlerinin en küçüğü olan köyler, muhtar ve ihtiyar heyeti tarafından yönetilmektedir. Muhtar köyün en büyük mülki amiridir. Köy Kanunu’na göre bazı yetkiler ve sorumluluklarla donatılmıştır.

Muhtar ve köy kurulu (ihtiyar heyeti) dört yıl için köy halkı tarafından seçilirdi. Köy kurulu beş kişiden oluşur ve kararlar oy çokluğu ile alınır. Kararlar köy katibi tarafından kara defterine yazılırdı.

Köyün yıllık bütçesi olurdu. Muhtarın para toplama ve harcama yetkisi vardı. Ayrıca köyün sorunlarını halletmeleri yanında, vatandaşlar arasındaki problemleri de çözmeye çalışırlardı.

Taraflar dinlenir ve anlaşmaları sağlanırdı. Böylece halk hemen her meselede karakollara, mahkemelere gitmekten kurtulurdu. Muhtarın toplumda

saygın bir yeri vardı. Muhtarın odasına ceket iliklenerek, şapka çıkarılarak girilirdi.

Muhtar kahveye gelse yer verilir, arabaya binse ön tarafa oturtulurdu. Muhtarın hanımı bir düğüne gitse hemen altına sandalye konulup baş köşede yerini alırdı.

Lofça-ı Cedit köyünün ilk muhtarı Karpuzlulu Hasan Çavuş'tur. Hangi yılda ve nasıl seçildiği konusunda elimizde yeterli bilgi yoktur. Ancak Cumhuriyet kurulmadan önce muhtarların ilginç bir yöntemle seçildiğini Mustafa Akgün şöyle anlattı: "Muhtar adayları cuma namazından sonra Koca Cami içinde birer köşeye dururlardı. Cemaatte bulunan kişiler hangisini tercih ediyorsa onun tarafında yer alırlardı. Sonra bu canlı oylar sayılır, muhtar belli olurdu."

Cumhuriyet kurulduktan sonra bildiğimiz yöntemle sandıkta oy kullanılarak muhtar seçimleri yapılmıştır.

1. Muhtarlarımız

(Bilgilendiren: Mustafa Akgün)

Osmanlı Dönemi (1895-1923)

Karpuzlulu Hasan Çavuş, (İlk muhtar)
Manavoğlu Hüseyin Ağa,
Lofçalı Hasan Çavuş,
Surko,
Kocabıyık Hüseyin,
İştırabak Mehmet.

Cumhuriyet Dönemi (1923-1992)

Hasan Bey (Sezen),
İsmail Ağa,
Süleyman Ağaoglu (Büyük),
Kunduracı Mehmet (Orhan),
Yusuf Ziya Abalı,
Eskioğlu Hüseyin,
Hamdi Ağa (Aygün),
Hacı Yusuf'un Mustafa (Yılmaz),1942-1945
Kunduracı Mehmet (Orhan), 1945-1950
Hüseyin Güder,1950-1955
Mustafa Akan,1955-1960
İbrahim Hoşnut (Vekil olarak)1960
Ali Sezen (Atama yoluyla) 1960-1961
Adem Gözler (Vekil olarak) 1961
Mehmet Orhan 1961-1967
Kani Çağan 1967-1977
İsmail Ağa 1977-1984
Rıfat Akan 1984-1989

Mehmet Bakar (Vekil olarak)1989-1990

İbrahim Çetin 1990-1992 (Son muhtar)

Yeniçiftlik Beldesi Ece Mahallesi Muhtarları (1992'den Bugüne)

Salih Bilen 1992-1999

Mehmet Kaçar 1999'den bugüne

Not: Yeniçiftlikli bayanlar köyün yönetimine pek ilgi duymamışlar. Sadece “Huni karısı” Hatice Güner, 1930’lu yıllarda ihtiyar heyetinde azalık yapmış.

Yeniçiftlik Köyü’nün bugünkü durumuna gelmesinde gelmiş geçmiş tüm yöneticilerin ve köy halkının büyük emekleri vardır. Yıllar öncesinde ne zaman, kim tarafından ne gibi hizmetler yapıldığını tam olarak tespit etmenin güçlüğü ortadadır. Bu yüzden hepsine teşekkürlerimizi sunuyoruz.

1960’lı yıllardan sonra muhtarlık yapmış olanlardan dönemlerinde yaptıkları çalışmaları anlatmalarını istedik. Yazılı olarak verilen bu açıklamaların –özüne dokunulmadan– yazar tarafından sadece düzenlemesi yapılmıştır.

İncelendiğinde görülecektir, Yeniçiftlik Köyü’nün çehresinin değiştiği bu dönemde çok işler başarılmıştır. Mutlaka yanlışlıklar da vardır ama güzel işler yapılmıştır. Ayırım yapmadan hepsini kutlayıp takdirini halkımıza bırakıyorum.

2. Kani ÇAĞAN (1967-1977)

Hüseyin oğlu 1933 doğumludur. Aşağıdaki bilgileri verişinden kısa süre sonra 2001 yılında vefat etmiştir. 1967 yılında o zamanki muhtar Mehmet Orhan’ın istifası sonucu birinci aza sıfatıyla bu görevi devralmıştır. 1969 ve 1973 seçimlerini kazanarak on yıl süreyle muhtarlık yapmıştır.

Dönemindeki ihtiyar Heyeti üyeleri şunlardır: Muharrem Öge, Ömer Hoşnut, Hidayet Yanıç, Lütfü Aksak, Ali Osman Durmaz, Sabri Aka, Mehmet Püsküllü, Ali Rıza Kurt, Mehmet Çağlayan, Ziya Bakar, Musa Irak, Ramazan Gözler, İsmail Durmaz, Abdullah Eren.

Köy Katibi: Ömer Hoşnut – İsmail Eski.

Muhtarlık Döneminde Yapılan Çalışmalar

- Köy meydanındaki derenin kapatılması, kumlanması.
- Kanalizasyon ana şebeke büzlerinin konulması.
- Köy meralarının köy tüzel kişiliğine kazandırılması (1969).
- Tapu – kadastro çalışmaları ile; tarla, ev ve arsaların sahipleri üzerine tapulanması (1968-1969).
- Avcılık ve Atıcılık Kulübü’nün bulunduğu binanın inşa edilmesi.
- Köye elektrik getirilmesi (Ekim 1971).
- Köye telefon getirilmesi.
- Köy içi yollarının kist denilen malzeme ile kaplanması.

- Mezarlıkların içine ve halkevi bahçesine çam, Kocabahçe'ye kavak fidanı dikilmesi.
- İçme suyu şebekesi yapılması (ilk şebeke) 1972-1973
- İlkokul bahçesine Atatürk Büstü dikilmesi (1968).

3. İsmail AĞA (1977-1984)

Rüstem oğlu 1933 Yeniçiftlik doğumludur. Çiftçilik ve zahire ticareti ile uğraşmıştır. Halen Biga'da benzinlik işletmektedir. Muhtarlık dönemini anlatma isteğimizi yüz sayfalık adeta bir kitap yazarak cevaplandırdı.

Bulgaristan'daki yaşamdan köyün kuruluşu ve gölün kurutulmasına kadar geniş bilgiler vardı. Bunlardan yararlandık, bu emeği için ayrıca teşekkür ediyoruz. Muhtarlıktan önce iki yıl kadar Toprak-Su (Sulama) Kooperatifi Başkanlığı yapmış. Her iki dönemdeki çalışmalarını kendi kaleminden sunuyoruz:

“Tapu-Kadastro memurları Ece Gölü'nü hazineye kaydetmişlerdi. Kadastro Hakimi Murat Bey kararı onayladı. Göl hazineye ait oldu ve Biga Mal Müdürlüğü'ne teslim edildi. Bütün emekler boşa gitmiş, halk herşeyden ümidini kesmişti. Göl tekrar su dolduğundan aslına dönmüş ve saz biçilmeye başlanmıştı.

Maliye 1974 yılı sonunda Ece Gölü'nü satışa çıkardı. Mustafa Akalın (Emekli polis memuru) İstanbul'dan adamlar bularak Göl'e talip çıktı. Yeniçiftlik halkı şaşkın, yıpranmış ve beş kuruşsuzdu. Hergün çeltik tarlalarına yüzlerce kişi çalışmaya gidiyordu. Kimsenin bir şey yapacak hali yoktu. Herkes ümidini kesmiş, aldatılmış ve karamsardı.

Çeltik ekimini bırakıp on yıl sonra köyüme dönmüştüm. Elimdeki sermayemle zahirecilik yapıyordum. Yapılan yanlışları anlatmaya çalışıyordum. Bu arada Toprak-Su Kooperatifi başkanlığına seçildim.

Gölün ihale günü yaklaşıyordu. İhaleye katılabilmek için belli bir miktar parayı teminat olarak yatırmak gerekiyordu. Polis Mustafa parayı yatırmış ve ihaleye girme hakkını kazanmıştı. Oysa köyde o dönemde bu para kimsede yoktu.

Köyün bu durumuna üzülen kimseler “illa bu duruma sen çare bulacaksın” diye peşimi bırakmıyorlardı. Köyüme faydalı olayım dedim. Kooperatif başkanı olarak işi yürütmeye başladım. Bankalardan kredi aradım. İsmet Yılmaz, Ahmet Günay ve Nurettin Tomris'in arazilerini, evlerini ipotek ederek krediyi aldım, parayı tamamladım. İhaleye girmek için gereken bu parayı maliyeye yatırdım.

Ertesi günün akşamı herkesi Altın Ahmet'in kahvehanesine davet ettim. “Kazmacılar Grubu” geldi, “Hisseciler Grubu” bu toplantıya katılmadılar.

Meseleyi anlattım; gölün kanallarını tekrar açtıracağımı, ayırım yapmadan araziyi herkese eşit taksim edeceğimi söyledim. Halk memnun oldu.

Bir sonraki akşam “Hisseciler Grubu”nun toplandığı öğretmen Ali Sezen’e ait Topçu’nun Hüseyin’in işlettiği kahvehaneye giderek düşüncelerimi anlattım. Parayı ben ödedim, siz de katılın dedim. İtiraz edenler olduysa da Hatibin Hüseyin’in “katılacağız” diye bağırması sorunu çözdü.

İhale günü geldi. Ahmet Günay, İsmet Yılmaz ve ben Toprak-Su Kooperatifi adına ihaleye katıldık. Hakim gölün işletilmesini kooperatifimize verdi.

Göl tekrar oluştuğundan 1975 yılı Ağustosunda saz taksimi yaptık, herkes saz biçti, tekrar eski günlere dönmüştük. Bu arada Dutluk Çiftliği altından kanalı kazmaya başladık. 1976 yılında Küçük Karaağaçlar mevkiine kadar getirdik. Adapazarı’ndan kiraladığımız iş makineleri büyük kanalları temizledi. Su çekilmişti ama her tarafı kamış sarmıştı. Köyde bulunan az sayıdaki traktörle kamışı kırıp yaktık.

1977 Martında Beytullah Eren ve Tütüncü Mehmet’e ait traktörleri kiraladık. 9057 dönüm göl arazisini onbeşer dekar olmak üzere 476 kişiye ayırım yapmadan taksimledik.

Ayçiçeği ekimi yaptık. Tam yetişiyorlardı ki Biga Çay’ından Dutluk Çiftliği altından büyük bir sel geldi. Göl su ile doldu. İlk ayçiçeğini almak kimseye nasip olmadı. Bu tecrübe ile klepeli köprüyü yaptırım.

Muhtarlığım sırasında ikinci büyük iş olarak mera sorununa el attım. 2800 dönüm meradan halk fazla bir menfaat görmüyordu. Bir formül bulup 313 haneye taksim ettim. Gölün işlenmesine bu da eklenince köyde ekonomik bir patlama oldu.

Traktörler çoğaldı. Yeni yeni betonarme binalar yapılmaya başlandı. Köy şantiyeye döndü, hemen hemen bütün yapılar yenilendi. Köy halkı çevredeki çiftliklere amele olmaktan kurtuldu. Hatta köye dışardan işçi gelmeye başladı.

Şimdi sıra tarla yollarının yapımına gelmişti. Karayollarından temin ettiğim grayderle işe koyuldum. Karşı çıkanlar, şikayet edenler oldu, hatta grayderin camlarını kırdılar. Buna rağmen tarla yollarının hafriyatı bitti, sıra yolların kumlanmasına gelmişti. Gölün Açıksu mevkiinde birikmiş kum tepcikleri vardı. Onları traktör imecesi yoluyla taşıtıp yaydırdım. Bu iş de bitmişti.

Buzağı Merası mevkiinde hayvanata yetecek su yoktu. O zaman sığır ve buzağıcılık sistemi vardı. Hayvanlar susuz kalyordu. Bir akşam Halkevi’nde halkı toplayıp:

- Yarın yıldırım hareketımız var, hazır olun! dedim. Ertesi gün çapasını küreğini kapan koştı geldi. Borular hazırды. Bir günde Kavaklık Çeşme'den Buzağı Merası'na boruları döşedik. Yatsı zamanı suyu akıttık. Bu Yeniçiftlik halkının istediğinde neleri başaraabileceğinin açık bir örneğiydi.

Yeniçiftlik “Örnek Köy” Seçiliyor

Geyikkırı çayırılığında grayder üstünde yol yapımına nezaret ediyorum. Forsu takılı resmi bir araba geldi. At arabasının zor geçtiği tarla yollarından artık otomobiller geçebiliyordu. Memur bana yaklaşırken içimden “acaba yine beni kimler şikayet etti” derken memur elindeki kağıdı okudu:

- Yarın saat 11.00'de Valilik makamında bulunmanız rica olunur.

O gece hiç uyuyamadım. Merak ve endişe içinde Çanakkale'ye gittim. Görevli polis memuru “Yeniçiftlik Muhtarı geldi” diyerek valiye haber verdi ve içeri çağırıldım vali yumuşak bir sesle:

- Yeniçiftlik muhtarı sen misin? Buyur otur, dedi. Bana çay ısmarladı, rahatladım. Vali devam etti:

- Şu programı al, filan gün Ankara'da olacaksın, Toprak-Su Genel Müdürlüğü'nde sizi bekleyecekler. Sırası ile Köyişleri Bakanı, Başbakan ve Devlet Başkanı sizleri kabul edecekler, dedi.

Valinin yanından çıkarken “acaba rüya mı görüyorum” diye düşündüm. Bir daire müdürünün kapısında bile saatlerce bekletilirken şimdi Çankaya Köşkü'nün kapıları açılıyordu.

Mesele şuydu: 1980 İhtilalin'den sonra kurulan Bülent Ulusu Hükümeti Köyişleri Bakanlığı'nın bir genelgesini valiliklere göndermişti. Bu genelge uyarınca köyler incelemeye alınmış her ilde “örnek köy” araştırması yapılmıştı.

Gizli yürütülen bu inceleme ve araştırma sonucunda Yeniçiftlik “örnek köy” olma hakkını kazanmıştı. Bu benim şahsıma değil, gelmiş geçmiş ve yaşayan tüm Yeniçiftlik Halkı'na verilmiş bir ödül, altın madalyaydı. Bu ödülde herkesin payı vardı, biz sadece önderlik yapıyorduk.

Aza Mehmet Bakar ile Ankara'ya gittik. Elimize verilen kitapçıkta “devlete yük olmadan, kendi imkanlarınızla bir araziye binlerce ton tarım ürünü alınabilir duruma getirdiğinizden ve devlet ekonomisine büyük katkılarınızdan, köy halkına iş alanı yaratmanızdan dolayı ödüllendirildiniz” diye yazıyordu.

Program gereği Köyişleri Bakanı Münir Güney, Başbakan Bülent Ulusu ve Devlet Başkanı Kenan Evren tarafından kabul edildik. Birçok devlet kuruluşunu ziyaret ettik. Gümrük Bakanlığı bir televizyon hediye etti. Ben de

bunu muhtarlığımıza bıraktım, beni anarlar dedim. Ayrıca madalya, takdirname ve şiltler verildi.

Bu olayı hayatım boyunca unutamam. Bize verilen armağanları, başta bu köyü kuranlar olmak üzere tüm Yeniçiftlik halkına hediye ediyorum.

1982 yılında yaşadığımız bu olaydan sonra muhtarlık dönemim boyunca köyümüzün işlerinde hep kolaylıklar oldu. Devlet dairelerinin kapıları kolayca açıldı. Tokatkırı yolunun asfaltlanması da bu sayede oldu.

Yedi yıl süren muhtarlık dönemim boyunca kendi işlerim aksamış ve dayanma gücüm kalmamıştı. Bu işlerle uğraşırken ekonomik durumum bozulmuştu. Muhtar olduğum yıl 872 bin lira vergi ödemiştım, o yıl köyümüzün bütçesi 260 bin liraydı. Yedi yılda sermayem sıfıra inmişti. Kamyonumu ve özel otomobilimi sattım. Bağlıkaltı'nda biraz tarlam ve de evim kalmıştı.

1984 seçimleri yaklaşmıştı. Halkı Altın Ahmet'in kahvesinde son defa topladım. Başladığım yerde bitiriyordum:

- Benim işim bitti, ekonomik durumum bozuldu. Sakın bana tekrar muhtarlık teklif etmeyin, deyip vedalaştım. Rifat Akan'ı aday olarak önerdim ve destekledim.

Muhtarlığım bittikten sonra “görevini kötüye kullandı” iddiası ile şikayet edildim. Çanakale Ağır Ceza Mahkemesi'nde dört yıl yargıldım ve beraat ettim. Çalışmalarımın mükafatı bumuydu diye üzüldüm. Zaten bilgin şöyle der: “Halk istediği şekilde değil de, layık olduğu şekilde yönetilir.”

Dönemindeki İhtiyar Heyeti Üyeleri: Muhittin Aygün, İsmet Yılmaz, Ahmet Günay, Mehmet Bakar, Hilmi Eski, Salih Akan, Mehmet Ali Köse. Katip: Ömer Hoşnut.

4. Rifat Akan (1.4.1984 – 4.12.1989)

İsmail oğlu 1935 yılı Yeniçiftlik doğumludur. 1956 yılında Savaştepe İlköğretmen Okulu mezunudur. Biga'nın Karacaali, Yayla, Yeniçiftlik, Bayramiç ilçesi Koşuburnu köylerinde öğretmenlik yapmıştır. 1970-1974 yılları arasında Almanya'da işçi ve öğretmen olarak çalıştıktan sonra Türkiye'ye dönmüştür. 1983 yılında emekli olmuştur.

Öğretmenliği sırada sosyal faaliyetlerden; Yeniçiftlik Avcılık ve Atıcılık Kulübü başkanlığı, Ecespor Gençlik Kulübü başkanlığı görevlerinde bulunmuştur.

Muhtarlık döneminde Biga Muhtarlar Derneği başkanlığı, Süt İhale Komisyonu üyeliği, Köylere Hizmet Götürme Derneği ikinci başkanlığı görevlerini yürütmüştür.

Kendi ifadesi: “Köyüme getirdiğim hizmetler sonucu 1.4.1989 tarihinde yapılan muhtarlık seçimini açık farkla kazandım. Ancak verimli çalışmalarımın engellendiğini gördüğümünden 4.12.1989 tarihinde kendi isteğimle görevimden istifa ettim.”

Dönemindeki İhtiyar Heyeti Üyeleri:

I. Dönem: Recep Özer, Halil Güven, İsmet Bilge, İsmail Durmaz, Emrullah Eren, Ahmet Köse

II. Dönem: Mehmet Bakar, İsmail Bilge, Ahmet Köse, İbrahim Güven, Hüseyin Özel.

Katip: Ömer Hoşnut – Hüseyin Kiraz.

Muhtarlık Döneminde Yapılan İşler:

1. Tarım teknisyenliği binasının bitirilip hizmete açılması.
2. Sağlık Ocağı'nın açılması ve personel sağlanması.
3. Yatılı Bölge İlköğretim Okulu'nun öğrenime açılması.
4. Futbol sahasının standartlara uygun olarak yapılması.
5. 250 abonelik tam otomatik telefon santrali kurulması.
6. Biga Ovası'ndan içme suyu getirilmesi (2 Şebeke)
7. Köy içi elektrik sisteminin tamamen yenilenmesi ve 150 kilowattlık iki adet trafo konulması.
8. Doğancı Köyü ve Dalyan Ayağı yollarının açılması.
9. Göl drenaj kanallarının temizlenmesi.
10. Güleçköy yolunun ikinci asfalt kaplamasının yapılması.
11. Köy adına kantar ve mazot pompası kurulmasına ve ruhsat verilmesine müsaade edilmesi.
12. Köy arazi yollarının bakımı ve kumlanması
13. Küçük Cami imamının kadrolu yapılması.

5. İbrahim Çetin (3.6.1990 – 5.6.1992)

Şaban oğlu 1932 Yeniçiftlik doğumludur. 1955 yılında Savaştepe İlköğretmen Okulu mezunudur. İlk öğretmenliğini Mardin ilinde yapmış ve daha sonra Biga ilçesi Selvi, Yeniçiftlik, Arabakonağı ve Göktepe köylerinde çalışarak 1981 yılında emekli olmuştur. Halen Trakya Birlik Biga Şubesi yönetim kurulu üyesi olarak çalışmalarına devam etmektedir.

İhtiyar Heyeti Üyeleri: Mehmet Bakar, Enver Duran, Hasan Aya, Hasan Çalışkan.

Katip: Hüseyin Kiraz

Döneminde Yapılan Hizmetler

1. Köy meydanının tesviyesi ve pazar günleri kurulan sebze-meyva pazarının açılması.
2. Yeni çevre yolunun yapılması.
3. Kocaçeşme ve Çukurçeşme meydanlarının tesviyesi, kistlenmesi.
4. Köyde belediye teşkilatı kurma çalışmaları ve sonuçlandırılması.

5. Avcılık ve Atıcılık Kulübü binasının genişletilmesi.
6. Halkevi binası yerine E. Gençlik ve Spor Kulübü’nün de bulunduğu iki katlı hizmet binasının inşa edilmesi ve kiralanması.
7. Köy içi ve tarla yollarının imece yoluyla kistlenmesi.
8. PTT binası üzerine lojman inşa edilmesi.
9. Kaynaklar yanındaki derenin düzlenerek kapatılması.
10. Cam Yapıtırma Derneği’nin kurulması.
11. Göl kanalının denize bağlanması.
12. Köy içindeki asfalt yolun Kayraklar’a kadar uzatılması.

6. Yeniçiftlik Belediyesi’nin Kuruluşu

Anlatan: İbrahim Çetin

Nüfusu ikibini aşan yerleşim birimlerinde belediye teşkilatı kurulabilmektedir. 1990 Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre bu işlem son kez yapılacak, bundan sonra nüfusun beşbini aşması gerekecektir. Bu konuda TBMM’nde çalışmalar yapılmaktadır.

Bu durum Yeniçiftlik’te “belediyelik” olma fikrini güçlendirmiştir. Zaten böyle bir özlem yıllardır vardır. Bu son şansı kaçırmayalım denilerek 1990 sayımı yaklaşınca çalışmalar hızlandırılır. Önderliği de muhtar İbrahim Çetin yapmaktadır.

Muhtar İbrahim Çetin halkı aydınlatmak için yirmişer kişilik gruplar halinde toplantılar düzenleyip azaları ile kahvehaneleri gezerek oluşan fikri güçlendirmiştir.

Ekim-1990 tarihinde yapılan Genel Nüfus Sayımı sonucu: Erkek = 1108, kadın = 1001 toplam = 2109 kişi olarak çıkmıştır. Böylece Yeniçiftlik Köyü “Belde” olma ve “Belediye” kurma hakkını kazanmıştır. Ancak bu işin uzun süren bürokratik işlemleri vardır.

Sayım sonuçları DİE (Devlet İstatistik Enstitüsü)’nce onaylandıktan sonra Yeniçiftlik Muhtarlığı İçişleri Bakanlığı’na başvurarak halkoylaması yapılması için izin istemiş ve bakanlık kabul etmiştir.

27 Ocak 1991 tarihinde “belediye” kurulması için halkoylaması (referandum) yapılır ve sonuç; evet = 1017, hayır = 51 şeklinde çıkar. Böylece önemli bir aşama daha geçilmiş olur.

Bütün bu çabaların sonunda Yeniçiftlik Belediyesi’nin kuruluşunun Çanakkale İl Genel Meclisi’nde onaylanması gerekmektedir. Meclis toplanır; ilk oylama sürpriz bir sonuçla noktalanmış ve red kararı çıkmıştır. Hayaller yıkılır gibi olur.

Ancak 31 Mayıs 1991 günü bu konu İl Genel Meclisi gündemine tekrar konulmuştur. Muhtar İbrahim Çetin toplantıya hazırlıklı gitmiştir. Meclis’te neden “belediyelik” olmak istediklerini çok etkili bir konuşma ile açıklar.

Başta Vali Muzaffer Ecemiş ve İl Genel Meclisi üyeleri bu konuşmayı takdirle karşılayıp kararı onaylarlar. Yeniçiftlik ile birlikte Balıklıçeşme Köyü”de de belediye teşkilatı kurulması kabul edilmiş olur. Bir yıl daha beklenecektir, çünkü belediyelerle ilgili ilk ara seçim 1992 Haziranında yapılacaktır.

7. İlk Belediye Başkanı Kim Olacak?

Türkiye’de 2265’i belde, 700’den fazlası ilçe olmak üzere, il ve büyükşehir belediyeleri de eklendiğinde üçbinden (3216) fazla birimde “belediye teşkilatı” bulunmaktadır. Belediye, muhtarlık gibi bir “yerel yönetim” biçimidir. Halkın kendi kendisini yönetmesidir. Bir yerin sorunlarını ancak o yörenin insanı –en iyi şekilde- bilebilir ve çözmeye çalışır. O yüzden gelişmiş ülkelerde insanlar, atanmış devlet bürokratları ile değil, seçilmiş yerel yöneticilerle yönetilmektedir.

5 Haziran 1992 tarihinden itibaren bu fırsatlar Yeniçiftlik halkının ayağına gelmiştir. Yeni kurulan beldelerde, başkanlıkları boşalmış eski belediyelerde ara seçim yapılacaktır. Yeniçiftlikli bu konuda ilk sınavını verecektir.

Küçük fikir ayrılıkları ile çil yavrusu dağılıp bir ize basamayan insanımız oyunu kullanırken çeşitli etkenlerin altında kalır. Kimisi “eş dost, ahbap hatırına” kimisi “ölürümde partimden dönme abi!” felsefesi ile, “benim bir oyumdan ne olacak” düşüncesiyle, “falanca o partiye oy verirse ben yokum” veya “elli altmış yıl öncesinin yaşanmışlıklarına inat” oy kullanır.

Bir yerde okumuştum. Yabancı bir yazardı, şöyle diyordu: “Bir ülkede seçmenlerin yüzde yirmibeşi –seçimlerde- oylarını değiştirebiliyorsa orada demokrasi olduğu söylenebilir.” Futbol takımı gibi parti tutup oyunu öyle kullandıktan sonra insanların şikayet etmeye ne kadar hakkı olabilir.

Neyse gelelim Yeniçiftlik’teki seçime. Sanki genel seçim yapıyormuş gibi köye (beldeye) parti lideri yağar. Kimisi gökten helikopterle iner, bazıları arkalarından uzun araba konvoyları ile son model otomobillerle gelirler. Bir lider de traktör vagonu üstüne çıkıp ne kadar “halkçı”! olduğunu kanıtlamaya çalışır.

Köy meydanı partilerin bayrakları, flamaları, afişleri ile dolmuştur. Birçok parti de “belde teşkilatı” kurmuştur. Şöyle bir levhayı adım başı görebilirsiniz: “BİLMEM NE PARTİSİ YENİÇİFTLİK BELDE TEŞKİLATI”

Hani bir şarkı sözü vardır: “Bu ne sevgi ah, bu ne ıstırap” Yeniçiftlikli şaşırır bu işe; “bu ne ilgi, bu ne sevgi” diye beste yapsa yeridir. Belki de “oy” denilen o küçük kağıt parçasının sihirli gücünü anlamıştır.

Yıllar önce testiden seçim sandığı yapıp delikanlıbaşı seçen Yeniçiftlikliler –ilk belediye başkanı seçimine–öyle bir asılır ki gören şaşırır. Ev ziyaretleri, hediyeler, araya eş dost koymalar, iş vaatleri neler neler... Kahvehanelerde ayrı masalara oturup falanca da bizden, filanca şuraya oy verecek deyip listeler yapanlar. Şapka altından göz hapsi. Seçim günü özel seçmen otomobilleri tahsis edilmesi.

Akıl, mantık, fikir, plan ve program ne demek, “görüntü” ön plana çıkarılır. Yukarıda yazdıklarımızı kim öne çıkarırsa o kazanabilir. Bu başka yerlerde de böyledir. Herhalde zamanla seçim yapa yapa, başları taşa çarpa çarpa doğrusu öğrenilecektir.

Seçimlere beş partili ve bir de bağımsız aday katılmıştır:

ANAP: Rifat Akan

MSP: Recep Özer

DSP: Ahmet Akın

SHP: İsmet Bilge

DYP: Sıtkı Taligacı

Bağımsız: İrfan Güder

5 Haziran 1992 pazar günü yapılan seçimden Sıtkı Taligacı galip olarak çıkar. 10 Haziran günü Yeniçiftlik Köyü’nün son muhtarı İbrahim Çetin, Yeniçiftlik Beldesi’nin ilk Belediye Başkanı’na görevini törenle teslim eder. Artık Yeniçiftlikli’nin hayatında yeni bir dönem başlamaktadır.

İbrahim Çetin o günkü duygularını şu cümlelerle ifade etti: “O gün Belediye tarafından İhtiyar Heyeti olarak tarafımıza sunulan bir çiçek buketi bizlere büyük onur verdi. Yaptığımız çalışmaların, yorucu gayretlerimizin ödülü oldu. Mutlu olduk. Beldemizde Belediye Yönetimi olduğu sürece halimize yararlar sağlayacağına inanıyoruz ve başarılar diliyoruz.”

8. Yeniçiftlik Belediyesi İle İlgili Bilgiler

Aşağıdaki bilgiler 2002 yılı başında Tahsildar Cengiz Gezer ve Emlak Memuru Mustafa Özer tarafından verilmiştir. “Yeniçiftlik Belediyesi 1992 yılında kurulmuş olup ilk Belediye Başkanı Sıtkı Taligacı olmuş, 1999 yılında da Ahmet Hoşnut Belediye Başkanı seçilmiştir.

Belediyemiz şu an 16 adet kadroda 10 adet memurla faaliyetini devam ettirmektedir. Aynı zamanda da 8 adet geçici işçi çeşitli görevlerde hizmet vermektedir.

Çalışan memur personel olarak: Muhasip Hasan Durmaz, Tahsildar Cengiz Gezer, Emlak Memuru Mustafa Özer, Zabıta Memuru Bahaettin Bulut, Fen Memuru Hüseyin Soysal, Şoför Ahmet Darcan, Operatör Erdiñç Bağcı, Hizmetli Yusuf Erişen, İtfaiye Eriği Efrahim Çalış ve Mustafa Hoşnut görev yapmaktadır.

Geçici işçilerimiz de: Şoför Ercen Havancı, Emin Güven, Akaryakıt İşletmesi Görevlisi olarak Kamuran Akar ve Hasan Erdur. Dış işlerde Halil Tufan, Ferit Kökçü, A. Osman Gezer ve Recep Erdal'dır.

Belediyemiz şimdiiye kadar; düğün salonunun yapılması, belde içindeki yolların bir kısmının asfaltlanması, belde merkezinde 2 adet dinlenme parkı yapılması, belde merkezi ve yollarının tretuvarlarıyla beton parke kaplanması gibi hizmetleri yapmıştır. Parke taşı kaplanmasına devam edilerek bir adet halı saha yapımı planlanmaktadır.

Belediyemize emlak yönünden bağılı olarak; Ağaköy, Kayapınar, Geyikkırı, Tokatkırı, Kocagür, H. Hüseyin Yaylası ve Güleçköy olarak 7 adet köy bulunmaktadır.

Belediyemiz araç parkında; 3 adet yolcu otobüsü, 1 adet kamyon, 1 adet grayder, 1 adet traktör (kepçeli), 1 adet itfaiye aracı, temizlik işlerinde kullanılan 1 traktör ve Renault (Toros tipi) marka makam aracı bulunmaktadır.

Belediyemizin ilk emeklileri otobüs şoförlerimiz İbrahim Okur ve İbrahim Aga'dır.

9. Köy Katipleri

Katipler köyün yönetiminde muhtara yardımcı unsurlar olarak önemli bir yer tutarlar. Bugünkü sekreter veya muhasebeci gibi köyün gelir-giderini tutar, gelen-giden evrakları düzenler, halka yapılacak ilanları hazırlarlardı. Özel bir eğitim görmedikleri halde zaman içinde bu işi kavrayıp yıllarca yapmışlardır. "Kalemi kuvvetli" kişilerdir.

Yeniçiftlik'te çok eski yıllarda bu görevi yapanlar: Şükrü Yazıcı, Kara Katip, Kör Katip Sadettin, Bigalı Hüseyin Efendi ve Balıkçeşmeli Ahmet'dir. 1950-1970 yılları arasında köy halkından İsmail Eski, 1970-1987 yıllarında Ömer Hoşnut, 1987-1992 yılları arasında da Hüseyin Kiraz bu görevi yapmışlardır.

Aslen Malkara ilçesinden olan Hüseyin Kiraz, fahri imam olarak iki yıl çalıştıktan sonra köy katibi olmuştur. Yeniçiftlik Belediyesi kurulduktan sonra "Köy Katipliği" kurumu sona ermiştir. Hüseyin Kiraz Ece Mahallesi Çiftçi Malları Koruma Katipliği görevini sürdürmektedir.

10. Köy Kahyaları

Köy muhtarlığının çeşitli hizmetlerini gören kişidir. Bir çeşit "hizmetli" de denilebilir. Muhtarlık binası ve çevresini temiz tutmak, misafirleri ağırlamak. "Nöbet sırası" kime gelmişse hazırlanan yemekleri alıp misafirleri ve imamları doyurmak, muhtarlık ilanlarını kahvehanelerde halka duyurmak (vb.) gibi görevleri vardır.

Geçmişte Metak (Mehmet Başaran), Uzun İbrahim’in Emin (Behçet Çalış’ın dayısı) Rece Aga, Faslı Ali’nin babası Hüseyin, Yangöz Ahmet ve son zamanlar Manyoların Osman (Bağcı), Fehim Üstün “Köy Kahyalığı” yapmışlardır.

11. Köy Korucuları (Bekçiler)

Köy içinde ve kırlarda emniyet görevi yaparlardı. Özel elbiseleri, şapkaları, silahları vardı. Devamlı dört beş kişi olurlardı. Yaz aylarında ekili alanlara zarar verilmesini önlemek için belirli bölgelerde –genellikle ikişer ikişer– gezerek nöbet tutarlardı. Çocukken onlardan epeyce korkardık.

Bir gün çocukluk arkadaşım Hacıabalıların Recep (Öge) ile Kocabağlık’ta bulunan bağımıza gittik. Bağ kütükleri arasında dolaşarak olmuşları seçip yiyoruz. Bir ara Recep:

- Bana bak, şimdi korucular gelirse ne yaparız, dedi. Ben:

- Gelirlerle gelsinler, kim takar korucuları, derken arkama baktım. Büyüğe bir çotuğun uğruna sinmiş iki korucu görmeyim mi. Birisi Mandacı Hasan, öteki de galiba Doğancaların Ali Aga (ikisi de rahmetli). Üzüm taneleri boğazıma dizildi.

- Recep kaç! Korucular, diyebildim. Birisi de:

- Tutun şunları, diye bağırmasın mı. Tutmayın bizi, elimizde üzüm salımları, ağzımızda taneleri, arkadan birkaç düdük sesi. Arkamıza bakmadan dakkada Kışlabayırı’nda aldık soluğu. Belki de olimpiyat rekoru kırmışızdır.

Yeniçiftlik’te bu görevi pek çok kişi yapmıştır. Çoğu Hakkın rahmetine kavuşmuş bu kişilerden hatırlanabilenleri saygı ile anarak yazalım: Yeni Mehmet, Mandacı Hasan, Ali Doğan, Mehmet Örs, Abdurrahman Akan, Mümin Öztürk, Fehim Üstün, Metak Süleyman (Başaran), Kazlaroğlu Ali (Duran), İshak Ahmet (Uysal), Hasan Kaynar, Palabıyık Ahmet (Duran) Hakkı Yılmaz, Ali Kıрма, Remzi Hoşgör, Hüseyin Akan.

VI. YENİÇİFTLİK BELDESİNİN EKONOMİK YAPISI

1. Tarım

Yeniçiftlik halkının temel geçim kaynaklarının başında çiftçilik gelmektedir. Zaten atalarımız da bu işi yapıyorlardı. Üstelik buldukları bölge Bulgaristan’ın en verimli topraklarına sahipti. Köyün arazisini satın alanlar zaten bir “çiftlik” almışlardı, baba mesleklerine devam edeceklerdi.

Alınan arazinin Sultanbayırı ve Çiftlikyeri bölgelerinde eski sahipleri ekim-dikim yapmışlardı. Diğer yerler de zaman içinde üzerlerindeki bitki ör-

tüsü temizlenerek, tarla haline getirildiler. “Hisse üzerine” dört, altı, sekiz ve oniki dönümlük parseller halinde paylaşıldı.

Kışla, Buzağı merası, Kaya tepesi, Ada hisseleri, Kayapınar yanı, Kaymakam tepesi, Mera, Ada hayvanlar için otlak (mera) olarak bırakıldı. Zamanla bu meraların büyük bir kısmı tarla haline getirildi.

O zamanlarda öküz, manda, inek ve beygir gibi hayvanların gücünden yararlanılıyordu. Tarlası az olanlar inek ve dişi mandayı tercih ederlerdi. Hem gücünden, hem sütünden, hem de yavrularından istifade ederdiniz.

1930 yıllara gelindiğinde “hisse başına” altmışar dönüm tarla paylaşılıyordu. O gün için işlenebilecek arazinin dörtte üçü demektir. Elde edilen ürün Yeniçiftlik halkına yeterliydi. Bir yıllık “yemelik” buğdayı, hayvanların otunu, samanı, yemini ve de dönümüne bir teneke tohumluk koymuşsanız ambara, sizden mutlu insan olamazdı.

O zamanlar şimdiki gibi telefon, elektrik, su, ulaşım, akaryakıt gibi harcamalar yoktu. Sığırtmaca, berbere, kahveciye, imama, kahyaya birkaç kile buğday vermişseniz krediniz gelecek harman sonuna kadar açıldı.

Hayvan sütü satılmaz yoğurt, peynir ve tereyağ elde edilirdi. Peynir ve tereyağ sızırılarak küplere basılır, böylece uzun zaman saklanabilirdi. Kesilen hayvanların etleri kavrulurarak, yazları kurutulurarak ileri tarihlerde tüketilirdi. Kısacası herkes “kendi yağı” ile kavrulurdu.

Mustafa Akgün’ün bilgilerine göre; 1930’lu yıllarda Yeniçiftlik’te hayvan sayısı şöyleydi:

1200 kadar sığır,500 kadar keçi
250 kadar manda,70 kadar eşek
1500 kadar koyun,60 kadar beygir vardı.

1940’lı yıllardan 1950’li yıllara doğru durum değişmeye başlamıştı. Nüfusun artışı, miras yoluyla tarlaların bölünmesi, tarlaların ayırık, kanyaşı, kapına, karasüpürgelik vb. gibi zararlı bitkilerle kaplanması sonucu verimlilik düşmeye başlamıştı.

Daha çok ada sarısı, sarı başak, kara kılçık gibi yeri buğdaylar ekiliyordu. 1950’li yıllarda İtalyan menşeli floransa, mente gibi buğday türleri de ekilmeye başlandı. Fakat istenilen sonuç elde edilememişti. 50-60 kg buğday alınır duruma gelinmişti, 100 kg –dekar başına- hayal bile edilemezdi.

Fakat Yeniçiftlik çiftçisinin ve belki de ülke tarımın kaderini değiştiren bir gelişme 1966 kışına girerken yaşanmaya başlamıştı. Bizzat şahit olduğum bu olayı anlatmak istiyorum.

Yeniçiftlik halkının çift sürüp tahıl ekimi yaptığı günler, serin bir sonbahar akşamı, Avcılık ve Atıcılık Kulübü tarafından işletilen Hamdiler kah-

vesindeyiz. İki adet lüks lambası ışığında çay içen, domino, altmış altı, konken oynayan insanların gürültüsü var.

Bu sırada kapı açıldı, içeri sanki eğilerek iki metre boyunda iri bir adam girdi ve arkasından birkaç kişi daha. Çay ocağının yanında yönetim masası var. Öğretmen Osman Yılmaz (merhum) kulüp başkanı, ben de yanında oturuyorum, hatırımda kaldığına göre Refik Bulut'da oradaydı.

Sanki kahveye bomba düştü, bir anda ani sessizlik, hepimiz ayağa kalktık. Gelenleri buyur ettik, hoş beşten sonra oturdular. O iri adam tesadüfen yanıma oturdu. Şöyle yandan bir baktım, benim başım adamın omuzlarına gelmiyor. Ayaklarında bir çift bot var, benim ayakkabılarım birine sığar. Tipi de bize hiç benzemiyor.

Çaylar içildi ve misafirimiz ayağa kalktı, konuşmaya başladı. İngilizce konuşuyor, tercüman da bize anlatıyor: “ABD Ohio (Ayhiyo) Eyaleti'ndenim. Çiftçilik yapıyorum, binlerce dekar arazim var. Traktör ve tarım makineleri ile çalışıyoruz. Suni gübre atıyoruz. Meksika türü tohumluk kullanıyoruz, dekar başına bir ton buğday alıyoruz.”

Konuşma bitti, misafirler gittiler. Anlatılanlar çok güzel şeylerdi. Fakat kimse “bir ton buğday alıyoruz” sözüne inanmadı. “Biz on dönümden alamıyoruz, olmaz böyle şey” gibi konuşmalar oldu.

Meğer Amerikalı ile gelenler Biga İlçe Tarım Müdürlüğü elemanlarıymış. Tarım Bakanlığı Meksika türü yüksek verimli hibrit türü buğdayları tanıtmak amacıyla böyle bir çalışma başlatmış. daha sonra Biga İlçe Tarım Müdürlüğü okul bahçesinde halka bir film göstererek; Meksika buğdayının ekimini, gübrelenmesini, çok sayıda kardeş verdiğini, veriminin çok yüksek olduğunu anlattılar.

Daha sonra tohumluk ve suni gübre verilerek ekim teşvik edildi. O yıl ilkbahar yağmurları az olmasına rağmen bir dönemden 250 kg buğday alanlar oldu. İnsanlar bu sonuca şaşılar. Ertesi ve daha sonraki yıllar iyi sonuçlar alındı. Yerli buğday türleri ekilmez oldu. İlerleyen yıllarda Rus ve Bulgar menşeli buğdaylar ve yerli hibrit türler Gönen, Cumhuriyet tarlalarda yerlerini aldılar.

Gerçekten bu olay buğday tarımında bir dönüm noktası oldu. 1974 yılından itibaren hükümetler “taban fiyatı” uygulaması başlattılar. Bu da tarımın gelişiminde etkili oldu. Traktörler, modern tarım araçları süratle çoğaldı. Suni gübre, tarım ilaçları kullanılarak yüksek verimler elde edildi. Yeniçiftlik çiftçisi bu yenileşmeye –herşeyde olduğu gibi– çabuk ayak uydurdu.

Hibrit tohum olayı diğer ürünlere de yayıldı. Yeni cins domatesler, salatalık, karpuz daha neler neler eskilerin yerlerini aldılar. Yüksek verim alındı da görünüşleri, kokuları tadları değildi. Eskiler bunları yadırgadılar.

Hani bir evde ekmek pişerdi de kokusu mahalleye yayılırdı. Domatesi ortasından bir yarıdan mı, salatalığı bir soydun mu kokusu, tadı bir başkaydı. Sabah serininde karpuzu şöyle kesip yeseydi şimdikiler hak verirlerdi bize. Ama bir gerçek var, bu hibrit tohumlar üretilmeseydi insanlar aç kalırdı.

1985’li yıllara doğru buğday üretimi rekor düzeylere çıktı. Türkiye 18-20 bazı yıllar 22 milyon ton üretimi yakaladı. Zamanın başbakanı “dünyada tarımda kendi kendine yeten yedi ülkeden biriyiz” diye öğüncünü belirtmişti.

1990’lı yılların ortalarından itibaren sihir biraz bozulmaya başladı. Tarım girdilerindeki artış; mazot, suni gübre, tohum ve tarım ilaçlarındaki aşırı fiyatlar, destek alımlarının ve sübvansiyonların kaldırılması, taban fiyatlarının yetersizliği, uzun yıllardır yaşanan enflasyon vb. nedenleri büyük bir durgunluğa ve hatta gerilemeye neden oldu.

Bu duruma; hükümetlerin belli bir tarım politikaları olmayışı, sürekli aynı tür ürünlerin ekilmesi, yanlış sulama ve gübreleme, toprak verimliliğinin azalması, kaliteli ürünler yetiştirip dış piyasalara açılmamak gibi nedenler de eklenebilir.

Şu da bir gerçek, hala ülkemiz nüfusunun yüzde 40’dan fazlası –bence yarısı- tarımla uğraşmaktadır. Oysa tarımın ülke gelirindeki payı DİE’sü rakamlarına göre yüzde 14’tür. Milli gelirin % 14’ü nüfusun yarısına paylaşıncına tabii ki bu sıkıntılar doğacaktır.

Tarım kesiminde üreticilerin yeterince örgütlenememişlerini ve ağırlıklarını koyamamalarını da belirtmek gerekir. Unutmayalım ki sorunlarımızı ancak kendimiz çözebiliriz. Zaten demezler mi; “çiftçinin karnını yarmışlar içinden kırk tane gelecek yıl çıkmış” diye.

Şimdi biraz gerilere doğru gidelim, bugünü belki daha iyi değerlendirebiliriz.

Aç Harmanı – Tok Harmanı – Yok Harmanı

Haziran ortalarına doğru buğday başakları sararmaya başlamıştır. Mille-tin gözü tarladadır, bir an önce buğdaylar olsun da biçelim diye. Kış ayları zar zor geçirilmiş, ambarın dibi çoktan delinmiştir. Konu komşudan, eşten dosttan alınan birkaç teneke ödünç buğday öğütülerek bugüne gelinmiştir. Hatta devletin tohumluk diye dağıttığı buğdayı un yaptırıp yiyenlere bile rastlanır.

Böyle bir ortamda olgunlaşan ilk buğdaylar biçilerek acele harmana getirilir. Harmanlıkta bu iş için bir harman yeri hazırlanmıştır. Herşey süratle

uygulanır, çünkü sırada bekleyenler vardır. Biçtiği ekini sopa ile dövüp elde ettiği ürünü hemen değirmene götürüp un yaptırana da rastlanır. Bu “aç harmanı”dır. Asıl harman bundan sonra dövülecektir.

Orak biçme süresi ekilen arazinin büyüklüğüne göre değişecektir. Biçer-döver makinaları olmadığından herşey insan gücü ile yapılmaktadır. Arazisi çok olanlar işi götürürler. “İmece” yoluyla yardımlaşarak da bu sorun çözümlenir.

Biçilen ekinler demet demet bağlanır. Demet bağı yapmak, demeti bağlamak da bir ustalık ister. Bağlanan demetler başakları üst üste gelecek şekilde, dördül biçimde ($3 \times 4 + 1 = 13$) yığılır. Buna dokurcun denilir. Mahsul oraklar bitene kadar böylece tarlada bekletilir.

Sıra demet taşımaya gelmiştir. Arabalar bu işi yapacak şekle sokulur. Araba biraz uzatılır, kanatlar alınıp angıçlar konulur. Angıçlar yere yatırılmış merdivene benzer, çubukların uçları –demetleri tutsun diye- zam kazıkları gibi sivridir.

Araba yüklemek de ustalık ister, yoksa arabayı yolda devirip elaleme rezil olmak da vardır. Demet arabaları harmana gelir, bu defa demetler yığın-lara konulur. Burada da bir ustalık söz konusudur. Kuleler gibi dörtgen prizma çeşitleri gibi ilginç görüntüler çıkar ortaya.

Yaz sıcağında yanmış kavrulmuş, sakalları uzamış, gözleri, avurtları çökmüş, ter kokan insan figürleri; yüzleri yanmasın diye çemberini sarıp tek gözü ile etrafını süzen genç kızlar, ancak torun bakıp biraz da yemek yaparak çalışanlara destek veren yaşlılar bir film setinin yorgun figüranları gibi oradan oraya kaçınıp dururlar. Her şeyi hazır bulan, onların çeyreği kadar bile çaba harcamayan bizlere inat, bu işleri yaparken şarkı ve türkü söylemeyi ihmal etmezler.

Şimdi harman zamanıdır. Köy etrafında her hanenin bir harmanyeri vardır. Harman yaklaşık on metre çapında bir daire gibidir. Önce harmanı sula-manız gerekir, ama yüzeyinde ki otları kazımak ilk yapacağınız iştir.

Arabanıza iki veya üç tane fiçı koyacaksınız. Çeşmelerden bu fiçuları kova ile doldurup üzerine kuru ot koyup eski çuvalla örteceksiniz. Yoksa siz çuvallarsınız suyun yarısı bile harmana gitmez.

Harmana varınca suyu savurarak yerleri ıslayacaksın, bir kişi sıyrığı ile yayacak, çatlaklar dolacak ve üstüne de saman sereceksin çatlamasın diye üzerine demetleri sökerek 30-40 cm kalınlığında yaydın mı işlem tamam, harman dövmeye başlayabilirsin.

Boyu 2 m, eni 80 cm gibi, tahtalardan yapılmış altında “çakmaktaşı” denilen kesici aletleri olan kızak şeklinde “döven” denilen araçla harmanı

dövebilirsiniz. Öküz veya inekler çekiyorsa döveni iki günde, atlarla bir günde harmanı çıkarırsınız. Döverken önce diğren ile sonra yaba ile sonunda kürekle aktarmanız gerekir.

Şöyle göz kararı harmanın olup olmadığına karar verebilirsiniz. İşin en heyecanlı yerine gelinmiştir artık. Yani ne kadar tane çıkacak. Harman kuzey rüzgarlarının altına sıyrığı ile toplanır. Rüzgar uygunsa savrulmaya başlanır ama bir taraftan da yeni harman yayılır.

Savrulan tınazın samanı rüzgar etkisiyle tanesinden ayrılır, bir de gözer denilen büyük elekten geçirilir. Kesmik öbür tarafa, ekinler çuvallara konulur. Konulurken de tenekeler sayılır, şu kadar kile oldu denilir. Akıldan da hesaplar yapılır. “Allah razı olsun, bereket versin, Allah yemeğe nasip etsin” duaları da eklenir. Bu baş döndürücü tempoya dayanabilen o insanlara ne söylenilebilir bilemem ama buna “tok harmanı” denilir.

O zamanlar herşey “harman sonu”na ayarlıdır. Çocuk evlendiren harman sonu ödeyecektir borcunu. Bakkala, kahveciye veresiye yazdırılmıştır. Berber, imam, sıgırtmaç, kahya haklarını unutmayalım. Oraya bir teneke, buraya bir kile derken ne kaldı geriye! Bunun adı da “yok harmanı”dır.

Yeniçiftlik’te Tarımsal Hareketler (1983-2000)

Yazan: Bayram Top (Grup Tarım Teknikeri)

1983 yılındaki tabloya baktığımızda Yeniçiftlik’te;

26.000 dekar işlenebilir arazi (tamamında kuru tarım yapılıyor)
5.050 dekar vasıfsız mera,
300 dekar kayalık, çalılık,
1800 adet büyükbaş hayvan,
300 adet küçükbaş hayvan bulunmaktadır.

Arazide ağırlıklı olarak buğday ekimi yapılmakta ve hatalı gübre kullanımı nedeniyle verim düşük olmaktadır (250 kg). 1983 yılında Grup Tarım Merkezi açıldıktan sonra ilk işimiz teknik toplantılar yaparak, yüzyüze görüşerek çeşitli ürünlerin yetiştirilmesi konusunda bilgi aktarımı yapılmıştır.

Tarım girdileri ne kadar gerekliyse o miktarda kullanılarak tasarruf sağlanmıştır. Hem toprakların daha az yıpranması, hem de daha fazla ürün alınması mümkün olmuştur.

1983-1984 yıllarında her mevkiyi kapsayacak şekilde 1000 adet toprak numünesi alınmış, analiz sonuçları çiftçimize ulaştırılmış ve gereksiz yere fazla gübre kullanımı önlenmiştir.

1984 baharında doğayı koruma, ıslahını ve ağaçlandırmayı teşvik için vasıfsız merada bulunan 800 adet ahlat ağacı teknisyenliğimizin önderliğinde aşılanarak kültüre kazandırılmıştır.

1984 yılından itibaren özellikle ayçiçeği ve mısır ürünlerinde hibrit çeşitler getirtilerek yüksek verim elde edilmiştir. Örneğin: Ayçiçeğinde 80-120 kg/dekar verim yerine hibrit tohumlarla 350 kg/dekar ürün alınabilmektedir. Mısırdaki ise 400 kg olan rekolte 1000 kg'a çıkmıştır. Yine aynı yıllarda Bulgaristan'dan yeni buğday tohumları (Sadovn-I, Vratsa) getirtilerek 250-300 kg'lık verim 400-500 kg'a ulaşmıştır.

Biçerdöverlerin buğday ve ayçiçeği hasatları sözleşmeye bağlanarak düzen içinde yapılması sağlanmış ve % 7'lik dane kaybı % 3-4'lere düşürülmüştür.

1987 yılından itibaren bölgemizde buğday ürününe büyük zararlar veren SÜNE zararlısının varlığı tespit edilmiş, teknisyenliğimizce gece eğitimleri (video, slayt gösterileri) yapılarak çiftçilerimize tanıtılmıştır. Bugüne kadar bedelleri devletçe karşılanarak- uçakla dört kez süne ilaçlaması yapılmıştır.

Hayvancılık yapan çiftçilerimize; tamamen fabrika yemlerine dayalı hayvan beslemenin ekonomik olmadığı anlatılarak bazı yem ihtiyaçlarının kendileri tarafından üretilebileceği belirtilmiştir. Örneğin; mısır slajı konusu gösterimli olarak tanıtılmış ve benimsetilmiştir.

İlk mısır slajı 1991 yılında yapıldıktan sonra 1992 yılında Sulama Kooperatifi tarafından iki adet slaj makinası alınmıştır. Yıllar geçtikçe slaj olayı gelişmiş 1992'de 300 ton, 1993'te 600 ton, 1995'te 1200 ton, 1997'de 2000 ton ve 1998'de 2500 ton slaj elde edilmiştir.

1992 yılında Ece Ovası'nda salgın vaziyette görülen bozkurt zararlısına karşı "kapama ilaçlama" (tarallarla sıvı ilaç) uygulattırılmış, çiftçiden sadece ilaç atım ücreti alınmıştır. Uygulamadan % 95 olumlu sonuç alınmış ve bozkurtların ilerki yıllardaki üreme kesafeti kırılmıştır.

Vasıfsız mera olarak nitelenen sahadan, 1992 yılında 1500 dönüm, 1997 yılında da 1000 dönümlük kısım belediye tarafından çiftçilere dağıtılarak tarım arazisi haline dönüştürülmüştür. Böylece Yeniçiftlik'te işlenebilir arazi 26.000 dönümden 28.500 dönüme çıkmıştır.

1989 yılında itibaren Ece Ovası'nda domates üretimi artmaya başlamış (500 dönüm), 1998 yılında 2500 dönüme ulaşmıştır.

Netice itibariyle; bir tablo ile gelişmeleri özetlersek daha net bilgilere ulaşmış oluruz:

Yıllar	Traktör Adedi	Otomobil Adedi	Hububat Mibzeri	İlaçlama Makinesi	Buğday Verimi	Ayçiçeği Verimi	Mısır Verimi
1983	50	15	-	-	250-300 kg	80-120 kg	300-40 kg
1990	148	42	20	18	350-450 kg	100-350 kg	800-1000 kg
1997	209	81	65	71	350-600 kg	120-400 kg	800-1200 kg

Hayvan Varlığı

Yıllar	Büyükbaş	Küçükbaş	Süt Üretimi
1983	1800	300	4 ton
1990	2400	600	8 ton
1998	2200	1100	10 ton
2001	(Sağmal 900 adet)	-	13.5 ton

2. Hayvancılık

Yazan: Hasan Kapan (Emekli Öğretmen)

Yeniçiftlik'te önemli geçim kaynaklarından bir tanesi de havancılıktır. Tarımın makinalaşmadığı 1960'lı yılların ortalarına kadar hayvan gücü ile çiftçilik yapılıyordu. O yıllarda Yeniçiftlikte 1500 civarında kara sığır (inek, öküz, dana, buzağı), 100 kadar manda, 80-100 dolayında keçi, 40 kadar at ve 50-60 adet eşek (merkep) bulunmaktaydı.

Sığırların tamamı “gök ırk” denilen yerli ırk hayvanlardı. Gök ırk 1970'li yıllarda melezleme yolu ile montafon ırkına dönüştürüldü. 1980'li yıllarda da montafon ırkı holştayn (Holstein)¹ ırkı ile melezlenerek yeni bir ırk elde edildi. ABD ve Avrupa ülkelerinden holştayn ırkı inekler ithal edilerek süt verimi yüksek sığırlara sahip olundu.

Eskiden Yeniçiftlik'te büyükbaş hayvanlar; 1. Sığırlar, 2. Mandalar, 3. Öküzler, 4. Buzağılar olmak üzere dört sürü halinde meraya çıkarlardı. İlk baharda havalar iyileşince sığırlar ikiye ayrılır sağılmayan dişi sığırlar, düveler mera denilen mevkideki otlaklara götürülür, burada 5 ay kadar kalırlardı. Bunlara “yozlar” denilirdi. Geri kalanlar köy çevresinde otlatılırdı.

Mandalar ilkbaharda Ada denilen meraya götürülürler yaz boyunca orada kalırlardı. Atlar da mandalarla birlikte yayılırdı. Buzağıcı denilen sürüde; bir yaşına kadar dişi ve erkek buzağılar, malaklar, eşekler birlikte otlatılırdı. Öküzçüde de koşulan ve koşum çağındaki erkek hayvanlar ilkbaharda mera da yaz aylarında köy çevresinde çobanlar tarafından güdüldü.

Ece Gölü'nün kurutulması ile mandalar azaldı, 1970'li yılların başlarında köyde manda kalmadı. Traktörlerin çoğalması ile hayvanların gücünden yararlanma da azaldı. 1980'li yılların başlarında Yeniçiftlik'te öküz, at, merkep gibi hayvanlar da tarihe karıştı.

Yüksek verimli sığır cinslerinin edinilmesi süt verimini de arttırdı. 1950'li yıllarda ancak 3 ton civarında olan süt üretimi 2000'li yıllarda 12-13 tona çıktı. Bu sütler Kooperatif Birlikleri aracılığı ile üç ayda bir yapılan ihalelerle pazarlanmaktadır.

1. Holstein: Almanya'nın kuzeyinde Danimarka sınırına yakın bir şehirdir.

Aslında Yeniçiftlik çiftçisinin sütlerini satması olayı çok eskilere dayanmaktadır. 1950'li yıllardan çok önce yaz aylarında (mevsimlik) süt satımları olmuştur. Köyün ortak malı olan mandıra binasının yapılması ile “sütçülük” olayı daha da gelişmiştir.

Köy mandırası ilk önce Hakkı Drama daha sonra İsmail Okyay ve son olarak da Recep Öztürk tarafından işletilmiştir. Bir müddet boş kalan bina belediye kurulduktan sonra yıkılarak yerine düğün salonu inşa edilmiştir.

3. Bakkallık

İhtiyacımız olan herşeyi (iğneden ipliğe, tuzdan şeker, yağdan sigaraya) bize ulaştıran bir hizmet sektörü olarak “bakkallık” köyün kuruluşundan itibaren hep vardı. Çuvallar içinde toz ve kesme şeker, tenekeler içinde yağ, bidonla gaz, tahta sandıklar içinde kuru üzüm, incir, kavanozda akide şekeri, keçiboynuzu, defter, kalem –daha neler neler- sattıklarını hepimiz hatırlarız.

Tavuğun altından soğumamış yumurtayı kapıp veya bir çıkın buğdayı aşırıp bakkala koştüğümüzü kim unutabilir. Kırk paraya, yüz paraya alışveriş yapmamıza, beş kuruşa “bir cep” kuru üzüm almamıza ne demeli. Veya eski çoraba keçiboynuzu... Şimdi marketlere karşı savaşı kaybeden “bakkal amcalar” sizleri unutmadık.

Yeniçiftlik'te geçmişten bugüne doğru bakkallık yapanlar:

Süleyman Ağaoglu (Büyük)	Hilmi Levent (1949-1989) 40 yıl
Dürdük Dayı (Hüseyin Sever)	Hacının İbrahim (Gezgin) 1951-1975 24 yıl
Hacı Yusuf'un Mustafa (Yılmaz)	Kıvırcık Ahmet (Aygün) 1956-1996 40 yıl
Hacı Emin (Kalmaz)	Berberlerin Osman (Akan) 10 yıl
Şaban Çetin	Rıfat Akan
Surko Hasan (Beyazgül)	İshak Uysal 8 yıl
Cin Hüseyin (Güder)	Behçet Çaltış (1967-Devam) 35 yıl
Halil Kenar	Zübeyir Uysal (1999-Devam) 3 yıl
Doçent (İbrahim Öztürk)	Sulama Kooperatifi (Devam) 11 yıl
Deli Şevket (Bilir)	

Hilmi Levent kırk yıl bakkallık yaptıktan sonra kendisini emekli etmiş, ilginç bir anısını anlattı:

“1950 yılı olabilir. Menteş Adem (Akar) orak zamanı, hanımını ve çocuklarını inek arabasına koymuş tarlaya gidiyorlar. Ben o sırada Kahya Hasan'ın dükkanını işletiyorum. Arabayı dükkanın önüne çekti. Hayvanlara şöyle bir “o haaa!” dedikten sonra dükkana girip elindeki yumurtayı tezgahın üstüne koydu.

- Bir paket kağıt, dedi.

Adam tam tiryaki birini söndürüp ötekini yakan cinsten. Sinirli mi sinirli! Ben de yeni askerden gelmişim, daha çocuk sayılıyım. Korkudan bacaklarım tir tir titiyor. Korka korka:

- Adem aga kağıt 60 para, yumurta 50 para, olmaz, dedim.

Tezgahın üstüne koyduğu yumurtayı hışımla aldı rahmetli kapıdan çıkarken dükkanın önüne paat! diye vurdu. Arabaya binip gitti. İyi ki kafama vurmadı dedim içimden, bir de oh! çektim.

Ahmet Aygün 1956-1996 yılları arasında tam kırk yıl boyunca bakkallık yapmıştır. Ömer ağaların dükkanında başlamış. Muharrem Öge'ye ait dükkanda devam etmiş, daha sonra da kendisine ait dükkanda çalışarak meslek hayatını noktalamıştır.

Hacının İbrahim (Gezgin) 1951-1975 yılları arasında 24 yıl boyunca kendi dükkanında (şimdi Emin Sezen'e ait mülk üzerinde) hizmet vermiştir. Zamanının en çok iş yapan, pratik ve tam bir profesyonel esnafı olarak anılacaktır.

Dükkanının sırasında, köşedeki (o zaman Ali Sezen'e ait) kahvehaneyi Gargacı (Ali Osman Durmaz) işletmektedir. Karşısında da Mandacı Hüseyin (Telaşe)'in kasap dükkanı vardır.

Mandacı Hüseyin'e olmadık şakalar yaparlar. Hacının İbrahim Aksaz'dan gelen balıkçıları kasap dükkanının önüne getirir. Telaşe telaşlanır, yerden topladığı taşlarla balıkçıları kovalar, o da yetmez terazideki gramları arkalarından atar.

Hacının İbrahim 1962 yılında dükkanındaki bataryalı radyosuna mikrofon bağlatıp megafon gibi kullanarak anons yapar: “Yağlar Hacı'da, etler Mandacı'da çaylar Gargacı'da!”

“KANAAT BAKKALİYESİ”

Behçet Çalış askerlik dönüşü Biga'da Tüysüzler manifatura mağazasında tezgahlar olarak çalışmaya başlamıştır. Bu arada panayırlara da tezgah açarlar. Gönen panayırında karşılaştığı –köyün eski bakkallarından- İbrahim Öztürk'ten (Doçent), birlikte “bakkal dükkanı” açma teklifi gelmiştir. O da kabul eder.

İbrahim Öztürk 6500 TL, Behçet Çalış 1760 TL sermaye koyarak; 1967 yılında Menteş Adem'e ait dükkanda işe başlamışlardır. Ancak İ. Öztürk üç ay sonra vefat eder. Dükkanı B. Çalış tek başına işletmeye başlar.

1969 yılında dükkanına bütan gazı ile çalışan ilk buzdolabını getirir. Böylece Yeniçiftlikli buzdolabı ile tanışır. Yine bir ilki gerçekleştirerek PTT acentalığı alır ve dışarı ile görüşme sağlayan ilk telefonu dükkanına bağlatır (1974).

1976 yılında köyün ortasına doğru Ali Sezen'e ait kahvehaneyi “bakkal” yaparak taşınmıştır. Bu arada şimdiki yerini satın alıp inşaata girişir ve 1984 yılında da buraya “KANAAT BAKKALİYESİ” levhasını asar.

Kuruş hesabı başlayan esnaflığı, on-yüz-bin liralarla devam eder, şimdi de milyonlarla. Bu yüzden akli karışıktır. Zaten ellili yaşları geçenlerin akli tümünden karışıktır. Kırk para, yüz para, beş-on kuruş gibi paraları kullanan parmaklar şimdi milyon-milyar hesapları içindedir.

Behçet Çalış hatırladığı bir malın fiyatını kıyasladı: “1981 yılında küçük piknik tüpünü 13.5 liradan satıyordum. 2002’de 3 milyon lira” ve devam ediyor: “Müşterim benden bir mal alıyor. Aradan bir süre geçip tekrar almak istediğinde söylediğim fiyata şaşırıyor. Şöyle yüzüme bir bakıyor, sanki ben suçluymuşum, üzüntü duyuyorum.”

Hilmi Levent bakkallık yaptığı süre boyunca aldığı malların faturalarını saklamış. Bir de veresiye defteri vardı. Bunları inceleyerek bazı malların yıllara göre fiyatlarını tespit ettik. Bugünle kıyaslama açısından yararlı olacağını sanıyoruz.

Yıl	Toz Şeker	Yıl	Değişik Mallar	
1952	70 kuruş	1952	Sigara	20 kuruş
1956	90 kuruş	1952	Zeytinyağı	200 kuruş
1961	140 kuruş	1952	Gaz yağı	40 kuruş
1965	300 kuruş	1954	Gaz yağı	40 kuruş
1969	350 kuruş	1955	Yumurta	7 kuruş
1970	400 kuruş	1955	Sigara	35 kuruş
1974	8 lira	1955	Kurufasulye	80 kuruş
1984	125 lira	1959	Kurufasulye	115 kuruş
1987	270 lira	1959	Pirinç	145 kuruş
1988	565 lira	1959	Patates	60 kuruş
1989	710 lira	1960-70	Gaz yağı	100 kuruş

VERESİYE DEFTERİ (Hilmi Levent)

Başöğretmen Hüseyin Berk’e 4.1.1955 tarihinde	Süleyman Ağalar’a 20.10.1955’te
10 kr. Resim defteri 25 kr. Sirke 10 kr. Çizgili defter 10 kr. Kalem 35 kr. Lamba camı 40 kr.’luk Gaz yağı	85 kr.’luk Zeytin tanesi 30 kr. Sigara 60 kr. Lokum 15 kr. Çamaşır sodası 25 kr. DDT (Zehirli bir ilaç)
Muharrem Öge’ye 25.7.1960 tarihinde	Öğretmen Ali Sezen’e 1961 yılında
55 kr.’luk Helva 50 kr.’luk 1/2 litre Gaz yağı 36 kr. Sigara 100 kr. (1 kg) Tahin helva	35 kr.’luk Tuz 100 kr. (1 litre) Gaz yağı 150 kr. (2 paket) Sana yağı 140 kr. (1 kg) Toz şeker satmış.

4. Kahvecilik

“Adamlar kahveye, kadınlar mahalleye”

Yeniçiftlik halkının (erkeklerin) hayatında kahvehanelerin önemli bir yeri vardır. Abartmayalım ama ömrünün dörtte biri hatta üçte birinin kahve-

de geçtiği kişiler çoktur. Sanırsınız ki bu insanların göbeğini kahveye atmışlar. Evine gidip birini sorsanız cevap: “kahvede” olur.

Eskiden askerliğini yapmayan kahveye giremezmiş ama şimdi neredeyse yürümeye başlayan gidiyor. Yeniçiftlikli işini bitirdiğinde, sabah çorbasını kaşıkladığında ilk koştugu yer kahvedir. İyi de bunları kahveye –sanki yeri soğuyacakmış gibi- koşturan nedir?

Taze çevre ve yurt haberleri orada, şakalar, biraz dedikodu, bitmeyen askerlik hatıraları, siyaset, hükümet yıkıp kurmalar, köy yöneticilerinin eleştirilmesi, maç kritikleri daha neler neler...

Arkasından gelsin konken, altmışaltı, domino, okey, ellibir, pişti ve tavla oyunları. Çay, kahve, gazoz, kola, sigara vs. Yani bunlar varken adamı evde tutmak kolay mı!

Köyün kuruluş yıllarında kahveler genellikle Büyük Cami çevresindedir. Burada Hamdilerin, Emurların, Kel Yusufların ve Hacı Yusufaların kahveleri vardır. Sabah namazını kılan doğru kahveye gider. Kahveler erkenden açılmış müşterisine hizmet sunmaya hazırdır.

O yılların tiryakileri kahve içerler, henüz çay yoktur. Kahvenin ortasında bir dibek vardır. Kavrulan kahve dibekte dövülür, dayanılmaz güzel bir koku ortalığa yayılır. Kahvecinin usta elleri üç-dört kahveyi –uzun saplı cezvelerle- pişirip porselen fincanlara döker. Köpüğünü hüpürdetmek de size kalır. Hasır örtülü peykeye bağdaş kurup bir de kaçak sigara tellediniz mi gel keyfim gel!

1950’li yıllarda Yeniçiftlikli çayla tanışmıştır. Rize çevresinde yetiştirilen çay bitkisi ürün vermeye başlamıştır. Fakat kahveden çaya geçiş biraz zaman almıştır. “Kahve Yemen’den gelir” ama 1955’li yıllardan sonra Brezilya’dan döviz yokluğu nedeniyle gelmeyi verir. Çok pahalı olur ve karaborsaya düşer. Nohut kavruarak kahveye katılır ama o iş tutmaz. Sonuçta çay kahveyi yenmiştir artık. Bu defa Yeniçiftlikli “çay tiryakisi” olur.

Bir Yeniçiftlikli kahveye girince ilk sözü “kahveci yap çay” olur. Neyse çay getirilir, o sırada yanına bir kişi gelmiştir, “bir çay daha”. Biraz sonra “hadi bir çay daha”. Birer birer çay getiren kahveci gözlerini belirtir. Hele kahveci Seydi Akar’sa “ünüğüne dursun” diye söylenerek ocaklığa döner.

Kahvecilik için öyle büyük bir sermaye gerekmez. Tahta masalar, sandalyeler, peykeler zaten vardır. Ocak, yedek, çaydanlık, biraz bardak, meşe kömürü, bazen odun kökü, pınal olabilir, bir askı, omuzunda rengi kaçmış havlu varsa iş tamamdır. Ha bir şeyi unuttuk; ocaklığın uygun bir yerine büyükçe mukavva veya karton çakacaksın, kulağında da kalem olacak. Şimdi oldu.

Kartonun üzerine müşterilerin adını alt kısmı boş olacak şekilde sırayla yazacaksın. Millette çay parası nerede o zaman. Çay içenin adının altına çizik atmayı unutmuyacaksın ki harman sonu paranı alabilesin.

Akşam yemeğinden sonra ilk çay mecburi; “keyif çayı” denilir ona. Gelene bir çizik, gelmeye “gelseydi” iki çizik! Ondan sonra isteyene çay gelir. Uzun süre içmezsen kahveci kara bakışlarla etrafında dolanır, “söğüt gölgesi mi burası”.

1950’li yıllara doğru bir akşam, yer merhum Kazım Aygün’ün kahvesi. Şimdiki dükkanın yerinde ahşap, içi dışı, tavanı ve tabanı tahtadan ilginç bir yapı. Tavanı sigara dumanından koyu kahverengi olmuş. İçeri girince ciğerlerinize –sigara, çay, kahve kokuları karışımı– bir kokteyl doluyor.

Tahta bir masada Köşelilerin Mehmet (Kaçar) ile Matiriş (Mehmet Kaya) altmışaltı oynamaktadırlar. Köşeli’nin şapka biraz yandan çarklı duruyor başında. Matiriş bir ayağını altına almış, öbür dizinde de şapkası takılı. Tribünler seyirci ile dolu ve bu iddialı maçı! izlemektedirler.

Oyun bütün hızıyla devam ederken Matiriş kocaman tabakasını çıkarıp –el çabukluğu ile– İngiliz gazetesi sargılı, çocuk yastığı gibi sigarasını dolar. “Muhtar çakmağını” çıkarıp birkaç kez de yaladığı sigarasını yakar. Hırsla bir çeker ki duman yok olur, neden sonra ağızından burnundan –geri tepmiş soba gibi– taksit taksit çıkar. Birkaç çekişten sonra sigarasını kül tablasına koyar.

Oyun öyle heyecanlıdır ki tabladaki sigarayı bir Köşeli, bir Matiriş çekip koyarlar. Sigara biter kimse farkında değil, oyun biter kimin kazandığı önemli değil.

Yeniçiftlik’te kimler kahvecilik yapmaz ki, hatırlanabilenler: Ferhat Aksak, Zekeriya Akan, İsmail Akan, Terzilerin Ali Osman (Yavuz), Gargacı (Ali Osman Durmaz), Hakkı Durmaz, Mustafa Akan, Cin Ali (Güder), Hüseyin Çakır, Kazım-Ahmet Aygün, Huni Hüseyin (Güner), Sadık Çavuş (Levent), Salih Akan, Süleyman Başaran, Seydi Akar, Mehmet Kaçar, Yusuf Çağlayan, Hüseyin-Mehmet Güner kardeşler, Mehmet Yavuz, Kani Çağan, Güler Çağan.

Kahveci Yusuf

Ancak temizliği, titizliği, hizmeti ve de çaylarının özelliği ile unutulmaz bir kahveci vardır: Yusuf Çağlayan. 1948 yılında Halkevi’nde işe başladıktan sonra Süleyman Ağalar’ın, Terzi Şakirler’in (bu mekanlar artık yoktur) kahvehanelerini çalıştırmıştır.

O zamanlar Tekel’in 100 gr’lık kuru çay paketleri vardı. Rahmetli çay paketini şöyle bir eline alır, dışından yoklar tozlu olup olmadığını anlar, açıp kokladıktan sonra kalitesini söylerdi.

Öyle zırt pırt çay istemek yok. O çayı demler, demlediği çaydan kendisine bir bardak koyar, ağzında dolandırır. Beğenmişse servis başlardı. Çay bekleyen herkese birer bardak gittikten sonra –kaymıssa- ikinci çayı isteye bilirdiniz. Bu huyunu bilmiyorsanız, size neden gözünün akı ile baktığını anlayamazdınız.

Onun bardakları, yedeği, ocaklığı pırıl pırıldı. Üstelik “taşma su ile” değirmen döndürülmeye çalışıldığı dönemde. Onların kahvelerini hiç elektrik lambaları aydınlatmadı, musluklarından şebeke suyu akmadı. Bütan gazlı ocağını da ancak birkaç yıl kullanabildi.

Yirmi iki yıl sonra 1970’te başladığı yerde –Halkevi’nde noktayı koydu. Nereye gittiyse arkasından giden müşterilerini hayal kırıklığına uğratarak. Sanıyorum ki Yeniçiftlik kahve müşterisine çayı sevdiren, “yap çay” dedirten odur. 1986 yılında erken bir yaşta hayata veda etti. Kolay unutulmayacak bir “Kahveci Yusuf” ünvanı bırakarak.

Güner Kardeşler

Hüseyin ve Mehmet Güner kardeşler Huni Hüseyin’in oğullarıdır. Mehmet 1968 yılında Hamdilerin kahvesinde “baba mesleğine” başlamıştır. 1972 yılında ağabeyi Hüseyin ile birlikte Altın Ahmet’in kahvesini tutmuşlardır. Onüç yıl boyunca bu kahvehaneyi işletmişlerdir.

Mehmet Güner otuzdört yıllık kahvecilik hayatı ile şu anda Yeniçiftlik’te “en uzun süre kahvecilik yapan kişi” ünvanına sahiptir. Bu gi-dişle kırılması zor bir rekora doğru gitmektedir.

Şimdiki kahvehaneler tabii ki eskilerine göre daha büyük, daha aydınlık. Sigara dumanı daha az ve temiz. Eskiden de temizdi. Zaten Yeniçiftlikli temizliğe çok önem verir. Ama şu bir gerçek; bu kahvehaneler varken Yeniçiftlikli erkekleri başka bir mekana çekmek imkansız gibi görünmektedir.

5. Berberlik

Saç sakal traş ederek hayatını kazanan berberlerin genellikle küçük bir dükkanları vardır. Ağaştan berber koltuğu, büyük bir ayna, ustura, masat (usturayı bilemek için), makas, traş makinesi, çark, sabun, tas, tarak, nişadır taşı (kesilen yere sürülür), kolonya, krem, pudra vs. meslek malzemeleridir.

Aynanın kenarında asker fotoğrafları dizilidir. Kim bilir ne zaman askerlik yapanların çavuş apoletli , saatli elin çeneye konularak verildiği pozlarla çekilmiş, sararmış fotoğrafları, traş süresince sizi oyalay. Belki tanıdık simalar da bulabilirsiniz.

Berberlerin çenesi biraz düşüktür derler. Doğruluk payı olabilir. Günde pekçok kişi ile muhatap olurlar, taze haberler onlardadır. Traş süresince müşteriyi meşgul etmek zorundalar. Ne yapsın adamlar yani.

Eski zamanlarda traş bitti al parayı yok öyle şey. Harman sonunu bekle-yeceksin. Yıllık traş eylül ayında başlar, tarifesi bellidir:

Haftalık traş = 1 kile (2 teneke) buğday

Onbeş günlük traş = 1 teneke buğday

Peşin para ile:

1948 yılında: saç-sakal = 5 kuruş

1958 yılında: saç-sakal = 25 kuruş’tur.

Harman sonu berberler müşterilerinin kapılarına giderek haklarını toplarlar. Bu sırada ilginç olaylar da yaşanır. Çok temiz buğday verenlerin yanında; haftalık traş olduğu halde “onbeş günlük oldum” deyip bir teneke buğday vermeye kalkışanlara, çepelli buğday verenlere ve hatta tenekeyi eksik dolduranlara rastlanır.

İsmail Akan Geyikkırı Köyü halkını bir yıl süreyle traş etmiştir. Harman sonu haklarını toplamaya gider. Müşterisinin biri çuval içinde getirdiği buğdayı göstermeden İsmail Akan’ın elindeki çuvala dökmeye kalkar.

Berber İsmail adamın davranışından şüphelendiğinden içine bakar. Çuvalda buğdaydan çok fiğ, kesmik, çepel ve toprak vardır. Kızarak:

- Ben seni bir yıl bunun için mi traş ettim, ayıp değil mi? diye bağırır ve çuvalı kapığı gibi kapısının önüne ters çevirerek döker, gider.

Yeniçiftlikli Berberler:

Bilinen en eski berber Asi (Hasan Bağcı)ymiş. Akan soyadlardan da epeyce berber çıkmış. O sülaleye boşuna “Berberler” dememişler. Tespit ettiğimiz berberler:

Hüseyin Akan, Deşhet (Topal) Hasan (Kaya)

Zekeriya Akan, Çırakları: Hüseyin Bağcı, Kirez Ahmet (Gezer)

Ali Akan, Ahmet Akan, Hüsnü Duran

Osman Akan, Hasan Duran, İrfan Baydık

Mehmet Akan, Soner Mutlu

İsmail Akan

Ahmet Akın

Halen Çalışanlar: Hasan Duran, Soner Mutlu, Ahmet Zebli

Yeniçiftlik’te bu işi uzun süre yapanların başında Zekeriya Akan gelmektedir. Otuz yıl kadar berberlik yapmıştır. Aynı zamanda köyün dışçisidir, “kan almak” gibi bir becerisi de vardır. Kafanızı iki dizi arasına kısıtırıp; kartal gagasını andıran ucu eğik, kara kerpeteni ağzınıza soktuğu anda dış gitmiştir. Gık bile deyemezsiniz, ağrıyan dişi iyi tarif etmişseniz ne âlâ.

Öyle uyuşturucu iğne filan ne gezer. Biraz tuzlu su ağzına yallah! Tari-fesi: “bir sarı yirmibeşlik”. Korkudan unutmamışsan parayı, işlem tamamdır. Haydi “geçmiş olsun.”

Topal Hasan, Kirez Ahmet, Hüsnü Duran, Ahmet Akan, Hasan Duran, İrfan Baydık bu mesleği uzun yıllar yapmışlardır. İsmail Akan ise 1955-1970 yılları arasında onbeş yıl kadar yapmış.

Bir berberin bir berberi tarifi:

“Berber dediğin eli çabuk olacak, ağzı iyi laf edecek, kulağı delik olacak, burnu iyi koku almayacak, soğan, sarımsak yemeyecek. Bit, pire, kene gibi (tabii eskiden) canlılarla arası iyi olacak. Adamın buruşuk yüzünden sakalları –tereyağından kıl çeker gibi- alacak.”

Ve traş bitti: “Sıhhatler olsun!”

6. Kasaplık

Kasaplığı geçim amacı ile yapanlar Yangöz Ahmet, Mandacı Hüseyin (Telaşe), Havancı Ahmet ve son yıllarda İbrahim Akan olarak bilinmektedir.

Hüseyin Koşucu’nun Emin Sezen’e ait dükkanın tam karşısında kasaplık yaptığı iş yeri vardı. Daha çok Havancı Ahmet hayvan temin eder. Mandacı Hüseyin kesim yapardı. Bu ikili ortak olarak uzun yıllar işlerini beraber yürüttüler.

Hüseyin Koşucu’nun yanında büyüyen üvey oğlu Şevket Bağcı o günle-ri şöyle anlattı: “1960’lı yıllardı bir manda veya dana kesiyorduk. Sabah ke-silen hayvanı ikindiye kadar satıyorduk. Bir günde otuz tane oğlak kesildiği olurdu. Çeyrek oğlak 2.5 lira, yarım oğlak 5 liraydı. 1965 yılında kıymanın kilosu 4 liraydı.

Elektrik olmadığından kıyma makinası kol gücüyle çalışırdı. Sabaha ka-dar kıyma çektiğimiz olurdu. Bir defasında yorgunluktan makinanın başında uyuyakalmıştım.” Ve devam etti:

- Hocam, Yeniçiftlik halkı o zamanlar çok et yerdı. Şimdi et yiyen yok. Ne oldu bu millete?

1980’li yıllardan itibaren 2000 yılındaki ölümüne kadar İbrahim Akan kasaplığını devam ettirmiştir.

7. Cambazlık – Celeplik

Türkçe sözlükte celep: Sığır, koyun, keçi gibi kesilecek hayvanların ti-carecini yapan, cambaz ise: At yetiştiren veya satan kimse olarak tanımlan-maktadır. Yeniçiftlik’te ve çevrede cambaz sözcüğü celep yerine kullanıldı-ğında bu duruma uyarak -hayvan ticareti- yapanlara cambaz diyoruz.

Yençiftlik’te 1920’li yıllardan itibaren Cambaz Hüseyin ve Nasıfağaların İbrahim (yazarın dedesi) birlikte cambazlık yapmışlardır. 1936 yılında ortağı ölünce, Cambaz Hüseyin yalnız başına 1950 yılına kadar devam etmiştir.

Cambazlığı en uzun süre (1930-1963 yılları) otuz yıldan fazla yapan kişi Çuşka Hüseyin (Gider) yapmıştır. Ayrıca Havancı Ahmet, Mandacı Hüseyin, Efe Mehmet (Türker), Köşeli Mehmet (Kaçar), Ramadan Seçilmiş, İbrahim Gezgin, Mümin Öztürk, Kör İbreyim (İbrahim Özdemir), İsmet Yılmaz, Mazlum Adalı bu mesleği yıllarca icra etmişlerdir.

Şimdilerde Hüseyin Gider’in oğulları Mustafa ve Beytullah –daha çok kurbanlık alım-satımı ve beslemesi şeklinde- babalarının mesleğini devam ettirmeye çalışmaktadırlar.

8. Sığırtmaçlık (Çobanlık)

Eskiden ahır hayvancılığı olmadığından köyün sığırı, mandası, danası, buzağısı, öküzleri, keçileri ve hatta merkepleri sığırtmaçlar tarafından otlatılırdı. Bunlar sabahları ayrı yerlerde toplanırlardı. Sığırlar Büyük Cami’nin yanında, buzağılar Şumnuların yanında, keçiler Ali Ağaların önünde, öküzler ve atlar Küçük Balıklıların önündeki meydana oturtulurlardı.

Sabah erkenden sığırtmaçların “Ooooo! Ooooo!” sesleri bir anda köyün iki yakasından yankılanırdı. Damlarından (ahır) salınan hayvanlar sahiplerinin önünde meydanlardaki yerlerini alırlardı. Hani bazı insanlar -hangi seçim meydanında yerini alacağını bilemese de- onlar kendi meydanlarını bilirlerdi.

Ellerinde uzun ve kuvvetli sopaları, omuzlarında ekmek torbaları ile hazır bekleyen sığırtmaçlar yüksek sesle bağırarak toplanan sürüleri kıra çıkarırlardı. Çok aşırı bir hava muhalefeti olmadığı sürece bu hep böyleydi.

Mevsime göre Kaya Tepesi, Güleçköy yanı, Ada Hisseleri, Göl Boyu, Ada, mera, çayırılık, Buzağı Merası gibi otlak alanlarında, ürün kaldırıldığında hemen bütün arazide otlatılırlardı. Ekili alanlara verilen zararlardan sığırtmaçlar sorumluydular, cezasını öderlerdi.

Öğle zamanı olunca bir su kenarında “İğrek” verilirdi. Demir Köprü yanı, Sultançeşme önü, Buzağı Merası bu iş için uygun yerlerdi. İğrek, hayvanların “dinlenme saati” idi. Sularını içenler, yatarlar, geviş getirirlerdi.

Sığırtmaçlar da bu arada yer sofralarını kurarlar. “Allah ne verdiyse” karınlarını doyururlardı. Bir gözleri de sürüde olurdu. Çünkü –her yerde olduğu gibi- bunların içinde de birkaç “uluz” yaratık bulunur ve çevrelerini huzursuz ederlerdi. Hele ineği buzağılayan bir mal sahibinden “hediye börek” gelmişse değmeyin sığırtmaçların keyfine.

Bir de “amatör sığırtmaçlar” vardı. Hemen her hanede 8-10 yaşlarındaki erkek çocuklar doğal olarak sığırtmaçtı. Kendilerine ait –daha çok koşulan ve sağılan- hayvanları güderlerdi. Her mahalle çocuklarının –sınırları kesin olmasa da- bir “otlak bölgesi” vardı. Her horoz kendi çöplüğünde öterdi.

Yanlışlıkla veya bilerek o bölgeye girerseniz “koruma görevlileri”nin ne yapacağı belli olmazdı. Mesela çayırılık, Sultanbayırı bölgesi, Celilağa’nın Refik’ten, Kayapınar yanı Yamuk Ali’den sorulurdu!.

Akşam ezanına doğru kırdaki sürüler dönmeye başlardı. Sığırların Mezarlık Bayırı’ndan bir inişleri vardı ki tam bir seyirlikti. En önde en açık-gözleri, yeni buzağılı olanları, en arkada tembeli, uyuşuğu, hastası ve sakatı –gerçek hayattaki gibi- tam bir hiyerarşi içinde dönerlerdi.

Sahipleri damların kapılarını açmış, yemlerini hazırlamış vaziyette onları beklerlerdi. Her hayvan evini ve damdaki yerini bilirdi. Dama girince komşusunun yemine burnunu sokanlarda olmaz değildi hani. Tabii cezasına razı olmak zorundaydı.

Bazı “evini sevmeyenler” olursa da sahipleri tarafından bulunur, sopa çatırtıları arasında eve getirilirdi. Ama mutlaka eve girmeyenler olur, bir çalı avlu dibinde geceler, konu komşuyu rahatsız ederlerdi.

Yozların dönüşü de ayrı bir alemdi. Aylarca evlerinden, damlarından uzak kalan hayvanlar sahiplerince zor tanınırdı. Köy o akşam bir defa karışır, hayvanlar “deli danalar” gibi sağa sola kaçar ve damlara zorla sokulurlardı.

Sığırtmaçlar “yıllık hak” ile tutulurdu. Hayvan başına bir kile buğday veya belli bir para karşılığı olurdu. Kasımdan kasıma (7 Kasım) tutulan çobanlar günleri yaklaşınca “hak”larını toplayıp aralarında bölüşürlerdi. Muhtarlık önünde yapılan toplantı sonucunda yeni sığırtmaçlar tutulurdu. Sığırtmaçlık olayı 1980’li yıllara doğru sona ermiştir.

Bu işi de mutlaka pekçok kişi yapmıştır. Tespit edebildiğimiz sığırtmaçlar şunlardır: Kabakçı Rüstem (Aka), Mandacı Hasan (Koşusu), Niyazi Çavuş, Hasan ve Şaban Taşgit, Keçi Çobanı, Tevfik, Martinoğlu Yusuf (Şen-uzun yıllar boyunca), Kurt İsmail (Durmaz), Gümüş Ali, Zebelin Hasan, Havancı’nın Müslüm, Bilal’in Ali, M. Ali Eker, Hatipoğlu Mehmet, Hakkı Köse.

9. İnşaat Ustalığı – Marangozluk

Köyün kuruluşunda geçici yapılan derme çatma, sazdan saptan ev ve hayvan barınakları gibi geçici yapılardan sonra kalıcı binalara başlanmıştır. Çevrede taş ve ağaç bol olduğundan temeli taş, üst bölümleri ahşap binalar yapılmıştır.

İki katlı ahşap yapılara “hanay” denilirdi. Biraz da varlık sembolü gibiydiler. Kara Yusuf’ların, Berberlerin Zekeriya’nın, Cambaz Hüseyin’in, Hamdilerin, Zatilerin, Süleyman Ağaların (Emu’nun evi), Ali Ağaların hanayları vardı. Sanki bu hanaylar, saz-sap örtüsü altında kaybolmuş alçacak tek katlı evlere tepeden bakarlardı.

Süleyman Ağaların evi Mezarlık Bayırı’ndan köye inerken karşınıza bütün heybeti ile dikilirdi. Köyün en görkemli yapısıydı. Biga Hükümet Konağı’ndan esinlenerek yapıldığı söylenilirdi.

Herkesin ekonomik durumuna göre taştan, kerpiçten, tavanı kamıştan, çatısı göl örtüsünden ama bir evceğizi vardı. Önemli olan evin büyüklüğü, gösterişi değil içindeki huzur dolu ortamın var olup olmadığı aslında. O evler yazın serin, kışın sıcacık olurdu. Bence şimdiki evlerden de daha sağlıklıydılar.

O zamanlar evlerde ayrıca mutfak yoktu. Ocaklığı olan odaya “aşevi” denilir, yemekler genelde burada pişirilir ve yenilirdi. Şunu bunu konulan kiler, buğday ve diğer ürünlerin depolandığı “ambar evi”, uygun bir yerde fırın, evlerin diğer bölümleriydi.

Tuvalet evin uzağında, avlunun uygun bir yerinde olurdu. Ayrıca bir banyo odası da yoktu. Yatılan odanın bir köşesinde –yüküğün yanında- iki buklüm girilen bu küçücük banyoya “hamamlık” denilirdi. O günkü evlerin en yetersiz yönü sanırım bu bölümdü.

Zaman içinde yapı teknolojisindeki gelişmeler Yeniçiftlik evlerine de yansdı. Binalar betonlaştı, eskiler gitti, yeni binalar inşa edildi. Bu işi önce “Almancılar” başlattı ve arkası geldi.

1970’li yıllardan sonra Yeniçiftlik şantiye alanına döndü. Yapılanlar planı, projesi veya bir mimari tarzı olan binalar değildi. Bir yerlerde görülen beğenilen yapıların kopyalanması gibi bir şeylerdi. Bu yüzden Yeniçiftlik’teki bu yapılaşmanın; mimari özelliği olan, zarif, kullanışlı ve görünüşleri ile göze hoş gelen, ileride tarihi özelliği olabilecek özellikler taşımadıklarını söylemek gerekir.

Yeniçiftlikli inşaat ustaları: Cinci Hüseyin Usta, Hüseyin Çevirgen, Hamdi Çevirgen, Hüseyin Yeni, Lütfü Aksak, Hilmi Duran, Mehmet Kurt, Ali Yavaş, Fehim Balaban, Hüseyin Yavaş, Recep Özer, Ahmet Özer, Mehmet Aygün, Hüseyin Darcan, Mehmet Engin, Ferit Kökçü, Kani Kenar, Kadir Balaban, Ersin Koç.

Marangozlar: Ramadan Usta (Çevirgen), Hüseyin Çevirgen, Arabacı Ferhat (Anıl), Emin Kalmaz, Vahdenin Ahmet, Hüsamettin Ayhan, İsmail Bilge.

10. Terzilik

Aba ceket, aba pantolon, köyde tezgahlarda dokunmuş pamuklu kumaşlardan giysiler, yakasız gömlekler, iç don vs. bunların hepsini köyün terzileri dikiyordu. Hazır konfeksiyon giyecekler o zaman ne arasın. Aba olayına biz bile yetiştik.

Terzilik zor zanaat, hem kabiliyet işi hem sabır işi. Şimdiki dikiş makinaları da yok, elle çevirmek zorundasın. Sonraları ayaklı olanları çıkmış. Giysiyi diktin, haydi iliklerine açacaksın, düğmelerini dikeceksin ve de müşteriye beğendireceksin.

Bir de “terzi kendi söküğünü dikemez” demişler. Bu kadar işten sonra buna zaman mı kalır. Bu meslekten ekmek parasını kazanmış becerikli insanlarımızı yazalım:

Bayan Terzileri		Erkek Terzileri
Hayriye Pala	Naciye Aygün	Hasan Dikici
Hediye Önlü	Nahide Topçu	Basri-İsmail Dikici
Ayşe Önlü	Rahime Akan	Terzi Şakir (Yavuz)
Fatma Yılmaz	Emine Akar	Bilal Durmaz (Topal Terzi)
Havva Alkan	Firdevs Yalçın	Nazmi Kayrak
Hayriye Büyük		Recep Taştepe

Ve bir terzi var ki:

Fatma Yılmaz (Hacı Yusuf'ların Mustafa'nın eşi) 1920 yılında işgal kuvvetlerinde görevli İngiliz askerden –boynundaki beşibiryerde altınını vererek– Singer marka kollu bir dikiş makinası almıştır. Yeniçiftlikli hemen her kadının gelinlik, don-entari, ferace, hırka, gömlek, iç çamaşırı gibi tüm ihtiyaçlarını; tükenmez bir azimle –1976 yılındaki ölümüne kadar- elli yıldan fazla zaman dikmiştir.

Gelini Şaziye Yılmaz onun için şunları söyledi: “Ezandan sonra yatınca kadar altı tane gömlek diktğini gözlerimle gördüm. Çocukları küçükken ayağı ile nenni salları, elleri ile dikiş dikermiş.”

Ve devam ediyor: “Köyümüzden başka civar köylerden de gelirlerdi. Kimseyi geri çevirmezdi. Bayram üzeri dikiş başında sabahladığımı çok hatırlıyorum.”

Herhalde kırılmayacak bir rekorla, çalışkanlık, beceriklilik ve de fedakarlık timsali birisi olarak anılacaktır.

11. Taşmacılık

Yeniçiftlik'ten Biga'ya gitmek istediğinizde yaya iseniz iki saat yürümeyi göze alacaksınız. İnek veya öküz arabası ile de o kadar tutar herhalde. Aceleniz varsa o zaman talikaları (yaylı araba) tercih etmeniz gerekecektir.

Tabii ücret olarak 25 kuruş ödeyeceksiniz. 1940'lı yılların yolcu tarifesi böyle, işinize gelirse.

Talika, paytona benzeyen, üstü kapalı, yanlarda camsız iki penceresi olan yaylı bir taşıttır. İki at tarafından çekilir, sürücü ön tarafa oturur, arka taraf kapalıdır. Geriye doğru yarım ay biçiminde bir kafes uzanır. İçine hayvanlar için ot, yem konulur.

Talikalara veya yaylı arabalara 7-8 kişi binebilirdi. Yalnız ayakkabılarınızı çıkarmak zorundaydınız. Yaygının altına bir kenara koyabilirsiniz. Kışta pencerelerin meşin bağcıklı kumaş örtüleri kapatılırdı. Eh, konforu da fena değildi yani. Sonra o günkü insanların öyle lüks aradıkları da yoktu. “Ayağımız yerden kesilsin” misali.

Yeniçiftlik'te en eski arabacıların Kara Mehmet (Talıkaçı soyadlıların dedesi), -aynı zamanda posta arabacısı- Kör Rüstemin Aliş oldukları biliniyor. Daha sonraları Necip'in Hasan (Kaynar), Pala, Nazım Bilge, Yeni Mehmet, Yusuf Kayrak, İsmail Kayrak ve Sütçü Tevfik (Erişen) bu işi yapmışlardır.

Köyün son arabacılarından İsmail Kayrak ile ölümünden bir iki ay önce yaptığımız söyleşide şunları anlatmıştı:

“1942 yılında arabacılığa başladım. Her gün Biga'ya giderdim. Kar, yağmur, fırtına fark etmez. Benim arabama köyün ileri gelenleri binerdi. Köyün “makam arabası” benim arabamdı. Öğretmenleri, memurları aybaşı veresiye taşırdım. Köy ebesini görevli olduğu köylere götürürdüm.

Bu işe başladığımda bir kişiyi 25 kuruşa taşıırken, işi bıraktığım 1960 yılında yolcu ücreti 100 kuruş (1 lira) tu. Biga'da karargahımız Necip'in hanıydı. Bizim için hizmetin zamanı yoktu. Gece birisi hasta olsa son sürat Biga'nın yolunu tutardık.”

İsmail Kayrak yaşlanmıştı, hastaydı ve konuşmalarımızdan son derece duygulanmıştı: “Hey gidi günler hey!” diyebilirdi. Gönlünden ve gözlerinin önünden o anda kimbilir neler geçmişti, fazlada üzmemek istedim.

1910'lu yıllar veya daha öncesi mi tam bilinmiyor ama Yeniçiftlik'ten birkaç kişi Dutluk Çiftliği'ne ot biçmeye gitmişler. Yevmiye ile kosa (tırpan) sallarken Karabiga'ya doğru giden bir araba görmüşler, fakat gözlerine inanamamışlar. Çünkü arabanın önünde ne öküz, ne at, ne de inek varmış.

Kosaları bir tarafa atmışlar, yola doğru tam gaz koşarlarken bağıryorlarmış: “Hey! Millet koşun, öküzsüz araba geçiyor.”

Yeniçiftlik'te “öküzsüz araba” kullanan ilk kişi Halil Kurudere olmuştur. 1954-1955 yıllarında Dodge (Doç) marka kamyon olarak taşımacılık yapmıştır. Şoförlüğü askerde öğrenmiş, komutan şoförüymüş.

O zamanlar şimdiki gibi saltanatlı son model makam araçları olmadığından, üç tekerlekli ve sepetli motorsiklet komutanın makam aracıymış. Sürücü motorsikleti kullanır, komutan da sepete oturmuş. Bu olayı rahmetli Halil Kurudere'den dinlemiştim.

Bir gün komutan makam sepetinde yerini alıyor ve yola çıkılıyor. Giderlerken bir dört yol ağzına (kavşak) yaklaşıyorlar. Tam o sırada komutandan sert bir emir:

- Sola dön! Askerlik bu, “emir demiri keser”.

Bizim Halil asker ne yapsın, “Ya Allah” deyip frenle karışık, doksan derecelik ani bir dönüş. Toz toprak havalarda, motorsiklet bir tarafa, komutan öbür tarafa, Halil Kurudere şarampolun içine.

Kurudere çabuk davranmış. Tozlu kepini kafasına gerip topuklarını “taaak!” vurarak kıyak bir asker selamı çıkarmış komutanına. Dedğine göre komutan biraz okkalıymış, çabuk kalkmamış. Üstünü başını, tozunu pasını silkelirken kükremiş:

- Ne yaptın oğlum! deyince Halil Kurudere:

- Ne yapayım komutanım, sola dön dediniz, döndüm deyip paçayı kurtarmış. Artık komutan da bir şey deyəmemiş, çünkü “demiri kesen” kendisiymiş.

Yeniçiftlik'te şoförlük mesleğini profesyonel anlamda yıllarca yapan ilk kişi Dahil Bilge'dir. Yurt dışına (İran ve Pakistan'a) kamyonla yük götüren ilk kişi yine odur. Gezmiş görmüşlüğü, fikirleri ve yaşantısı ile renkli bir kişiliği vardı. Kendisi soyadına yakışırdı.

1959 yılında Beytullah Eren otobüsle yolcu taşıma işini başlatmıştır. Yeniçiftlik –Güleçköy arasındaki 4 km'lik yolun stabilize olarak (1956-1957 yıllarında) yapılması ulaşımı kolaylaştırmıştır. Beytullah Eren, Ekinciler şirketinin Biga Birlik otobüsünde şoför olarak çalışıyordu ve Biga'ya gidiş 100 kuruş (1 lira) tu.

Aynı yıllarda Muhittin – Fehmi Aygün kardeşler Austin marka bir otobüs olarak aynı hatta çalışmaya başlamışlardır. Aslında o günkü otobüsleri bugünküler gibi düşünmek yanlış olur. Onlar 25 kadar koltuğa sahipti.

Minibüs devri 1964 yılında yine Beytullah Eren'in Renault marka aracı ile başlamıştır. Aracın altına “ÇAPRAZ DELİKANLI” (ne anlamı varsa) yazdırıp 1969 yılına kadar çalışmıştır.

1967 yılında Nurettin Tomris, 1968'de İsmail Bilge minibüs kervanına katılmışlardır. Merhum İsmail Bilge şöyle anlatmıştı: “Renault marka minibüsümü 42 bin liraya aldım. 10 bin lira peşinat verdim. Kalan 32 bin lirayı

ayda 500 lira ödemek üzere 64 ay taksit yaptık. 5 yıl 4 ay boyunca taksitle-rimi düzenli olarak ödedim.”

“1988 yılına kadar yirmi yıl boyunca o minibüsle hayatımı kazandım. Yaşım ilerlediği için bu işi bıraktım.”

Taşımacılık işini bir geçim kaynağı olarak yapanlar şunlardır: Faris Ulus, Hüseyin Temel, Halil Tosun, İsmet Duran, Rüstem Erişen, Mehmet Güven (Ford Mehmet), Burhanettin Tomris, İbrahim Akan (Kasap), Ömer Gülay, Hikmet Bağcı, İbrahim Aga, İbrahim Okur.

İsmet Bilge, Necmettin Pürçek ile on yıl kadar Biga Birlik ve Truva Se-yahat şirketlerinde otobüsleri ile çalışmışlardır.

1992 yılından sonra Biga’ya ulaşım Yeniçiftlik Belediyesi’ne ait üç oto-büs ile düzenli bir şekilde sağlanmaktadır.

12. Taşçılık: “Ekmeğini Taştan Çıkarınlar”

Yeniçiftlik’te geçmişte binaların yapımında çok miktarda taş kullanıldı-ğını belirtmiştik. En azından temelleri taş olurdu. Ayrıca çamurumuzda meş-hurdu. İnsanın ayağından pabucunu söken çamura karşı köy içi yollarının ya-rısı taş döşenmişti. Tabii bu işler için bol miktarda taş gerekliydi.

Talep olan bir işi mutlaka birileri yapar. Özellikle tarım işlerinin olma-dığı kış aylarını boş geçirmek istemeyen kişiler için ideal bir ek iştir. Üstelik fazla sermaye de gerektirmez. Taş demiri, kök çapası, büyük çekiç, kamalar oldu mu tamamdır. Gerisi sizin gücünüze kalmıştır. Ama doğrusu taşçılık zor bir iştir.

Çıkarılan taşlar düzenli bir şekilde, dikdörtgen prizması biçiminde istif-lenir. Metremikap (metreküp) hesabı günün rayicine göre satılır. Geçmişte bu işten alınteri dökerek epeyce kişi ekmek parası kazanmış. Bunlardan bazı-ları şunlardır: Durço H. İbrahim (Durucu), Divan Ali (Tok), Kabakçı Rüstem (Aka), Mini Mehmet-Mustafa, Kayıkçı Hüseyin (Baydık), Kahveci Yahya (Özer), Bozacı Veysel ve oğlu Mehmet Satar, İbazer Kaynar, Abdullah Akan, Kamil Akan, Salih Akan, İsmail Akan, Abdurrahman Akan, Zakir Hüseyin (Yalçın), Salim Erişen, Mehmet Ergün, Mehmet Örs.

13. Oyacılık

“İğne ile kuyu kazmak” deyimini Yeniçiftlik’li kadınların yaptıklarını an-latmaya yetmez. Zaten insanın aklı almaz; ev işleri, damdaki hayvanlar, tar-lada çalışmak, çocuk büyütme ve sonra oya yapabilmek için zaman bula-bilmek. Erkeklerin eline bir iğne versen çoğu söküğünü dikemez.

Kadınlar “kız kundakta çeyiz sandıkta” atasözüne uygun çeyizlik olarak, kendileri için ve satmak amacıyla yaparlar oyarlarını. En çok başörtüsü, çem-

ber, sehpa örtüsü, yastık örtüleri, mendil, havlu kenarı, okul yakası oylarlar. Her biri göz nuru ve el beceri eserlerini görünce şaşarsınız.

Bu işin eğitimine daha çocukken başlanır. Hemen her kız çocuğunun eline küçükken iğne, iplik, tığ verilir ki işe elleri kırılınsın. Bir daha arkası gelmez. O artık geleceğin oyacıdır.

Örnek çıkarmak –yeni bir örnek yaratmak herkesin harcı değildir. Bazıları bu konuda yaratıcıdır, eh bazıları da hazırcıdır. Herkes gittiği bir yerden gördüğü oyları dikkatle inceler, örneği ister. Kimisi de çaktırmadan örneği çıkarmaya çalışır. Bir kısmı da örneğini gizlice yapar, başkalarına vermez istemez, bitirince etrafına havasını atar.

Herşeyin bir bedeli olduğu gibi yapılan oyların da bir fiyatı vardır. Ismarlarsınız veya hazır alırsınız. Bu bölgede bu işin merkezi Gönen pazarıdır. Sanki oyacılığın borsasıdır. Görseniz şaşırırsınız, bu kadar el emeği ürün nasıl yapılır diye.

Yeniçiftlikli hanımların ürettikleri başörtüsü ve çemberler bu işin ticaretini yapan toptancılar tarafından alınmaktadır. Bez ve iplikler toptancı tarafından verilmekte oya için belli bir ücret ödenmektedir. Şu bir gerçek ki hiçbir zaman emeklerinin karşılığını alamamaktadırlar.

Çember ve baş örtülere yapılan oyların isimleri de var: “Zeki Müren’in altın dişi, Türkan Şoray’ın kirpiği, gelin tacı, maydanoz oya, saray süpürgesi, kuru karanfil, badem oya, çekirdeksiz üzüm, turist oyası, erik çiçeği gibi.

Yeniçiftlikli hemen her hanım iyi bir oyacıdır. Adlarını yazsak sayfalara sığmaz. “Çemberimde gül oya” türküsünü rahmetli hocamız Kamil Nizam boşuna burada derlememiştir. Hepsini tebrik ediyoruz, ellerine sağlık.

14. Demircilik – Kaynakçılık

Çiftçilerin tarlalarını sürerken kullandıkları karasaban, saban veya traktör pulluklarının ucunda bir demir (dikdörtgene benzer) bulunmaktadır. Çift sürme sırasında zamanla bu demir aşınır, körelir. Tekrar işi görebilmesi için körüklü ocakta akkor haline getirilip dövülmesi ve “su verilmesi” gerekmektedir. Bu işleme “üleme” denilir.

Yeniçiftlik’te 1950’li yıllarda Reco isimli bir usta bu işi yapardı. Güzel de klarnet çalardı. Saban demirini ületmeye gittiğinizde ala bir klarnet takımı dinleyebilirdiniz. Şimdiki düğün salonunun arka tarafında köye ait binada sanatını icra ederdi. Yazları, o bölgede oturanların kulaklarının pası silinirdi.

Klarnet çalamasa da bu işi iyi yapan bir yerli ustamız vardır: Pirasacıların Mehmet Ali (Can) usta. Otuz yılı aşkın bir zamandan beri başarı ile mesleğini sürdürüyor. Ayrıca kaynak işleri yapıyor.

Almanya dönüşü Rafet Önlü evinin altındaki atelyede on yıldan fazla demircilik ve kaynakçılık yapmıştır. Bir de Süleyman Bağcı var.

15. Arabacılık

At ve öküz arabalarının ulaşım ve diğer işlerde kullanıldığı dönemlerde arabacılık önemli bir iş alanıydı. Arabaların imalatının yanında tamirlerinin yapılması gerekiyordu. Epeyce emek ve beceri isteyen bir zanaattı.

Bu sanatın en eski ustası Arabacı Mustafa (Dayanır) dır. Arabacı Hüseyin (Dündar), Kazaroğlu Mustafa (Duran). Yeniçiftlik halkına bu alanda hizmet vermişlerdir. Arabacılık artık tarih olmuş zanaatlar arasında yer almaktadır.

16. Peynir Ustaları

Yeniçiftlik’te peynir ustalarının piri Nurilerin Hüseyin (Işık)’dir. 1948-1960 yılları arasında Ankara çevresinde mevsimlik olarak çalışmıştır. Çırac olarak Mehmet Çağlayan’ı yetiştirmiştir.

Usta çırac ilişkisinin devamında Mehmet Çağlayan da Hüseyin Eker, Şaban Kaya vve Abdullah Adalı’ya peynir ustalığını öğretmiştir. Mandıracı Selim ve Ahmet Akar ustalarımızı da unutmayalım.

Mehmet Çağlayan peynir ustalığına 1954 yılında başlamıştır. Bu işin gerçekten en kıdemli ve en büyük ustasıdır. Kendi deyimi ile “2-3 ay çalışıp yıllık nafakasını kazanarak” köye dönmektedir.

En büyük isteği Yeniçiftlik’te üretilen tonlarca sütün işleyecek süt tesisinin kurulmasıdır. “Halk iki misli kazanacak” diyor, adeta çırpınıyor, ama...

17. Tavukçuluk

Eskiden evlerde epeyce tavuk bakılırdı. Kaz, hindi bile beslenirdi. Hazır yemek olmalarının yanında satılırlardı. Yumurtayı kapam çocuk bakkala koşardı. Olmadık zamanda hızır gibi yetişirdi.

“Yumurtası olaan ... tanesi beş kuruştan ...” yumurtacılar mahalle aralarında gezerek büyük sepetlerine topladıkları yumurtaları düzenli bir şekilde dizerlerdi. Arabaların arkalarında tavuk kafesleri vardı. Tavuğu eline alıp şöyle bir kanatlarının altını elleriyle yokladı mı, kaç para edeceğini şıp diye söylerlerdi. Kart mı, piliç mi yoksa hastalıklı mı sarraf gibi anlarlardı.

Hacı Abalıların Yusuf’un tavukçu dükkanı vardı. Oğlu Şevket Abalı, Deli Şevket (Bilir), Tavukçu Mustafa (Ülker), Asi’nin Mehmet (Bağcı), Müslüm Bağcı, Hacı Tahsin (Taşkın), Mehmet Topçu, Salih Akan tavukçuluk ve yumurtacılık yapan Yeniçiftlikli’lerdir.

18. Ramazan Davulu Çalanlar

Ülkemizin hemen her yöresinde Ramazan ayında sahurda oruca kalkmak isteyenleri uyandırmak için davul çalınmaktadır. Yeniçiftlik'te de çok eski yıllardan beri bu olay devam etmektedir.

Ramazan süresince her gece sahur başlangıcına yarım saat kadar önce başlayarak, sokaklarda yankılanan davul sesleriyle değişik bir atmosfer yaratırlar. Bir aylık çabanın ürünü de bayram sabahı ev ev dolaşarak toplanır. Haneye uygun manileri vardır. Maniyi dinler, hazırladığınız bahşîşi (para, basma, yiyecek, giyecek vs.) takdim edersiniz.

Davulumu taktım kola,
Selam verdim sağa sola,
Gözünü sevdiğim Ahmet ağa,
Ramazan bayramın mübarek ola.

Yeni cami direk ister,
Söylemeye yürek ister,
Benim karnım toktur ama,
Arkadaşım börek ister.

Davulumun ipi kaylan,
Kolumda kalmadı derman,
Eli açık Ali ağam.
Sırtımda yoktur mintan.

Ben gezerim büküm büküm,
Davuldur sırtımda yüküm.
İki gözüm Mehmet Ağabeyim,
Size selamün aleyküm.

Bunlar gibi maniler söyleyerek bayramımızı kutlayan davulcuların başında sanıyorum Topal Mustafa (Gül) gelmektedir. Daha eskilerden Davulcu Emin, Mandacı Hasan (Koşucu) bu işi yapmışlardır. Kahya Osman ve oğlu Hasan Bağcı'da ramazan davulu çalanlardandır. Arnavutoğlu Mehmet (Kıran) halen bu işi devam ettirmektedir.

19. Bir Pazarcı Esnafı (Bursalı)

“1944 yılında Bursa'ya asker olarak gittim. Üç yıl havaalanında (Hamitler köyü civarı) askerlik yaparak 1947 yılında terhis oldum. Askerliğimi yaparken çevredeki köyleri inceledim. Buralarda neler satılabileceğini araştırdım.

Askerlik dönüşü hasır toplayıp satmaya başladım. Yeniçiftlik, Kayapınar, Göktepe, Ağaköy ve Bigalıların dokudukları hasırları Bursa'ya götürdüm. Bursa dönüşü üzüm, armut, şeftali ve armut alıp Biga'da sattım. “Bursalı” lakabı oradan kaldı.

Hasırcılık olayı 1967 yılında sona erdi. Biga, Çan, Çanakkale pazarlarında tezgah açarak –mevsimine göre- sebze, meyve alıp satıyorum. Daha sonra bu işe Yeniçiftlik pazarı da katıldı. Halen bu işe devam ediyorum, elim ayağım tuttuğu sürece devam edeceğim.”

Genç yaşta emekli olmuş veya emekli olanlara, “benden artık ne köy ne kasaba olur” deyip kendisini bir kenara çekenlere genç yaşta ruhen yaşlananlara inat tam 55 yıldır “ayaklı esnaf” olarak çalışmayı sürdüren İsmail Uysal:

- En üzüldüğüm yer Yeniçiftlik halkının esnaflığa yönelmemesidir, diyerek sözlerini bitirdi.

20. Ayakkabıcılık (Kunduracılık)

Şimdi Yeniçiftlik'te yapılmayan bu mesleği (1930'lu-1950'li yıllar) Kunduracı Mehmet (Orhan) ve Ferhat Usta (Aksak) yapmışlardır.

Mehmet Orhan, Terzilerin Şakir, Zekeriya Akan ve Ömer Ağaların Alinin dükkanlarında çalışmıştır. Oğulları Mehmet, İsmet ve İbrahim'in yanında İbrahim Gezer ve Cemalettin Teker'i çırak olarak yetiştirmiştir. Çırağı Cemalettin Teker, polis olmadan önce Musa Akan'a ait dükkanda birkaç yıl kendi adına çalışmıştır.

Ferhat Usta da oğulları Kamil ve Kani ile Manyolara (şimdi Bakkal Behçet Çalış'ın sırasında) ait dükkanda ayakkabı imalatı yapmıştır.

Ancak 1950'li yıllardan sonra petrol artışı ürünü plastik ve lastik (karalastik diye anılır) maddelerden yapılan ayakkabı ve çizmelerin kullanılması bu mesleği sona erdirmiştir. Aslında hiç sağlıklı olmayan bu ürünlerin ucuz ve dayanıklı olması ve kolayca temini tercih nedeni olmuştur.

Zamanla imalat yapan dükkanların yerini tamircilik almıştır. Kunduracı Mehmet'in oğlu Mehmet, Sağır Hüseyin (Sezen) ve son yıllarda da Mümin Öztürk bu işi yapmışlardır.

VII. KÖYÜN COĞRAFİ YAPISI

Yeniçiftlik 40'ncı kuzey paraleli (enlem) ile 27'nci doğu meridyeninin çıktığı noktadır. Koordinatları tam olarak şöyledir: Latitude DMS: 40° 17' 60N; Longitude DMS: 27° 10' 60E'dir. Yeniçiftliğin rakımı (yüksekliği, *altitude*) 58 metredir (Kaynak: <http://www.calle.com>).

1. Arazi Yapısı

Yeniçiftlik arizisinin dalgalı, düze yakın hafif eğilimli ve yer yer düz bir yapısı vardır. Toprağın fiziksel yapısı, kalınlığı ve kalitesi tarım için uygundur. Köyün kuruluşundan beri çiftçiliğin ön planda olmasının ana nedeni bu özelliklere sahip olmasından kaynaklanmaktadır.

Toprağın yapısı daha çok killidir. Yer yer kumsal alanlar da vardır. Muallim tarlaları, Akköprü yanı, Ada Hisseleri kumsal alanları teşkil ederler. Killi toprak suyu iyi tutan, verimli bir toprak cinsidir. İyi işlendiği takdirde verimi yüksektir. Topraklarının % 80-90'ı killi bir yapıya sahip olması Yeniçiftlik için bir şans sayılmalıdır.

Arazinin satın alınıp taksiminin yapılmasından sonra tarıma elverişli hale getirilmesinin ne kadar zor olduğunu tahmin edebiliriz. Satın alınan arazinin eski sahipleri Sultanbayırı ve Çiftlikyeri'nde tarım yapmışlardı.

Yayla, Kocagür ve Karahamzalar (Çamuralan) tarafı çalılık ve fundalık, Kışla, Kayapınar tarafı, Ada Hisseleri ve Akköprü yanı meşeliklerle kaylıydı. Kaya pırnallık, çayırılık mevkii ise dişbudak ormanıydı. Köyün kurulduğu alan meşe ağırlıklı, kavuk, dişbudak karışımı bir bitki örtüsüne sahipti.

Adeta bir ormanı andıran arazinin tarıma uygun hale getirilmesinin 30-35 yıl kadar sürdüğü anlaşılmaktadır. Çünkü köyün yaşlılarının ifadesine göre 1930'lu yıllardan beri arazinin üzerinde 75-100 yıldan beri tarım yapılmaktadır.

Her yerde olduğu gibi Yeniçiftlik'te de mevkilere göre arazinin bir adı vardır. Bu isimlerin kimler tarafından ve neden konulduğu bilinmez ama her Yeniçiftlikli bunların neresi olduğunu ezbere bilir. Mevkilere göre arazinin isimleri şunlardır: Muallim tarlaları, Akköprü yanı, Ada Hisseleri, Kayapınar yanı, Kuyular alçağı, Kaymakam tepesi, Kışla, Bağlık, Kocadere, Kirez çeşme yanı, Bağlık altı, Çamur alan, Kasabın kuyu yanı, Yayla yanı, Yayla alçağı, Buzağı merası, Çiftlik yeri, Yel değirmeni, Tümbekkaya, Çayırılık, Bahçelik, Kaya altı, Kaya tepesi, Kabalık, Küntçeşme yanı, Çakırlar alçağı, Ada, Mera.

Genelde eğimli bir arazi yapısına sahip olan Yeniçiftlik'te yer yer küçük düzlükler de vardır. Künt alçağı, Yayla alçağı, Buzağı merası, Çayırılık, Bağlık altı ve Çakırlar alçağı buna örnek gösterilebilir. Ece Gölü de artık tarım arazisi olarak kabul edilirse Yeniçiftlik'te hazineye ait dokuzbin dekarlık bir ova var demektir.

Yeniçiftlik arazisini kuzeye doğru açılmış bir yelpazeye benzetebiliriz. Köyün kurulduğu yer yelpazenin güneyinde yer almaktadır. Kuzeydeki araziler biraz daha uzaktadır.

Köyün kurulu olduğu bölge bir vadiyi andırır. Kuzey kısmı açık, doğusunda Mezarlık bayırı, batısında Kışla tepesi, güneyde ise hafif bir yükselti vardır. İki avucumuzun biraz açık biçimde birleştirilmesi sonucunda aldığı şekile benzetebiliriz.

2. Bitki Örtüsü

İlk yerleşim yıllarında köy arazisinin daha çok meşe ormanları ile kaplı olduğunu belirtmiştik. Tarla açılması nedeniyle bunların kesildiği ve köklenmediği anlaşılmaktadır. Köyün kurulu olduğu alanın çok sık ağaçlarla kaplı olması nedeniyle şu kaynaklarını bulabilmek için –işaret amacıyla- yollara saman döküldüğü anlatılmaktadır.

Yeniçiftlik arazisinde meşeden başka dişbudak, karaağaç, ahlat, söğüt, kavak, pırnal ve karaçalı gibi ağaç türleri bulunmaktaydı. Karaağaç dışında diğer türler halen vardır. Sonradan ekilen çam ve çınar türlerini –az da olsa eklemek gerekir.

Bir zamanlar orman keserek köy kuran Yeniçiftlik halkı yıllar sonra o kadar ağaç fakiri durumuna düşmüştür ki bir dal çalıya muhtaç olmuştur. Köyde eskiden çok sayıda kıl keçisi beslenirdi. Keçiler özellikle Kaya tepesinde yaydırıldığından buradaki pırnal ve çalılar gelişemedi.

Ayrıca pırnal evlerde ekmek pişirmek ve ısınmak amacıyla amacıyla yakılırdı. Karaçalılar avlu yapmak için –halen devam ediliyor- kesiliyordu. Bu yüzden köyde bitki örtüsü yok denecek kadar azalmıştı. Özellikle Çan Linyit İşletmesi'nin açılması, buradan çıkarılan linyitin soba ve maşingalarda (kuzine) ısınmak, ekmek-yemek pişirilmesinde kullanılması, keçi beslemenin yasaklanması bitki örtüsünün tekrar canlanmasına yol açmıştır.

Halkın bu konuda bilinçlenmesinin, yeşil bitki örtüsünün değerini anlamasının da rolü vardır. Kaya tepesi, Kayapınar tarafı özellikle Bağlık mevkii ormanımsı bir görüntüye kavuşmaktadır. Bu olumlu gelişmeler bu bölgelere uygun fidanlar ekilerek takviye edilebilir.

3. Meralar

Meraların hayvancılık için ne kadar önemli olduğu herkesçe bilinmektedir. Şimdi yapılan ahır hayvancılığı başlamadan önce meralar daha büyük bir değer taşıyordu. Köyün sığırı, mandası, koyunu, keçisi belli ölçüde meralarda besleniyordu. Kışla ve Buzağı merası gibi alanlar korunur hıdrellezde otlak olarak “salınır” dı.

Yeniçiftlik'te 6 bin dekar kadar mera alanı vardı. Ancak son yıllarda bu alanların sürülerek tarla haline getirilmesi sonucu meraların yarıyarıya azalmasına neden olmuştur. Ahır hayvancılığının gelişmesi, fenni yem kullanılması, son yıllarda silaj olayının yaygınlaşması meraların önemini azaltmış gibi görünmektedir.

Ancak bilim adamlarının belirttiğine göre; meralarda çeşitli otlarla beslenen bir hayvanın sütü ilaç kadar değerlidir. Bu sütlerle beslenen insanlar daha sağlıklı olurlar ve hastalıklar karşısında daha güçlü olurlar.

Bizden bir şey almadan çok şeyler veren meralar konusunda birşeyler yapmak, yeni düşünceler oluşturmak gerektiği artık gündeme gelmelidir. Bunların neler olabileceği tartışılarak, araştırılarak bulunabilir.

4. Ece Gölü (Ece Ovası)

a) Ece Gölü Hakkında Bir Jeolojik Araştırma

Yazan: Kemal Gözler

Ece Gölünün jeolojik oluşumu, Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü öğretim üyelerinden Prof.Dr. Nizamettin Kazancı ve Maden Tetkik ve Araştırma Genel Müdürlüğünden Ömer Emre tarafından araştırılmıştır. Nizamettin Kazancı, Ömer Emre ve arkadaşları Eylül 1998’de Ece Gölüne gelerek dört adet yarma çalışması yapmışlar ve bu çalışmada ulaştıkları sonuçları, 24-25 Mayıs 1999 tarihlerinde Ankara’da MTA Genel Müdürlüğünde yapılan Ulusal Deniz Araştırmaları toplantısında bildiri olarak sunmuşlardır². Keza Ece gölüyle ilgili bu çalışmadan, Nizamettin Kazancı ve Ömer Emre, *Cumhuriyet Bilim-Teknik* dergisinin 655’inci sayısında (9.10.1999) yazdıkları “Depremle Birlikte Marmara’da Tsunami Oluştumu?” başlıklı bir makalede de bahsetmişlerdir³.

Sayın Prof.Dr. Nizamettin Kazancı, bana gönderdiği 12 Ekim 1999 tarihli e-mailde⁴ şunları anlatmıştır: 3000 yıl önce Ece gölünün deniz olduğu tahmin ediliyormuş. Bu tahminin doğru olup olmadığını araştırmak için Gölde dört ayrı yerde 2,5 metre derinliğinde yarma yapmışlar. İnnaplıkburnu da denen Adaburnunda (Nazmi Kayrak’ın yerinde) yaptıkları yarmada “çapraz tabakalı, göl ortamına aykırı, fosilli, kumlu istif tespit” etmişler⁵. Bu istif alt ve üst olarak iki seviye halindeymiş ve gölün eski ve yeni doğal oluşumuyla oluşabilecek nitelikte değilmiş. Keza, bu yarmada tuğla-kiremit, çanak-çömlek ve kemik parçaları bulmuşlar. Muhtemelen bunlar şimdi yok olmuş, o zamanlar Adaburnunda bulunan bir köyün kalıntılarıymış. Hatta Nizamettin Kazancı, göle inen yol döşemesi olduğunu zannettikleri iri taşlar bulduklarını yazmaktadır⁶. Peki ama, Adaburnunda bulunan bu köy, ne zaman, neden ve nasıl yok olmuştur?

Nizamettin Kazancı, Ömer Emre ve arkadaşları bu kemik vs. kalıntıların yaşlarını C 14 yöntemiyle tespit etmişlerdir. Alt seviyedeki kalıntıların 785,

-
2. Kazancı, N., Emre, O., Erkal, T., Alcicek, M.C., İleri, O., Gül, A., Misirli, A. ve Baba, K., 1999, *Ece Gölü, Biga Çayı Deltası ve Holosen’de Marmara*. TUBİTAK-MTA-ÜNİVERSİTE Deniz Jeolojisi ve Jeofiziği Ulusal Araştırma Programı, Workshop-V, (24-25 Mayıs 1999, MTA Genel Müdürlüğü, Ankara), Genişletilmiş Bildiri Özetleri sayfa 5-7.
  3. Nizamettin Kazancı ve Ömer Emre, “Depremle Birlikte Marmara’da Tsunami Oluştumu?”, *Cumhuriyet Bilim-Teknik*, Sayı 655, 9.10.1999.
  4. From: Nizamettin.Kazanci@science.ankara.edu.tr To: gozler@uludag.edu.tr (Date: Tue, 12 Oct 1999 19:29:48 +0300)
  5. Nizamettin Kazancı ve Ömer Emre, “Depremle Birlikte Marmara’da Tsunami Oluştumu?”, *Cumhuriyet Bilim-Teknik*, Sayı 655, 9.10.1999.
  6. From: Nizamettin.Kazanci@science.ankara.edu.tr To: gozler@uludag.edu.tr (Date: Tue, 12 Oct 1999 19:29:48 +0300)

üst seviyedeki kalıntıların ise 530 yıllık olduklarını bulunmuştur⁷. Demek ki Adaburnundaki köy, 1214 yılında bir kere tahrip olmuştur. Köyün yerine, belki köy tekrar kurulmuş, bu sefer bu köyde 1469 yılında yok olmuştur. Peki ama 1214 ve 1469 yıllarında ne oldu da bu köyler yok oldular?

Nizamettin Kazancı ve Ömer Emre, 1214 ve 1469 yıllarında Marmara denizinde şiddeti 7'den büyük iki deprem olduğuna ve bu depremlerin tsunami dalgalarına (yükseklikleri 15-20 metreyi bulan dev deniz dalgalarına) yol açtığı ihtimali üzerinde durmaktadırlar. Yani 1214 ve 1469 yıllarında bölgemizde çok büyük iki deprem olmuş ve muhtemelen denizden kopan 15-20 metre yüksekliğindeki dev dalgalar Ece Gölünü vurmuştur. Bu mümkündür. Zira Ece Gölü bugün dahi deniz seviyesinden sadece 2,5 ilâ 4 metre yüksekliktedir ve Karabiga körfezinden 9 km kadar içtedir. O zamanlar deniz seviyesinden daha az yükseklikteydi (yani daha çukurdu) ve Marmara Denizi, Ece Gölüne daha yakındı. Denizden kopan dev dalgalar, Adaburnunda bulunan köyü yutmuştur. Ancak bu sadece bir ihtimaldir. Nizamettin Kazancı ve Ömer Emre bunun sadece bir yorum olduğuna, doğru olmayabileceğine de işaret etmektedirler. Ancak, her halükârda, ister tsunami dalgalarıyla yok olmuş olsun, ister normal bir depremle yok olmuş olsun, ister gölün suyunun yükselmesiyle yok olmuş olsun⁸, muhtemelen Adaburnunda gölün bir iki metre dibine batmış bir köy vardır.

b) “Bir Ece Masalı”

Derler ki: Ece Gölü'nün olduğu yerde bir yerleşim birimi varmış. Köy veya kasaba halkı hayli varlıklıymışlar. Sürü sürü koyunları, verimli tarlaları, bağları, çayırları onları biraz şımartmış. Köyleri çukurdaymış ama burunları havadaymış.

Günlerden bir gün köye beyaz sakallı, üstü başı perişan, yaşlı bir dilenci gelmiş. Kapı kapı dolaşip yiyecek, giyecek, şunu bunu istemiş. Bütün kapılar yüzüne kapanmış, kimse ihtiyarla ilgilenmemiş. “Haydi oradan ...” deyenler bile olmuş.

Yaşlı adam bir evin önünde, fırına ekmek atmaya çalışan kadını görmüş. Ondan da ekmek istemiş. Kadın beklemesini biraz sonra ekmeğin pişeceğini

7. Nizamettin Kazancı ve Ömer Emre, “Depremle Birlikte Marmara’da Tsunami Oluştumu?”, *Cumhuriyet Bilim-Teknik*, Sayı 655, 9.10.1999.

8. Nizamettin Kazancı, Biga çayının Ece Gölünü besleyerek şişirmiş ve etrafı su basmış olabileceği ihtimaline de dikkati çekmektedir (From: Nizamettin.Kazanci@science.ankara.edu.tr To: gozler@uludag.edu.tr (Date: Tue, 12 Oct 1999 19:29:48 +0300). Gerçekte bilindiği gibi “Kılıpelı Köprü” denen köprü yapılmaya kadar, Biga Çayında sular kabarıncı Göle, Biga Çayından su geliyordu. 1976 yılında da Göl, Biga çayından gelen sularla dolmuş ve mahsul su içinde kalmıştır.

söylemiş. İhtiyar da beklemiş, ekmeğ pişmiş. Kadın mis gibi kokan taze ekmeğlerden ihtiyara vermiş.

Ekmeği veren kadın köyün çobanının karısıymış. Çoban köyün koyunlarını otlatırmış. Her sabah ev ev dolaşır, evlerden çıkan koyunları toplar. Ada'da, merada, kayada otlatır, akşamları getirip evlere teslim edermiş. Fakirmişler ama mutluymuşlar. Bu mutluluğu tamamlayan yavruları da varmış.

Yaşlı adam kadına kim olduğunu sormuş. Kadın herşeyi anlatmış, kocasının şu anda Ada'da köyün hayvanlarını güttüğünü söylemiş. Yaşlı adam kadına:

- Hemen çocuklarını al, Ada'ya kocanın yanına git. Hiç durma kızım, demiş. Dediği gibi de gözden kaybolmuş.

Kadın bu işe bir anlam verememiş ama ihtiyarın dediğini de yapmış. Ada'ya kocasının yanına varmış. Olan biteni anlatırken bir tufan kopmuş; sanki yerle gök birbirine karışmış, hiçbir yer görünmez olmuş. Gök delinmiş yere akmış, seller herşeyi önüne katmış. Tanrının gazabı köyün üstüne çökmüş.

Tufan geçmiş, Ada'daki çoban, eşi ve çocukları, koyunları ile birlikte kurtulmuşlar. Köy ve kendilerini beğenmiş halkı helak olmuşlar. Köy sulara gömülüp göl olmuş. Hatta köyün minaresinin alemleri Açıkusu'dan gelen kayıkların sırtlarına takılmış. Bu masal da nesilden nesile anlatılmış.

Meğer o yaşlı adam bir ermiş veya evliya imiş. Allah onu insanları sınamak için göndermiş. Onlar sınavı kaybetmişler, cezalandırılmışlar. İnsanken, insanlara hizmet eden saz, kamy, kovalık olmuşlar, sazan, karabalık, yılan balığı olmuşlar, ördek olup uçmuşlar, Açıkusu'ya konmuşlar. Şimdi verimli bir arazi olup traktör tekerlekleri altında cezalarını çeker dururlarmış.

c) Ece Gölü

“Ece”; prenses, kralın eşi, ana kraliçe gibi sözlük anlamları taşımaktadır. Bu ismin nereden ve nasıl geldiği tam olarak bilinmemekle birlikte; 1350'li yıllarda bu bölgeyi Osmanlı topraklarına katan Halil Ece isimli komutanın adına izafeten verilmiş olabileceği ihtimali ağırlıklıdır. Çok eski askeri haritalarda Acı Göl, Acı Ece Gölü gibi isimlerle gösterilmektedir.

Ece Gölü'nün çok eski çağlarda bir çöküntü sonucu meydana geldiği, çevredeki derelerin sularıyla beslenip, zamanla çeşitli bitki hayvan ve küçük canlıların yaşadığı bir bataklık halini aldığı düşünmek en mantıklı yaklaşım olabilir.

Ece Gölü'nde kamy, saz, karakova, kındıra, kalabak (nilüfer), solgun gibi bitkiler; sazan, yılanbalığı, karabalık, kurbağa, yılan, kaplumbağa, yabandomuzu gibi hayvanlar, yaban ördeği, meke gibi kuşlar yaşıyordu. Bu

bitki ve hayvan türleri Yeniçiftlik halkı için daima büyük bir gelir kaynağı olmuştur.

Köy arazisini satın alanların pazarlık sırasında; “O, su kalsın ucuza verin” deyip almak istemedikleri Ece Gölü, Yeniçiftlikli için daima bir “can damarı” olmuştur. Kurutulduğu 1963 yılından önceki yararlanma biçimi ile kurutulduktan sonrası farklıdır.

Kurutulmadan önceki yıllarda saz biçilir, satılır veya hasır dokunurdu. Kamışı, kındırası dam veya samanlıklara hatta evlere örtü olurdu. Evlerin tavanları, bölmeleri kamıştan yapılır, üzerleri çamurla sıvanırdı. Gölün balığı ihale ile satılarak köy bütçesine büyük gelir sağlanırdı. Ördek avlanır, çevresinde hayvan otlatılırdı. Pıtırak toplanır kestane gibi kaynatılırdı. “Pıtırak seven dikenine katlanmak” zorundaydı.

Yılanbalığı tavası yiyen bu tadı hayatı boyunca unutamaz, pıtırakın kattığı elini de. Yaban ördeği yumurtalarından yapılan makarnanın, kuskun tadı damaklarda kalmıştır. Saz biçerken susayınca nilüfer sapını hortum yapıp su içtiğini kim hatırlamaz.

Göl boyunda hayvan otlatırken güreş tutan, oyun oynayan, bazen kavga eden çocukların sesleri belki hala oralardadır. Gümelerinin küçücük mazgalından ördek gözetleyen avcılarının tüfek sesleri yankılanır. Ece Gölü’nden.

Şimdiki gençlere ve gelecekteki Yeniçiftliklilere bu yazdıklarımız bir hayal gibi gelebilir. Çünkü saydığımız bitki ve hayvanların pek çoğu orada artık yoktur. Ece Gölü, şimdi göl değildir. Kışın birkaç ay göle benzese de bir tarım arazisi olmuştur.

Hani bıraksalar aslına dönmeye hazırdır. Kurdu kuşu, sülüğü, kamışı ve sazı üremek için fırsat kollar. İnsanoğlu bırakmaz, traktörü, pulluğu, diskarosunu ona başeğdirmiştir. Teknoloji doğayı yenmiştir. İyi mi, kötü mü olmuştur bilinmez, kimse de hesabını yapmamıştır.

Halkın dilinde o hala “göl” dür. “Göle çiçek ektim, göle çift sürmeye gittim” diye konuşulur. Ece Ovası deyene pek rastlanmaz.

d) Ece Gölü Salıyor

Ece Gölü’nün Yeniçiftlik halkına sağladığı yararların başında saz biçmek ve onlardan hasır dokumak gelmekteydi. Ancak saz (papur) denilen su bitkisinin kesilmesi için biraz olgunlaşması (sararmaya başlaması) gerekir. Bu da ağustos ayı ortaları –eksi, artı- gibi olur. Zaten halk da harmanını dövmüş, samanını çekmiştir ve sıra “gölün salınması” na gelmiştir.

İyi de bu “gölün salınması” olayı nedir? Gölden saz, kamış ve örtü gibi bitkilerin biçilebilmesi için Köy İhtiyar Heyeti’nce izin verilmesi demektir.

Onların izni olmadan bu iş için göle giremezsiniz. Köy kahyasının gölün salındığını ilan etmesi gerekir.

Bu iş için önceden bazı hazırlıklar yapılmalıdır. Göldonu, çarıklar, kalın yün çoraplar ve tara (kesici bir saplı alet) gözden geçirilir. Gerekiyorsa yenileri alınır. Taralar jilet gibi bilenir. Gözler dört açılır, fısıltı gazetesine kulak kabartılır.

Göldonu, amerikan bezinden dikilmiş, biraz Adana şalvarını andıran uçkurlu bir giysidir. Topuklara kadar uzanır ve bolcadır. Ayağa kalın, uzun konçlu çoraplar giyilir ve üstüne çarık çekilirdi. Çarıkların uzun iplerini çapraz çizgilerle diz altına getirip sıkıca bağlanırdı. Elinize bir de keskin tara aldınız mı, hazırsınız demektir.

Şimdi herşey muhtarın iki dudağı arasındadır. Kahvede herkes şapkasının gölgesinden birbirini kollar, kulaklar radar gibidir. Her hareketten kuşulanılır, bir mana çıkarılır: “Yarın mutlaka salınır, olmadı öbür gün” Yarınlar öbür günler bitmez, sabırlar taşar.

Bazıları vardır, onlar daha sabırsızdırlar. Gölboyu’nu, Kışla Tepesi’ni veya çalı diplerini mekan tutarlar. Önceden gölü dolaşp sazın bol yerini tespit etmişlerdir. Göl salınmadan oralarını “bellemek” ve salınınca da biçmek niyetindedirler.

Nihayet o an gelmiştir, bir sabah köy kahyası gölün salındığını ilan eder. “Hücum borusu” çalmıştır. Sabahın sessizliğinde büyük bir patırtı kopar. Herkes en kısa zamanda göle ulaşmak için yarışa girer. Oysa “uyanıklar” çoktan göle dalmış ve yerlerini bellemişlerdir bile.

At arabası olanlar daha şanslıdır. Atların nal ve koşum sesleri, tekerleklerin çıkardığı seslere karışır. Ailelerin hızlı yürüyen, iyi koşan hızlı fertleri önden giderek yer çevirmeye çalışırlar. Diğer ağırlıklar arkadan gelirler.

Yeniçiftlik halkı göle doğru adeta saldırıya geçmiştir. Bir kol Kabalık sırtından, bir kol Kayaaltı’ndan, Sultanbayırı’ndan, Sarıyer’den, bir kol Tokatkırı tarafından, Çakırlar alçağı’ndan Mera’ya doğru göl ablukaya alınır. Şimdi herkes “yedi düvele karşı” savaşı Osmanlı askeri gibidir. Çünkü saz gölün her yerinde aynı sıklıkta ve kalitede değildir. Her yıl aynı bollukta olmaz. Telaşın nedeni budur.

Göle girince bazen koltuk altına kadar bazen dize kadar suda saz biçmek zorunda kalabilirsiniz. Sizi umulmadık tatlı sürprizler bekleyebilir; dümdüz giderken kendinizi birden bir çukur içinde bulabilirsiniz. Sülükler bir yerinize yapışabilir, önünüze su yılanı çıkabilir, geçen yıldan kesilmiş bir kamış kökü ayağınıza bataabilir. Keskin taranın ucu saz niyetine ayağınızı ve elinizi kesebilir.

Hani “ekmek aslanın ağzında” derler ya. Burada taranın ucundadır. Biçilen sazlar demet yapılarak sırtla veya kayıkla kenara çıkarılır. Tepeden tırnağa su olursunuz. Sonra demetler göl kenarına, bayırlara veya boş tarlalara serilir. Arada bir alt-üst edilerek kurutulmaya çalışılır. Yağmur yağmasın diye de dua edilir. Islanan sazın rengi kararır, hasırı iyi olmaz.

Serildiği yerde kuruyan sazlar toplanır ve 50-60 cm çapında demetler halinde bağlanır, arabaya yüklenir. Köye hareket edince “Göl Korucusu” yolunuzu keser. Arabadaki sazlara şöyle bir göz atıp kaç “bandırma” olduğuna karar verir. “Bandırma” bir ölçü birimdir. Büyüklüklerine göre 2-3 demet bir bandırma sayılır. Bu bandırmanın muhtarlıkça belirlenmiş vergisi vardır, onu ödersiniz. Böylece köy bütçesine katkınız olur. Tabii bu arada “vergi” kaçıranlara veya teşebbüs edenlere de rastlanır.

Sazlar eve getirildikten sonra büyük demetler çözülür, ayıklanır ve temizlenir. 20 cm çapında küçük demetler halinde bağlanır. Kışın hasır dokumak için yeterince saz ayrılarak bir köşeye konulur. Kalanı Biga’ya götürülüp satılacaktır.

Akşamdan demetler arabaya özenle yerleştirilir. Gösterişli demetler görülecek gibi yerlere konulup bağlanır. Gece düşebilecek çiğ karşı üstü örtülüp sabah ezanından önce yola çıkılır. Bu yol öküz veya inek arabası ile iki saat kadar tutmaktadır.

Biga’ya Akköprü Köyü üzerinden gidilecektir. Akköprü altındaki çay üzerindeki eski tahta köprüden salavat getirerek geçildikten sonra Çavuşköy yakınlarında şoseye çıkılır. Halkın “susa” dediği Biga-Karabiga karayolu o zamanlar stabilize edilmiştir. Bir araba geçince yergök toz olur. Yol kenarındaki süpürgeciler kenara yayılan kumu ortaya doğru süpürürler. Ayrıca hayvanlar motorlu taşıtlara alışkın olmadıklarından ürkerler, arabayı bile devirebilirler.

Sıra bunca emeğin pazarlanmasına gelmiştir. Saz pazarı çarşamba günleri çay boyunda, hafta içinde Dumlupınar İlköğretim Okulu’nun arkasındaki küçük meydana kurulmaktadır. İlk iş olarak hayvanlar boyunduruklarından salınır, tekerleklere bağlanıp önlerine ot, kuru mısır sapı konulur. Sıra müşteri beklemeye gelmiştir.

Kuşluk vaktidir, karınlar acıkmıştır. Biraz sabır; çünkü sabah kahvaltısının menüsü “pazar ekmeği + tahın helvası”dır. Yapılışından mıdır, buğdayından mıdır mübarek mis gibi kokar, insanı tokken bile acıktırır. Bu yüzden kendi ekmeğine “pazar ekmeğini” katık yapıp yiyenler olduğu söylenir. Zaten Biga’nın seyyar köftçileri pazar yerini çoktan dumanaltı etmiştir. Şansınız yaver gidip sazları satarsanız “ekmek arası köfte” yiyebilirsiniz.

O zamanlar Biga’da birçok aile hasır dokumaktadır. Belki yüz, belki ikiyüz hane Ece Gölü’nün sazından ekme yemektir. Bigalı hasırcı kadınlar, “uç

aşağı beş yukarı” anlaşılır, saz arabası alıcının peşine düşer. Bir ağustos sabahı Ece Gölü’nün serin sularında başlayan mücadele burada sona ermiştir.

Bir araba saz birkaç kağıt parçası olup cebe girer. Bir anda yüzler güler, “bereket versin” denilir, herhalde en helal para budur. Kış yakındır, gazdı, tuzdu, basmaydı tasmaydı derken paralar yine Biga’da kalır.

Bazen işler ters gider, sazlar satılmadan geri dönülmek zorunda kalınır. Çay boyunun tozlu, rutubetli, lağım kokulu ortamında müşteri gözetleyip bulamayan ikindiden önce dönüşe hazırlanır. Moraller bozulmuş, hayaller yıkılmıştır. Ağızları bıçak açmaz. Açlığa inat köfteciler de oralardan bir türlü gitmez. Geri götürmekten se yok pahasına veya veresiye satanlar olur. Satamayanlar Biga esnafına görünmeden köyün yolunu tutarlar.

e) “*Hasır Dokurum Çile Dokurum*”

Eskiden evlerin tabanları toprak dolguydu. Üzerine ince bir taba halinde samanla karıştırılmış kırmızı toprak sürülürdü. Rutubeti, soğuğu, geçirmesini diye üstüne hasır serilirdi. Hasırın üstünede kilim, çul, cacala varsa halı yayılırdı.

Kış mevsiminde hem boş zamanları değerlendirmek hem de aile bütçesine katkıda bulunmak amacıyla hasır dokunurdu. Hemen her evde hasır tezgahı kurulurdu. Tezgah denilen de dört ağaç ve bir taraktan ibaret basit bir düzenekti.

Önce sazlar ayıklanır, özü çıkarılarak ip haline getirilirdi. Bu iş için çıkırık kullanılırdı. Hazırlanan ip tezgahın ağaçlarına yukarıdan aşağıya doğru 5-8 cm aralıklarla tarağın deliklerinden geçirilerek çekilirdi.

Ayrılan sazlar önceden ıslatılıp yumuşatılırdı. Yumuşayan sazlar iplerin bir altından bir üstünden geçirilerek başa gidildikten sonra düğüm atılıp tarak vurulurdu. Aynı işlem bu defa ters yönden aynen yapılırdı. Bu işlem hasır bitene kadar devam ederdi.

Hasır bir halı veya kilim büyüklüğünde olurdu. Daha küçük hasırlar da – isteğe göre- dokunabilirdi. Karakova bitkisinden de hasır dokunur fakat dayanıksız olduğundan pek tutulmazdı. Eli çabuk bir kişi günde bir hasırını bitirebilirdi. Aile fertleri duruma göre değişerek tezgah başına geçerlerdi. Hasırçılık bir aile işiydi.

Hasır tezgahı genellikle evin işe yaramayan boş bir bölümüne kurulurdu. Genel olarak hayatın (sundurma-salon), damın veya samanlığın bir kenarında olurdu. Korunaklı değildi, rüzgar bir yanından girer, öbür yanından çıkardı. Eller, ayaklar, üst baş ıslanırdı. Son derece sağlıksız bir ortamda çalışılırdı.

Hasır bitince çile bitmez, bu defa satma derdi çıkardı. Köyden veya dışardan gelen hasır tüccarlarınca 5 L, 7.5 L, 10 L gibi fiyatlarla alınır, genelde para da peşin olmazdı. Ancak kış aylarında başka geliri olmayan aileler için bu olayı küçümsememek gerekir.

Anlatırken bile zorlandığımız, belki okuyanları düşündüren, belki de uygulandıran bu olay Yeniçiftlik'te 1963 öncesi yıllarda yaşanmıştır. O günlerin insanların büyük bölümü şu anda hayatta değildirlere.

Çok sağlıksız koşullarda çalışan ve yaşayan o insanlar ömürlerinin ne kadarını Ece Gölü'ne vermişlerdir bilemeyiz. Ama başta sıtma, verem, artrit (eklem kireçlenmesi), romatizma, mide ve barsak hastalıkları olmak üzere çeşitli hastalıklara yakalandıklarını ve bu yüzden hayatlarını kaybettiklerini biliyoruz. O günleri yaşayıp da sağ olanlarda bile hala bu izlere rastlayabiliriz.

Köyün kuruluşundan bugüne kadar yaşamış olanların en şanssızları o yıllarda sorumluluk taşıyanlar olsa gerektir. Bugünkü yaş ortalamasının çok altında yaşayan, daha doğrusu yaşamayan o insanları saygı ile rahmetle hatırlamak boynumuza borç olmalıdır.

f) Ece Gölü Kurutuluyor

Ece Gölü'nün kurutulması fikri çok eskidir. Yeniçiftlikliler gölü kurularak arazisinde tarım yapmayı hep düşünmüşlerdir. Bu konuda ilk önemli ilk önemli teşebbüs 1936 yılında yapılmıştır. Dalyanayağı'ndan Dutluk Çiftliği'ne doğru insan gücü ile bir kanal açılmıştır. Bugünkü açılış törenlerine benzeyen bir uygulama yapılarak Biga'dan önemli kişiler çağırılmış, ziyafetler verilmiş, bandolar marşlar bile çalmıştır.

Ancak ana tahliye ve yardımcı kanalları olmayan böyle bir çalışmanın sonuç vermeyeceği bellidir. Köyde o zaman sadece bir adet traktör vardır. Göl kurusa bile ne ile sürülecektir. Bugünkü tarım alet ve makinaların hiç birisi yoktur.

Aslında köyün o zamanki ileri gelen bazı kişileri bu işe içten içe karşıdır. Onlar az bir icarla gölü alıp büyük paralar kazanmaktadırlar, çıkarları bozulacaktır. Hatta Bigalılar bile karşı çıkarlar çünkü hasır dokuyarak geçiren aileler vardır. Velhasıl bu girişim tören yapmakla kalır ve arkası gelmez.

1960'lı yıllara gelindiğinde Yeniçiftlik'te hayat zorlaşmıştır. Nüfus artışı sonucu tarlalar miras yoluyla bölünmüş, ufalmıştır. Yeni yetişen gençler iş umudu ile İstanbul'a göç etmektedirler. Henüz tarım teknolojisi gelişmediğinden tarlalar at, öküz veya ineklerin çektiği sabanlarla sürülmektedir. Derin sürülemediği ve yeterince gübrelenemediği için verimsiz hale gelmiştir.

Böyle bir ortamda Ece Gölü'nün kurutulması fikri tekrar gündeme getirilir. Bu girişimin önderliğini emekli Tümgeneral Mustafa Savaşkan (Paşa)

yapmaktadır. Bu işi yürütecek bir de komisyon kurulur. Şimdi hepsi merhum Süleyman Ağaoğlu, Zekeriya Akan, İsmail Şengün, Hüseyin Güder ve Adem Gözler (muhtar vekili) bu komisyonda görev alırlar. Paşa işin resmi yani devletle olan bölümünü yürütecektir.

Savaşkan Paşa Yeniçiftliklidir. Annesi Hacı Yusuf'un kız kardeşidir. Babası Gümüşçaylı olup imamlık yapmaktaydı. Paşa Harp Okulu'nu bitirerek subay olmuş ve orduda Tümgeneral rütbesine kadar yükselmiş, 1961 yılında emekli olmuştur. 1965 genel seçimlerinde CHP'nden Çanakkale milletvekili adayı olmuştur. Ancak o günkü seçim sisteminin (milli bakiye) azizliğine uğrayarak haksız yere milletvekilliğini kaybetmiştir.

Komisyonun aldığı karar gereği –onbeş yaşından yukarı- 410 kişi gölü kazmakla mükellef kılınır, itiraz yoktur. Dalyanayağı ile Dutluk Çiftliği arası bu kişilere bölüştürülür. Kanalın eni üstte 12 m, tabanda 6 m, derinliği ise 2 m olacaktır. Su açılan bu kanaldan Kocabaş Çayı'na akacak ve göl kurutulacaktır.

1963 yılının yaz sıcağında mükellef kılınan 410 kişi tarafından kanal kazılarak açılır. Burada çalışanlara komisyonun bir de vaadi vardır: Kanalı kazananlara kişi başına Taşkulak'tan (1) dönüm boştan yeri, (5) dönüm de tarla verilecektir. Gölün kalan arazisi, köyün kuruluşuna esas olan "hisse" üzerine bölüştürülecektir. İşe başlarken manzara budur.

Kanalın Kazılması (1963)

Yeniçiftlik halkı görevini yapmış, gölün suyunu çaya akıtacak kanalı kazma ucu ile açmıştır. Sıra devletin yardımına kalmıştır. Gölün içine ana tahliye ve yardımcı kanalların açılması gerekmektedir. Savaşkan Paşa Ankara'yı mesken tutar, defalarca gider gelir.

1963 yılında Türkiye’yi CHP – Adalet Partisi koalisyonu yönetmektedir. Başbakan İsmet İnönü, Maliye Bakanı Çanakkale CHP Milletvekili Şefik İnan’dır. O zamanki yöneticiler devletin parasını öyle kolayca çarçur edecek kimseler değildirler. İlgililer durumu yerinde görüp, Yeniçiftlik halkının emeği, gayreti ve inancını değerlendirerek kanalların açılmasına karar verirler.

Maliye Bakanı Şefik İnan çok ciddi bir devlet adamıdır. Yeniçiftlik Köyü’ne daha önce gelmiştir ve sorunu bilmektedir. Fakat bu iş için 1964 yılı bütçesinde ödenek yoktur. Üstelik Maliye Bakanı 1963 bütçesine % 15 mermur maaşı zammı önceden konulduğu halde bütçe açık verecek diye vermemeyen, “bu zammı verecek birisi varsa gelsin, ben istifa ediyorum” deyip Meclis kürsüsünden meydan okuyan yürekli bir kişidir.

Fakat Yeniçiftlik’teki bu gayreti gördükten sonra bütçede olmayan bu parayı bulmanın yollarını araştırır. Başka ihalelerden ve fonlardan artan paraları –bütçe düzenini bozmadan– toplar. 352.000 (üçyüz elli iki bin) lirayı kanalların açılması için tahsis eder. Bu ödenek ile 1964 baharından itibaren iş makinaları kanalları açarlar.

Açılan bu kanalların yardımıyla Ece Gölü’nün suları Kocabaş çayına doğru daha hızlı akmaktadır. Yeniçiftlik halkının bu çok eski hayali gerçek olma yolundadır.

g) Göl Paylaşlamıyor

Gölün kurutulması sorunun çözümünde ilk aşamadır. Aslında bundan sonrası güçlüklerle doludur. Göl alanı binlerce yıllık birikimin sonucu kamış, karakova, solgun, kovalık, saz ve benzeri bitkilerin yıllanmış kökleri ile kaplıdır. Tarım alanı haline gelmesi için büyük çalışmalara ihtiyaç vardır. Fakat bugünkü tarım makinaları olmadığı gibi köyde iki elin parmakları kadar bile traktör yoktur.

İlk yıllarda traktörü olanlara ekmeleri ve gölü ıslah etmeleri için yer verilir. Hatta dışardan gelip yer işleyenler bile olur. Amaç toprağın ıslah edilerek tarıma elverişli olmasını sağlamaktır. Öncelikle kamışlar ve kökleri sökülüp yakılır. Ayçiçeği ekiminden olumlu sonuç alınmıştır. Bu durum halkı cesaretlendirmiştir. Yeni yeni traktör alımları başlar.

Yeniçiftlik halkı gölün verimli bir tarım arazisi alacağını anlamıştır. Dokuz bin dönümlük el değmemiş, tabii gübreli bu arazi köyün ekonomisine büyük katkı sağlayacaktır. Yoksulluğun beli kırılacaktır, belki de gençler baba ocaklarını terkedip yaban diyarlara göç etmeyeceklerdir. Ama bu iş o kadar kolay olmaz.

Şimdi işin en zor bölümüne gelinmiştir; göl nasıl taksim edilecektir? Köyün arazisi 219 hissedar tarafından alınıp taksim edildiğine göre göl de

aynı şekilde paylaşılacaktır. Göl Komisyonu'nun görüşü bu yöndedir ve mantıklı bir karardır.

Yine Göl Komisyonu'nun kanal kazılmasına katılan 410 kişiye vaatleri vardı, onu da hatırlayalım. Üstelik çalışan bu insanların içinde köye sonradan gelenler yani "hissedar" olmayanlar da vardır. Bir kısım "hisse varisleri" Yeniçiftlik'te oturmadıklarından kanalın kazılmasına hiç katılmamışlardır.

Göl Komisyonu 1963 yılında işe başlarken aldıkları kararları yürürlüğe koyarak, 410 kişiye Taşkulak mevkiinden birer dönüm "bostanyeri" ölçmeye başlar. İş bu noktadan sonra çatallaşır. Köy dışında yaşayan bazı hissedar varisleri itiraz ederler, "biz dedemizin hakkını kimseye veremeyiz" derler.

Orada bulunanlar hissedarların üzerine saldırır. Hazır bulunan jandarma güçleri müdahale ederek olayı önler. Fakat artık ok yaydan çıkmıştır. Komisyonun kararları uygulanamaz.

Olaylar bu kadarla kalmaz. Köy halkı; gölün hisse oranlarına göre paylaşımını isteyenler (hisseciler) ve kanalın açılmasında çalışanlara eşit olarak verilmesini savunanları (kazmacılar veya kazıkçılar) olmak üzere ikiye ayrılırlar.

Aileler bölünür, arkabalar ayrı kamplarda yer alırlar hatta baba ile oğul karşı karşıya gelir. Arkadaşlıklar, komşuluklar askıya alınır. Sapla saman birbirine karışmıştır. Artık kimin haklı kimin haksız olduğu bile önemli değildir.

Taraflar artık bir düşman gibi karşı karşıyadır, kılıçlar çekilmiştir. Aklın, mantığın yerini duygular ve menfaatler almıştır. Basiretsiz politikacılar da çıkarları için yangına körükle giderler. Sorunu çözmek isteyenler olsa da etkili olamazlar. Çünkü böyle durumlarda "şahinler" ön palana çıkarlar. Ve istenmeyen sona doğru adım adım yaklaşmaktadır.

15 Mayıs 1968 tarihi Yeniçiftlik yaşamının en acı günü olarak hatırlanacaktır. Anlatmak bile istemediğimiz bu bölümde; artık aramızda olmayanların anısına saygı olarak ve yaşayanların tekrar yanlış duygulara kapılmamaları için isim kullanılmayacaktır.

O günün sabahı "hisseci" grup göldeki yerlerini sürmek amacıyla toplanırlar. Traktör, at arabası vs. gibi araçlarla Bahçelik-Sultançeşme yolunu takiben Sarıyeraltı mevkiine doğru hareket ederler. Buna karşılık kazıkçılar grubu da şimdiki Bölge Yatılı İlköğretim Okulu'nun bulunduğu alanda toplanırlar. Buzağı merası -Tokatkırı Yolu- Çakırlar alçağı yoluyla bataklık denilen yere gelirler.

Kazıkçılar grubu, Hisseciler grubunun gölü sürme eylemini engellemek ister ve kavga çıkar. Ciddi şekilde yaralananlar olur. Tek teselli ölüm olayı

yaşanmamasıdır. Yaralılar Biga Devlet Hastanesi’ne kaldırılarak tedavi altına alınırlar.

Jandarma olaya el koyar, gözaltına alınanlar ve tutuklananlar olur. Önlem olarak köyde Geçici Jandarma Karakolu kurulur. Böylece daha büyük olayların çıkması önlenmiş olur.

Bu olayın Yeniçiftlik halkına ekonomik ve sosyal yönden birçok zararı olmuştur. Akrabalık, komşuluk ve arkadaşlık ilişkileri büyük yaralar almıştır. Kahvehaneler ayrılmış, selam sabah kesilmiştir. Birbirlerinin düğünlerine derneklerine katılmamışlar ve hatta bayramlaşmamışlardır.

Ekonomik kayıplar da çok büyüktür. Yıllarca gölden yararlanmak mümkün olmaz. Göl adeta eski haline döner. Kanallar tıkanıdığından saz, kamış ve diğer bitkiler eskisi gibi ürerler ve 1975 yılında tekrar saz biçilir. Bu arada Biga Kadastro Hakimliği gölün hazineye ait olduğuna karar vermiştir. Böylece gölün mülkiyet hakkı da elden çıkmış olur.

Bir kayıp ve yanlışlık da eğitim alanında yaşanmıştır. Yeniçiftlik doğumlu öğretmenler en tecrübeli ve başarılı yıllarında kendi köylerine hizmet vermektedirler. Göl olayından onlar da nasibini alırlar ve siyasilerin de işe karışması ile en hücre yerlere sürülürler.

En verimli yıllarını köylerinin çocuklarına –adeta birbiriyle yarışarak– veren bu insanlar büyük zararlara uğrarlar fakat asıl kaybeden Yeniçiftlik’tir. Böyle başarılı kadro bir daha bir araya gelmez, eğitim-öğretim büyük darbe yer.

Bu hadisenin mağdurları yine de köylerine, doğup büyüdüğü topraklara küsmezler. Emekli olunca köylerine yerleşip aktif görevler alarak başarılı hizmetlerde bulunurlar.

Buraya kadar anlattığımız bunca olumsuz gelişmeye rağmen Yeniçiftlik insanı anlayışı, olgunluğu ve sağduyusu sayesinde bunları aşmayı becermiştir. Burada tüm Yeniçiftlik halkını kutlamak gerekir. Böyle bir olay ülkemizin başka yörelerinde olsaydı çok acı sonuçlar yaratabilirdi.

Yeniçiftlik halkı göl kavgasından sekiz yıl sonra “zararın bir yerinden dönerek” toplanarak biraraya gelir. 1976 yılında hazinenin açtığı “gölü işleme ihalesi”ni Toprak-Su (Sulama) Kooperatifi kazanmıştır. Bu işin önderliğini İsmail Aga (Onbir) yapmıştır.

Göl kıyından içeri doğru üç bölüme ayrılmış, her bölümden beşer dönüm olmak üzere hane başına 15 dönüm yer ölçülmüştür. O zaman 476 haneye yer verilmiştir. Şimdi bu rakam beşyüzü aşmıştır. Her yıl dönüm başına tespit edilen icar miktarı hazineye yatırılmaktadır.

Ece Gölü artık göl değildir, bir tarım arazisi görünümünü kazanmıştır. Baştan sadece ayçiçeği ekimi yapılırken kıyılarına buğday ve uygun yerlere

domates ekilerek yeni arayışlara başlanmıştır. Son yıllarda büyük ölçüde hayvan yemi olarak (silaj) mısır ekimi göze çarpmaktadır.

1995 yılında işlenen yerlerin işleyenlerce hazineden satın alınması ve kişilere tapulanması için bir girişim yapılmışsa da olumsuz olarak sonuçlanmıştır. Bu kitabın yazıldığı (2002) dönemde bu konuda ikinci teşebbüs yapılmaktaydı.

VIII. YENİÇİFTLİK'TE NÜFUS YAPISI

1. Nüfus

Merhum Zekeriya Akan'ın verdiği bilgilerden; köyün kuruluşunun ilk on yılı sonunda (1905 gibi) 200 hane ve 1000 dolayında nüfusu olduğunu öğrendik. 1911-1912 yıllarına doğru 250 hane olmuş. 1950'li yıllarda hane sayısı 300'ü aşmış ve nüfus 1600'e yaklaşmıştır.

Biga Nüfus Müdürlüğü'nden alınan resmi rakamlara göre Yeniçiftlik'te;

1970 yılında= 1654
 1985 yılında= 1696
 1990 yılında= 2109
 1997 yılında= 1893
 2000 yılında= 1836 kişi yaşamaktadır.

Bu sayımların içinde 1985 sayımı rakamı en gerçekçi olanıdır. 1990 ve sonrası rakamlarının içinde Yatılı Bölge Okulu öğrencileri ve “Belediyelik” olma çabaları vardır. Denilebilir ki Yeniçiftlik Beldesi'nin nüfusu (net olarak) 1700 dolayındadır.

Biga Nüfus Müdürü “bu bölgeler nüfus artışında Avrupa standartını yakalamıştır. Çocuk ortalaması 1-2 dolayındadır. Aile birey sayısı 3,2'dir. Bir yerin nüfusunu bulmak için hane sayısını 3,2 ile çarpınız, nüfusu çıkar” dedi. Yeniçiftlik'teki hane sayısı 525 civarında olduğuna göre; $525 \times 3.2 = 1680$ eder. Bu durumda Yeniçiftlik'in “gerçek nüfusu” rakamımız doğrudur.

Yeniçiftlik halkı, daha resmi çalışmalar başlamadan önce “aile planlaması” nı kendisi yapmıştır. Son yıllarda çocuk sayısı 1-2 düzeyine inmiştir. Eskiden 5-6 çocuklu ailelere çok rastlanırdı. Hatta devlet –nüfusun artması için- teşvik ederdi. Altı çocuğu olandan “yol parası” almazdı. 1950'ler öncesi 6 lira olan yol parasını ödemek de epey zordu, ödeyemeyen yol yapımında çalışmaya gönderilirdi.

Fakat son yıllarda Yeniçiftlik'te bu düzeni bozan birisi çıktı; Kara Hafize'nin İsmail (Gider). Bütün gün kahve önlerinde ayakkabı boyayan, iş ayırmadan çalışan ve akşam olunca da yarım çuval ekmeği sırtlayıp evin yolunu tutan nam-ı diğer Boyacı İsmail.

Boyuna bosuna, cüssesine bakan hiç ummaz; tam dokuz çocuk (5 kız + 4 erkek) sahibi, üçü de ölmüş. Otuz beş yıllık evlilik, oniki doğum, Allah selamet versin.

Bizim “mektepe arkadaşısı” İsmail’le aynı sınıftaydık. Anacağı onu “Kurban İsmail’im” deyip sırtına sarar okula getirirdi. İçimizde en cılızımız olduğundan her teneffüste itilir kakılır, ağlayarak eve kaçardı. Anası üşenmez İsmail’i önüne katar fakat söylene bağıra, feryat figan okula dönerlerdi.

Başöğretmen Hüseyin Berk hazırlıklıydı. Kara Hafize’nin sesi Şumnuların yanında duyulur duyulmaz hademelerden birini Hamdilerin kahvesine gönderirdi. Kahvede alalacele yapılan okkalı, bir kahve henüz okula giren Kara Hafize’nin eline tutuştırulurdu.

İtibarlı konuk muamelesi gösterilerek Başöğretmen Odası’na alınır, öbür eline de “Birinci” cıgarası tutturutunca ses soluk kesilirdi.

Hey gidi –daha altmışına varmadan ölen– mektepe arkadaşım İsmail; kim derdi ki Yeniçiftlik’te böyle bir rekora imza atacaksın. Neyse, başpehlivan olacak değildin ya!

2. Göç Olayı

1950’li yıllara doğru artık Yeniçiftlik insanlarını doyuramaz haldedir. Tarlalar küçülmüş, eski verimini kaybetmiştir. Çevrede önemli iş sahaları da yoktur. Gençler geleceklelerini pek aydınlık görememektedirler. “Yorgan simit yallah Edremit” misali önce “taşı toprağı altın” denilen İstanbul’a göç başlar. Daha sonra da Bursa, İzmir ve diğerkleri.

İnsanları doğduğu yerde doyurabilseydik ne güzel olurdu. Son elli yılda halkının yarısı göç etmiş ülkemizin yaşadığı sorunlarının önde gelen nedenlerinden bir tanesi göç olayı. Sanki biraz alıştığımız, atalarımız tarih boyunca sık sık göç etmişler. Bizim dedelerimiz de köyümüze göç ederek gelmişler.

İnsan doğduğu, büyüdüğü yeri öyle kolay terkedemez. Bunu yaşayan bilir. Adamın yüreğine kor gibi düşer. Köyünüzün köpeklerini bile özlersiniz. Bilinmeyen bir geleceğe doğru yürümek koyar insana. Ama acımasız hayat şartları bir gonca gül gibi insanı koparır dalından.

Sizi gittiğiniz yerde davulla zurnayla karşılamazlar. Çoğu kez eviniz, işiniz hemen hazır değildir. Üstelik gidenlerin elinde çoğunlukla bir sanatı da yoktur. Bütün bu olumsuzluklara rağmen kişiyi böyle bir maceraya sürükleyen yokluk ve gelecek endişesidir.

“Ya nasip” deyip İstanbul’un yolunu tutanlardan Rasim Durak: “Evden bir ceketle çıktım. Ceket benim değildi, hocam! Rahmetli anam Biga çingenelelerinden emanet almıştı. Beş lira da para koydu cebime” dedi, gözleri dolu dolu.

Güçlüklerle, umutsuzluklarla başlayan göç olayını yaşayanlar kimbilir nelerle karşılaştılar, neler gördüler. Belki aç yattıkları günler olmuştur. İstanbul'a ve diğer şehirlere göç eden Yeniçiftlikliler genel olarak başarılı olmuşlar, girdikleri işlerde belli bir noktaya çıkmışlardır.

İlk gidenler çoktan emekli olmuş hatta bir kısmı aramızdan bile ayrılmışlardır. İkinci ve hatta üçüncü kuşak Yeniçiftlikliler yetişmiştir, ama onlar artık İstanbulludur, Bursalıdır, İzmirlidir... Fakat biz onları Yeniçiftlikli sayıyoruz.

a) Yeniçiftlikliler İstanbul'da

Derleyen: İrfan Durmaz

1955 öncesi göç edenler: Altın Ahmet, Ahmet Kıрма, Niyazi Bilge, Mehmet Dikici, Polis Mustafa (Akalin), Hüseyin ve Abdullah Duran, Bostandereli Ali (Ergüç), Tahsin Yüce, Kara Hüseyin (Yılmaz), Nazmi Yılmaz, Mehmet Tevfik Gezek, Kahya Recep, İ. Hakkı Durmaz, İsmail Hakkı Akan, Mehmet Kurt, Kekevenin Ahmet, Abdullah Pehlivan Sülalesi, Hamide Akan ve eşi Ali, Ahmet Tok, Musa Türker.

1955-1960 yılları: Hilmi Duran, İbrahim Akalin, Mustafa-Mehmet-Recep Türker kardeşler, Mehmet Ali Doğan, Faris Özkan, Hüseyin Kaynar, Mustafa Teker, Mehmet Ülker, Mehmet Akan, Mahmut Kurt, Halim Işık, Ahmet Kenar, İrfan Durmaz, Hamdi ve Ömer Aygün kardeşler, Rahmi Öncü.

1960 sonrası: Hüseyin Çalışkan, Necmettin-Ferhat-İsmail Yanık kardeşler, Mustafa-Recep-Muharrem ve Rıdvan Durmaz kardeşler, Şevket Yanıç, Zeplinin Mustafa ve İbrahim, Hamit Akalin, Rıdvan ve İlhan Baydık, Mustafa Çavuş'un Hilmi'nin çocukları –Mustafa ve Mestan, Rahmi ve Ragıp Kenar, Enver Topçu, Hüseyin Topçu, Yusuf Topçu, Çoban Ahmet'in Ömer'in kardeşi, Bircan Ergin, Baki Şen, Sabahattin Çakıcı, Basri ve Abdurrahman Yalçın, Hasan Duran, Mehmet Taşkın, Bahattin ve Hüseyin Akan, Refik Önlü, Ömer-Salih-Rahmi Kayrak, Mustafa ve Mehmet Yazar, Mustafa Topaloğlu'nun çocukları, Muhittin Aygün, Muhittin Yüce, Mustafa Yavuz, Sami Duğan ve ağabeyi, Şerif Can, Bedri ve Özcan Can, Ömer Tütüncü, İlhami Tütüncü, Mehmet ve Selahattin Köse, Ahmet Köse, Ali Adalı, Ahmet Adalı, İsmail ve Nail Adalı, Hüseyin ve Hasan Gün, Talat Yılmaz, Alaaddin Talikacı, Ömer ve Rasim Durak, İbrahim Civan, Mustafa Gezek, Ülfettin Tomris, Akif Eski, Hayrettin Kurt, Atilla, Elter, Ali Osman Durmaz kardeşler, İhsan Durmaz.

İstanbul'da İş Kuranlar:

1. Faris Özkan (Sarı döküm işi) 10 kişi çalıştırıyor.
2. Rasim Durak (Deri işi)

3. İsmail Yanık (Sarı döküm)
4. M. ve Selahattin Köse (Sarı döküm)
5. Mustafa Gezek (Sarı döküm)
6. İbrahim Civan (Deri işi)
7. Mehmet Taşkın (Mobilya işi)
8. Atilla-Elter-A. Osman Durmaz (Sarı işi) 5 kişi çalıştırıyor.
9. İlhami Tütüncü (Sarı işi)
10. İrfan Durmaz (Alüminyum-Plastik doğrama) 20 kişi çalıştırıyor.
11. Talat Yılmaz (Triko işi)

İstanbul’a göç eden kişilerden pek azı geri dönüş yapmıştır. Kara Hüseyin (Yılmaz), Polis Mustafa (Akalin), Hakkı Durmaz emekli olduktan sonra Nazmi Yılmaz, Hüseyin Kaynar, Mustafa Durmaz köye tekrar yerleşenlerdir.

İsmail Hakkı Akan, Mehmet Akan, M. Ali Doğan Paşabahçe Şişe Cam Fabrikasının başarılı cam ustaları olarak emekli olmuşlardır.

Faris Özkan Ermeni bir usta (Kirkor Mazmazyan) yanında öğrendiği sarı döküm sanatında harikalar yaratmaktadır. Alanında ünlü kişilerce aranan ve onlara sayısız işler yapan bir kişidir. Yeniçiftlikli pekçok gence sanatını öğreterek onları ekmek sahibi yapmıştır.

İrfan Durmaz –biraz daldan dala- (Bakkallık, PTT, NETAŞ, Almanya) derken Hakan Alüminyum Ltd. Şirketi ile asıl başarıyı yakalamıştır. Yirmi kişi çalıştırabilen bir konuma gelmiştir. Bu arada Bigalılar Derneği (BİSEV)’nin kurucusu ve faal üyesi olarak sosyal çalışmalarda da bulunur. Zaten eski sendikacıdır. “Sokaklar yürümeyle aşınmaz” denilen devirde, sokakları aşındırmaya çalışanlardandır.

İbrahim Civan da kendi işkolunda başarıya ulaşmış bir kişi olarak devam edenlerden “Emanet ceketli” Rasim Durak, İbrahim Civan ile birlikte yürütüp başarılı oldukları deri işinden sonra dönüş yaparak çiftliği tercih etmiştir. Kurduğu tarım ekipmanı ve satın aldığı tarlalarını işleyerek Yeniçiftlik’te bu alanda ön plana çıkmıştır.

b) Bursa’daki Yeniçiftlikliler

1965’li yıllardan sonra Bursa’da OYAK-RENAULT ve TOFAŞ (Fiat) otomobil fabrikaları kurulmuştur. Buna bağlı olarak otomotiv yan sanayi işyerleri de faaliyete geçmiştir. Zaten Bursa’nın öncelere dayanan bir sanayi birikimi vardır. İstanbul’dan sonra Bursa ülkenin ikinci büyük sanayi şehri olma yolundadır.

1971 yılının Yeniçiftlikli gençleri; Ahmet Akın, Hulusi Can, Hikmet Güder, İbrahim Levent, Salih Kocaman, Ali Erişen, Mehmet Akar, İsmail Akar ve Ahmet Ağaoğlu Oyak-Renault otomobil fabrikasına işçi olarak girmişlerdir.

Çeşitli nedenlerle Ahmet Ağaoğlu, Hikmet Güder, İbrahim Levent köylerine geri dönerek çiftçilikle uğraşmaktadırlar. Ahmet Akın ise Biga'da mobilyacılık işiyle yaşamını sürdürmektedir.

Bursa'da oturanlardan Ali Akan (Em. Polis) emekli olduktan sonra on yıldan fazla havluculuk, G. Zeki Akan şarküteri işletmeciliği, Hulusi Can ise taksicilik yapmışlardır. Halen Bursa'da oturan Yeniçiftlikliler:

Hulusi Can (Serbest)	Sevgi Yılmaz
Ali Akan (Em. Polis)	Serap Yılmaz (Mühendis)
Ali Erişen (Em. İşçi)	G. Zeki Akan (Sigortacı)
Mehmet Akar (Serbest)	Rıfat Akan (Em. Öğrt.)
İsmail Akar (Em. İşçi)	Ahmet Metin (İşçi)
Salih Kocaman (Em. İşçi)	Ali Gider (İşçi)
Nebil Kıрма (Polis)	Nuran Coşkun (Akan) (Em. Ebe)
Celil Balaban (Polis)	Hüseyin Fevzi Tokar (U.Ü. Öğretim Üyesi)
Hüseyin Durmaz (Polis)	Kemal Gözler (U.Ü. Öğretim Üyesi)
Necdet Zeki Gezer (Em. Öğrt.)	Burhan Öztürk (Em. Polis)
Vahdet Yılmaz (Em. Komiser)	Gürbüz Öztürk (İşçi)

c) Çanakkale'de Oturanlar (Derleyen: İsmet Abalı)

Emin Aksak (Em. Öğrt.)	Niyazi Öztürk (Em. Ast)
İsmet Abalı (Em. Öğrt.)	Sami Çalışkan (Turizm)
Rakibe Abalı (Em. Ebe)	Saniye Gün Sevinç (Em. Hemşire)
Melahat Aksak (Ev Hanımı)	Hilmiye Eski (Ev Hanımı)
Yahya Taşkın (Em. İşçi)	Ümmügül Diker (Ev Hanımı)
Enver Yener (Emekli)	Hüseyin Satar (Em. Öğretmen)
Yüksel Çağlayan	Muhittin Bilge (Em. Öğretmen)
İsmail Çağlayan (Öğretmen)	Şükrü Topaloğlu (Em. İşçi)
Yaşar Bekir Tufan (PTT)	Alaattin Topçu (Em. Ast.)
Metin Tufan (İşçi)	Bircan Aga (Sağlık Memuru)
Bakiye Akın Kutluk (Em. Ebe)	Mustafa Hoşnut (Öğretim Gör.)
Nezhat Eski Çiftçi (Ebe)	Rahime Çağlayan (Hemşire)
Sevil Yılmaz (18 Mart Ü. Öğrt. Gör.)	Erdal Kurudere (İşçi)
Nesrin Akan (Müzik Öğretmeni)	Selahattin Gül (Gardiyan)

d) İzmir 'de Oturanlar

Hamdi Aygün (Öğrt. Üyesi)	Ömer Eren (Bankacı)
Muhittin Aygün (Öğr. Üyesi)	Mustafa Gezer
Nazmiye Aygün (Ev Hanımı)	Mehmet Kenar (Em. Ast.)
Fikret Aygün (Ev Hanımı)	Ahmet Gider (Em. Ast.)
Ertan Binay	Levent Tomris
Hüseyin Çevirgen	Rahmi Günay
Eyüp Satar	Gürcan Durmaz
Mustafa Eren (Bankacı)	

e) Balıkesir'de Oturanlar

Mustafa Saklı	Nevzat Taşkın (Polis)
Şaban ve Abdullah Saklı	Mustafa Ören (Vaiz)
Hasan Yılmaz (Öğr.)	

f) Bandırma'da Oturanlar

Cemalettin Teker (Em. Polis)
 Alaattin Teker (Emekli)
 Ahmet H. Gezgin (Em. T. Tek.)
 Hüseyin Dündar (Em. Albay)

Zülfikar Okur (Em. İşçi)
 Harun Topçu (PTT)
 Hüseyin Ağaoğlu

g) Erdek (Ocaklar Beldesi)'te Oturanlar

Muzaffer Ağaoğlu
 İsmail Ağaoğlu
 Hali Ağaoğlu 3 çocuğu

Mustafa Ağaoğlu çocukları
 Müberra Ağaoğlu

h) Ankara'da Oturanlar

Dilaver Ağaoğlu (Em. Savcı)
 Sadrettin Ağaoğlu (Em. Ast.)
 Naci Kaya (Em. Ast.)
 Kamile Bağcı (Ev Hanımı)
 Halil Gülşen (Ast. Su.)
 Diler Gülşen (Ast. Su.)
 Kamil Bağcı (Em. Tar. Tek.)
 İrfan Bağcı (Em. Subay)

Hanife Bağcı Akın (Em. Öğretmen)
 Cemile Barutçu (Ev Hanımı)
 Türker Çalış (Teknik Ressam)
 Dursun Kurt (Ast. Subay)
 Reha Akan (İnş. Müh.)
 Hülya Akan (İdareci)
 Renziye Uygun (Em. Ebe)

*ı) Biga'da Oturanlar***İşyeri Sahipleri**

Ahmet Akın (Mobilyacı)
 Sıtkı Talikacı (Kasap)
 Tuncer Kapan (Tarım ilaçları)
 Mehmet Öz (Sobacı)
 Necati Abalı (Oto lastikçi)
 Muzaffer Gezek (Nalbur)
 Hüseyin Çakır (Nalbur)
 Sıtkı Özel (Yay imalatı)
 Bahri Abalı (Mobilyacı)
 Recep Hızlı (Oto galeri)

İkamet Edenler

Hüsnü Çağan-Basri Dikici
 Mehmet Öz
 Ahmet Öz
 Ahmet Akın
 Recep Öge
 Sıtkı Özel
 Bahri Abalı
 Hüseyin Yazar
 Necati Abalı
 Orhan Abalı

i) Adana'da Oturanlar

Yusuf Püsküllü (Em. Öğretmen)

k) Muğla – Marmaris'te Oturanlar

Merhum Emin Kalmaz'ın eşi Ümit ve oğlu Uğur Kalmaz "ECE PANSİYON" isimli motelleri ile turizme hizmet vermekte, böylece Ece Gölü'nün adını oralarda yaşatmaktadırlar.

l) İzmit'te Oturanlar

Necmettin Bilge, Hüseyin Gider

m) Gölcük'te Oturanlar

Hasan Sezen

n) Keşan'da Oturanlar

Vedat Yılmaz

3. Beldemizin Yaşlıları (Miladi: 2002, Rumi: 1418 yılı itibariyle)

Erkekler	Rumi	Miladi	Yaşı
Hasan Akalın	1329	1913	89
Mustafa Akgün	1331	1915	87
Ahmet Duran	1331	1915	87
Raşit Erdal	1332	1916	86
İbrahim Gezer	1334	1918	84
Hüseyin Akar	1335	1919	83
Kadınlar			
Cemile Temel	1328	1912	90
Ayşe Duran	1331	1915	87
Fatma Gözler	1331	1915	87

Bilinen En Uzun Ömürlü Kişiler:

Recep Çalış (Bakkal Behçet'in babası) 94 yaşında vefat etmiştir.

Hatice Akan (Atıçka-Polis Ali'nin annesi) 93 yaşında vefat etmiştir.

Tayyibe Türker (Efe Mehmet'in eşi) 92 yaşında vefat etmiştir.

4. Yeniçiftlikliler Avrupa'da (Almanya – Avusturya Dosyası)

1960'lı yıllarda başlayan Avrupa'ya işçi gönderme olayı, ülkemizin ekonomik ve sosyal yapısında büyük etkiler yapmıştır. Denilebilir ki bu olay, Türkiye'nin dönüm noktalarından birisidir. Eski değerler altüst olmuş, yeni ekonomik ve sosyal statüler oluşmuştur. Şimdi ülkemize ve de köyümüze yeni bir dinamizm kazandıran "Avrupa Olayı" nı biraz geriye giderek inceleyelim.

1945 yılında II. Dünya Savaşı bittiğinde Almanya teslim olmuştu. Beş milyon insanını, bütün sanayi tesislerini kaybetmişti. Adeta taş üstünde taş kalmayacak biçimde yanmış yıkılmıştı. Üstelik Doğu ve Batı Almanya olmak üzere ikiye bölünmüş; Doğu Almanya Sovyetler Birliği, Batı Almanya ise A.B.D., İngiltere ve Fransa tarafından işgal edilmişti. İki defa dünya savaşı çıkaran Almanya cezalandırılmıştı.

A.B.D., İngiltere ve Fransa Almanya'nın silahlanmasını, tekrar sanayileşmesini, güçlenmesini istemiyorlardı. Almanya'nın sicili kötüydü. Fakat Stalin yönetimindeki Sovyetler Birliği'nin yayılmacı ve tehditkar politikası fikirlerini değiştirdi. Sovyetlerin karşısında Orta Avrupa'da sanayisi güçlü bir Almanya'nın olması gerekiyordu.

Özellikle 1954-1955 yıllarından sonra Batı Almanya'nın sanayileşmesine izin verildi. Savaş yıllarında Amerika'ya kaçan sermaye geri döndü. Almanlar çalışkan ve girişimci insanlardı. Üstelik eskiden gelen teknoloji birikimleri ve tecrübeleri vardı. Çabucak toparlandılar, yıkılanın yakılanın yerine daha iyisini yaptılar.

Ancak birşeyleri noksandı, işçi sıkıntısı çekiyorlardı. Milyonlarca genç cephelelerden geri dönememişti. Hitler'in "En büyük Almanya" rüyası pahalıya patlamıştı.

B. Almanya işçi ihtiyacını çevre ülkelerden karşılamaya başladı. İtalya, İspanya, Yugoslavya, Yunanistan, Fas gibi ülkelerle antlaşmalar yapılmış ve işçi akını başlamıştı. Resmi bir antlaşma olmadığı halde Türkiye'den de 1957-1958 yıllarında gidenler olmuştu. Almanya dışında Fransa, Avusturya, Hollanda, Danimarka gibi ülkeler de işçi talep ediyorlardı.

1961 yılında B. Almanya ile Türkiye arasında “işçi mübadelesi” antlaşması imzalandı. Resmi olarak Avrupa kapıları açılmış oldu. İş ve İşçi Bulma Kurumu bu işi yürütecekti. İşçilerin her türlü sosyal güvenlik hakları da sağlanmıştı.

1966 yılına kadar B. Almanya'ya ancak on bin dolayında işçi gönderilebildi. İşler çok ağır gidiyordu. Oysa B. Almanya'nın işçiye Türklerin de işe ihtiyacı vardı. O yıl Batı Alman Şansölyesi (başbakan) Türkiye'ye resmi bir ziyaret yaptı. Bu konu Türk Hükümeti ile ele alındı ve yılda yüzbin işçi gönderilmesi kararlaştırıldı. Trenler dolusu Türk genci, atalarının geçemediği Viyana kapılarını aşarak Almanya içlerine daldılar.

B. Almanya yanında Avusturya, Belçika, Hollanda, Fransa, İsviçre gibi ülkelerle de benzeri antlaşmalar yapıldı. Buralara da çalışmaya gidildi. Ancak ağırlık B. Almanya'da oldu. Avrupa'da çalışanlara “gurbetçi”, “Almanyalı”, “Almancı” gibi isimle takıldı. Onlar devleti yönetenlere göre “döviz makinası” halka göre şanslı ve paralı kişilerdi. Esnaf yaz aylarında – Arapların hacı beklemesi gibi- Almanyalıları bekledi.

1968 yılında bir mark ancak 3 liraydı. Aldıkları maaş 1000 mark gibiydi. Fakat Türk parasına çevirince milletvekili maaşı sayılırdı, iyi paraydı. “Altına hücum” misali Avrupa'ya akın başladı. Hani kapıları açsalar Türkiye boşalırdı.

Avrupa'ya göç olayından Yeniçiftlik halkıda nasibini aldı. Önce İstanbul'da çalışanlar, özellikle nitelikli işçiler gittiler. 1968'li yıllarda kooperatiflere işçi göndermek üzere kontenjanlar tanındı. Yeniçiftlik Toprak-Su Kooperatifi de bundan yararlandırıldı. Üç yıl içinde, kooperatif üyesi elli kişi bu imkandan yararlanarak Almanya'nın yolunu tuttular.

Sırası gelip çağırılanlar İstanbul Tophane'de Alman doktorlar tarafından tepeden turnağa muayene edildiler. En ufak kusuru bulunan kabul edilmedi. Muayene barajını aşanlar kooperatife sekiz bin lira ödeyecekti. Bu paranın ikibin lirası peşin, altı bin lirası ise Almanya'ya gittikten sonra bir yıl içinde verilecekti.

Bu para o zaman için büyük bir paraydı. İki bin lirayı denkleştirmek için hayvanını, tarlasını satanlar bile oldu. Akriba, eş dost onlar Almanya'ya göndermek için seferber oldular.

Çoğu evli ve çoluk çocuk sahibi 25-30 yaşlar civarının bu gençleri karışık duygular içinde Avrupa'nın yolunu tuttular. Hacı uğurlar gibi askere yol-

lanan gençler misali törenlerle gittiler. Yaşlıların elleri öpülüp helalliklar alındı. Kazım'ın Kahvesi yanından bindikleri minibüslerle Biga'nın yolunu tuttular.

Tozlu veya çamurlu Mezarlık Bayırı'nı çıkınca son kez köye bakarak – kimbilir neler düşünerek- yola çıktılar. Artık sevinçle hüüzün birbirine karışmış ve bilinmeyene doğru yolculuk başlamıştı.

Biga'dan İstanbul'a varıldıktan sonra Sirkeci Garı'ndan iki üç gün sürecek yorucu bir tren yolculuğu başlar. Bulgaristan, Yugoslavya, Avusturya derken Almanya'ya varılır. Askerliği dışında yurt içinde bile fazla yer görmeyen bu gençler ülkeler geçerek, yorucu tren yolculuğunun uykulu gözle-riyle artık Almanyalı'dırlar.

Ahmet Köse anlattı: “Değerli arkadaşımız merhum Zülfü Canakay, İsmail Akan, Hüseyin Yazar ve ben aynı grupta Almanya'ya gittik. Münih şehrine bir sabah vakti vardık. Şirket yetkilileri bizi karşıladılar. Burası tren garıydı ve alt kata indirildik. Üç gündür yolardaydık, yorgunduk, perişandık.

Lokantada önümüze kırmızı renkli çorba gibi birşeyler koydular. İsmail Akan çorba kaselerine baktı:

- Domuz kanından çorba yapmışlar, ben bunu içmem, deyip masaya bir yumruk attı. Çorbalar hop hop hopladı ve devam etti.

- Ulan, senin memleketinde su mu çıktı, ne işin var bu gavurun yerinde? deyip masaya kapandı. Hüngür hüngür ağladı.”

Aslında İsmail Akan'ın açık yüreklilikle dışa vurduğu bu duygu ve düşünceler, oralara giden herkesin gönlünden kimbilir kaç defa geçmiştir. Gözyaşlarını içlerine gömmüşlerdir. Geri dönmeyi düşünenler bile çıkar. Avusturya grubundan Rami Duğan, Fehim Balaban'a:

- Adaş, Yeniçiftlik yolunun ne tarafta olduğunu bilsem yaya olarak dönerim, der.

Bizim “Almancılar” gittikleri yere çabuk uyum sağladılar. İnsanımız disiplinli, planlı çalışmayı pek sevmese de işi çabuk kavrar ve çabuk öğrenir. Onun için kısa zamanda Almanların gözdesi oldular. Gerçi önceleri iş seçme veya beğenmeme gibi şansları yoktu. Sağlık, emeklilik, sigorta, sendika gibi sosyal hakları vardı ki bunlar herşeyden önemliydi.

Haym denilen bekar işçi evlerinde kalıyorlardı. Devamlı sıcak suları bile vardı. Bundan iyisi can sağlığı idi. Bir Alman vatandaşı Haym da yaşamak istemese de bir Türk işçisi için lüks otel sayılırdı. O günkü Türkiye, o günkü Yeniçiftlik düşünöldüğünde durum böyleydi.

Öğretmenlikten istifa ederek Almanya'ya işçi olarak giden Rifat Akan görüşlerini ve yaşadıklarını şöyle anlattı: “Almanya'yı ilk defa görünce kendimi mağaradan çıkmış sandım. Gördüklerim çok değişik ve entrasandı. O

zaman –bugünkünden farklı olarak– Türkiye ile Almanya arasında çok büyük bir uçurum vardı. Ülkemin geri kalmışlığına çok üzüldüm. O günkü Yeniçiftlik ile bizim gördüğümüz ortam kıyaslanamazdı.”

Ve devam ediyor: “İki günlük yolculuktan sonra Stuttgart tren istasyonuna vardık. Vakit gece yarısını geçmişti. Tercüman bizi aldı ve çalışacağı-mız kasabaya götürdü. Neredeyse sabah olacak, ayın da son günü. Uykusuz, yorgun ve bitkiniz. Tercümanımız “saat 06.00’da işbaşı yapacaksınız” demez mi. O yorgunlukla işe gittik. Bir gün için 246 mark fazla ücret aldım. Alman ciddiyeti, dürüstlüğü, çalışkanlığı buydu. Yarattıkları mucizenin altında bunlar yatıyordu.”

“Bir pazar günü kaldığımız haym da arkadaşlar otları, çöpleri toplayıp meydanda yaktılar. Köydeki gibi muntika temizliği yapalım dedik. Hemen polis ekibi geldi. Yaptığımızın suç olduğunu söyleyip tutuklamaya kalktılar. Şaşırarak kaldık, bilmediğimizi söyledik, özür diledik de paçayı kurtardık. O zaman farklı bir yerde olduğumuzu anladık.”

Avrupa’ya çalışmaya gidenler yaz aylarında izine gelmeye başladılar. Yeniçiftlik’in tozlu yollarında Almanların ikinci el fordları, opelleri cirit atmaya başlamıştı. Türkiye’de henüz yerli otomobil furyası yaygınlaşmamıştı. Birçok zengin ailenin bile özel otomobili yoktu. Herkes bu işe şaşmıştı.

İzine gelenler sanki o gidenler değildi. Sihirli bir el değmiş gibi üstleri başları, kelleleri kulakları değişmişti. Şapkaların yerini yan tarafında tüy takılı fötr şapkalar almıştı. Kimisinin memurlar gibi başı açıktı. Konfeksiyon sanayisinin tüm ürünleri üzerlerindeydi.

Ellerinde kasetçalar radyoları ile sokakta, çarşı pazarda dolaşarak millette müzik ziyafeti (!) çekerlerdi. Şükran Ay’ın yanık gurbet türküleri ortalığı çınlatıyordu. “Alamanya Alamanya benden aptal bulamanya” deyenler olsa da herkes Almanya için can atıyordu.

Ceplerinden filtreli Alman, Amerikan sigaraları çıkıyordu. Bizim tabut çivisi yerli sigaralara benzemiyorlardı. Çakmakları bile bir başkaydı, dumanı isi pası yoktu. Bu çakmaklar biraz hayretle inceledikten sonra –Almanci ile olan samimiyet durumuna göre– cebe atılırdı.

İzine gelen bir işçi kahvede masanın üstüne uçlu bir paket sigara koymuşsa çevresi hemen dolardı. “Haydi yak bir cigara ciğerlerin bayram etsin”. Almanya-Avusturya muhabbeti açılır, masadakiler ağzı açık, yarı hayranlık yarı kıskançlık duyguları içinde dinlerlerdi. “Bizim çocuklar” başka bir dünyadan gelmişlerdi sanki. Bazıları da kafasını sallayıp “biz adam olmayız yahu” deyip dövünürdü.

Anlatılanlara bakılırsa; mini etekli Alan sarışınları, esmer ve bıyıklı kara kaşlı kara gözlü Türk erkeklerini yollara dizilmiş (!) bekliyorlardı. Dinleyen-

ler bıyıklarını burup gerekli hazırlıkları yapabilirlerdi. Bir de “bizimkiler” çat pat birkaç kelime Almanca konuşmazlar mı aralarında. Dersiniz ki: “maaşallah! dış işleri tercümanı olmuşlar sanki.”

Zamanla köyde de giyim değişiklikleri yaşanmaya başlamıştır. Önceleri biraz gariplikler; Türk şalvarının üstünde Alman bluzu, Alman gömleğinin altında aba pantolon görülse de sonradan herşey yoluna girmiştir. Zaten Türkiye’de de tekstil ve konfeksiyon sanayii gelişimi başlamıştır. Yıllar içinde Almanya’yı bile sollayıp geçmiştir.

İlk yılların yanlış değerlendirmelerinden sonra ayaklar yere sağlam basmaya başlamıştır. Eski evler yenilenir ve Yeniçiftlik inşaat şantiyesine döner. Orada gördüklerini uygulamaya çalışırlar.

Kardeşler ve akrabalarla traktörler alınır. Köyde satılan tarlaları artık Almanyalıları toplamaktadır. Ne de olsa çiftçidirler, sanki gene dönüp eski işlerine devam edeceklermiş gibi davranırlar. Sonuçta yine “kürkçü dükkanına” döneceklerini düşünürler. Nitekim de düşündükleri gibi de olmuştur.

Yıllar içinde Yeniçiftlik’te ekonomik ve sosyal yapı değişti. Köyün seksen-doksan yıllık geleneksel yapısı alt üst oldu. Yıllardır ön planda yer alan aileler geri plana düşerken, yeni portreler Yeniçiftlik fotoğrafında yer almaya başladılar.

Önceleri işçilerimize kucak açan Almanya zaman içinde çeşitli engeller koyarak işçi alımını zorlaştırdı. Özellikle 1974 yılında yaşanan ve bütün ülkelerin ekonomilerini sarsan “petrol krizi” sonucu ilk geri dönüşler başladı.

1975’li yıllarda Avrupa kapıları yavaş yavaş kapanırken Yeniçiftlik’de yeni bir kapı açılıyordu. Köyde traktörler artmış, göl de işlenmeye başlanmıştı. Tarımda suni gübre, verimli tohumluk ve tarım ilaçlarının kullanımı sonucu çiftçinin geliri artmıştı. Hayvancılıkta da yeni ırkların yaygınlaşması ile gelişmeler yaşanıyordu.

Arkadaşları veya komşuları Avrupa’ya çalışmaya girip de kendileri gidemeyenleri büyük bir fırsat çıkmıştı. Onlar da hırslanıp adeta gizli bir yarışa girdiler. Bilgili, planlı ve disiplinli çalışıldığı zaman burada da başarılı olunabileceğini kanıtladılar. Yeniçiftlik’te bunun birçok örneği görüldü. Onlar da evlerin yenilenmesi kervanına katıldılar. Traktör aldılar, portaların altında özel yerli otomobiller çoğaldı. Ev eşyaları, üst baş değildi. Yaşam kalitesi yükseldi.

1960’lı yılların sonları ile 1990’lı yıllar arasında Avrupa’da çalışan Yeniçiftlikliler şimdi 55 yaşın üstündedirler. Yüzde sekseni dönüş yapmış durumdadır. Bir kısmı SSK’ya ödeme yaparak emekli olmuşlardır. Genelde gitmeden önceki işlerine devam etmektedirler.

Artık dikkatli de baksanız Avrupa'da çalışmış Yeniçiftlikli ile çalışmamış olanı birbirinden ayıramazsınız. Avrupa'dan geri gelen biraz aslına dönmüş, gidemeyen giyim kuşamı ile değişime uğramış ve böylece açık kapanmıştır.

Yıllarca Almanya'da çalışıp köye dönerek özel işyeri açan Rafet Önlü görüşlerini şöyle anlattı: “Almanya'da çalışırken oranın çalışma düzenine, disiplinine, ciddiyetine, yaşam biçimine alışmıştık. Köye dönünce gördüklerimizi uygulayalım dedik. Uğraştık, çabaladık olmadı.

Orası ile burası arasında çok şey farklıydı. Önce kafa yapısı, kültür, çalışma anlayışı, ciddiyet, disiplin ve dürüstlük anlayışı bizden çok değişik. Biz, gene bizim. Maddi yönden yararlandık, o kadar. Sanki Almanya'ya hiç gitmemişiz.”

Yüzün biraz üzerinde sayıda Yeniçiftlikli'nin Avrupa'da çalıştığını tespit ettik. Halen 20 veya daha fazlası oralarda çalışmaktadır. Bir zamanlar yurt ekonomisine, tabii ki Yeniçiftlik ekonomisine büyük katkılar sağlayan bu olay eski önemini artık kaybetmiş gibidir.

Çalıştıkları yıllarda öğrendikleri çat pat Almanca'yı da unutan “Almancılar” o günlerin tatlı hayalleri ve hatıraları ile Yeniçiftlikli olarak yaşamlarını sürdürmektedirler.

Yurt Dışında Çalışmış Yeniçiftlikliler

Almanya:

Nazmi Yılmaz
Muharrem Yılmaz
H. Sabri Gözler
Ahmet Talikacı
Sıtkı Talikacı
Ali Topçu
Mesut Uysal
Sıtkı Uysal
İbrahim Güven
Ali Güven
Mehmet Güven
İsmail Temel
Hasan Temel
Mehmet Temel

Mustafa Bağcı
Mehmet Ekinci
İsmail Akan
Ahmet Akan
Rifat Akan
Hasan Balaban
Hasan Akgün
Zülfü Canakay
Ahmet Köse
Ahmet Gören
Ahmet Öz
Mehmet Öz
Ali Osman Gezer
Tevfik Eski

Mustafa Eski
Hilmi Eski
Nevzat Aksak
Ahmet Hoşnut
Abidin Yalçın
Hasan Kıрма
Emin Sezen
Mehmet Gezek
Hayri Bilge
Hüseyin Yazar
Hakkı Durmaz
Rafet Önlü
İrfan Durmaz

Avusturya:

Sabri Aka
Kadir Adalı
Necati Bulut
Fehim Balaban
Rami Duğan
Mustafa Bulut
Ali Rıza Kurt
Mehmet Gezer

Halen Çalışmaya Devam Edenler:

Bahri Aksak
Emin Aksak
Nedim Aksak
Adnan Aksak
Nesrin Aksak

Halen Almanya'da Çalışanlar:

Hüseyin Bakar	İrfan Çağan	Şükran Gören
Hayri Bilge	Mustafa Bağcı	Ali Ören
Saffet Yener	Leyla Gözler (Aydın)	Nail Ülker
Süleyman Mermertaş	Ali Umur	Remzi Gün
Nevzat Aksak	Mustafa Umur	Hakkı Şengül

5. Yeniçiftlikli Emekliler (Yeniçiftlik'te oturanlar yazılmıştır).

“Bir milletin yaşlı vatandaşlarına ve emeklilerine karşı tutumu o milletin yaşama kudretinin en önemli kıstasıdır. Mazide muktedirken bütün kuvvetiyle çalışmış olanlara karşı minnet hissi duymayan bir milletin istikbale güvenle bakmaya hakkı yoktur.”
Mustafa KEMAL

İnsanlara gençken hiç yaşlanmayacaklarmış, önündeki yıllar bitmeyecekmiş gibi gelir. Oysa zaman akar gider ve insanın en çok yardıma ihtiyacı olduğu yaşlılık dönemi başlar. Geçmişte yaşanan olaylar, insanların belik de en zor yılları olan yaşlılığı güvenceye almak için sosyal güvenlik kurumları oluşturulmasını zorunlu kılmıştır.

Ülkemizde ilk emeklilik kanunu 1 Nisan 1949 tarihinde çıkarılmıştır. Bu kanun hükümlerine göre 1.1.1950 tarihinde Emekli Sandığı ve Sosyal Sigortalar Kurumu (SSK) kurulmuştur. Emekli Sandığı'na memurlar, SSK'Ya da herhangi bir işyerinde çalışan işçiler zorunlu üyedir. Maaş veya ücretlerinin belli bir bölümü kurumunca kesilir.

Bağımsız çalışanlar için de 1972 yılında BAĞ-KUR kurulmuş 1975 yılından itibaren tarımda bağımsız çalışanlar bu kurum kapsamına alınmıştır.

İlk emeklilik kanununda emeklilik yaşı 60 olarak kabul edilmekle birlikte; bu kanun sık sık değiştirilmiş adeta seçim malzemesi yapılmıştır. Kadınlar 20 yıl erkekler 25 yıl çalışarak emekli edilince ilginç sonuçlar ortaya çıkmıştır. 35 yaşında kadınlar, 43-45 yaşında erkekler en verimli çağlarında emekli olunca Türkiye adeta “genç emekliler cenneti” ne dönmüştür. Bu uygulama Sosyal Güvenlik Kurumları'nı ekonomik çıkmazlara sürüklemiştir.

DİE rakamlarına göre; ilk emeklilik yasasında 60 olarak kabul edilen emeklilik yaşının kabul edildiği 1950 yılında insan ömrü erkeklerde 38 kadınlarda 41'dir. Emekli yaşının 40'lara düşürüldüğü 2000'de ise kadınlarda ortalama yaş 69'a erkeklerde 68'e çıkmıştır.

Bu durum dikkate alınarak son yıllarda emeklilik yaşını 58-60 yaşlarına çıkararak bir yasa kabul edilmişse de konu tam olarak çözüldüğü söylenemez. Ancak yasa yapıcıların bu sorunu çözeceğini umuyoruz. Önceki yasalardan yararlanarak her üç kurumdan emekli olmuş Yeniçiftliklileri tespit ettik. Yaşayanlara uzun ömürler ve ölenlere rahmet dileyelim.

ÖLEN EMEKLİLER

İsmail Eski	Nurettin Tomris
İzzet Gülşen	Burhanettin Tomris
İsmail Yılmaz	Hüseyin Güner
Osman Yılmaz	İbrahim Akan
Ali Sezen	Kani Çağan
İsmail Bilge	Rıdvan Çağan
İsmail Temel	Mehmet Kaya

YAŞAYANLAR

M. Ali Köse	Emirzade Irak	Basri Erdur
Yahya Taşkın	Yücel Darcan	Hüseyin Özel
Mehmet Çağlayan	Mehmet Gezer	Hüseyin Kurudere
Mustafa Durmaz	Emin Sezen	Rıfat Akan
Halil Gezek	Ali Güven	Ali Yıldırım
Mustafa Şengün	Ahmet Öz	Hasan Kapan
Mehmet Şengün	İbrahim Okur	Nurdane Kapan
Hidayet Yanıç	İbrahim Aga	İbrahim Gözler
Ahmet Tufan	İlyas Balıklı	H. Sabri Gözler
Nazmi Eski	Hamit Seçilmiş	Sabri Aka
İlhan Gider	Mithat Diker	Tahsin Aka
Behçet Çalış	Refik Bulut	Şükrü Topaloğlu
Ahmet Talıkacı	Şaban Celik	Rüstem Erişen
Mehmet Kiran	Necati Bulut	Yusuf Kayrak
Remzi Kaya	Mehmet Temel	Ahmet Bakar
İrfan Güder	Havva Temel	Fehim Balaban
Nazmi Yılmaz	Enver Duran	Hüseyin Çevirgen
Muharrem Yılmaz	Orhan Duran	Hasan Akgün
Mehmet Tok	Hüsnü Duran	Hüseyin Kaynar
İbrahim Levent	Merivan Duran	Muzaffer Kaynar
Ali Levent	Ahmet Ağaoğlu	Cevdet Teker
Hikmet Güder	A. Osman atar	Mustafa Yalçın
Ahmet Köse	Şaban Kaya	Hilmi Levent
İsmet Yılmaz	Hilmi Duran	İsmet Bilge
Selim Gezek	Zülfıye Duran	İsmet Duran
Mustafa Akalın	İbrahim Çetin	Faris Ulus
Hamit Akalın	İbrahim Orhan	Faik Tufan
Necmettin Yanık	Ahmet Aygün	Emrullah Eren
Mehmet Irak	Rafet Önlü	İsmail Akan

IX. EĞİTİM ÇALIŞMALARI**1. Osmanlı Dönemi**

Yeniçiftlik Köyü’nün kuruluşundan cumhuriyet yıllarına kadar geçen otuz yıla yakın zaman içinde –okul olmamasına rağmen– eğitim, öğretim yapılmıştır. O günkü eğitim-öğretim çalışmalarını bugünle kıyaslayamayız. O zaman ilk akla gelen dini eğitimidir. Köy camisinin bir bölümünde imam tarafından veriliyordu.

Cumhuriyet öncesi Kara Hoca, Adem Hoca ve Hafız Hasan’ın köyde imamlık yaptıkları hem de camide çocuklara ders verdikleri bilinmektedir. Bu çalışmaları bugünkü okul kavramı ile karıştırmamak gerekir. Yapılan Arap harfleri ile daha çok Kuran-ı Kerim-i ezberletmeyi hedef alan bir çalışmaydı. Şimdilerde yaz aylarında açılan Kur’an Kursları’na benziyordu.

Yeniçiftlik Köyü'nün kurulduğu yıllarda Osmanlı Devleti sınırları içinde birbirinden farklı bir eğitim-öğretim sistemi vardı. Devlet okulları dini eğitimin etkisinden çıkıp gözlem, deney, araştırma yapabilen, müspet ilimlere yer veren bir yapıda değildi. Medreseler de kuruluşlarındaki amaçlardan uzaklaşmışlardır.

Oysa Osmanlı'daki azınlıklar (Rum-Ermeni-Yahudi) ve yabancılar kendi dillerinde ve diledikleri programları uygulayan okullar açmışlardı. Onlar çocuklarını zamanın olanaklarını kullanarak en iyi eğitim düzeyinde yetiştiriyorlardı. Türk insanı kendi yurdunda cahil bırakılmıştı. Bu karışıklık cumhuriyet dönemine kadar sürdü.

2. Cumhuriyet Dönemi

Kurtuluş Savaşı 9 Eylül 1922'de İzmir'de noktalanmıştır. Gazeteciler Mustafa Kemal'e sorarlar:

- Memleketi kurtardınız, şimdi ne yapmak istersiniz? M. Kemal:

- Milli Eğitim Bakanı olarak milli irfanı yükseltmek en büyük emelimdir, diye cevap vermiştir.

Bir ülkenin ilerlemesinin ve devamının eğitimden geçtiğini çok iyi bilen M. Kemal ve arkadaşları en büyük önemi Milli Eğitim işlerine vermişlerdir. 3 Mart 1924 tarihinde çıkarılan Tevhid-i Tedrisat (Eğitimin Birleştirilmesi) Kanunu ile bütün okullar bir çatı altına alınarak, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanmıştır.

a) Yeni Harflerin Kabul Edilmesi (Harf Devrimi)

Türkler çok eskiden Göktürk ve Uygur alfabelerini kullanıyorlardı. 8. ve 9. yüzyıllardan sonra Müslüman olmaya başlayan Türk toplulukları İslamiyet ile birlikte Arap alfabesini benimsediler. Kur'an-ı Kerim'in Arapça olmasının bu sonucu yarattığı bellidir.

Ancak Arapça'da sesli harf sayısı az olduğundan bu harflerle Türkçe kolay okunup yazılamıyordu. Üstelik Arapça daha çok gırtlaktan, Türkçe ise ağız ve dil hareketleriyle çıkarılan seslerle konuşulan çok farklı dillerdir. Bu yüzden büyük güçlükler çekiliyordu. Osmanlı döneminde Türkçe, Arapça ve Farsça (İran dili) birbirine karışmıştı. Hatta birisinin yazdığı mektubu başka birisi okuyamıyordu. Okur-yazar oranı % 10'u geçmiyordu.

Bu nedenlerle Mustafa Kemal bir uzman komisyon kurdurarak Türkçe'ye en uygun alfabeyi oluşturmak için çalışmalar başlattı. Latin alfabesinin Türk diline uygun olduğu anlaşıldı. (Q ve X) harfleri çıkarıldı ve (C, Ç, S, Ş) gibi harfler konularak 29 harften oluşan yeni Türk alfabesi meydana getirildi.

3 Kasım 1928 tarihinde TBMM'si yeni harfleri kabul etti. Türkiye bir anda adeta okula döndü. Yeni harfleri öğrenme yarısı başladı. Yeniçiftlik'te de gece kursları açılarak yeni harfler öğretilmeye çalışıldı.

b) Yeniçiftlik İlkokulu'nun Yapılışı

Yeniçiftlik İlkokulu 1926 (Rumi 1342) yılında köy halkının imece usulü katılımı ile yapılmış ve o günün parası ile 16.000 liraya malolmuştur. O zamanın muhtarı Hasan Bey (Sezen) öğrencilere:

- Size onaltı bin liraya okul yaptık, okulu temiz tutun, çalışın, öğrenin ha!... diye de uyarıda bulunmuş.

Şu anda köyün en yaşlıları bile bu okulda okumuşlardır. 1926-1928 yılları arasında Arapça harflerle öğrenim yapılmış, 1928 yılından itibaren şimdiki alfabe kullanılmıştır.

İlkokul binası köşeleri Danişment taşından, pencereleri kemerli, yüksek tavanlı, büyük giriş kapısı ile görkemli bir binaydı. İçine girince irkilir, ciddi bir yerde olduğunuzu hissederdiniz. İlk yapıldığında üç derslik, bir salon ve bir öğretmenler odası vardı. Sonradan iki büyük derslik bölünerek beş sınıflık hale getirilmiştir.

1953 depreminde hasar gören okul onarıldıktan sonra tekrar öğrenime açılmıştır. 1983 depreminde yine hasar gören okul bir daha açılmadı. Çanakkale Bayındırlık Müdürlüğü elemanlarının “kullanılamaz” raporu üzerine yıkıldı. Aslında Yeniçiftlik halkının çocukluk döneminin sayısız hatıralarıyla dolu bir tarih yıkılmıştı. Tarihi eser fakiri Yeniçiftlik değerli bir varlığını kaybetmişti.

Oysa çocuk ayaklarımızın izleri bahçesinde, seslerimiz kalın duvarlarında yankılanır dururdu. Kalem tutmayı, hesap yapmayı, resim çizmeyi ilk burada öğrendik. Belki ilk gözağrıları ile burada tanışıldı ve belki de ileride kurulacak yuvaların temelleri burada atıldı. Kişiliğimiz ilk burada şekillendi. Yaşantımıza yön verecek birçok bilgiyi, beceriyi, davranışı yine burada öğrendik.

Şimdi tüm Yeniçiftlikliler kendimize sorabiliriz: “Bu binayı ayakta tutamaz mıydık?”

Yeniçiftlik okul konusunda şanslıdır. Taa 1926 yılından bu yana eğitim-öğretim hizmetlerinden yararlanmaktadır. Eğitim-öğretime verilen emek meyvasını geç veren bir ağaca benzer. Karşılığını bir nesil, hatta birkaç nesil sonra alırsınız. Belki de o emeği veren öğretmen meyvasını görmeden bu dünyaya veda edebilir.

Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren toplumda hep okuma-yazma bilen sayısının artırılmasına çalışılmıştır. Hatta ülkelerin kalkınmışlıklarının ölçüsü

okur-yazar oranı ile ölçülmüştür. Tabii bu ilk adımdır. Aslında eğitim ömür boyu devam edecek bir süreçtir. İnsanın yaşamının her döneminde öğreneceği çok şeyler vardır.

Yeniçiftlik İlkmektebi (Tahminen 1930'lu Yıllar)

Yeniçiftlik İlkmektebinde 14 Ocak 1930 Tarihinde Yapılan Beden Eğitimi Dersi

Tasdikname Sahibinin Künyesi	
Mektep numarası	16
Adı:	Adem Efendi
Babasının Adı:	Ömer
Aile Labakı	Ramadan Ağa Oğulları
Doğduğu Yer	Yeniçiftlik
Doğduğu Tarih	22 Eylül 329

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MAARİF VEKALETİ
İLK MEKTEP TASDİKNAMEŞİ

Fotoğraf

Her dersin tam numara Yekunu	Her dersten ... numara yekunu	Talebenin		Tasdiknamenin	
		Tahsil Derecesi	Tavir ve Hareket Numarası	Hususi Numarası	Umumî Numarası
100 Yüzdür	73 Yetmişüçtür	Karib-i Ali	10 Ondur	8 Sekiz	8 Sekiz

Biga'da Yeniçiftlik İlkmektebinden karib-i ali derecesiyle tahsilini ikmal etmiş olan müteveffa Ömer oğlu Adem Efendi'ye işbu tasdikname ita kılınmıştır. 10 Temmuz 1927.

Mektebin Baş Muallim Vekili
İkinci Muallim İmza ve Mühür

Maarif Müdürü
İmza ve Mühür

Eğitimin temel taşı mutlaka öğretmendir. Bu konu açılınca da insanın aklına daha çok ilkokul öğretmeni gelir. Daha sonrakiler unutulabilir ama ilkokul öğretmeni hiç unutulmaz. İlk gözağrısı olduğu için midir, ne dersiniz deyin.

1950 yılı ilkokula başladım, ayağımda bir çift kara lastik var, arkaları kesik. Bir yağmur yağdı, yer gök çamur. Aba pantolon ayağımda zor götürüyorum. Elimizde tahta çantalımız var. Püsküllü Dede'den ikibuçuk liraya bir çanta aldık.

Püsküllü Dede kuru üzüm sandıklarından okul çantası yapardı. Üstü boyalı, lastikten bir sap takılı. Okul paydos olunca bahçede çantaları tokuşturuyoruz. Birisi benim çantaya bir patlattı, kapağında büyük bir budak yeri varmış fırladı gitti. Ağlaya ağlaya eve. Çantayı da yeni almıştık, yani garanti belgesi dolmamış (!) herhalde Püsküllü Dede yenisini verdi:

- Bir daha değiştirmem, dedi. Kim tokuşturur çantayı artık.

Birinci sınıftayız öğretmenimiz rahmetli Kamil Nizam akşam eve ödev verdi. İşte kar yağmış, çocuklar kar topu oynuyor, kayıyor filan. Yani "kar resmi" yapılacak.

Evde bir iki denedim, resime karşı fazla kabiliyetim yok. Olmayınca anam imdada yetiştirdi. Epvey becerisi varmış, güzel bir kar manzarası çizdi. Öğretmen sorarsa "ben yaptım" dersin, dedi.

Ertesi sabah kasıla kasıla okula gittim. Kamil Nizam "ödevlerinizi çıkarın" dedi. Sıraları tek tek gezerek kontrol ediyor. Benim resime şöyle bir baktı, alaycı bir tavırla:

- Sen mi yaptın bunu, dedi. Biz tembihi aldık ya. Böyle bir gururla:

- Ben yaptım öğretmenim, dedim.

Hiçbir şey söylemeden şöyle bir yüzüme baktı. O bakışı hayatım boyunca unutamam. Sanıyorum ki bir daha bana verilen görevi başkasına yaptırmadım.

Biz okula 7 yaşında başladık ama nerdeyse askere gidecek erkek, gelin olacak kızlar var okulda. Aralarında kayboluyoruz. Menteşlerin Selahattin'i hatırlıyorum. Koskoca delikanlı, elinde kara bezden dikilmiş okul çantası ile geliyor, çanta selpak mendil paketi gibi. İkinci sınıftan yukarı çıkamamış da sonra yaşla çıkmış okuldan.

Okulda her gün bir vukuat var. Delibekirlerin Mustafa, kardeşi Ali, Refik Bulut bayan öğretmenin –Fatma Hocahanım olabilir– yüzüne kırmızı toz biber atmışlar. Sınıfın camından atlayıp firar etmişler. Köy korucuları yakalamış bunları ve eğitime (!) köy odasında –onların anlayacağı biçimde– devam edilmiş.

1960 yılına gelindiğinde ilk yapılan okul binası artık yetmez olmuştur. Hamdilerin kahvesi kiralanarak dersane olarak kullanıldı. Bunun üzerine Hacı Abalılar sülalesine ait arsa ve evler istimlak edildi. 1963 yılında şimdiki Belediye Hizmet Binası'nın karşısındaki yapı inşa edilerek hizmete girdi. Üç dersliği ve bir de öğretmenler odası vardı.

1988 yılına kadar ikinci okul binası olarak hizmet veren bu yapı şimdi Belediye tarafından bir depo gibi kullanılmaktadır. Hayli bakımsız durumdaki bu bina çok amaçlı olarak Yeniçiftlik halkının hizmetine sunulabilir.

1983 depreminde eski okul binasının büyük ölçüde hasar görmesi yeni bir yapı ihtiyacı doğurdu. Şimdi Belediye Hizmet Binası olarak kullanılan bina Afet Fonu'ndan sağlanan para ile süratle yapılarak hizmete sunuldu. Her iki bina Yeniçiftlik Yatılı Bölge İlköğretim Okulu'nun açıldığı 1988 yılına kadar ilkokul olarak kullanıldı.

c) Yeniçiftlik İlkokulu Öğretmenleri

Köyümüz yaşlılarından Mustafa Akgün'un ifadesine göre Harf Devrimi'nden sonra (1928) devlet tarafından resmen ilk atanan öğretmen Ziya Bey'dir. Hafız Hasan (Teker), Sabri Bey, Zehra ve Rayika Hanımlar sırası ile görev yapmışlar. 1930'lu yılların sonuna doğru İbrahim ve Bedri Beyler, 1940'lı yıllarda Kemal Bey ve Eyüp Bey (Aşırak) ilkokulumuzda çalışmışlar.

1950'li yıllarda Hüseyin Berk, Kamil Nizam, Fatma Yatkın, Sıdika Bozkurt, Zeynep-Nurettin Aydemir, Ali Sezen, Ahmet Kayalı, Ahmet Bayar, Nahide Bayar, Ahmet Çandır, Emin Aksak, İbrahim Özkan.

1960'lı yıllarda Emin Aksak (Okul müdürü), Osman Yılmaz, İbrahim Çetin, Rifat Akan, Ali Yıldırım, Lütfi Değirmenci, Nazmiye Harput (Gezer), Gülten Arıkan.

Yeniçiftlik İlkokulu Öğretmenleri (1967) Ayaktakiler (soldan sağa): Nazmiye Gezer, Rifat Akan, Lütfi Değirmenci, Emin Aksak (Okul Müdürü), İbrahim Çetin, Gülten Arıkan. Oturanlar (soldan sağa): Osman Yılmaz, Ali Yıldırım

1970-1980'li yıllarda Şahin Aydemir, Seniha ve Semahat Hanım, Şevket Bey, Mustafa Özden, Ömer Yurdakul (Okul müdürü), Necmi Yüksek (Okul müdürü), Yusuf Acar, Osman Taş (Okul müdürü), Mustafa Özcan, Nurdane Kapan, Hasan Kapan, Muhittin Bilge, Safiye Bilge, Hakkı Kocabıyık, Mürvet Yazıcı, Nilüfer Kalmaz, Günay Ardıç, Ayla Tunalı, Hatice Çalışır, Munise Hanım.

1988 sonrası; İklil Şentürk, Mustafa Şentürk, Bünyamin Uruç, Harun Sevinç, Hüseyin Koldan, Semra Koldan, Sevim Ata, Enver Bey, Aysen Kır, Şükrü İnanoğlu, Mustafa Uçar, Muammer Bey, Gülseren Hanım, Şükran Hanım, Ahmet Erbaş, Hüseyin Bulut, Raşit Diken, Osman Güneş.

Necmi Yüksel (23 yıl), Hasan ve Nurdane Kapan (14 yıl) Osman Taş, Muhittin Bilge, Safiye Bilge (Ortaokul), uzun yıllar yeniçiftlik İlkokulunda önemli hizmetler veren öğretmenler olarak hatırlanırlar.

Ayrıca Yeniçiftlik Köyünün kendi yetiştirdiği çocukları Ali Sezen, Zeynep Aydemir, Emin Aksak, İbrahim Çetin, Ali Yıldırım, Rifat Akan, Hasan Kapan ve şimdilerde Hüseyin Bulut, Raşit Diken köylerinde yıllarca çalışmışlardır.

d) Sanatçı Bir Öğretmen (Kamil Nizam)

1950-1955 yılları arasında Yeniçiftlik İlkokulu'nda öğretmenlik yapan Kamil Nizam Bigalı Savaştepe Köy Enstitüsü mezunu olup aslen Biga ilçesi Kocagür köyündendir. Yeniçiftlik'te öğretmenlik yaptığı sırada köy halkın-

dan Mehmet Ali Çetin’in ablası Ayşe Çetin ile evlenmiştir. İki çocuk sahibi olan aile önce Biga’ya sonra İstanbul’a yerleşmişlerdir.

Kamil Nizam sanatçı ruhlu bir insandı. Şiir yazar, beste yapar ve çok güzel keman çalardı. Köy çocuklarının eğitildiği, fırsatlar verildiği ve elinden tutulduğu zaman neler yapabileceklerini gösteren güzel örneklerden biriydi.

Yöre türkülerinin derlenmesi için büyük çabalar harcadı. Birçok derlemesinin yanında en çok bilineni TRT repertuvarlarına geçmiş olan “Çemberimde gül oya, Gülmedim doya doya” diye başlayan ve hala sevilerek söylenen türküdür.

Kamil Nizam’ın basılmış şiir kitapları da vardır. Yeniçiftlik’te çalıştığı sırada yazmış olduğu “Köyde Akşam” şiirini –o günleri gözümüzde canlandıracağı düşüncesiyle- aynen olmayı uygun buldum.

KÖYDE AKŞAM

Sanki dağlar tutuşmuş, alev sardı gökleri;
Bulutlar küme küme bir kor yığını oldu.
Her yeri aydınlatan o tabiat feneri
Gözlerden uzaklaştı, tepelerden kayboldu.

Çobanı başlarında sığır, manda, at, davar
Dönüyor yavaş yavaş sabah çıktığı yere.
Ne kırlarda meleme, ne tarlada türkü var,
Gece korkunç yüzünü hatırlattı bir kere.

Uçup, öttüğü yerden yuvaya döndü kuşlar;
Çeşitli sesler veren dallar ahenksiz kaldı.
Siyahlara büründü o yemyeşil yokuşlar,
Her taraf ıssızlaştı, derin uykuya daldı.

K. Nizam Bigalı

Eşi Ayşe Çetin (Nizam) de çok güzel bir sese sahipti. Çevre türkülerini ve zamanın bilinen şarkılarını en iyi şekilde söylerdi. Aranan bir mevlit handı. Onlar güzel insanlardı, sevgimiz, saygımız onlarla olsun.

e) Yeniçiftlik’li Öğretmenler (Köy Enstitüleri)

1940’lı yıllarda II. Dünya Savaşı’nın en hararetli günlerinde çok önemli bir karar alınmıştı. Zamanın hükümeti Millî Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel olmak üzere, eğitimin ve okullaşmanın değerini bilerek, bu olayı köylere yaymayı düşünmüştü. Bu amaçla Köy Enstitüleri açıldı, köy çocukları bu okullarda eğitilecek ve tekrar köylere öğretmen olarak gönderilecekti.

Bu okullarda öğretmenlik mesleği yanında çiftçilikten demirciliğe, duvarcılıktan hayvancılığa kadar çeşitli bilgi ve beceriler kazandırılıyordu. Böylece köye giden öğretmen köylünün kalkınması için örnek ve önder olacaktı. Daha sonraları sağlık memuru, doktor, mühendis hatta yönetici yetiştirilmesi hedefleniyordu.

Pırıl pırıl köy çocukları bu okullarda okuyup öğretmen ve sağlık memuru olarak köylere döndüler, büyük hizmetler verdiler. Başka memurların hiç uğramadığı, adı bile bilinmeyen köylerde zorluklar içinde çalıştılar. Yolu, ulaşımı, elektriği, suyu ve hatta okul binası bile olmayan köylerde bu güçlükleri o köylerin halkı ile paylaştılar. Okudukları okulların binalarını bile kendileri yaptılar.

Dünyada bir benzeri bulunmayan Köy Enstitüleri üzerinde çok tartışıldı. Bazı çevrelerin işine gelmeyen bu okullara ve mezunlarına iftiralar atıldı, karalanmaya çalışıldı. Köy çocuklarının okuması, bilgilenmesi, köy halkının bilinçlenmesinden rahatsız olanlar 1953 yılında bu okulları kapattılar.

Köy Enstitüleri'nin yerine bazı değişiklikler yapılarak İlköğretmen Okulları açıldı. Bunlara da yüzde yetmişbeşi (% 75) köy ilkokullarını bitirmiş olan çocuklar alındı. Bu okullar da 1975 yılında kapatıldı. Bir süre sonra öğretmen açıkları meydana gelince öğretmen olmayı hiç düşünmemiş ve bunun eğitimini almamış kişilerle doldurulmaya çalışıldı. Şu anda ülkemizin eğitim-öğretim alanındaki olumsuz hali herkesin malumudur.

O günkü zor koşullar içinde karanlığı aydınlığa çevirmeye çalışan fedakar, çalışkan ve örnek insanlara ülkemiz çok şeyler borçludur.

Savaştepe Köy Enstitüsü'nün Yeniçiftlikli Öğrencileri:

Ali Sezen	Hasan Bağcı (Sağ. Mem.)	Hasan Yavuz
Osman Yılmaz	Muhsin Bağcı	Vehbi Yavuz
Hüsamettin Akan	Turgut Toker	Ali Yıldırım
Zeynep Akan (Aydemir)	Emin Aksak	Rifat Akan
İclal Sever	Yusuf Yılmaz	Nazmi Abalı
Selahattin Türker	Orhan Dikici	Osman Aksak
Süleyman Öncü (Sağ. Mem.)	Besim Büyük	

Bu listede yer alan Emin Aksak ve sonrası Köy Enstitüsü olarak girdikleri okullarını İlköğretmen Okulu diploması ile bitirdiler. Yusuf Yılmaz ile Orhan Dikici ise okullarından zorunlu ayrılarak polis memuru oldular.

Savaştepe İlköğretmen Okulu Mezunu Yeniçiftlikli Öğretmenler: Yusuf Püsküllü, Erdoğan Ayhan, Necdet Zeki Gezer, Ali Alkan, Hasan Kapan, Hüseyin Satar.

Yaptığımız araştırma sonucunda Yeniçiftlikli pek çok kişinin ilkokul sonrası çeşitli okullarda okuyarak bir meslek sahibi olduğunu gururla gördük. Bunları meslek grupları halinde –unutulmuş veya tespit edilememiş olanlardan özür dileyerek- yayınlıyoruz.

Eğitim-Öğretim Grubu (Öğretmenler-Öğretim Görevlileri)

Hüseyin F. Toker (Uludağ Üniv. Yard.Doç.Dr.)	Sevda Önlü
Ethem Levent (Yard.Doç.Dr.)	Sebahat Yavuz
Hamdi Aygün (Ege Ü. Yard.Doç.Dr.)	Hasan Çağlayan
Kemal Gözler (Uludağ Üniv. Doç.Dr.)	İsmail Çağlayan
Muhittin Aygün (Ege Ü. Yard.Doç.Dr.)	Erol Güven
Sevil Yılmaz (18 Mart Ü. Okutman)	Nesrin Akan
Mustafa Hoşnut (18 Mart Ü. Öğr.Gör.)	Hüseyin bulut
Hüseyin Satar	Ahmet Balıklı
İsmet Abalı	Gülcan Çağan
Naci Çakır	Gürel Çağan
Muhittin Bilge	Nurdan Gezer
Kemal Balıklı	Şermin Gezer (Fransızca)
Tuncay Dargan	Hatice Engin
Saime Sever	Gülser Aga
Raşit Diken	İkbal Özer
Mustafa Gül	Necmettin Güder
Sedat Yılmaz	Alaaddin Güder
Rıdvan Yanıç	İrfan Gider
İbrahim Yanıç	Cemil Anıl
Tahir Uysal	Rükiye Darcan
Nezaket Talikacı	Asiye Yanıç
Emel Talikacı	

Sağlık İşleri Grubu

Şenel Bilge (Eczacı)	İbrahim Yavuz (Sağlık Memuru)
Sevda Bilge (Tıp Doktoru)	Eyüp Satar (Diş Teknisyeni)
Meral Bilge (Diş Doktoru)	Birsen Bakar (Biyolog)
İsmail Aga (Veteriner)	Taner Yavuz (Zooloji Tek.)
Hasan Bağcı (Sağlık Memuru)	Süleyman Öncü (Sağlık Memuru)
İbrahim Öztürk (Sağlık Memuru)	Fatma Yanıç (Radyoloji)

Ebe – Hemşire

Neziha Çetin	Nebahat Eski	Selvet Püsküllü
Ayşe Kaynar	Rakibe Aktaş	Gönül Kökçü
Kıymet Kapan	Selma Önlü	Nuran Kenar
Nuran Akan	Emine Özcan	Emine Uysal
Mediha Bilge	Emel Şengün	Emine Orçen
Pembe Gider	Nusret Köse	Güler Çağan
Naciye Abalı	Şeyhan Günay	Müşerref Canakay
Bakiye Akın	Özcan Gezer	Rahime Çağlayan
Ayfer Yanıç	Gülcan Gezer	Yüksel Çağlayan
Cemile Tosun	Havva Kaya	Necmiye Engin
Selma Kurt	Semra Gözler	Remziye Aga
Hasret Eski	Gülser Gül	Fatma Balaban
Filiz Uysal	Nermin Gül	Saadet Balaban
Nesime Yalçın	Emine Duran	Sevim Balaban
Ayten Yanıç	Gülhan Seçilmiş	Fatma Kaynar
Sibel Darcan	Yıldız Özcan	Vildan Taşkın
Yasemin Yılmaz	Hülya Anıl	Nurcan Kırma
Hanife Çelik	Zümrüt Balaban	Fatma Öztürk
Berrin Bakar	Hanife Aga	Fatma Çalış
Nebiye Kayrak	Zeliha Aga	Seviye Çalış
Kıymet Talikacı	Emel Özcan	Müzeyyen Yanıç
Hikmet Talikacı	Semra Kaya	Emine Aksak
Gülser Gülşen	Şükriye Yeni	Saniye Gün
Nezahat Eski	Sevgi Darcan	

Ordu Mensupları**SUBAYLAR**

Mustafa Savaşkan (Tümgeneral)
 Celil Kirma (Albay)
 Hüseyin Dündar (Albay)
 Kadir Metin (Albay)

ASTSUBAYLAR

Ahmet Gider
 Naci Kaya
 İlhan Akan
 Halil Gülşen
 A. Osman Yavuz
 Alaattin Topçu
 Ridvan Çağan
 Mehmet Kenar

İsmet Dündar
 Nihat Bilirim
 Ridvan Çağan
 Halil Gülşen
 Nurettin Özdemir
 Nevzat Tosun
 Diler Gülşen
 Hüseyin Çevirgen

Emniyet Mensupları

Cemalettin Teker
 Mustafa Akalın
 Yusuf Yılmaz (Baş Kom.)
 Orhan Dikici
 İsmail Akan
 Ali Akan
 Sami Öncü
 Burhan Öztürk
 Osman Zati Temiz (Em. Müd.)
 Vahdet Yılmaz (Baş. Kom.)
 Vedat Yılmaz

Nevzat Taşkın (Baş Kom.)
 Hüseyin Güder
 Necdet Engin
 Saim Umur
 Dilaver Duran
 İslam Yavuz
 Hüseyin Durmaz
 Mehmet Durmaz
 Mustafa Durmaz
 Nebil Kirma
 Nedim Kirma
 Fahri Temel

Diğer Meslek Grupları

Dilaver Ağaoglu (Savcı-Hakim)
 Şinasi Aygün (Savcı)
 Erol Eski (Avukat)
 Aysel Yanıç (Avukat)
 Ahmet Uysal (Kooperatifçi)
 Erkan Eski (Kooperatifçi)
 Ahmet Can (Kooperatifçi)
 Ayşe Önlü (Kooperatifçi)
 Semra Önlü (Kooperatifçi)
 Kamuran Köse (Muhasebeci)
 Turgut Akan (Muhasebeci)
 Faruk Temel (Bankacı)
 Sadettin Uysal (Bankacı)
 Mustafa Eren (Bankacı)
 Ömer Eren (Bankacı)

İbrahim Eren (Belediye Baş Kat)
 Levent Teker (İnş. Müh.)
 Hasan Cahit Ervan (İnş. Tek.)
 Ridvan Çevirgen (İnş. Tek.)
 Ahmet Gezgin (Ziraat Tek.)
 Vedat Seçilmiş
 Müjdat Çalış (Sosyolog)
 Sedat Seçilmiş (T.Ü. Motor Bl.)
 Tuncer Kapan (Gıda Müh.)
 Gürcan Durmaz (Kamu Yönet.)
 Serap Yılmaz (Mak. Müh.)
 Zeki Akan (İktisatçı)
 Basri Erdur (Maliyeci)
 Bülent Bakar (Tarihçi)
 Birsan Yazıcı (Turizmci)
 Ahmet Uysal (Turizmci)

f) Yatılı İlköğretim Bölge Okulu (Y.İ.B.O.)

Okulumuz 1988-1989 Eğitim-Öğretim yılında hizmete girmiştir. 250 yatılı öğrenci (50 kız, 200 erkek) kapasitesi ile Çanakkale ili ve çevresinde maddi durumu iyi olmayan, köyünde okul bulunmayan –Yenice, Lapseki, Biga Sarnıç Köyü ve obalarındaki- vatandaşlara hizmet etmektedir.

22 derslik, 1 fen laboratuvarı, 1 işlik atelyesi, 1 kütüphane, 1 bilgi-teknoloji sınıfı ve 5 idare odası mevcuttur. Toplam öğrenci kapasitesi 660 olup halen 222'si yatılı 456 öğrenci öğrenim görmektedir.

Okulumuzda 1 müdür, 2 başyardımcı, 2 müdür yardımcısı, 8 sınıf öğretmeni, 1 anasınıfı öğretmeni, 1 rehber öğretmen, 11 branş öğretmeni, 1

hemşire, 2 memur, 1 ambar memuru ve fiilen çalışan 7 hizmetli personel ve 1 teknisyen bulunmaktadır.

Okulumuz Çanakkale ili Biga ilçesi Yeniçiftlik beldesi sınırları içinde olup 2.155 m² kapalı alan ve 28.000 m² açık alanda bulunan 3 ayrı bina (okul-pansiyon-lojman), futbol sahası, voleybol-basketbol sahası ile bahçeden oluşmaktadır. Taşıt olarak 1 adet minibüsü vardır.

Öğrenci Sayıları (Bilgilendiren: Meral Manav, Müdür Vekili)

	Genel Toplam				Yatılı Öğrenciler		
	Kız	Erkek	Toplam		Kız	Erkek	Toplam
I. Kademe (1-5 sınıf)	91	114	205	I. Kademe (1-5 sınıf)	16	39	55
II. Kademe (6-8 sınıf)	79	172	251	II. Kademe (6-8 sınıf)	43	124	167
Toplam	170	286	456	Toplam	59	163	222

	Kız	Erkek	Toplam
Yeniçiftlik Beldesi	84	85	169

TAŞIMALI SİSTEM	Kız	Erkek	Toplam
Tokatır	13	25	38
Kayapınar	13	14	27
TOPLAM	26	39	65

X. SOSYAL VE KÜLTÜREL YAPI

Sosyal ve kültürel yapı ekonomik yapı kadar, hatta daha da değerlidir. Toplumları bir arada tutan, devamlılık sağlayan, edinilen değerleri nesilden nesile aktaran önemli yapı taşlarıdır. Bunlar olmadığı zaman ekonomik zenginliğin bir anlamı kalmaz ve belki de çabucak sona erer.

Bir toplumu ayakta tutan sosyal ve kültürel bağları kısaca şöyle sıralayabiliriz; aile yapısı ve akrabalık, komşuluk, misafirlik, bayramlar, düğünler, folklor. Bu yazdıklarımızı bir toplumu birbirine bağlayan harç gibi, yapıştırıcı bir madde gibi düşünmek yanlış olmaz.

Bir insanın ekonomik durumu süratle değişebilir, zengin olabilir. Bu varlığı çabucak kaybedebilir. Oysa yüzyıllardan süzülerek gelen geleneksel yapı öyle kolay kolay değişmez. Ancak zamanla değişime uğrayarak bir başka biçimde devam eder. Şimdi Yeniçiftlik'teki bu yapıyı bölümler halinde inceleyelim.

1. Aile Yapısı

Bilindiği gibi aile bir toplumun en küçük parçasıdır. Genel olarak anne, baba, çocuklar ve varsa büyükanne, büyükbabadan oluşur. Aile içinde bir ekonomik (gelir-gider) bütünlük, sevgi, saygı, anlayış ve devamlılık bulunur.

Ailede kan bağı, soy devamlılığı yapının esasını teşkil eder. Bir milletin ayakta kalabilmesi, aile yapısının güçlü olmasına bağlıdır.

Yeniçiftlik'te de aile yapısı bu genel tanımlamaya uygundur. Köyün ilk kuruluş yıllarında “büyük aile” yapısı vardır. Bir çatı altında (dede-nine-anne-baba-çocuklar-torunlar) ailenin en büyüğünün liderliğinde yaşarlar. Büyüklerin dediği olur, onlar herşeye karar verir. Bir çatı altında birer odada yaşanır, ortak yenilir içilir. Birlikte üzülnür, birlikte sevinilir.

Ancak hızlı nüfus artışı, özellikle ekonomik nedenlerle “büyük aile” yapısının devamı mümkün olmamıştır. Bunun yerini “çekirdek aile” veya “küçük aile” denilen –anne, baba ve çocuklardan oluşan bir yapılanma almıştır. Bu değişiklik son elli yılda oluşmuş, aile büyüklerinin liderliği ikinci planda kalmıştır.

Bazı ailelerde –birden fazla erkek çocuk varsa- bunlardan bir tanesi hannenin devamı için bırakılır diğerleri göç ederek veya başka arsa, ev edinerek kendi hanelerini kurarlar.

Ülkemizin bazı bölgelerinde görülen “çok eşli” evliliklere Yeniçiftlik'te fazla rastlanmaz. İstisna birkaç örnek dışında (en son bilinen Ömerağaların Ali) tek eşli evlilikler hakimdir. Medeni Kanun'un yürürlüğe girdiği 1926 yılından bu yana tek eşli evlilikler geçerlidir. Yeniçiftlikli'nin en büyük özelliği zamana, şartlara ve yasalara çabuk uyum sağlamasıdır.

2. Akrabalık İlişkileri ve Dostluklar

Aynı sülaleden gelen (amca, dayı, hala, teyze, kardeş gibi) bireylerin ve ayrıca kız alıp verme ile meydana gelen (kaynana, kayınpeder, enişte, baldız, kayınbirader) ilişkilerin toplamı akrabalık kavramını oluşturur. Bu geniş yelpaze içinde herkes birbiri ile akrabalığın verdiği ölçüde iyi davranışlar içinde bulunurlar.

Dini bayramlarda yapılan ziyaretlerin baş köşesine mutlaka akrabalar konulur. Diğer normal zamanlarda da öncelik onlardadır. Akrabalık ilişkileri (özellikle miras bölüşümü nedeniyle) kardeşi kardeşe düşürecek boyutlarda zedelense de yine öneminden ve değerinden bir şey kaybetmez.

Yeniçiftlik'te akrabalık bağlarının kuvvetli olduğu söylenebilir. Ancak göç olayları, ekonomik zorluklar, hani “gözden irak olanın gönülden de irak olacağı” gerçeği sonucu akrabalık bağlarının biraz gevşediği herkesce bilinmektedir.

Bu arada akrabalık dışında oluşan dostluklardan söz etmek yerinde olur. Bu dostlukların akrabalık kadar toplum yapısını etkilediği, insanlar arasında olumlu iletişimler sağladığı bilinmektedir. Hatta bazı dostlukların akrabalıktan ileri görüldüğü bile olmaktadır.

a) Aretlik (Ahiretlik): Ömür boyu arkadaşlığa, dostluğa, sırdaşlığa ve karşılığı beklenmeyen yardımlaşmaya en güzel örnek olarak gösterilebilir. Küçük yaşta başlar. Erkek veya kız çocuk kendi cinsinden yaşına uygun bir arkadaş (aretlik) seçer. Bu konuda aile büyükleri de yardımcı olurlar.

Ahiretlik mezara kadar dostluktur. Bunun çok güzel örnekleri ve uygulamaları vardır. Aynı zamanda evliliklerinde birbirine “sağdıç” görevi de yaparlar. Kardeşlik ilişkilerini bile aşan bu uygulamanın Yeniçiftlik’te de sayısız örnekleri vardır.

b) Asker Arkadaşlığı ve Tertip: Aynı zamanda ve aynı birlikte askerlik yapanların dönüşte devam ettirdikleri arkadaşlıktır. Köy içinden, çevre köylerden, hatta yurdun herhangi bir yöresinden olabilir. Bu karavana arkadaşlığı kolay unutulmaz. Toplam iki yılı bile bulmayan askerlik, biraz da eklenerek, pehlivan tefrikası gibi ömür boyu anlatılır durulur.

Aynı yıl ve aynı dönemde askere gidenler birbirlerine “tertip” diye hitabederler. Birlikte asker olmak, aynı duyguları taşımak, güzel bir olayı birlikte yaşamak insanları birbirine yaklaştırır.

c) Baba Dostu: Herhangi bir nedenle babaları arkadaş olan çocukların bu duyguları birlikte paylaşmalarıdır. Babalar da arkadaşlarının çocukları ile kendi çocukları gibi ilgilenirler. Çocuklar da babalarına gösterdikleri saygı ve sevgiyi “baba dostu”na gösterirler.

d) Süt Kardeşliği – Süt Anne: Emzikli annenin kendi çocuğu dışında bir defa da olsa başka bir çocuğu emzirmesi iki çocuk arasında “süt kardeşliği” olayını yaratır. Büyüdükleri zaman devam ettirilirse ömür boyu devam edecek bir dostluğun kurulmasına vesile olabilir. Emziren kadın da “süt anne” olarak anılır, itibar görür.

e) Okul Arkadaşlığı: Aynı okulda veya aynı sınıfta birlikte okuyanların ömürleri yettiğince anlatacakları unutulmayacak hatıraları olur. Böyle bir konu açılrsa hepimizin anlatacağı ne kadar çok anısı vardır.

f) Hacı Arkadaşlığı: Birlikte aynı yıl hac farizesini yerine getirenlerin geliştirdiği –biraz geç bir yaşta da olsa- hac dostluğu da önemlidir. Her yıl hac döneminde biraz daha hatırlanır ve pekiştirilir. “Hacı mevlidleri” de bu dostluğun devamının sağlanmasına yardımcı olur.

g) Çeşitli Dostluklar: İnsanların aralarındaki dostluk ve arkadaşlık ilişkilerini geliştirmek için daha pekçok şeyden yararlandıkları bir gerçektir. Şunları da eklessek olabilir: Birlikte hatim etmek, aynı spor kulübünü tutmak, birlikte seyahat etmek, hastanede aynı odada yatmak, aynı partiye oy vermek, dünür olmak aynı masada çay, kahve içip bir tabakadan sigara sarmak vs.

Aralarındaki ilişkileri geliştirmek için bu kadar bahane icat eden insanların, uyduruk ve sudan sebeplerle kavga ettiklerini görünce şaşarsınız. Nüfusu hızla artan dünyamızda sorunlarını görüşerek, anlaşarak çözemeyen insanların birbirini boğazladığı bu ortamda, köyümüz halkının geliştirdiği dostluk biçimlerinin değeri bir kat daha artmaktadır. Milletimize has bu özelliklerin devamı dileği ile önemli bir bölüme geçelim.

3. Komşuluk

Komşularımızla olan ilişkilerimiz hepimizi etkiler. Sabah kalkınca ilk gördüğümüz yüz komşumuzun olabilir. Göre göre bazen bıkmış da olsak özel bir durumda yardımımıza koşacak yine komşumuzdur. Hani derler ya “ev alma, komşu al” diye. Komşuluğun önemi bu kadar kolay ve kısaca ancak bu cümle ile anlatılabilir.

Komşulukta yardımlaşma çok önemlidir. O anda bizde bulunmayan bir şeyi komşumuzdan sağlayabiliriz. Bunun tersi de olabilir. “Komşu komşunun külüne muhtaçtır” sözü herhalde bunun için söylenmiştir.

Ne güzel atasözlerimiz vardır: “Komşuda pişer bize de düşer”. “Komşu komşunun tavuğunu kaz, karısını kız görmüş”. Eh! bu kadarda olur. İnsan arkadaşını, kardeşini kıskanır da komşusunu kıskanmaz mı?

Yeniçiftlik halkı komşuluk konusunda gerçekten duyarlıdır. Komşuluk ve yazdığımız diğer bölümler konusundaki ilişkiler açısından çok iyidir. Bana sorarsanız bu derslerden sınıfını çok iyi bir derece ile geçer.

4. Misafirlik

Millet olarak en önemli özelliğimiz “misafir severliğimiz” olsa gerektir. Gerçekten doğrudur. Yeniçiftlikli için de ayımdır. Gelen kişi bizim için “Tanrı misafiri” dir. En iyi şekilde ağırlamaya çalışırız. Hele geçmiş yıllarda bu olay daha önemlidir. Ulaşım ve iletişim araçları bu kadar gelişmemiş olduğundan yatılı misafir çok olurdu.

Köy muhtarlığı tarafından organize edilen “köy odası” dışında kişilere ait “odalar” vardı. Durumu uygun olanlar evlerinin bir bölümünü “misafir odası” olarak düzenlerlerdi. Çevre köylerden özellikle (Aksaz, Ayıtdere, Bekirli, Değirmencik, Balıklıçeşme, Eskibalıklı)’dan Biga’ya gidenler bu odalarda konaklardı.

Yeniçiftlik’te en önemli oda Kara Yusuf'lara ait olanıydı. Bunun dışında Kör Rüstem, Osman Ağa, Nasıf Ağa ve Hatipler’de de benzeri odalar vardı. Bu odalar ve orada sunulan hizmet sahibinin ekonomik ve sosyal statüsünü yansıtır. Ulaşım araçlarının gelişimi, yolların yapılması bu odaların işlevini sona erdirdi.

Köy muhtarlığına ait misafir odası 1980’li yıllara kadar görevini sürdürdü. Köy kahyası tarafından temizlenir, düzenlenirdi. Gayet temiz, bakımlı yatakları ile “yıldızlı otel” gibi. Yeniçiftlik’e yakışacak şekildeydi.

Yemek ihtiyacı nöbetleşe hane hane karşılanırdı. Kahya sırası gelene bir gün öncesinden haber verirdi. O hane ekonomik gücüne göre yemekler çıkarır, evin hanımı da hünerini gösterirdi.

Kahya özel yapılmış saplı ve yemek sahanlarının konulacağı yerler oyulmuş yemek tahtası ile gelir, yemekleri alır ekmek torbasını da boynuna asardı. Kahve önlerinden geçerken “Haydin misafirler ... davranın bizimkiler”! diye bir de nara attı mı iş tamamlanırdı.

O yıllarda misafirlerin dışında bu sofraların devamlı bir üyesi vardı; köy imamı. İmamlar o zaman devletin kadrolu memuru değildi. Köy halkı tarafından “hak” ile tutulur, köy sofrasından yemeğini yerdi. Bu yüzden Yeniçiftlik’te imamlık yapanların pantolonları zamanla dar gelir, enselerine birkaç kırlangıç yuva yapabiliirdi!

Hep dışardan gelen misafirlerden söz ettik. Oysa komşumuz, bir akrabamız veya en yakın arkadaşımız kapımızdan içeri adımını atsa “misafir statüsü” kazanır. Ona karşı davranışımız değişir, ikramlar başlar. “Misafir umduğunu değil, bulduğunu yer” atasözüne karşın biz yine ona umduğundan fazlasını vermeye çalışırız.

Yine inancımıza göre misafir bereketi ile gelir. Haneye bolluk ve uğur getirir. Misafirliği süresince adeta “dokunulmazlığı” vardır. Ama, herşeye rağmen en güzel misafirlik kısa olanıdır.

5. Ev ve Ev Düzeni

Yeniçiftlik’te evler genelde tek katlıydı. Temeli ve duvarları taştan olanların yanında çoğunlukla temeli taş, duvarları, kerpiç, ara bölmeler örgüydü. Duvarlar çamur sıvalı, tavanlar tahta fakat çoğunluğu kamaş kaplı olurdu. Herkes ekonomik gücüne göre çevre imkanlarından yararlanarak yapmıştı. Taş, kamaş, gölden örtü denilen bitkilerden bolca yararlanılmıştı. “Örtü” lü evlere 25-30 yıl öncesine kadar rastlamak mümkündür.

Evler ihtiyaca göre iki veya üç odalı olurdu. Odaların önünde boydan boya bir hayat (sundurma) vardı. Sundurmaya birkaç basamaklı merdivenle çıkılırdı. Kış dışında hayat burada yaşanırdı.

Binalar ana yola paralel olur, avludan bir iki metre içeri inşa edilirdi. Genelde kışın soğduğundan korunmak için kuzeye kapalı, fakat güneyin eğik kış güneşinden yararlanmayı amaçlayan şekilde yapılırdı. Sundurmanın önünde bir “iç bahçe” olurdu.

Tuvalet evin dışında avlunun uygun bir yerinde bulunurdu. Banyo (hamam) odanın uygun bir kenarında genellikle yüklük denilen yatak-yorgan konulan yerin yanındaydı. Bir metrekareyi bile bulmayan hamamda kolunuzu başınızı çarpmadan yıkanmanız mümkün olmazdı.

Odanın birisi aşevi olur, orada ocaklık bulunurdu. Ocaklıkta yemek pişirilir ve ısınma amacıyla kullanılırdı. Ocaklığın bir kenarında yağ kandili asılıydı. Geceleri titrek kandil ışığında etrafınızdakileri bile zor görürdünüz. Daha sonraları yaygınlaşan gaz lambaları o günkü insanları için elektriğin icadı kadar önemlidir.

1950'li yıllarda Bulgaristan'dan gelen göçmenler maşinga (kuzine) denilen ısınma aracını getirince büyük kolaylık oldu. Maşinga birkaç görevi birden yapıyordu. Isınıyordunuz, yemeğiniz ve ekmeğiniz pişiyordu, suyunuz ısınıyordu. O gün için büyük bir buluştu. Halen kullanılmaya devam edilmektedir.

O zamanlar evlerin zemini toprak sıvalıydı. Üzerine hasır yayılır, hasırın üstüne kilim, cacala, çul varsa halı serilirdi. Kenarlarda yastıklar dizilir, üzerlerine oyalı beyaz örtüleri konulurdu. Yastık önlerinde şilteler kabartılmış, misafirlerini bekler gibi dir. Bir de pencerelere el emeği oyalı perdeleri astınız mı eviniz oldu bir saray.

Evin hanımının ve kızlarının el becerileri adeta evlerinde sergiye çıkmış gibiydi. Sergi, misafir geleceği zaman veya bayramlarda sandıktakilerle takviye edilirdi. O evler, bence, bugünkü betonarme, yapmacık ve ruhsuz evlerden daha güzeldi.

Yeniçiftlikli 'nin evi her zaman temizdir, düzenlidir. Mevsimine göre evinin veya bahçesinin bir köşesinde mutlaka çiçekleri vardır. Birbirleriyle çiçek alışverişi olur, biraz da rekabet olur. Ama şu bir gerçektir Yeniçiftlikli evine özen gösterir, değer verir.

Geçmişte genelde tek katlı evlerin yanında iki katlı (hanay) evler de vardı. Bunlara Hamdiler'in, Süleyman Ağalar'ın, Kara Yusuf'ın Berberler'in, Zatiler'in, Ömer Ağalar'ın evleri örnek gösterilebilir.

En görkemli yapı Süleyman Ağalar'ın eviydi. Biga Hükümet Konağı örnek alınarak yapıldığı söylenirdi. Mezarlık Bayırı'ndan köye baktığımızda ilk göze çarpan yapı oydu. Özelliği olan, bir villayı andıran tek binaydı. Şimdi bile restore edilse aynı durum olabilir.

1970'li yıllarla birlikte, eski binaların yıkılıp yenilerinin yapılması hızlanmıştır. Almanya olayı, gölün kurutulması, tarımda yaşanan gelişmelerin sonucunda halkın gelir düzeyinin artması bu sonucu sağlamıştır. O yıllardan bu yana yenilenmeyen ev kalmamış gibidir.

Bu yenilenme sırasında belirli bir planın uygulandığı söylenemez. Yapılan binaların mimari bir özelliği yoktur. Almanya’da çalışanlar orada gördüklerini uygulamaya çalışmışlar, köyün ustaları şehirlerde gördükleri planları kendilerince yorumlayarak yeni binalar yapmışlardır. Şimdiki evlerde artık mutfak vardır, tuvalet içerdedir, banyo daha büyüktür. Yeniçiftlikli de çağın getirdiği yeniliklerden yararlanmaktadır.

Binaların yenilenmesini ev eşyalarının değişimi izlemiştir. Hasırın üstüne kilim bulunamazken her yer halı olur. Hasır evlerde kapı dışarı edilir. Yerler artık toprak sıva değildir. Tahta veya marley vs. olmuştur. Fabrikasyon halılar, yolluklar, perdeler, örtüler heryere yayılır. O yıllarda –belki halen- bu tür eşya satıcıları Yeniçiftlik sokaklarında arz-ı endam ederler. “O almış, ben alamam mı” zihniyeti ile bütün evler tıka basa eşya ile doldurulur. Buradaki israfı toplasan Yeniçiftlik’e bir fabrika kurulurdu.

Ayrıca evlere mobilya, buzdolabı, çamaşır makinası, elektrik süpürgesi hatta bulaşık makinası girmiştir. Alınan mobilyalar bir odaya tıklıp üstüne kilit vurulmuş ve bu “müze oda” bayramdan bayrama zor açılır olmuştur. Alınan eşyanın gereklilik derecesi hiç düşünülmemiştir. “Ben aşağıyı kalacağı” fikri ön plana çıkmıştır. Alınanlar ödenirken insanlar kimbilir nelerden fedakarlık yapmışlardır.

21. yüzyılın eşiğinde Yeniçiftlikli modern dünyanın nimetlerinden nasibini almıştır. El emeği, göz nuru ev eşyalarının yerine fabrika ürünleri geçmiştir. İnsan eli makinaların koluna yenilmiştir. Şimdi yaşayanlar daha rahat olduklarını söylerler. Böyle düşünürler, kimisi de “dünyaya erken gelmişiz” der. Bazıları geçmişini özler, ama zaman acımasızca geçer gider.

6. Yemekler – Beslenme

“Mısırı fırına atıp kızdırırsın, ondan sonra değirmende öğütürsün. Bu undan kaçamak yaparsın, üstüne sadeyağ kızartıp dökersen bir de peynir ufalarsın. Yeme de yanında yat. Vallahi parmaklarını yersin.” Öyle anlatıyor rahmetli Zekeriya Akan.

“O zaman insanlar her işi bedenen yaparlardı. Kuvvetli insanlar. Süt, peynir, ekşimik bol. Mandıra yok o zaman, kimse sütünü satmaz. Hayvan çok, adam bir hayvanını keser, kavurur, küpe basar. Bütün kış yer.”

“Öyle kola mola, gazoz mazoz yok. Dükkana gidersen kuru üzüm, incir, helva, halka şeker, iğde, keçiyoynuzu var. Para şimdiki gibi bol değil ama bir torba buğday götürürsün olur biter.”

“Rahmetli anam kor içinde ekmeği pişirirdi, üstüne de tereyağ. Bana bak ellerini yersin. O mübarek ekmeği mis gibi kokar, kokusu mahalleye yayılır.

Haydi kızanların eline birer parça. O kızanların yüzü pancar gibi kırmızı. Hey gidi, ne günler be!...”

“Bir de tarhana çorbası. Üstüne sadeyağ, ekşimik veya ufalanmış peynir. Soğanı da yumrukla kırdın mı tamam. İçine kuru ekmek doğrarsan fena olmaz. Haydi bre!... çala kaşık.”

Görüldüğü gibi ilk yıllarda hayvansal besinler ağırlıkta. Fazla yemek çeşidi bilinmezmiş. Zamanla çeşitler çoğalmış. Anamın dediğine göre köye gelen ebe, bayan öğretmen, öğretmen eşleri gibi kimselerden çeşitli yemekler öğrenmişler. Bir de son yıllarda televizyonlarda kapı gibi açıkların yaptıklarından da yararlanılmıştır herhalde.

Araştırma sırasında şunu gördük ki; sadece Yeniçiftlik’e mahsus bir yemek çeşidi yok. Tarhana çorbası başrolde, bulgur, bulamaç, keşkek, kaçamak, milli yemeğimiz kurufasulye, nohut, mercimek çokça pişiriliyor. Börek, akıtma, lokma, gözleme, baklava ve tatlı çeşitleri halen yapılan, sevilen unlu gıdalar sofrada yerlerini almaya devam ediyorlar. Ondan sonra gelsin kilolar, sonra da zayıfla bakalım.

Eskiler hayvansal yağlar kullanmışlar yemeklerinde. 1940 yıllarda zeytinyağı ile tanışmışlar. 1950’li yılların ortalarından sonra ayçiçek yağı mutfaklara girmiş ve halen devam ediyor. Son yıllarda zeytinyağına karşı ilgi tekrar başlamış. Bu arada beslenme uzmanlarının pek tavsiye etmediği margarin türü katı yağlar da mutfaklarda görülüyor.

1950’den sonra köyde mandıra kurulunca sütler oraya gitmeye başlamış. İnsanlar çeşitlenen ihtiyaçlarını karşılamak için hayvani gıdalarını satmışlar. Yeniçiftlik sofrası bu gıdalar açısından fakirleşmiş. İşin ilginç tarafı insanlar sütlerini mandıraya satarken (1954 yılından 1975 yılına kadar) çocukları okulda CARE (Amerikan Yardım Teşkilatı) tarafından hediye (!) edilen sütünu, yağ ve peynirle beslenmeye çalışmışlar.

Yemeklerin çeşit olarak çoğalması veya sofrada şu kadar olması önemli değil. Beslenme uzmanlarına göre besin gruplarından yeterince almamız gerekiyor. “Karın doyurmak değil mi?” diye bir söz var ya. Öyle değil mesele. Bir karavana makarnayı tepeleyip üstüne koca tas ayrıntı devirmek beslenme değil yani.

Hani birkaç litre süt fiyatına bir şişe kola alanlar var ya, onlara sinir oluyorum. Yollarını kesesim geliyor, erik, armut kurusu kaynatıp içsene kardeşim! aklını neyle yedin.

7. Giyim – Kuşam

Yetişkin erkeklerin ayağında potur, sırtında cepken yelek başında fes veya sarık, ayağında da çarık varmış ilk zamanlarda. Belinde koca kuşak do-

lalı. Seyahat çantası gibi içinde neler yok ki, cigara tabakası, çakmak, cüzdan, çevre misali mendil daha neler.

Fes, sarık yasaklanınca şapka giyilmiş başa. Köyde ilk şapkayı Kunduracı Mehmet (Orhan) dikmiş. Adı üstünde Kunduracı ya Ömer Ağaların dükkanında ayakkabı yaparmış. Yazlık için yapılanlara (üstü deri altı ince kösele) tulumbacı derlerdi. İyi de bunları kaç kişi alacak, çoğu çarık giyerdi.

Sağdan Sola: Kunduracı Mehmet Orhan, Cemalettin Teker, İbrahim Gezer (4 Nisan 1936). Resmin Arkasında şöyle yazıyor: 4.4.936 Tarihinde çıraklarım İbrahimpim ve Cemalettin ile çektirdiğim ebedi bir hatıra. M. Orhan.

1950'li yıllarda biz yetiştiğimizde aba pantolon, aba ceket giyilmeye başlanmıştı. Bir de köyde dokunan pamuklu ceketlik kumaşlar vardı. İlkokul ikinci sınıfta öğretmenimiz Hüseyin Berk beni tahtaya kaldırdı. “Göçmen Kuşun Hikayesi”ni anlatıyorum. Ayağımda koca bir aba pantolon, arkaları kesik bir çift kara lastik. Hikayeyi anlatıp yerime oturdum. Avuçlarımın içi topak topak yün dolu. Meğer heyecandan aba pantolonun yünlerini yolumşum.

Yine o yıllarda kara lastikler çıktı da millet çamurdan kurtuldu. “Derby, Chazleved” marka lastikler, çizmeler modaydı. Hatta “derebeyi” marka taklitleri bile çıkmıştı. Bakmayın şimdi bilmem ne marka ayakkabı giyildiğine. O zamanlar evlerde herkese bir çift ayakkabı düşmezmiş de erken kalkan giyer gidermiş.

Kadınların giyimi de birçok aşamadan geçerek şimdiki haline gelmiştir. Don, entari, başında çember. Dışarı çıkarken ferace giyilir. Evli kadınlar

“saklanmak” zorundadır. Feracenin kapağı ile yüzünü kapatacaksın, sadece gözlerin açık kalabilir ki önünü görebilesin.

1970’li yıllara doğru genç kadınlar etek-atkı giymeye başladılar ve “saklanma” odayı yavaş yavaş bırakıldı. Bu olay Yeniçiftlik için çok önemli bir değişim sayılmalıdır. 1990’lardan günümüze doğru “etek-atkı”dan pardesü ve mantoya geçiş başlamış bulunmaktadır.

Karadon ve fistanan kot pantolona geçen gençleri, feraceden mantoya ulaşan kadınları, potur ve abadan kumaş pantolon-cekete gelebilmiş erkekleri ile Yeniçiftlik halkı çağın giyim-kuşam çizgisini yakalamış durumdadır.

8. Bayramlar – Özel Günler

a) *Ramazan Bayramı*

Ramazan ayında tutulan oruçtan sonra kutlanır, üç gündür. Birinci günü bayramlaşmak daha makbul sayılır. Tatlı ve şeker çok tüketildiğinden “şeker bayramı” da denilir.

Ramazan ayı öncesine göre her yıl on gün önce başlar. Çünkü Arapların kullandığı Kameri (Ay) takviminde bir yıl 355 gündür. Bizim de kullandığımız miladi takvim ise 365 gündür. Bu yüzden her yıl on gün önce gelen ramazan ve bayramı 36 yılda bir adeta tur atar. Böylece her mevsime gelebilir. Yaz mevsiminde 17 saat, kışın kısa günlerinde 12 saat oruç tutulduğu olabilir.

Ramazan ayına özel bir önem verilir. Günler öncesinden hazırlıklar yapılır. Yufka açılır, makarna, erişte kesilir, kuskus yapılır. Sanki bu ayda yenilenlerin tadı bir başkadır. Tabii bu konudaki telaş ve kaçıntılarının faturası kadınlara çıkar.

Alışkanlık bu ya; başına takke geçirip eline üç duraklı hacı hediyesi tesbihini alan ağır adımlarla kahve önlerine doğru tur atar. Mahmur bakışlar, uyuya uyuya şişmiş gözler, arada yalanan kurumuş dudaklar oruçlu olduğunun şahidi gibidir.

Kış ise öğleden sonra açılan ve sobası bile yanan, duvarlarına sigara dumanı sinmiş kahvehaneler oruçlulara yine mekan olur. Duvarlardan gelen kokular sigara tiryakilerinin iştahını arttırdığından bazılarının yanına varılmaz, çatacak yer ararlar. Mideler boşalıp açlık sinyalleri başladığından hayatında iki yumurtayı pişirme becerisi gösteremeyenler usta bir aşçı gibi yemek tarifi yaparlar.

Neyse akşam olur, iftar edilir. “Allah ne verdiyse” yenilir, içilir biraz da fazla kaçırılır. Arkasından teravih namazı. Olmadığı halde toplumumuzda artık farz derecesine ulaşan teravih namazında camiler dolar taşar. Ramazan

ayı güzel bir aydır. İnsanlar birbirine farklı davranırlar, herkes bir “iyilik me-
leği” rolü üstlenir. Dini ifadeyle “mağfiret” ayıdır.

Her akşam patlayan “ramazan topu” bayramı yavaş yavaş getirir. Evler-
de bir telaş bir telaş. Temizlikler, tatlı yapmalar. En zoru baklava yapmak.
Elli altmış hamuru zar gibi açacaksın, ustalık ister. Bir de “bayramlık” mese-
lesi var. Hadi büyükler eskileri yıkayıp ütüleyip giyer de. Ya gençler, çocuk-
lar, yeni giysiler isterler. Nesiller çatışması hemen her evde acı tatlı yaşanır.
Bayramlar ev ekonomisini adeta altüst eder.

Bayram sabahı erkekler erkenden camiye giderler. Banyolu, traşlı, hacı
kokulu, temiz giysili cemaat sessizlik içinde imamın vaazını dinlerler. Ge-
nellikle imamlar –hazır kalabalık cemaat bulmuşken- lafı biraz uzatıp namaz
vaktini geçirince öksürükler, aksırıklar, tıksırıklar artar. Hatta imamı uyarana-
lar bile olur.

Bir görevli veya imam –yılda iki defa kılındığından unutulabilir- düşün-
cesi ile “bayram namazı”nı tarif eder. İki rekatlık namazı imam kıldırıp hut-
besini okur. Bazı imamlar camiye seyrek gelenlere biraz dokundursa da cami
içinde kimsenin sesi çıkmaz. Güzel sesli “hafızlar korosu”nun Rahim Şen
önderliğinde söyledikleri tekbirler arasında namaz biter.

Arkalarda oturan sabırsız cemaatin itiş kakış çıkışını gözleyen köy kah-
yası veya korucusu önceden hazırladığı “ramazan topu”nu ateşler:
Güümm!... Kuru sıkı top sabahın sessizliğinde bütün köye bayramın başladı-
ğını ilan eder. O sıralarda kapı önünü, avlu içini süpüren evin hanımı, kızı ve
küçük çocukları daha da hareketlenirler.

Eskiden cemaat namazdan çıkınca cami avlusunda bayramlaşmış. Son-
radan bu adet terkedilmiş, yolda, kahvede, evlerde bayramlaşır olmuşlar.
1970’li yıllardan bu yana cemaat namazdan sonra topluca mezarlığa gitmek-
te ve yapılan dualardan sonra sıraya girerek bayramlaşmaktadırlar.

Mezarlıktaki törenden sonra herkes evinin yolunu tutar. Aynı tören bu
defa evde yaşanır. Zaten mükellef bir bayram safrası hazırdır. Bir ay boyun-
ca ensesi biraz incemiş, göz çukurları derinleşmiş insanlar iştahla sabah
kahvaltısına hücum ederler. Gelsin çeşit çeşit tatlılar, şekerler, çikolatalar vs.

Bu defa akraba, eş-dost ve komşu ziyaretleri başlar. Büyüklerin ayağına
gidilir, elleri öpülür, halleri hatırları sorulur. Küçükler çeşitli hediyelerle se-
vindirilir. “Çocuk ele bakar” sözüne uyarak büyükler hazırlıklı bulunurlar.
En makbul hediye paradır. Mendil, şeker, çikolata vs. verenler de olur.

İnsanların üstleri başları gibi ağızları da bayramlıktır. Hal hatır, iltifat
gırla gider. Bayram hatırına dargınlıklar, sorunlar, olumsuzluklar unutulur.
Herkesin yüzünden gülücükler, ağzından bal damlar. Onun için insanlar “ha-
yat bayram olsa” diye şarkılar bile bestelemişlerdir.

Bayramlaşma turlarından sonra hayat biraz normale döner. Adamlar ikinci adreslerine (kahveye) giderken ev hanımları günlük işlerine dönerler. Bayramlar gençleredir, çocuklardır. Meydan onlara kalır. Zamanına göre bir “bayram yeri” mutlaka vardır. Şimdi Yatılı Bölge Okulu civarında olan bayram turları geçmişte daha değişik yerlerde olurdu.

Bayram yerinde atılan voltalar geleceğin Yeniçiftlikli ailelerinin ve nesillerinin oluşumunun ilk işaretleri gibidir. Genellikle yürünerek atılan bayram turlarına bisiklet, motorsiklet ve hatta otomobille katılanlar bile görülür. Yeni giysiler içinde herkes birbirine havasını atar, kendisini renkli bir rüyada sanır, duygular tavana vurur ve kimse bayramın bitmesini istemez.

Kime sorsanız çocukluğundaki bayramların çok güzel olduğunu söyler. Herkes ve her yaş grubundaki insanlar aynı şeyi söylediğine göre bütün bayramlar güzeldir. Tekrar yaşanılması mümkün olmayan o günler hasretle anılır. Aslında aranan ümit dolu, sorumsuz ve toz pembe çocukluk yıllarıdır.

Bayramlardaki fitre, zekat, sadaka ve kurban eti dağıtımı gibi olaylarla ekonomik adaletin sağlanması düşünülmüştür. Ancak binlerce bayramdan sonra bunun gerçekleştiğini söyleyemeyiz. Aslında olması gereken kimsenin kimseye muhtaç olmadığı, kimsenin başkasının eline bakmadığı bir dünya olmalıdır. Herhalde o zaman “her gün bayram” olur.

b) Kurban Bayramı

Ramazan Bayramı’ndan iki ay on gün sonra Kurban Bayramı gelir. İnsanların belki de var olduklarından beri tanrılara, ilahlara –onların gazabından korktukları için- kurbanlar kestikleri bilinmektedir. Hatta genç kız ve erkeklerin bile kurban edildiği tarih kitaplarında yazılıdır.

Müslümanlık inancına göre belli bir ekonomik gücü olan aileler kurban kesmekle yükümlüdür. Hanefi mezhebine göre kurban kesmek vacip, Şafi mezhebine göre sünnettir. Vacip farza yakın bir yükümlülük olduğu için Hanefi mezhebi inananları kurban kesmeyi farz gibi kabullenmişlerdir.

Yeniçiftlik’te de bu bayram hakettiği önem derecesinde kutlanır. Bazı aileler kurbanlıklarını kendileri beslerler. Hatta çok sayıda besleyip İstanbul, Bursa gibi büyük şehirlerde satanlar da vardır. Son yıllarda birden fazla kişinin birleşerek büyükbaş hayvan kurban ettikleri de görülmektedir.

Kurban Bayramı hutbesinde konu; “İbrahim Peygamber’in oğlu İsmail’i kurban etmeye götürmesi” olayı olur. İmam veya hatip bu olayı öyle dramatik bir biçimde anlatır ki en katı yürekler bile yumuşar, göz yaşları sakallara karışır. Arkadan kurban etinin nasıl bölüştürüleceği kimbilir kaçınıcı defa açıklanır.

Bayram namazı bitip mezarlıklarda bayramlaştıktan sonra sıra kurban kesmeye gelmiştir. Önceden kınalanan, süslenen kurbanlık zorlanmadan, tekbirlerle kesileceği yere getirilir. Becerebilen kendisi, bilemeyen konu komşuya veya bir bilene kestirir.

Yüzülen kurban üçe bölünerek; bir parçası “fakir-fukaraya” biri “eşe-dosta” verilir. Üçte biri de kesen aileye kalır. Hiç bekletmeden tencereler kaynamaya başlar. İnsanlar biraz sabırsızca pişen ete adeta hücum ederler. İnanca göre kurban etini yemek de yedirmek de sevaptır.

Milyonlarca hayvanın kesilmesinden duyulan üzüntüden midir bilinmez, Kurban Bayramı –eğlence yönünden– biraz sönük geçer. İnsanlar kestikleri kurbanlarına hem acırlar, hem de tıka basa yerler. Kanlarındaki kolesterol miktarı kimbilir kaçta çıkar. Oysa 90-120 gram et bir insanın günlük protein ihtiyacını karşılar. Oturup bir karavana et yemenin hiçbir anlamı yoktur. Çünkü protein vücutta depolanamaz, fazlası dışkı ile dışarı atılır. Onun için protein günlük ve düzenli alınmalıdır.

“Allah için kurban, küp için kavurma” gibi şakalar yapılsa da “kurban kesme” sosyal ve ekonomik yönü ağır basan insani bir olaydır. Tek başına toplumdaki sosyal ve ekonomik eşitsizlikleri çözemese de yine de yararlıdır. Bunca telaş, kaçıntı ve yorgunluktan sonra bu bayram da biter, ta ki yenisine kadar.

c) *Hidrellez*

Çok eski bir inanişaya göre 6 Mayıs günü Hızır ile İlyas Peygamberler abı hayat (ölümsüzlük) suyunu içmek için buluşurlar. Hızır karada yaşayanların, İlyas ise denizlerde yaşayanların koruyucu melekleri gibidir. Dilerseniz yardımınıza koşarlar.

İşte iki peygamberin buluştuğuna inanılan gün **HIDIRELLEZ** olarak kutlanır. **HIZIR-İLYAS** halkın dilinde hıdırellez olup çıkmıştır. Her yıl o gün dilekler tutulur, hıdırellez ateşi yakılır, eğlenceler düzenlenir. maniler okunur.

Hıdırellezin önceki akşamı zamanın genç kızları bir işaret bağladıkları yüzüklerini büyükçe çömleğin içinde toplarlar. Çömlek o gece gül ağacının altında saklanır. Yüzükleri koyarken içlerinden dilek tutarlar. Dileklerin çoğu da sevda üzerinedir.

Ertesi gün hıdırellezin kutlandığı yerde çömlekten yüzükler tek tek çıkarılır. Her yüzüğe bir mani okunur, bu işin ustaları vardır. Yüzük sahipleri okunan maniden bir anlam çıkarmaya çalışırlar. Ne hikmetse maniler düşüncelerle, isteklerle çakışır. Yüzük sahipleri de sevinirler, umutlanırlar.

Söylenen manilerden bazıları şunlardır:

Elmas yüzük var benim,
Parmağıma dar benim.
Yeniçiftlik içinde
Orta boylu yar benim.

Karanfilsin dalın yok.
Sen güzelsin yarın yok.
Yarini eller almış,
Cahilsin haberin yok.

Karanfilim üç çatal,
Yarım dükkanda yatar.
Yatma yarım dükkanda,
Karyolanda kim yatar.

Ahtım yok bahtım yok,
Güzel yardan bahtım yok.
Ak gerdana sinek konmuş,
Sinek kadar bahtım yok.

Kerpiç kerpiçe uyar,
Boyu boyuma uyar.
Yeter yarım söyleme,
Bizi komşular duyar.

Yeşil krep başımda,
Kalem oynar kaşımda,
Durma güzel karşımda,
Cahillik var başımda.

d) Asker Uğurlama

Askerlik ülkemizde bir “vatani görev” olarak çok önemsenir. Sağlıklı her erkek 20 yaşından itibaren bu görevi yapmak zorundadır, bundan kurtuluş olmaz. Askerliğe halk arasında çok değer verilir. Aynı zamanda bir eğitim ocağıdır. Askerliğini yapmış olmak “adam sınıfı”na girmek gibidir. Daha eskiden askerliğini yapmayana kız vermezlermiş, kahvelere sokmazlarmış.

İşlemleri tamamlanmış, ne zaman gideceği belli olan “hazır asker” çevresinde ilgi odağı olur. Ona herkes farklı davranır, tatile çıkmış gibidir. Arkadaşları ile gezer, tozar, ziyaretlerde bulunurlar. Aynı tertipte askere gidenlere bir “veda gecesi” düzenlenir.

Son yıllarda köy meydanında veya düğün salonunda büyük bir katılımı ile gerçekleşen veda gecesi muhteşem olur. Biga'nın usta çalgıcıları eşliğinde Taşoğlu Mahmut (Orçen)'un –TRT sunucularına bile taş çıkartan- sunuculuğu ile renkli bir gece yaşanır. “Hazır askerler” takdim edilir, yüreklendirilir. Onları o yaşa getiren anneler, babalar onurlandırılır.

Ertesi günün veda yeri mezarlıklardır. İlginçtir, Yeniçiftlikli birçok törenini mezarlıklarda yapar. Mutlu olayları ölmüşleri ile paylaşır. Şimdi sessiz bir toprak yığını olan ve başında adı yazılı bir taşla hatırlanabilen bu insanlar sanki o anda aralarında. İmanın yaptırdığı anlamlı dualarla insanların duyguları yükselir, gözler buğulanır. Bir zamanlar aralarında dolaşan birlikte yaşadıkları arkadaşları, akrabaları, komşuları ile şu anda bir aradadırlar. Herkes son noktanın konulduğu bu yerde yaşanan dramatik sahneden etkilenir.

Vedaların sonuncusu Biga garajında yaşanır. Slogan üretmeye çok meraklı Türk insanı “en büyük asker bizim asker” çılgınlıkları, davullar ve zurnalar eşliğinde askerlerini kıtalarına gönderirler. Buruk veda gözyaşları arasında sona erer ve hemen gün saymaya başlanır. Bu kadar tören, merak ve is-

tekle başlanan askerliğin “hayırlısı” ile bitmesi için dualar edilir. Çünkü evlilik, iş kurma, işe girme gibi hayati birçok şey buna bağlıdır.

Şimdilerde o kadar değilse eskiden Biga’dan ötesini görmemiş, gurbet nedir bilmeyen yirmi yaşındaki bir delikanlı için askerlik çok önemli bir olaydır. 1950’li yıllarda askerlik yapmış birisi anlatmıştı: “Hoca, Karabiga’dan gemiye binip yola çıktık. Bahriye (deniz) askeri olarak eğitim için İstanbul’a gidiyoruz. Gemi benim gibi acemi askerlerle dolu. Karabiga’dan açıldık, kara görünmez oldu. Bana bak dedim, kendi kendime. Sen artık köye dönemezsin, senin işin bitti, sen öldün artık oğlum.”

Sayılı gün çabuk geçer. Tezkere günleri sayıla sayıla sabırla azaltılır. Anne, baba birkaç çarşaf paralar. Sayısız asker türküsü ve şarkısı imdada yetişse de son günler bir türlü geçmez, günler yıl olur. Nihayet uykusuz geceler sonunda mutlu sona ulaşılır. Davulla zurnayla başlayan askerlik adaklar, kurbanlar, mevlitlerle biter ve sonunda herşey normale döner.

Askerlik biter ama hatıraları ömür boyu bitmez. “Pehlivan tefrikası” gibi uzar gider. Biraz eklenerek, biraz değiştirilerek de olsa merhum Sami Aksak anlatıyor sa –kimbilir kaçınıcı defa- hatır için dinlenir.

Şu bir gerçektir ki; askerlik dünyanın hiçbir yerinde ülkemizdeki gibi yaşanmaz, yapılmaz ve ömür boyu belleklerde öylece kalmaz.

e) Hacı Uğurlama – Karşılama

Mezarlık Bayırı’na bu defa “ihtiyar delikanlılar” dizilirler. Tören “hacı adayları” içindir. Kurban Bayramı’na bir ay kala hacı adayları “kutsal topraklara” hareket ederler. İlk tören yine mezarlıktadır. Hemen hemen tüm köy halkı katılır. İmamın dualarından sonra hacı adaylarının elleri öpülür, helallaşılır. Yine duygulu anlar yaşanır.

İkinci tören Biga’da olur. Bu defa Biga kafilesi uğurlanmaktadır. İlçe müftüsünün konuşması ve dualarla bir kez daha selametlenirler. Tek tip kıyafetleri ve çoğu yeni bırakılmış sakalları ile ilginç bir görüntü sergilerler. Bu törene daha çok eş dost ve akrabalar katılırlar.

Hac olayı İslam dininde olduğu gibi diğer dinlerde de vardır. Peygamberlerin yaşadıkları, mücadele ettikleri ve mezarlarının bulunduğu yerleri belli bir program içinde ziyaret ederek “hacı” olunmaktadır. İslam dininde sağlıklı ve belli bir ekonomik gücü olana bir defa farz kılınmıştır. Oraya gidip dönecek parası olmasının yanında, dönüşünde ömrünü kimsenin eline bakmadan yürütebilecek bir ekonomik gücü olması gerekir.

Aslında hacılık döndükten sonra başlamaktadır. Artık bu kişi tavır ve davranışları ile topluma örnek kişi olacaktır. Her hareketi izlenir, dikkati çeker, yanlışları göze batır. Onun için hacılık zor iştir, fedakarlık ister.

Eskiden hacca gitmek çok daha zormuş. Aylar süren yolculuklar – günümüz ulaşım teknolojisinin gelişmesi sayesinde- birkaç saate inmiştir. 1967 Arap-İsrail savaşına kadar Suriye üzerinden otobüslerle (4-5 günde) gidilirken –Sina Yarımadası’nın İsrail eline geçmesi üzerine- yol Irak tarafına kaydırılmıştır. Ancak 1990 Körfez Savaşı sonrası bu yol da kapanmış olup sadece hava yolu ile gidilmektedir.

Hac farizesi –orada yapılan ibadet ve ziyaretlerin- tamamlanması ile (İhram’dan çıkılarak) sona erer. Kurban Bayramı sonrası, bu defa hacıları karşılama töreni telaşı başlar. Meraklı hacı yakınları Bursa’ya hatta İstanbul’a bile giderler. Köye gelişleri görkemli olur. Tekbirlerle karşılanıp evlerine kadar götürülürler.

Karşılama töreni kuralına bir hacı uymaz, o da eski muhtarlardan Kunderacı Mehmet (Orhan)’dir. “Mehmedi” dönüşünde geç vakit Biga’ya ulaşmış ve bir yaylı talika tutarak köye gelivermiştir. Ertesi sabah şapkasını başına çekip kahveye geldiğinde herkes şaşırır. Yol kenarına iki taş dikip açılış töreni düzenleyen siyasiler misali karşılama töreni hazırlığındaki arkadaşları:

- Niye haber vermedin? Seni karşılayacaktık, derler. Mehmedi:

- İşte geldim, törene mörene ne lüzum var. Yoksa hacı olmadık mı?

cevabını verir.

Yeni hacılar günlerce evlerinden çıkmaz, ziyaretçilerin tebriklerini kabul ederler. Daha önceden Bursa’dan alınan namazlık, takke, tesbih, yüzük vs. Mekke’den getirilen zemzem suyu, “hacı kokusu”, hurma ikram edilir. Gelen ziyaretçinin sosyal, ekonomik statüsüne göre ikram değişir. Bunlar önceden planlanmıştır. Bu ziyaretler nedeniyle evlerde sayısız tesbih, takke, yüzük koleksiyonları oluşmuştur.

Yeniçiftlik’te Hacca Gidenler:

1900-1920 yılları arasında: Kurudereli Hacı Ahmet, Gemicili Hacı İbrahim, Lofçalı Hacı İbrahim (Gezgin), Hacı Ali Osman, Lofçalı Hacı Ali (Sezen), Hacı Yusuf (Yılmaz).

1920-1948 yılları arasında: Hacca giden tespit edilmemiştir. 1948 yılında hacca gidiş resmen başlamıştır.

1948-2002 yılları arasında hacca giden erkek hacılar:

Kekeve Mehmet
Zülfikar Okur
Yesir Hasan ve Hanımı
Ali Ağa (Aya)
Süleyman Ağaoglu
Mehmet Balıklı
Yahya Özer
Divan Ali

Yahya Aktaş
Hüseyin Çalış
Ahmet Levent
Mehmet Levent
Hasan Akalın
Mustafa Özcan
İbrahim Gezer
Hasan Yalçın

Yakup Sarı
Feyzullah Doğan
Mustafa Abalı
Hüseyin Okan
Ömer Aya
Cevat Doğan
Hasan Doğan
İsmail Bilge

Necati Bulut
Mehmet Bulut
Avni Yalçın
Hasan Sabri Gözler
Remzi Can
Ahmet Köse
Ahmet Bakar
Hamdi Seçilmiş

İbrahim Hoşnut	Hüseyin Yalçın	Kadir Adalı	Abidin Yalçın
Raşit Erdal	Arif Güder	Hasan Masalcı	Şaban Bakar
Tahsin Taşkın	Ziya Bakar	Mustafa Bulut	Osman Çalış

Bayan hacılar:

Emine Çalış	Kadriye Bulut	Nazife Öge	Hatice Tufan
Necibe Hoşnut	Saniye Bulut	Sabahat Köse	Nuriye Kıрма
Sebahat Okan	Kadriye Doğan	Şükriye Bakar	Sevim Akalın
Rukiye Abalı	Halime Doğan	Sabahat Seçilmiş	Dilber Bakar
Emine Levent	Kadriye Adalı	Sıdıka Duran	Ayşe Bakar
Havva Bakar	Nevin Aygün	Zülfiye Levent	Miyase Çalış
Hamide Yalçın	Havva Erdal		

9. Düğünler

Dünyada bütün toplumlarda iki gencin hayatını birleştirmesi törenlerle kutlanır. Bu mutlu olay eş, dost, akraba, köy veya mahalle halkı ile birlikte yaşanır. Her yerde farklı uygulansa da bunun adı düğündür.

Düğünün toplumumuzda “Allah’ın emri, peygamberin kavli ile” sözleşiyle başladığı kabul edilebilir. Gerçi önceden bu işin altyapısının hazırlanması yani iki gencin ya kendileri karar vererek veya birilerinin aracılığı ile bu işe onay vermeleri gerekir. Geçmişte “nikahta keramet vardır” denilerek evlendirilen çiftler olsa da günümüzde böyle bir evlenmeye pek rastlanmaz.

Kız istemeye gidenler önceden bir zemin yoklaması yaparlar. “Kız evi naz evidir” öyle hemen “he” denmez. “Allah nasip ederse olur”, “sorulacak yerimiz var” gibi sözlerle iş uzatılır. Birkaç gidimden sonra iş tatlıya bağlanır veya başlamadan bitebilir.

Ömer Ağalar’ın Ali (Aya) ile Nasıf Ağalar’ın İbrahim (Gezer) 1950’li yıllarda Topal Aççe (Hatice Doğan)’nin kızı Ayşe’yi bir tanıdıklarının oğluna istemeye giderler. Yol kapıdan seslenirler.

Topal Aççe portaların yanına gelir ve işi anlar:

- Bana bakın İbram, Ali. İkinizi de severim. Bir kahvemi içecekseniz buyurun içeri, der. Dayanarak geldiği sopasını havaya kaldırır:

- Ama!... Kızımı istemeye geldiyseniz, doğru geldiğiniz yere!.. Ali ile İbram’ın gıki çıkmaz, önlerine bakarak kahvenin yolunu tutarlar.

Dünürçülüğün olumlu bitmesi ile düğün maratonu başlamış olur. Söz kesilir, nişan yapılır ve düğün hazırlıkları sürdürülür. Yeniçiftlik’te hatta ülkemizde evlilikte yükün büyük bölümü erkek tarafının üstündedir. “Kız beşikte çeyiz sandıkta” sözü uyarınca kız tarafı yıllardır hazırlığını yapmıştır. Erkek tarafı da boş değildir ama noksanlar çöktür.

Kararlaştırılan günde Biga’ya “Ruba Düzmeye” gidilir. Hala, teyze, yengeler, görünce ve eltiler, akrabalar, komşular (çağrılmadım diye darılan-

ları hariç) tekmili birden –kaynata ve kaynanaların nezaretinde- Biga’ya varılır. Biga esnafı ellerini oğuşturarak kapı aralığından gelenleri izler. Yeniçiftlik’ten gelindiğine göre adres belli gibidir. Manifaturada Tüysüzler, daha sonra Çayırılı, Ünsallar, Kontlar, Çetinler vs. olabilir.

Alınacaklar önceden belli gibidir. Basma topları raflardan iner, kalkar, açılır, kesilir. Her kafadan bir ses, sanki gelenlerin kendi düğünleri olacaktır. Bazan hesapta olmayan şeylerde alınır. Altın, bilezik, zincir, küpe gibi takılar kaynatayı ter içinde bırakır. Terleyen ense biraz daha inceler. Üstüne bir de onca kişi köftecide doyurulur. Adamı yalnız salsan köyün yolunu bulamaz.

Bütün bunlar olurken damdaki hayvanlar azalır, tarlalar el değiştirir. Konu komşu, eş dost ve arkadaşlara borçlanılır. Yeni evli çiftler daha mutluluklarını yaşayamadan borç batağında yüzerler. Üstelik alınan bez parçalarının çoğu kullanılmadan sandıklarda küflenirler. Bunlar “konu komşu arasında küçük düşmemek”, “filancadan aşağı kalmamak” gibi gülünç gerekçelerle yapılır. Oysa herkes birbirinin “kaç gram” geldiğini bilir. Buna rağmen bazı gereksiz adet ve aneler sürer gider, bir babayiğit çıkıp, dur” diyemez.

“Ruba düzme”, işi bitince hazırlıklar daha da hızlanır. Düğün tarihi de artık belli olmuştur. Bostandereli karısı Ayşe (Ergüç) kapı kapı dolaşarak herkesi düğüne çağırır. Çağrılan kimseler de ona küçük hediyeler verirler.

Çok eskilerde “yüzüne” yapılan düğünlerde gelin perşembe günü alınır. Düğün pazartesi gününün akşamı başlayıp çarşamba günü akşam sona erer. Takı çarşamba günü öğleden sonradır. “Tersine” düğünlerde gelin pazar günü alınır, düğün cuma, cumartesi günleri olur. Yani bir hafta sürer. Zamanla bu süre dört-beş güne indirilir. Son yıllarda zamana uyularak bir-iki gecede bitirilmektedir.

Düğünün ilk gecesi köy kızlarının darbuka sesleri ile başlar. Yeniçiftlik’te darbukanın adı “tümbek” ve “dümbek” tir. Kız olan evde mutlaka dümbek de vardır. Her kız daha çocukluğundan başlayarak dümbek çalmayı öğrenir. Düğünlerin dışında da biraraya gelerek sanatlarını ilerletirler.

Yeniçiftlik halkının Balkanlar-Trakya kökenli oluşları oyunlarına yansımıştır, çok hareketlidir, oynamaya hazırdır. Hani “teneke tıngırdatsan yerinde duramaz” benzetmesi yanlış olmaz. Her Yeniçiftlik’li genç, potansiyel bir oyuncudur.

a) “Bir Darbuka Üstadı” (Dümbekçi Cemile)

Cemile Ablanın Biga’dan gelip düğün alayına pöstekisini sermesi ile asıl düğün başlar. Dümbek’in sesi usta ellerde bir başka çıkar. Düğün evine yaklaştıkça içiniz kıpırdar, oynayasınız gelir. O, darbukanın gerçek bir üstadıdır. Irkının başarılı bir temsilcisidir.

Yeniçiftlik’e 1930’lu yıllarda ilk defa Kapanoğlu İsmail’in düğünü için gelmiştir. Geliş o geliş. Emekli Öğretmen Hasan Kapan’a 1970 yılında:

- Amcanın düğününde bu işe başladım. Son olarak senin düğününü çalıp bırakacağım. Bir Kapanoğlu ile başladım yine bir Kapanoğlu ile bitireceğim der. Öyle de olur fakat Hacının İbrahim’in hatırını kıramaz ve 1972 yılında oğlu Ahmet H. Gezgin’in düğününde de çalarak noktayı koyar. Kırk yıldan fazla Yeniçiftlik düğünlerini şenlendiren usta parmaklar artık susmuştur. Düğünler “Cemile Abla” sız devam eder.

Usta ellerden oyunlar, türküler, şarkılar arka arkaya dökülür. Karşılama, çiftetelli, roman havası arkasından zamanın en güzel derlenmiş bestelenmiş şarkıları sıralanır:

Uyu demeye geldim,
Yarı görmeye geldim.
Yavrum yaran nerede
Merhem olmaya geldim.

İnce giyerim ince,
Pembe yakışır gence.
İnsan bir hoş oluyor,
Sevdiğini görünce.

Asmadan gel asmadan,
Fistan giyer basmadan.
Alacaksan al beni
Devriyeler basmadan.

Bursa’nın ufak tefek taşları,
Keman olmuş o yarimin kaşları.
Bir omuzdan bir omuza saçları,
Al beni esmer güzeli yarimle kolkola gezelim.

Telgrafın tellerine kuşlar mı konar,
Herkes sevdiğine böyle mi yanar.
Gel yanıma yanıma yanı yanı başıma.
Genç yaşımda neler geldi cahil başıma.

Kadifeli gelin çaydan mı geçtin,
Yanıkların al al olmuş konyak mı içtin.
İçtiğim konyak mezemiz kaymak,
Sen kimin yarisin her yanın oynak.

Düğün sahibinin avlusunun uygun bir yerine düğün alayı için yer düzenlenir. Öküz arabalarının döşeme tahtaları ve kanatları, altına konulan taşlarla yükseltilip dairemsi bir platform oluşturulur. Orta yer oyun alanıdır. Alanın bir kenarına ağaç direk dikilir. Bu direk geceleri aydınlatacak lüks lambasının asılacağı yerdir. Bir köşede Cemile Abla’nın yeri şiltesi üzerine yayılan pösteği ile hazırdır.

Akşam ezanından sonra yemeğini yiye hızlı adımlarla düğünün yolunu tutar. Sona kalan ayakta kalır. Bazı hatırlı hanımlara özel yerler, sandalyeler verilir. Köyün bıçkın delikanlıları da kızları en iyi görebilecekleri yerleri seçerek alayın dışına dizilirler. Artık sahne, izleyiciler ve oyuncular hazırdır. Ve perde açılır.

Cemile Abla’nın tümbeğinden konserin ilk nağmeleri başlamıştır bile. Bir iki ısınma turundan sonra oyuncular sahneyi doldurmaya başlarlar. Oğlan anneleri feracelerinin kapağı, oğulları da şapkalarının altından periskop gibi düğün alayını tarar dururlar. Geceleri el fenerleri, gündüzleri cep aynaları ile birilerini işaret ederler.

Kızlarımız rastuklu kaşları, allıklı yüzleri, özenle taramıp ustalıkla örülmüş beline dökülen saçları ve başlarına takılmış mevsim çiçekleri ile kuğular gibi süzülerek alayda döner dururlar. Biraz sonra Cemile Abla'nın sesi birden yükselir:

- Cabalarr!.. Filancadan. Eğer kucağına düşen para biraz yüksek değerde ise ses ona göre gür çıkar, piyasa kızıdır.

Aslında kimin kim için caba attığını herkes bilir. Cemile Abla da bilir. Bu düğünden sonra hangi düğünlerin olabileceğini tahmin eder. Meydanda oynayanların sosyal statülerine, ekonomik durumlarına, toplumdaki yerlerine göre “çalınan havalar” değişir. Bazen darbukanın sesi farklı çıkar.

Herkes birbirine göz kırparken lüks lambası da göz kırpmaya başlar. Havası azalmıştır, pompalanması gerekir. Tam bu sırada “uzatmalı delikanlı” Seydi Akar imdada yetişir. Yan ağzında sigarası, kaşlarına inen şapkası, telaşı ve birazda titreyen ellerle lüksü pompalar. Zafer kazanmış komutan edası, sayısız düğün görmüş olmanın ayrıcalığı ile yerine geçer.

Bu arada delikanlılar sevgililerini gözetlerden bir gözle de düğüne yabancı erkek girip girmediğine bakarlar. “Buraya yabancı ve evli erkekler giremez” levhası yoktur, ama bu kuralı herkes bilir. Düğün sahibi ve yakınlarından oluşan “koruma görevlileri” olumsuz bir olay olmaması için çaba harcarlar. Bu kurala uymayan “bir araba lobut” yer.

Düğün evi çevresinde mevsimine göre çeşitli satıcılar bulunur. Macuncu, dondurmacı, ceviz helvacı, horoz şekerci, baloncu vs. tekmili birden yerlerini alırlar. Para bu kadar bol değildir. Çocuktur anlatamazsın, beş kuruş almak için ağlar, anasını tekmeler. Analar yine de tedbirli gelmiştir, bir yerlere sakladığı parayı “bu son, daha da yok” diyerek çocuğuna verir. Sümüğün de karıştığı macunu sapından çevirerek yalamak ne güzel olur.

Düğünün ikinci akşamı “kına gecesi” dir. Gecenin sonuna doğru gelin içeri alınır. Hazırlıklar önceden yapılmıştır. Gelinin elleri ayakları kınalanır. Tümbekçi Cemile'nin yanık sesinden dökülen “Keklik dağlarda çağıldar, Yavrum yavrum diye ağlar... şarkısı, “Yüksek yüksek tepelere ev kurmasınlar. Aşrı aşrı memlekete kız vermesinler” türküsü oradakileri duyguların doruğuna çıkarır. Gelin ağlar, sağdıç ağlar, herkes ağlar. Ağlamayan gelin olmaz.

Düğünün ikinci günü öğleden sonra “takı” asılır. Takı gelin ve damatın yakınlarının onlara sunduğu hediyelerin açıklandığı andır. Gelin, arkadaşları ve genç kızların eşliğinde –ellerinde mumlarla- alaya çıkarılıp ortada bir sandalyeye oturtulur. Gelinin takı için çıkışı düğünün yine en duygusal anlarından birisidir. Genç kızlar şu anda gelinin yerinde olmayı, evliler de gelin oluşlarını iç çekerek hayal ederler.

Tümbekçi Cemile gelinin yanına dikilir, verilen hediyeyi havaya kaldırır:

- Kaynatasından ... bir bilezik vaarr! Kaynanadan bir yarımlik .... zamanın koşullarına göre; halasından bir su bakırı, dayısından koca tepsi, komşulardan sahan, filancadan şişesi halka şeker dolu gaz lambası, paralar vs.

Düğün sahibi veya bir yakını asılan takıları bir yere yazar. Gelenlerin karşılığı bir gün verilecektir. Sen bana, ben sana hikayesi.

Takı asıldıktan sonra düğün bitmiş gibidir. İnsanlar hızlarını almışlardır ama son akşam kurtlar adamakıllı dökülür. Hısım, akraba, gençler, yaşlılar düğün meydanında boylarını gösterirler. Millet düğün bitiyor diye gece yarısına kadar hoplar zıplar. Gecenin ıssızlığında tümbeğin sesi “koca davul” gibi çıkar. Bütün köyün uykusu kaçır ve nihayet düğün de biter.

25 Mayıs 1966 Tarihinden Kalma Bir Düğün Fotoğrafı (Dümbekçi Cemile Takı Töreninde)

“Yüzüne” düğünlerde perşembe, “tersine” düğünlerde pazar günü akşamı köy halkına ziyafet verilir. Aşçılar gün boyu hazırlıklar yaparlar. Başta keşkek, börek, tatlı olmak üzere –biraz da düğün sahibinin ekonomik durumuna göre- davetlilere sunulur. Ayırimsız herkes davetlidir, imamın sofa duası ile bu da biter.

Sıra gençleri başbaşa bırakmaya gelmiştir. Fakat kapı önlerinde dolaşan yengeler, damadı sırtından yumruklamak isteyen sağdıçlar korku filmlerinin karanlık figüranları gibi ortaklıkta dikilip dururlar. Gençlerin bu kadar patırtıdan, kaçıntıdan ve gürlütüden sonra ayakta kalacak halleri varsa –daha ön-

ce resmen kurulan evlilik- şimdi fiilen kurulur. Artık Yeniçiftlik camiasına yeni bir hane daha katılmıştır.

b) Düğünlerin Maliyeti

Hacının İbrahim (Gezgin) 1942 yılında Emurlular'ın Ahmet'in kızı Fatma Eren ile evlenir. Başlık parası olarak 125 Lira verilir. O güne göre büyük paradır. Geline iki tane kalın beşibiryerde ve altı tane mecitlik, gümüş bilezik vs. alınır.

Ev eşyası olarak; hasır, kilim, bakır kaplar, sahanlar, iki yatak, iki yorgan ve ağaç kaşıklar satın alınmış veya yapılmıştır. Düğünün toplam maliyeti 200 liradır. Bu bir zengin düğünüdür.

1953 yılında Penez Ahmet (Yayla) evlenir. Eşi Adliye Köyü'nden Süleyman Dilbaz'ın kızıdır. Penez Ahmet, sevdiği kızı kendisi gidip babasından ister fakat “hayır” cevabı alır. Kayınpeder adayının yüzüne, kızını kaçıracağını söyler. O da “kaçırabilirsen kaçır” diye resti çeker.

Ahmet Yayla dediğini yapar. Kırk Ahmet (Metin)'le birlik olup kızı kaçırlar. Böylece başlık parası ödenmez. Beş liraya küpe, ikibuçuk liraya gümüş bilezik, yirmibeşer kuruşa nişan yüzükleri alınır.

Tüysüzler'den kırkiki liraya ruba düzülür. Yirmi lirası peşindir. Tümbekçi Cemile de bir kıyak yapar; on liraya düğünü çalar. Bu düğün için 60 lira harcanmış olur. Bu bir fakir düğünüdür.

Düğünlerin maliyeti 1960'lı yıllarda bin, 1970'li yıllarda onbin, 1980'lerde yüzbin, 1985'ten sonra milyonlara çıkar. Korkunç bir enflasyon altında ezilen Türk Lirası ve Türk insanı, dolayısıyla Yeniçiftlik halkı 1997'den sonra da düğünlerde milyarlar harcamaya başlar. Düğünler birçok aile için adeta bir yıkım olur. Yıllarca borç ödenir, gençler evliliklerinin mutluluğunu tam yaşayamadan borç yükü altında ezilirler. Ancak son yıllarda şatafatlı, gösterişli ve adeta yarış haline getirilen düğünler yapılmasının da olayı zorlaştırdığını kabul etmek gerekir.

c) Davullu Sünnet Düğünü

Yazan: Burhan Öztürk

Yeniçiftlik'te eski yıllarda –genelde harman sonu–bir, iki tane davullu sünnet düğünü olurdu. Bu görevi maddi durumu iyice ve meraklı olan bir kişi yüklenir, düğünde kendi oğlu yanında sünnet çağına gelmiş köyün tüm çocukları yararlanırdı.

Köy büyük olduğundan hazırlıklar en az bir ay önceden başlardı. Yemekler, turşular, mezeler hazırlanır, koyun-kuzu kesilir ve sünnet çocuklarının karyolaları hazırlanırdı.

Onbeş yirmi hatta yirmidört parça çalgı önceden tutulur, bu çalgılar cuma günü öğleden sonra köye gelirdi. Mezarlık Bayırı’ndan bir inişleri vardı ki görülmeye değerdi. Müzik sesine hasret Yeniçiftlik sokakları bir anda çınlar, herkes “düğün havası”na girerdi. Köyün kızı kızanı çalgıcıların peşine katılırdı.

Çalgıcılar doğruca düğün sahibinin evine gider, düğün evi şereflendirilirdi. Karınları doyurulan çalgıcılar “düğün kahvesi”ne götürülür, biraz dinlendikten sonra köy sokaklarını gezerek köy halkını düğüne davet ederlerdi. Böylece düğün başlardı.

Kafa dengi arkadaşlar “dürü” götürmek üzere beş-on kişilik gruplar kururlar, eğlenecekleri bir mekan seçerlerdi. Sonra “çalgıcılardan sorumlu kişi” ye gidip bir takım çalgı isterlerdi. Genelde bir keman, bir klarnet, bir de darbuka “takım” olurdu. Biraz hatırlı, ağır-oturaklı gruba “usta sanatçılar” verilir.

Klarnette İzzet, kemanda Salih ve Yılmaz ud’da Hüseyin, davulda İsmail, trampette İbrahim, darbukada Hidayet ve yine klarnette büyük usta Ziya aranan çalgıcılarıdır. “Çalgıcılardan sorumlu kişi” görevini en iyi Kirez Ahmet (Gezer) yapardı.

Verilen çalgıcı grubu eğlence için seçilen yere götürülürdü. Orada yemekler, içkiler, mezeler önceden hazırlanırdı. Yenilir, içilir ve eğlence başlardı. Kimi taksim ister, kimisi şarkı veya oyun havası. Kafalar buldukça klarnet kulağa dayanır ama müziğe hasret gönüller bir türlü doymazdı. Ertesi sabah dürüyü götürmek üzere yola çıkılırdı. İşte o zaman ölçüyü kaçırıp küfelik olan mı, evin yolunu bulamayan mı, avlu diplerinde yıkılıp kalıp sabahlayan mı ararsın... Neyse sağlam kalanlarla yola devam edilirdi.

Grubun başında bir saki (içki dağıtan kişi) bulunur, arada birer duble içki ve mezesini verirdi. Bir çocuğun eline “dürü kamışı” tutturulurdu. Bu kamışın yaprakları yarılp arasına kağıt paralar, basma veya kumaş kısıtırlırdı. Grup sokaklarda oynayarak, türküler, şarkılar söyleyerek, naralar atarak yol alırdı. Kahvelerin önünde, kavşaklarda durulur, marifetler (!) döktürülürdü. Düşe kalka düğün evine varılır ve hediyeler takdim edilirdi.

Pazar günü öğleye doğru sünnet çocuklarının binecekleri atlar süslenirdi. İkindiye doğru düğün evinde toplanılır; çalgılar önde, süslü atların üstünde çocuklar bir kısmı da Koca Kayrak’ın yaylısında mezarlığa gidilirdi. Yeniçiftlikli ölmüşlerinin kabri önünde bir kez daha eğilir, üç gündür müzik sesleriyle inleyen Yeniçiftlik’te o anda çıt çıkmazdı.

Mezarlık dönüşü çocuklar atlardan inmeyerek dede veya babalarından tarla, inek vs. gibi hediyeler isterlerdi. Sonradan bir çoğu yerine getirilmese

de istekleri bol keseden verilirdi. Sünnetçi zaten hazırды, işlem çabucak tamamlanır, ağlama seslerini çalgıların gürültüsü kapatırdı.

Şimdi bu örf ve adetlerin çoğu kaybolmuş vaziyettedir. Yeni nesiller bu düğünleri bilmezler. O günleri yaşayanların zihinlerinde tatlı bir anı olarak kalmışlardır.

Görülen odur ki evlenme düğünlerinde kadınlar, kızlar daha ön planda. Davullu sünnet düğünlerinde ise erkekler ve delikanlılar meydanları dolduruyor. Sünnet düğünlerinde en çok Trakya ve bahriye çiftetellisi, roman havası, gazozka, harmandalı, çerkez oyunu gibi oyunlar oynanırdı. Bu oyunları güzel oynayıp bu becerileri ile: Sami Aksak, Kirez Ahmet, Hatiplerin Hüseyin, Arif Kenar (zil takardı), Kurt İsmail, Çuşkaların Beytullah, Hayri Bilge hala hatırlanırlar.

d) Hatırda Kalan Davullu Düğünler

Süleyman Ağaoğlu (Güreş ve at yarışı olmuş)

Kara Yusufklar

Deli İbrahim'in Şaban

Kayraklar (1949 yılı)

Cemalettin Teker (1952, 25 çocuk sünnet olmuş. At yarışı yapılmış)

Ömer Ağalar (1962)

Püsküllüler (1967)

Cevat Doğan (1964)

Çağlayan Mehmet

Osman Yılmaz

Kirez Ahmet

Ali Yıldırım (1968)

İbrahim Çetin

Muharrem Yılmaz (1981)

İshak Uysal'ın oğlu Ahmet Uysal'a yaptığı sünnet düğünü (1982). Dürülü yapılan son düğündür. Bu düğünde 105 liraya 39 parça çalgı tutulmuştur. Düğünün toplam maliyeti 715 bin lira olmuştur. Bir daha böyle düğün yapılmamıştır.)

e) Develi Gelinalıcı

Yeniçiftlik'te geçmişte ve şimdilerde yürüyerek, öküt, at arabası, traktör, otomobil gibi araçlarla gelin alınmıştır. Fakat deve ile olanı 7 Ocak 2001 tarihinde gerçekleşmiştir.

Nasradanlar'ın Mehmet'in oğlu Kara Ali (Levent)'nin iki oğlu vardır. Büyük oğul Metin Biga ilçesinin Örtülüce köyünden bir kız kaçıtır. Kara Ali; "bu işi nasıl kırıp saracağız" diye kara kara düşünürken küçük oğul askerden telefon eder:

- Terhis oldum, geliyorum. Ama iki kişiyiz, Biga garajında bizi karşılayın. Babası:

- Kız kaçırın bir sen misin? Evde de bir kaçak var, der.

Küçük oğul Çetin Manisa ili Salihli ilçesinin Sard kasabasında askerliğini yapıp terhis olurken boş gelmeyip bir kız da o kaçırmıştır. Kara Ali de zamanında eşini kaçırmıştır. Yani bu hane normal bir gelin alıcı olayı yaşamamıştır.

Yeniçiftlik’li deveyi pek bilmez. Eskiden Ezine’den testi satmak için deveciler geldiğinde çoluk çocuk yollara dökülürdük. Ancak Kara Ali “deve sever” bir Yeniçiftliklidir. Lapseki İlyas köyde Nusret Kızıllırmak ile ortak bir güreş develeri vardır. Genelde şubat, mart aylarında yapılan deve güreşlerinin sadık bir izleyicisidir.

Kara Ali’nin deve sevgisi gelinalıcı olayına da yansır. Bir akşam “kaçak gelin”leri toplar ve:

- Size, develerle gelinalıcı yapacağım, der. Herkes şaşırmıştır. Belki küçük gelin sevinmiştir. Çünkü o, Ege’dir. Böyle gelinalıcı Ege’de çok yapılır. Hatta “Aynalı körik (deve) olmazsa, ben gelin gitmem” diye bir Ege türkü bile vardır.

Deve sever arkadaşlara haber salınır. Çanakkale’nin Kemel köyünden iki deve kamyonla getirilir. Yine mezarlıkta buluşulur, imamların dualarından sonra gelinler musalla taşı yardımı ile develere binerler. Kara Ali’nin gelinleri Mezarlık Bayırı’ndan çalgılar önde, develerin üstünde, beyaz gelinlikleri içinde süzülerek inerler. Bütün köy halkı, çevre köylerden gelenler, Aydın-Söke’den gelen deveciler Yeniçiftlik’te böyle bir olaya ilk defa –belki de son defa– tanıklık ederler.

1974 Kıbrıs çıkarmasına katılan Kara Ali, bu gelinalıcı olayı ile Yeniçiftlik halkına ilginç bir gün yaşatmış olur.

10. Yabancı Evlilikler

a) Roswitha Terninek – Bahri Aksak

Eşref Pehlivan’ın Sami’nin büyük oğlu Bahri 1965 yılında Paşabahçe Şişe-Cam Fabrikası tarafından Avusturya’nın Salzburg şehrine stajyer olarak gönderilir. Dekoratif cam işini geliştirmek için gitmiştir ve 1969 yılında fabrikası onu geri çağırır ama akıllı Avusturya’da kalmıştır.

1971 yılında bu defa Avusturya’ya işçi olarak gider. Salzburg şehrinin Innsbruck (İnsburg) kasabasında bir cam fabrikasında çalışmaya başlar. Bu alanda Avusturya’nın önemli bir yeri vardır.

Kısa bir süre sonra aynı kasabadan Roswitha Terninek isimli bir kızla tanışır. Birbirlerini severler, sevgi sınır, milliyet, din, dil tanımaz. 1972 yılında evlenirler ve zaman içinde iki de çocukları olmuştur.

Aradan yıllar geçer ve herşey yolunda da gider fakat kızın ailesi, çevresi ve kasaba halkı bu evliliği bir türlü hazmedemezler. Üstelik damatları kendilerine fizik olarak çok benzemektedir. Sarışın, mavi gözlüdür, o kara bıyıklı, kara kaşlı, kara gözlü Türkler'den değildir.

Bu bölge Hitler ve Haider (Hayder) gibi “aşırı ırkçı” liderlerin yetiştiği, yabancılara soğuk bakan Alman ırkını “üstün ırk” gören zihniyetin kalesidir. Bir de Hıristiyanlık dinin koyu bir mezhebine bağlıdır. Hem ırkçı, hem de aşırı dindar böyle bir çevrede “yabancı evlilik” yürütmek kolay olmaz. Sevgi, aşırılar karşısında mağlup olur ve 1980 yılında evliliklerini bitirmek zorunda kalırlar.

Aralarında önemli bir sorunları yoktur. Birbirlerinin dini inançlarına karışmamışlar, herkes kendi inancını yaşamıştır. “Çok inançlılar” mutlu bir yuvayı yıkmanın ayıbını ve günahını nasıl paylaşmışlardır bilinmez ama iki genç bu defa kendi yurttaşları ile evlenirler.

Uzun yıllar sonra Roswitha, Bahri Aksak'ın kardeşi Nedim ile karşılaşır. Ona:

- Ayrılmakla hata yaptım, keşke aileme dirensedyim, yuvamı yıkmasaydım. Pişman oldum, der.

Bahri Aksak ise:

- Ben Avusturya vatandaşı da olsaydım, dinimi de değiştirseydim, onların mezhebine de girseydim beni yine aralarına almayacaklardı. Ve yaşadıklarından olsa gerek, çok karamsardı:

- Bu adamlar bizi katiyen Avrupa Birliği'ne almazlar, dedi.

b) Ludy – Mustafa Satar

Merhum Hafız Ali'nin (Halil Satar) torunu Abdurrufoğlu, 1959 doğumlu Mustafa Satar en uzağa yerleşmiş bir Yeniçiftliklidir. Askerlik dönüşü gemilerde çalışırken 1985 yılında Amerika'ya (ABD) girmeyi başarmış, 1990 yılında da oturma izini almıştır. Şu anda hem Türkiye Cumhuriyeti, hem de ABD vatandaşıdır.

İsveçli baba, Porto Riko'lu (İspanyol asıllı) anneden doğan Ludy (Ludi) ile evlenmiştir. Ludy İspanyolca öğretmenliği yapmaktadır. New York yakınlarında Connecticut (Konektikıt) eyaletinin Waterburg (Voturbörg) şehrinde oturmaktadırlar. Mustafa Satar terzilik (onarım anlamında) yaparak hayatını kazanmaktadır.

Çiftin iki oğulları vardır. Mustafa oğullarına –siyasi görüşüne paralel olarak– dünyada Mustafa Kemal’den sonra en çok bilinen iki Türk’ün adını koymuştur; Nazım ve Yılmaz. İşin ilginç yanı, bu iki Türk’ün –şair, oyuncu, oyun yazarı, yönetmen–adı, görüşlerine ters bir ülkede, iki Yeniçiftlikli tarafından yaşatılmaktadır.

c) İldi – Selim Civan

Mandıracı Selim’in torunu, İbrahim oğlu Selim Civan işleri dolayısı ile sık sık Macaristan’a gitmektedir. Bu gidişlerinde İldi adında Budapeşteli bir kızla tanışır ve birbirlerini severler. Bu sevgi 1990 yılında evlilikle noktalanır.

Aslında Macaristan bize yabancı değildir, çok eskilere dayanan bir tanışıklığımız vardır. Mesela İstanbul’u alan Fatih’in topraklarını Macar ustalar dökmüştür. Tarih, atalarımızın atlarını Tuna’da sulayıp Macar ovalarında koşturduğunu yazar. Şimdi torun Selim ataları gibi atını Budapeşte’de koşturmaktadır.

Yeniçiftlik’te yapılan düğüne İldi’nin ailesi, yakınları ve arkadaşları bir otobüs dolusu gelirler. Yöresel giysileri, çalgıları ve oyunları ile düğüne renk katarlar. Yeniçiftlik tarihi bir olaya tanıklık eder. Diller bilinmese de müzik ve folklor insanlığın ortak değerleridir. Macar çalgıları ile Yeniçiftlik tüm-beklerinin sesleri birbirine karışırlar.

İldi’nin adı Derya olur. Derya ile Selim’in bir de kız çocukları dünyaya gelmiştir, mutluluk doruktadır. Baba İbrahim Civan İstanbul’da deri işi yapmaktadır. Kapalıçarşı’da dükkanları vardır, ekonomik durumları iyidir. Oğlu ve gelinine lüks bir daire, pahalı da bir otomobil almıştır. Bu evlilik “peri masalları” gibidir.

Bütün bunlar bu evliliğin yürümesine yetmez. Derya bir türlü İstanbul’a uyum sağlayamaz. Sürekli durgun ve düşüncelidir. Lüks daireleri ve arzu ettiği otomobilleri, sahip olduğu hiçbir şey onu etkilememiştir. Üstelik dini inancına karışılmamış, ailesini görmesi için istediği zaman Budapeşte’ye gitmesine izin verilmiştir. Bizim gibi fazla varlıklı olmayan bir ailenin çocuğudur. Burada ise hayal edemeyeceği bir hayatı vardır.

Sağlanan bütün imkanlara rağmen 1995 yılı sonunda ülkesine döner ve bir daha geri gelmez. Bülbülün altın kafesi hikayesi gerçek olmuştur, o kendi kafesine dönmüştür.

d) İlona Montian – Hakan Durmaz

Serpil – Hakan Durmaz çiftinin oğulları 1973 doğumlu Hakan Durmaz iyi öğrenim görmüş bir gençtir. İstanbul Sultantepe İlkokulu’nda başlayan

öğrenimi Almanya Götingen Albanische Schule’da devam etmiş yine İstanbul’da Özel Bilgi Lisesi’nin bitirmiş ve de Boğaziçi Üniversitesi Psikoloji Bölümü’nden mezun olmuştur.

Doktora yapmak üzere yurtdışına önce New York Manhattın East Side Enstitüsü’ne daha sonra İngiltere’de Manchester Metropolitan Üniversitesi’ne girmiştir. Bu üniversitede hem doktora yapmakta hem de öğretim görevlisidir.

Aynı bölümde, aynı durumda olan Brezilya Sao Paulo nüfusuna kayıtlı İlona Mantian isimli genç kızla tanışır. Bu tanışıklık bizim “medya gülleri” nin kısa süreli “seviyeli birliktelik” (!) türünden değildir. Ciddidir ve 29 Ocak 1999 tarihinde evlilikle sonuçlanır. Ailesi de onlara İstanbul-Büyükkada’da dostlar arasında güzel bir düğün yaparlar.

Binlerce kilometrelik uzaklığa rağmen Türkiye ile Brezilya arasında ilginç benzerlikler vardır. Nüfusu, enflasyonu, dış borçları, tarıma dayanan ekonomisi bize benzer durur. Onlar milletçe futbolcuymuş, biz aşağıyı kalırız biz de enik encek, yediden yetmişe futbolcuyuz. Onlar dünya şampiyonu olmuşsa biz de üçüncüyüz. Stadlarda “Avrupa Avrupa duy sesimizi” diye avaz avaz bağırırken tüm dünyaya duyurmadık mı!

Dahası da var. Onların “samba” sı varsa bizimde çiftetellimiz var. Onların “karnaval” ları varsa bizimde panayırlarımız, festivallerimiz var. Onlar kahveyi yetiştirir biz de içeriz. Yani bu kadar benzerlikler olur.

Bu evlilik –bu kadar benzerlikten sonra–baba İrfan Durmaz’ın deyimini ile “uyumsuzluk” nedeniyle birbuçuk yıl sonra sona erer. Herkes futbolunu kendi sahasında oynamaya başlar. “Benzeyenler buluşurlar” sözünün buluşma sahnesi gerçekleşmiş fakat perde çabuk kapanmıştır.

Hakan oğlumuz en son Kuzeybatı Avrupa’da dolaşırken görülmüş. Eh, akıllı çocuk, ana-baba sözü de dinliyor. Tembihlemiştir bu defa:

- “Samba Diyarı” çok uzak. Hiç değilse Avrupalı olsun!

Biz de uygun gördük. Çocuk Türkiye’ye doğru yaklaşıyor ikincisi, gelinimiz AB üyesi bir ülkeden olursa belki faydası olur.

Not: Hakan Durmaz, 9 Ocak 2003 tarihinde İrlanda asıllı İngiliz vatandaşı Mary Madden (Meri Meydın) ile ikinci evliliğini yapmıştır.

e) İsmihan Aydın – Rahmani Demiri

Yeniçiftlik doğumlu Adem Gözler kızı Leyla ve Osman Aydın (Yörük Osman)’ın kızları İsmihan Aydın’ın da Almanya’da Makedonya vatandaşı Arnavut asıllı Rahmani Demiri ile evlenmiştir.

XI. HİZMET KURUM VE KURULUŞLARI (KÖYÜN ORTAK MALLARI – KOOPERATİFLER – DERNEKLER)

1. Camiler

a) Büyük Cami

İlk defa Rumi 1317 (Miladi – 1902) yılında –köyün kurulduğu ilk yıllarda- o günkü ihtiyaca cevap verecek büyüklükte bir cami yapılmıştır. 1924-1925 yıllarında Bulgar Usta Nikola tarafından ilk caminin yerine ikincisi inşa edilmiştir.

1952 yılında caminin çatısı mancınığa alınarak adeta yeniden yapılan Büyük Cami’nin ustaları: Bulgaristan 1950 göçmenlerinden Beytullah Usta ve köyün yerli ustası Hüseyin (Çevirgen) Usta’dır. Cami öyle sağlam olur ki 1953 depremini hasarsız atlattır. Mimber ve mihrabı taş ve ağaç işçiliğinin güzel örnekleri ile süslüydü. Büyük, aydınlık pencereleri ve sade beyaz duvarları ile içine girdiğinizde huşu içinde kalırdınız.

Bu cami de kırk yıl hizmetten sonra, 1993 yılında yıkılmıştır. Yıkmayı pek seven halkımız okuldan sonra camide de bu başarıyı (!) tekrarlamıştır. Çok sağlam bir yapı olan caminin zorla yıkıldığını herkes söyler. Yeni cami 1996 yılı Eylül ayında bitirilerek hizmete açılmıştır.

Büyük Cami’nin ilk minaresi 1327 (Miladi –1911-1912) yıllarında Biga ilçesi İskenderköy’den Rum ustalar tarafından yapılmıştır. 35 m yüksekliğinde sarı Danişment taşından kesme-oyma işçiliğinin değerli bir örneği olan bu minare 2000 yılı Nisan ayında esen şiddetli lodos fırtınası sonucu yıkılmıştır.

Yüksekliği, ince zarif görüntüsü ile çevrenin en güzel minaresiydi. 1953 depreminde alemi hasar görmüş ve Danişmentli ustalar tarafından tamir edilmişti. 1983 depremini de ayakta atlatan minare adeta Yeniçiftlik köyünün sembolü gibiydi. Şimdiki minare 2001 yılı sonunda bitirilmiştir, yüksekliği 37 m’dir.

b) Küçük Cami

Küçük Camiinin girişinde 1918 tarihi yazıyorsa, bu tarihin yanlış olma ihtimali vardır. Küçük camiinin tam olarak hangi yıl inşa edildiğini bilmiyoruz. Ancak, aşağıdaki olaya bakılırsa 1915’ten önce inşa edilmiş olması gerekir. Çünkü, olayda geçen Kör Ramadan Ağa’nın oğulları Musa ve Ömer, her ikisi de 1915’ta Çanakkale’de şehit düşmüşlerdir.

Küçük Camiinin ve kavaklık çeşmesinin inşası biraz sancılı olmuş. Lofçalılar bu caminin yapılışına karşı çıkmışlar. “Bir köyde iki cami olmaz. Ayrılık ortaya çıkar” demişler. Dahası köyün kahvehane ve dükkanları Bü-

yük Cami çevresindeymiş. Yani köyün merkezi orasıymış. Küçük Cami yapılırsa iş merkezi o tarafa kayacağından endişe etmişler. Nitekim bilindiği gibi bugün köyün gerçek merkezi, Büyük Caminin etrafı değil, Küçük Caminin etrafıdır.

Bu yüzden Lofçalılarla Pomaklar bu konuda karşı karşıya gelmişler. Kör Ramadan Ağa (Adem Gözler'in dedesi) önderliğinde caminin temeli kazılmış Lofçalılar gelip doldurmuşlar. Onlar kazmış ötekiler doldurmuş. En sonunda o mahalledeki Pomaklar toplaşıp Lofçalılardan bazılarını galiba biraz hırpalamışlar. Ondan sonra inşa edilebilmiş.

Zekeriya Akan 1993 yılında Kemal Gözler'e şöyle bir hikaye anlatmıştır (hikaye teybe kayıtlıdır. Aynı hikayeyi bugün Mustafa Akgün de anlatmaktadır): Lofçalılardan birisi her gece gizlice gelip, Küçük Caminin ve kavaklık çeşmesinin gündüzleyin kazılan temellerini dolduruyormuş. Kör Ramadan oğullarına siz süvenleri hazırlayın, temellerde saklanın; ben size “*udri gu!*” dediğimde çıkıp, ona vurun demiş (Pomakça “*udri gu!*”, “*vur ona*” demekmiş). Geceleyin Lofçalılardan birisi temelleri doldurmak için gelmiş. Kör Ramadan oğullarına “*udri gu!*” demiş. Oğulları Musa ve Ömer saklandıkları yerden çıkıp, temelleri dolduran kişiyi bir güzel dövmüşler. Ondan sonra Caminin inşaatına karışan bir kişi çıkmamış.

Küçük caminin minaresi ağaçtandı. Elli yaşın üstündekiler ağaçtan, tah-tadan minaresini hatırlarlar.

Küçük Cami 1940-1941 yıllarında muhtar Hamdi Aygün, 1953 depreminden sonra muhtar Hüseyin Güder zamanında tamirden geçirilmiştir. Şimdiki minaresi 1963 yılında yapılmış, 1983 depreminin hasarı sonucu muhtar Rifat Akan döneminde bir kez daha tamir edilmiştir. Önündeki şadırvan ise merhum Mustafa Özcan (Kakalacı) tarafından yaptırılmıştır.

c) İmamlar

Köyün kendi yetiştirdiği ve dışardan pekçok kişi Yeniçiftlik'te imamlık yapmışlar. Köy halkından Kara Hoca, Küçükoğlu H. İbrahim, Hafız Hasan, Köse Veli, Hatip İsmail, Hafız Ali (Halil Satar), Niyazi Bilge, Hakkı Bilge camilere imam olmuşlar. Dışardan da Kalburculu Hasan Efendi, Kozçeşmeli Osman Efendi, Gemicili Salih Hoca, Gündoğanlı Zeki Hoca, Hasan Hoca, Boğaaalanlı H. İbrahim Hoca hatırlanabilenler arasında yer alıyorlar.

Buraya kadar yazdıklarımız “yıllık hak” ile çalışanlar. 1970'lerden sonra Büyük Camiye Diyanet İşleri “kadrolu imam” atamış. Küçük Camiye ise 1987 yılından itibaren kadrolu imam atanmış. Son yıllarda imamlık yapanlar:

Büyük Cami: Mustafa Öztürk (1984-1999)

Adem Alınmaz (1999- ?)

Küçük Cami: Hüseyin Kiraz (1985-1987)

Mustafa Sert (1987- ?)

1945’li yıllarda Küçük Cami’de Köse Veli ayda 12 lira karşılığı imamlık yaparmış. Muhtar Kunduracı Mehmet’e gitmiş:

- Ben 10 liraya imamlık yaparım, oniki lira çok demiş. Bunun üzerine Kunduracı Köse Veli’nin maaşını -fedakarlığına karşılık- 15 liraya çıkarmış.

2. Mezarlıklar (Öteki Yeniçiftlik)

Biga tarafından girişte iki mezarlık arasından geçersiniz. Sanki “önceki Yeniçiftliklileri” selamlayarak girersiniz köye. Mezarlıkları buraya yapanlar bunu düşündüler mi acaba? Bakınca köy de ayak altında, bizi izliyor olmasınlar. “Ölüsüne değer vermeyen dirisine de vermez” gibi bir söz duymuştum. Yabancı (Hıristiyan – Musevi) mezarlıkları görünce bizimkilerin haline üzülürdüm. Ancak son yıllarda durum değişti. Zaten Yeniçiftlik mezarlıkları eskiden de başkalarına göre iyi sayılırdı.

Girişte sağdaki mezarlık eski olanıdır. O, dolunca soldaki büyük olanına defnetmeye başlamışlar. 1940’lı yıllarda muhtar Mustafa Yılmaz zamanında etrafları taş duvar ile çevrilmiş. 1990’lı yıllara doğru ön duvar yerine – desenli şimdiki duvar- Rasim Durak tarafından gideri karşılanarak yapılmış.

Ölüm, doğum kadar, yaşamak kadar hayatın bir gerçeği. Bir şiir okumuştum. Şair şöyle diyordu: “Her ölüm, erken ölümdür, biliyorum Tanrım.” Doğruydum ve her ölüm erkendi ama genç ölümlere daha çok yanıldığı da doğru.

Sonra şair şiirini bitiriyor: “Ama, herşeye rağmen verdiği hayat güzeldi. Üstü kalsın.” Yani bu şair gibi bonkör kaç babayiğit çıkar bilinmez ama bu ağır konuyu yine büyük bir şairimizin dizesi ile bitirelim: “Yaşamak güzel bir şey be kardeşim.”

3. Tarım-Kredi Kooperatifi (1088 Sayılı)

Yazan: Dursun Çakır (Kooperatif Müdürü)

22.9.1947 tarihinde Süleyman Ağaoğlu, Zekeriya Akan, Mehmet Ergüç, Hüseyin Gemici, Hüseyin Temiz, Hakkı Bilge, Hasan Akalın, Mehmet Köse, Abdullah Akan, İsmail Temel ve 40 ortağın bir araya gelmeleri ile kurulmuştur.

Amacı ve çalışma konuları:

1. Ortaklarının kısa ve orta vadeli kredi ihtiyaçlarını sağlamak,
2. Her çeşit tarım makine, ekipman ve tesislerini temin etmek,
3. Üretilen mahsulleri değerlendirmek,

4. Üretim ve zaruri tüketim maddeleri ile üretim araçlarını temin etmek,
5. Mesleki ve teknik yönden çiftçilerin bilgilerini arttırmak,
6. Sosyal ve mesleki, kültürel konularda kurslar açıp seminerler düzenlemek,
7. Bankacılık hizmetleri ve sigorta acentacılığı yapmak.

Kooperatifimize bağlı köyler: Yeniçiftlik (merkez), Tokatkırı, H. Hüseyin Yaylası, Adliyeköy, Güleçköy, Geyikkırı, Kayapınar, Doğancı, Akköprü, Aziziye, Ortak sayısı: 600 kişidir.

Geçmişte görev yapan müdürler: Hüseyin Temiz, Adil Bey, Muhittin Bey, Bedri Bey, Süleyman Saygı, Muharrem Akyar, Ömer Saka, Fethi Demir.

Yönetim Kurulu:
 Başkan: Nazmi Eski
 Denetçiler: Mustafa Şen, Mehmet Bulut
 Başkan Vekili: Şaban Kaya
 Üye: Rüstem Erişen
 Üye: Mehmet Irak
 Üye: Hüseyin Yıldırım

2002 yılı itibariyle Kooperatif kadrosu

Müdür: Dursun Çakır
 Memur: Ali Adalı
 Hizmetli: Metin Zeybek

4. Yeniçiftlik Sulama Kooperatifi

Yazan: Hasan Kapan (Yönetim Kurulu Başkanı)

1964 yılında Ece Gölü'nün kurutulmasına yardımcı olmak için 4700 TL'si sermaye ile Süleyman Ağaoğlu, Zekeriya Akan, İsmail Şengün, Hüseyin Güder, Adem Gözler, Mustafa Özcan, İbrahim Öztürk, İzzet Gülşen, Hilmi Eski, Ramazan Seçilmiş ve Ahmet Yılmaz tarafından kurulmuştur.

Toprak-Su Mühendisliğince yapılan proje ile devletten karşılıksız yardım olarak alınan 308 bin TL ile Ece Gölü'nün kurutulması sağlanmış ve bu arazide tarım çalışmalarına başlanmıştır.

1968-1970 yılları arasında elli ortak dış ülkelere işçi olarak gönderilmiş, bu kişiler de kooperatife taksitlerle 5.000 TL göndererek güçlenmesine yardımcı olmuşlardır. Ancak bu paralar yatırıma çevrilemediğinden sistem başarılı olamamıştır. "Ece Ovası"nın mahkemelik olduğu yıllarda kooperatifimiz araziyi üyelerine ve köy halkına dağıtmıştır. Gölün tahliye ve drenaj kanallarının temizlenmesini sağlamıştır.

1970'li yıllarda ortaklarının ürettiği ayçiçeğini almış ve iyi pazarlar bu-
larak değerlendirmiştir. Ayrıca ve en önemlisi köyde üretilen, sütlerin ihale
ile satışını sağlamıştır. Hayvan yemi ihtiyacını da karşılamaktadır.

1980'li yılların sonlarına doğru Genel Kurul kararı ile market açılmış
olup üyelerine hizmet vermeye devam etmektedir. 1988 yılında Cemile Ya-
vuz'a ait 810 m² arsa 20 milyon TL'sına alınarak üzerine yem deposu ve so-
ğutma sistemi yerleri inşa edilmiştir. 1995 yılında da soğutma tankları alına-
rak "soğutulmuş süt" satılarak kooperatif yararına sunulmuştur.

2001 yılında 351 ortak adına 3214 dekarlık mısır silajı projesi yaptırıla-
rak ortaklara 36.5 milyar liralık prim dağıtılmıştır.

Eşlek Barajı suyu arazilerimize ulaştığında kooperatifimiz asıl amacına
uygun çalışmalarda bulunacaktır. Sulama işlerini organize ederek yeni tarım
ürünlerinin ekilmesini teşvik edecek ve pazarlama çalışmaları yapacaktır.

Kooperatifimizin kuruluşundan bu yana başkanlık yapanlar (sırası ile):
Süleyman Ağaoğlu, Adem Gözler, İsmail Şengün, Şaban Gezer, Kani Ça-
ğan, İsmail Ağa, Ahmet Gezer, İsmail Bilge, Refik Bulut, İshak Uysal, Ah-
met Hoşnut, Sıtkı Talıkcı, Hakkı Köse, Mehmet Bulut, Ahmet Hoşnut (2.
defa), Hasan Kapan.

2001-2002 Yönetim Kurulu

Başkan: Hasan Kapan
II. Başkan: H. İbrahim Akan
Muhasip Üye: Efrahim Erdal
Üye: Vahit Duran
Üye: Hasan Akçal
Üye Sayısı: 400 dolayında

5. Ece Kooperatifi (Ece Koop): S.S. Yeniçiftlik ve Çevresi Tarım Ürünleri Üretim ve Pazarlama Kooperatifi

1995 yılında ortaklarının ürettiği domates, biber, ayçiçeği ve buğday, en
iyi bir şekilde pazarlamak ve de ihtiyaçları olan tarım ilacı, tohum gibi girdi-
leri sağlamak amacıyla kurulmuştur. Kuruluş amacına uygun çalışmalar
yapmaya devam etmektedir. Çevre köyler de dahil 316 üyesi vardır.

Kooperatifte Aziz Irak (3. dönem), Şaban Bakar (1. dönem), Kani Akan
(3. dönem) başkanlık yapmışlardır. Yönetim kurullarında: Hikmet Bilge, Sa-
dettin Umur, Muhittin Topçu, Suat Bağcı, Hikmet Yeni, Zeki Eren, İbrahim
Şengün, Hasan Ekinci, Nurettin Çüren, İbrahim Canakay çeşitli dönemlerde
görev almışlardır.

6. Ecespor Gençlik Kulübü Derneği

Yazan: Nazmi Kayrak

Kulübümüz 1 Kasım 1955 tarihinde 2908 sayılı Kanuna göre hazırlanan 28 maddelik dernek tüzüğüne göre kurulmuştur. Kurucu üyelerimiz şunlardır:

1. Kamil Nizam Bigalı (Öğretmen – 1930 doğumlu)
2. Mustafa Akan (Köy muhtarı – 1335 (1919) doğumlu)
3. Adem Gözler (Baba Adem – 1329 (1913) doğumlu)
4. İbrahim Bakar (Sıyye İbram – 1341 (1925) doğumlu)
5. İzzet Gülşen (Kara İzzet – 1926 doğumlu)
6. İbrahim Öztürk (Doçent-Bakkal – 1926 doğumlu)
7. Sefer Çakır (PTT Memuru – 1935 doğumlu)
8. Emin Kalmaz (Hacı Emin'in Emin – 1935 doğumlu)
9. İskender Umur (Pusatlılar'dan - 1340 (1924) doğumlu)
10. Ramazan Gözler (Ayrancı, 1930 doğumlu) (2002 yılı itibariyle tek sağ kurucu üyedir)

O günkü zor koşullarda kulübümüzü kurarak biz gençlere bırakan kurum üyelerimize Tanrı'dan rahmet, sağ olanlarına sağlıklı ömürler diliyorum. O yıllarda bırakın bir köyde kasabalarda bile spor kulübü yokmuş. Biz Ecespor olarak Çanakale ilinde ilk kurulan köy kulübü ve il çapında dördüncü resmi spor kulübüyüz. Ne kadar övünsek azdır.

1975 yılına kadar köylerarası müsabakalara katılmış (1969-1970 sezonu Kaymakamlık Kupası'nı Ecespor ilk defa kazanmıştır) çevre köylerle dostlukların artmasında köprü görevini oluşturmuştur. 1976-1989 yılları arasında II. Amatör Küme maçlarında köyümüzü başarı ile temsil etmiştir.

Başkanı bulunduğum 1989 yılında I. Amatör Küme'ye terfi eden Ecespor futbol takımı iddiasını sürdürerek köyümüzü en üst seviyelerde duyurmuştur. Ben bu işi altı yıl süre ile yaptım. Zamanının çoğunu bu işe ayıracaksın, dernekçilik özveri isteyen bir iştir. Herkes bu işi yapamaz.

Tesis yönünden iyi durumdayız. Kendimize ait sahamız, kapalı-açık tribünümüz var. 1992 yılında saha ışıklandırma sistemini Biga bölgesinde ilk defa biz kurduk. Ecespor birçok konuda ilklerin sahibidir. Önce Ecespor yapar, ötekiler takip eder.

Kulübümüze geçmişte başkanlık yapanlar:

Kamil Nizam Bigalı, Hakkı Drama, Rıfat Akan, Ali Yıldırım, Necdet Zeki Gezer, Hasan Kapan, Mehmet Karadiken, Sıtkı Talıkacı, İbrahim Gözler, İsmail Bilge, Nazmi Kayrak, İrfan Yanıç, Rafet Doğan, İsmail Erdal, Turgut Akan, Mustafa Durmaz...

Ecespor 1970 Yılı: Ayaktakiler: Necmi, Şevket, Mustafa, Ahmet, İsmet, Mehmet, Asko
Oturanlar: Tevfik, Nazmi, Badi, Rıdvan

a) Zoraki Hakem

Saniyorum 1960 yılı Eylül ayı, Dimetoka (Gümüşçay) Beldesi futbol takımı Ecespor ile maç yapmak için gelmişti. Halk o zaman da maça meraklı saha etrafı seyircilerle dolu. Akşamdan yağan erken sonbahar yağmuru etkisiyle saha çamur ve yer yer dikenlerle kaplı.

Bu ortamda takımlar soyunmuş formalarını giymiş artık sahaya çıkacaklar fakat hakem yok. Bu işe pek meraklı merhum İbrahim Bakar, Mehmet Karadiken yan çiziyorlar. O zamanki öğretmenler de orada ama düdüğü alan yok. Yerler çamur olduğundan bir çift ayakkabıdan olmayalım düşüncesi mi nedir bilemem. Biraz ortam gergin. Gümüşçaylılar çok iddialı gelmişler.

Ben de oralarda dikiliyorum, henüz 16-17 yaşlarında bıyığı terlememiş bir delikanlıyım, Öğretmen Okulu'nun da belki son sınıfındayım. Hakem düdüğü elden ele geçerken rahmetli Yeniçiftlik İlkokulu Başöğretmeni Ahmet H. Bayar düdüğü elime tutuşturdu, biraz da arkamdan iterek sahaya sürdü. Ben maçın orta hakemi olarak kendimi sahanın ve çamurun içinde buldum. İlk defa böyle bir maça hakem oluyorum ve elim ayağım dolanmaya başladı.

Neyse maç başladı, baştan pozisyonlara yakın olabilmek için biraz hareket edeyim dedim ama ne mümkün. Çamur ayakkabılarımın altında büyüdükçe büyüdü, boyum da epeyce uzadı. Artık sahanın ortalarında kenar çizgisine yakın bir yerden güya maçı yönetiyorum.

Maç çok sert geçiyor. Gümüşçay'da bir oyuncu var, sağır ve dilsiz. Adamda bir kafa var çekiç gibi desem değil, demirci örsü gibi. İrice, kuvvetli birisi, boldozer gibi giriyor topa. Faul yapıyor, düdük çalışıyorum duymuyor yine topa vuruyor.

Beş altı metre önümde yine faul yaptı. Artık dışarı atayım dedim şunu. Adamın tepesi atmış –kendi dilince bağıra çağıra– bir yürüdü üstüme. Ben korkudan düdüğü attım ve belki de pabuçları bırakıp seyircilerin arasına kaçtım. Neyse arkadaşları onu durdurdular, yatıştırdılar bizden de kimse ona uymadı ve olay yatıştı.

Düdüğü gene elime tutuşturdular. Bana doksansaat gibi gelen doksandakikayı bitirdim ama ben de bittim. Maçı 2-1 Gümüşçaylılar kazanmıştı. Sonra dedim kendimce iyi ki onlar kazandı yoksa “o sinirli adam” çıldırırdı.

Aradan beş altı yıl geçmiştir sanırım, bu olay çoktan unutuldu. Biga panayırında birkaç arkadaş geziyoruz. Karşıdan yine birkaç kişilik bir grup geliyor. Gruptan birisi beni gösterip el kol hareketleri ile yanındakilere bir şeyler anlatıyor. Yaklaştık birbirimize bu defa bana doğru yine el hareketleri ile geliyor. O zaman tanıdım onu, eyvah dedim adam unutmamış yine saldıracak galiba. Baktım gülüyor, sarıldık birbirimize. Bu maç da “sporun dostluğu” kazandı.

b) İlk Futbolcular

Ayranıcı (Ramadan Gözler), Hakkı Drama, İbrahim Bakar, Kara Hilmi (Aktar), Sami Aksak, Manyoların Ahmet (Bağcı), Rafet Önlü, Muharrem Yılmaz, Karadiken Mehmet, Gaziler'in Hasan (Erdur), Kayrak Necati vs. Emin Sezen kaleci olurmuş, elinde kocaman bir pırnal dalı. Atabilirsen gol, at bakalım

1960'lara doğru öğretmenler İbrahim Çetin, Ahmet Çandır, Ali Yıldırım (uzun yıllar), Nazmi Abalı, Emin Aksak daha sonraları Hasan Kapan, Ali Alkan takımda yerlerini almışlar.

1970'li yıllar ve sonrasında; Necmi Yüksel (Okul Müdürü), Ahmet Ağaoğlu, Kara Ahmet (Taşkın), Mehmet Bakar, İsmet Bakar, Nazmi Eski, Tevfik Eski, Sadi Pala, Rıdvan Baydık, Şevket Bağcı, Burhan Eker, Hüseyin Bulut, Ülfettin Uysal, Hasan Bağcı, Kadir Balaban Ecespor'da top koşturmuşlar.

1971 yılında Ecespor kendi sahasında bir takımla maç yapmaktadır. Oyunculardan Ali Yıldırım'ın kayınpederi Hüseyin Tan (Barbuların veya Ali Mollalar'ın Hüseyin) da maçı izlemektedir. Ancak rakip takımdan birisi Ali Yıldırım'a sert bir faul yapar. O, yerde kıvranırken olaya çok üzülen kayınpeder fenalaşır yere yığılır. Aslında kalp krizi geçirmiştir. Evine ve daha

sonra Biga'ya doktora götürülse de kurtarılamaz ve 61 yaşında hayata veda eder. Ecespor sessiz, efendi ve sadık bir seyirci kaybetmiştir.

Ecespor'un en fanatik taraftarları da Eşref Pehlivan'ın Sami (Aksak), Manyolar'ın Ahmet (Bağcı) olarak bilinir. Sami Aksak maç heyecanından sahaya dalar, tutup çıkarırlar. Topa kendisi vuracakmış gibi ayağını savurur önünde durana vurur. Manyolar'ın Ahmet maç esnasında bambaşka bir insan olur çıkar. O sessiz, sakın adam hop hop hoplar, bağırır çığırır. Fakat Yeniçiftlik seyircisi olgundur. Yenilgiyi de galibiyeti de doğal olarak karşılar. Zaten ufak tefek olaylar her yerde her zaman olabilir, biraz da olağan karşılanır.

7. Avcılık ve Atıcılık Kulübü Derneği

Yazan: Osman Yılmaz

Derneğimiz 1961 yılında kurulmuştur. Kurucular şunlardır:

Ahmet Hamdi Bayar- Başöğretmen
Osman Yılmaz- Öğretmen
Hakkı Drama- Mandracı-Terzi
Ahmet Gezer (Kirez Ahmet)- Berber
Hilmi Aktaş (Kara Hilmi)- Çiftçi

Derneğimizin temel amaçları şöyle sıralanabilir:

1. Avcılık sporunu üyelerine ve çevreye sevdirmek, avcılığı yaygınlaştırmak,
2. Bölgedeki av hayvanlarını korumak, nesilleri azalanların üretilmesini sağlamak,
3. Çevredeki avcılarını biraraya getirerek karşılıklı sevgi ve saygı ile birbirlerine bağlanmalarını sağlamak.
4. Çevredeki zararlı hayvanların yok edilmesi için süreli avları düzenlemek,
5. Bölgede trap atışları tertiplemek, müsabakalar yapmak ve dereceye girenleri ödüllendirmek.

Bu amaçları gerçekleştirmek için; her yıl ekim ayının ilk haftasında “av bayramı” ile sezon açılır. İki gün birlikte ava çıkılır, vurulan avlar birleştirilerek yemekler yapılır. Üyelerin yanında üye olmayanlar da yemeğe davet edilir.

Yemek ziyafeti beldemizin düğün salonunda verilir. Komşu avcılık ve atıcılık derneklerinin üyeleri de çağırılır. Gece samimi bir hava içinde sona erer.

Derneğimizin 150 ile 180 arasında değişen üye sayısı vardır. Aşağıda isimleri bulunan kişiler derneğimizin kuruluşundan bugüne kadar başkanlık yapmışlardır: A. Hamdi Bayar, Osman Yılmaz, Rifat Akan, Ali Yıldırım, Aziz Irak, Ömer Engin, Medayin Duran, Ayten Kurt, Hüsamettin Eren, H. İbrahim Durucu, A. İhsan Duran, Ferit Kökçü, Cahit Özer, Ahmet Akan, Suat Bağcı, Necdet Irak, Şükrü Çakır, Necip Kaynar, Hüsnü Kurudere, Hüseyin Umur, Mustafa Bulut, Ali Darcan.

Değişik zamanlarda görev alan bu yöneticiler derneğimize başarı ile hizmetler vermişlerdir. Hizmetlerinden dolayı daima hatırlanacaklardır.

a) “Atma” Çanı

Avcılığın bir de atıcılık yönü var ya. Avcı dediğin hem avda hem kahvede biraz “atar”. Bu işin tuzu biberidir.

Avcının biri dağda uyuz bir çakal vurmuş. Sırtlayıp gelmiş kahvenin önüne. Bacağını çelip oturmuş, şapkayı masaya vurup bir de kahve ısmarlamış. Dimdik oturup koltuklarının altına da karpuz koyup sigaranın dumanını yandan üflermiş.

Fakat o da ne. Bu kadar tafraya rağmen kimse ilgilenmemiş, “aferin, bravo” veya “en büyük avcı bizim avcı” diye slogan atan olmamış. Adam çatlayacak, sonunda patlamış:

- Ulan, dağın kurdunu, ayısını, aslanını kırdık geldik. Kimsenin gıki çıkmadı. Ne biçim insansınız siz!...

Yine bir avcı av dönüşü kahvede anlatırmış: “İşte önüme bir tavşan çıktı, doğrulttum tüfeği, kezedim tam iki kulağı arasına. Tetiği çektim, bizim tüfekte tık yok. Bir daha çektim tetiği nafile. Bu kadar para verdim Belçikalıya canım sıkıldı.

Çevirdim namıyuyu, baktım ucundan saçmalar yola çıkmış geliyorlar. Tavşan da neredeyse kaçıyor ama yetiştirdim.”

İşte tam bu sırada bir çan sesi duyulur; bu “atma çanı”nın sesidir. Kahveci Ömer ipi çekmiştir. Yani bu kadar “atma”ya dur demiştir. Şimdiki kulüp lokalinde de eskiden Hamdiler’in kahvesinde de ocaklığın üstünde bir çan asılıdır. O avcı gibi “ipin ucunu kaçırınlar” için çanın ipi çekilir, herkes hizaya gelir.

b) Ece Gölü’nde Can Pazarı

Yazan: Rifat Akan – Emekli Öğretmen

1962 kışıydı, tam anlamıyla bir karakış yaşıyorduk. Dondurucu soğuklar, fırtına, bol bol kar ve her taraf buz. Böyle kış olurda avcılar durur mu?

Arkadaşım Ali Yıldırım ile yiyecek, yakacak, silah ve mührelerimizi sırtımıza yükledik. Ver elini Ece Gölü. Kıyıdaki kayığımızla barınacağımız gümemize vardık. Gümede bulunan Zatiler’in Ahmet (Akar) yerini bize bırakarak köye döndü.

Ördeklerimizi havuza çaktık. Silahlarımız hazır, mazgalların başına geçtik. Her taraf buz tutmuş durumda fakat mührelerimizin hareketlerinden gümemizin önü but tutmamıştı. Nihayet yaban ördeklerinden bir grup

“şapurrrt” diye havuza kondu. Nişan aldık, “bir, iki, üç” tetikleri çektik; “gümm!..” birçok ördek vurulmuştu. Vurulanları toplarken bir grup daha. Av bolluğu vardı, herşey güzel gidiyordu.

Sabah oldu, o kadar soğuk ki önümüzdeki havuz ve mührelerimiz dondular. Hiçbir şey hareket edemiyordu. Üstelik yiyecek ve yakacaklarımız da bitti. Köye dönmek zorundayız, ama nasıl?

Vurduğumuz ördekleri, eşyalarımızı, mühreleri kayığımıza yükledik. Kayığımızın etrafı buz tutmuştu, kıpırdamıyordu bile. Birimiz elindeki kalın odun parçası ile buzları kırıyor, diğeri sılıkla kayığı iterek yol almaya çalışıyorduk. Sırığın üst kısmı suya her giriş çıkışta buz oluyordu.

Dört beş saatlik uğraşından sonra yolu yarı bile yapamamıştık. Tek çaremiz kalmıştı. Buz üzerinde sürünerek karaya varabilmek, çünkü yürümek mümkün değildi. Kar altındaki buz tabakası bizi tutacak kalınlıkta değildi, kırılabilirdi ve iki metrelik suda boğulabilirdik.

Bütün eşyalarımızı kayıkta bırakıp buzun üstünde yüzüstü sürünmeye başladık. Altımızda buzun çıtır çıtır ettiğini duyuyorduk. Bir saz topuğuna (adacık) vardık. Kara hala çok uzaklardaydı.

Üşüyorduk, yorulmuştuk ve bitkindik. Saz topuğunun üzerine oturduk. Uykumuz geliyordu, esnemeye başlamıştık ve artık üşümüyorduk. Ölümün soğuk nefesi üstümüzdeydi. Ne düşündüğümü, neler konuştuğumuzu hatırlamıyorum. Yaşamla aramıza sanki bir siyah perde çekiliyordu.

Sızmak üzereyken patlayan silah sesleriyle irkildik. Hayal meyal görebildiğimiz birkaç kişi bize el sallıyor; “sizi kurtarmaya geldik, korkmayın! Yanınıza geliyoruz” diye bağırıyorlardı.

Gelenler Ali Yıldırım’ın ağabeyi Emin Sezen, Kako Hüseyin (Akar), Ahmet Metin (Kırk Ahmet)’di. Kıyıdaki kayıkla buzları kıra kıra yanımıza geldiler, sarıldık, kucaklaştık. Eşyaları, ördekleri ve herşeyi sırtımıza yükleyip “istikamet Yeniçiftlik” “haydi marş marş!” dediler. Sırtımızdan terler çıktı köye gelene kadar.

Şimdi her kış mevsiminde bu maceramızı, bizi ölümden kurtaran dostlarımızı sevgi ve saygı ile anıyorum. Onlara sonsuz teşekkürler.

8. PTT (TELECOM)

Yazan: Hüseyin Bakar – PTT Memuru

Biga PTT Müdürlüğü’ne bağlı Yeniçiftlik Acentesi 06.09.1978 tarihinde şubeye dönüştürülerek hizmet vermeye başlamıştır. Elli abonelik manuel (otomatik olmayan) telefon santralı ile Yeniçiftlik, Örtülüce, Kocagür, Ça-

kırlı, H.H. Yaylası, Tokatkırı, Geyikkırı, Güleçköy, Kayapınar ve Adliyeköy olmak üzere haberleşme sağlanmıştır.

PTT hizmetleri merkezlerde olduğu gibi mektup, telefon, telgraf, koli, paket, havale kabulü ve ödemesi, telefon ücretleri tahsilatı, posta dağıtım şeklinde yürütülmüştür.

1989 yılında 250 abonelik otomatik telefon santrali devreye girmiştir. İhtiyaca cevap vermemesi üzerine 1000 abonelik şimdiki santral kurulmuştur. Beldemizde şubemize kayıtlı 532 telefon abonesi bulunmaktadır.

İletişim teknolojisindeki gelişmelere paralel şubemizde mektup APS (acele posta servisi) ile günlük ulaştırılmakta, havale onlayn (*on-line*, anında ulaşım) sistemi ile yapılmaktadır.

İlk Telefon

Berber Osman (Akan) anlatıyor: “On, onbir yaşlarında çocuktum (1936-1937). Babam rahmetli köy koruculuğu yapıyor. Köy Muhtarlığı Koca Cami'nin girişinde soldaki odada. Babam korucu diye oralara sokuluyorum. Yoksa nerede sokulacaksın o zaman öyle yerlere.

Bir gün cami önünde dolaşırken Köy Odası'nda bulunan telefon çaldı. Babam ortada yok, muhtar da yok. Benden başka kimse olmayınca mecburen ve korka korka telefonun ahizesini kaldırdım, kulağıma götürdüm. Eyvah! telefonda birisi konuşuyor. Tamam dedim, bunun içinde cin mi, peri mi bir şey var. Telefonu yere sıptım, tabanları yağlayıp tam gaz eve...”

9. Sağlık Ocağı

Geçmiş yıllarda bugünkü gibi sağlık hizmetlerinin yapılması hayal bile edilemezdi. Yılların tecrübesinden geçmiş kocakarı ilaçları ile hatta kurşun dökülerek, muska yazdırılarak (daha neler) hastalıklar tedavi edilmeye çalışılırdı. Değil köyde Biga'da bile bir veya iki doktor vardı. Bu yüzden insanlar çok genç yaşta ölürlendi. Kırk, elli yaşındaki insanlara “çok yaşamış” gözüyle bakılırdı. Çok basit bir apandist yüzünden bile dağ gibi gençler kaybedilirdi.

1950'lerin öncesinde veba, kolera, tifo, verem (ince hastalık), sıtma çok can almış. Ece Gölü bataklığında üreyen anofel denilen sivrisinek cinsi sıtmayı insandan insana taşımış, insanlar kırılıp gitmiş. Sonra kinin denilen ilaç bulunmuş da hastalığın önü alınmış. Verem de 1960'lı 1970'li yıllara kadar saltanatını sürdürmüştü. Hatta insanlar verem için bir türkü bile yakmışlar:

“El çek tabip el çek benim yaremden,
Ölürüm de kurtulamam ben bu veremden.”

Son yıllarda da kanser, kalp ve damar hastalıkları, yüksek tansiyon, şeker gibi hastalıklar ön plana çıkmış görünüyor. Kahve muhabbeti ya sordum:

- Köyümüzde en çok hangi hastalıklara rastlanıyor? diye.

- Soluganlık dediler. Başladılar “soluganları” saymaya. Az da değil hani. Geçmişte de bu şekilde bronşit, zatürre, astım gibi “üst solunum enfeksiyonları”na çok rastlanıyormuş. Pek çok kişi bu yüzden yaşamını yitirmiş.

Eskiden doğumları tecrübeli “ebenineler” yaptırırdı. Zekiye Nine (Levent), Hamdiye Abla (Sezen), Kayrak Nine –daha pekçok–bu işin ustaları. 1940’lı yılların sonlarına doğru İpek Hanım isimli ebe devlet tarafından atanmış. 1960’lı yıllarda Nebahat Ebe bu görevi yapmıştı. Yine o yıllarda köyümüz çocuğu Hasan Bağcı yıllarca Sağlık Memuru olarak çalışmıştı.

Bu arada “çantadan” yetişme “sıyye İbrahim” ile “sıyye Mehmet”i unutmamak lazım. İbrahim Bakar ile Raşit’in Mehmet uzun yıllar köyün doktoru, sağlık memuru oldular. Askerde sıhhiye eriydiler, ihtisaslarını da Yeniçiftlik’te tamamladılar(!).

Bir cebinde madeni kutuda şırınga, boy boy iğneler, öbür cebinde penisilin kutuları, iç cebinde gripin, aspirin, opan, panalgine hapları, ispiroto şişesi, pamuk mübarek yürüyen eczane sanki.

Hizmet dersen anında ve nerede olursa olsun. Zamanı ve mekanı yok. Kahve köşesinde bile olur bu iş. Sıyr pantolonu, çuvaldız gibi iğne “harrrt!” işlem tamam. Elli kuruşu takdim ettin mi, seke seke evin yolunu tutarsın.

Zaten milletimizin hepsi profesör doktor değil midir? Bir yerinin ağrıdığını söyle de göreyim. Herkesten ayrı bir tavsiye; şu otu kaynat iç, ayağın kaldır sırtüstü yat, incir sütü sür, üç kere de “fatiha” oku... Birisi doktora gidip bir ilaç almasın –iyi gelmişse– yandı ortalık. O hap artık akide şekeri gibi elden ele dolaşır durur.

1986 yılında Büyük Cami karşısındaki bina yenilenerek Yeniçiftlik Sağlık Ocağı resmen açılmıştır ve Yeniçiftlik gerçek doktorlara kavuşmuştur. 1998 yılında da Kayraklar yanındaki bina bitmiş ve ocak asıl yerine taşınmıştır.

2002 yılı itibariyle Yeniçiftlik Sağlık Ocağı personeli:

Dr. Cem Korkut

Hemşire: Emine Gezer ve Fatma Eren

Ebe: Nilay Oflaz ve Fatma Çabuk

Hizmetli: Mehmet Çetinkaya

Ocağa bağlı köyler: Kayapınar, Güleçköy, Adliyeköy, Akköprü, Tokatkırı, H.H. Yaylası, Kocagür, Çakırlı, Karahamzalar, Karapürçek.

Hizmet verilen toplam nüfus: 5400 kişi.

Aylık bakılan hasta sayısı (ortalama): 245 kişi. Ayrıca bebek, çocuk ve okul çağı çocukları koruyucu aşı hizmetleri yapılıyor. Gebelik takibi, doğum ve doğum sonrası sağlık destekleri veriliyor.

Sağlık ocağında yapılan bir istatistik çalışmasından yararlanarak Yeniçiftlik Beldesi'nin yaşlara göre nüfus yapısını çıkardık. Bilgi vermesi açısından yararlı olacağı düşüncesi ile veriyoruz:

0 – 19 yaş	345 kişi = Nüfusun % 24'ü
20 – 44 yaş	494 kişi = Nüfusun % 36'sı
45 – 59 yaş	252 kişi = Nüfusun % 17'si
60 – 74 yaş	234 kişi = Nüfusun % 16'sı
75 – 82 yaş	88 kişi = Nüfusun % 6'sı
83 – 90 yaş	15 kişi = Nüfusun % 1'i

Yeniçiftlik'te kış aylarında daha çok solunum yolları enfeksiyonlarına, yaz aylarında bağırsak hastalıklarına, yaşlılarda yüksek tansiyon, şeker gibi rahatsızlıklara rastlanıyormuş. Öyle dedi, sevimli doktorumuz Cem Korkut. Ve ekledi:

- Çevreye özel veya genetik hastalıklar yok gibi. Yeniçiftlik halkı kendilerine iyi bakıyorlar, sağlıkları genelde yerinde ve biz de buradan memnunuz.

10. Halkevi

Küçük Cami ile Kavaklık Çeşmesi arasında –şimdiki G. Spor Kulübü binasının yerinde mütevazı, tek katlı bir bina vardı: Halkevi. Altı yarı bodrumdu ve boydan boya balkonlu kavaklıklar arasında uzanırdı. Önü Bakkal Behçet'e doğruydu, girişin iki yanında hizmet odaları vardı.

Girişin solundaki oda Ecespor G. ve Spor Kulübüne aitti. Sağdaki odada ise Tarım Kredi Kooperatifi yıllarca hizmet vermişti. Asıl büyük salon kahvehane olarak kullanılıyordu.

Halkevi binası 1944-1945 yıllarında Muhtar Mehmet Orhan zamanında Yeniçiftlik halkı tarafından imece usulü ile yapılmıştır. Belki de ülkemizde köyde yapılan ilk halkevlerinden birisi olabilir. Çünkü 1930-1940'lı yılların yöneticileri halkevlerinin kurulmasına önce büyük şehir ve kasabalardan başlamışlardı.

Halkevleri, ekonomik kalkınmanın yanında kültürel ve sosyal yapının geliştirilmesi amacıyla kuruluyordu. Buralarda çeşitli etkinlikler; halkoyunları öğretmek, çeşitli kurslar açmak, müzik koroları kurmak, temsiller vermek gibi çalışmalar yapılırdı. En önemlisi her halkevinde mutlaka kitaplık veya kütüphane bulunurdu.

Yeniçiftlik Halkevi’nde de kitaplık vardı. Devlet, halkının bilgilenmesini istiyordu. Herşeyin başı bilgiydi, bilgiyi bulan çağı yakalardı. O zamanın Milli Eğitim Bakanlığı (1950 öncesi) halkevine çok değerli kitaplar gönderdi. Halk bu kitapları severek okuyordu.

Halkevi’nin bir yöneticisi vardı. İlk olarak Eski muhtar Mustafa Akan Yeniçiftlik Halkevine yönetici oldu. Daha sonra Kabakçı’nın Mustafa (Akgün) yedi yıl bu görevi yaptı. Önceleri herşey iyi gidiyordu. Zamanla okunan kitaplar geri getirilmedi, yırtıldı, eskidi. Yenisi yerine konulmadı. Kitaplık gitti, kahvehane yerinde kaldı. Halkevi adı amacından uzaklaşarak bir “kahvehane”nin adı ve yeri olarak hatırlanır oldu.

Oysa arzulanan neydi; bilgili, okuyan, düşünen, fikir üreten, araştıran, inceleyen, yargılayan ve doğruyu bulabilen bir toplum yaratmaktı. Bütün gün kahvehanede oturup oyun oynayan, amaçsız “cak cak” eden bir toplum istenmiyordu. Şimdi bulunduğumuz durumu okuyanların takdirine bırakıyorum.

Halkevi binası 1961-1962 yıllarında esaslı bir tamir geçirdi. 1983 depremde hasar gören bina öteberi bir tamirle ayakta tutulmaya çalışıldı. Ancak 1990 yılında İbrahim Çetin’in muhtarlığında yıkılarak yerine şimdiki görkemli bina inşa edildi.

Üst katı Ecespor Gençlik ve Spor Kulübü lokali olarak, alt katı çok amaçlı –Sulama Kooperatifi ve marketi, mahalle muhtarlığı vs.– kullanılmaktadır. Halkevi sözcüğü anılarda kalmıştır. Fakat halkevlerinin kuruluş amacındaki “kitaplık ve kütüphane” olayı yeni binanın yapılışında düşünülmemişe benzemektedir. Bu konu şimdi de Gençlik ve Spor Kulübü bünyesinde pekala uygulanabilir, hatta diğer kahvehane sahiplerince de düşünülmelidir. Herkese, özellikle gençlere bir soru sormak istiyorum: En son ne zaman bir kitap aldınız ve okudunuz? Yoksa kitap bitti, size dev ekranlı bir televizyon mu verelim?

XII. YAŞANMIŞ İLGİNÇ OLAYLAR, İLGİNÇ KİŞİLER VE ŞAKALAR (YENİÇİFTLİKTE MİZAH)

1. Kahve Şakaları

Şimdi hepsi merhum Matiriş (Mehmet Kaya), Hacı Ahmet’in Halil (Kurudere), Berber Ali (Akan), İsmakların Ali (Alkan), Kapanoğlu Mehmet iyi arkadaşları. Süleymanağalar’ın kahvesinin devamlı müşterisiydiler. Bu kahvehane Kani Çağan’a ait mülkün yerindeydi. Tek katlı ahşap yapının tam köşesinde bir de bakkal dükkanı vardı.

Kahvehaneyi, Kahveci Yusuf (Çağlayan), bakkal dükkanını Kayapınarlı Halil (Kenar) işletmekteydiler. O zamanın insanları birbirlerine ilginç şaka-

lar yaparlardı. Televizyon henüz insanları esir almamıştı. Radyo vardı ama “ajans” (haberler) dışında ilgi çekmiyordu. O zamanki insanlar daha çok muhabbet eder, domina, yüzük saklama ve çeşitli kağıt oyunları ile vakit geçirir, bol bol şakalaşırlardı. Uzun kış geceleri kolay geçmiyordu.

Akşam ezanından sonra karnını doyuran müşteriler kahvedeki yerlerini alırlar, zorunlu olan keyif çayı içildikten sonra oyunlar başlardı. Yukarıda belirttiğimiz kahve arkadaşları da aralarında kıyasıya kapışırlardı. Oyuna öyle dalarlardı ki etrafta olanları görmezlerdi.

Bir akşam Halil Kurudere eve götürmek üzere Bakkal Halil’den siyah zeytin alır. Henüz naylon poşet dünyayı istila etmediğinden zeytinler kesekağıdına konulmuştur. Kurudere elindeki kesekağıdı ile kahveye girer ve ocaklığın üstüne koyar. “Bana unutturma” diyerek Kahveci Yusuf’a tembih de eder. Hemen oyuna oturur; ver papazı al kızı...

Şakacı arkadaşları bu anı gözlemekteyler. Kaş göz işaretleri arasında kesekağıdı yerinden alınmış ve yerine içi meşe kömürü parçaları doldurulmuş olanı çoktan konulmuştur. Bu iş öyle bir ustalıklı yapıldı ki, kimsenin ruhu duymaz. Saatler ilerler, oyunlar biter. Herkes karanlıkta evinin yolunu tutar.

Halil Kurudere sabah olduğunda çorba yapmakta olan hanımına seslenir.

- Zitin tanesi (zeytin) aldım, tarhana çorbası ile iyi gider. Aşevinde yastığın üstüne koymuştum, al gel, der. Kadıncağız denileni yapar, boş bir tabağa kesekağıdını boşalttığında kömür parçaları dökülür zeytin yerine. Tabak elinden düşer şaşkınlıktan. İştahları boğazlarında kalmıştır.

Halil Kurudere taşın nereden atıldığını anlamaya çalışır, hiç bozuntuya vermez. Fakat fırsatını da kollamaya başlamıştır bile. Bu oyunda çok rol alan vardır, bakalım kabak kimin başına patlayacaktır.

Birbirine benzeyen günler ve gecelerden kaç tanesi geçer bilinmez. Matiriş elinde mendile sarılı bir paketle kahveye girer. Öncekinin kopyası gibi paketi en emin yer düşündüğü ocaklığın rafına koyar. Mendile sarılı pakette toz şekeri vardır. Ahbap çavuşlar durumu görmüşlerdir, fırsat ayağa gelmiştir. Matiriş hemen masaya oturtulur, itibar edilir, çaylar ve kahveler ısmarlanır.

Bu arada kesekağıdını değiştirme ameliyesi hemen gerçekleşir. Aynı renk, aynı büyüklükte içi tuz dolu paket şekerin yerini almıştır ve işlem tamamdır. Halil Kurudere taşı geğiğine koymuştur.

O geceki kahvecilik olayı bittiğinde herkes taştan taşa sekerek çamura bulaşmadan evlerinin yolunu tutarlar. Mübarek ramazan ayıdır. Mehmet Kaya ve eşi Hafize Abla sahura kalkarlar. Matiriş eşine, “şeker getirdiğini, tatlı bulamaç yapmasını” söyler.

Hafize Abla gaz lambasının titrek ışığında bulamacı pişirir. Tatlı olsun diye şekeri (!) fazlaca katmıştır ne de olsa ramazandır. Çok güzel olduğundan son derece emin bir halde sofraya koyar.

Sıra bulamaca gelip kaşıklar ağıza gittiğinde olanlar olur. Tuz zehiri bulamaç ağızlardan geri gelir. Hafize Abla sararır solar, eli ayağı dolanır. Matiriş işi anlamıştır, ama. Kendine has konuşması ile:

- Göjünü şevdiğimin Halil'i, ben şana şorum bunu, der. Maç berabere bitmiştir.

2. “Ramadan Usta İyi mi?”

Ramadan Usta (Çevirgen) köyün eski marangozlarından. “Boğazına fazlaca düşkündür, aklına gelince Biga'ya hususi köfte yemeye gider” diye söylenir. Şaka konusunda başına ne geldiyse hep yeme-içme üzerinedir. Bu zaafi bilindiğinden yanında hep yemeklerden bahsedilir, o da yutkunur durur.

Bir gün “Usta, avcılar tavşan vurmuş, kapama yapıyorlar, akşama ziyafet var” demişler. Usta bir somun ekmeği koca peşkire sarıp kahveye gelmiş. Kapama ha geldi, ha gelecek diye kahvenin kapısına baka baka akşamı etmiş. Aç bitap evin yolunu tutmuş. Boğazı yüzünden kaç defa böyle aldatılmış.

Akşamın birinde Süleymanağalar'ın kahvesinde Usta'ya büyük bir ziyafet vardır. Başrolde Kirez Ahmet (Gezer) olmak üzere adeta ikram yarışı yapılır. Bakkal Halil'den posta posta helvalar, lokumlar, bisküviler, sayısız çay, kahve, gazoz ikramları girila gitmektedir. Bu akşam Usta'ya karşı herkes bonkördür. Bu kadar çok ikram Usta'ya fazla gelmiştir, artık yaşlanmıştır. Biraz rahatsız olur ama evine sağ salim götürülür.

Ziyafetin baş aktörü Kirez Ahmet içinde bir kuşku ile evine döner. İçinden de “fazla ileri gittik galiba” diye düşünmektedir. Diken üstünde gibi uyur, işkillidir. Sabah ezanı Yeniçiftlik semalarında yankılandıktan sonra imam yanık sesiyle bir de “salâ” vermez mi... “Tamam” der Kirez Ahmet; “yaptık şakayı, Usta gitti.”

Salâ İslam dininde Hz. Muhammed adına yapılan bir duadır. Cuma namazından önce ve ölen Müslüman bir kimsenin ardından okunur. İnsana birşeyler hatırlatır ve düşündürür. Yaşamla ölüm arasındaki kısa çizgiyi belirler. Başlar eğilir, yürekler yumuşar, insanlar biraz da hüzünlenir. Ölümlü bir fani olduğunu kısa bir süre için bile olsa sezinler. Şimdi köyde birisi ölmüştür ama kimdir?

Kirez Ahmet kafasındaki bu soru ile işlettiği berber dükkanına doğru yola çıkmıştır. Karşıdan birisi telaşlı bir şekilde hızlı hızlı ona doğru gelmek-

tedir. Sabah pusarıklığında biraz dikkatli bakınca gelenin Ramadan Usta'nın oğlu Hamdi Çevirgen olduğunu görmez mi! Sanki korktuğu başına gelmiştir. “Ramadan Usta öldü, Hamdi benimle kavga etmeye geliyor” diye düşünür. Bundan sonrasını Kirez Ahmet'ten dinleyelim:

“Elim ayağım dolandı. Yollarda bizden başka insan da yok. Bir ara yan sokağa sapayım veya geri döneyim yahut bir avlu dibine sineyim dedim, imkansız. Yer yarılrsa girmeye razıyım.

Hamdi Usta iyice yaklaştı. Ben hayatta mıyım, değil miyim belli değil. Yüzyüze geldik, Hamdi Usta selam verdi. Ben daha selamı almadan:

- Usta iyi mi? diye cılız bir sesle sordum:

- İyi, iyi. Sözüünü duyunca bende bir sevinç bir sevinç:

- Oh be! Oh be! Usta sağmış oh be! diye bir bağırdım ki sanki mahalleli ayaklandı sandım. Usta ölmemişti ama ben gittim gittim, geldim.

Kirez Ahmet olayı böylece anlattıktan sonra hala “oh be! oh be!” diyor ve ekliyordu:

- Hüseyin Usta olsa bir şey yapmaz, ondan korkmam. Ama Hamdi ağabeyi gibi değildir, serttir biraz.

3. Büyük Bir Tiryaki (Kabakçı Rüstem)

Anlatan: Sabri Aka

Kabakçı Rüstem (Aka) Yeniçiftlik yaşamının en büyük sigara tiryakilerinden birisidir. Kaçak tütünden elle sarılmış sigaraları arka arkaya tellediğinden çakmak veya kibriti fazla kullanmazdı. Böyle bir tiryakiyi Tekel sigaraları kesmez, saman gibi gelirdi. Seksen yıllık ömrünün en az altmışbeş yılını sigara ile dost geçirmişti.

Yeniçiftlik'te –iş zamanı değilse–sabah çorbasından sonra kahveye inilir. Rüstem Aka kahveye inmeden önce nevaleyi hazırlar. Baba bir sigara tabakası tıka basa kaçak tütün basılarak doldurulup koca kuşak içine yerleştirilir. Yeterince kaçak sigara kağıdı, eğer bulunmuyorsa İngiliz gazetelerinden kesilmiş küçük kağıtlar tabakanın içine konular. Kabakçı Rüstem'in okumazması yoksa da İngiliz gazetelerini- maaşallah çatır çatır okur!

O yıllarda gemi dolusu okunmuş İngiliz gazetesi ülkemize ithal ediliyormuş. İngilizler bu işe şaşmışlar. Yahu demişler; bu Türkler kendi dillerinde okuma-yazmayı tam beceremiyorlar, bizim gazeteleri nasıl okuyorlar? The London Thames gazetesi en usta muhabirini Türkiye'ye göndermiş. Zehir hafiyeye muhabir düşmüş okunmuş gazetelerinin peşine. Mesele çözülmüş; meğer ki Türkler tütünlü karışık nefesleriyle okurlarmış İngiliz gazetelerini!

Uzatmayalım, bizim Rüstem Amca’yı kahvede arkadaşları dört gözle beklemektedir. Koca tabaka hemen masa üstüne dökülür. Ekip işe koyulur, birkaç dakikada kaçak sigaralar sarılır. Ustalaşmış ellerin imalatı sigaralar. Cibali Tütün Fabrikası imalatı gibidir, ikram boldur.

Bir kişinin önüne sigara tabakası sürülmesi çok önemlidir. “Yak bakalım” denmesi o kişiye olan dostluğu, güveni, sevgiyi ve arkadaşlık duygusunu ifade eder. Birçok dostluklar böyle başlar, tanımadığımız birisi ile ahbaplığınız ilerleyiverir. Bazısı sigaranın gamı kasaveti dağıttığını söyler, bahane edip içer. Kimisi gece yorganı yakar. Bin çeşit zararı olan sigarayı içmek için bir sürü neden uydurulur.

Rüstem Aka’nın tabakasındaki tütün ancak ikindiye kadar yeter. Zaten o vakitlerde kahve dağılır, herkes evine gider. Hayvanlar sağılır, sulanır, yemlenir, taranır. Akşam yemeği yendikten sonra tabaka yine doldurulur. Komşu Mını Mehmet’le birlikte bayır aşağı salınırlar. Muhabbetleri yüz metre öteden bile duyulur. Rüstem Amca arada bir meşhur küfürlerinden birini sıyrır.

O yıllarda Yeniçiftlik’te kaçak tütün içenler çok fazladır. Para yoktur, bir yumurta getirene 3-4 tane (tek) sigara verir bakkallar. Tiryakiler tütünlerini kaçakçılardan (kotrabacı) temin ederler. Kotrabacılar genellikle geceleri atla gelirler. Çuvallarında kiloluk kıyılmış, paketlenmiş tütünleri vardır. Kilosu 7.5 – 10 TL’sı gibi fiyatlarla satılır. Çuvallar belli kişilerin dam veya samanlıklarında saklanır ve gizlice dağıtılır.

Rüstem Aka kaçakçıların baş müşterisidir. Hem de tütün eksperisi gibidir, işin baş uzmanıdır. Malın iyisini kötüsünü bir nefeste (!) anlar. Ama çok masraflı bir kişidir, çocukları buna bir çare ararlar ve bulurlar.

Yeniçiftlik’te o yıllarda tütün ekilmektedir. Yetiştirilen tütünler sadece Tekel’e satılabilir. Kaçak tütün bulundurmak, satmak ve içmek yasaktır. İbrahim ve Sabri Aka kardeşler babalarının tütün ihtiyacı için hepsi merhum Berber Ali’nin İbrahim (Akan), Topal Mustafa (Gül) ve Musa Irak’ın tarlalarından kalan tütünleri toplarlar.

Çuvallar gizlilik içinde eve getirilir. Usta tütün kıyıcısı Huni Hüseyin (Güner) çağırılır, gece yarısı işe başlanır. Işık ve ses yalıtımı için pencereler kapatılır. İbrahim Aka da gözcü olur, avlu içinde fir döner ve NATO radarı gibi etrafı tarar. Bir çıtırtı bile gözleri faltaşı eder. Tütünü kıyan alet “hars hars” ettikçe yürekler de “hop hop” kalkar.

Odanın içi neredeyse tavan boyu kıyılmış tütünle dolar. Meşe ağacından yapılmış boş bir fiçı tıka basa doldurulur, kapatılır. Kalanlar çuvallara konulup samanlığın, damın, tavanın uygun yerlerine zula edilir.

Meşe fiçıya konulan tütünler fermentasyon (mayalanma) sonucu öyle bir hal alır ki içenler parmaklarını yalar. Mentollü Amerikan sigaralarına taş

çıkartır. Kimbilir kaç kişiye içmek nasip olur. Yeniçiftlikli tiryakilerin elli yıl önceki hali ahvali budur.

4. “Kolcular Geliyor”

Kaçak tütün diken, satan ve içenleri yakalamak için Tekel adına çalışan kimselere kolcu denirdi. Üstünüzü, evinizi arama, para cezası yazma ve tahsil etme yetkileri vardı. Nerede, ne zaman karşınıza çıkacakları belli olmazdı. Genellikle iki kişilik gruplar şeklinde gezerlerdi.

Şapkalı ve kuşaklı iseniz Biga pazarında üstünüz aranmadan pek kolay kurtulamazdınız. Onun için pazara giden bir tiryaki ön cebine göstermelik bir paket Tekel sigarası koyardı. Stada giriş kartı gibi cepte taşınır, aramalarda veya kahve baskınlarında gösterilir, böylece Tekel’in ne kadar sadık bir müşterisi olduğunu ispat edilmeye çalışılırdı.

Yeniçiftlik’te de kahvehaneler kolcularca sık sık basılırdı. Genellikle gece vakti içeri giriverirlerdi. “Kıyırdamayın” komutu ile üstünüz başınız, kuşağınızın içi didik didik aranırdı. Yakalanırsanız yandınız demektir, hem 15 (onbeş) TL ceza öder, hem de konu komşu arasında rezil olurdunuz.

Vatandaş bu duruma karşı kendi yöntemini geliştirmişti. Köyde yabancı veya şüpheli birileri görülünce hemen en kısa yoldan haber uçurulur, tabakalar yok edilir, saklanır, en yakın avlu içine atılırdı. Tehlike geçince tabakalar toplanıp sahiplerine dağıtılır, her şey normale dönerdi.

Sık olmasa da bu olayla ilgili şakalar da yapılırdı. Hacıabalılar’ın Recep (Öge)’e 5-10 kuruş para verilir, kahveler önünde “kolcular geliyor” diye bağırılırdı. İhbarı (!) duyanlar hemen önlemlerini alır suç aletlerini yok ederlerdi. Sonradan şaka olduğu ortaya çıksa da “onbeş lirayı kurtardık” diye sevinip –kaçak tütünden kahverengiye dönmüş dişleriyle- gülmeye çalışılırdı.

Tekel’in vatandaşına yaptığı bu eziyetler 1984 yılında o zamanki hükümetin cesur kararı ile bitmiştir. Kıyılmış tütün ruhsat alınarak çarşıda, pazarda serbest satılmaya başlanmıştır. Böylece “kolculuk” tarihe karışmıştır. Zaten kaçak tütün içenler de pek kalmamıştır.

Sigara paketleri üzerinde küçücük harflerle yazılsa da biz büyültelim: “SİGARA SAĞLIĞA ZARARLIDIR”.

5. Korucular Karakolda

Yeniçiftlik Muhtarı Mehmet Orhan, köy korucuları Doğancağın Ali (Doğan) ve Mümin Öztürk’ü silah muayenesi için Biga Jandarma Karakolu’na göndermiştir. Pembeye de boyasalar nafile, karakola gidenin eli ayağı dolanır, nutku tutulur. Bizim korucular da öyle olur. Zaten normal zamanlarda bile konuşurken biraz “tekler” ler.

Komutan neden geldiklerini sorduğunda Ali Doğan:

- Ko – ko – komutanım, demeye çalışırken, komutan:

- Sen sus, şöyle çekil bakayım bir kenara, der. Ali Doğan yaprak gibi titreyip denileni yapar. Sert tavır karşısında Mümin Öztürk’ün dili temelli dolanır:

- Tü – tü – tüfek – le – ri ge – ge – tirdik komutanım demeye kalmaz, komutan öfke ile kükrer:

- Çabuk gidin, doğru dürüst konuşan bir Yeniçiftlikli bulun, deyip korucuları dışarı atar.

Bizim korucular tüfekleri elde, fişeklikler belde Biga Hükümet Konağı önünde “güzel konuşan Yeniçiftlikli” aramaya koyulurlar. Tesadüf bu ya Şerif Önlü’ye rastlarlar. Onun da koruculardan pek farkı yoktur, fazlası vardır. Biraz sıkıştırılınca adamakıllı tekler. Ali Doğan:

- Bana bak Şerif, seni karakola çağırıyorlar, deyince iş temelli karışır, Şerif Ağa ne yapacağını şaşırır.

“Güzel konuşan Yeniçiftlikli” önde, silahlı iki bıçkın korucu arkada karakola gelirler. Komutan “hele şükür” der içinden, şimdi meseleyi anlayacağız. Karakola neden geldiğini bilmeyen, sararmış solmuş, dili kilitlenmiş Şerif Önlü:

- Be – be – ben bi – bi – bir şey yapmadım komutanım deyemedem komutan kükrer, masayı, duvarları yumruklamaya başlar. Hırsından yerinde tepinir:

- Defolun, defolun! diye ortalığı çınlatır. Yeniçiftlik’te doğru dürüst konuşan bir Allah’ın kulu yok mu be...! diye avaz avaz bağırır. Öfkesini alamaz, muhtar Mehmet Orhan’a telefon edip bir güzel fırça çeker.

Bu olayın kahramanları –hepsi Allah’ın rahmetine ermişlerdir– karakolda ifade veremezler ama Yeniçiftlik dilinde tatlı bir anı olarak kalmışlardır.

6. Cin Ali’nin Cinlikleri

Cin Ali (Güder) adı üstünde “cin gibi” birisidir. İnsanlar bir lakabı boşuna vermezler, o bunu çoktan haketmiştir. Ali Güder dünyaya, olaylara ve insanlara mizahi bakar. Sizinle konuşurken bile ne cinlikler düşünür bilemezsiniz.

Çingene kökenli vatandaşlarımızı çok sever. Onlara akla gelmedik şakalar yapar. Zaten insan sevdiğine şaka yapabilir. O kadar çok şakalar yapmıştır ki Nasrettin Hoca fıkraları gibi anlatılır durulur.

Aşağıda yazılı “cinlikler” Cin Ali tarafından 2001 yılında bizzat anlatılmış ve tarafımdan düzenlenerek yazılmıştır.

a) Yeniçiftlik Ağır Ceza Mahkemesi

1950’li yılların ortaları, aylardan Ağustos başları ve harman dövme zamanıdır. Kodoş’un (Kel Yusuf’un Mustafa Yavuz) kahvesinde Süleyman Ağa, Cin Ali, Yangöz Ahmet, Veysel Ağa ve daha birkaç kişi sıcak havada pinekleyip durmaktadırlar. Çoğu da iş kaçıktır.

Tam bu sırada Cin Ali’nin sevgili iki dostu selam verip kahveye girmişlerdir. Daha oturur oturmaz birisi orta, diğeri çok şekerli iki kahve söylerler. Kahveci Kodoş’tan da okkalı bir küfür yerler. Çünkü şekeri bitmek üzeredir. Ülkede döviz sıkıntısı olduğundan kahve karaborsaya düşmüştür. Nohut kavurularak kahveye karıştırılıp içilmektedir. Küfürün nedeni odur. Cin Ali’ye dönüp:

- Senin Hacının İbrahim’le aran iyi, bana biraz şeker alsana, der.

Hacının İbrahim (Gezgin) o yıllarda köyün en büyük bakkal dükkanının sahibidir. Aynı zamanda iktidardaki Demokrat Parti’nin Yeniçiftlik Bucak Başkanı’dır. Parti başkanlarının bıçakları her yöne kesmektedir. Ülkede partizanlığın sancıları yeni başlamaktadır.

Kodoş lakaplı Mustafa Yavuz da az değildir hani, sinir küpü bir adamdır. Müşterilere kızar, kahve yedeğini yere vurup çığner. Hırsını alamaz bardakları kırar, müşterileri kovup kahveyi kapatır. Birkaç gün sonra yine açar. Evinin bahçesine giren bir kaz sürüsünü kasa ile biçtiği söylenir.

Kahvecilik yanında çiftçilik de yapmaya çalışır. Harman döerken dövenin üstüne iri taşlar koyup kendisi beygire biner, karısına da beygiri yettirir. Hatta bir defasında arabada koşulu huysuz beygirini tarlada kestiği ve arabaya kendisi koşularak eve getirdiği rivayet edilir.

Yangöz Ahmet’de ilginç bir kişidir. Pazarlarda yağ, peynir satar, hayvan keser satar. Şaka yapmayı sever, kendisine de olmadık şakalar yapılı.

Birgün yabancı birisi yolda Yangöz Ahmet’e “Yayla Köyü’nün ne taraf-ta” olduğunu sormuş. Rahmetli de parmağı ile o yönü göstermiş ama adam Yayla yoluna bakacağına Yangöz Ahmet’in “yan bakan” gözüne bakmaktaymış. Kızmış adama!

- Ulan, bana bak! Gözüme değil, parmağıma bak. Yoksa bulursun Yayla’nın yolunu, diye çıkmış.

Kahvelerini içmekte olan iki misafire usulüne göre ne aradıkları sorulur. Bunlar sepetçidirler, kamış aramaktadırlar. Tam ocağına düşmüşlerdir. Cin Ali hemen atılıp kendisinde çok miktarda kamış olduğunu, iki demet de faz-

ladan vereceğini söyler. Onları alıp şimdiki köy kantarının civarında bir çalı avlu dibine getirip:

- Burada bekleyin ben anahtarını alıp geleyim, deyip oradan sıvışır.

Harman zamanıdır, Cin Ali harmanına gidip çardakta bir güzel uyku çeker. Kamış müşterileri ağustos sıcaklığında kokulu, bol sinekli avlu dibinde bir iki saat bekledikten sonra kan ter içinde kahveye dönerler.

Yangöz Ahmet:

- Ne oldu, işinizi hallettiniz mi? O, iyi arkadaştır, der demek ötekiler:

- Ne iyisi, bizi iki saat güneşte bekletti. Onu Dimetoka’da (Gümüşçay) kıştırırsak etlerini doğrayıp çınar dallarına asacağız, derler.

Bunun üzerine önceden gelip çay ocağına gizlenen Cin Ali ortaya çıkar:

- Duydunuz mu komşular, bunlar beni öldürecek, siz şahit olun. Onlardan davacıyım, diye bağırmaya başlar. Şaşırıp kalan adamlar kaçmaya yeltenirlerse de köy korucuları tarafından Bahçelik yolu üzerinde kısıvrak yakalanırlar. Köy muhtarlık binasına getirilip “göz altına” alınırlar. O sırada öğretmen Kamil Nizam odada gazete okumaktadır. Durum ona gizlice anlatılır.

Büyük bir zeka ürünü olarak hazırlanan –bence özel televizyon dizilerinden daha kaliteli –senaryo gereği Kamil Nizam hakim olur. Yeniçiftlik Ağır Ceza Mahkemesi (!) kurulur. Davacı, davalılar ve hatta izleyiciler, herşey aslına uygun gibidir. Yargıç (hakim) okuduğu gazeteyi köyün emektar daktilosuna taktığı sırada köyün katibi İsmail Eski gelmiştir. Daktilonun başına o geçer ve gazeteyi çıkarıp beyaz kağıdı daktiloya takar. Şimdi iş daha da ciddidir.

Tarihi duruşma başlar, suç çok ağırdır. “TC Ceza Kanunu’nun 450. maddesinin .... bendine göre; taammüden adam öldürmeye teşebbüsten” ne-redeyse idamları istenmektedir. Ağustos sıcaklığı ile birlikte adamların paçalarından bile terler akmaktadır. Yan taraflarında silahlı izbandut gibi iki tane de “güvenlik görevlisi” dikilmektedir. Sanki Yeniçiftlik’te dramatik bir yerli filmin “mahkeme” sahnesi çevrilmektedir.

Bu arada izleyicilerden Süleyman Ağaoğlu araya girip:

- Ali, sen büyüsun, bu çocukları affet. Bir cahillik yapmışlar, büyüklük sende kalsın, der. Cin Ali biraz nazlandıktan sonra:

- Affederim ama şartlarım var. Onları yaparlarsa olur. Bu söze sevinen sanıklar herşeyi yapmaya razı olurlar.

Cin Ali’nin birinci şartı gereği pantolonlarını çıkarıp değişecekler ve ters olarak giyeceklerdir. Pantolonlar çıkarılır fakat bir sorun çıkmıştır, birisinin ayağında donu yoktur. Neyse kapı arkasında bu sorun çözümlenir. Pan-

tolonlar değişilir ama birisi şişman ve uzun boylu, öteki ise hem zayıf hem kısa boyludur.

Bu zıtlık tuhaf bir görüntü yaratmıştır. Şişmanın giydiği pantolon dizlerinin altında kalır, göbeğinden düğmeler kopar ve bir çengelli iğne ile sorun halledilir. Zayıf olanı ise uzun pantolonu, bol gelen beli ile palyaço gibidir. Gülmekten kimsede can kalmamıştır. Yargıç hemen olaya müdahale eder ve sükuneti sağlar.

İkinci şart gereği Cin Ali'nin elini öpeceklerdir. "Toprak mübarektir" diyerek elini yere koyar. Suçlular yere kadar eğilip el öpmeye çalışırlar. Şişman adamın dar pantolonunun kalan düğmeleri de kopar, arkası yarılr. Son şart olarak o vaziyette arkalarına bakmadan Mezarlık Bayırını çıkıp Güleç Köy'e doğru koşacaklardır.

Sanıklar bu şartları da yaparak siyasilerin bol keseden affına uğramış mahkumlar gibi -arkalarına bile bakmadan- yola koyulurlar. Yeniçiftlik Ağır Ceza Mahkemesi tarihi görevini (!) başarı ile bitirmiştir.

b) Köprüde Ölü Var

Cin Ali'nin bu konularda sabıkası çoktur. Bir defasında Dalyan Köprüsü'nden geçerek Tokatkırı Köyü yönüne gitmek isteyen sepetçi grubun yolunu keser. Önceden hazırlığını yapmıştır. Köprünün üstüne bir yükselti koyup üstüne bir palto serer. Sanki yerde bir insan yatmaktadır. Silahlı bir kişiyi de başına diker. Gelenleri uzakta karşılayıp:

- Köprüde bir adam öldürüldü. Jandarmalar başında bekliyor. Geçmek yasak, der.

Gelen sepetçi grup çaresiz, mart serinliğinde, hayli derin olan kanalı yarıp geçmek zorunda kalırlar. Tabii bütün bunları karşı taraf unutmaz ve bir yerlere yazar. Fırsatını kollar dururlar.

Bir Dimetoka (Gümüüşçay) panayırında Cin Ali kapana kısar. Pabuç pahalıdır, çayı yarma sırası kendisindedir. Çayı, don gömlek yarıp pantolonu bir gündöndü tarlasında giydikten sonra ellerinde pabuçları ile dörtnal Güleçköy üzerinden köyü zor bulur.

Fakat bunu söyleyince kabul etmez:

- Komşular uyduruyor, der.

c) Bahar Havası

Ali Güder yakın bir tarihte Biga'dan köye gelmek üzere belediye otobüsüne binmiştir. Boş bir koltuğa oturur, yanında tanımadığı bir kişi bulunmaktadır. Otobüs hareket eder fakat burnuna "tanıdık kokular" gelmektedir. Ya-

nındakine şöyle bir bakar ki; çok sevdiği “vatandaşlardan” birisi yol arkadaşıdır.

Otobüsü Hasko (İbrahim Aga) kullanmaktadır. Ona seslenir:

- Hasko, bana boş bir naylon poşet verir misin? Hasko şaşırır:

- Yok, Ali Aga. Ne yapacaksın poşeti? Cin Ali:

- Taze bahar havası dolduracağım.

Not: Yüz yaşına kadar yaşayacağını her fırsatta söyleyen Ali Güder 2001 yılı sonbaharında 82 yaşında vefat etmiştir.

7. “Kaçın Kuduzlar Geliyor”

1951 yılında Delibekirlerin Hüseyin (Örel) kuduz hastalığına yakalanmıştır. Dalyan’da çalışırken kuduz bir köpek tarafından ısırılmış, zamanında aşı olmadığından feci bir şekilde hayatını kaybetmiştir.

Jandarma kendisi ile yakın zamanda görüşen, konuşan kişileri; (İbrahim Gezgin, Mustafa Şen, İbrahim Öztürk, İsmail Eski, İbrahim Tok, Küçükoğlu Hafız’ın Hanımı, Şevket Abalı, İsmail Kayrak, Zebnin’in Mustafa vs.) derdest toplayıp ve açık bir kamyonun kasasına doldurup Çanakkale’ye (eski yol Çan ilçesi üzerinden) götürmüştür.

Bizim “kuduz adayları” Çanakkale’de kuduz aşısı olacaklardır. O gün için böyle bir aşının Biga ilçesinde yapılması mümkün değildir. Bir handa topluca kalır ve bir sürü gibi hastaneye gider gelirler. Hiçbir resmi yetkili onlarla ilgilenmemektedir. İlgilenen birileri Çanakkale halkıdır; yolda bizimkileri görünce bağırlar: “Kaçın kuduzlar geliyor!”

Ancak Afrika’nın sömürge ülkelerinde rastlanabilecek bu utanç verici olay, yine bu olayın bir mağduru İbrahim Gezgin tarafından çözümlenmiştir. 1950 yılında Demokrat Parti serbest seçimle tek başına iktidar olmuştur. İbrahim Gezgin’de DP Yeniçiftlik Bucak Başkanı’dır.

Gelişlerinden birkaç gün sonra Çanakkale DP İl Başkanına giderek durumlarını anlatır, o da hemen Ankara’ya bildirir. Telgraf, telefon teatilerinden sonra sorun çözülür; aşılardan devamı Yeniçiftlik’te Ankara’dan gönderilen Dr. Refik Saydam Enstitüsü elemanlarınca yapılacaktır.

Bizim “kuduzlar” perişanlık içinde geçen dört günün sonunda köylerine dönmüşlerdir. Böylece Yeniçiftlik halkı demokrasiye geçişin ilk meyvasını toplamıştır. Yönetenlere, kendilerinin insanlık onuruna yakışan davranışlara layık olduklarını hatırlatmışlardır. Belki de kullandıkları oy pusulasının sihirli gücünü ilk defa hissetmişlerdir. Ve şimdi, hala insanımız bu “sihirli gücü” yerinde kullanabiliyor mu? O da ayrı bir konu.

8. Bir Güreş Öyküsü

Anlatan: Zekeriya Akan – Bant Kaydı (1993)

“Rahmetli Baba Adem (Gözler) Gemicili İbrahim Pehlivan’a rakip olarak çıkarıldı. Burada (Gençlik ve Spor Kulübü bahçesi) güreşecekler. O zaman burası kavaklık. Çıktılar meydana, Adem güreş bilmiyor ki. Kıspeti de yok, sabun çuvalından yapılmış bir pırpıt giymiş. Yok beyav o zaman kimse de.

İbrahim’la kapıştılar. Halkevi bahçesinde. Şimdi Adem kuvvetli, bir kucakladı İbrahim’ı. İbrahim istiyor oyun yapsın, millete biraz gösteriş olsun. Fakat Adem oyun bilmiyor.

Karakucak işi Adem kabakuvvetle İbrahim’ı tuttuğu gibi yere yapıştırdı. Gemicili İsmail Pehlivan da orada, güreşi izliyor. Al sana bir İbrahim! Tamam dediler, Adem kazandı. Boynuna iki metre basma. En büyük Adem Pelvan!

Neyse aradan zaman geçmiş, Çakırlı Köyü’nde güreş oluyor. Bizim Adem seyre gitmiş, güreşe niyeti yok. Gemicili İsmail Adem’i görmüş. İçinden “oh demiş, tam zamanı” Adem’i çıkarmışlar ister istemez Cinoğlu diye bir pelvanın karşısına.

Cinoğlu anasının gözü birisi, hiç paça vermiyor Adem’e. Cinoğlu kaçıyor Adem kovalıyor, ha bre! Yakalasa karakucak işi yatırarak yere. Derken Adem artık yorulup şişiyor, başlıyor solumaya. Cinoğlu anlıyor işi, başlıyor yoklamaya sağdan soldan. Arada bir elense, iyice sersemletiyor, adam zaten kesilmiş.

Bir ayak oyunu, haydi bakalım yere. Çimen yolma sırası Adem’de. Yener misin İbrahim’ı Yeniçiftlik’te. İşte böyle beyav! Ne günler geçmiş burarlarda.”

9. “Tabutlukta Peri Var”

Anlatan: İsmail Bilge – Bant Kaydı (1993)

“Küçüğüm daha, cin-peri hikayeleri ile büyüyor. Elimde bir kör kandil, yatsı namazına geliyorum, korka korka. Nereden, ne zaman periler çıkacak, cinler çarpacak diye. Anam:

- Üç kulhûvallah oku, korkma hiçbir şey olmaz, kızanım, diyor.

Küçük Cami’ye gidiyoruz, kızanlar kalabalık, gürültü yapıyoruz. Rahmetli Köse Veli İmam bıkmış herhalde bizden, korkalım diye:

- Tabutların olduğu yerde periler var. Dün sabah geldim, tabutların altından beyaz çarşaflara sarınmış periler çıktı, filan anlatıyor.

Dahası gözlerini ters çevirip acayip hareketler yapıyor. Ağzına saman parçaları alıp oyunlar çıkarıyor. Yakaladığı çocuğun koltuk altına yumruğunu sokuk “puh puh!” gibi seslerle korkutmaya çalışıyor. Korkuyoruz ama yine gidiyoruz. Kalın gözlü be! kızan milleti. Köse Veli’nin korku hikayeleri bile dağıtamadı bizi oradan.

10. Köse Veli’nin Fareleri

Küçük Cami imamı (1940-1950’li yıllar) Köse Veli ilginç bir kişiymiş. Çocuklara yaptığı şakalar yanında hayvanlarla da arası iyiymiş. Eşeğinin kulağına bir şeyler söyler, hayvan sağ ayağını kaldırır, öyle durmuş. Ne zaman yine kulağına fısıldar o zaman indirirmiş ayağını.

Cemaattan birisi görmüş bir gün, Veli Hoca camideki hasırların uçlarını kaldırıp ekmek kırıntılarını koyuyor. O zaman böyle beş yıldızlı camiler yok. Yerler hasır yayılı, birazının üstünde kilim, çerge, cacala ve çok azda halı var.

“Hizaya gel ...!” komutana uyar gibi cemaat sıralanıp bu alaca bulaca zeminde namazını kılarmış. Şimdi herkesin yerinin belli olduğu fabrikasyon yer halılarında yer bulamayanlara inat.

Adam, Veli Hoca’nın bu hareketini merak etmiş:

- Hocam, demiş. Ne olacak bu ekmek kırıntıları? Hoca:

- Fareler çıkıyor, -delikleri göstererek- aç kalmasın zavallılar. Ağzı bir karış açık kalmış adamcağızın, akıl erdirememiş ya, neyse. İçinden “ne kadar da hayvansever” bir insan bizim hoca demiş.

Şimdi Cambazlar’ın Ömer (Özel)’in oturduğu ev Köse Veli’nin eviymiş. Aynı adam bir vesile ile hocanın evine gitmiş. Bir de ne görsün; ortalıkta beş altı tane kedi dolaşüyor. Haydi bakalım şimdi:

- Yahu Hocam, bu ne hal. Bunca kedi ne işe yarar?

- Ne yapayım, demiş Hoca. Evi fareler bastı.

Adamın ağzı bu defa iki karış açılmış; “Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu” diyecek olmuş ama.

11. “Pırnalların İçinde Bir şey Var”

Anlatan: Hasan Sabri Gözler

Karanlıklar insana korku verir. Gece ise, karanlıksa her çıtırtı, her ses kimbilir ne olur insanın yüreğinde. Gecenin ıssızlığında karşınızda olağanüstü bir varlık oluverir, korku yaratır. Korku baştaki aklı, mantığı alır gider.

Zaten çocukluğumuz böyle söylentilerle doludur: Filanca kuyudan cinler, periler çıkıyormuş, mezarlıkta bir yılan varmış, Duştubak Çeşme'ye su içmeye gelirmiş de kuyruğu mezarlıkta kalırmış, falanca yerde kesikbaşlı malak çıkmış. İnsanlar inanmasa da böyle muhabbetleri sever. Sonra anlattığına kendisi de inanır.

1955'li yıllarda terzilerin Ali Osman'ın (Yavuz) kahvesinin (Küçük Caminin arkalarında) müşterileri her akşamki gibi titrek gaz lambaları eşliğinde oturmaktadırlar. Sigara dumanından birbirlerini nasıl görebiliyorlarsa oyun oynayıp muhabbet etmektedirler. Yeniçiftlik'in soğuk, çamurlu, zifiri karanlık gecelerinden birisidir.

Saat biraz ilerlemiştir, müşteriler birer ikişer evlerinin yolunu tutmaktadırlar. Korucu Remzi (Hoşgör) de kahveden yalnız çıkar, ezbere bildiği yoldan, çamurlanmadan, taştan taşa sekerek evine yönelir. Necipler'in köşeyi sağa dönüp Sarı Yakuplar'ın önüne geldiğinde rotadan çıkarak, karanlıkta pırnal tufasının içine dalar. O anda ellerine yaş ve kaygan bir şey değer, bu arada tuhaf da sesler duymaktadır.

Tutmayın Korucu Remzi'yi. Biraz ağırca, çamura batmasın diye taştan taşa gelen adam, bir avuç arı olup çamuru yara yara, dakkada kendisini kahveye atar. Bir sandalyeye yığılır, kalır:

- Valla, der. Pırnalların içinde bir şey var, bana çarptı. Koskoca adam ağlamaya başlar. Oradakileri inandırmak için tekrar eder, durur:

- Vallahi var, billahi var!..

Kahve erkanı, ellerine el feneri, yağ kandili ne varsa alıp –her kafadan bir ses- olay yerine varırlar. Bir de ne görsünler; evini bulamayan bir malak gözlerini belertmiş, yattığı yerden –rahatını bozan- bu insanlara kara kara bakmaktadır. Bir de arkalarından pufkudur. Hızını alamayan Korucu Remzi hala söylenir:

- Vallahi bir şey var, billahi var!..

12. Büyük Çiftçiler ve Kara Yusuf

Geçmiş Yıllarda Yeniçiftlik'te; İsmail Ağa, Süleyman Ağalar, Hatipler, Hacı İslam, Değirmenci Hüseyinler, Kara Yusuf, Ömer Ağalar büyük çiftçilermiş. Daha sonraları da Pusatlılar, Barbular, Gönenli Mutiler, Mını Mustafa, Kapanoğulları, Yavaş Ahmet, Deli İbrahim, Emurlular, Kırmalar, Divan Süleyman, Osmanağa'nın Ali, Memiş Pehlivan çiftçiliği biraz büyük ölçekli yapanlarmış.

Kara Yusuf, zamanının büyük çiftçilerinden olduğu için yanında "hizmekar" (hizmetkar – yardımcı) çalıştırıyormuş. Orak bitmiş, demet çe-

kip harman dövecekler. Kara Yusuf harman kenarına yaptıkları kamaraya (demetlerin yığılması) çıkmış hizmetkar da demetleri arabadan ona atıyormuş.

Hizmetkar bıkmış yorulmuş herhalde, biraz baştan savma atıyormuş demetleri. Demetler başaklarının üstüne düştüğünden başaklar fırlayıp çevreye yayılmış. Kara Yusuf bir iki söylenmiş, uyarılmış ama adam oralı değilmiş. Üstelik durumu gören “hanım patron” da yandan boyuna dırdırlanmış.

En sonunda hizmetkar patlamış. Harmana çok yakın olan mezarlığı göstererek:

- Bak Yusuf Ağa. Burada yatanlar ya karı dırdırından, ya da hizmetkar kahrından ölmüşler. Ve devam etmiş:

- Ben senin gibi hareket etsem, senin gibi olurum. Yusuf Ağa, bu dünya sana da kalmaz, deyip diğreni yere attığı gibi kırk yamalı ceketini alıp gözden kaybolmuş.

13. “Seni Kim Traş Etti?”

Anlatan: Mustafa Akgün

Berber Selim (Mandıracı Selim’in dedesi – Civan soyadlı) Kabakçılar’ın bulunduğu sokaktan geçiyormuş. Kulağına gırç gırç! diye makas sesi gelmiş. İçinden “herhalde birisi koyun kırkıyor” demiş. Fakat gözüne çalınmış ki; Kabakçı Rüstem’i karısı sundurmada koyun makası ile traş ediyor. “Yandın sen Rüstem!” diyerek sessizce geçip gitmiş.

Rüstem’in koyun makası ile kırılması aslında yeni bir olay değilmiş, onun kafası koyun makasına alışkınmış. Kurtuluş Savaşı’nda esir olduğu Selanik’ten dönüşte Ankara’dan terhis olmuş. O zaman böyle ulaşım kolaylıkları ne arasın, yayan yapıldak yollara düşmüş. Üst baş perişan, saç baş bit içinde, günlerce yürümüş.

Biga’nın Arabaalan Köyü’nde evli halası varmış. Önce oraya uğramış. Halası ve eniştesi onu eve sokmadan önce başını koyun makası ile kırmışlar, bitli elbiselerini de avlu ortasında yakmışlar. Yıkayıp paklayıp eniştesinin eskilerini giydirip öyle göndermişler köye.

Berber Selim kahveye gidince olayı komşusu Hocaoğlu Mustafa’ya (Öncü soyadlı) anlatmış. O zamanki insanlar çok şakacı, şimdilere bu şakaları yapsan kavga çıkar. İki komşu gözleri kahvenin kapısında Kabakçı Rüstem’i gözler dururlarmış.

Kabakçı, yolda karşılaştığı kimbilir kaç kişiye “kalayladıktan” sonra kahveye girip oturmuş. Koca tabakayı tam kuşaktan çıkarıp kaçak tütününü dolayacak, Hocaoğlu Mustafa dikmiş gözlerini. Kabakçı:

- Ne bakıyorsun be! demiş. Adam mı görmedin? Hocaoğlu:

- Seni kim traş etti? Kabakçı'nın ayağı suya ermiş ama ne yapsın, burundan yakalamış. Biraz diklenmiş:

- Sana ne be Hocaoğlu. Kim ettiyse etti. Hocaoğlu bırakmamış peşini:

- Seni kim traş etti? Elleri üstünde kalmış.

Muhacırlar duymasın, etrafa yayıntı olmasın diye Kabakçı Rüstem Po-makça seslenmiş Hocaoğlu'na:

- Mılçı bre! Svinyo. Nokoy da ne çue. Men me obrisna bulkata!

(Sus bre! domuz. Kimse duymasın. Beni karım traş etti) Kahveciye “iki kahve” diyecekken Berber Selim'in bıyık altından kıs kıs güldüğünü görmüş. İçinden “domuzun büyüğü burada” demiş ama çaresi yok.

- Kahveci, yap üç tane kahve!

Rüşvet kahvelerinin yanında mis kokulu (!) Avunya (Yenice) tütününden dolama birer de “cigara” ikram etmiş. Güya bu olay orada kalacaktı. Adamların ağzı öye sıkışmış ki (!) –onca ikrama rağmen– olay yetmiş yıl sonra bu kitaba bile girmiş.

14. “Konken Köyünden Gelen Misafirler”

Anlatan: Elmas Öztürk

1950’li-1960’lı yıllarda köyümüzde konken gibi kağıt oyunları çok yaygınmış. Erkekler neredeyse bütün günlerini kahvede kağıt oynayarak geçirirlermiş. Rahmetli Adem Gözler’in kızı Elmas Öztürk bize şöyle bir olay anlattı:

1950’li yılların sonu olması gerekir. Ben ilkokuldan eve dönüyordum. Alibeyin kahvesinin önünden geçerken, bir adam bana “*Babana söyle: Konken köyünden misafirleri gelmiş, onu kahvede bekliyorlar*” dedi. Ben de eve gelince babama (Adem Gözler’e) “*Baba, Konken köyünden misafirlerin gelmiş, seni Alibeyin kahvede bekliyorlarmış*” dedim. Babam bunu duyunca ceketi aldı, hemen evden çıktı. Annem babamın arkasından koştu: “*Misafirler kaç kişi? Yemeğe gelecekler mi? Yemek Yapayım mı?*” diye sordu. Babam cevap vermeden gitti. Oradan ağabim atıldı: “*Sus Anne! Konken köy değil; oyun, oyun*”. Annem “*Aaa! O nasıl şeymiş öyle!*” dedi, kaldı.

15. Pusatlı'nın Uğurlu Ayağı

Anlatan: Ali Umur

Pusatlı Hüseyin, köyün kuruluşunda “ölçüm” işini yapan kişidir. Elinde bir metrelik çubuk, ölçer durur. O yeniçiftlik'in resmi olmayan kadastro memurudur. Yalnız onu damadı Hüseyin Umur ile karıştıranlar olabilir. Burada Büyük Pusatlı'dan bahsediyoruz. İkinci Pusatlı Hüseyin bu haneye iç güveği olarak gelmiştir.

Bir gün Büyük Pusatlı Hüseyin şimdiki Avcılık-Atıcılık Kulübü önlerinden geçiyormuş. Bastığı yerde ayağının altında bir kıpırdama olmuş. Şüphelenmiş Pusatlı, hemen o ağacın dalını öbür dala düğümlemiş, işaret koymuş. Oraları öyle bir dişbudak ormanıymış ki yılan sökemezmiş.

Eve gidip kazma, kürek alıp gelmiş, başlamış kazmaya. Yassı, büyük bir taş kapak çıkmış önüne. Adamcağızda bir heyecan, içinden “define bulduk galiba” sevinci. Koca kapağı bir çırpıda kaldırmış, bir yatak dolduracak kadar yün; bu da nesi.

Yünü de çekmiş bir kenara, bu defa demir ızgaraya benzer bir şey çıkmış karşısına. Ha gayret! altınlara az kaldı. Eğilmiş bakmış aşağı altın sesi değil ama su sesi geliyormuş derinden. Meğer orası önemli bir su kaynağı imiş. Buralarda, eskiden bizden önce yaşayanlar bundan yararlanmışlar.

O kaynaktan bir çeşme yapılmış. Adına Pusatlı Çeşmesi denmemiş ama dişbudak ormanına izafeten “Duştubak Çeşme” konmuş adı. Yüz yıldan beri Pusatlı'nın uğurlu ayağının altından insanlar, hayvanlar kurtlar ve kuşlar su içip dua ederlermiş.

16. Hafız Ali'nin Sihirli Muskası

1950'li yılların başlarında Ece Gölü'nde çok sayıda domuz yaşıyordu. Tabii başka hayvan türleri de vardı. Ama domuzlar göl çevresindeki ekili arazilere büyük zararlar veriyorlardı.

Sarıyer ile Bataklık mevkiileri arasında dedemden miras sekiz dönüm bir tarlamız vardı. Galiba halamlar ve ninem arasında bölüştürülmüştü de biz yarıya işliyorduk, öyle hatırlıyorum.

Göl çevresinde ekili tarlası olanlar akşam ezanına yakın tüfeklerini sırtlayıp tarlalarının yolunu tutarlardı. Çünkü gölden çıkan aç domuzlar gece karanlığında zarar verecek tarla ararlardı. Gece boyunca göl çevresinden dan dun! tüfek sesleri duyulurdu. Eli tüfekli kişi, domuz korkusundan, geceyi ağaçlarda tüneyerek geçirirdi. Tüfeği olmayanlar teneke çalarlardı.

O yıl mısır ekmiştik tarlaya. Mısırlar büyüdü, herhalde o yıl yaz yağmuru da yağmış olmalı ki epeyde güzeldiler. Koçanlar taneye dönmeye başladı-

ğında domuz tehlikesi de ortaya çıktı. Bizim tüfeğimizde yoktu, zaten hiç olmadı. Ben tüfeği askerde elime aldım. Bir iki eğitim atışı, o kadar. Bu işi ömrüm boyu hiç sevemedim.

Domuz sorununa çözüm önerisi anamdan geldi: “Hafız Ali enişteye muska yazdıralım” dedi. Bu parlak fikri (!) hemen uyguladık. Hafız Ali (Satar) enişteye gidip meseleyi anlattık. Rahmetli biraz nazlandı; “günah olur” dedi.

Ama Gülsüm Hala yandan biraz kara kara bakınca yine de bir çözüm yolu buldu:

- Ben size “kuvvetli” bir muska yazsam hayvanların ağızı bağlanır, açlıktan ölürlür. “Hafif” muska yazayım, sizin mısırları yiyemeyecek kadar olsun, dedi.

Hafız Ali eniştemizin “hafif” muskasını aldık. Üçgen şeklinde katlanmış –nedenini hala bilmem– muskayı eski bir pantolonun paçasına sarıp, tarlanın üst tarafındaki ahlat ağacının dalına astık. İş tamamlanmıştı. Artık tarlamıza değil domuz, uçan kuş bile konamazdı.

Biz artık rahattık, tarlamız muskaya emanetti. Millet göl boylarında yatıp kalkıyor; tüfekler dan dun! dan dun! tenekeler tan tan, tun tun! Babam kahveye, anam mahalleye...

Bizim bu saltanatımız çok sürmedi. Kara haber tez ulaşır, misali bir haber yayıldı koca köye; “domuzlar tarlaları vurmuş” diye Babam:

- Bizimkinde bir şey yoktur, dedi ve hiç umursamadı. Yaktı cigarayı, gitti kahveye. Ama gidişi ile dönüşü bir oldu. Sokak kapıdan bağırıyordu:

- Nesibe çabuk, domuzlar girmiş Sarıyer’e!

Alelacele gittik, bir de ne görelim; domuzlar altından girip üstünden çıkmışlar tarlanın. Be hayvan, yiyeceğin kadar yesene! Yaslayıp geçmişler. Dünya başımıza yakılmıştı sanki.

Hemen ahlat ağacına koştuk. Muska yerinde duruyordu. Hani sarılı olmasa güneşten yazılar silinir de tesiri kalmazdı desek, öyle değil. Yani ne olmuştu da Hafız Ali’nin “sihirli muskası” etkili olamamıştı. Aklımız bunu bir türlü almyordu.

Babam terleyen başından şapkasını çıkardı. Sıfır numara traşlı başında saç olsa yolabilirdi. Üzgün, düşünceli ve de kızgındı. Kafasını kaşıdı:

- Tüh be! dedi. Keşke “kuvvetli” muska yazdırsaydık.

17. Yeni Mehmet, Çarıklarım ve Ben

Okullar nisan sonunda kapanıp tekrar açılana kadar her erkek çocuk ailesinin bedava çobanı olurdu. Önce meralarda, sonra çayırlar biçilip otlar kaldırılınca oralarda, göl boyunda, mısırı kırılıp sapları kesilen tarlalarda hayvan otlatılırdı.

1952-1953 yılları olabilir, harmana demet çekildiği sıralarda iki ineğimizi alıp evden çıktım. Hacının İbrahim'ler'in yanından Eskioğulları'na doğru (şimdiki Atatürk Cd.) gidip Kışlaya çıkacağım. Oradan da Bağlıkaltı'na inip hayvanları otlatacağım.

Bana bir gün önce ikibuçuk liraya çarık alınmıştı. Beyaz renkli çok güzel çarıklardı. Vitriine assanız yeriye, giymeye kıyamazdınız. Çarıklarımı ayağıma çektim, uzun iplerini çapraz olarak dizime doğru bağladım. Şimdiki gençlerin markalı, son model spor ayakkabıları çarıklarımın yanında haltetsindi.

Çarıklarıma baka baka, çoban arkadaşlarıma nasıl hava atacağıma düşünene düşünene, Nasradanlar'ın yanına çıktım. O da ne? Korucu Yeni Mehmet evlerinin önünde dikilmiyor mu! Rahmetli korucu elbisesi, şapkası ve pos bıyıkları ile Buda heykeli gibiydi.

Elim ayağım dolandı, başım öne düştü. O anda çarıkların havası da gitti. Tam yanına vardığımda:

- Sen cezalınsın. Demirdeşler'in Ali ile filancanın mısır tarlasını yedirmişsiniz, demez mi!

- Ben yedirmedim dedim ama, söylediğimi kendim bile duymadım.

Akşam, mesele anlaşıldı. Babamı Köy Odası'na çağırdılar. Ali Güven ve ben –şimdi hatırlayamadığımız birisinin- mısır tarlasını yedirmiştik. Cezasını ödeyecektik. Yedirilen mısır kökleri sayıldı, cezamız kesildi.

Oysa böyle bir olayı biz yapmamıştık. O tarlayı bugün gibi hatırlıyorum. Hayvan otlattığımız Bağlıkaltı'nda bir çayıрын yanındaydı ve dereye de yakındı. Geç ekilmiş, çok seyrek çıkmış bir mısır tarlasıydı. Diğer tarlalardaki mısırlar koçan yapmış ve insan boyu olmuşken onlar iki karış bile değildiler. Ürün vermeleri mümkün değildi.

Ali ile ben hayvan güden çoban grubunun en küçükleriydik. Öteki uyuklar bizi oradan oraya koşturup hayvan çevirtir, kendileri de oyun oynarlardı. Akşam olunca yattığım yeri bilmezdim. Yani biz iftiraya uğramıştık.

Mısır tarlaları kırıldıktan sonra (ağustos sonu gibi) babam bir keletere (büyük yük sepeti) cezamız kadar mısır koçanını sayıp koydu. Akşam ezanından sonra sırtına vurup, şimdiki düğün salonunun üst taraflarında bir eve

götürdü. “Şeriatın kestiği parmak acımaz” derlerdi ama bizim parmaklar boşuna kesilmişti. Bu olay “hayatta karşılaştığım ilk haksızlık” olarak zihnime kazınıp kaldı.

18. “Sen Emin misin, Ali misin?”

II. Dünya Savaşı (1939-1945) yıllarıdır. Silahlı kuvvetlere ait askeri birlikler Yeniçiftlik’te konuşlandırılmıştır. At, öküz, deve, koyun gibi hayvanlar ve onlara bakan askerler evleri, ahırları müsait hanelere yerleştirilmiştir.

Süleyman Ağalarda komutan, Hasan Bey (Sezen) lerde komutan atları ve seyisleri, Nasıfağalarda develer, öküzler, Hacı Yusufalarda develer, köy damlarında beygirler, Hacı Ahmetlerde, Gazilerde, Ismaklarda, Bozacı Hasan Ağalarda, öküz, koyun gibi hayvanlar barınmaktadır. Yemekhane Topal Fazliler (Aksak) dedir.

O sıralarda Ali Yıldırım 8-10 yaşlarındadır. Kendi damlarında atlara bakan asker ağabeyleri ile ahbap olmuştur. Onlara yardım eder, ayak altında dolaşır durur. Komutan atı ya... askerler arpa yanında keçiboynuzu, kuru üzüm ve incir de verirler. Eh, Ali Yıldırım’a da bir avuç incir, üzüm düşer arada sırada.

Savaş biter ve aradan yıllar geçer. Ali Yıldırım, 1955 yılında Savaştepe İlköğretim Okulu’nu bitirerek Mardin ili, İdil ilçesi, Basbirin bucağına tayin olur. Bir arkadaşı ile İdil’e giderler. İdil küçük bir köy gibidir o zaman. Gidecekleri yerde berber olmayabileceğini düşünerek traş olmak üzere bir berber dükkanına girerler.

Önce arkadaşı traş olur. Fakat berberin gözü hep Ali Yıldırım’ın üzerindedir. Bu ilgi traş ederken de sonrasında da devam eder. Ali Yıldırım’ın sabrı taşmıştır:

- Usta, der. Çok baktın, satın mı alacaksın? Yoksa nazarın degecek!

- Sen nerelisin?

- Çanakkale, Biga, Yeniçiftlik köyü, deyince usta çekmecesini karıştırıp solmuş sararmış bir fotoğraf çıkarır.

Bu fotoğrafta kara donlu, kara fistanlı belki de biraz sümüklü üç çocuk vardır; Emin, Ali, Hafize kardeşler. Onbeş yıl önceki halleri ile kendisini ve kardeşlerini gören Ali Yıldırım, “yıldırım çarpmışa” döner. Usta sorar:

- Sen Emin misin, Ali misin?

- Ben Ali’yim ama nasıl anladın?

- İnsanın her şeyi değişir, gözleri değişmez. Gözlerinden anladım.

Yeniçiftlik’te, evlerinde askerlik yapan er İbrahim, bunca yıl sonra Mardin’de berber İbrahim olarak Ali Yıldırım’ın karşısına çıkmıştır. İlçeye her gelişinde onun evinde kalır. Büyük iyiliklerini görür.

Bu, insanlık ve dostluk örneği olay küçük berber dükkanına sığmaz. İlerde tebriklerle, mektuplarla devam eder. Doğanın kuralı mı işlemiştir bilinmez, sonra irtibat kesilir. Ama bu satırlarla tekrar canlanır.

Mardinli berber İsmail, sağ mısın bilemeyiz –ama hiç önemli değil– asker ocağın Yeniçiftlik’ten, Yeniçiftlikliler’den sana, kucak dolusu selam var.

19. Maliye Bakanı Yeniçiftlik’te

Anlatan: Beytullah Eren

1964 yılı yaz aylarından birisidir. Şoför Beytullah (Eren), alında “Çapraz Delikanlı” yazan minübüsü içinde Kazım Aygün’ün dükkanının yanında yolcu beklemektedir. “Onca borç (taksit) nasıl ödenir”, “birkaç kişi çıkar da benzin param çıkar” diye düşünmektedir. İş zamanı olduğundan pek yolcu da yoktur.

Tam o sırada Mezarlık Bayırı’ndan bir jeep (cip) iher, okulun köşeden sağa dönüp Hamdiler’in kahvesine yakın durur. Şoför Beytullah geleni tanı- mıştır: O, Çanakkale Milletvekili Maliye Bakanı Şefik İnan’dır. Hamdiler’in kahvesinin önündeki balkon gibi yerin ucuna, üzüm çardağının altına oturur. Orada uyuklayan birkaç yaşlı müşteriden kimse onu tanımaz.

Bu nasıl Bakan’dır ki; ne yanında koruması, ne ortalığı çınlatan polis “escort (eskort)” ları, ne de “Türkiye seninle gurur duyuyor” diye bağırın menfaat çığırkanları vardır. Sade bir giyimi sırtında biraz da eskice “Komiser Kolombo Pardesüsü” gibi bir mont, elinde de fermuarı bozukça bir siyah çanta vardır.

Şoför Beytullah Bakan’ın yanına gidip “hoş beş” eder ve çay söyler, Şefik İnan Paşa’yı (Mustafa Savaşkan) sorar. Aynı zamanda Ece Gölü’nde kanalları açmakta olan makinaların çalışmalarının ne alemde olduğunu öğrenmek için gelmiştir. Beytullah Eren’e:

- Paşa’nın kıymetini bilin. Bu gölün kurutulması için ödenek yoktu. Ar- tan ihalelerden topladık, biriktirdik, parayı size aktardık, der.

Şoför Beytullah’ın minibüsüne binerler. Şefik İnan Çanakkale’ye gitmek istemektedir. Çanakkale yol ayrımına geldiklerinde Biga – Çanakkale seferi yapan minibüsle karşılaşırlar. Maliye Bakanı öbür minibüse geçer.

Ancak Avrupa Birliği ülkelerinde rastlanabilen böyle bir “Bakan tipi” Türkiye’ye daha 1964 yılında gelmiştir, sanki Türkiye bu alanda AB’ne kırk yıl önce girmiştir. Böyle insanların kıymeti –kör particilik inadına- bilinmiş midir, o da ayrı bir konu.

XIII. UNUTULAN BAZI GELENEKLER

1. Misafir Odaları

Şimdiki gibi ulaşım imkanları ve yollar olmadığından Biga'ya gitmek isteyen Balıklıçeşme, Bekirli, Karahamzalar, Ayıtdere, Değirmencik, Aksaz köyleri insanları bir gece Yeniçiftlik'te konaklardı. Ertesi günü Biga'dan işlerini bitirip dönerken bir gece daha kalırlardı.

Bu yüzden durumu müsait olanlar evlerinin bir odasını “misafir odası” olarak düzenlerlerdi. Gelen misafirlerin yiyecek ve yatacak, hayvanları için barınacak yer ihtiyaçları karşılanırdı.

Bu odaların en ünlüsü Kara Yusuf'un odasıydı. Nasıfağa, Hatipler, Osmanağa, Kör Rüstem'in de buna benzer odaları vardı. 1950'li yılların ortalarında bu olay bitti. Ancak Köy Tüzel Kişiliği'ne ait olan “oda” üzerinde de durmak gerekir.

Büyük Cami karşısındaki iki katlı yapı “muhtarlık” dışında misafir odası olarak 1980'li yılların sonuna kadar hizmet vermiştir. Tertemiz yatakları, çarşafı ile o gün için Biga Palas Oteli'nden farkı yoktu. Köye resmi veya özel bir iş için gelmiş kimseler burada rahat bir şekilde kalırlardı.

Kahya Osman akşam yemeğini –sırası gelen evden–aldıktan sonra kahve önlerinde:

- Haydin misafirler, davranın bizimkiler!.. narasını atınca yetişen karnını doyururdu. Şakacı Kahya Osman, misafirlere dönüp:

- Bu akşam misafir çok, ikişer ikişer yatacaksınız, deyince adamların yüzlerindeki ifadeleri görmek lazımdı. Bunun bir şaka olduğunu bilmeyenlerden belki de köyü terkeden olmuştur.

Türk misafirsevenliğinin güzel bir örneği olan bu “misafir odaları” uygulaması ulaşımının gelişmesi ile artık tarih olmuştur.

2. Çocuk Domuzu

Hıristiyanlık (İsa Peygambere inananlar) dininin iki büyük bayramı vardır: Noel ve Paskalya. Onların inancına göre İsa Peygamber, aralık ayının 25. günü “evrenin nuru” olarak dünyaya gelmiştir. Bu olay Noel olarak kutlanır; dualar okunur, ilahiler söylenir, haç suya atılır, kurbanlar kesilir.

Hıristiyanlığın farklı mezheplerinde bu törenler değişik zamanlarda yapılmaktadır. Bulgaristan, Rusya, Yunanistan, Anadolu ve Orta-Doğu Hıristiyanları Ortodoks mezhebine bağlıdırlar. Ortodokslarda Noel 6 Ocak tarihinde başlamaktadır.

Dedelerimiz Bulgaristan’da yaşarlarken azınlık durumundaydılar. Sadece Türkler’in bulunduğu köyler varsa da çoğunluğu Bulgarların arasında beş-on hane olarak yaşarlardı. Kimse kimsenin inancına karışmıyordu. Dört yüz yılı aşkın süren bu durum Osmanlı yönetiminin önemli bir özelliği idi.

Ortodoks Bulgar halkı Noel’ini kutlarken besledikleri domuzlarını keserler, etrafa –Müslüman atalarımızı rahatsız eden– kokular yayılırdı. Bunu önlemek için onlar da kabak pişirirler, birbirlerine dağıtırlardı. Hatta pişirilen kabakların kabukları yakılarak “domuzun kokusu” bastırılmaya çalışılırdı. Noel’de kesilen bu domuz “Bocuk Domuzu” denilirdi.

Bocuk’ta kabak pişirme geleneği Bulgaristan’dan gelindikten sonra da uzun yıllar devam etmiştir. 1950’li yıllardan sonra giderek unutulmaya başlanmıştır. Bu iş için özel olarak beslenen domuzdan esinlenerek, ensesi kalın kişilere –kinaye olarak– “Bocuk domuzu gibi” benzetmesi hala yapılmaktadır. Bocuk bitse de “benzetmesi” devam etmektedir.

3. İmece

Birlikte iş başarmanın güzel örneklerinden birisidir. Konu komşunun toplanıp birbirlerine yardım etmesi olayıdır. Oğlu askere giden, rahatsız olan, düğün yapacak komşunun veya akrabanın tarla işini hep birlikte halletmektir. Bugün sana yarın bana, insanın nelerle karşılaşacağı belli olmaz.

İmeceye gidilecek kişi akşamdan börek, çörek Allah ne verdiyse hazırlar. Orak mı biçilecek, tarla mı çapalanacak, imeceye gelenler şöyle bir paylaşım yaparlar. Türkülerle, şarkılarla işe hücum.. Sanki insan o neşe içinde fazla yorulmaz. Para mı, ne parası. Bir “Allah razı olsun” yeter.

Bir de “köy imecesi” var. Bu işin resmi tarafı, bir zorunluluk. Yol mu yapılacak, su mu getirilecek köye muhtar 18 yaşını doldurmuş herkesi görevli kılar. Ücretsiz olarak o işte çalışılır. Bu yöntemle köylerde tabii Yeniçiftlik’te de çok işler başarılmıştır. Yönetenler işi adaletli yaparsa kimse itiraz etmez, söz söylemez ve hakkıyla çalışır.

Her şeyi devletten beklemenin yanlışlığı ortada. Halkın, gücüyle yapılan işlere yardımcı olması çok doğal. Hem birlikte çalışmanın, üretmenin tadına varılır ve hem de bir ihtiyaç karşılanmış olur. Ancak Yeniçiftlik Belediyesi kurulduktan sonra “köy imecesi” yasal olarak ortadan kalkmıştır. Her iki imece şekli de artık “tarih olan değerlerimiz” arasına katılmış görünmektedir.

4. Güreşler – At Yarışları

Geçmişte düğünlerde, bayramlarda güreş ve at yarışları yapılırdı. Güreş için Küçük Cami altındaki kavaklık (şimdi çamlık) alanda toplanılırdı. At

yarışları eski Biga yolu (Akköprü sınırından Kara Yusuf'lara doğru) üzerinde olurdu. Bu etkinliklere katılanlara ödül olarak koyun, keçi, dana, basma ve bir miktar para verilir.

O zamanki insanlar her işlerini beden gücüyle yaptıklarından çok güçlüydüler. “Türk gibi güçlü” sözü atasözü gibiydi. Püf desen yıkılacak, çitkırıldım cinsten değildiler. Her erkek çocuk potansiyel güreşçiydi. Ata sporumuza yok eden –az gelişmiş ülke sporu- futbol henüz yoktu. Gençler güreşerek fiilen spor yapar –henüz olmayan TV karşısına geçip- bilmem hangi futbolcunun attığı golle sevinir veya kahrolmazlardı.

Öğrencilik yıllarımızda Balıkesir Savaştepe’de yağlı pehlivan güreşleri yapıyordu. Biz de izleyiciyiz. O yörenin sevilen bir pehlivanı –galiba Sındırgılı Şerif- güreşi kazandı, başladık alkışlamaya. Yaşlılar bağırıyorlar:

- Alkış yok, futbol maçı değil bu. Kazanan da kaybeden de bizim çocuğumuz.

Yeniçiftlik’te de o yıllarda amatör anlamda pehlivanlar yetişmiştir. Memiş Pehlivan (Akar), Halil Pehlivan, Veli Pehlivan, Şerif Şen, Eşref Pehlivan (Aksak), Topal Fazlı (Aksak), Divan Ali (Tok), Deli Bekir’in Mustafa (Örel), Adem Gözler hatırlanan pehlivanlarımızdır. Yağlı güreş düzenlenen son düğün 1938 yılında yapılan Süleymanağalar’dan Mustafa Ağaoğlu’nun evlenme düğünü olmuştur.

XIV. DOĞAL AFETLER

1. Depremler (Zelzele)

Yeniçiftlik yüzyılı aşan geçmişinde iki önemli deprem yaşamıştır; 1953 ve 1983 depremleri. Can kaybı ve büyük ölçüde mal kaybı da görülmemiştir.

1953 yılı Mart ayı ortalarında, soğuk ve karanlık bir gecede, benim gibi pekçok Yeniçiftlikli depremle tanıştı. Yatsı zamanı veya biraz sonrası gaz lambası ışığında ders yapmaya çalışıyoruz. Bir anda yer sarsılmaya başladı, raftaki tabaklar, sahanlar hopluyor. Birkaç şişe düştü yere. Anam elimden kaptığı gibi beni:

- Zenzele (zelzele – deprem) oluyor, kaç dedi. Yalınayak bahçe içinde bulduk kendimizi. Ardımızdan bir şangırtı koptu, meğer kiremitlik inmiş aşağıya. Görenler “sizi Allah korumuş, verilmiş sadakanız varmış” dediler. Ninemin odasında yattık sonraları, çünkü duvarları örmeydi.

Ertesi gün duyduk “Yenice batmış” dediler, yollar bile yarılmış. Biga’dan insanlar yardıma gitmiş. Gidenlerden hırsızlık yapan olmuş, bir kadının bileziğini almak için kolunu kesmişler diye duyduk. Ben o zaman on yaşlarında bir çocuğum. Her şeyi sonradan öğrendik; o depremde Yenice il-

çesinde 225 kişi, Gönen ilçesinde 30'dan fazla insan ölmüş. Yenice ilçesi tamamen yıkıldığından yeri değiştirilerek yeniden kuruldu.

Deprem Yeniçiftlik'te de hasara yol açmıştı. Camiler, halkevi, okul, köy muhtarlığı yanında, taştan yapılmış binalar çatlamış, bacalar yıkılmıştı. Bizim yan duvar yarıldığı halde dedemlerin örme ve üstü sazdan saptan evlerine hiçbir şey olmamıştı.

O depremde ben bir şeye sevindim, bir plastik topum oldu. Dedem cambazlık yaptığından sık sık İstanbul'a gidermiş. Babam on yaşlarındayken ona bir top getirmiş (1928 yılları). Babam oynarken topu tavana kaçırmış, bir daha da bulamamış. Top yaklaşık yirmibeş yıl orada kalmış. Duvar yıkılınca top ortaya çıkmaz mı. Şimdiki çocuklara cep telefonu alsan bu kadar sevinmez. Yüzünü hiç görmediğim dedemden bana kalan tek hatıra buydu. 1953 depremi konu olunca o top geliyor aklıma.

Bir şey daha öğrendik; bir sarı öküz varmış, dünya öküzün boynuzu üzerinde durmuş. Öküze sinek konunca başını sallarmış, işte o zaman deprem olurmuş! Yani bu öyle ciddi bir şekilde anlatılıyordu ki büyük büyük, yaşlı yaşlı insanlar tarafından.

Kimse sormamış kendisine. Bu kadar büyük öküz nerede duruyor? Ne yer ne içer? Bu durumda depremin bütün dünyada olması gerekir, oysa bölgesel oluyor. O çocuk aklımla bu soruları ben kendi kendime sormuştum ve o meşhur “sarı öküz hikayesi” ne inanmamıştım.

Otuz yıl sonra Yeniçiftlik, bir deprem daha yaşamıştır. 1983 yılı Haziran ayında merkez üssü Erdek Körfezi olan bu deprem biraz hasara, biraz da korkuya yol açmıştır. Yenice depremine göre daha hafif olan bu sarsıntı, yine bazı evlerde küçük çatlaklara, ilkokul, halkevi, Küçük Cami gibi köy hizmet binalarında ise daha fazla hasara yol açmıştır.

Deprem sırasında (gündüz öğleden sonra), o zamanki Büyük Cami imamı Mustafa Öztürk ile Demirdeşler'den Ramadan Güven hoparlör tamiri için minarede bulunuyorlarmış. Deprem başlamış; dediklerine göre “Karabiga'ya doğru bakınca arazi dalgalanır gibi” olurmuş. Minare “bir eğilir bir doğrulur” muş. İki depremzede birbirine tutunmuşlar korkudan. Mustafa imam yarım hatim indirmiş çabucak, İbrahim de bildiği duaları okuyuvermiş teklemeyen.

İnsanlar çözemedikleri olaylar karşısında ilginç görüşler ortaya koyuyorlar. Bu defa da “sakallı ihtiyar” hikayesi yayılır ortaya. Bir “ak sakallı ihtiyar” çıkmış, demiş ki; “yarın filanca köy batacak”. İnanan inanır, o gün geçene kadar korku dağları bekler. Ertesi gün yine benzer uydurmalar; bu defa başka bir köy batırılır!

Pek çok kişiye göre; Allah insanlara kötü yola saptıklarından dolayı depremlerle ceza vermektedir. Oysa bu olay yerkabuğunun yapısından kaynaklanmaktadır. Japonya, Çin, İnan, Türkiye üzerinden Yunanistan ve İtalya'yı geçerek Atlas Okyanusu'na doğru uzanan "fay (kırık), hattı" üzerinde sık sık depremler oluşmaktadır. Depremi hiç bilmeyen, hiç yaşamamış ülkeler vardır. İnsanlar sormaz mı kendilerine; bütün kötüler bu fay hattı üzerine mi toplanmış?

Ülkemizde "Kuzey Anadolu Fay Hattı" üzerinde pek çok büyük depremler yaşanmıştır. 1939 Erzincan depreminde kırkbin, 1999 İzmit Körfezi depreminde de –resmi rakamlara göre- onaltıbin insanımız hayatını kaybetmiştir. Daha az sayıda insanımızı kaybettiğimiz pek çok deprem yaşanmış ve yaşanacaktır.

1999 depremi televizyonlar sayesinde halkımızı bu konuda bilgi sahibi yaptı. Herhalde en çok hatırlananı Prof. Işıkkara'nın "deprem öldürmez, çürük binalar öldürür" sözü olacaktır.

2. Sel Baskınları

Yeniçiftlik beldesinin doğal yapısı sel baskınları için pek uygun değildir. Aşırı yağışlar olsa da sular gölde toplanırdı. Göl henüz kurutulmadığından bir zarar görülmezdi. Ancak göl kurutulup tarım arazisi olduktan sonra yazın ani ve aşırı yağışlar zaman zaman sel baskınına neden olabilmektedir. 1977 Temmuzunda yaşanan –Kocagür köyünde bir kişinin ölümü– sel baskınında gölde ekili arazilerden ürün alınamamıştı.

Yeniçiftlik'te genel olarak kara iklim hakimdir. Kışlar soğuk ve yağışlı, yazlar sıcak ve kurak geçer. Nisan aydan ekim ayına kadar geçen sürede yağmur biraz nazlı yağar. İnsanlar gökyüzüne bakar durur. Televizyonlardaki "Hava Durumu" programlarını umutla izler. Yağış raporu verilince sevinir, bekler.

Köyün yeni kurulduğu yıllarda birisi gelmiş; etrafa bir bakmış ve şöyle demiş:

- Bu köyde iki tane hırsız var. Buraya zor yağmur yağar. Merak etmişler kim bu hırsızlar diye. Sormuşlar adama, o da; Çataltepe (Biga dağları serisinde yüksek bir dağ) ve Karabiga (Marmara Denizi'ni)'yı göstermiş.

Rahmetli Topal Mustafa (Gül) kızdığı veya hoşlanmadığı birisi için: "Bu köyde filanca varken buraya yağmur yağmaz" derdi. Yağmur Topal Mustafa'yı dinler mi bilmem ama "köye gelen adam"ın dediklerinde doğruluk payı var sanırım. Bir yerde okumuştum. Türkiye'de Ece Gölü gibi 253 tane göl veya bataklık kurutulmuş. Kurutulan yerlerde yağış olumsuz yönde etkilenmiş. Bunun da etkisi olabilir.

İkibinli yıllara doğru havalar da biraz bozuldu galiba. Yerin altı gibi üstü de karışık. Depremler, aşırı yağışlar, tersine kuraklıklar. Zaten bilim adamları da bu konuda sık sık açıklamalar yapıyorlar. Kimisi olanları normal karşılıyor, geçmişte de olmuş böyle şeyler diyor. Bazıları da anormal buluyor; ozon tabakasının incelmesine, atmosferdeki karbon gazlarının artmasına (aşırı sanayileşme), ormanların tahrip edilmesine bağlıyorlar.

Yeniçiftlik için özel bir iklim olacak değil ya. Ülkemizi etkileyen hava olayları ne ise burası da öyle olacak. Daha çok iki hava akımı etkiliyor yaşadığımız çevreyi; en önemlisi İzlanda-Britanya adalarında oluşup İngiltere, Almanya, Avusturya, Bulgaristan üzerinden yani Balkanlar’dan gelen akım, ikincisi orta Akdeniz’den gelen nispeten ılık ve yağışlı akım. Bunlar mevsimine göre farklı etkiler yapıyorlar. İnsan yaşamına iklimin de çeşitli etkileri olduğu gerçeğini unutmayalım. Hani uzaktan gelen birisine hoş beşten sonra “havalar nasıl oralarda” diye sormamız da o yüzdendir.

3. Kıtliklar

Araştırmamızda iki önemli kıtlık olayına rastladık. Birincisi 1920-1921 yıllarında yaşanmış. Yaşlılarımızdan 1913 doğumlu Aşık Hasan (Akalin), 7-8 yaşlarındaymış. “Anam kışladan sepet sepet ısırgan otu toplardı. Bakla kaynatıp yedik. Yulaf, arpa götürüp un yaptırдық, ondan ekmeğe pişirirdi anam” diye anlattı.

Bu kıtlık tam da Kurtuluş Savaşı yıllarına gelmiş. Tesadüf bu ya ikinci kıtlık da II. Dünya Savaşı sırasında 1942-1943 yıllarına rastlamış. Normalde 20 kuruş olan buğdayın kilosu 120 kuruşa çıkmış. Gölden karakova bitkilerini kesip kurutarak harmanda dövüp hayvanlara saman yapmışlar. Hayli güç günler yaşanmış. Savaşın da etkisiyle şehirlerde ekmeğe karne ile satılır olmuş.

Ancak şu bir gerçek ki; Yeniçiftlik, ölümlü, çok büyük maddi kayıpları olan doğal afetler yaşamamış.

XV. YENİÇİFTLİK’TE BAZI “İLK”LER

1. İlk Sinema (Kaçın be, geleler!)

Yeniçiftlik’e ilk sinema 1939 yılında gelmiş. Tepeköylü Mustafa ile Karabıgalı Karabulut diye iki ortak M. Ali Çetin’e ait portaların altında ilk filmi göstermişler. Böylece Yeniçiftlikliler sinema ile tanışmışlar. Nasıl bir film gösterilmiş, halk tarafından nasıl karşılanmış pek bilinmiyor.

Fakat benim hatırladığım bir olay var. 1950-1951 yılları olabilir, köye sinema gelmiş dediler. Halkevi’nin önüne iki hoparlör (kolon) koymuşlar, benim boyumca. Yedi sekiz yaşlarındayım, o zaman o yaştaki çocuğun ora-

lara sokulması mümkün değil. Yüz metre uzaktan bakıyoruz. Hoparlörlerden bir türkü çınıyor ki: “Bursalı mısın kadifeli gelin, Çaydan mı geçtin? Yanakların al al olmuş, Konyak mı içtin?” ortalık yıkılıyor. Yeniçiftlik sanki böyle bir gürültü duymamış.

Rahmetli ninem, “deccal çıkmış, kızanları alacakmış” deyince temelli sokağa çıkamaz olduk. Çalı avlunun aralıklarından bakıyoruz. Buna rağmen akşam olunca babamla sinemaya gittik. Babamın elini sıkı sıkı tutuyorum. Birçok şey benim için ilk; sinema, elektrik lambası, elektrik üreten jeneratör ve hatta ben halkevine ilk defa giriyorum.

Sandalyeleri, peykeleri düzenlemişler, tam alt köşeye beyaz bir çarşaf asmışlar. Elektrikler söndüğünde korktum, perdeye baktım. Sanıyorum ki perde önüne insanlar çıkacak, konuşacaklar. Film başladı, şaşırđım kaldım, insanlar hareket ediyor, konuşuyorlar fakat canlı değiller.

Film devam ediyor, hatırladığım kadarıyla bir savaş filmi. Bir top arabasını iki çift at çekiyor. Uzaktan küçük görünen atlar yaklaştıkça büyüdü büyüdü. Atların ayakları sanki perdeden çıkacak, insanların üstüne basacak gibi. Neredeyse korkudan bağıracağım.

En önde “biraz başıbozuk kızan takımı” oturuyor. Perdenin önüne tıkmışlar onları. Birisi patladı:

- Kaçın be, geleler!.. Önde bir patırtı koptu, kaçışmaya başladılar çiğnememek (!) için. Arkadan kalın bir ses:

- Oturun ulan! Resim onlar.

1960’lı yıllarda köyün minibüsleri ile geceleri Biga’ya İkizler veya Marmara Sinemaları’na gidilirdi. Yine o yıllarda (1965-1971 arası) İpkaiyeli Selahattin Aydemir seyyar sineması ile Yeniçiftlikliler’in hizmetindeydi.

Şimdiki Belediye Hizmet Binası’nın yanında o yerlerin sahipleri Hacıabalılar’a ait bir –samanlık olarak kullandıkları- bina vardı. İlkokul oradayken ardiye gibi veya benzeri işlevi vardı. Aynı zamanda “Yeniçiftlik Sineması”ydı. Tahta sandalyeler üstünde, biraz dumanlı, film izlerdiniz.

Eğer filmi görmek istemiyor sadece anlatımı ile yetinmek istiyorsanız; o zaman o zahmete ve de masrafa gerek yoktu. Ertesi gün halkevinde Topal Mustafa’dan tekmili bir arada –sadece bir çay parasına- noktası virgüline “canlı gibi” dinleyebilirdiniz. Size de hayal gücünüzü çalıştırmak kalırdı. Bu sinema olayı televizyonların çoğalması ile sona erdi.

2. İlk Radyo

Yeniçiftlik’te ilk radyoyu 1938 yılında Hamdiler’in kahvesini işleten küçük oğlu Reşat (şimdi Fethi Aygün’ün mülkü) almış. Radyoyu bir masa-

nın üstüne koymuş. O zamanki radyolar böyle el kadar değil mübarek çeyiz sandığı gibi. Zamanın ihtiyarları –Bozacı Hasan Ağa, Bozacı Ali, Memiş Pehlivan– inanmamışlar. Kahveci Reşat’a “bu masanın altına birisini oturtmuşsun o konuşuyor, kaldır bakalım şu masanın örtüsünü” demişler. Masanın altını, arkasını incelemişler. Şaşmışlar bu işe; “dünyanın sonu geldi, decal bu” demişler. Kahvedeki radyoyu göremeyen kadın kısmısı ise hiç inanmamış.

Daha sonra muhtarlık köy kahvesine (halkevi) radyo almış. Evlerde o zaman kimsede yokmuş. Bir radyo parası o zaman bir servet adeta. Bırakın o yılları ben 1963 yılında bir radyo aldım. Maaşım 350 lira, radyo 750 lira. İki aylık maaşım yetmedi. Yani bugünkü parayla bir milyar lira. Şimdi o parayla birkaç tane televizyon alınır.

İlk radyoların alındığı yıllarda II. Dünya Savaşı (Alman Harbi) yaşanıyor. En çok “acans” (haberler) dinlenir, kahvede çit çıkmazmış. Savaş haberleri çok ilgi çekermiş. Millet ikiye ayrılmış; Almancılar, İngilizciler. Maç yok o zaman, seninki benimki kazanacak hikayesi.

3. İlk Televizyon

TRT Ankara Televizyonu 1968 tarihinde resmen televizyon yayınlarına başladı. O zaman Yeniçiftlik ve etraf köylerde elektrik henüz yok. İstanbul Çamlıca vericisinden Bigalılar zar zor yayın almaya çalışıyorlar. Gittikçe Biga’ya dükkan önlerinde dikilip izlemeye çalışıyoruz. Görüntü yetersiz, sanki sürekli kar yağıyor, yayın bir geliyor bir gidiyor.

1971 yılında elektrik gelince ilk iş televizyon almak oldu. Sanırım kısa ara ile önce Gençlik Spor Kulübü, arkadan Avcılık ve Atıcılık Kulübü televizyon aldılar. Halkevi çatısına televizyon direği dikiliyor. Altışar metrelik iki su borusu eklendi sonuç yok. Hayal meyal görüntü.

Televizyon yayınlarında verici ile alıcının birbirini görmesi lazım. Her kafadan bir ses; Sultançeşme Bayırı engel oluyor, bir boru daha ekleyelim. Haydi bir boru daha. Küçük Cami minaresinden yüksek direk. Dört çelik tel ikişer üçer kişi tarafından geriliyor. Dört beş kişi de çatıda. O sırada Eşref Pehlivan’ın Sami bağııyor, rahmetli:

- İndirin aşağı. Neden? diyorlar ötekileri:

- Yayın alttan geçiyor! Haydi bir aşağı, bir yukarı.

Siyah-beyaz yayın o zaman, bir maç oluyor, takımları zor ayırıyorsun. Tam maçın önemli bir yerinde elektrikler gitmiyor mu. Hep bir ağızdan!

- Hay senin ..... Tam bir filmin heyecanlı bir yerinde bu defa yayında arıza. Ekranda bir kartpostal, sanki yılbaşı tebrik kartı. Bir uyarı yazısı; “Lütfen cihazınızla oynamayınız” bekle Allah bekle.

Radyo gibi, o zaman televizyon da çok pahalı. 1970’lerde alınan bir siyah-beyaz televizyon parasına şimdi üç tane renkli TV alınır. O zaman üretim az, bir malın üretimi az talebi çok olursa pahalı olur. Bu ticaretin bütün dünyada değişmeyen kuralıdır.

1983 yılında TRT renkli yayına başladı. Haydi siyah-beyaz TV’ler çöpe. Şimdi de renkli TV edinme telaşı, aynı olay tekrar yaşandı. Bu defa renkli TV’lere bir kucak para verdik. Teknolojinin gelişmesi üretimin artması ile bugünlere gelindi.

4. İlk Elektrik

Yeniçiftlik’te ilk elektrik 1971 yılı Ekim ayında evleri aydınlattı. Geç kalınmış bile olsa köylere elektrik gelmesi o zaman için adeta bir devrimdi. Yedi köy bir grup yapılarak aynı hattan bu köylere elektrik verilmeye başlandı. Tabii büyük bir sevinçle karşılandı. Zaman içinde bütün elektrikle çalınan yardımcı araçlar evlerimizde yer aldılar.

Böylece Yeniçiftlik halkı yıllardır kullandığı gaz lambasına “püf” dedi de, sen misin deyen! Rüzgar eser elektrik kesilir, şimşek çakar, yağmur yağar kesilir. Akşam tam hayvanları sağacak millet, çaat gitti. Arife günü, bayram sabahı, TV’de güzel bir program, elektrik yine yok. İnsanların canına tak eder.

Çünkü iş baştan yanlış yapılmıştır. Yüksek gerilime alüminyum alaşımli teller dayanmadığından, direklerin diplerine birkaç kürek harç atılıp öylesine dikildiğinden yıkılırlar ve teller sık sık kopar. Bir köydeki arıza yüzünden bütün köyler karanlıkta kalır. Köye konulan tek trafo yükü taşımaz.

Nihayet 1985’li yıllarda Rifat Akan’ın muhtarlığında elektrik hatları yeniden yapılıp 150 kilowattlık iki adet trafo konularak sorun büyük ölçüde çözümlür. Şimdi Yeniçiftlikli lambaya biraz daha kuvvetli “püff” deyebilmektedir.

5. İlk Traktör

1927-1928 yıllarında İsmail Ağa (şimdi Hamdi Ağalar’ın mülkü) tarafından getirilmiş. İlk buğday biçme makinesi –taraklı ve atlarla çekilirmiş de İsmail Ağalarca alınmış. O zaman Osmanlı Bankası’ndan kredi ile alındığından, ödenemeyince el konulup satılmışlar ve Süleyman Ağalar’ın mülkiyetine geçmişler. İlk traktör lastikli değil paletliymiş, tank gibi bir şeymiş.

Tekerlekleri lastikli bir traktör 1951 yılında Süleyman Ağalar tarafından alınmış. Muzaffer Ağaoğlu’nun anlatımı: “1951 yılında Fordson- 4500 mar-

ka gazlı traktör aldık, 1967 yılına kadar kullandık. İlk batosu (batöz) da biz aldık. Onyediy yıl batosçuluk yaptım.

1951 yılında traktörü aldığımızda bir litre gaz 20 kuruş, mazot 25 kuruştur. Bir kilogram buğday da 25 kuruştur. Aradan beş yıl geçti, traktör ve batosun taksitlerini ödeyemez olduk. Sebebi ürün miktarı düşük. Bir dönümden 100 kg buğday alsak rekor olurdu.”

2001 yılında Erdek-Ocaklar Beldesi’nde yaptığımız bu söyleşiyi şöyle tamamladı: “Köyde gölün kurutulmasında babam önyak oldu. Gölde ilk çiftçiliği biz yaptık. Büyük mücadele verdik. İslahında çok emeğimiz var. 1974 yılında buradaki arazilerimizi işletmek için geldim. Babam öldüğü 1986 yılına kadar yine çiftçiliğe devam etti. Köyümü çok seviyorum, kimseye kırgın değilim.”

6. İlk Motorsiklet – Otomobil

Hatırladığım kadarıyla Yeniçiftlik’te ilk motorsikleti de Süleyman Ağaoğlu almıştı. İki tekerlek üstünde nasıl gittiğine ve de o yüz kiloluk adamı nasıl taşıdığına çok şaşardım. Motorsikletin sesini duyunca hemen “kızan takımı” yollara çıkar, arkasından yetişmek için koşardık. O tozlu topraklı yollarda pek hızlı gidemeyen motorsiklete yine de yetişemez; “breee! tren gibi gidiyor” derdik.

O zaman hız göstergesi “tren gibi” gitmekti. Gökyüzünden geçen tayyarelerin (uçak) hızını bilemezdik. Böyle otomobil bolluğu da yoktu. Görmediğimiz, binmediğimiz tren neden hız limiti olmuştu bilmiyorum.

Süleyman Ağaoğlu’nun motorsikleti çok gürültü yapardı. O çalışınca bütün köy gürültüden yıkılırdı sanki. Şimdiki gürültülü ortam olmadığından kulaklarımız patlardı. Bir yerden gelince motorsikleti stop etmez, uzunca bir süre rolantide çalıştırırdı. Rahatsız olur, söylenirdik. Kimdi bilemiyorum içimizden bu konuda uzman (!) birisi şöyle demişti: “Birden stop ederse motoru çatlarmış.”

Yeniçiftlik’te ilk özel otomobil 1973 yılında eski muhtarlardan İsmail Aga tarafından alınmıştır. İkinci otomobili de emekli öğretmen Hasan Kapan 1974 yılında (17 AS 272 plakalı) elli altı bin liraya satın almıştır. Bu araçlar TOFAŞ üretimi Fiat (Murat-124) markalı araçlardı. OYAK-RENAULT fabrikası da aynı yıllarda yerli otomobil üretimine başlamıştı. O zaman özel otomobil almak zordu, otomobili olanlara gıpta ile bakılırdı.

Önceleri “altından yel geçiyor” diye çekimser kalınsa da otomobil yaşantımızdaki yerini hakettiğinden fazla bile almıştır. Yeniçiftlik’te seksen kadar özel otomobil bulunmaktadır.

7. İlk Değirmen

İlk motorlu değirmen 1952-1953 yıllarında Muhittin Aygün (Hamdi Ağalar) tarafından İzmir'den getirilerek hanelerinin uygun bir yerine kurulmuştur. Un ve hayvanlar için yarma yapımında kullanılmıştır. 1970'li yılların ortalarına kadar hizmet vermiştir.

XVI. ÇEŞİTLİ KONULAR

1. “Dana Bağirtan Bayırı”

Yeniçiftlik halkı tarlalarını açarken kestiği veya köklediği ağaçlarla kırk elli yıl odun sorunu yaşamamış. Fakat 1940'lı yıllardan sonra bu rezervler bittiğinden Kaya Tepesi'nin pırnalına, gündöndü sopasına kalmış. Ufak çocuktum rahmetli ninem mısır saplarıyla bazlama pişirmeye çalışırdı.

Kış uzun, soğuk, öyle kolay geçer mi? Böyle maşınğa (kuzine), soba yok. Odanın bir duvarında koca bir ocaklık, kapkara. Onun içinde bir kucak pırnal dalı yanacak, çat pat etrafa sıçrayarak. Çabucak yanar geçer, önün ısınır, arkan buz gibi. Kış geçer, ısınamazsın.

Koşulu hayvanı olanlar (öküz-dana-manda-at) odun konusunda daha şanslıydılar. Biraz zahmetliydi ama, değerdi. Önce Biga Orman Bölge Müdürlüğü'nden ücret karşılığı “belge” alacaksın. Yoksa “kaçak kesim” madde-sine girersin. Bu da başın belada (daha doğrusu mahkemelerde sürünürsün) demektir.

Sonbaharda (ekim ayı gibi) olur bu iş. Birkaç komşu, birlikte hareket edilir. Gece yarısı köyden yola çıkılır, dört beş saat yolculuktan sonra Aksaz Köyü Çınarlıdere mevkiinde gelinir. Sabah kayıntısından kalkınca sıra odun kesmeye gelmiştir.

Aksaz bayırları davulga, pırnal ormanı gibidir. Bunlar tek tek kesilir, budanır ve sırtta arabanın yanına indirilir. Kanatsız arabaya güzelce istiflinir ki daha çok odun alsın. Bir odun, bir dal daha derken akşam olurverir.

“Yıldız Palas” otelinde yarı uykusuz, yarı titreyerek geçecek bir gece beklemektedir sizi. Yanan meydan ateşi etrafında, çakal sesleri eşliğinde, misafir sever sivrisineklerle gece geçer. Sabah erkenden zorlu bir dönüş başlayacaktır.

Arabalar öyle bir yüklenmiştir ki fazla odun getirelim diye. Yerinden zor oynar, yürüdükçe çatır çatır öter arabanın her yanı. Arka arkaya dizilir kervan; haydi!.. Oooo! şaklayan sopa sesleri. Ama herkesin içinde bir sıkıntı vardır; “Dana bağirtan bayırı” nasıl aşılacaktır.

Öyle bir bayır ki “dana bağirtan” hem çok dik, hem de doksan derecelik bir virajı vardır. Her babayiğit hayvan çifti, o yüklü odun arabasını oradan

çıkaramaz. Köyde bu işi başaracak çift, parmaklarımızın sayısından daha azdır.

İşte burada insanlık erdemi; imece, yardımlaşma, gücünü birleştirme – ne dersenez deyin- olayı devreye girer. “Çıvgar” yapılır, yani komşunuz hayvanlarını sizin arabanıza koşar. İki çift hayvan, bir de arkadan konu komşunun itelemesi ile “dana bağirtan bayırı” danaları bağirtmadan çıkılır.

Yayla Köyü'nü geçip Buzağı merasına gelirken artık şapkalar yukarı kalkar, belki türkü söyleyen bile olur. Son bayır, Buzağı merası bayırı da son gayretle dinlene dinlene çıkılınca, zafere ulaştınız denektir. Ülke zaptetmiş komutan gibi koltuklanarak –tabii kollarınızı kaldıracak gücünüz varsa- köyün sokaklarından geçerken, mutlaka birileri sizi hayranlıkla seyretmektedir.

Şimdi siz, bu getirdiğiniz odunu yakabilir misiniz? Bu odun yanar mı? Neyse 1950'lerde gelen göçmenlerle maşinga ile tanıştık ve de 1960'lı yıllarda açılan Çan Kömür İşletmeleri'nden çıkarılan linyit kömürü ile ısındık, ormanlar da biraz olsun kurtuldu.

1970'li yıllarda Aksaz-Enbağ bayırları Orman Bakanlığı tarafından ağaçlandırıldı. Şimdi Çınarlıdere'de “bağırın danaların sesi” değil çam ağaçlarının hışıltısı yankılanmaktadır.

2. Yeniçiftlikli Bir Çevreci: Yesir Hasan

Köy arazisi satın alındığında Sultan Bayırı ve Çiftlik Yeri'nde mülkün sahipleri tarafından çiftçilik yapılıyor ve hayvan besleniyormuş. Yayla, Kocagür, Karahamzalar tarafı çalılık fundalıkmuş. Kışla, Kayapınar tarafı, Ada Hisseleri, Akköprü ve Güleçköy çevresi meşe ormanıymış.

Kapa Tepesi şimdiki gibi pırnallık, çayırılık çok sık dişbudak ağaçları ile kaplıymış. Köyün kurulduğu yerde de meşe, dişbudak, kavak ağaçları varmış. Tarla açmak için ağaçlar kesilmiş, köklenmiş. Nüfus arttıkça zorunlu olarak daha çok yer tarla haline getirilmiş.

Düşünüyorum da bir bölge neden koruluk veya orman alanı olarak bırakılmamış, diye. Bırakıldı da korunmadı mı acaba. Kaya Tepesi, Kışla, Kayraklar Yanı, Ada Hisseleri tarafında bir miktar yetersiz bitki örtüsü varsa da sürekli yokedilme tehlikesi ile karşı karşıya. Yeniçiftlik'in hatta ülke inancımızın en zayıf yönü burası galiba.

Atalarımızın da bu konuda karnesi hayli kırık. Bin yıl önce Anadolu'ya geldiklerinde çevrenin % 60-70'i ormanlarla kaylıymış. Şimdi % 20'lere düşmüş. Karadeniz kıyıları da olmasa ne olur bilmem. Daha da acısı Amerika Uzay Çalışmaları Teşkilatı (NASA)'nın 1985 yılında yöneticilerimize verdiği bir rapor var. Deniliyor ki: “Önlem almazsanız, 2040 yılında Türkiye'nin % 85'i (yüzde seksen beşi) çöl olacak.”

Bir Yeniçiftlikli var ki bu konuda tam örnek bir kişi; Yesir Hasan (Uygun). Lakabından (esir anlamında) belli çok çalışkan olduğu. Yüzlerce ağacı aşılamaş, özellikle ahlat ağaçlarını. Yeni ağaçlar dikmiş.

Kayapınar tarafında kendisine ait 18 dönüm araziye zeytinlik yapmış. Kuyularalçağı'ndaki kuyulardan süt güğümü ile sırtında su taşıyarak zeytinlerini sulamış. Fakat ölümünden sonra varisleri bu tarlayı satmışlar. Alan kişi de kıymetini bilememiş zeytinliğin. Köklemiş zeytinleri ekmiş buğdayı.

Yeniçiftlik'te bu tür denemeler yapanlar olmuş. Kocadere tarafında Cin Ali zeytin, Hasan Temel Bahçelik'te meyve ağaçları dikmiş. Sağlık Memuru Hasan Bağcı (şimdi Ramadan Güven'e ait) evinin bahçesinde böyle bir deneme yapmışsa da önemli gelişmeler olmamış bu konuda. Evlerin bahçe-lerindeki üç beş ağaç dışında.

Bir de Eski Bağlık –şimdi meşe koruluğu haline gelen- vardı. Orada herkesin bir dönüm, yarım dönüm veya çeyrek dönüm bağı bulunurdu. Çok hoş bir yerd. Hatırlıyorum nisan ayında bel küreği ile kazardık, yapraklarınca göztaşı, kireç ile ilaçlanırdı. Filizlerini kırar, körpelerini yerdik, bağ yapraklarından sarma yapılırdı. Paslaka, misket, keçi memesi, karatiken, kuş üzümü gibi çeşitler vardı.

Ağustos içinde üzümler olur, sepetler omuzda dolu, eve dönülürdü. Bağlık bir mesire yeri gibiydi. Genç kızlar, delikanlılar dar patikaların da volta atar, birbirlerini kollarlardı. Kimbilir kaç hanenin temeli buralarda atılmıştı.

O hanenin üzüm, incir, armut gibi meyve ihtiyacı karşılandığı gibi kışlık pekmez gereksinimi de yerine konurdu. Eylül ayı içinde “bağbozumu” köy kahyası tarafından ilan edilirdi. O gün herkes bağına gider ne varsa toplayıp gelirdi. Dışardan dilenciler gelir, yoldan geçenlerden üzüm dilenip toplarlardı. Bağlı olmayanlara komşular, akrabalar sepet sepet üzüm verirlerdi. Büyük bir dayanışma ve yardımlaşma vardı.

Büyük sepetler (keleter) içinde getirilen üzümler –banyo küvetine benzeyen- şırapanada ayakla ezilip şıra haline getirilirdi. Şıra büyük kazanlarda kaynatılıp pekmez elde edilirdi. Şimdiki gibi rafine şeker bu kadar bol olmadığından şeker ihtiyacı pekmez ile karşılanırdı.

1950'li yılların sonuna doğru bu güzel olay bitti. Bağları saran floksera hastalığı kütükleri kurutuyordu. Aslında çaresi vardı, deli çubuk ekilip aşılanacaktı. Bu yapılmayınca bağlık giderek köreldi ve yok oldu. Çok da yazık oldu. Bağların yanında onca armut, incir ağacı, onlardan yararlanan kurt, kuş da yok oldu. Bir ara Ada Hisseleri'nde de böyle bir deneme yapıldıysa da sonuç alınamadı.

Bağlık'ta en güzel bağ yine Yesir Hasan'ın bağıydı. Bağlık Çeşmesi'nin üst kısmındaki bu bağı şimdiki gibi hatırlıyorum. Artık yerine konulamaya-

cak “kaybedilen değerlerimiz” listesinde yerini alan “bağlık” olayı şimdiki ve gelecek nesillere ne düşündürür bilemem. Fakat bizim yüreğimizde bir kor gibi duruyor.

3. Yeniçiftlikli Müzisyenler

Bütün insanlar, toplumlar bazı duygularını –sevinç, üzüntü, aşk vs.- müzikle ifade ederler. Bunu yaparken de bazı müzik aletlerini ve kendi seslerini kullanırlar. Her yörenin kendine has (özgün) bir müziği vardır.

Bu konuyu araştırırken şunu gördük: Bulgaristan’dan gelirken tabii bazı şeyler getirmişler, Trakya ve Biga yöresinin müziğinden etkilenmişler. İstanbul yakın olduğundan onunda tesiri altında kalmışlar. Yani Yeniçiftlik müziği tam bir “karma ekonomi” gibi bir şey olmuş. Şu bir gerçek; Yeniçiftlik’e has bir müzik tarzı yok.

Yeniçiftlik değişime açık bir toplum olduğu için müzik konusunda da bir yere saplanıp kalmamış. Her yeni bir türkü, şarkı veya müzik tarzı Yeniçiftlik’te çalınmış, söylenmiş. Müzik araçları (gramafon, teyp, radyo, TV) yerlerini çabuk aldıkları için bu durumu doğal karşılamak lazım.

Müzik aletleri (enstrüman) çalma konusunda Yeniçiftlik hayli zayıf. Darbuka (dümbelek-tümbek) dışında öyle ciddi bir enstrüman çalan pek yok. Yalnız Emin Kalmaz (küçük)’ın güzel keman çaldığını (bir miktar ud ve çümbüş eklenebilir) belirtelim. Bigalı çalgıcıların bu ihtiyacı karşılamalarının da bu konuda etkili olduğunu sanıyorum. Bir de bir müzik aleti çalan biraz küçümsenmiş toplum tarafından. “Çalgıcı mı olacaksın” denmiş. Bu konuda yaşanmış ilginç olaylar var. Onları da inceleyelim.

a) Aliş Aga Üçlüsü

Anlatan: Zekeriya Akan (Bant Kaydı, 1993)

“Aliş Aga (Erişen soyadlıların dedeleri) uzun boylu, yakışıklı, sesi çok güzel bir adamdı. Ayrıca darbukayı sanki konuşTURUR, şarkıları makamına uygun söylerdi. Mehmet Pehlivan (Bakar soyadlıların amcaları) da zilli maşa çalardı.

Daha sonraları Aşık Mustafa’ya (Akalin) darbuka çalmayı öğrettiler. Böylece “Ali Aga Üçlüsü”; zilli maşada Mehmet Pehlivan, darbukada Aşık Mustafa ve assolist Aliş Aga düğünlerde, kahvelerde konserler vermeye başladılar.

“Fincanı taştan oyarlar, içine bade koyarlar, güzeli candan severler” Ha babam ha! Kahvelerde şorolop yaparlardı. Yok beyav! O zaman radyo yok, televizyon yok.

Bir gün bizim rahmetli Şakir’le (Durmaz) çıkıp Göktepe Köyü’ne gittik. Ormancı Hakkılar’ın Odası köye girerken beri kenarda. Eğlence yapacağız, tûmbeğimiz (darbuka) de yanımızda.

Neyse yedik içtik. Çal bakalım tûmbeği. Ben de o zaman güzel tûmbek çalardım ha! Mermi bol, at atabildiğin kadar. Ne günlerdi beyav!”

b) Sazım Var İki Telli

Anlatan: Rifat Akan

Emekli öğretmen Rifat Akan 1985 yılında Yeniçiftlik Köyü muhtarıdır. Kendisi güzel sanatlar (resim-müzik-heykel vs.) yönünden yetenekli bir kişidir. Mandolin, ud, cûmbüş, bağlama gibi enstrümanları amatörce çalar, resim yapar, şiir denemeleri vardır. Bu yetenekleri genlerle geçmiş olmalı ki kızı Nesrin Akan müzik öğretmeni olmuş tek Yeniçiftlikli’dir.

Bilindiği gibi Yeniçiftlikli düşünlerinde, oyunlarında, türkülerinde genel olarak darbuka (tûmbek) kullanmış. Hele kızların hepsi sanki birer “Tûmbekçi Cemile” olmuşlar. Başka müzik aletlerine fazla rastlanmıyor. Rifat Akan bu alanda biraz çeşitlilik yaratmak istemiş. “Yol, köprü vs. yapmanın yanında bu da lazım” diye düşünmüş. Yani işin kültürel yanı da var.

Bu amaçla Çan ilçesine 25 adet saz veya bağlama ısmarlanmış. Biga’dan bir de öğretmen tutulmuş. Kurs açılacağı ilan edilince zamanın gençleri adeta hücum etmişler. Meraklısı çok olmuş.

Hani bir söz vardır: -Bir işe başlarken- “Türk gibi başla, İngiliz gibi bitir” diye. İşte bizim bağlama kursu “Türk gibi” başlamış. Okulun bir odasında ilk hafta çok iyi gitmiş. İkinci hafta gelenler yarıya inmiş. Bir ay sonrada kimse kalmamış kursta. İş “İngiliz gibi” bitmemiş. Tûmbek çalmaya devam.

c) Şerif Can’ın Kemanı

Anlatan: Şerif Can

Pırasacılar’ın Şerif 13-14 yaşlarında (1962) bir keman yapmış. Evdeki tahta parçalarından, evlerinin önündeki dut ağacından yararlanmış. Hem müziğe karşı yeteneği hem de ağabeyi Mehmet Ali gibi el becerisi varmış. Kemanın telleri ince zil kablolarından, yayı da Cin Hüseyin’in beygirinin kuyruğundan gizlice koparılarak halledilmiş.

Eriklerin çıkardığı yapışkan bir madde vardır ya, reçine gibi. Onlardan da yaya sürülüp sertleştirilmiş. Keman tamamlanmış, Kemanı Şerif dut ağacı altına oturup kemanını konuştururmuş; gıy gıy da, gıy gıy!..

Koca Pırasacı (Ahmet Can) bozulmuş bu işe. İçinden “ulan, keçileri gütmek varken, bu ne iş böyle” demiş. Pırasacı Ahmet, oğlu Hulusi kalıbın-

da Osmanlı Zaptiyesi gibi adam. Görünüşü çizgi filmlerinin “süpermen”i gibi Karısına seslenmiş:

- Bana bak, demiş. Pırasacılar sülalesinde böyle çalgıcı malgıcı yok. Sizin Karantı’da (Gündoğdu Köyü) var mıydı? Nereden çıktı bu?

Harman zamanıymış. Harmanda döven üstünde dönerken uyuklamayacaksın. Bir gözün hayvanların poposunda olacak. Yiyip yiyip pisletirler harmanı, döven toplar. Onun için dövenin üstünde bir kutu, kova veya kürek gibi birşeyler olacak ve de elin çabuk olacak.

Karantılı gelin Seyide Teyze “tam bu iş için bu keman” demiş içinden. Kuvvetli elleri ile koparmış kemanın tellerini, ortası da delik ya, kaptığı gibi kemanı doğru harmana gitmiş. Sapından yatay şekilde tutunca kemanı, bir işe (!) yaramış. Ne o? Gıy Gıy! Gıy Gıy! O günden sonra Şerif’in kemanı “gıy gıy, gıy gıy” yerine “lap lop, lap lop” diye müzik literatüründe olmayan sesler çıkarır olmuş.

4. Hayırsever Yeniçiftlikliler

a) Toplum yararına, bir karşılık beklemeden çalışan pek çok kişi olmuş. Su getirilmesi, yol yapılması, mezarlıkların ve çeşmelerin temizliği, yıkılan kamu yerlerinin tamiri gibi işlerde çalışmışlar. Artık herşeyin devletten ve belediyeden beklendiği günümüzde, o insanları saygı ile anmak gerektiğini düşünüyorum.

Yesir Hasan, Kahveci Yahya (Özer), Şumnuların Hasan (Hoşnut), Ali Kenar, Emurların Ahmet (Eren), Seyfulların Mehmet Emin (Sevinç), Durço Halil İbrahim (Durucu), Salim Erişen, Alloz (Halil Tosun), hayır işlerine koşan kişiler olarak hatırlanıyorlar.

b) Köyün kuruluşundan sonra köy içinde ve arazide su ihtiyacını karşılamak için kuyular açılmış, çeşmeler yapılmış. Bunların yapımını gerçekleştiren ve bakımını yapanlar da şunlardır:

Duştubak Çeşme: Hamdi Ağalar (Hamdi Aygün)

Kabalık Çeşmesi: Hamdi Ağalar (Hamdi Aygün)

Bağlık Çeşmesi: Zeliha Yılmaz

Mera Çeşmesi: Zeliha Yılmaz (Kara Hasan’ın eşi, Becenovalı Hasan’ın kızı)

Künk Çeşme: Hacı Abalılar

Mollanın Kuyu: Çuşka (Hüseyin Gider’in babası Molla Mustafa)

Emurların Kuyu: Emrullah Ağa (Eren)

Bahçe Çeşmesi: Köy muhtarlığı

Kabakçının Kuyu: Kabakçı Rüstem (Aka)’in babası

Kavaklık Çeşmesi: Süleyman Ağalar

İki Kuyular: Hacı Ali Osman – Hacı Ahmet (Kurudere)

Kirez Çeşme: Hacı Yusuf (Yılmaz)

Sultan Çeşme: Molla Fettah (Aygün)

c) Çalışkanlıkları ile hatırlananlar: Pomakların Şaban (Balaban), Yesir Hasan, Durço H. İbrahim, Ömer Ağa ve oğlu Ali, Kör Mustafa, Memiş Pehlivan, Yanıçköylü Mustafa, Hacı Yusuf, Koca Balıklı, Pomak Rüstem, Kara Yusuf, Emrullah Ağa (Eren).

XVI. YENİÇİFTLİK İÇİN YAZDILAR

1. Burası Benim Köyüm

Yazan: Naci Kaya (Emekli Astsubay)

Görevim nedeniyle ülkemizin tamamına yakınına gezip gördüm. Konumu itibariyle Yeniçiftlik beldesi kadar düzgün ve güzel bir plan içinde yapılmış –hele yüzyıl önce kurulan– bir yerleşim birimi görmedim. Benim için onur verici bir anımı anlatmak istiyorum.

1978 yılı Kasım ayı içinde görevli olarak CESNA tipi askeri bir uçakla Ankara’dan hareket ettik. Kocaeli (İzmit) ve Bursa illerindeki işlerimizi bitirdikten sonra Çanakkale’ye yöneldik. Biga’ya yaklaşınca uçağın pilotu Binbaşı “Arnavut Hamdi” bana dönüp:

- Hoca, senin Biga göründü, haberin olsun, dedi.

- Evet, farkındayım dedim. Yüreğim kıpır kıpır.

Tam Biga üzerinden geçiyoruz, Hamdi Binbaşı yine bana döndü:

- Hoca ilerde bir köy var, şimdi üzerinde geçeceğiz. Bugüne kadar böyle mükemmel bir köy görmedim. O köy hakkında bilgin varsa bana anlatırsın.

Az sonra köyü doğu yönünden kuzeye doğru uçağı sola doğru yatırmış olarak geçiyoruz.

- İşte bu köy, dedi. Ben neredeyse uçaktan fırlayacağım. Duygularım al-lak bullak, gururla ama bağırarak:

- Burası benim köyüm, ben burada doğdum. Hani iniliverse uçaktan, neredeyse kendimi yere atacağım. Köyün havadan görünümü, yolların düzgünlüğü, bahçelerin yeşilliği muhteşem bir güzellik.

Arnavut Hamdi şaşırmış bir vaziyette:

- Demek ki burası senin köyün. Burayı kuranlar mimar mıydı, mühendis miydi? Değilse ne akıllı, görgülü insanlarmış. Bunca yıldır Türkiye üzerinde uçarım, böyle bir köy görmedim. Şu köyü kimler kurmuş anlat bakalım, dedi.

Çanakkale’de üç saat kaldık, zamanı Yeniçiftlik Köyü’nü konuşmakla geçirdik.

2. Elli Yıl Önce Yeniçiftlik

Yazan: Hüseyin Fevzi Toker, Uludağ Üniversitesi, Yard.Doç.Dr.

Kayrak Tete

O zamanlar babamın görevi nedeniyle Gönen’de otururduk. Kış ve yaz tatillerinde ağabeyimi, dayılarımı ve diğer akrabalarımızı görmek için annem, diğer kardeşlerim birlikte köye gelirdik. 1965 yılında Hava Astsubayı ikin Diyarbakır’da bir helikopter kazasında şehit olan ağabeyim Hasan bir yaşında cambaz nine ve dedeme verilmişti. Bizi biraz yabancı bilirdi ama biz onu çok özlerdik.

Biga’ya geldiğimizde doğru Necip’in Hanı’na gidip Kayrak Yusuf ya da İsmail Dayılar’ın talikalarını arardık. Deli Şevket, Yeni Mehmet, Sütçü Tevfik gibi talikacılar varsa da biz Kayrak kardeşleri tercih ederdik. Çünkü onlar tetemizin çocuklarıydı.

Tete, cambaz ninemin teyzesiydi. O, tete dediği için biz de o yaşlı ve bilge insana “tete” derdik. Çok sert bir kadındı, biz ondan korkardık. Köyün doktoru gibiydi; bademcikleri şişen, göbeği kaçan veya yüksek yerden atlayıp ta kasıkları şişen çocukları tedavi ederdi. Doğum yapacak veya yapan kadınlarla ilgilenirdi.

Bademcikleri şişenlerin ağzını sonuna kadar açtırır, bağırta bağırta bademciklerinin üstüne, baş parmağına sürdüğü kavrulmuş nohut tozu sürerdi. Kasığı şişenlere ise avlu diplerinden bir kemik parçası buldurur, o kemiğe dua okuyarak şiş yere sürerdi. Göbeği kaçanları sırt üstü yatırır, göbeğini açtırır, kendi topuğunu üzerinde gezdirirdi.

Ben çok koşan, atlayan, kavga ve güreş yapan haşarı bir çocuk olduğum için, Kayrak Tete’nin müdahaleleri sonucu iyileştiğimi hatırlıyorum.

“Kovalak Hava Atıyor”

Köyümüzde zamanla atlı araba sahipleri çoğaldı. Şehire, tarlalara, göle daha çabuk gidip geliyorlardı. Beygirleri olanlar bir araya geldiklerinde, kendi beygirlerinin özelliklerini anlatırlar, özellikle rahvan koşan beygiri olanlar çok övünürlerdi. Bazen gerekli gereksiz rahvan beygirlerine binerler, sanki işleri varmış gibi köy içinde tur atarlardı.

Evde bir kova su ile ihtiyaçları karşılanacakken özellikle beygirlere binilerek, kahve önlerinden koşturularak, sulamaya çeşmelere gidilirdi. Beygirlerin koşturularak gösteriş yapılmasına kızanlar, biraz da kıskananlar: “Kovalak gene beygirine binmiş hava atıyor” diye aşağılardı.

Ancak rahvan koşan, alını sakar, al renkli, yelesi bol olan beygirleri de –yunun en heyecanlı yerinde de olsalar– oyunu bırakıp izlerlerdi. Çünkü bu tip beygirler çok makbuldü.

Bazılarına göre beygir edinmek çok yanıştı. Beygirlerden, inek veya mandadan verdiği süt ve süttten elde edilen ayran, yoğurt ve tereyağ alınamıyordu. Manda süttünden yapılan yoğurt, ayran, özellikle kaymağın tadı her yerde dile getirilirdi.

O günlerde yoksulluk diz boyuydu. Nakit para çok insanda yoktu. Bakkal alışverişlerinde tavukların yumurtası kullanılırdı. Yumurtanın değeri kaç kuruşa o kadar ihtiyaç alınırdı. İnsanlar yırtık değil ama yamalı elbiseler giyerlerdi. Kimse kimseyi ayıplamazdı. Tutumlu olmanın tek yolu buydu.

Panayır, Orak, Harman

Yeniçiftlik'te haziran ayının ilk haftası (8-9-10 Haziran) dört gözle beklenirdi. Genç, yaşlı, kadın, erkek ve çocuklar için Biga panayırının bir anlamı vardı. Kimisi panayır böreği, köftesi yemek, kimisi çadır tiyatrosuna gitmek, çakı, tümbelek, ayna, tarak almak, salıncaklara, dönme dolaplara binmek için, kimisi de üst baş almak, hayvan alıp satmak için panayıra giderdi.

At arabası, inek, öküz arabaları, bazıları yayan yollara dökülürdü. Parası çok olan (!) Kazım Aga'nın yanından yirmibeş kuruşa binilen açık kamyon kasasında balık istifi Biga'ya gidebilirdi. Panayırdaki sanki köylerde insan kalmazdı.

Cepteki paralar son kuruşuna kadar harcandığından kamyonla gidenler genelde yaya olarak dönerlerdi. Bir zaman köyde düdük, darbuka, ağız armonikası sesinden geçilmezdi. Tabii bu arada “kimin çakısı daha keskin” yarışmaları (!) yapılırdı. “Panayır, para yer” diye yaygın bir söz vardı.

Panayır bitiminde sıcak yaz günleri ve hasat zamanı başlardı. Herkes ürettiği ürünleri bedensel emekleriyle toplardı. Özellikle orak biçiminde gençler köyün tarlalarında şenlik oluştururdu. Bir elinde orak diğer elinde panayırdan aldıkları tahta ellikleri kullanarak sıraya dizilirler, güzel türkü söyleyenlerin yanık sesi eşliğinde, alın terleriyle biçilen buğdayları arkadan gelen bir aile büyüğü demetler haline getirirdi.

Daha sonra bu demetler dokurcun halinde dizilirler, herkes “kaç dokurcun çıktı” hesabı yapardı. Demetler harman yerine taşınırken demet arabaları “dokurcun hesabına” göre yüklenirdi. Bütün tarlaların biçme işlemi bittikten ve demetler taşandıktan sonra sıra harmana gelirdi.

Herkes harmanını evlerine yakın bir yerde yapardı. Zaten bu durum eskiden belirlenmişti, harman yeri değişmezdi. Harman yeri hazırlamak ayrıca bir ustalık isterdi.

Harman yerinin kazılması, arabaların üzerine yerleştirilmiş fiçilerin doldurulması, suları dökmeden harmana taşınması, harman yerinin ıslatılıp hazır hale getirilmesi ailede birinin yönlendirmesi ile olurdu.

Harmanın uygun bir yerine “çardak” yapılırdı. Yerden biraz yüksekçe üstü göl örtüsü ile kapalı çardakta rüzgar püfür püfür eser, yaz rahat geçerci. Çardaktaki uyku hiçbir yerdekine benzemezdi.

Biz çocuklar başımızda beyaz şemsiper (güneşten koruyucu) dokurcunlar tarladan taşındıktan sonra tarlada kalan başakları toplardık. Bu başaklar bizim bakkal paramız olurdu. Fakir insanlar bu işi ailece yaparak kışlık ihtiyaçlarının en az bir kısmını “başakçılık” ile karşılamaya çalışırlardı.

“Dominooo..!”

Evlerde gece gazlı lamba ya da fenerle, halkevi ve Büyük Cami’de ise lüks ile aydınlanırdık. Karanlık kış gecelerinde gezmeye giden elinde fenerle dolaşırdı. Yollar çamur olduğundan ve hemen herkesin avlusunda bulunan sarp köpeklerden korunmak için böyle yapılırdı. Köpek havlamalarının gürültüsü bugünkü motorlu taşıt gürültüsünden az değildi. Bir köpek havlamaya dursun, dinle bir daha bağırmayı.

Bugün olduğu gibi o zaman da genellikle akşam olunca yemeğini yiyen erkek kısmı kahveye giderdi. Ali Osman Aga (Yavuz), Halkevi, Süleyman Ağalar’ın, Hamdi Ağalar’ın, Zekeriya aganın kahveleri vardı. Kahvehanelerde içilen çay, kahve paraları peşin ödenmez, harman sonu buğdayla ödendirirdi.

Cambaz dedem veya dayılarımla bize yakın olan Ali Osman Yavuz’un kahvesine giderdik. “Mendil altına kapatılmış fincan içindeki yüzüğü bulma” oyununun çok oynandığını hatırlıyorum. Kahvelerde en çok domino denilen dikkörtgen şeklindeki sarı madeni plakalarla oynanan bir oyun vardı. Oyunu bitiren yüksek sesle kahveyi inletirdi: “Dominooo..!”

Küçük kahvede sigara içenlerin tüttürdüğü dumandan yanınızdaki insanın yüzünü seçemezsiniz. Bulabildikleri kıyılmış tütün dolu tabaka ortaya konur, çevredekiler hemen oraya toplanırdı. Kaçak tütün maharetli ellerde sigaraya dönüşür ve dumanları keyifle (!) tüttürülürdü. Yıllar sonra kaybettüğümüz bu sevgili insanların çoğunun akciğer hastalıları ya da kanserinden öldüğünü belirtmek istiyorum.

“Kalkın Kızanım, Göl Salınmış.”

Yaz aylarının en merak edilen konusu gölün serbest bırakılması (salınması) olayıydı. Ece Gölü, Yeniçiftlik halkının tarlalarından elde ettiği mahsullerinin yanında sazı, kamışı, solgun ağaçları, av hayvanları ve su ürünleri

ile her aileye büyük katkıda bulunurdu. Hemen herkesin evinde hasır dokuma tezgahı vardı. Yine birçok evde domuz, ördek, meke avlamak için tüfek bulunurdu.

Genellikle gölde yılan balığı, sazan, turna ve karabalık avlanırdı. Tutulan balıklar rahmetli Süleyman Ağalar'ın bakkal dükkanı önünde satılırdı. Yılan balığının derisi tulum gibi, satıcı tarafından saçağa asılarak çıkarılırdı.

Kara Dedem 1953 yılında ölmüştü. O yıl Yenice-Gönen depremi yaşanmıştı. Ben de Cambaz Nine'min yanına geldim. Cambaz Nine'min gölden gelecek bir gelire ihtiyacı yoktu. Fakat gölden saz biçmek istiyordu. Komşular:

- Fatma Abla, senin ihtiyacın mı var? Ne gerek? dediklerinde o:

- Köyde insan kalmıyor, canım sıkılıyor. Ben de o heyecanı yaşamak istiyorum, derdi.

Bir gün ağabeyimle bana:

- Biga'ya gidin, birer çift çarık, birer de tara (kesici alet) alın, göl bugünlerde salınabilir, dedi. Biz de denileni yaptık, çarıkları leğende ıslattık. Patlıcan turşuları hazırlandı, bir haftalık ekmek pişirilip bir kenara kondu. "Göl donları" dikildi, herşey hazırды.

Nerede saz biçeceğimizi kararlaştırmak için, gölün çevresinde kimseye çaktırmadan gözlem yaptık. Domuz Ada'da saz boldu ama uzaktı. Taş Kulak yakındı fakat biz gidene kadar kalmazdı. Açıksu, Sarıyeraltı gibi yerler de iyiydi ancak su derindi, bizim kayığımız yoktu.

Ninemi yakını bilenler Domuz Ada'yı tavsiye ediyorlardı. "Biz seni bırakmayız, işkillenince haber veririz" diyorlardı. Hatta kendi arabaları ile götürecek oluyorlardı. Her akşam "tam teçhizat" hazır yatıyoruz. Birisi "he" dese göle doğru koşturacağız.

Bir akşam henüz yattık, uyur uyanık haldeyiz, birisi "Fatma Abla" diye seslendi. "Yarın göl salınıyor tedbirinizi alın" dedi. Bilgi sağlam yerdendi, akrabası köy heyetinde azaydı. Artık durmanın anlamı yoktu. Gecenin koyu karanlığında Çakıcılar'ın aralığından sine sine ahlatlığa çıktık. Oradaki taş çukurlarının içi insan doluydu. Demek ki söylenenler doğruduydu. Vakit kaybetmeden Domuz Ada'ya yöneldik. Vardığımızda bize haber verenler çoktan oraya gelmişlerdi.

Gölün içinden insan ayaklarının çıkardığı su sesleri geliyordu. Çok heyecanlıydım. İlk defa çarıkla –üstelik gece- Ece Gölü'ne girecektim. Ninem bize beklememizi söyledi, kendisi göle girerek sazların uçlarını birbirine düğmük attı. Bu sınır belirleme işiydi, "göl salındı" dendiğinde bu sınır içindeki sazları biçecektik.

Sabaha karşı güneşin kızıl ışıkları günü henüz aydınlatırken Ada tarafından bir ses duyuldu:

- Heyyy! göl salınmıyor. Herkes evine gitsin. Birbirimize bakakaldık. Ninemin elleri titriyordu. Nasıl olup böyle yanlış bir iş yapmıştık. Köye nasıl dönecektik, insanların yüzüne nasıl bakacaktık.

Çözümü yine Ninem buldu:

- Gündüz gözü köye gidemeyiz. Tokatkırı altındaki tarlaya gidip ahlat ağacı altında günü geçirelim, hava kararınca köye döneriz, dedi. Plan aynen uygulandı, günü ahlat ağacı altında uyuyarak geçirip akşamı ettik.

Gecenin karanlığında kimseye görünmeden evimize döndük. Ninem:

- Çok şükür Allah’ım evimize geldik, bir daha böyle bir şey mi tövbe, diyordu. Bize dönüp:

- Haydi yatağa, hiç sesinizi çıkarmayın, dedi.

Sabah kuşluk vakti, biz yorgunluktan pestil gibi yatıyoruz, Ninem yine bağırıyordu:

- Kalkın kızanım, göl salınmış! Biz fırladık yataktan ama iş işten geçmişti. Sokaklarda kimsecikler yoktu, in cin top oynuyordu. Komşularımız da evde yoktu. Kahvelerin önünde de insanlar yoktu. Yatağımın ucundaki çarıklara boynu bükük baktım: “Göl salınmıştı”

3. “Bizim Yevmiyeler Ne Olacak”

Yazan: Emin Aksak – Emekli Öğretmen

Köyde öğretmenliğimin ikinci yılıydı (1960’lı yıllar). Yaz tatilinde ebe ve hemşire okullarına başvuran kız öğrenciler için okulda yetiştirme kursları açmıştım. Tabii, köy hayatı herkesin işi gücü var. Yevmiye (gündelik) ile işe gidip ihtiyaçları için birkaç kuruş kazanmak istiyorlardı.

Kursa dokuz öğrenci katıldı. Bu öğrencilerden birisinin babasının aklında kızımın kazanacağı yevmiyeler vardı. Bir gün bana gelip:

- Hocam, ya kazanamazsa, bizim yevmiyeler ne olacak? Deyince ben:

- Garanti edemem ama kazanacağımı tahmin ediyorum. Yevmiyelere gelince, inşallah ilerde fazlası ile alırsınız, dedim.

Sınav sonucunda yedi öğrencimiz başarılı olmuştu. Yevmiyesi sorulan öğrenci Fatma da sınavı kazananlar arasındaydı. Okulunu bitirip çok iyi yerlere geldi, iyi de bir evlilik yaptı. Böylece eski günler geride kaldı.

Bu öğrencilerin sınav kazanması ve okumaları Yeniçiftlik için iyi bir başlangıç oldu. Güzel bir örnek olarak yıllarca devam etti. Köyümüzden elli

civarında kızımız ebe ve hemşire okullarından mezun olup bir meslek sahibi oldular.

Bunlardan yıllar geçipte emekli olanlar ve çalışanlardan Çanakkale'ye yerleşenler, belli günlerde bir oraya gelip görüşmektedirler. Eşimin de katıldığı bu toplantılarda –onların bu duruma gelmelerinde benim payımın büyük olduğunu dile getirip– teşekkür etmektedirler. Bu da emekli bir öğretmen için az bir şey değildir.

4. Ağaoğlu Ailesi

Yazan: Dilaver Ağaoğlu (Emekli Yargıtay Savcısı)

Ben Hatike'den doğma, Süleyman oğlu 1945 doğumlu Yeniçiftlik köyünden Dilaver Ağaoğlu, AĞAOĞLU AİLESİ'nin dördüncü kuşaktan üyesiyim. “Yeniçiftlik Köyündenim” demekten büyük onur ve sevinç duyduğum köyümüze ait duygu ve düşüncelerimi kısaca yazmak istiyorum.

Yıl 1877-1878, Balkanlarda Osmanlı-Rus Harbi'nin (93 Harbi) hüküm sürdüğü, Türk halkının can ve mal güvenliğinin kalmadığı ortamda; Bulgaristan'ın Vidin ili, Rahave ilçesi, Belaslatine köyünde yerleşik düzende olan atalarım, Anadolu'ya göç kararı almışlardır.

Gönen-Turan Çiftliğine yerleşmek amacıyla çıktıkları yolda, LOFÇAI-CEDİT (Yeniçiftlik) köyünde konakladıklarında- köy halkının ihtiyacı olan paraya katkıda bulunmak karşılığında, arsa ve arazilerden pay verilmek koşulu ile köyde kalmaya ikna edilmişlerdir.

Daha önceki birikimlerine, bilgi, beceri ve alışkanlıklarını katarak, maddi varlıkları iyi olan ama aynı zamanda hoşgörülü, yardımsever, sürekli yenilikleri takip eden ve uygulayan, iş imkanı yaratan bir aile konumuna gelmişlerdir.

Yaşamlarını Yeniçiftlik köyünde sürdüren ve sonlandıran atalarımın soyağacı içinde dedem Süleyman Ağaoğlu ve babam Süleyman Ağaoğlu'nun ayrı yerleri vardır. Hoşgörü, bilgelik ve maddi güçleriyle de desteklenen, yardımseverlikleriyle yaşamları boyunca hep önde ve aranan kişiler olmuşlardır. Bu anlamda; köylünün tevecühü ile, her ikisi de kendi dönemlerinde köy muhtarlığı görevini üstlenerek, birikimlerini hizmet olarak sunmuşlardır.

Kuru ve sulu tarım alanlarındaki makineleşmede cesaretli, öncü ve örnek girişimleri, hoşgörü ve yardımseverlikleri ile yaşanan süreçte hak ettikleri olumlu yeri aldıkları inancındayım. Yine bu yenilik ve ilkler cümlesinden; Ece Gölü balığının ihracına aracı olarak köyümüzün yurt dışında tanıtılmasına vesile olmuşlardır. Keza yörede sulu tarım alanında çeltik, sulu kuru alanda ise pancar ekim ve üretimi başlatılmıştır.

Traktör ve patos (harman makinesi) 1954 yılında ilk defa tarım alanına sokulmuştur. Buğday üretiminin de, değişik türlerde ve verim oranı yüksek tohumluk temini ile ekimi başlatılmış ve yaygınlaştırılmıştır. Günümüzde gıda sanayiinde önemi artan domates üretimine dayalı salçacılığın ilk denemeleri köyümüzde yapılmıştır. Yine tarımın her alanındaki üretimin artırılmasına yönelik, ilk suni gübre ve zirai ilaç kullanılmasına öncülük edilmiştir.

Yeniçiftlik Benim İçin Ne İfade Ediyor!

Kendi bölgesinde her dönemde ve her zaman önde olan, tarım ve hayvancılıkta uygulamaya soktukları girişimcilikleri ve becerileriyle ve de yenilikleri yaşam biçimine yansıtmalarıyla, “Bu Yeniçiftliklidir” dedirten, kendilerine özgü giyim-kuşam, konuşma ve davranışlarıyla, aydınlarıyla onur duyduğum.

Orak zamanı, harman yeri hazırlanışı, harman aktarımları, tınazı, gündöndü ve mısır hasadını, bu nedenle oluşan imecesini, gündöndü sopalalarının çıkardığı ritmik sese karışan yerel türkülerimizin içli nağmelerini,

Bağbozumunu, gök mavisi rengiyle nişadır kuyularını, ilaçlanınca aynı renge bulanana üzüm kütüğü yapraklarını, beyaz ve siyah incir ağaçlarını,

Bostan ve kavun tarlalarını, gün doğarken ulaşılan tarlada taze fırın ekmeği ve kelle koyun peyniri ile yenene kırılgılı karpuzun tadını,

Sığırların akşam dönüşlerini, gelişlerini haber veren seslerini ve evlerinin yolunu şaşırmaşılarını,

Ece Gölü'nün sazını, açık suyunu, kayığı, balığını, sülüğünü, kuşunu, batağının kokusunu, şafakla birlikte “göl açıldı” narası ile zaten hazırlıklı bekleyen insanımızın, saz kesimi ve gölde iyi yer kapmak için kadın-erkek, çoluk-çocuk, yaşlı-tümünün evlerinden fırlayışlarını, heyecanla bağırışlarını, saz biçiminde yaşadıkları bayram havasını,

Su tahliye kanalının açılışında herkesle birlikte kazma salladığım Ece Gölü'nün verimli topraklarının paylaşımında “hisseciler” ve “kazıkçılar”ın derin izler bırakan büyük çıkar çatımlarını, zaman içinde karşılıklı hoşgörünüm bu izleri nasıl sildiğini,

M. Kemal Atatürk'ün kültür devrimi doğrultusunda oluşturulan Halkevleri bağlantılı Köy Odası'ndaki kitaplıkta Dünya Klasikleri ile nasıl tanıştığımı, bu kitapların elden ele, evden eve dolaştığını, bilgilenmemiz ve ufku muzun açılmasının böyle başladığını,

Görüşleri farklı köyümüzün aydın gençlerinin Halkevinde, içinde bulunduğum forumlar düzenleyerek, hoşgörü ortamında kavgasız tartışmalarını, değerli köyümüz halkının bizleri ilgi ile dinlediğini,

Aynı gençlerin, köyümüz ilkokulu idaresi ve öğretmenlerinin katkısı ile sahneye koyduğu oyunu,

Halkevi'nde Baba Adem'in (Adem Gözler) ve yanındakilerin "ee, ne olacak bu memleketin hali?" sorularının bana verdiği gurur ve güncel olaylara ilişkin bildiklerimi anlatmaktan duyduğum mutluluğu,

Kapı komşum sevgili kardeşim Necdet Zeki Gezer ile ayaküstü yaptığımız tadına doymayan "memleketi kurtarma" sohbetlerini,

Köyümün ilkokulunda başlayıp yüksek öğrenimde son bulan, eğilim-öğretim sürecinde edindiğim birikime ilk temel taşımın konulduğu yer olan unutmadığım, özlediğim Ata Ocağı Yeniçiftlik Köyüm.

Herkese sevgi ve saygılar sunarım.

Ankara, Ekim-2001
Dilaver Ağaoğlu
Emekli Yargıtay Savcısı

XVII. BİTERKEN

(Neler Kazandık? Neler Kaybettik?)

Akıp giden yüzyıl içinde Yeniçiftlik'te çok şeylerin değiştiği görülmektedir. Sazdan saptan evlerden betonarme yapılara, çamur sokaklardan asfalt yollara, at-öküz arabalarından motorlu taşıtlara, çarıktan ıskarpine, aba pantolondan kumaş giysilere, feraceden mantoya kadar büyük yenilikler yaşanmıştır.

Ömürler uzamış, doktoru Biga'da bulamayan Yeniçiftlikli Sağlık Ocağı'na kavuşmuştur. Bir haftalık düğünler bir güne inmiştir. "Aç harmanı" yapan halk ürün satabilir duruma gelmiştir. İneğinden üç-beş litre süt sağabilen Yeniçiftlikli tonlarla süt elde edebilmektedir.

İlk radyoyu gördüğünde inanmayan, her yeniliği "deccal çıkmış" diye karşılayan bir görüşten, teknolojinin tüm buluşlarına çabucak ayak uyduran bir yapıya kavuşmuştur. Modern tarımın yeni uygulamalarına kendisini hemen uyarladığını da belirtmek gerekir.

Hasır üstünde oturulurken halıdan geçilmeyen evlere, telefon, televizyon, kasetçalar, radyo, cep telefonu vb. gibi iletişim ve görsel araçlara kadar daha neler neler.

Büyük bir ekonomik kazanım ve değişime karşılık, pek çok kişiye "Neler kaybettik?" sorusunu sordum. Ben o kadar karamsar değilim ama cevapları aynen yazıyorum.

“Eskiden insanlar arasında saygı vardı. Birisi konuşurken ötekiler dinlerdi.”

“Egoizm (kendini beğenmişlik) arttı, çıkarıcılık ön plana çıktı.”

“Yardımlaşma kalmadı, cebinde paran varsa ne âlâ.”

“Büyüklerle saygı mı, at arkana.”

“Eskiden insanlar birbiriyle şakalaşırdu. Şimdi birisine şaka yapsan seninle kavga eder.”

“Çok dedikodu ediliyor. Her duyduklarına araştırmadan, düşünmeden inanıyorlar.”

“Özentiler arttı. Birisi ötekinde bir şey görmesin hemen almaya kalkıyor.”

“Topluma hizmet edenler takdir edilmiyor.”

“Kanaat eden, şükür eden yok.”

“İnsanlarda birbirine karşı sevgi de azaldı.”

Bu görüşleri okuyucuların yorumuna bırakıyorum. Herkes dilediği gibi algılayabilir.

Tabii her şey ekonomi veya para, mal mülk değil. Cebin para ile dolu olması yanında insanın beyninin, gönlünün, davranışının da dolu olması gerekir. Yani ekonomi artı kültür. O zaman bütün bir insan olunur. Okuyan, düşünen, fikir üreten, soru soran, yargılayan biri olmak gibi bir şey.

Yeniçiftlik’te ve hatta ülkemizde, ekonomik gelişimin yanında, kültür gelişiminin yeterli olmadığını, bu konunun önemsenmediğini düşünüyorum. Bunun için şunlar yapılabilir:

- Toplum olarak kitap okumayı unuttuk. Yeniçiftlik’te mutlaka bir kütüphane veya en azından kitaplık kurulmalıdır.

- “Yeniçiftlik Süt Festivali” veya “Yeniçiftlikliler Günü” düzenlenebilir.

- Çeşitli yarışmalar (spor, resim, fotoğraf, oyacılık, öykü, tarımla ilgili) yapılabilir.

- Değişik konuların uzmanları çağırılarak konferanslar, tartışmalar, münazaralar tertip edilebilir.

- Sahne oyunları (piyes-drama-müsamere) izlenebilir, uygulanabilir.

- Müzik koroları kurulabilir.

- Eski okul binası restore edilerek, kültür faaliyetleri için uygun ortamlar yaratılabilir.

- Caddelerin fidan dikilerek ağaçlandırılması olayı, tüm köy sokaklarını içine alacak biçimde genişletilebilir.

Burada en büyük görevin Belediye’ye düşmekte olduğunu düşünüyorum. Kooperatifler, dernekler, Yatılı Bölge Okulu, ilgili kişiler bu konuda yardımcı olabilirler. Dışarıda yaşayan Yeniçiftliklilerden de yararlanılabilir.

Mustafa Kemal'in çok önemseydiğim bir sözü var. Bana göre herkesin bilmesi, beynine yerleştirmesi gerekir. "Çalışmadan, öğrenmeden, yorulmadan rahat yaşamaya alıştırmış toplumlar; önce haysiyetlerini, sonra hürriyetlerini, daha sonra da istikballerini kaybederler."

O zaman çalışalım, biraz yorulalım ama daha önemlisi öğrenelim, öğretilim, bilgilenelim. Unutmayalım 21. yüzyıl "bilgi çağı" diyorlar.

İnanıyorum ki birileri bu kitabın devamını yazacaktır. Belki göremeyiz, kim olduklarını bilemeyiz ama şimdiden onlara selam olsun. Şimdiki ve geleceğin Yeniçiftliklilerine nice mutlu yüzyıllar dileği ile... Geçmiştekileri de saygı ile anarak.

Aralık – 2002

Ahmet Duran ve Mustafa Akgün

Neddai Zeki Gazer, İbrahim ağlu, 1943 Yeniçiftlik doğumludur. Yeniçiftlik İlkokulu, Sarıtepe Öğretmenevi Okulu mezunudur. Daha sonra Uludağ Üniversitesi Bursa Eğitim Yüksek Okulunu bitirmiştir. Otuz yıllık öğretmenlik yaşamını Bursa'da tamamlayarak 1991 yılında emekli olmuştur.

1966 yılında Yeniçiftlik'te doğan Kemal Gözler, İktisat ve İktisat İktisat İktisat Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinde, İktisat ve İktisat İktisat İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinde yapmıştır. Kemal Gözler, 1997'de yedinci dönem, 2000 yılında da onuncu hukuksal dönemi olmuştur. 1987 yılından 1997 yılına kadar Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinde yedinci Gözler, İktisat Uludağ Üniversitesi İktisat ve İktisat İktisat Fakültesinde çalışmıştır.

Her Yeniçiftlikli, beldelerinin nasıl ve kimler tarafından kurulduğunu, onların bugünlere gelişte neler yaşadıklarını mutlaka merak etmiştir. Hatta bu konuda, kulaktan kulağa bazı duyumları da olmuştur. Ancak bu sorulara cevap verecek yeterli bilgi ve belgeler bugüne kadar derlenmiş değildir. İşte bu kitap böyle bir ihtiyaçtan doğmuştur.

Kitabın birinci bölümünde 1900 yılına kadar Yeniçiftlik tarihi anlatılmaktadır. Bu bölümde atalarımızın Bulgaristan'daki köyleri ve o köylerdeki yaşamları tanıtılmakta ve göç edişleri ile Yeniçiftlik köyünün kuruluşu anlatılmaktadır. Bu bölüm Kemal Gözler tarafından yazılmıştır.

İkinci bölüm, 1900'lü yıllardan günümüze doğru gelen yüzyıl içindeki olayları anlatmaktadır. Anlatılanlar içinde mutlaka bir veya birçok Yeniçiftlikli'yi bulabilirsiniz. Buna özellikle dikkat edilmiştir. Bazen düşündürten, bazen güldüren bu olaylarda bir akrabanız, bir yakınınız veya tanıdıklarınız olacaktır.

İsteme Adresi

EKİN KİTAPÇEVİ

Burç Pasajı No 27 - 29
Altıparmak - BURSA
Tel : 0.224 220 16 77
Fax : 0.224 223 04 37

ISBN:975-7338-97-4

9 789757 338970